Bundel - Economie Financiën en Bestuur van 27 september 2021

Agenda bijlagen

Aangepaste Spreektijdregeling commissie EFB 27 september 2021 4 uur (nieuw).docx

Agenda_Economie_Financiën_en_Bestuur_27_september_2021 gewijzigd.docx

Beantwoording echnische vragen cie EFB 27 september 2021.docx

Vastgesteld verslag Commissie Economie Financiën en Bestuur 27 september 2021.doc

1 13:15 - Opening en mededelingen

2 Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda en moties- en toezeggingenlijsten (worden later toegevoegd).

Vastgesteld verslag Commissie Economie Financiën en Bestuur 6 september 2021.doc

Moties EFB.docx

Toezeggingen EFB september 2021.docx

2.a Vooruitblik komende vergadering (en) aan de hand van de Strategische agenda en vaststelling strategische agenda (wordt later toegevoegd).

Aan de hand van de Strategische Agenda wordt vooruitgekeken naar de komende vergaderingen. Commissieleden kunnen hierbij voorstellen doen voor de agenda's van deze vergaderingen

Strategische agenda EFB september 2021.docx

3 Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Stigter behorende punten uit de c-agenda stellen)

4 13:20 - Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie horen

5 B-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

5.a 13:50 - Weerbaar N-H: Brief GS aan PS inz. voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland 2021

Voorstel voor behandeling:
De voortgangsrapportage met elkaar en de CdK te bespreken en eventuele suggesties voor de uitvoering van de Agenda Weerbaar Noord-Holland mee te geven.
Toelichting:
De Agenda Weerbaar Noord-Holland vloeit voort uit het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken!' en is op 7 juli 2020 vastgesteld. Naast reguliere verantwoording in de P&C-cyclus vindt jaarlijks verantwoording van de voortgang plaats richting PS. De voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland 2021 is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten op 6 juli 2021 en ter bespreking aangeboden aan de Commissie EFB.

Dossier 7263 voorblad

Voortgangsrapportage Agenda Weerbaar NH 2021 DEF v2.0 28 juni 2021.docx

Brief aan PS over voortgangsrapportage Agenda Weerbaar NH 2021.pdf

6 Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van Dijk behorende punten uit de c-agenda stellen)

7 B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

7.a 14:30 - Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023

Voorstel voor behandeling:
De concept-Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs Economie 2021 -2023 met elkaar en de gedeputeerde te bespreken en eventuele suggesties aan te dragen voordat de uitvoeringsagenda definitief wordt vastgesteld.
Toelichting:
Het beleid van de provincie is gericht op een duurzame en veerkrachtige Noord-Hollandse arbeidsmarkt. De ambitie is het realiseren van voldoende gekwalificeerde medewerkers in de techniek en technologie ten behoeve van de transitieopgaven, waarbij we streven naar inclusiviteit. Het manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland is een belangrijk instrument als onderliggend visiedocument op de provinciale uitvoeringsagenda 2021-2023.

Dossier 7250 voorblad

Brief aan PS over uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en onderwijs 2021-2023.pdf

Uitvoeringsagenda AO 2021-2023_DEF Concept.pdf

Impact Analyse Noord Holland Flevoland.pdf

Manifest Werken en Ontwikkelen in Noord-Holland 2030.pdf

PNH-Monitor-Arbeidsmarkt-NH_20-21_1-144.pdf

8 Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Zaal behorende punten uit de c-agenda stellen)

9 B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

9.a 15:20 - Brief GS inz. discussienotitie en conceptbeleidskader erfgoed en cultuur 2022

Voorstel voor behandeling:
Een oordeel te geven over de vijf discussiepunten opgenomen in de discussienota Concept beleidskadercultuur.
In de discussienota hebben GS mogelijke financiële gevolgen en effecten aangegeven.
Ook hebben GS daarin het (participatie)proces tot nu toe beschreven.
Op basis van de uitkomsten van de bespreking van de discussienota in de commissie EFB wordt het beleidskader bijgesteld.
Het geactualiseerde beleidskadererfgoed en cultuur wordt in de vorm van een Statenvoordracht ter besluitvorming aan PS voorgelegd op 13 december 2021. Voorafgaand vindt bespreking in de Statencommissie EFB plaats (29 november).
Toelichting:
Het college heeft het geactualiseerd beleidskader erfgoed en cultuur vastgesteld samen met een discussienota en biedt deze Provinciale Staten aan. Met het beleidskader geeft het college vorm aan het cultuurbeleid en de prioriteiten die zij voor ogen heeft. Het college heeft op 10 december 2019 toegezegd onderzoek te doen naar de stand van de stolpen in Noord-Holland. Dat onderzoek is nu gereed.

Dossier 7565 voorblad

Brief aan PS over concept beleidskader erfgoed en cultuur.pdf

Discussienota bij Concept beleidskader cultuur 2022.pdf

Concept Beleidskader Cultuur 2022.pdf

Stolpenkaart_ONDERZOEKSRAPPORT.pdf

Stolpenkaart_ BELEIDSADVIES.pdf

10 A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

10.a 16:10 - Financiën: Voordracht Tweede begrotingswijziging 2021 (A-agenda NLG 20-9-2021 en EFB en M&B 27-9-2021 en c-agenda RWK 20-9-2021)

Voorstel voor behandeling:
Adviseren over de voordracht aan PS. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS vergadering van 11 oktober 2021.
De commissie EFB adviseert over de begrotingswijziging vanuit algemeen financieel oogpunt en op de onderwerpen die tot de portefeuille van de commissie EFB behoren. De besluiten 2 tot en met 5 hebben betrekking op het vakgebied van de commissies M&B en besluit 1 op die van de commissie NLG.
De tweede begrotingswijziging staat dan ook voor die onderwerpen ter bespreking op de A-agenda van cie NLG en M&B van respectievelijk 20 en 27 september 2021.
Toelichting:
In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze tweede begrotingswijziging omvat een bijstelling van de begroting 2021.

Dossier 7383 voorblad

Voordracht tweede begrotingswijziging 2021.pdf

Bijlage Overzicht gewijzigde dekking van bestaande kredieten.pdf

Tweede begrotingswijziging 2021.pdf

Brief aan PS over Tweede begrotingswijziging 2021.pdf

10.b 16:35 - Voordracht ‘Controle protocol controle jaarrekening 2021 (PS aangelegenheid)

Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS over het controle protocol. De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 11 oktober 2021.
Desgewenst kan de voorzitter van de Rekeningencommissie, de hr. Heijnen, tijdens de vergadering een toelichting geven.
Toelichting:
De Provinciewet schrijft voor dat de Staten één of meer accountants aanwijzen voor de controle van de jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een rapport van bevindingen.
Provinciale Staten hebben aan Publiek Belang Accountants B.V. opdracht verstrekt de accountantscontrole uit te voeren voor het boekjaar 2021. De jaarstukken en het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het college van Gedeputeerde Staten, zijn object van controle. Provinciale Staten moeten voor de uitvoering van de accountantscontrole aan een aantal zaken nader invulling geven. Met dit protocol stellen Provinciale Staten nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor de controle van de jaarstukken 2021 en de controle van de SISA bijlage.

concept voordracht controleprotocol jaarrekening 2021.docx

concept Bijlage bij Voordracht Controleprotocol 2021.docx

11 Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)

12 16:45 - Sluiting

13 C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

13.a Schriftelijke beantwoording openstaande vragen EFB 6 september 2021 over de Uitvoeringsagenda Economie (C-agenda EFB 27-9-2021)

Schriftelijke beantwoording openstaande vragen EFB 6 september 2021 over de Uitvoeringsagenda Economie.docx

13.b Arbeidsmarkt: Brief GS aan PS inz. extern voorzitterschap van gedeputeerde Zaal van het Reg. platform arbeidsmarkt N-H (c-agenda EFB 27-9-2021)

Brief GS aan PS inz. extern voorzitterschap van gedeputeerde Zaal van het Reg. platform arbeidsmarkt N-H.pdf

14 C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

14.a Sociale infrastructuur: Brief GS aan PS inz. Proposities voorjaar 2021 noodfonds sociale infrastructuur (C-agenda EFB 27-9-2021)

Provinciale Staten hebben op 18 mei 2020 een motie aangenomen om een noodfonds in te stellen gericht op de culturele en maatschappelijke organisaties die schade hebben als gevolg van de landelijke maatregelen ter bestrijding van Covid-19. In 2020 hebben provincie en gemeenten aan 100 culturele instellingen noodsteun verleend. Het restant wordt nu ingezet om 46 culturele instellingen te ondersteunen.

Dossier 7626 voorblad

Propositie MRA inclusief bijlage1.pdf

Proposite brief NHN inclusief bijlage.pdf

Subsidielijst gemeenten en uitputting noodfonds 2021 PDF.xlsx

Brief aan PS over uitwerking motie 41 noodfonds sociale infrastructuur voorjaar 2021.pdf

14.b Financiën: Brief GS aan PS inz. Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming juli 2021 (C-agenda EFB 27-9-2021)

Gedeputeerde Staten kunnen binnen de door Provinciale Staten vastgestelde begrotingsprogramma's middelen toewijzen aan de verschillende beleidsdoelen. Met dit besluit worden interne wijzigingen hierop administratief binnen de programmabegroting verwerkt.

Dossier 7574 voorblad

Maandelijks BNW (07) Exceloverzicht met toelichting.pdf

Brief aan PS over begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming 2021 (07) juli.pdf

15 C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)

16 C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

16.a Asielopvang: Brief GS aan PS inz. Ontwikkelingen asielopvang (C-agenda EFB (leidende commissie) 27-9-2021 en RWK 20-9-2021)

Vanwege de toestroom van vooral Afghaanse vluchtelingen dreigt op korte termijn crisisnoodopvang voor vluchtelingen. Om dit af te wenden hebben de minister van BZK en de staatssecretaris van J&V alle commissarissen van de Koning, colleges van GS en burgemeesters bij brief verzocht om op korte termijn extra locaties voor asielopvang alsmede huisvesting voor vergunninghouders te realiseren. Het college van GS reageert met de brief aan Provinciale Staten op dit verzoek van rijkszijde en zegt toe hieraan medewerking te verlenen.

Dossier 7669 voorblad

brief bzk mbt verzoek extra asielopvang.pdf

Brief aan PS over ontwikkelingen asielopvang.pdf

16.b Randstedelijke Rekenkamer: Conceptverslag van de vergadering van de programmaraad van 16 september 2021

Conceptverslag van de vergadering van de programmaraad van 16 september 2021.pdf

17 C-agenda Algemeen

Aangepaste Spreektijdregeling commissie EFB 27-09-2021 “Amsterdams Model” mond open tijd lopen

Tijd loopt ook bij interrupties (alle fracties en GS hebben 2 minuten extra tijd)
Rondvraagpunten, ordevoorstellen en vragen aan insprekers tellen niet mee voor de spreektijd

Fractie	**Vergadering van 4 uur**
GroenLinks	18 minuten
VVD	15 minuten
D66	14 minuten
PvdA	14 minuten
JA21 *(5/9e deel)*	11 minuten
CDA	12 minuten
FvD *(3/9e deel)*	7 minuten
PvdD	11 minuten
PVV	11 minuten
SP	11 minuten
ChristenUnie	9 minuten
50+ / PvdO	9 minuten
Denk	9 minuten
Fractie Baljeu *(1/9e deel)*	4 minuten
Van Geffen (afsplitsing VVD 1/9e deel)	4 minuten
GS (ca. 2/5e deel totaal commissie)	53 minuten

Provincie Noord-Holland

Agenda Economie Financiën en Bestuur

Datum	27-09-2021
Tijd	13:15 - 16:45
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	Sandra Doevendans
Toelichting	De vergadering zal weer fysiek plaatsvinden. De vergadering is openbaar en online live te volgen voor toehoorders via https://noord-holland.stateninformatie.nl. Er worden nog géén toehoorders toegelaten in de vergaderzaal of elders in het Provinciehuis. De publieke tribune blijft nog gesloten. Het is mogelijk om digitaal in te spreken bij de vergadering of vooraf een schriftelijke bijdrage te geven. Inspreken kan bij de agendapunten die ter bespreking staan geagendeerd (A- en B-agenda), of tijdens het inspreekhalfuur op andere punten die vallen onder de beleidsterreinen van de commissie Economie, Financiën en Bestuur. Voor het inspreken moet u zich aanmelden bij de Statengriffie. Dat kan tot 15.00 uur op de voorafgaande werkdag (vrijdag 24 september 2021) bij commissieadviseur Monique de Zwart: zwartm@noord-holland.nl Let op: alle genoemde tijden bij de afzonderlijke agendapunten zijn richttijden. Indien er geen, of een beperkt aantal, aanmeldingen zijn voor het inspreekhalfuur zullen de agendapunten na punt 4 eerder beginnen.

1 13:15	**Opening en mededelingen**
2	**Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda en moties- en toezeggingenlijsten (worden later toegevoegd).**
2.a	**Vooruitblik komende vergadering (en) aan de hand van de Strategische agenda en vaststelling strategische agenda (wordt later toegevoegd).** Aan de hand van de Strategische Agenda wordt vooruitgekeken naar de komende vergaderingen. Commissieleden kunnen hierbij voorstellen doen voor de agenda's van deze vergaderingen
3	**Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten**

kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Stigter behorende punten uit de c-agenda stellen)

4 **Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de**
13:20 **portefeuille van de commissie horen**

5 **B-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)**

5.a **Weerbaar N-H: Brief GS aan PS inz. voortgangsrapportage Agenda Weerbaar**
13:50 **Noord-Holland 2021**

Voorstel voor behandeling:
De voortgangsrapportage met elkaar en de CdK te bespreken en eventuele suggesties voor de
uitvoering van de Agenda Weerbaar Noord-Holland mee te geven.

Toelichting:
De Agenda Weerbaar Noord-Holland vloeit voort uit het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken!' en is op 7 juli 2020 vastgesteld. Naast reguliere verantwoording in de P&C-cyclus vindt jaarlijks verantwoording van de voortgang plaats richting PS. De voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland 2021 is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten op 6 juli 2021 en ter bespreking aangeboden aan de Commissie EFB.

6 **Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van Dijk behorende punten uit de c-agenda stellen)**

7 **B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)**

7.a **Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023**
14:30 Voorstel voor behandeling:
De concept-Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs Economie 2021 - 2023 met elkaar en de gedeputeerde te bespreken en eventuele suggesties aan te dragen voordat de uitvoeringsagenda definitief wordt vastgesteld.

Toelichting:

Het beleid van de provincie is gericht op een duurzame en veerkrachtige Noord-Hollandse arbeidsmarkt. De ambitie is het realiseren van voldoende gekwalificeerde medewerkers in de techniek en technologie ten behoeve van de transitieopgaven, waarbij we streven naar inclusiviteit. Het manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland is een belangrijk instrument als onderliggend visiedocument op de provinciale uitvoeringsagenda 2021-2023.

8 **Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Zaal behorende punten uit de c-agenda stellen)**

9 **B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)**

9.a **Brief GS inz. discussienotitie en conceptbeleidskader erfgoed en cultuur 2022**

15:20 Voorstel voor behandeling:
Een oordeel te geven over de vijf discussiepunten opgenomen in de discussienota Concept beleidskadercultuur.
In de discussienota hebben GS mogelijke financiële gevolgen en effecten aangegeven.
Ook hebben GS daarin het (participatie)proces tot nu toe beschreven.
Op basis van de uitkomsten van de bespreking van de discussienota in de commissie EFB wordt het beleidskader bijgesteld.
Het geactualiseerde beleidskadererfgoed en cultuur wordt in de vorm van een Statenvoordracht ter besluitvorming aan PS voorgelegd op 13 december 2021. Voorafgaand vindt bespreking in de Statencommissie EFB plaats (29 november).

Toelichting:
Het college heeft het geactualiseerd beleidskader erfgoed en cultuur vastgesteld samen met een discussienota en biedt deze Provinciale Staten aan. Met het beleidskader geeft het college vorm aan het cultuurbeleid en de prioriteiten die zij voor ogen heeft. Het college heeft op 10 december 2019 toegezegd onderzoek te doen naar de stand van de stolpen in Noord-Holland. Dat onderzoek is nu gereed.

10 **A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)**

10.a **Financiën: Voordracht Tweede begrotingswijziging 2021 (A-agenda NLG 20-9-2021 en EFB en M&B 27-9-2021 en c-agenda RWK 20-9-2021)**

16:10

Voorstel voor behandeling:
Adviseren over de voordracht aan PS. De voordracht zal worden geagendeerd voor de PS vergadering van 11 oktober 2021.
De commissie EFB adviseert over de begrotingswijziging vanuit algemeen financieel oogpunt en op de onderwerpen die tot de portefeuille van de commissie EFB behoren. De besluiten 2 tot en met 5 hebben betrekking op het vakgebied van de commissies M&B en besluit 1 op die van de commissie NLG. De tweede begrotingswijziging staat dan ook voor die onderwerpen ter bespreking op de A-agenda van cie NLG en M&B van respectievelijk 20 en 27 september 2021.

Toelichting:
In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze tweede begrotingswijziging omvat een bijstelling van de begroting 2021.

10.b **Voordracht 'Controle protocol controle jaarrekening 2021 (PS aangelegenheid)**

16:35

Voorstel voor behandeling:
Adviseren aan PS over het controle protocol. De voordracht zal geagendeerd worden voor de PS vergadering van 11 oktober 2021.
Desgewenst kan de voorzitter van de Rekeningencommissie, de hr. Heijnen, tijdens de vergadering een toelichting geven.

Toelichting:
De Provinciewet schrijft voor dat de Staten één of meer accountants aanwijzen voor de controle van de jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een rapport van bevindingen. Provinciale Staten hebben aan Publiek Belang Accountants B.V. opdracht verstrekt de
accountantscontrole uit te voeren voor het boekjaar 2021. De jaarstukken en het financieel
beheer zoals uitgeoefend door of namens het college van Gedeputeerde Staten, zijn object van controle.

Provinciale Staten moeten voor de uitvoering van de accountantscontrole aan een aantal zaken
nader invulling geven. Met dit protocol stellen Provinciale Staten nadere aanwijzingen vast die

specifiek van toepassing zijn voor de controle van de jaarstukken 2021 en de controle van de
SISA bijlage.

11 **Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)**

12 **Sluiting**

16:45

13 **C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)**

13.a **Schriftelijke beantwoording openstaande vragen EFB 6 september 2021 over de Uitvoeringsagenda Economie (C-agenda EFB 27-9-2021)**

13.b **Arbeidsmarkt: Brief GS aan PS inz. extern voorzitterschap van gedeputeerde Zaal van het Reg. platform arbeidsmarkt N-H (c-agenda EFB 27-9-2021)**

14 **C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)**

14.a **Sociale infrastructuur: Brief GS aan PS inz. Proposities voorjaar 2021 noodfonds sociale infrastructuur (C-agenda EFB 27-9-2021)**

Provinciale Staten hebben op 18 mei 2020 een motie aangenomen om een noodfonds in te stellen gericht op de culturele en maatschappelijke organisaties die schade hebben als gevolg van de landelijke maatregelen ter bestrijding van Covid-19. In 2020 hebben provincie en gemeenten aan 100 culturele instellingen noodsteun verleend. Het restant wordt nu ingezet om 46 culturele instellingen te ondersteunen.

14.b **Financiën: Brief GS aan PS inz. Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming juli 2021 (C-agenda EFB 27-9-2021)**

Gedeputeerde Staten kunnen binnen de door Provinciale Staten vastgestelde begrotingsprogramma's middelen toewijzen aan de verschillende beleidsdoelen. Met dit besluit worden interne wijzigingen hierop administratief binnen de programmabegroting verwerkt.

15 **C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)**

16 **C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)**

16.a **Asielopvang: Brief GS aan PS inz. Ontwikkelingen asielopvang (C-agenda EFB (leidende commissie) 27-9-2021 en RWK 20-9-2021)**

Vanwege de toestroom van vooral Afghaanse vluchtelingen dreigt op korte termijn crisisnoodopvang voor vluchtelingen. Om dit af te wenden hebben de minister van BZK en de staatssecretaris van J&V alle commissarissen van de Koning, colleges van GS en burgemeesters bij brief verzocht om op korte termijn extra locaties voor asielopvang alsmede huisvesting voor vergunninghouders te realiseren. Het college van GS reageert met de brief aan Provinciale Staten op dit verzoek van rijkszijde en zegt toe hieraan medewerking te verlenen.

16.b **Randstedelijke Rekenkamer: Conceptverslag van de vergadering van de programmaraad van 16 september 2021**

17 **C-agenda Algemeen**

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
1	FvD/Dekker	5b	CdK / Gedeputeerde Zaal	Referendumcie/reglement	Inleiding Bij berichtgeving van GS aan PS van 9 juli jl. betreffende 'Instelling Referendumcommissie en benoeming leden' wordt melding gemaakt van de installatie van een referendumcommissie en haar leden. Vragen 1. Wat is de juridische betekenis van het installeren van een referendumcommissie? 2. De dagtekening van de brief van GS aan PS is 9 juli. Dit is later dan de datum van 5 juli waarop in de PS besloten is dat het referendum geen doorgang kan vinden. Waarom wordt er toch een referendumcommissie ingesteld wanneer het referendumverzoek in PS is afgewezen? 3. Mogen we er vanuit gaan dat wanneer er toch een referendumcommissie wordt ingesteld er serieus rekening gehouden wordt met het doorgang	1. De Referendumverordening schrijft voor dat gedeputeerde staten een referendumcommissie instellen zodra provinciale staten een kennisgeving hebben toegelaten. In de verordening is bepaald welke werkzaamheden de commissie uitvoert. In het Reglement van Orde is een aantal praktische aanvullende zaken geregeld. 2. Gedeputeerde staten hebben op 6 juli een referendumcommissie ingesteld en een reglement van orde voor deze commissie vastgesteld. Dit besluit is voorbereid vooruitlopend op het besluit van provinciale staten over het al dan niet toelaten van de kennisgeving. Als provinciale staten een ander besluit over de kennisgeving hadden genomen, zou de commissie snel kunnen beginnen met haar taken. Dit heeft te maken met het strakke tijdpad van de referendumprocedure. 3. De Referendumverordening maakt het mogelijk dat een referendum wordt gehouden. In die zin wordt met de instelling van een referendumcommissie rekening

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					vinden van het referendum? 4. Wanneer heeft/had de ingestelde referendumcommissie haar eerste vergadering? 5. Waar zijn de notulen van de vergaderingen, dan wel de adviezen en besluiten, terug te lezen? 6. Inwerkingtreding van het Reglement Referendumcommissie is de dag na de datum van uitgifte van het provinciaal blad waarin het wordt geplaatst. Welk blad is dit en heeft uitgifte reeds plaatsgevonden? 7. Langs welke procedure is het Reglement Referendumcommissie opgesteld? 8. Is het correct dat GS de leden van de referendumcommissie benoemt? 9. Indien GS de leden van de Referendumcommissie benoemt kan het voorkomen dat de commissie het al dan niet door laten gaan van een referendum positief dan wel negatief adviseert	gehouden met een (volgend) referendumverzoek. 4. De referendumcommissie leidt nu een slapend bestaan. Er zijn nog geen vergaderingen geweest. Pas als een kennisgeving is toegelaten, zal de commissie met haar werkzaamheden starten. 5. De vergaderingen van de commissie vinden in beginsel in beslotenheid plaats. De adviezen en besluiten zullen via de provinciale website worden gepubliceerd, als voorgeschreven in het Reglement van orde. 6. Het Reglement van Orde is gepubliceerd in het digitale Provinciaal Blad op 14 juli 2021 (Pb 2021, 5705) en is te vinden via www.overheid.nl. Het reglement is op 15 juli 2021 in werking getreden. 7. Het Reglement van Orde is vastgesteld door het college van gedeputeerde staten dat gaat over de instelling van de commissie. 8. Ja. Zo is dat bepaald in artikel 12 van de Referendumverordening.

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					ten faveure van GS. Moet de Referendumcommissie misschien zelf met voorstellen ter a-politisering komen? 10. Bij wie moeten we zijn om het reglement aan te (laten) passen?	9. Het gaat om een onafhankelijke commissie. De leden zijn deskundig en ervaren op het gebied van decentrale referenda. De commissie kan gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen. Ook PS kunnen de commissie om advies vragen. 10. PS hebben die bevoegdheid overgedragen aan GS in de verordening. Via een motie zouden PS aan GS kunnen opdragen om het reglement aan te passen. Ook kunnen PS een initiatiefvoorstel indienen tot aanpassing van de referendumverordening op dit punt.
2	D66/Kanik	9a	Mw. Pels	Discussienota/Concept beleidskader cultuur	In de discussienota Concept beleidskader cultuur 2022 stelt u op blz 14 het volgende: We leggen PS voor of een meer uitgebreide ondersteuning van vrijwilligers gewenst is en dan met name met de vraag welk 'gat' de provincie dan zou moeten vullen omdat er al veel beschikbaar is. Mijn vraag hierbij is of de Gedeputeerde of de ambtelijke organisatie geïnventariseerd heeft onder	Ter voorbereiding van het geactualiseerde cultuurbeleid zijn bijeenkomsten gehouden met stakeholders (waaronder vrijwilligers) en is een deelevaluatie gedaan. Daaruit kwam bijvoorbeeld naar voren dat erfgoedvrijwilligers graag beter overzicht hebben over mogelijke subsidieregelingen en meer communicatie hierover zouden willen zien. Verder blijkt uit een inventarisatie die genoemd staat in de discussienota, dat er al veel activiteiten zijn waarbij de provincie vrijwilligers bij ondersteunt of waarbij andere organisaties vrijwilligers ondersteunen.

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					vrijwilligers/vrijwilligersorganisaties of ze zelf nog aspecten zien waar zij ondersteund kunnen worden door de provincie? Zo ja, zijn hier onderwerpen uitgekomen en welke zijn dat? En als deze inventarisatie niet heeft plaatsgevonden, waarom heeft u deze niet geïnitieerd?	
3	CDA	9a	Mw. Pels	Discussienota/Concept beleidskader cultuur	Wat heeft het voor zin om een stolp als een provinciaal beschermde stolp op te nemen als de eigenaren niet verplicht worden om de stolp te beschermen. Als een eigenaar dit weigert, wordt dan een plaatsvervangend object aangewezen? (zie p. 6 ad 2) Vanaf 2022 is de cultuurmonitor aanwezig (p. 32). Is het de bedoeling dat deze Cultuurmonitor betrokken wordt bij regioprofiel 2019-2024 Meer dan de delen, Programma Kunst, cultuur en erfgoed en de basis gaat vormen voor een vervolg regioprofiel? De regio Noord-Holland Noord	1. Hier wordt bedoeld dat we de stolp niet tegen de wil van de eigenaar op de monumentenlijst zullen opnemen. Eenmaal opgenomen op de lijst is de bescherming verplicht. Ja, als een eigenaar weigert, dan wijzen we een andere stolp aan. De lijst van potentiele aanwijzingen is namelijk groter dan het aantal aanwijzingen dat dat wij op basis van beschikbaar budget voorstellen. 2. De Cultuurmonitor wordt ontwikkeld binnen het MRA-programma Kunst, Cultuur en Erfgoed 2019-2024. Doel is om voor alle partners (dus ook de gemeenten) beter inzicht te hebben in effecten van het beleid en effecten van de actuele ontwikkelingen (bijvoorbeeld corona). De monitor zal zeker deel uit maken van de basisstukken die gebruikt worden voor een vervolg op het programma. Hiervoor is het wel nodig dat er

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					heeft zich in het najaar 2021 aangemeld bij het Rijk met een regionaal cultuurprofiel. Is het de bedoeling dat er ook een cultuurmonitor wordt opgesteld voor deze regio? De provincie zet op het gebied van innovatie in op 3 maatschappelijke thema's (p. 34). Waarom wordt niet ingezet op het bevorderen van de taalvaardigheid of valt dat onder leesbevordering? De meerjarige projectsubsidie aan het Steunpunt Monumenten en Archeologie bedraagt € 460.000,-- voor de ondersteuning van alle Noord-Hollandse gemeenten. Hoe verhoudt zich dat met het gestelde in de discussienota dat als het om de ondersteuning van vrijwilligers gaat er € 400.00- € 800.000 extra per jaar nodig is. Dit daar het Steunpunt Monumenten en Archeologie al over veel kennis en ervaring beschikt ten behoeve van	minimaal een tweejaarlijkse herhaling plaatsvindt van de cultuurmonitor. 3. Het cultuurprofiel van de regio Noord-Holland Noord moet nog worden uitgewerkt in een actieprogramma. Daarna kunnen we onderzoeken of er een aparte cultuurmonitor wenselijk is voor deze regio of dat aangesloten kan worden bij het bovenstaand initiatief. 4. Het valt hier inderdaad onder leesbevordering. Achterliggend idee is hier dat geletterd zijn voor mensen een voorwaarde is om volwaardig mee te doen in de samenleving. Onze ondersteuningsinstelling Probiblio zet met diverse vernieuwde projecten in op het bevorderen van de taalvaardigheid van Noord-Hollanders. Daarbij gaat het om vaardigheden om te kunnen lezen en schrijven en om informatie te kunnen begrijpen en doelgericht te gebruiken. 5. Uit een vergelijking met andere provincies blijkt dat sommige provinciale steunpunten naast vergelijkbare ondersteuning van gemeenten, extra taken uitvoeren voor erfgoedvrijwilligers zoals het geven van cursussen/bijscholing, bemiddeling bij

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					de ondersteuning van gemeenten.	vacatures, een website onderhouden met informatie voor vrijwilligersorganisaties, begeleiding geven bij de inzet van vrijwilligers voor onderhoud (groene) monumenten. Afgezet tegen de huidige investeringen van NH en op basis van inwonersaantallen blijkt dat de extra kosten voor zulke taken variëren tussen de € 400.000 en € 800.000 per jaar.
4	PvdD/Kostic	5a	CdK	Weerbaar N-H	1. Lokale weerbaarheid Innovatiepilots: daarmee wordt niet doorgegaan, terwijl de uit de evaluatie van deze pilots bleek dat het voor veel van de projecten nog te vroeg was om ze goed te kunnen beoordelen op hun succes en ze zich veelal richtten op de middellange termijn. Provincie zegt directere output te willen zien. Waarom wordt geen ruimte gegeven aan acties die juist duurzaam, op middellange termijn impact kunnen hebben? 2. Is er ook aandacht voor stroperij, mestfraude, dumping van afval in natuurgebieden, illegale handel met dieren?	1. De Agenda Weerbaar NH is een verzameling van initiatieven die zowel een aanjagende functie hebben, als gericht zijn op ondersteuning en impact op de langere termijn. Zo heeft bijvoorbeeld het onderzoekstraject 'Red Flags bij criminele inmenging' tot doel om tot een bruikbare toolkit te komen. Wanneer het succesvol blijkt te zijn, ligt hier een rol voor de provincie om de methodiek te verspreiden, zodat het ingebed wordt in beleid. Bij de innovatieve pilots (op kleinere, lokale schaal) is gebleken dat de output langer op zich laat wachten, de uitwerking lokaal is en dat de besteding van de gelden daardoor minder impact hebben dan bij andere initiatieven. 2. De onderwerpen stroperij, mestfraude, dumping van afval of illegale handel met

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
						dieren zijn niet specifiek benoemd in de Agenda Weerbaar NH. De Agenda Weerbaar NH volgt de volgende afspraak uit het coalitieakkoord: 'Ondermijning van het openbaar bestuur door georganiseerde criminaliteit raakt het fundament van de democratische rechtsorde. Wij blijven strijden tegen alle vormen van ondermijning en stellen hiervoor middelen beschikbaar' en richt zich dus specifiek op effecten van ondermijnende criminaliteit.
5	PvdD/Kostic	7a	Mw. Zaal	Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023	3. In de brief staat o.a. de vraag "Is er een link met Europa?". Goede vraag, maar heel summier ingevuld. Er staat: 'er is een optionele link met Europa via de mogelijkheden van de daar aanwezige fondsen.' Om welke fondsen gaat dit precies? 4. Kan bij zulke brieven in het vervolg ook een kopje worden gevoegd over wat er op dit dossier op niveau van MRA en op niveau van IPO wordt gedaan? Dan blijven we actiever op de hoogte welke onderwerpen daar nog spelen en	3. Het is niet mogelijk om precies aan te geven om welke fondsen het gaat. EU-fondsen zijn in beweging, onder andere door vergroening en klimaatopgaven. Op dit moment wordt door het kennisplatform Europa Decentraal (BZK, VNG UvW en IPO) gewerkt aan een actuele EU-Fondsenwijzer, voor lokale overheden welke in oktober 2021 wordt gelanceerd. Enkele EFROprojecten hebben de afgelopen jaren een programmalijn gehad op de ontwikkeling van talent. 4. GS zien dit meer als een vraag voor het presidium/statengriffie. In het algemeen kunnen we aangegeven dat in beleidsstukken

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					hoe ze raken aan wat we als provincie verder doen. 5. Kunt u verder toelichten wat er precies met 'Bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt' wordt bedoeld? Welke doelgroepen is extra aandacht voor? 6. Nederlands heeft zich gecommitteerd aan het VN-Verdrag Handicap, dat in 2016 in Nederland in werking trad, maar de situatie voor mensen met een beperking is sindsdien alleen verslechterd. Ook de provincie zou in haar beleid rekening moeten houden met de verplichtingen vanuit het VN-Verdrag Handicap en er bewust aan werken in alle relevante aspecten van provinciaal beleid. a) Wat is er afgelopen jaren precies gedaan om het VN-Verdrag Handicap beter toe te passen als provincie als het gaat om de arbeidsmarkt en onderwijs? b) Hoe wordt dit verdrag	wordt aangegeven hoe met partners (MRA, IPO en daarbuiten) wordt samengewerkt. Dat geeft ook aan wat er door die partners in ieder geval wordt gedaan op dat beleidsterrein. 5. Primair verantwoordelijk voor een inclusieve arbeidsmarkt zijn de werkgevers en lokale overheden. Zij hebben bevoegdheden, middelen en financiën om vacatures te vullen en mensen te laten participeren. Met de decentralisatie van het welzijns- en jeugdbeleid voert de provincie geen doelgroepenbeleid meer. In onze rol van verbinder en kennismakelaar bevordert de provincie kennisontwikkeling en -uitwisseling en zo mogelijk faciliteren van structuurversterkende (pilot) projecten. Wij doen dit bij voorkeur via de campussen/publiek private samenwerkingen in de regio. Wel stimuleren wij via dit beleid en onze instrumenten het besef dat iedereen nodig is en ook iedereen een leven lang arbeidsfit gemaakt en gehouden moeten worden. Met de ruimte die het herstel- en duurzaamheidsfonds biedt richten wij ons incidenteel op lager opgeleide ouderen en

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					meegenomen in Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs? 7. “Onder een duurzame en veerkrachtige arbeidsmarkt verstaan wij een arbeidsmarkt die zich richt op: • Realisatie van de klimaatopgave, te weten de energietransitie, circulaire economie, een duurzaam bebouwde omgeving, duurzame mobiliteit en digitalisering;” We hebben met elkaar in de provincie, in lijn met wetenschap, vastgesteld dat biodiversiteitsopgave en klimaatopgave in samenhang moeten worden aangepakt. Is de biodiversiteitsopgave ook onderdeel van dit stuk? Hoe? 8. “In 2021 verstrekken van subsidie aan de Luchtvaart Community Schiphol om een aanjagende rol bij dit model op te pakken en hun ervaringen met	mensen met beperkte werkervaring (vaak jongeren). 6.a. De provincie voert geen doelgroepenbeleid in haar arbeidsmarktbeleid, zoals hier voor ook aangegeven. Maar met deze uitvoeringsagenda streven we wel naar een inclusieve arbeidsmarkt waar iedereen aan mee doet. b. Zie a. 7. Voor zover er sprake is van tekort aan benodigd vakmensschap rond techniek- en technologie dat bijdraagt aan biodiversiteit, waarbij ook aantoonbaar het klimaat baat heeft, biedt het beleid mogelijkheden. Via de werking van het Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 NH kunnen partijen initiatief nemen tot een zogenaamde ontwikkelcoalitie om gedragen plannen vorm te geven. Binnen de kaders van ons beleid kan de provincie vervolgens besluiten tot bijdragen in deze plannen. 8. a. Covid-19 maakte de keuze voor Luchtvaart Community Schiphol (LCS) vanuit

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
					skillsbased werken en inclusiviteit hierin te verduurzamen. In 2023 is er minimaal één campus, waarvan de verbonden bedrijven onderling werknemers uitwisselen, zodat zij zich verder ontwikkelen in de techniek." a) Waarom is midden in een klimaatcrisis juist voor Luchtvaart Community Schiphol gekozen om subsidie aan te geven en om die een 'aanjagende rol' te laten pakken? Waren er niet minder controversiële gegadigden? Welke afwegingen zijn daar precies gemaakt en hoe zijn die gewogen? b.) Waar wordt het geld precies aan besteed?	leer- en ontwikkelperspectief van een breder ecosysteem voor onze arbeidsmarkt juist interessanter, door de grote verwachte mobiliteit van mensen vanuit de luchtvaartomgeving naar die bredere arbeidsmarkt. LCS heeft de afgelopen jaren veel ervaring opgedaan met het werken met skills en skillsinstrumentarium van het House of Skills ten behoeve van een inclusieve arbeidsmarkt. Deze kennis- en ervaringen willen wij, via samenwerking met andere campussen, verduurzamen richting meer bedrijven en technische bedrijfssectoren. Binnen de gelden van het herstel en duurzaamheidsfonds wordt er veel breder samengewerkt dan alleen met Schiphol. Zo wordt er ook samengewerkt via de realisatie van servicepunten (matchen aan technische vacatures) met de vertegenwoordigers van de Technologiecoalitie (4 brancheverenigingen, 2 O&O fondsen en de FNV) en zijn er plannen voor een specifiek project voor de entree opleidingen (werkgelegenheid jongeren op niveau 1 en 2 MBO). De grote verduurzamingsopgave op en rond Schiphol, die het klimaat de komende

Technische vragen cie EFB 27-09.2021						
nr	Partij en indiener	Punt	Gedeputeerde	Onderwerp	Vraag	Antwoord
6						decennia gaat vragen, is mede bepalend geweest om LCS een aanjagende rol te laten spelen in de ontwikkeling van een groene en duurzame arbeidsmarkt voor iedereen. b. Het geld wordt grotendeels uitgegeven aan een honderdtal oriëntatie-, begeleiding- en opleidingstrajecten voor mensen die op afstand van de arbeidsmarkt dreigen te raken of al staan. Deze trajecten hebben tot doel de aanwezige kennis en expertise te verduurzamen en te komen tot een afsprakenmodel voor het in- en uitwisselen van mensen tussen bedrijven en bedrijfssectoren

Verslag concept

Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Datum	:	27 september 2021
Commissievoorzitter (plv.)	:	mw. S. Doevendans
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:		
Commissievoorzitter		mw. S. Doevendans
Commissiegriffier		mw. M. de Zwart
Leden van de commissie	FvD	--
	GL	dhr. G. Zaal, dhr. J. Dulfer
	VVD	mw. M. van Meerten
	D66	mw. L. Gonggrijp,mw. A. Kapitein,dhr. E. Kanik
	PvdA	dhr. J. Carton, dhr. T. Wagelaar
	PVV	mw. I. Bezaan
	SP	mw. A. de Groot, dhr. W. Hoogervorst
	CDA	mw. C. Kuiper
	JA21	dhr. G. Kohler
	PvdD	dhr. F. Zoon, dhr. J. Hollebeek
	50plus	----
	CU	dhr. M. Klein
	DENK	dhr. S. Koyuncu, dhr. E. Mangal
	Fractie Baljeu	----
	Zelfstandig Statenlid	mw. G. van Geffen
College van GS		dhr. Van Dijk, mw. Pels, mw. Zaal
Afwezig		dhr. D. Heijnen (CDA), dhr. R. Dekker (FvD), mw. J. Vastenhouw (FvD), Ines Kostiç (PvdD)
Notulist		Moneypenny/H. Mutsaerts

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten
   2.a. Vooruitblik op de komende vergadering(en) a.d.h.v. strategische agenda

3. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
4. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren
5. B-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)
   5.a. MRA: Weerbaar N-H: Brief GS aan PS inzake voortgangsrapportage agenda Weerbaar Noord-Holland 2021
   5.b. C- naar b verzoek van FvD: Brief GS aan PS inz. Referendumcommissie en 14:30 reglement (brief heeft op de c-agenda EFB 6-9-2021 gestaan; FvD (hr. Dekker) verzoekt de brief ter bespreking op de b-agenda te plaatsten)
6. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
7. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
   7.a. Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023
8. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
9. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
   9.a. Brief GS inzake discussienotitie en conceptbeleidskader erfgoed en cultuur 2022
10. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
    10.a. Financiën: Voordracht Tweede begrotingswijziging 2021
    10.b. Voordracht 'Controle protocol controle jaarrekening 2021 (PS aangelegenheid)
11. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
12. Sluiting
13. C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
14. C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)
15. C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)
16. C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)
17. C-agenda Algemeen

Agenda

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent de hybride commissievergadering om 13.15 uur en heet alle aanwezigen welkom, zowel in de Statenzaal als via Teams (mw. G. van Geffen). Het quorum is aanwezig. Na de afsplitsing van de VVD neemt mw. Van Geffen vandaag als zelfstandig Statenlid deel in deze vergadering. In de komende PS-vergadering op 13 oktober wordt de afsplitsing geformaliseerd en gaat zij verder als Liberaal Noord-Holland. De commissie gaat akkoord met haar aanwezigheid in deze vergadering. Afmeldingen zijn ontvangen van dhr. Heijnen (CDA), mw. Vastenhouw (FvD) en dhr. Dekker (FvD). Mevrouw Kostiç (PvdD) wordt vervangen door dhr. Hollebeek.

2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

De **voorzitter** constateert dat de agenda, het verslag van de vergadering van 6 september 2021, de lijst van moties en toezeggingen en de strategische agenda ongewijzigd worden vastgesteld.

2.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda

De **voorzitter** meldt dat voor de volgende commissievergadering op donderdagmiddag 28 oktober 2021 (mevrouw Bezaan meldt zich af) op de agenda staan: Begroting 2022 Memorie van Antwoord, MRA-zienswijze over de definitieve samenwerkingsafspraken en de IPO-Begroting.

3. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Er zijn geen vragen.

4. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

Er zijn geen insprekers.

5. B-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

5.a. Weerbaar N-H: Brief GS aan PS inzake voortgangsrapportage agenda Weerbaar Noord-Holland 2021

Mw. **Kuiper** (CDA) ondersteunt de voortgangsrapportage over ondermijning. Indien de zorgpunten in de brief van de Kring van Commissarissen aan de informateur zoals over informatie-uitwisseling tussen overheden, niet in het coalitieakkoord terechtkomt, wordt de lobby hiervoor dan toch voortgezet? Hoe verhoudt het samenwerkingsverband Noord-Holland Samen Veilig van 34 gemeenten, politie en het OM zich tot de agenda Weerbaar Noord-Holland? Is er naast recreatieparken ook aandacht voor ondermijning in het buitengebied? Daar dienen de bewoners zich goed van bewust te zijn. Er bestaan veel overlegstructuren en activiteiten om ondermijning tegen te gaan, maar hoe wordt gemeten dat men op de goede weg is?

Dhr. **Mangal** (DENK) stelt de data gedreven aanpak aan de orde met het oog op de veiligheid van burgers. AI (Artificial Intelligence) kan discriminerend werken, zoals blijkt uit het feit dat de AIVD alleen maar kijkt in de richting van mensen met een andere religie en rechtsextremisten en mensen die haat hebben tegen alles wat anders is, laat zij links liggen, hoewel hier wel enige verandering in komt. In China resulteert de inzet van AI op basis van technologie van Google tot het selecteren van Oeigoeren, wordt die technologie samen met Google ook in Nederland ontwikkeld en toegepast? Hoe wordt AI gemonitord en doorgrond? Wat gebeurt er als AI zelf AI gaat ontwikkelen? Is de technologie goed te doorzien en hoe houdt men hierop overzicht en controle?

Dhr. **Zoon** (PvdD) constateert dat de agenda ziet op de korte termijn, maar het thema is altijd belangrijk, ook na deze coalitieperiode. In de eigen organisatie wordt goede voortuitgang geboekt, niettemin moet het rapport Schoon Schip op de agenda blijven staan. De ondersteuning van gemeenten verloopt goed, maar de waterschappen ontbreken, terwijl zij extra kwetsbaar zijn door het bestuurlijke monisme en de geborgde zetels. Samenwerking met hogere overheden is belangrijk, zoals met het OM over milieucriminaliteit en met het oog op de oproep van het OM in 2018 om de veestapel te verkleinen om mestfraude tegen te gaan. Dit actuele rapport is breder dan die oproep en dient te worden betrokken bij het vervolg van Weerbaar NH.

Mw. **De Groot** (SP) concludeert dat goed wordt gewerkt aan het vergroten van de weerbaarheid van gemeenten, bedrijven en organisaties, maar de vraag blijft of mensen die niets te maken hebben met criminaliteit, ook getroffen worden door de maatregelen. Als ondermijning op een bepaalde plaats wordt uitgeroeid, gaan de betrokkenen dan op andere locaties aan de slag? Worden nieuwe vormen van ondermijning tijdig herkend en bestreden? Er zijn heel veel mogelijkheden voor nieuwe vormen van ondermijning, zoals garageboxen en horeca, worden de gemeenten hierbij voldoende ondersteund? Wordt ook aandacht besteed aan nieuwe vormen van ondermijning, zoals milieucriminaliteit?

Dhr. **Klein** (CU) is blij met de extra inzet die blijkt uit de voortgangsrapportage. Goed dat het onderwerp deel gaat uitmaken van de reguliere provinciale activiteiten. Is er voldoende budget beschikbaar om een QuickScan uit te voeren bij gemeenten die deze nog niet hebben uitgevoerd? Banken zetten in op het stimuleren van PIN-betalingen, maar dat leidt tot een groter gebruik van contant geld. Wordt hier aandacht aan gegeven in de contacten met het Rijk? AI kan ook negatieve consequenties hebben, daarom dienen de ethische uitgangspunten van de datastrategie ook hier te worden toegepast.

Mw. **Bezaan** (PVV) oordeelt dat het college voortvarend aan de slag is gegaan, zoals met het vergroten van kennis van en bewustzijn bij medewerkers en met het toetreden van gedeputeerde Zaal tot de raad van toezicht van het regionaal platform criminaliteitsbeheersing Noord-Holland. Er zijn sinds een jaar 27 gemeenten aangesloten bij Meld Misdaad Anoniem en willen continuering van deze deelname uit eigen middelen financieren. Inzake data gedreven aanpak wordt vermeld dat de uitwerking van een van de beleidsterreinen afhangt van de verwachte opbrengst c.q. inzet. Waarom wordt er slechts één beleidsterrein uitgewerkt en niet meer? QuickScans geven inzicht in gedeelde kwetsbaarheden, wensen en behoeften. Hoe kunnen gemeenten verleid worden om deel te nemen?

Mw. **Van Meerten** (VVD) is bezorgd over de structurele Rijksfinanciering die in de volgende periode zeker moet worden voortgezet. De brief terzake aan de informateur wordt ondersteund. Zijn hier al resultaten geboekt? Hoe worden de QuickScans bij gemeenten opgevolgd? Vanwege de diversiteit tussen gemeenten kan niet slechts voor één bepaalde aanpak worden gekozen.

Dhr. **Dulfer** (GL) constateert dat de provincie een eigen positie heeft ingenomen bij deze problematiek naast de activiteiten van gemeenten en veiligheidsregio's. Voor dit najaar staat er veel op de rol, er wordt uitgekeken naar de volgende voortgangsrapportage. Kunnen er al effectmetingen plaatsvinden om inzicht te krijgen in de resultaten? De provincie kan met name inzetten op het versterken en verbinden van kleinere gemeenten die weinig bestuurskracht hebben, zij ondervinden veel problemen om ondermijning het hoofd te bieden. Dat geldt ook voor de waterschappen, want die staan nog niet voldoende op het netvlies. Is dit jaar sprake van onderuitputting van het budget omdat het budget dit jaar hoger uitvalt vanwege de uitgestelde bestedingen?

Mw. **Kapitein** (D66) heeft de volgende vragen. Is er zicht op de ontwikkeling van diverse vormen van ondermijning in de provincie, zoals bij milieucriminaliteit? Vindt een verschuiving plaats vanuit andere provincies naar NH, bijvoorbeeld naar het platteland? Is dat nu al een probleem of wordt verwacht dat dit een groot probleem wordt? Leegstaande en verwaarloosde

bedrijventerreinen moet tijdig gerenoveerd worden om te voorkomen dat deze gebruikt worden voor criminele activiteiten.

Dhr. **Carton** (PvdA) vraagt of de inbedding van het beleid op meerdere niveaus is geborgd, dus ook bij gemeenten en bedrijven. Hoe worden de resultaten van initiatieven gemonitord en geborgd voor het vervolgbeleid?

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat het heel complex is om de echte effecten en resultaten te meten, daarom is het belangrijk om veel barrières in te bouwen om ondermijnend gedrag te voorkomen, zoals het sluiten van hennepkwekerijen en het voorkomen van illegale dumpingen op bedrijventerreinen. In de Miljoenennota is aan J&V extra geld toegekend voor totaal € 450 miljoen, hoewel dit nog steeds onvoldoende is. Daarom zal de lobby bij het Rijk voortgezet worden, want ook lagere en hogere overheden worden met deze problemen geconfronteerd. De publiek-private samenwerking is hierbij essentieel. De CdK is gevraagd om als voorzitter op te treden van VODIOM (Veilig ondernemen door informatie op maat), een platform (hiervoor volgt een voorstel aan PS) met steun van VNO-NCW, Mkb Nederland en Justitie om cross- en bovensectorale informatie en waarschuwingssignalen te delen. In de volgende voortgangsrapportage zal een beeld van de criminele activiteiten in de verschillende portefeuilles worden geschetst, ook in het buitengebied. Het programma Noord-Holland Samen Veilig is afgestemd op de voorliggende agenda. Er is een datastrategie beschikbaar. Met AI worden camera's ingezet op bijvoorbeeld bedrijventerreinen die kentekens herkennen. Enkel de politie of andere publieke sectoren mogen de verzamelde data uitlezen. Elke vorm van discriminatie door AI en Big Data zal worden voorkomen voor zover dat binnen het bereik van de provincie ligt. In Nederland zal niet zo snel eenzelfde situatie ontstaan als in China.

Dhr. **Mangal** (DENK) meldt dat het probleem van AI is dat door de algoritmen die worden gebruikt in het systeem, de resultaten niet altijd zichtbaar zijn. Daar moet men zich van bewust zijn.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) erkent dat iedereen zich bewust moet zijn van deze techniek, maar de provincie zet met name in op het vergroten van weerbaarheid en bewustzijn van gemeenten en waterschappen over het feit dat de beschikbare systemen voor andere doeleinden gebruikt kunnen worden dan waarvoor zij zijn bedoeld.

Dhr. **Klein** (CU) vraagt om de toezegging dat de uitgangspunten van de provinciale datastrategie ook worden erkend en gestimuleerd in samenwerkingsverbanden met andere partners.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat de datastrategie van kracht is voor de provinciale activiteiten maar voor zover invloed uitgeoefend kan worden, zal de provincie deze strategie ook aan andere partners voorleggen, maar het zijn en blijven provinciale kaders. De informatiedeling moet verbeteren zodat problemen sneller herkend en zichtbaar worden. Schoon Schip zal zeker niet vergeten worden, dat is een van de redenen om geld vrij te maken voor vroegtijdige signalering en overleg. Waterschappen zijn zeker niet buiten beeld, zij zitten ook aan tafel bij het Bestuurlijk Overleg Veiligheid en Crisis (BOVC) waar wordt gesproken over cybercrime, crises en het hacken van computersystemen. Onderzocht zal worden of de waterschappen behoefte hebben aan een QuickScan Weerbaarheid van de eigen activiteiten. Het rapport over

milieucriminaliteit zal aan PS toegestuurd worden. Dit onderzoek is tevens onderwerp van gesprek van de kopgroep met burgemeesters.

Dhr. **Dulfer** (GL) verzoekt ook de drinkwaterbedrijven mee te nemen bij de QuickScan.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat de drinkwaterbedrijven deelnemen aan het overleg BOVC. Bij het openen van bankrekeningen wordt door de banken nu al extra gecontroleerd, dat is wel een van de gevolgen waarmee alle bewoners geconfronteerd worden, maar bewoners moeten zoveel mogelijk gevrijwaard worden van de gevolgen van de noodzakelijke maatregelen. Het budget is voldoende, maar er moet ten gevolge van corona nog een aantal QuickScans uitgevoerd worden en hopelijk gaan alle gemeenten deelnemen. Al 40 gemeenten nemen momenteel deel aan Meld Misdaad Anoniem. Projecten van gemeenten kunnen gefaciliteerd en gestimuleerd worden maar niet worden overgenomen door de provincie. Het gaat dan over stimulering van projecten die snel kunnen worden uitgerold naar andere gemeenten. Het RIEC en het Bibob-team doen niet alleen onderzoeken voor de provincie maar ook voor gemeenten om criminele activiteiten te blijven volgen. Ondermijning vindt in de gehele provincie plaats, is provincie- en gemeentegrenzen overstijgend en is verweven met meerdere beleidsterreinen. Na de QuickScan worden gemeenten door RIEC kosteloos geholpen om de problemen aan te pakken.

Tweede termijn

Dhr. **Zoon** (PvdD) is blij met de actuele aanpak van de problemen door de provincie, maar ook de OD moet erbij betrokken blijven vanwege de subsidieverlening en handhaving van wet- en regelgeving. De provinciale waarden en normen dienen van toepassing te blijven op het delen van data, ook bij andere overheidsorganen.

Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt dit pleidooi. Hoe kan de provincie gemeenten stimuleren om financiële en ambtelijke capaciteit vrij te maken voor de QuickScan?

Dhr. **Van Dijk** (CdK) zegt toe waar mogelijk en nodig, de normen en waarden van de provincie uit te dragen als een soort morele ondergrens. Het is absoluut niet de bedoeling om met het tegengaan van ondermijning, de gehele samenleving te controleren. Besloten is om bij een aantal gemeenten de QuickScan uit te voeren, maar de provincie kan niet de gemeentelijke capaciteitsproblemen oplossen.

6. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Er zijn geen vragen.

7. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

7.a. Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023

Mw. **Kuiper** (CDA) constateert dat de agenda een goed beeld toont van de ambities, met een forse inzet op techniek want daar is veel vraag naar met het oog op de energietransitie en duurzame economie. Hopelijk volgt er door de promotie een grote instroom van studenten bij technische opleidingen. Goed dat de provincie is aangesloten bij de vijf arbeidsmarktregio's.

Dhr. **Carton** (PvdA) ondersteunt de uitvoeringsagenda, hoewel hierin en ook in het manifest het perspectief van jongeren en behoeften van werkzoekenden voor aansluiting van opleiding bij werk ontbreken. Uit gesprekken met jongeren blijkt dat zij op zoek zijn naar voorbeelden en dat zij vastlopen in de stagebegeleiding. Zijn de jongeren geraadpleegd voor het manifest en de agenda? Op veel niveaus zijn er initiatieven, hoe wordt geborgd dat deze elkaar blijven aanvullen en dat ze elkaar niet in de weg zitten? Met het manifest legt de provincie een belangrijke visie neer voor het beleid, terwijl vermeld staat dat de provincie zoveel mogelijk aansluiting zoekt bij regionale en landelijke initiatieven. Graag een toelichting.

Mw. **Van Meerten** (VVD) waardeert de betrokkenheid bij het manifest van 160 partners, juist de samenwerking is van grote waarde om arbeidsmarkt en onderwijs op elkaar te laten aansluiten, want de problemen zitten in de uitvoering. Het manifest waarin veel acties zijn opgenomen, geeft vertrouwen, hoewel de uitvoering een grote uitdaging blijft. Is het manifest robuust genoeg? Blijft de samenwerking de komende jaren van kracht of komt men blokkades tegen? Wat ontbreekt volgens het college in de agenda? Beide documenten worden onderschreven.

Mw. **Bezaan** (PVV) constateert dat het denken in skills een belangrijke rode draad is in de uitvoeringsagenda en dat diploma's niet beperkend mogen zijn, maar de PVV vindt diploma's juist van grote waarde als bewijs van het bezit van de benodigde basiskennis. De meerwaarde van programma's als House of Skills in de MRA, wordt niet herkend.

Dhr. **Koyuncu** (DENK) vraagt naar concrete uitvoeringsprojecten die zich in de praktijk al bewezen hebben, zoals Tech Grounds in Amsterdam welk samenwerkingsverband van ondernemers uit de techbranche en maatschappelijke organisaties jongeren uit achtergestelde wijken in korte tijd opleidt en daarna een baan in de techbranche aanbiedt. Dit succesvolle initiatief is al uitgebreid naar andere Amsterdamse wijken. Het voorstel overtuigt niet ten aanzien van de inclusieve werkwijze waar slechts één korte zin aan gewijd wordt, inclusiviteit is geen kernpunt maar een aanhangsel. Kunnen dergelijke initiatieven ook in andere delen van de provincie gestimuleerd worden? Welke rol speelt het regionale werkcentrum dat mensen van werk naar werk begeleidt om te voorkomen dat zij in een uitkering belanden hoewel ze daar wel recht op hebben? Bij dit initiatief zou de provincie zich moeten aansluiten.

Mw. **Gonggrijp** (D66) is blij met de betrokkenheid van veel partijen. Aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is van groot belang mede met het oog op de toekomstige arbeidsplaatsen, maar intensivering van onderwijs is nog een grote uitdaging. Hoe wordt dit opgepakt, hoewel het niet een primaire rol betreft van de provincie? Technologische ontwikkeling en sociale innovatie gaan samen. Het uitgangspunt van de agenda is een inclusieve arbeidsmarkt waarin iedereen kan meedoen zonder beperkingen. Hiervoor zijn in de agenda initiatieven benoemd, maar hoe wordt een inclusieve arbeidsmarkt in de volle breedte gerealiseerd? Samenwerking tussen PPS'en is van groot belang bij bovensectorale thema's. Wellicht kan hier in de toekomst meer op ingezet worden.

Dhr. **Zoon** (PvdD) ziet twee grote opgaven: biodiversiteit en de klimaattransitie die hand in hand gaan met gezondheid. Er is in het onderwijs weinig aandacht voor biologische landbouw, hetgeen leidt tot problemen bij opvolging in bedrijven en tot onvoldoende aantallen biologische boeren. De provincie kan sturend optreden en randvoorwaarden stellen

aan maatschappelijk verantwoorde startups die moeilijk aan goed personeel kunnen komen, door in te zetten op groene innovatie. Resultaten van aantoonbare bijdragen aan een groen en duurzaam NH en het verminderen van de ecologische voetafdruk en CO2 dienen terug te komen in de evaluatie. De term 'lager, middelbaar en hoger opleidingsniveau' moet vermeden worden, dit is een onterecht waardeoordeel. GS worden verzocht invulling te geven aan het VN-gedrag Gehandicapten via het programma Onbeperkt Meedoen. De oproep van DENK voor het meenemen van inclusiviteit wordt ondersteund.

Dhr. **Dulfer** (GL) constateert dat er niet alleen technisch opgeleide mensen voor de energietransitie nodig zijn, maar ook voor onderwijs, zorg en dienstverlening. Volgt hiervoor een aparte uitvoeringsagenda? De paragraaf inclusiviteit is te beperkt, want een aantal groepen in de maatschappij blijft achter qua arbeidsparticipatie. Hieraan dient in de agenda specifiek aandacht besteed te worden.

Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt de uitvoeringsagenda, het Skills paspoort is een goed idee in deze veranderende economie en arbeidsmarkt. Met name mbo-studenten moeten de energietransitie invulling gaan geven, daarom moet niet gesproken worden in termen van laag en hoog opgeleid.

Mw. **Bezaan** (PVV) vraagt wie de waarde van een 'skill' kwalificeert. Dat is eerder een zaak voor het Rijk dan de provincie.

Dhr. **Klein** (CU) is het ermee eens dat dit zorgvuldig moet plaatsvinden door het maken van de juiste afspraken per regio of sector, want de reeds opgedane arbeidservaring speelt ook een grote rol bij de geschiktheid voor werk. Is de provincie aangesloten als stage-aanbieder? Volgens de werkambassadeur was geen sprake van een tekort.

Mw. **De Groot** (SP) vraagt hoe het college werkgevers ervan gaat overtuigen dat geschiktheid niet zit in diploma's maar in vaardigheden en skills. Voor welke leeftijdsgroepen is de mbo-campusstructuur bedoeld? Hoe kom je op zo'n campus terecht? Hoe wordt omgegaan met oudere werknemers die geen baan kunnen vinden, om te voorkomen dat zij vroegtijdig uit de arbeidsmarkt verdwijnen? Hoe worden werkgevers ervan overtuigd dat werknemers hun vaste banen kunnen behouden en zijn er voor hen ook ontwikkelingsmogelijkheden? Kan het college ervoor zorgen dat voor laaggeschoolde Nederlanders banen behouden en uitgebreid worden en niet worden ingevuld door arbeidsmigranten?

Gedeputeerde **Zaal** dankt voor alle complimenten en geeft deze door aan de ambtelijke organisatie en de 160 stakeholders. De ambities in het manifest zijn niet afkomstig van de provincie maar van alle stakeholders in de regio, het geografische gebied NH. De provincie heeft hieruit een aantal focuspunten geselecteerd en die zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda. Zo verhouden beide documenten zich tot elkaar. De skills-benadering is volgens GS de enige manier om een inclusieve arbeidsmarkt te realiseren, hoewel diploma's altijd belangrijk blijven. Echter, deze zijn niet altijd meer up to date bij het verstrijken van de jaren. Wel is een waardering en certificering van de skills belangrijk, want dat kan leiden tot een opleiding in een BBL-traject. Inclusiviteit: de provincie speelt hier een beperkte rol omdat zij er niet voor kan zorgen dat een bedrijf bepaalde mensen aanneemt. Wel kunnen in de ontwikkelcoalitie concrete projecten voor kennisontwikkeling ondersteund en opgeschaald worden. Tech Grounds wordt via het budget van de MRA door de provincie ondersteund. De

gedeputeerde zegt toe in de toekomst te onderzoeken of succesvolle projecten onderdeel kunnen worden van de ontwikkelcoalitie Inclusiviteit, teneinde deze door te leiden naar andere plekken in de provincie om van elkaar te leren en ervoor te zorgen dat inclusiviteit gemeengoed wordt. Er zijn zeker 16.000 mensen nodig voor de energietransitie en circulaire economie en die zijn er nu niet, hoewel er wel (oudere) mensen zijn die graag willen werken maar nergens worden aangenomen, omdat bedrijven liever kiezen voor schoolverlaters. Hopelijk kan de agenda hierbij helpen. Hierover gaat men het gesprek aan met ondernemers en ook de werkambassadeur zet zich hiervoor in. Succesvolle projecten worden opgeschaald en kenbaar gemaakt in andere delen van de provincie. Via de tafels komen partijen bij elkaar en worden zij zich bewust van de succesverhalen en efficiënte werkwijzen. De werkambassadeur bezoekt bedrijven en maakt verbinding en die aanpak werkt heel goed.

Dhr. **Dulfer** (GL) benadrukt dat een aantal groepen veel moeilijkheden ondervindt bij het vinden van werk, zoals statushouders waarvan minder dan 50% actief is.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat deze algemene maatregelen niet voldoende zijn voor iedereen, ook een persoonlijke benadering zoals met vouchers en ontwikkeltrajecten voor specifieke doelgroepen is van belang. Dat is echter niet aan de provincie maar aan gemeenten en onderwijs omdat voor elke doelgroep een andere aanpak nodig is. De provincie zet in op het ontwikkelen van een systeem en infrastructuur die een doelgroepsgewijze aanpak faciliteert, zoals voor statushouders en nieuwkomers waarvoor diverse projecten zijn opgestart. Het is zeker de taak van de provincie om deze projecten te koppelen. In de vervolgrapportage en uitvoering zal extra aandacht worden besteed aan deze groep.

Mw. **Van Meerten** (VVD) constateert dat dergelijke initiatieven in gemeenten vaak al bestaan. Dubbel werk moet voorkomen worden.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat de provincie de overkoepelende infrastructuur aanbiedt en zorgt voor verbinding van alle projecten in gemeenten en arbeidsmarktregio's in de provincie. Er is sprake van veel versnippering in het arbeidsmarktbeleid, de gedeputeerde wil hier meer verbinding in aanbrengen, dat is ook de rol van de provincie.

Dhr. **Koyuncu** (DENK) vraagt of de voorliggende stukken tot stand zijn gekomen na gesprekken met alle stakeholders.

Gedeputeerde **Zaal** bevestigt dit. Het manifest is tot stand gekomen met de 160 stakeholders en de arbeidsmarktagenda toont de invulling van de rol van de provincie waarover ook gesprekken met stakeholders zijn gevoerd. Inclusiviteit is een van de uitgangspunten van de agenda, dus het wordt er niet zo maar 'bij gedaan'. Voor de uitvoering van deze agenda is inclusiviteit een voorwaarde en ook is er een ontwikkelcoalitie ingesteld met mensen van bedrijfsleven, onderwijs en overheid voor het ontwikkelen van specifiek beleid. De rol van de provincie is juist om alle (PPS-) initiatieven aan elkaar te koppelen en versnippering en dubbelingen te voorkomen. Zij zegt toe een andere definitie te bedenken voor laag-, gemiddeld en hooggeschoold. Voor jongeren is veel aandacht, al op de lagere school wordt bij de te maken keuzes aandacht gevraagd voor techniek. Jongeren worden erbij betrokken door de ontwikkelcoalitie en hun behoeften worden meegenomen in de uitvoering. De focus op techniek en niet op zorg en dienstverlening, is gebaseerd op de grote mismatch en de grote personeelsbehoefte vanwege de energietransitie en circulaire economie. Voor zorg en

horeca ontbreekt nog provinciaal beleid, maar alle instrumenten die worden gefinancierd, zijn gericht op tekorten aan arbeid, dus ook in de zorg en horeca. De skills-benadering is ook voor andere sectoren zeer geschikt. Opleiding en bijscholing op de werkplek binnen organisaties is onderdeel van 'levenslang leren' en zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda. Bedrijven worden hierbij ondersteund, onder andere door de technologietafel.

Tweede termijn

Dhr. **Carton** (PvdA) dankt voor de toezegging om het perspectief van jongeren te integreren, zodat het beleid wordt aangepast op de mensen die het betreft. De provincie richt zich met name op initiatieven in de triple helix, maar in het manifest staat vermeld dat de provincie in 2030 faciliteert, verbindt en aanjaagt. Wie bepaalt wat er wordt aangejaagd en gefaciliteerd?

Gedeputeerde **Zaal** bevestigt dat dit zeker een taak van de provincie is die wordt vormgegeven in de agenda. De werkambassadeur is degene die in concrete gevallen de verbinding gaat leggen voor de energietransitie. Qua infrastructuur ligt dat bij GS, dus het is en/en.

8. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Er zijn geen vragen.

9. B-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

9.a. Brief GS inzake discussienotitie en conceptbeleidskader Erfgoed en Cultuur 2022

Mw. **Kuiper** (CDA) vraagt aandacht voor het uitgangspunt dat gemeenten vrij zijn om een lokaal beleidskader te formuleren voor het slopen van historische stolpen (gebouwd voor 1966). De duurzaamheidseisen mogen niet zodanig streng zijn dat restauraties worden uitgesteld of dat een herbestemming niet doorgaat vanwege de hoge kosten door de duurzaamheidseisen. Alvorens beleid op te stellen dient de klimaatstresstest cultuurhistorie afgewacht te worden. Net als bij de MRA moet de provincie inzetten op de uitwerking van het regioprofiel in een gezamenlijk uitvoeringsprogramma, waarvan ook NHN kan profiteren. Voor ondersteuning van erfgoedvrijwilligers en -organisaties wordt verwezen naar een bijeenkomst in 2019 waarin 19 historische en erfgoedverenigingen aan de provincie een oproep hebben gedaan om een provinciaal steunpunt monumenten en archeologie te realiseren voor ondersteuning van organisaties en vrijwilligers. Het steunpunt Monument en Archeologie ondersteunt gemeenten en zij bieden soms bijeenkomsten aan archeologische en historische verenigingen aan maar dat is aanbodgericht. Waarom kunnen de vrijwilligers en stichtingen hier niet terecht met hun vragen? Wat is er in NH mogelijk op dit gebied? Voorgesteld wordt een pilot te houden om historische en erfgoedverenigingen de mogelijkheid te bieden om zich met hun vragen en behoeften tot het steunpunt te wenden zodat duidelijk wordt of het steunpunt de juiste plek is en welke kosten hiermee samenhangen. De grote steden in de provincie NH stellen grote budgetten beschikbaar voor kunst en cultuur. Is het college van mening dat provinciale ondersteuning niet nodig is voor de professionele kunsten?

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt of een reconstructie van een historische houtzaagmolen onder restauratie valt. Hoe wordt omgegaan met het reconstrueren van de historie? De actualisatie van het beleidskader wordt toegejuicht, voorgesteld wordt om toe te voegen hoe het koloniale verleden verbonden is aan het erfgoed, ook al heeft het er ogenschijnlijk niets mee te maken.

Dit vergroot de toegankelijkheid en inclusiviteit voor mensen met een koloniale achtergrond. Hierbij hoort eigenlijk ook een onderzoek naar roofkunst, hebben de provincie of cultuurinstellingen roofkunst in bezit en worden zij gesubsidieerd? Worden deze teruggegeven aan de rechtmatige eigenaar? Graag de visie van de gedeputeerde op het verwerken van deze vragen als speerpunt in de visie.

Dhr. **Kanik** (D66) is het in grote lijnen eens met de voorliggende keuzes in het conceptbeleidskader, maar heeft op onderdelen nog een aantal vragen. Sturing door de provincie op bescherming en behoud van het stolpenlandschap: hoe groot is de kans dat gemeenten komen tot een betere bescherming van stolpen bij optie 3? Is het wenselijk dat gemeenten verschillend beleid hanteren? Kunnen de doelen behaald worden als gemeenten geen beschermingsbeleid opstellen? Over de gevolgen van klimaatverandering wordt actief nagedacht, maar dat hoeft de provincie in de rol van regelaar en beleidsontwikkelaar, niet te weerhouden van het nemen van acties op korte termijn om het erfgoed te beschermen. Wanneer komen de financiële consequenties en gevolgen voor de Omgevingsverordening beschikbaar? Behoud van archeologische vindplaatsen op land is het uitgangspunt, maar de crux zit bij het behoud onder water ex situ, want vanwege de klimaatverandering dreigen deze vindplaatsen te verdwijnen voordat onderzoek kan worden gedaan. Dit ontbreekt in het beleid, terwijl de provincie er wel verantwoordelijk voor is. Het bevorderen van cultuurparticipatie is een nobel doel, er wordt ingestemd met optie 2. Meer ondersteuning aan erfgoedvrijwilligers en organisaties: als de organisaties zelf geen andere rol zien dan informatieverschaffing, dan ligt hier geen extra taak voor de provincie. Een meer uitgebreide rol van de provincie bij onderhoud en ontwikkeling van de culturele infrastructuur is enerzijds een breuk met het beleid en de focus op kerntaken, anderzijds moet ervoor gewaakt worden dat taken van gemeenten en het Rijk overgenomen worden. Naar aanleiding van de vergelijking van programma's van andere provincies wordt aandacht gevraagd voor het Concept Erfgoedlijnen Zuid-Holland. GS worden verzocht hiernaar te kijken en met verhalen van Oneindig Noord-Holland de beheerders van het erfgoed ertoe te bewegen om thematisch samen te werken, waarmee ook de culturele infrastructuur wordt versterkt.

Dhr. **Hollebeek** (PvdD) ziet de waarderingskaart voor stolpenboerderijen als een stimulans voor ruimtelijke ontwikkeling en herbestemming mits de stolp in relatie staat tot het landschap eromheen. Het provinciaal erfgoedbeleid moet zich richten op grote ruimtelijke structuren en op de positionering richting het ruimtelijk beleid. Verduurzaming koppelen aan restauratie en herbestemming is goed, mits het erfgoed bestand is tegen de effecten van klimaatverandering, maar er moet ook aandacht zijn voor het inzetten op energiebesparing en isolatie, vooral bij herbestemming. In de regionale samenwerking dient de provincie meer ondersteunend dan initiërend te zijn. De focus bij financiering moet liggen op inhoudelijke kennis van de vrijwilligers. Voorgesteld wordt een schriftelijke notitie op te stellen en alle thema's en onderdelen in de culturele infrastructuur te rangschikken.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) is enthousiast over de vergaande voorstellen. In hoeverre kunnen gemeenten gestimuleerd worden bij het stolpenbeleid- en bescherming? Er moet proactief worden opgetreden want de klimaatverandering kent een grote snelheid, ook bij de actuele restauraties moet ingezet worden op verduurzaming en het stimuleren van maatregelen. Er moet ook aan NHN aandacht besteed worden zodat zij door een sterk regioprofiel op te stellen, alle Rijksmogelijkheden kunnen benutten. Laaggeletterdheid wordt expliciet genoemd als een actiepunt voor ProBiblio, dat wordt ondersteund. Hoe ziet het beleid dienaangaande

eruit? Men moet uitgaan van de behoeften van de vrijwilligers en geen acties nemen die niet nodig zijn. De culturele sector heeft door corona een grote klap gehad, goed dat de provincie de mogelijkheden voor ondersteuning gaat onderzoeken, met name voor gebieden waar grote steden als voortrekker ontbreken, zoals in de Kop.

Dhr. **Hoogervorst** (SP) gaat uit van de inhoud van het eigen initiatiefvoorstel om het voorliggende voorstel te beoordelen, maar zet in op een versteviging van de rol van de provincie voor de vrijwilligers, want een groot deel van behoud van erfgoed en borging van de cultuur is afhankelijk van vrijwilligers. Dit leidt tot noodzakelijke investeringen in kennis en vaardigheden. Hoe wordt in het voorstel de positie van vrijwilligers versterkt? De rol van de provincie moet met name ingezet worden op een sterkere positie van cultuur en erfgoed, want in vergelijking met andere provincies kan er een tandje bij. De investeringen moeten flink verhoogd worden, zo nodig een jaarlijkse verhoging in de komende vijf jaren om te komen tot een budget dat een plaats in de landelijke top-5 waarborgt. Pas dan kan de rol van de provincie opnieuw bepaald worden. De provincie moet meer actie nemen bij het begeleiden van verduurzamingsactiviteiten door meer te informeren en beschikbaar te zijn voor vragen en deskundige kennis en dit niet overlaten aan beheerders, eigenaren of gemeenten. De stolpen dienen optimaal beschermd te worden binnen de grenzen van het realistische, dus toezicht op afstand met het streven zoveel mogelijk stolpen te behouden of een nieuwe bestemming te realiseren. De culturele sector speelt een grote rol bij de leefbaarheid van wijken en dorpen, steden en regio's, deze sector moet deze rol kunnen vervullen en daarvoor is sturing en coördinatie door de provincie nodig. Hierbij spelen vrijwilligers een grote rol. Er ontbreekt een nieuwe impuls voor cultuureducatie, terwijl het betrekken van meer inwoners en met name kinderen bij cultuur van wezenlijk belang is voor de ontwikkeling van de mensen en de maatschappij. Waar is deze impuls te vinden?

Mw. **Bezaan** (PVV) vindt historische stolpen belangrijk voor de identiteit, dus deze moeten optimaal beschermd worden. Een gemeentelijk sloopvergunningsstelsel wordt ondersteund mits wordt onderzocht of opties 1, 2 en 3 ook toegepast kunnen worden, dus ook informeren en stimuleren. Vraag 2: geen van beide keuzes wordt ondersteund. Voordat een koppeling wordt gerealiseerd tussen verduurzaming en restauratie, moeten eerst de resultaten van de klimaatstresstest Monumenten NH worden afgewacht. Vraag 3, de twee opties bieden geen meerwaarde. Vraag 4, de werkzaamheden van erfgoedvrijwilligers zijn van essentieel belang maar volgens het college is er al veel beschikbaar en een extra budget van € 400.000 tot 800.000 is wel erg veel. Is er in NH zoals in andere provincies, behoefte aan cursussen en een speciale website voor erfgoedvrijwilligers? Vraag 5: ondersteuning van professionele kunsten kost tussen de € 3 en 15 miljoen in een beperkte begroting, de PVV ziet weinig in een uitgebreidere rol.

Dhr. **Zaal** (GL) sluit zich aan bij D66 en bij de complimenten voor het college voor de procedure en de mogelijkheid voor PS om invloed uit te oefenen en keuzes te maken. De waarderingskaart geeft geen aanleiding om meer provinciaal budget toe te kennen aan bescherming van de stolpen. Een andere verdeling van de restauratiesubsidies waarbij aantoonbare verduurzaming een hoger subsidiepercentage oplevert, wordt ondersteund. De rol van de provincie binnen regionale netwerken: ontoereikende budgetten bij gemeenten veroorzaken onvoldoende ambtelijke capaciteit. Hoe levensvatbaar is een strategische samenwerking met gemeenten of een uitvoeringsprogramma? Voor ondersteuning van

netwerken van culturele instellingen, is extra inzet zinvol. Ondersteuning vrijwilligers cultuur en erfgoed: GS zien geen rol in de culturele infrastructuur voor de provincie om vrijwilligers in de culturele sector te ondersteunen. Voor vrijwilligers erfgoed zijn er meer mogelijkheden, maar hiervoor zijn al vele ondersteuningsinstrumenten beschikbaar. De reactie van het college op de positionering van het steunpunt wordt afgewacht. Ondanks dat er verschillen bestaan tussen de provincies, is een onderlinge vergelijking van de instrumenten zinvol om meer inzicht te krijgen en de samenwerking bij de culturele infrastructuur te versterken. Goed dat hier de komende jaren budget voor beschikbaar wordt gesteld.

Mw. **Van Meerten** (VVD) is terughoudend bij het instrueren van gemeenten om een sloopvergunningstelsel te hanteren. Waarom is aanvullend op de waarderingskaart, deze dwang noodzakelijk? Verduurzaming koppelen aan restauratie: uitbreiding van de rol van de provincie als beleidsontwikkelaar is interessant en kan aanjagend werken, maar de financiële en juridische gevolgen zijn nog te vaag. Kunnen GS een uitgebreidere onderbouwing verschaffen? Intensieve rol bij regionale netwerken: gezien de verschraling is niet duidelijk hoe de netwerken functioneren, maar de VVD is wel voorstander van bijvoorbeeld een regionale conservator, want die inzet werkt bijzonder goed bij de onderlinge samenwerking tussen musea en culturele instellingen, zeker met het oog op de verschraling en het beperkte aantal beleidsmedewerkers bij gemeenten. De provincie heeft geen rol bij ondersteuning van culturele vrijwilligers, die taak ligt bij gemeenten, maar wel van erfgoedvrijwilligers. Graag een uitgebreidere onderbouwing van de mogelijkheden met het oog op het onderzoek, gebaseerd op de vragen van de erfgoedinstellingen. Mocht er iets voor vrijwilligers bedacht worden, dan moet het opschaalbaar zijn en geschikt voor alle instellingen. Hierbij kan men denken aan het aanstellen van een aanjager door de provincie. De VVD worstelt met punt 5, ondersteuning door de provincie van beeldende en podiumkunsten, dit staat te ver van de kerntaken af. Er zijn wel mogelijkheden bij cultuur en erfgoedpacten, maar hiervan wordt dan eerst om een nadere financiële uitwerking verzocht.

Dhr. **Klein** (CU) is blij met de aangeboden discussiepunten door GS. Een sloopvergunningsstelsel wordt ondersteund aangezien dan beoordeeld wordt of er alternatieve mogelijkheden zijn. Subsidie voor verduurzaming is een mooie manier om restauratie van stolpen te stimuleren, maar restauratie staat centraal in dit verband en niet verduurzaming. Goed om te kijken hoe de noodfondsen ingezet kunnen blijven worden om de samenwerking tussen culturele instellingen in de provincie te stimuleren en naar de best practices bij ondersteuning van erfgoed door andere provincies te kijken. Maar een leerstoel Regionale Geschiedenis lijkt niet echt noodzakelijk. Een vergelijking met andere provincies is wellicht niet zinvol vanwege de grote steden in NH die al veel investeren in culturele infrastructuur, maar misschien zijn er voorbeelden van andere provincies die toepasbaar zijn op bijvoorbeeld de Kop, zonder te besluiten tot een generieke kerntaak van de provincie.

Dhr. **Kohler** (JA21) sluit zich aan bij de SP en het CDA. Bescherming van stolpen kan niet aan gemeenten worden overgelaten vanwege de beperkte ambtelijke capaciteit en financiën, een stolp is onbewoonbaar tenzij er een goede restauratie plaatsvindt. Stolpen zijn een kenmerkend onderdeel van het Noord-Hollandse landschap, daarom moet de provincie inzetten op behoud. Verduurzamingsmaatregelen zoals een nieuw dak, hebben invloed op het ecosysteem en op de leefomgeving van diverse vogels. Maar er zijn dakpannen beschikbaar die het broeden van vogels toch mogelijk maken, daar kan de provincie ondersteuning bij

bieden. Historische verenigingen kennen de monumenten en weten wat er nodig is, financiële hulp aan deze verenigingen draagt bij aan het behoud van erfgoed.

Gedeputeerde **Pels** constateert nog enige verdeeldheid in de commissie ten aanzien van de stolpen. Zij stelt voor om in het komende jaar met gemeenten met de meeste stolpen op hun grondgebied, opnieuw in gesprek te gaan over het actualiseren van het stolpenbeleid om stolpen zoveel mogelijk te behouden. De provincie kan echter niet treden in de bevoegdheden van gemeenten. Verduurzamingseisen die gesteld worden aan subsidieverlening voor erfgoed, mogen niet tot blokkades leiden of tot het uitstellen van restauraties. Dit zal meegenomen worden bij de uitvoering van het beleidskader, dat qua haalbaarheid voor verschillende soorten erfgoed, regelmatig geactualiseerd zal worden. De samenwerking in de regio kan gestimuleerd worden, zeker voor NHN en door in te zetten op uitwerking van het regioprofiel en op het stimuleren van de samenwerking. Voorgesteld wordt om net als vorig jaar in coronatijd, samen met alle wethouders een brief te sturen aan het Rijk over de structurele problemen op het gebied van erfgoed en de problemen van gemeenten om hier richting aan te geven, met het oog op een mogelijke herziening van de wet cultuur en de taakverdeling. Daar wordt ook in het IPO over gesproken. Onderdeel van de oproep aan het Rijk zal tevens zijn dat er meer geoormerkte middelen voor cultuur naar het Gemeentefonds overgeheveld moeten worden. Zij zal het conceptbeleidskader nog een keer nalopen op aspecten waarop de provincie iets extra's kan doen bij stimulering van kennisdeling met en professionalisering van erfgoedvrijwilligers, voorbeelden van andere provincies nagaan en de eventuele financiële consequenties aangeven. De problemen bij cultuur van gemeenten zijn natuurlijk bekend, maar daarvoor staan of het Rijk of de gemeenten zelf aan de lat. Een aantal gemeenten in de provincie investeert heel veel in cultuur, hoewel in NHN het aanbod minder is. Zij zegt toe nog een keer gericht te kijken naar het minder brede aanbod en inzet in NHN. Inclusiviteit is een uitgangspunt waaraan voldaan moet worden en is daarom niet benoemd als discussiepunt. Het koloniale verleden maakt hier onderdeel vanuit. Zij zal de mogelijkheid nagaan om in de nota het koloniale verleden te benoemen. Er lopen onderzoeken door het Rijk naar koloniale roofkunst, daarom het voorstel om eerst de resultaten hiervan af te wachten om gelijkwaardige onderzoeken te voorkomen. De middelen voor cultuureducatie per inwoner zijn ten opzichte van het coalitieakkoord verlengd en verhoogd om ook het vmbo te kunnen bedienen en zwakkere scholen te ondersteunen bij het ontwikkelen van cultuureducatie. Na de formatie zal het gesprek over het programma cultuureducatie – dat dus geen structureel beleid is maar een programma – en over de Rijksmiddelen zeker voortgezet worden. Vanuit het Nood- en Herstelfonds loopt nog een aantal regelingen, maar voorgesteld wordt om aan PS terug te koppelen hoe de gesprekken met de gemeenten zijn verlopen, door de gedeputeerde Cultuur plus de coördinator van het Herstelfonds. Bouwen van een replica of reconstructie van historische gebouwen (zoals de Houtzaagmolen) valt niet onder restauratie, restauratie betreft het opknappen van bestaande gebouwen. Voor herbouw van historische zaken zijn geen provinciale fondsen of regelingen beschikbaar. In antwoord op vragen van D66 over het toevoegen van archeologische vindplaatsen op land en onder water met het oog op klimaatadaptatie meldt de gedeputeerde dat dit wordt getoetst in de stresstest, hiervoor kunnen de resterende middelen worden benut. Goed dat er meer kan worden gedaan aan laaggeletterdheid. ProBiblio zet hier specifiek beleid voor in. In de definitieve versie zal een voorbeeld van een initiatief van ProBiblio met het oog op laaggeletterdheid worden beschreven en er zal worden ingezoomd op de stolpen.

De **voorzitter** concludeert dat de gedeputeerde een aantal zaken meeneemt naar de definitieve versie actualisering cultuurbeleid die 29 november a.s. behandeld zal worden in EFB en op 13 december in PS.

10. A-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

10.a. Financiën: Voordracht tweede begrotingswijziging 2021

Mw. **Kapitein** (D66) vraagt of is overwogen om af te zien van de ontvangst van het bedrag van € 3,5 miljoen extra dividend van Alliander en dit bedrag te reserveren voor toekomstige investeringen voor Alliander. Extra hulpmiddelen voor thuiswerken van € 1,2 miljoen is aan de hoge kant, maar vormt geen beletsel om akkoord te gaan met de voordracht. Het is een hamerstuk.

Dhr. **Carton** (PvdA) zou een toelichting op de tabellen kapitaallasten op prijs stellen, want het kost heel veel tijd om alle verschillen zelf op te zoeken en deze te vergelijken met de vorige cijfers.

Gedeputeerde **Pels** zal een nadere toelichting geven op het extra dividend wanneer Alliander in de RWK-commissie – waarvoor de commissie EFB wordt uitgenodigd vanwege de financiële aspecten – op de A-agenda staat en alsdan de opties voor de lange termijn toelichten. Het dividend is overigens niet gelieerd aan de nog te maken keuzes voor Alliander. Zij begrijpt het verzoek om een toelichting op de tabellen, aan dat verzoek zal voldaan worden. Zij zegt tevens toe het hoge bedrag voor thuiswerkhulpmiddelen te heroverwegen, want deze zijn vrij ruim geraamd. Hierbij wordt ook betrokken dat er minder bureaus voor losse werkplekken nodig zijn maar wel meer vergaderzalen.

De **voorzitter** concludeert dat de voordracht als hamerstuk naar PS kan worden doorgeleid.

10.b. Voordracht 'Controleprotocol controle jaarrekening 2021 (PS-aangelegenheid)

Mw. **Kuiper** (CDA) neemt dhr. Heijnen waar als plaatsvervangend voorzitter van de Rekeningencommissie. De Rekeningencommissie is akkoord gegaan met de voordracht.

Mw. **Bezaan** (PVV) gaat akkoord met de voordracht maar zal een stemverklaring geven in PS. In de bijlage wordt vermeld dat voor de rapporteringstolerantie de accountant als maatstaf elke fout of onzekerheid vanaf € 400.000 rapporteert. Vanwege de hoogte van dit bedrag en het feit dat het gaat om belastinggeld, wordt voorgesteld om dit bedrag te halveren.

Dhr. **Carton** (PvdA) gaat akkoord met de voordracht.

Mw. **Kapitein** (D66) gaat akkoord met de voordracht, er is ten opzichte van vorig jaar niets veranderd.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als hamerstuk naar PS wordt doorgeleid.

11. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Er zijn geen vragen.

12. Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 16.40 uur.

Pagina 17

750

Verslag concept

Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

Datum	:	6 september 2021
Commissievoorzitter (plv.)	:	dhr. F. Zoon
Commissiegriffier	:	mw. M. de Zwart
Telefoonnummer/e-mail	:	zwartm@noord-holland.nl

Aanwezig:			
Commissievoorzitter			dhr. F. Zoon
Commissiegriffier			mw. M. de Zwart
Leden van de commissie		FvD	--
		GL	dhr. G. Zaal
		VVD	mw. M. van Meerten, dhr. G. Hartog, mw. G. van Geffen
		D66	mw. L. Gonggrijp, mw. A. Kapitein, dhr. E.Kanik
		PvdA	dhr. J. Carton, dhr. T. Wagelaar, dhr. Leerink
		PVV	mw. I. Bezaan
		SP	mw. R. Alberts, mw. A. de Groot, dhr. W. Hoogervorst
		CDA	dhr. D. Heijnen, mw. C. Kuiper
		JA21	dhr. G. Kohler, dhr. I. Mantel
		PvdD	Ines Kostiç
		50plus	dhr. M. van Dregt
		CU	dhr. M. Klein
		DENK	dhr. S. Koyuncu, dhr. E. Mangal
		Fractie Baljeu:	--
College van GS			dhr. Van Dijk, mw. Pels, mw. Zaal
Afwezig			Dhr. J. Dulfer (GL), mw. S. Doevendans (PvdA), dhr. R. Dekker, mw. J. Vastenhouw (FvD), dhr. R. Baljeu
Notulist			Moneypenny/H. Mutsaerts

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

2.a. Vooruitblik op de komende vergadering(en) a.d.h.v. strategische agenda

3. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
4. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
5. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren
6. A-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

   6.a. MRA: Voordracht Samenwerkingsafspraken MRA
7. Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
8. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

   8.a. Economie: concept datacenterstrategie Noord-Holland
   8.b. Brief GS aan PS inzake Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023
   8.c. Europa: Brief GS inzake kaderstellende notitie voor de Europastrategie 2022-2030
9. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa
10. Sluiting
11. C-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)

    11.a Bereikbaarheid/Economie/Natuur/Wonen/Duurzaamheid: Regionale samenwerkingsagenda Provincie Noord-Holland en regio Zuid-Kennemerland (C-agenda M&B -trekker- en EFB 06-09-2021 en C-agenda NLG en RWK 30- 08-2021)
    11.b. 11.b Economie: Brief GS aan PS inz.Monitor Detailhandel Noord-Holland 2020-2021 (c-agenda EFB 6-9-2021).
    11.c IBT/MIRT/RES/Regiodeals: Advies Raad voor het Openbaar Bestuur inz. rol van het Rijk bij IBT samenwerking MIRT/RES/Regiodeals (C-agenda NLG en RWK 30-8-2021 en EFB en M&B 6-9-2021)
    11.d Europa: verslag van Webinar Europa gehouden op 22 juni 2021 (c-agenda EFB 6-9-2021)
    11.d IBT: Brief GS aan PS inz. Jaarverslag interbestuurlijk toezicht 2020 (c-agenda NLG en RWK 30-8-2021 en EFB 6-9-2021
    11.e Bestuur: Raad voor Openbaar Bestuur: advies Droomland of niemandsland; uitgangspunten voor het besturen van regio's (c-agenda EFB 6-9-2021)
    11.f Ruimte, Vergunning, Datastrategie: Mail Werkgroep Red de Wieringermeer mbt bijdragen insprekers ontwerp bestemmingsplan Uitbreiding Agriport A7 (C- agenda RWK 30-08-2021, cc NLG 30-08--2021, EFB 06-09-2021)
    11.g Ruimte, Vergunning, Datastrategie: Mail Werkgroep Red de Wieringermeer mbt spoeddebat ontwerp bestemmingsplan B1 (C-agenda RKW 30-08-2021, cc NLG 30-08-2021, EFB 06-09-2021)
    11.h Arbeidsmarkt en Onderwijs: Brief GS aan PS inz. Monitor Arbeidsmarkt Noord-Holland 2020-2021
12. C-agenda Financiën, Cultuur en Erfgoed, Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Pels)

    12.a Molens: Brief GS aan PS inz.Uitvoeringsregeling subsidie historische windmolens Noord-Holland 2021 (C-agenda EFB 6-9-2021)

12.b Social return 2021: Brief GS aan PS inz. Voortgang social return 2021 (C- agenda EFB 6-9-2021)

12.c Corona: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsregeling Versterking maatschappelijke sector (C-agenda EFB 6-9-20210

12.d Gezondheid / Corona vaccinatiebeleid: Ingekomen mail over corona vaccinatiebeleid (C-agenda NLG 30-08-2021 en EFB 06-09-2021)

12.e Stelling van Amsterdam: Brief GS aan PS inz. besluit Unesco uitbreiding werelderfgoedstatus Stelling van Amsterdam met de nieuwe Hollandse Waterlinie (c-agenda EFB 6-9-2021 en c-agenda NLG en RWK 30-8-2021)

13. C-agenda IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Stigter)

14. C-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

14.a Audit: Brief GS aan PS inz. Auditopvolging peildatum 1 maart 2021 (C-agenda NLG en RWK 30-8-2021 en EFB en M&B 6-9-2021)

14.b Bestuur: Brief Randstedelijke Rekenkamer inz. Onderzoeksplan DoeMee-onderzoek naar de Wet Openbaarheid Bestuur (Wob) (opmerkingen over het onderzoeksplan kunnen tot 25 juni worden doorgegeven aan de RR) (c-agenda EFB 6-9-2021)

14.c Ondermijning: Brief GS aan PS inz. Onderzoeksrapport Samen weerbaar tegen ondermijnende criminaliteit.

14.d Archief: Brief GS aan PS inz. Archieftoezicht 2020 (c-agenda EFB 06-09-2021)

14.e Bestuur: Beslissing op bezwaar WOB reizen voormalig gedeputeerde naar Istanbul (C-agenda EFB 6-9-2021; link: https://www.noord-holland.nl/Loket/Wob_verzoek/Wob_verzoeken_2021)

14.f Integriteit: Brief GS aan PS inz . jaarverslag integriteit 2020 (C-agenda EFB 6- 9-2021)

14.g Referendum: Brief GS aan PS inz. Referendumcommissie en reglement (C-agenda EFB 6-9-2021)

14.h Brief GS aan PS inz. uitstel GS advies op initiatiefvoorstel DENK onderzoek slavernijverleden (c-agenda EFB 6-9-2021)

15. <u>C-agenda Algemeen</u>

15.a MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht - editie 51 (c-agenda alle commissies eind aug/begin sept).

Agenda

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** opent om 13.15 uur de eerste commissievergadering na het zomerreces en heet alle aanwezigen zowel in de Statenzaal als via Teams, welkom. De vergadering vindt fysiek –

en digitaal – plaats in de Statenzaal. De leden die online aanwezig zijn, zijn dhr. Kohler (JA21), dhr. Van Dregt (50PLUS/PvdO) en mw. Van Geffen (VVD), dhr. Hartog (VVD) en de hr. Mangal (Denk). Er is een quorum aanwezig. Mw. Doevendans (PvdA), dhr. Dulfer (GL), mw. Vastenhouw en dhr. Dekker (FvD) hebben zich afgemeld. Het bezoek aan Brussel op 14 en 15 oktober gaat niet door vanwege de coronasituatie. In Randstadverband wordt een nieuwe datum vastgesteld voor 2022.

2. Vaststelling van de agenda, verslag van de vorige vergadering, strategische agenda en moties- en toezeggingenlijsten

De **voorzitter** constateert dat de agenda, het verslag van de vergadering van 14 juni 2021, de lijst van moties en toezeggingen en de strategische agenda ongewijzigd worden vastgesteld.

2.a. Vooruitblik op de komende vergadering a.d.h.v. strategische agenda

De **voorzitter** meldt dat voor de volgende commissievergadering op 27 september op de agenda staan: Voortgangsrapportage agenda weerbaar NH, Discussienotitie actualisatie cultuurbeleid, 2e begrotingswijziging 2021, Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023, Controleprotocol en een C- naar B-verzoek van FvD (dhr. Dekker) van de GS brief die vandaag op de C-agenda staat onder punt 14g inz. Referendumcommissie en Reglement.

3. Rondvraag portefeuille dhr. Stigter en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Er zijn geen vragen.

4. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Dhr. **Zaal** (GL) vraagt ten aanzien van C-agendapunt social return op welke wijze aandacht is besteed aan voor de positie van statushouders.

Gedeputeerde **Pels** meldt dat in de verslaglegging aan PS niet per doelgroep is aangegeven hoe hiermee wordt omgegaan, maar voor alle doelgroepen bestaat voldoende aandacht. Zij zal een terugkoppeling geven specifiek over de statushouders.

5. Inspreekhalfuur over onderwerpen die niet op de agenda staan maar wel tot de portefeuille van de commissie behoren

Er hebben zich geen insprekers aangemeld.

6. A-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concern control, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

6.a. MRA: Voordracht Samenwerkingsafspraken MRA

Mw. **De Groot** (SP) refereert aan de open brief van raads- en Statenleden van de SP d.d. 15 april aan Binnenlands Bestuur. Deze brief en de moties in raden en Staten hebben veel losgemaakt met als resultaat dat het document verbeterd is. Hopelijk ontstaat er een goede samenwerking. De SP kan zich in de volgende punten niet vinden, bij het overige legt men zich neer. De SP is het niet eens met de leidinggevende positie van Amsterdam in deze regionale samenwerking. Er bestaat een ambtelijk apparaat MRA en men kan over en weer gebruikmaken van de kennis en kunde van het ambtelijk apparaat van gemeenten en Staten.

De raden en Staten zouden een betere positie moeten krijgen. De MRA-raadtafel zou versterkt moeten worden door de beslissende stem over agendering van onderwerpen toe te kennen aan de raden en Staten. Een adviserende rol is onvoldoende. Er moet worden uitgegaan van de partijlijnen, dat is goed voor het politieke draagvlak. De vergaderfrequentie zoals beschreven in het document, is voldoende. De samenwerking moet inhoudelijk blijven. Het genomen besluit van raden en Staten geldt, maar in de praktijk blijkt dat bestuurders de colleges van B&W en GS de door hen gemaakte afspraken in de MRA voorhouden en daarvan kan niet worden afgeweken.

Mw. **Kapitein** (D66) heeft een aantal opmerkingen en vragen. Voorgesteld wordt om het woord 'slechts' bij het geven van wensen en bedenkingen over de MRA-agenda en meerjarenbegroting te vervangen door 'minimaal'. Men overweegt een motie. De motie van D66 over de gewenste samenwerkingsvorm van PS met MRA-vertegenwoordigers komt niet herkenbaar terug in de stukken en dat is logisch, want die zijn opgesteld door het MRA-bureau. Voorgesteld wordt om te gaan werken met een voortgangsnota en termijnagenda. Is dit voldoende of moet dit nader worden uitgewerkt? Of moet men van start gaan en dit punt kritisch blijven volgen? Het gaat over de samenwerking met GS en kan los van het MRA-bureau met PS worden besproken. Wordt de samenwerking GS/PS over de MRA-onderwerpen uitgewerkt en gedeeld met PS? De rol van het bestuur bij platformoverstijgende onderwerpen: de CdK neemt deel aan het bestuur maar is geen gekozen vertegenwoordiger. Dat is geen probleem bij bijvoorbeeld lobbywerk of voortgang van ontwikkelingen, maar wel bij inhoudelijke politieke besluiten. Zal de CdK ervoor waken dat er politieke besluiten worden genomen door het MRA-bestuur?

Mw. **Kuiper** (CDA) constateert dat de keerzijde van een hoge mate van betrokkenheid leidt tot veel informatie richting gemeenten en provincies om inbreng te leveren op vele onderwerpen, maar door de voortdurende wisselingen in raden en colleges is het een hele opgave om op langdurige complexe projecten een goede grip te krijgen. GS en PS moeten afspraken maken over hoe bij de terugkoppeling de inbreng van PS wordt vormgegeven en in vergaderingen wordt ingebracht.

Mw. **Van Meerten** (VVD) sluit zich aan bij D66 en het CDA om de samenwerking van GS met PS goed vorm te geven. Men is positief over de conceptzienswijze van GS, met name de vermelding van de mogelijkheid om deelregio's op te splitsen wordt toegejuicht. Dat is ook geen rol voor de MRA maar voor de individuele gemeenten. Goed dat in de afspraken is vermeld dat de rol van de raadtafel puur procedureel is, maar hoe gaat dit proces er uitzien? Als informatie wordt gedeeld met de raadtafel, dan dient deze informatie ook met raden en Staten te worden gedeeld. PS kan dan aan de eigen portefeuillehouders wensen en bedenking meegeven. Ter aanvulling van het onderdeel 'transparantie van de begroting en de flexibele schil', wordt voorgesteld om alle activiteiten – dus ook van de flexibele schil – inzichtelijk te maken in de begroting voordat deze wordt goedgekeurd door raden en Staten. Dit is onvoldoende duidelijk vastgelegd in de huidige samenwerkingsafspraken en het wordt ook niet genoemd in de zienswijze. Zij overweegt hierover een motie in te dienen.

Mw. **Bezaan** (PVV) constateert dat de transparantie over posities en onderlinge verhoudingen is verbeterd, maar men betwijfelt of de positie van raden en Staten echt versterkt is. In de organisatie MRA is sprake van een directie, bestuur, raadtafel, algemene vergadering, platforms, portefeuillehoudersoverleggen, etc. Er is onder andere sprake van een MRA-

agenda en meerjarenbegroting. Ondanks dat het primaat bij raden en Staten ligt, is er een enorme organisatie opgetuigd die streeft naar een intensievere samenwerking, maar naar het gevoel van de PVV, ontstaat er een soort mini-EU. Binnen de 7 deelregio's stemmen gemeenten met elkaar af maar de vrees bestaat voor de mogelijkheid dat gemeentelijke belangen kunnen 'verdrinken' in het zogenaamde algemene belang van de deelregio of platforms. Er zijn drie doelstellingen geformuleerd voor 2022-2026, waarvan een uitgaat van een regio voor iedereen naar de menselijke maat met aandacht voor sociaal evenwicht, open en divers. Op blz. 20 staat vermeld dat nieuwe medewerkers die van buiten worden aangetrokken, in dienst komen van de gemeente Amsterdam en in het evaluatierapport van medio 2019 staat de aanbeveling om Amsterdam nadrukkelijker de leiding te laten nemen in de MRA-samenwerking. In hetzelfde jaar kondigt een Amsterdamse GL-wethouder aan dat ambtenaren een white privilege training moeten volgen. Geldt dit ook voor nieuwe medewerkers?

Dhr. **Klein** (CU) constateert dat meermaals wordt benadrukt dat er geen nieuw bestuursorgaan wordt gecreëerd en dat wordt onderschreven. De integrale doelen worden gesteund, hoewel deze niet erg concreet zijn beschreven. Men vraagt aandacht voor kleine gemeenten die voldoende ruimte moeten krijgen om mee te doen en niet overschreeuwd mogen worden. Het is nu aan PS om met GS de afspraken verder vorm te geven.

Ines **Kostiç** (PvdD) vraagt zich af wat de gevolgen zijn van het feit dat de doelen niet helder beschreven zijn.

Dhr. **Klein** (CU) is van mening dat de doelen voldoende concreet zijn, maar de genoemde voorbeelden zijn vatbaar voor verschillende interpretaties. Een voorstel voor aanscherping wordt tegemoet gezien.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) is blij met het duidelijke stuk en kan zich vinden in de zienswijze. Wel een aantal opmerkingen. De raadtafel moet uiteindelijk een advies uitbrengen op basis van input van 32 deelnemers. Dat proces moet verder uitgewerkt worden. Men deelt de zorgen van de PvdD over de ambities die soms vaag zijn, hier is aanscherping wenselijk. PS kunnen nu slechts een advies meegeven aan de vertegenwoordiger in de algemene vergadering, die daarna een advies formuleert en toestuurt aan het bestuur dat moet aangeven hoe zij daarmee omgaan. Maar wanneer zoveel partijen adviseren, dan zou dit advies bindend moeten zijn of er zou een mogelijkheid moeten zijn voor de algemene vergadering om in te kunnen grijpen als het bestuur de adviezen niet overneemt.

Ines **Kostiç** (PvdD) wil focussen op de inhoud van de MRA en niet zozeer op het proces. Op basis van dit document wordt de MRA-agenda ingevuld, de inhoudelijkheid vereist veel aandacht. Gezien de klimaat- en biodiversiteitscrisis moeten keuzes gemaakt worden, ook op economisch vlak en dan is samenwerking belangrijk, mits de uitgangspunten scherp geformuleerd zijn. Voorgesteld wordt dat de MRA zich uitspreekt om zich in te zetten voor economie en zich richt op activiteiten die geen schade toebrengen aan de gezondheid van mens en dier en leefomgeving, maar hieraan een positieve bijdragen leveren, dus economie binnen ecologische grenzen, klimaatneutraal, klimaatpositief en natuurinclusief. Goed dat gewerkt wordt aan transparantie, maar is het mogelijk om vergaderingen over belangrijke onderwerpen voor burgers te live streamen? Niet alleen volksvertegenwoordigers, maar ook burgers staan op afstand van de MRA. Hoe kan de MRA burgers meer gaan betrekken? Door

het uitgebreide proces met de algemene vergadering en besluitvorming door het bestuur kan de input van de raden en Staten verwateren. Is het een idee om volksvertegenwoordigers te laten deelnemen aan de algemene vergadering?

Dhr. **Zaal** (GL) kan zich vinden in de voordracht. GL is geen voorstander van aansturing van de MRA door de commissie EFB. De MRA hoort bij alle vier commissies thuis gezien de deskundigheid die voor vele thema's vereist is en daarom moet in inhoudelijke nota's structureel worden verwezen naar actuele thema's binnen de MRA. Daarom is het raar dat in de uitvoeringsagenda Economie – het volgende agendapunt – de MRA maar een keer wordt genoemd. In de samenwerking van de deelregio's is de provincie niet vertegenwoordigd. Hoe verloopt de samenwerking met de deelregio's? Als laatste een nadrukkelijke wens: ook ambities en doelstellingen vormen onderdeel van de samenwerkingsafspraken. De doelstelling duurzaamheid is nu enkel gekoppeld aan mobiliteit. Men mist prominente aandacht voor actuele doelen, zoals de energietransitie en circulaire economie. De provinciale vertegenwoordigers dienen hier specifiek aandacht voor te vragen.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt zich af waarom Amsterdam de leiding op zich moet nemen, want zij heeft al een grote positie in de MRA en dat kan ertoe leiden dat de overige deelnemers met wie moet worden samengewerkt, overruled worden. Hoe wordt de controle geborgd bij de financiele bestedingen? Wie besluit daarover? Wat zijn de gevolgen als een van de deelnemers niet akkoord gaat met bestedingen? Daarom moet worden vastgelegd dat financiele afspraken binnen de MRA pas bindend zijn wanneer deze worden goedgekeurd door de raden en Staten.

Dhr. **Van Dijk** (CdK) beantwoordt de gestelde vragen. Amsterdam heeft de leiding genomen, niet als ultieme leider, maar als leider van het proces waarin alle partijen gelijk zijn, maar de verschillen tussen kleine en grote gemeenten en deelregio's gerespecteerd worden. Amsterdam is als naamgever van de MRA de grootste partij en heeft daarin een groot belang. Van deze grote partij – en de burgemeester van Amsterdam heeft dat vaker aangegeven – mag verwacht worden dat zij steun geeft aan en respect heeft voor kleinere deelnemers. Aan de vergaderfrequentie wordt vastgehouden.

Dhr. **Mangal** (DENK) constateert dat andere gemeenten juist klagen over Amsterdam dat zij als voortdenderende trein over partijen heen walst en dat sprake is van gebrek aan samenwerking. Zijn deze signalen bekend?

Dhr. **Van Dijk** (CdK) meldt dat Amsterdam niet een eenheid is, het is een brand/naamgever en een gemeente die onderdeel is van de MRA. Die positie is bij dit thema van de belang, deze voordracht betreft niet de individuele samenwerking van Amsterdam met gemeenten. Het gaat over het nemen van de leiding in de MRA. Overige zaken staan hier los van. Het betreft een samenwerkingsverband op basis van een convenant, het is geen nieuwe bestuurslaag. PS en raden bepalen de voorwaarden voor deelname. Het voorstel van D66 voor het vervangen van 'slechts' door 'minimaal' wordt ondersteund en een eventuele motie hierover zal niet worden afgeraden. Het is goed om werkafspraken te maken over de samenwerking tussen GS en PS en over het vormgeven van het proces en het ter verantwoording roepen van GS over de processen MRA. Daarom dient de aansluiting tussen GS en PS goed te worden vormgegeven. Transparantie is heel belangrijk, zoals bij het zicht houden op de verhoudingen bij het ter beschikking stellen van personeel en de besteding van financiën. Een eventuele motie hierover wordt niet afgewezen. Medewerkers zijn en komen in vaste dienst van de gemeente

Amsterdam, omdat de MRA geen formeel bestuursorgaan is. Tot nu toe functioneert deze werkwijze prima. Het belang van de kleine gemeenten start in de deelregio's, want de keten is zo sterk als de zwakste partij, het erkennen van hun belangen is belangrijk. Niet met alle deelregio's wordt samengewerkt, maar er zijn samenwerkingsverbanden en regionale samenwerkingsafspraken die met de provincie worden gecommuniceerd. De provincie stelt regiomanagers beschikbaar voor het begeleiden van de plannen en de onderlinge samenwerking. Het beslisrecht ligt uiteindelijk bij de raden en Staten en niet bij de algemene vergadering, die heeft een toetsende rol. Voorkomen moet worden dat er een extra bestuurslaag ontstaat. De inhoudelijke thema's en onderwerpen komen aan de orde in de platforms waaraan GS en de colleges van B&W deelnemen. Naast de MRA werkt de provincie samen met gemeenten en deelregio's en worden energietransitieplannen en klimaatambities vormgegeven. Door binnen de MRA te focussen op een aantal taken en thema's hoopt men een versnelling te realiseren. Het verzoek van de PvdD om een verscherping door te voeren op een aantal thema's en kaders zal meegegeven worden aan de GS-vertegenwoordiging in de platforms. De CdK is zeer betrokken bij de deelregio's en de onderlinge samenwerking en het waarborgen van voldoende bestuurskracht, aan deze onderwerpen wordt veel aandacht besteed bij de ambtsbezoeken. Kleinere gemeenten kunnen hun belangen krachtiger aan de orde stellen in de regio's resulterend in een betere zichtbaarheid in de MRA. PS hebben het budgetrecht en de MRA kan geld uitgeven voor zover u het budget heeft vrijgegeven op basis van de plannen die MRA heeft gepresenteerd en uiteraard de voortgang die door de gedeputeerden wordt gecommuniceerd. De nu gemaakte werkafspraken kunnen lopende het proces aangepast worden indien daartoe aanleiding is. Hij zegt toe om hier scherp op te zijn en blijven.

Tweede termijn

Mw. **Kapitein** (D66) herhaalt de vraag of de CdK erop zal toezien dat er geen politieke besluiten worden genomen in het MRA-bestuur.
Mw. **De Groot** (SP) meent dat het legitiemer is om het leider- of voorzitterschap van de MRA te laten rouleren in alle gemeenten. Welke acties worden genomen wanneer raden en Staten de indruk hebben dat de MRA alles voor hen besluit?
Dhr. **Van Dijk** (CdK) benadrukt dat het niet de bedoeling is dat er in het bestuur politieke besluiten worden genomen, daar zal hij op toezien en ook de GS-vertegenwoordiging in de platforms zijn hier alert op. Qua voorzitterschap zijn veel varianten gepasseerd, maar er is voor de burgemeester van Amsterdam gekozen als boegbeeld van de MRA, met tevens een rol voor de twee Commissarissen van de Koning. Dat is in andere metropoolregio's in Nederland niet het geval.

De **voorzitter** constateert dat de voordracht als bespreekstuk wordt doorgeleid naar de PS-vergadering gezien de aangekondigde moties.

7. <u>Rondvraag portefeuille dhr. Van Dijk en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa</u>

Dhr. **Van Dijk** (CdK) heeft twee mededelingen. Het aangekondigde wetsvoorstel met als titel 'Versterking Participatie Decentrale overheden' is nog niet behandeld door de Tweede Kamer. Daarom kan de toezegging om de inspraak- en participatieverordening uit te breiden en voor

de zomer van 2022 af te ronden, niet nagekomen worden. Er wordt gestart met een bijeenkomst over digitale participatie op 6 oktober a.s. met burgemeesters en wethouders. Het resultaat hiervan wordt verwerkt in het grotere geheel. De aangekondigde conferentie over participatie is voorlopig uitgesteld.

8. B-agenda Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (EFB onderwerpen portefeuille gedeputeerde Zaal)
   8.a. Economie: concept datacenterstrategie Noord-Holland

Dhr. **Heijnen** (CDA) is tevreden over de genuanceerde ambitie, want datacenters zijn belangrijk en men wil de meest duurzame innovatieve centerhub van Europa worden. Er zijn twee sturingsmogelijkheden voor de provincie: ruimtelijk en stimulerend. In de ruimtelijke voorstellen kan men zich vinden, namelijk om in overleg met gemeenten een goede ruimtelijke inpassing te realiseren. De concretisering van stimulering vereist nog veel onderzoek. Hoe realistisch zijn de duurzaamheidseisen, zoals 100% duurzaam opgewekte energie voor datacenters en wat zijn de gevolgen voor bewoners en overige bedrijven? De sector wordt gevraagd zelf een oplossing te bedenken voor watertekorten, maar wat betekent dit concreet? Dit geldt ook voor de energiebesparing, wat kan de provincie doen? Dat geldt ook voor gebruik van restwarmte waarvoor voor regionale afstemming van belang is. De visie is gericht op met name vestigingsvoorwaarden voor nieuwe datacenters. Wat onderneemt de provincie ten aanzien van bestaande datacenters? Kan inzet op innovatie worden afgedwongen?

Dhr. **Mantel** (JA21) vraagt aan welke duurzame vormen van energie om datacenters te voeden, naast de reeds genoemde wordt gedacht.

Dhr. **Heijnen** (CDA) is voorstander van een mix van energiebronnen daar zou kernenergie bij kunnen horen, maar ook duurzame energie wind en zon.

Dhr. **Mantel** (JA21) vraagt of waterstof ook een optie is.

Dhr. **Heijnen** (CDA) bevestigt dit, dat geldt ook voor aardwarmte, thorium en kernfusie.

Dhr. **Zaal** (GL) vindt de (groei) ambities realistisch, maar geadviseerd wordt er een tijdvak aan te verbinden, van 2021 tot 2025. GS worden verzocht tussentijds terug te koppelen over ervaringen met de sector, voor wie een grote rol is weggelegd. Is de sector voldoende ambitieus en worden de ambities waargemaakt? Hij sluit zich aan bij het CDA met het verzoek om te blijven focussen op bestaande centra ten aanzien van verdere verduurzaming.

Mw. **Alberts** (SP) constateert dat datacenters veel energie (groene stroom) en water verbruiken voor koeling van de servers. De restwarmte wordt ondanks de belofte, helaas niet hergebruikt. Ook neemt de werkgelegenheid niet toe, want in datacenters werken slechts 6 personen per ha. Er staan miljoenen liters diesel op de terrein opgeslagen voor de noodaggregaten zonder dat de veiligheid is gecontroleerd. Het kabelnetwerk is onvoldoende waardoor verduurzaming van woningen beperkt wordt. GS hebben hun datastrategie gepresenteerd in de vorm van een glossy met mooie foto's en graphics in een prachtige lay-out, dat gaf te denken. Het lijkt enkel om de verpakking te gaan, de inhoud is leeg, de strategie zegt alleen: u bent welkom, maar niet meer overal. Door de EU-ETS zijn hyperscales vrijgesteld van de energiebesparingsplicht, er komt geen antwoord op de waterbehoefte,

behalve dat er geen grondwater mag worden gebruikt. Veel vage taal, zoals 'het actief stimuleren van snelle innovatie en inzetten op clustering zodat er ruimte komt voor investeringen in landschappelijke inpassing, recreatief medegebruik, beeldkwaliteit, duurzaamheid en circulariteit.' Hoe ziet dit er in de praktijk uit? Wat betekent 'recreatief medegebruik'? De volgende zaken ontbreken: niet wordt aangegeven hoeveel hyperscales nodig zijn, dus tot hoever gaat de groei door? Er wordt niets geschreven over een MKBA, wie draagt de lusten en lasten? Nergens wordt vermeld dat rekening wordt gehouden met het IPPC-rapport. GS worden verzocht deze 3 thema's in de volgende versie concreet te adresseren.

Dhr. **Mantel** (JA21) vraagt de SP hoeveel datacentra er maximaal gerealiseerd mogen worden.

Mw. **Alberts** (SP) vindt dat er al voldoende zijn. In Europa is veel ruimte en niet alle datacenters moeten in Nederland gebouwd worden.

Dhr. **Mangal** (DENK) ondersteunt de vragen van het CDA. De locaties verbruiken veel energie en water en het drinkwater wordt vervuild. GS worden verzocht om het regionale Rekenkamerrapport over bescherming van de drinkwaterbronnen te betrekken bij deze strategie. Hoe wordt voorkomen dat er een levendige handel ontstaat in de certificaten van oorsprong en dat bedrijven groencertificaten misbruiken om zich groener te presenteren dan zij zijn? Worden de bestaande gemeentelijke data strategieën aangepast aan de provinciale strategie of werkt het proces andersom?

Mw. **Bezaan** (PVV) sluit zich aan bij de SP. In de strategie komt een keer het woord draagvlak voor en termen als burgers, bewoners en omwonenden ontbreken totaal. Wat is de mening van GS over het lokale draagvlak?

Mw. **Gonggrijp** (D66) is voorstander van investeren in de digitale infrastructuur, want een goede toegang tot internet is een belangrijke basisbehoefte voor inwoners en ondernemers, mits gepaard gaande met stevige duurzaamheidseisen en een goede ruimtelijke inpassing. Uit de strategie blijkt niet op welke wijze datacenters bijdragen aan de extra maatschappelijke kosten ten gevolge van het beslag op het netwerk en extra benodigde investeringen rond veiligheid. De lusten en lasten moeten in balans zijn en de datacenters moeten bijdragen aan de samenleving. GS dienen de datacenters hiertoe aan te sporen. Worden hierover gesprekken gevoerd? Hoe en door wie wordt geborgd dat de Europese, nationale, provinciale en gemeentelijke regels en ambities samenkomen en leiden tot de gewenste uitkomsten? Wordt de stresstest rond de watervraag toegepast op datacenters? Hoe vindt de terugkoppeling aan PS plaats? Draagvlak en communicatie met bewoners zijn heel belangrijk, dus GS dienen hiervoor zorg te dragen. Om de uitgangspunten inzichtelijk te maken, zou een duidelijk kaart een goede aanvulling zijn. Kan deze worden toegevoegd?

Mw. **Van Meerten** (VVD) stelt de kernvraag aan de orde: wanneer is het genoeg en op basis waarvan wordt dit beoordeeld? Hoe geven GS participatie vorm? Daarover een aantal vragen. Vestiging van datacenters gaat ten koste van andere bestemmingen op de betreffende locaties, vaak van landbouwgrond. Hoe wordt de agrarische sector betrokken bij de participatie zoals bij het aanwijzen van locaties? Maakt een analyse van de economische toegevoegde waarde van de huidige activiteiten versus datacenters onderdeel uit van deze keuzes? Het proces in Hollands Kroon verdient qua participatie niet de schoonheidsprijs.

Welke rol speelt de provincie in de toekomst bij burgerparticipatie en draagvlak en wat is geleerd van de actuele situatie zoals in Hollands Kroon? Hoe worden de datacenters over Nederland en/of Europa verdeeld? De groei van datacenters in Noord-Holland lijkt logisch omdat de behoefte toeneemt, maar misschien is het minder logisch omdat andere gebieden te weinig bijdragen. Als de groei in de provincie is voorzien, dan dient een grotere structurele werkgelegenheid en economische waarde te worden toegevoegd. De Voedselvisie focust op lokale productie van voedsel, is deze overweging meegenomen bij de groei van het aantal datacenters? Wanneer de duurzaamheidsdoelen niet worden gerealiseerd, kan de provincie dan invloed uitoefenen? Op welke wijze geven GS deze rol vorm?

Dhr. **Mantel** (JA21) vraagt wanneer de VVD van mening is dat er voldoende draagvlak bestaat voor nieuwe datacenters.

Mw. **Van Meerten** (VVD) kan ter vergadering geen concrete norm noemen, dat moet met andere partners worden afgestemd, zoals met gemeenten.

Dhr. **Klein** (CU) vindt de mooie vormgeving van de visie prima. Goed dat de rol van de provincie helder is evenals op welke wijze zij kan sturen. Ruimtelijk is de rol het sterkst bij het aanwijzen van gebieden; via vestigingsvoorwaarden kunnen afspraken worden gemaakt over inpassing en beeldkwaliteit. Men is wel bezorgd over het stimuleren van duurzaamheid, de opwek van duurzame energie komt enkel in het eindbeeld aan de orde, maar niet in de rest van het document. Bij restwarmte en watergebruik is men afhankelijk van andere overheden. Zijn GS bereid om te lobbyen bij de landelijke overheid om de regels voor restwarmte verplicht te stellen? Voor het formuleren van vestigingsvoorwaarden is afstemming met gemeenten nodig, hoe worden PS betrokken bij deze voorwaarden? De door het CDA gevraagde aandacht voor bestaande datacenters en het stimuleren van het voldoen aan dezelfde eisen als nieuwe centers, wordt ondersteund.

Dhr. **Leerink** (PvdA) constateert dat datacenters niet meer weg te denken zijn, maar het is belangrijk om vast te stellen waar en onder welke voorwaarden deze gewenst zijn en dat de samenleving deze voorwaarden bepaalt. Ook het clusteren van datacenters is aan grenzen gebonden om te voorkomen dat de leefbaarheid in het geding komt. Door wie en hoe worden deze grenzen bepaald? Veel andere partijen spelen een rol bij dit thema; duidelijk moet worden wie de regie voert over deze ontwikkelingen. Wat zijn de gedachten hierover? Hoe worden de in de tekst vaag omschreven doelen en vestigingsvoorwaarden geconcretiseerd? Worden hier naast gemeenten, ook andere partners zoals de PARC, bij betrokken, zoals bij het beeldkwaliteitsplan en landschappelijke aspecten? De notitie is prachtig, maar de nadere uitwerking bepaalt het succes. Hierover bestaat vooralsnog onvoldoende zekerheid.

Ines **Kostiç** (PvdD) sluit zich aan bij de SP en de opmerking: dit stuk is een beetje zoals fastfood. Het ziet er lekker uit, maar uiteindelijk is het niet goed voor je. Niet alles kan, maar toch blijft men in dit kleine land de illusie houden om het centrum van alles te zijn. Eerst Schiphol, handel, landbouw en nu datacenters. Hoe vaak moeten experts aan de alarmbel trekken voordat er scherpe keuzes worden gemaakt? Er worden drie thema's aan de orde gesteld. De strategie en sturing in vestigingsvoorwaarden is niet eenduidig, er staat: "Met gemeenten moet nog afstemming worden gezocht, waarbij verschillende regels gaan gelden per gemeente." Het was nu juist de bedoeling om één duidelijk provinciaal beleid neer te zetten en een aantal gemeenten heeft al strengere regels. De EU-, Rijks- en gemeentelijke

regels en provinciale richtlijnen hadden samen moeten komen in dit document. Waarom is men niet met de gemeenten om tafel gaan zitten om tot een soort basis groene regels en vestigingsvoorwaarden te komen? Ook op MRA-niveau wordt gewacht op deze duidelijkheid. Het is te vrijblijvend, het is vooral “We zetten ons in”. De inzet op o.a. duurzaamheid, restwarmte en watergebruik geeft geen duidelijkheid, maar richt zich op “afspraken maken met de sector”. Gelet op de gigantische uitdagingen wat betreft ruimtegebruik, klimaat, groen en het verdelen van schaarse grondstoffen, is wat nu voorligt onvoldoende. Ruimtelijke ordening moet verder uitgewerkt worden. Welke gevolgen zijn er voor landschap en groen? Tenslotte: laat een Maatschappelijke Kosten en Batenanalyse (MKBA) uitvoeren per initiatief m.b.v. bijvoorbeeld CE Delft. Dan kan ook meegenomen worden hoe de duurzame energie opgewekt wordt en welke gevolgen dat heeft voor de omgeving. Er mogen alleen projecten worden toegestaan met een positieve MKBA.

Dhr. **Mantel** (JA21) constateert dat de indruk die het document moet wekken is dat de overheid voldoende grip heeft op de ontwikkelingen en dat is niet juist, want in dat geval wordt er een strategie opgesteld voordat er ontwikkelingen plaatsvinden. Nu wordt de strategie besproken terwijl er al veel datacenters in de provincie zijn gerealiseerd zoals in Hollands Kroon, en deze passen niet in het geromantiseerde plaatje zoals weergegeven in de conceptversie, zoals bij het feit dat bij groei van het aantal datacenters aandacht moet zijn voor de inpasbaarheid in het landschap, dat restwarmte hergebruikt moet worden en dat er aandacht moet zijn voor waterverbruik. Deze thema’s zijn niet geborgd. JA21 is geen tegenstander van datacenters, maar er moet een goede balans zijn tussen lusten en lasten. Met de voornemens uit deze strategie zijn de grenzen van de leefbaarheid bereikt. Met een restrictiever beleid zouden er veel minder windmolens nodig zijn dan nu gerealiseerd, want door de energietransitie zal het energieverbruik een meer ruimtelijke afweging noodzaken, zeker wanneer men deze wil vormgeven met windturbines en zonnepanelen waarvoor de ruimte gewoonweg ontbreekt. Waarom wil men per se zoveel datacenters in de provincie realiseren? Veel diensten worden afgenomen door gebruikers in het buitenland, terwijl de multinationals achter de datacenters volop gebruik maken van de provinciale ruimte, SDE-subsidies en het energienet. Dat is ook bevestigd door de Rijksadviseur voor de fysieke leefomgeving. Zijn GS het ermee eens dat het plan veel te laat is gelanceerd?

Gedeputeerde **Zaal** licht de reden toe van het opstellen van de datacenterstrategie. Volgens het coalitieakkoord uit 2019 wil men deze ontwikkelingen blijven stimuleren met het oog op digitalisering, werkgelegenheid en de economische toegevoegde waarde van bedrijven die diensten en goederen aan de datacenters leveren. Dat bevordert een goede balans tussen economie en werkgelegenheid, hoewel gelijktijdig de impact op het landschap en energie- en waterverbruik groot is. Daarom is gekozen voor regulering maar het heeft enige tijd gekost om deze strategie te ontwikkelen, want daarvoor moest een stakeholdertraject doorlopen worden, omdat het thema portefeuille overstijgend is. Veel van de opmerkingen van de PS-leden worden meegenomen naar de definitieve versie. De provinciale bevoegdheden zijn beperkt en de andere partners zijn hard nodig. Niettemin is ervoor gekozen om een ambitieus en realistisch streefbeeld te ontwikkelen. Rond Frankfurt en Dublin zijn vergelijkbare ontwikkelingen gaande en daar is overigens de maatschappelijke ophef hetzelfde. Noord-Holland is de eerste regio in Europa die een strategie heeft opgesteld om de regels aan banden te leggen. Daarmee gaat men al heel ver, want het moet wel mogelijk blijven om datacenters in de provincie te vestigen. In de strategie is niet een maximum aantal hectare genoemd vanwege actuele ontwikkelingen en omdat men het thema vanuit het ruimtelijk

perspectief en de water- en energiebehoefte benadert. Met het ruimtelijke en stimulerende spoor wordt de groei al geremd, maar een beperkte groei is wenselijk op voorwaarde dat er aandacht is voor het landschap en het klimaat.

Ines **Kostiç** (PvdD) vraagt naar de onderbouwing van de ruimte voor groei in deze provincie. Waar blijft de MKBA-analyse?

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat er geen MKBA analyse beschikbaar is zoals bij infrastructurele projecten. Dit zijn vaak projecten waar PS een ruimtelijk besluit nemen en dat is hier niet het geval. Datacenters zijn nodig voor de digitalisering en voor de economie en de toenemende databehoefte, daarom wordt beperkte groei toegestaan met aandacht voor landschap en milieu. Data is een internationale markt, men exporteert niet alleen maar men importeert ook veel. In de Voedselvisie is gekozen voor de korte ketens omdat het verspreiden van voedsel over de wereld grote impact heeft op de CO2-uitstoot.

Mw. **Bezaan** (PVV) refereert aan het advies van Buck Consultants. Op dit moment is de capaciteit van het aantal datacenters drie keer zo groot als de behoefte en GS spreken nota bene over uitbreiding van de capaciteit. Waarom is er dan nog meer capaciteit nodig?

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat het een internationale markt betreft, er wordt ook data uit het buitenland geïmporteerd. Het Buck-rapport ziet met name op de behoefte aan data maar GS constateren dat datacenterontwikkeling – op de goede manier vormgegeven – best veel positieve effecten heeft op de economie in algemene zin, omdat het werkgelegenheid biedt. Daarom moet beperkte groei mogelijk zijn, breed gezien vanuit de gehele economie.

Dhr. **Mantel** (JA21) merkt op dat het werkgelegenheidsargument niet waar is. De landbouw biedt veel meer werkgelegenheid dan 6 personen per hectare bij een datacenter. Er is een onderbouwing nodig van het werkgelegenheidsargument, maar dat is er gewoon niet. Waarom zet men hier dan op in?

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat het gaat om een integrale afweging van data, digitalisering economie en diensten die worden afgenomen en de directe werkgelegenheid maar het klopt dat de werkgelegenheid op locatie gering is. De partijen leveren wel in brede zin een bijdrage aan de lokale economie, bijvoorbeeld door lokale inkoop van schoonmaakdiensten en catering.

Mw. **Alberts** (SP) refereert aan de MKBA. GS stellen dat de provincie slechts betrokken is bij de ruimtelijke inpassing van datacenters. Maar het datacenter krijgt enerzijds allerlei voordelen aangeboden terwijl er anderzijds ook lasten bestaan. Het is toch mogelijk om een MKBA op te stellen van de vestiging van een datacenter? Waarom gebeurt dat niet? De gedeputeerde sprak over ‘andere instrumenten’, welke zijn dat dan?

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat met deze strategie vooraf de analyse wordt gemaakt van de voor- en nadelen en die worden samen met gemeenten uitgewerkt op basis van de ruimtelijke verordeningen zodat duidelijk wordt waar het wel of niet mogelijk is. Het voordeel hiervan is dat alle regels voor datacenters die de gemeenten moeten volgen, nu hetzelfde zijn. Het is voor het eerst dat door de provincie zover wordt ingegrepen in deze sector en dat is uniek in

Europa. Deze voorwaarden zijn helder en die gelden voor alle datacenters die zich vanaf heden willen vestigen.

Dhr. **Mantel** (JA21) refereert aan het voornemen om datacenters te clusteren. Daardoor ontstaat op die plek een grote druk op het energienetwerk en dat is momenteel al ontoereikend, hetgeen noopt tot grote investeringen. Deze worden betaald door de bewoners. Is de provincie bevoegd om te besluiten het bedrijf hiervoor te laten betalen? Hetzelfde is het geval bij de windparken, de energielasten stijgen en die worden vervolgens besteed aan SDE subsidies voor een windmolenpark voor Microsoft.

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat dit juist de reden voor clustering is op plaatsen waar voldoende energie en water beschikbaar zijn zodat ingezet kan worden op besparingen. In Nederland kan iedereen elektriciteit afnemen van het net. Er wordt hard gewerkt aan het oplossen van het tekort aan elektriciteit samen met de partners, maar dat staat los van datacenters, hoewel dat wel een beperkende factor is voor datacenters. De gedeputeerde is blij dat de datacenters duurzame energie afnemen, groen inkopen en hierin ook investeren, zodat innovaties gestimuleerd kunnen worden.

Dhr. **Heijnen** (CDA) vindt 100% duurzaam prachtig, maar dergelijke eisen worden ook aan bijvoorbeeld nieuwbouwwoningen gesteld. Is dit een harde eis of een wens?

Gedeputeerde **Zaal** antwoordt dat het een streefambitie is die uitgewerkt wordt in de afspraken met gemeenten. Uiteindelijk moet de gehele samenleving naar 100% duurzame energie overstappen, daarvoor zijn de ambities in de RES'en opgenomen en dat moet gewoon gaan lukken. Zij concludeert dat de commissie de clustering ondersteund, maar de vraag is gesteld of hier grenzen aan verbonden zijn. In de strategie staat vermeld dat datacenters zich kunnen vestigen op bedrijventerreinen of wanneer de mogelijkheid is vastgelegd in bestemmingsplannen. Hier worden de afspraken gevolgd die voor alle bedrijventerreinen gelden, namelijk dat regionaal wordt afgestemd. De grenzen worden bepaald door het ontbreken van mogelijkheden in een regio, tenzij er op een andere locatie mogelijkheden zijn. Er wordt gemonitord en gerapporteerd en mocht de beperking van de groei leiden tot andere afwegingen in het beleid, dan komen GS terug bij PS. Wel bestaat er een goed beeld van waar datacenterontwikkelingen aan de orde zijn en die passen in de strategie. Op het stimulerende spoor heeft de provincie minder bevoegdheden maar zal er alles aan doen om in Europa en bij gemeenten, waterschappen en het Rijk ervoor te lobbyen dat de regels zodanig worden aangepast dat men de streefambitie kan waarmaken. Met gemeenten zijn hier al goede afspraken over gemaakt. De Haarlemmermeer en Amsterdam beschikken al over een datacenterstrategie en hiermee is de provinciale ambitie gematcht. Met behulp van maatwerk zullen de provinciale regels ook in beide gemeenten toegepast worden, want het beleid gaat gelden voor de gehele provincie. Ook de MRA-datacenterstrategie wordt afgestemd op de voorliggende strategie. De duurzaamheidsambities zijn hoog maar volgens de sector realistisch, zo blijkt uit de stakeholdergesprekken. De Green Deal van de sector zelf sluit hierbij aan. Bij hergebruik van restwarmte is nog sprake van technische problemen maar dit punt zal hoog op de agenda blijven staan want de restwarmte moet optimaal benut gaan worden. Hierover zal met de landelijke overheid in gesprek worden gegaan. De streefambitie geldt niet alleen voor nieuwe maar ook voor bestaande datacenters. Er zal door GS vol worden ingezet in gesprekken met datacenters om ook hen te laten voldoen aan de streefambities. Wanneer PS akkoord gaan met de conceptdatacenterstrategie, dan zal deze worden aangepast

en opnieuw worden voorgelegd. Vervolgens wordt de strategie geïmplementeerd in de provinciale ruimtelijke regels en zullen afspraken met gemeenten gemaakt worden. Hierover worden PS geïnformeerd.

Tweede termijn

Mw. **Gonggrijp** (D66) herhaalt de vraag over draagvlak. Welke stappen gaan GS zetten om draagvlak in de volgende versie op te nemen?

Dhr. **Klein** (CU) benadrukt het grote belang van hergebruik van restwarmte, maar helaas zijn er nog weinig concrete stappen te melden. PS dienen hiervan op de hoogte gehouden te worden. Hoe gaan de vestigingsvoorwaarden er concreet uitzien en hoe wordt er met gemeenten gesproken over het feit dat deze in bestemmingsplannen opgenomen moeten worden? Wordt per datacenter met de betreffende gemeente overlegd? Kunnen er ondergrenzen worden toegepast? Naast het stellen van eisen aan groene energie, zou het mooi zijn om ook eisen te stellen aan het energieverbruik en het afstemmen daarvan op de beschikbaarheid op het moment, bijvoorbeeld door elke 15 minuten af te stemmen.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt zich af waarom de datacenter strategieën van Haarlemmermeer en Amsterdam niet worden samengevoegd, want een eigen provinciale inbreng ontbreekt. Wie is leidend? De provincie of gemeenten? Hoe beoordelen GS de groencertificaten of certificaten van oorsprong? Dat geldt ook voor het Rekenkamerrapport over drinkwaterbronnen.

Dhr. **Leerink** (PvdA) hoort een dubbel antwoord op de vraag over clustering en de begrenzing hiervan, aan het begin van het betoog werd gemeld dat men niet kan overzien welke groei nodig is, dus wil men daar geen grenzen aan stellen en later werd gesteld dat de nieuwe plannen bekend zijn en dat die passen binnen de strategie. In de clustering mag leefbaarheid geen open einde zijn, deze moet gegarandeerd worden. Hoe kan het kader nader gewaarborgd worden?

Dhr. **Zaal** (GL) stelt voor om ook in Frankfurt en Dublin na te gaan hoe wordt omgegaan met deze thema's. Eerder is gevraagd om halverwege de looptijd van de strategie terug te rapporteren of de inzet van de sector echt van de grond komt.

Dhr. **Mantel** (JA21) constateert dat qua gevolgen voor de capaciteit van het energienetwerk de Noordkop nu al diep in het rood staat. Nieuwe bedrijven die zich in Amsterdam willen vestigen, moeten eerst aantonen hoe zij in hun energiebehoefte gaan voorzien, want er is een tekort aan stroom. Men vreest dat in de toekomst de inwoners moeten opdraaien voor de netverzwaring ten behoeve van de datacenters die een groot deel van hun data aan het buitenland leveren. Dat moet voorkomen worden.

Mw. **Alberts** (SP) wil graag haar 3 vragen in de strategie 2.0 geadresseerd zien. Wanneer komt de strategie 2.0 beschikbaar?

Gedeputeerde **Zaal** zegt toe dat alle input van vandaag voor zover geen sprake is van tegenstrijdigheden, wordt verwerkt in de strategie. Gelijktijdig loopt het stakeholders participatietraject en daarna zal aan het einde van dit jaar een nieuwe versie gepresenteerd worden. Inwonersparticipatie vindt plaats per gemeente en per bestemmingsplan, maar met

gemeenten zullen hier afspraken over gemaakt worden. Het waterverbruik is niet toegelicht, omdat gedeputeerde Loggen heeft aangegeven dat het gaat om slechts 0,6%. Bovendien is sprake van een verdringingsreeks in de provincie, dat betekent dat de huishoudens voorrang krijgen. De chemicaliën betreffen zout dat in de zee wordt geloosd. Beperking van het waterverbruik kan plaatsvinden door het opvangen van hemelwater. De aanbevelingen in het rapport van de Rekenkamer gelden voor het gehele waterbeleid en deze zullen worden meegenomen. Groencertificaten zijn een Rijksaangelegenheid, maar deze worden aan de orde gesteld in gesprekken met het Rijk. De clusters moeten zo goed mogelijk worden ingepast op basis van regionale afstemming (Plabeka NHN en NHZ). GS zullen rapporteren over de voortgang in de sector zelf en ook over de effecten van de strategie, met name van de clustering en het effect op de ruimte. Naast clustering worden ook beeldkwaliteitsplannen opgesteld. Het dossier is zeer complex, dus verschillende overheden werken samen, maar de clustering en het ruimtelijk beleid zijn provinciale bevoegdheden. De duurzaamheidsambities worden afgestemd met gemeenten, ook met Hollands Kroon. Na vaststelling van de strategie zal een update worden gegeven van de implementatie bij de andere partners in het traject.

Dhr. **Mangal** (DENK) vraagt of de provincie strengere eisen kan stellen of dat men zich moet aanpassen aan de reeds gestelde eisen door Amsterdam, Haarlemmermeer en Hollands Kroon.

Gedeputeerde **Zaal** meldt dat gemeenten de eisen stellen en in Amsterdam en Haarlemmermeer zijn de eisen net zo streng als in de provinciale strategie. Hollands Kroon stelt geen eisen, daartoe wordt over deze strategie met de gemeente gesproken. Uit gesprekken met gemeenten en stakeholders blijkt dat hier sprake is van een gezamenlijke ambitie en dat men ook aan de slag wil gaan met de realistische ambities. Europese steden kijken nu naar Nederland, maar GS volgen ook de ontwikkelingen in Europa. Het punt van 'bottom to the race' zal continu gemonitord worden. Het voorstel van de CU om eisen te stellen aan het energieverbruik en het verbruik af te stemmen op de beschikbaarheid van het moment, zal na toetsing van de haalbaarheid worden meegenomen naar de volgende versie.

8.b. Brief GS aan PS inzake Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023

Dhr. **Hoogervorst** (SP) is in grote lijnen tevreden over de agenda. De overige vragen zullen schriftelijk ingediend worden.

Dhr. **Zaal** (GL) steunt het beleid. De MRA krijgt weinig aandacht en dat is vreemd gezien het grote belang van de MRA bij dit dossier. Hoe ziet het college de rol van de MRA?

Mw. **Gronggrijp** (D66) meent dat de overheid haar impact niet alleen moet meten qua brede economische welvaart, maar ook qua welzijn, kwaliteit van leven, gezondheid en klimaat. Met deze ambitie is men heel blij maar hierbij horen een goed vestigingsklimaat en het stimuleren van duurzame innovatie en digitalisering. De agenda heeft een relatie met alle transitieopgaven, maar hoe worden vanuit deze agenda de transitieopgaven naar duurzame verdienmodellen zoals in de landbouw gemonitord? Wordt gelijktijdig de stikstof teruggedrongen? Graag een toelichting. Hoe gaan GS om met de financiële sector als blijkt dat financiële instellingen het ondernemers moeilijk maken om over te stappen naar duurzame verdienmodellen? Kan het college hier iets aan doen? De innovaties in de topsector creatieve industrie kunnen bijdragen aan gedragsverandering van de eindgebruikers. Krijgt de consument een belangrijke rol bij de transitie van de economie en is het college bereid dit

punt mee te nemen? De arbeidsmarkt moet voor iedereen werken, daarom is het goed dat ingezet wordt op een inclusieve arbeidsmarkt met baanzekerheid, maar vraag en aanbod moeten goed op elkaar aansluiten. Pakt de provincie de kansen met daadkracht aan? De agrisector zet te veel in op groei en export terwijl de transitieopgave en de ambities uit de Voedselvisie onvoldoende aan bod komen. Graag een reactie op deze omissie. Investeren in 'verdienmodellen' dient gewijzigd te worden in investeren in 'duurzame verdienmodellen'. Waarom wordt de nadruk gelegd op het areaal voor landbouw als dat als een belemmering voor circulaire economie is geformuleerd? Waterkwaliteit staat niet genoemd als thema waaraan de agrisector kan bijdragen. Hoe denkt het college hierover?

Mw. **Van Meerten** (VVD) steunt de uitvoeringsagenda en de geformuleerde ambities en opgaven, hoewel de agenda gezien de coronacrisis, weinig verrassend is. Hoe wordt het mkb betrokken en meegenomen naar een duurzame economie? Voor verbetering van het innovatieklimaat – een belangrijk speerpunt – daalt de begroting behoorlijk in de komende jaren. Wat is de reden? Balans duurzame werklocaties is van groot belang, maar hoe gaan GS deze balans vinden en hoe kunnen PS dit controleren? Misschien kunnen de balans en het doel concreter geformuleerd worden gezien de gewijzigde omstandigheden in winkelgebieden en bedrijventerreinen.

Dhr. **Carton** (PvdA) kan zich op hoofdlijnen vinden in de uitvoeringsagenda met de titel Groen Herstel. Houden GS rekening met de gevolgen van de coronacrisis voor de uitvoering van de agenda en ontwikkelingen in de opgaven? Een veerkrachtige arbeidsmarkt is van groot belang, maar door alle transitieopgaven ontstaan tekorten bij gekwalificeerde werknemers, met name in de technische beroepen ten behoeve van de energietransitie. Is het budget van € 3,3 miljoen voldoende om hier verschil te maken en de tekorten weg te werken? In het economisch herstel en duurzaamheidsfonds is budget opgenomen voor de arbeidsmarkt, hoe verhoudt dit zich tot het doel van een veerkrachtige arbeidsmarkt? Of wordt dit besproken bij de nieuwe visie Arbeidsmarkt en Onderwijs? Hoe verhoudt deze visie zich tot deze agenda?

Dhr. **Koyuncu** (DENK) leest in de stukken dat na corona wordt uitgegaan van economisch herstel, maar de crisis is nog niet voorbij. Wordt er rekening gehouden met financiële tegenvallers wanneer corona weer oplaait?

Mw. **Bezaan** (PVV) ondersteunt de actie van de provincie om in te zetten op een goede balans tussen vraag en aanbod van toekomstbestendige werklocaties. Ook het streven van GS om werk naar werk te versnellen door gezamenlijke instrumenten te ontwikkelen, is een goed initiatief en dat geldt ook voor het binnenhalen en behouden van internationale bedrijven. Maar de focus moet liggen op de extra werkgelegenheid die zij creëren in de provincie. Het college wil innovatie en ondernemerschap stimuleren vooral voor de verduurzaming van de economie via PDNH en Innovatiefonds NH. De PVV heeft daar echter een andere mening over. Op blz. 32 wordt gesproken over het structureel aanbieden van gezonder voedsel, wat wordt met deze zin bedoeld?

Dhr. **Heijnen** (CDA) vindt dat iedereen moet kunnen profiteren van een goed economisch klimaat en een inkomen moet kunnen verwerven met de aan haar of hem gegeven talenten. Hierbij moet wel rekening worden gehouden met leefbaarheid en de gevolgen voor de leefomgeving. Een eerlijke economie is steeds meer een duurzame economie waarbij ook rekening wordt gehouden met andere taken naast werk, zoals mantelzorg en vrijwilligerswerk.

In de uitvoeringsagenda is sprake van uitbreiding en continuering van het bestaande succesvolle beleid en dat wordt ondersteund, mede door de invulling van de provinciale rol – de ruimtelijke bijdrage – bij de transitie van winkelruimten naar woningen. Drie elementen worden geadresseerd: in de belangrijke zorgsector moeten innovaties ertoe leiden dat in de toekomst meer zorg kan worden geboden door steeds minder mensen. Er is echter geen concrete provinciale actie vermeld in de stukken terwijl dat in het verleden wel het geval was, zoals de bijdrage aan een innovatieplatform voor de zorgeconomie in de Gooi- en Vechtstreek. Nemen GS hier actie op? De HIRB+ regeling wordt uitgebreid met duurzaamheidseisen, maar dat kan ertoe leiden dat de regeling te complex wordt voor het oorspronkelijke doel: het doorvoeren van ruimtelijke verbeteringen. Hoe werkt dit in de praktijk? Het derde punt, de Voedselvisie 2021-2022. De oproep wordt herhaald om zich niet blind te staren op de kringlooplandbouw, er zijn andere landbouwvormen die kunnen bijdragen aan een transitie naar een duurzame landbouw, zoals biologische en natuurinclusieve landbouw.

Dhr. **Klein** (CU) ondersteunt de focus op groen herstel en de economische transitie waarvoor veel instrumenten beschikbaar zijn. Een aantal hiervan stamt echter uit de traditionele economie, zoals dat men een 'concurrerende economie' moet zijn. Dat doel is niet in lijn met het doel van algemene welvaart. In de agenda ontbreekt helaas een instrument om de brede welvaart te stimuleren, zoals door bedrijven te stimuleren om een maatschappelijke balans op te stellen. Is er ruimte voor uitwerking van dit instrument in de volgende versie?

Ines **Kostiç** (PvdD) benadrukt dat het goed is om te beseffen dat het kader van deze Uitvoeringsagenda, het Strategisch Beleidskader Economie, al in 2016 is vastgesteld door de vorige PS. Het is oud beleid, toen brede welvaart, ecologie en klimaat stukken minder urgent waren voor de regerende partijen. PS moeten nog spreken over de strategische kaders. Hoewel de uitvoeringsagenda ook goede punten omvat is te merken dat het fundament wankelt. Uitgangspunt blijft dat economische groei steeds nodig is en de maatschappelijke kosten worden niet serieus naast de groeicijfers gezet. Deze manier van denken speelt ook een rol bij de datacenters. Het antwoord van GS geeft aan dat er ruimte is voor groei van datacenters omdat het nodig is voor economische groei. Typerend is dat de uitvoeringsagenda start met een zekere trots op de substantiële bijdrage aan het BBP. Vervolgens wordt als een van de fundamenten van het goede vestigingsklimaat Schiphol genoemd en bij grote uitdagingen staat als eerste dat door Brexit de handel wordt beperkt. Daarom drie voorstellen. Ten eerste: Maak in de Uitvoeringsagenda duidelijk dat alleen wordt ingezet op economische activiteiten die geen schade aanrichten aan gezondheid van mensen, dieren en hun leefomgeving. Ten tweede: De Uitvoeringsagenda Economie richt zich primair op het versterken van vestigingsklimaat, maar als wordt gefocust op vestigingsklimaat, dan moet de capaciteit alleen gebruikt worden om bedrijven en economische activiteiten te stimuleren die niet alleen geen schade aanrichten aan ecologie en gezondheid, maar ook een positieve impact hebben op de leefomgeving. Men moet kritischer zijn op welke bedrijven actief worden aangetrokken, rekening houdend met de impact die breder is dan oude economische factoren. Het is tijd om scherper te stellen dat vestiging an sich niet per se positief is en dat de keuze alleen uitgaat naar groene, maatschappelijk verantwoorde bedrijven. In mei jl. heeft de PvdD een presentatie van de programmamanager van Amsterdam Impact gepresenteerd, waarmee wordt ingezet op het versterken en uitbreiden van sociaal ondernemerschap. Bedrijven worden meegenomen in een traject waarin ze worden geïntroduceerd aan modellen van duurzaam ondernemen, zoals de Economy for the common

good (ECG) waarbij o.a. een positieve bijdrage aan welzijn en leefomgeving centraal staat. Het zou goed zijn als de provincie dit provinciaal zou oppakken. De PvdD komt met een voorstel.

De **voorzitter** meldt dat de technische vragen van D66 en de SP schriftelijk beantwoord worden.

Gedeputeerde **Zaal** constateert dat de meerderheid van de commissie geen bezwaren heeft opgeworpen tegen de agenda. De focus is aan de hand van de ambities in de economische visie verlegd, zoals naar het groene herstel en een integrale benadering richting de transitieopgave naar een duurzame economie. GS streven naar economische groei – maar met inachtneming van het draagvlak van de planeet conform het coalitieakkoord – want stagnatie of krimp leidt tot verlies van werkgelegenheid. Daarnaast zijn ondernemers hard nodig voor de transitie waarin ook door PS is erkend dat sprake moet zijn van een verdienmodel. Daar ziet dit beleid op, de Nederlandse ondernemers worden geholpen en gestimuleerd bij de transitieopgave om geld te verdienen en werkgelegenheid in innovatieve bedrijven te creëren die een bijdrage leveren aan klimaat, milieu, biodiversiteit, bodem, water, etc. D66 en CDA constateren dat bepaalde sectoren ontbreken, maar het beleid richt zich op het vestigingsklimaat in het algemeen en op duurzaam en innovatief ondernemerschap, dus er worden geen specifieke sectoren uitgelicht, met uitzondering van de agrarische sector waarvoor het beleid nu in de Voedselvisie is opgenomen. Alle sectoren doen mee, ook de zorg. Een groot deel van de projecten in het Innovatiefonds gaat naar life science en health en dat is ook voor de ROM een van de sectoren om in te investeren, maar dat doen zij ook in de creatieve industrie. Het economische beleid richt zich op alle sectoren en in het bijzonder op het mkb welke bedrijven hulp nodig hebben bij de transitie. Het mkb heeft de volle aandacht. De ruimtelijke balans wordt afgestemd in Plabeka in het zuiden en het noorden van de provincie op basis van behoefte ramingen. Het streven is gericht op verduurzaming en natuurinclusiviteit van bedrijventerreinen waarvoor ook de HIRB in het leven is geroepen. In deze tijd hebben bedrijven vaak een zetje nodig om de verduurzamingsslag te kunnen maken en vandaar de mogelijkheid tot koppeling maar ook voor individuele initiatieven. De hulp van de provincie ziet niet alleen op het aanjagen maar ook op het aanbieden van financiële constructies om bedrijven te ondersteunen. Er loopt momenteel een pilot in West-Friesland met een ondernemersloket om ondernemers te helpen en ook verenigingen worden met een regeling gestimuleerd om op bedrijventerreinen samen te werken. Daarnaast subsidiëren HIRB-regelingen fysieke investeringen. De corona-Rijksregelingen zullen worden ingetrokken, dat proces wordt nauwgezet gevolgd. De lopende projecten in het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds gaan gewoon door, zodat het groene herstel ook op lange termijn kan worden aangejaagd. De ROM heeft de mogelijkheid om investeringen in te zetten om ondernemers groen de crisis uit te laten komen en hopelijk kan de provincie daaraan blijven bijdragen. De commissie zal tussentijds geïnformeerd worden over de stand van zaken. De brede welvaartinsteek is geïnspireerd door theorieën zoals de Donut economie en Economy of the common goods, maar vertaald naar de provinciale omstandigheden. Per onderwerp wordt de bijdrage aan welzijn toegelicht en dat zal in de toekomst verbreed worden. Ook de monitoren zoals de Brede Welvaartsmonitor – worden geïntegreerd en deze theorieën zullen daarin een plaats krijgen. De agenda toont een beschrijving van de huidige stand van zaken, zoals dat de Agrisector een succesvolle concurrerende exportsector is. Daarnaast is de ambitie om deze sector mee te nemen in de transitie naar een duurzaam voedselsysteem, hetgeen door de meerderheid van PS als ambitie is onderschreven. Via de economische uitvoeringsagenda wordt een koppeling gerealiseerd. Volgende maand komt de agenda

Onderwijs en Arbeidsmarkt aan de orde, bij de bespreking waarvan uitgebreider wordt ingegaan op een aantal vragen. Het budget van motie 42, incidentele middelen ten behoeve van de crisis, past feilloos in de doelstellingen van de visie Onderwijs en Arbeidsmarkt en bij het beleid van de werkambassadeur. Vooralsnog is het bedrag van € 3,3 miljoen voldoende voor het invullen van de rol van de provincie. Daarnaast komt er voor de arbeidsmarkt veel geld vrij van het Rijk en de EU, daarom moeten de voornemens nu omgezet worden in concrete projecten en successen. Mocht het budget onvoldoende blijken, dan komen GS terug naar PS. Veel economische onderwerpen worden afgestemd binnen de MRA, maar de agenda ziet op de provinciale doelstellingen, reden waarom de MRA niet vaak genoemd wordt. In de beantwoording van de technische vragen zal ook de samenwerking in een aantal projecten, zoals in House of Skills, toegelicht worden.

8.c. Europa: Brief GS inzake kaderstellende notitie voor de Europastrategie 2022-2030

Dhr. **Heijnen** (CDA) vindt het begrijpelijk dat het document nog een redelijk abstract karakter heeft. De vier thema's sluiten aan bij de ambities en de reeds geconcretiseerde inzet van de provincie op andere onderwerpen. Het gaat met name om continuering van bestaand beleid met een aantal accentverschillen. De lobby voor een meer duurzame besteding van de middelen van het Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid is prima, maar deze gelden moeten vooral bij de boeren terechtkomen zodat zij kunnen investeren in innovatie en transitie om een goed toekomstperspectief te behouden.

Dhr. **Kanik** (D66) meent dat samenwerking binnen de EU voor Nederland welvaart betekent. Wanneer Europese landen zich terugtrekken achter hun grenzen, dan is het effect op de economie negatief, zoals bij de reisbranche waar heel veel verschillende (corona) regels gelden en het aantal reizigers sterk is teruggelopen. De notitie wordt daarom van harte ondersteund, het biedt een paraplu voor een gezonde leefomgeving en economie voor slimme, schone en veilige mobiliteit, energietransitie, circulaire economie en land- en tuinbouw, volledig conform de EU-commissie agenda Fit for 55. Men kijkt uit naar de concrete invulling van de strategie.

Dhr. **Wagelaar** (PvdA) kan zich vinden in de notitie. De nadruk op leefbaarheid, gezonde leefomgeving en verduurzamen van de economie wordt gewaardeerd. Een aandachtspunt voor de strategie is dat nu het woord 'inwoners' slechts eenmaal genoemd wordt, maar alles staat ten dienste van de inwoners, dus hier mag meer aandacht voor zijn.

Dhr. **Zaal** (GL) is helemaal tevreden.

Mw. **Van Meerten** (VVD) ondersteunt de notitie. Kaderstellend betekent wel dat voor PS duidelijk is aan welke knoppen zij kunnen draaien en die knoppen ontbreken vooralsnog.

Dhr. **Klein** (CU) vraagt of concreet de keuze is gemaakt om bepaalde thema's die wel raken aan het provinciale beleid, niet te behandelen. Digitalisering is een belangrijk thema maar ontbreekt in de paraplu. Kan dit thema toegevoegd worden?

Ines **Kostiç** (PvdD) ziet zoals in het economische beleid van de provincie, ook hier weer te veel focus op de oude economie. Men staat voor enorme uitdagingen op het gebied van o.a. de klimaat- en biodiversiteitscrisis en daarom moeten de lobbyactiviteiten slimmer worden ingezet. Daarvoor drie voorstellen. Ten eerste, leg in de strategie vast dat de lobbyactiviteiten

nooit mogen worden ingezet voor het bevorderen of in stand houden van activiteiten die de gezondheid van mensen, dieren en hun leefomgeving schaden. Stel gezonde, groene leefomgeving en kwaliteit van het leven duidelijker centraal, ongeacht of de economie groeit of niet. Ten tweede, de inzet op de concurrentiepositie en het vestigingsklimaat gebeurt nog steeds volgens achterhaalde indicatoren die de maatschappelijke kosten niet meenemen. Geef als kaders mee dat de inzet op concurrentiepositie en vestigingsklimaat niet ten koste mogen gaan van leefbaarheid, natuur en klimaat. Ten derde, bij duurzame land- en tuinbouw worden GS gevraagd om in te zetten op maximale transparantie en eerlijke informatie naar burgers toe over bijvoorbeeld de voedselvoetafdruk en gevolgen voor mens en dier. Transparantie is de basis voor een succesvolle landbouwtransitie in Noord-Holland. Niet voor niets is die transparantie onderdeel van de Voedselvisie en zonder transparantie kunnen burgers geen eerlijke keuzes maken en de EU speelt daar een grote rol in.

Gedeputeerde **Zaal** is blij met de steun. De provinciale beleidsambities zoals voor voedsel, mobiliteit en economie zijn leidend en de gevolgen van deze ambities worden vertaald in het Europabeleid. Daarvoor dient deze notitie waarin de focus op de thema's wordt gelegd. Digitalisering is niet gekoppeld aan specifieke thema's, maar loopt overal doorheen. In de strategie zal de rol van digitalisering worden verbreed als overkoepelend thema. Per thema wordt de concrete inzet uitgewerkt, waarbij transparantie een belangrijk aspect is. De uitwerking zal opnieuw worden voorgelegd aan de commissie en uiteindelijk worden vastgesteld door PS.

9. Rondvraag portefeuille mw. Zaal en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa

Er zijn geen vragen.

Gedeputeerde **Zaal** meldt over de portefeuille bestuur dat PS binnenkort een uitnodiging ontvangen voor een enquête over samenwerkingsverbanden in Noord-Holland. Zij doet een beroep op PS om aan deze enquête deel te nemen.

10. Sluiting

De **voorzitter** sluit de vergadering om 16.45 uur.

Onderwerp	Inhoud	Nummer	Portefeuillehouder	Datum PS	Stand van zaken GS	Voorstel Presidium
Vang de kinderen van Moria op	Roepen het College GS op: — Ondersteuning te verlenen aan de Noord—Hollandse gemeenten bij de opvang en huisvesting van deze kinderen. — In Den Haag aan te dringen op medewerking met de gemeenten.	M21-2020	Dijk van, A.	09-03-2020	01-04-2021 In GS van 6 april ligt een conceptbrief aan PS voor, waarin wordt voorgesteld deze motie als afgedaan te beschouwen. 13-04-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 06-04-2021: In de Statenvergadering van 9 maart 2020 is de motie 'Vang de kinderen van Moria op' aangenomen. Het College van GS heeft PS een brief gezonden met het voorstel om deze motie als afgedaan te beschouwen. Besluit GS 06-04-2021: 1. Brief aan PS vast te stellen en te verzenden 2. PS voor te stellen de motie 2020-21 daarmee als afgedaan te beschouwen. 20-01-2021 Deze motie kan worden afgedaan, vanwege (a) de actualiteit rond Moria (=er blijken uiteindelijk helemaal geen kinderen daar te verblijven), en (b) de andere activiteiten m.b.t. asielopvang die de CdK samen met Noord-Hollandse gemeenten nu reeds verricht in het kader van de Noord-Hollandse regietafel asielopvang, die de CdK op verzoek van het kabinet organiseert. Wij zullen een brief om afdoening van de motie	18-05-2021: het presidium van 17-05-2021 heeft niet ingestemd met het afdoen van deze motie. PS heeft deze motie derhalve niet toegevoegd bij de afdoeningsvoorstellen de motie blijft voor verdere uitvoer openstaan. 26-04-2021: Commissie EFB van 22-04-2021 vraagt het Presidium te beslissen of deze motie kan worden afgedaan. .

					voorbereiden. 17-08-2020 Bij brief van 3 juli 2020 hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken rond de uitvoering van deze motie. 30-04-2020 Onze provinciale betrokkenheid wordt gevormd via de regionale regietafel vluchtelingen en inbreng in de landelijke regietafel. Uiteraard met de aantekening dat formeel gezien dit georganiseerd wordt vanuit de hoedanigheid van de CdK als Rijksheer en hierover de verantwoording aan de minister wordt afgelegd.	
Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur	Verzoek PS om 1. Gemeenten en waterschappen te laten inventariseren welke culturele en maatschappelijke organisaties die mede bijdragen aan Provinciale doelen als cultuur, cultuur historie en leefbaarheid aan de huidige	M41-2020	Pels, Z.	18-05-2020	22-04-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 20-04-2021, besluit: 1. Met bijgaande brieven de samenwerkende gemeenten in de Metropool Regio Amsterdam (minus Amsterdam en Flevoland) en Noord-Holland Noord, uit te nodigen tot het indienen van twee voorstellen (één per regio) voor het toewijzen van de restantmiddelen uit het noodfonds sociale infrastructuur voor noodsteun aan de instellingen in de periode 1 januari - 1 juli 2021, conform bijgaande voorwaarden en procesvoorstel 2. Niet bestede middelen van het noodfonds sociale infrastructuur in 2020 na vaststelling van de subsidies	Zie ook brief c-agenda EFB 27-9-2021 23-03-2021: Voortgang uitvoering motie besproken in EFB van 22-3-2021 14-12-2020: Voortgangsbrief komt waarschijnlijk i januari 2021. 01-09-2020: in cie EFB van 31-08-2020 is over motie 41-2020 gesproken. Er werd

	situatie ten onder dreigen te gaan 2. Te inventariseren welke maatregelen op korte termijn genomen moeten worden om deze organisaties te helpen de periode tot herstel van een meet normale situatie te overbruggen 3. Een voorstel aan Provinciale Staten voor te leggen voor het instellen van een 'Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur' (PNSI) om de kosten van deze noodmaatregelen				2020 wederom in te zetten voor noodsteun in 2021, door middel van het verstrekken van incidentele subsidies aan de desbetreffende gemeenten, conform het doel van motie 41 3. Provinciale Staten te informeren middels brief. 02-04-2021 In november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan vitale regionale culturele instellingen met vervolgschade in 2021. Conform de aard van deze motie is gekozen om het noodfonds als sluitsteen te laten dienen bovenop de maatregelen van Rijk en gemeenten. Gemeenten hebben aangegeven de proposities 2021 voor de zomer 2021 te kunnen aanleveren. 11-01-2021 In 2020 is met de gemeenten in Noord-Holland toegewerkt naar twee proposities: één vanuit Noord-Holland Noord en één vanuit de gemeenten in de MRA (exclusief Amsterdam en Flevoland). Beide proposities zijn door GS overgenomen. In	door de commissie een aantal zaken meegegeven. 03-07-2020: de 2e begrotingswijziging met daarin verwerkt de motie over het Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur komt naar verwachting in augustus in cie EFB (en overige commissies) en naar verwachting op 14 september 2020 in PS.

	voor de korte termijn te dekken 4. Voorwaarden op te stellen waar een gemeente of waterschap aan moet voldoen om in aanmerking te komen voor een beroep op het PNSI ter ondersteuning van de lokale maatschappelijke en culturele organisaties 5. Voor de uitvoering samenwerking te zoeken met gemeenten, waterschappen en het Rijk, met in achtneming van ieders eigen competentie 6. Als startpunt te				november 2020 is door GS noodsteun verleend aan 37 gemeenten die op hun beurt 100 culturele instellingen in Noord-Holland financieel helpen. Het restant (€ 2.807.600) wordt ingezet voor gemeenten in Noord-Holland om noodsteun te verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade in 2021. In het bestuurlijk overleg met de wethouders in december 2020 is besproken dat de bijdrage wordt ingezet als aanvulling op noodsteun vanuit de rijksoverheid (rijkscultuurfondsen) en de gemeenten. Daarom moet eerst duidelijk zijn welke steun hieruit wordt verleend. Indienen van de proposities voor het restbedrag is in maart/april 2021. In oktober is er een nieuwe actualisatie vanuit de GS-besluitenlijst bij de motie gepubliceerd 29-10-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 27-10-2020: Besluit: 1. Kennis te nemen van de twee proposities die dienen als basis voor de subsidieaanvraag van a) de gemeenten in Noord-Holland Noord en b) de gemeenten in de MRA (excl. Amsterdam en Flevoland) en die gedaan zijn in het kader van de uitvoering van motie 41 inzake het	

	nemen een richtinggevend maar niet dwingend bedrag van Euro 10 mln 7. Financiering uit de eigen middelen doch, indien noodzakelijk, vreemd vermogen te overwegen en daarbij een breed financieel instrumentarium te betrekken 8. Gelet op de urgentie van de problematiek, de uitvoering van de verschillende onderdelen van deze motie zo spoedig mogelijk ter hand te nemen en PS regelmatig te				Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur 2. Aan 37 gemeenten een incidentele subsidie te verstrekken zoals opgenomen in bijlage 4 om culturele instellingen in hun gemeente te ondersteunen die als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen 3. In afwijking van de Aanwijzingen voor de subsidieverstrekking Provincie Noord-Holland een voorschot van 100 procent van de verleende subsidies te verstrekken 4. PS voor te stellen de resterende middelen in het noodfonds beschikbaar te houden, om samen met de gemeenten in Noord-Holland noodsteun te verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade Covid-19 in 2021, door het restantbedrag van € 2.807.600 als uitgestelde intentie op te nemen in de laatste begrotingswijziging 5. Provinciale Staten met bijgaande brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van motie 41 en de portefeuillehouder Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 20-08-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 07-07-2020: Besluit GS 1. Provinciale	

	informeren over de voortgang.				Staten met een brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van moties 41 en 42. 2. De portefeuillehouders RO en Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen.15-07-2020 15-07-2020 Op 7 juli jl. hebben wij besloten PS te informeren over de voortgang van de uitvoering van deze motie. Gemeenten in respectievelijk Noord-Holland Noord en Metropoolregio Amsterdam maken een voorstel voor steun uit het noodfonds voor organisaties van bovenregionaal belang buiten Amsterdam. Voor verdere uitwerking en voorwaarden verwijzen wij naar de opgestelde brief. Deze staat onder meer geagendeerd voor de commissie EFB (31-8 leidende commissie)	
Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds	Verzoek PS aan college van Gedeputeerde Staten op om: Zo snel mogelijk te inventariseren hoe de economische en maatschappelijke infrastructuur op	M42-2020	Pels, Z.	18-05-2020	31-03-2021 Uitvoering van de motie gaat in tranches. In oktober 2020 is PS met een brief (kenmerk 1494135/1494136) geïnformeerd over het raamwerk voor uitvoering en de set van maatregelen voor de 1e tranche. In maart 2021 is PS met een brief (1494135/1586179) geïnformeerd over de tussenstand van de uitvoering van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds. Deze laatste brief is	2e tranche besproken op 14 juni 2021 in EFB

	een duurzame manier gestimuleerd en versterkt kan worden en met een voorstel te komen voor het instellen van een Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds dat zich daarop richt. Hierbij de aandacht te richten op: - verduurzaming van de bebouwde omgeving, inclusief maatschappelijk vastgoed, waarbij centraal staat dat er geen lastenverhoging voor eigenaren en huurders plaats				besproken in de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur, d.d. 22 maart 2021. 25-03-2021: uit besluitenlijst GS d.d. 23-03-2021: In februari is de Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland 2021 vastgesteld. Hier kunnen sportverenigingen tot maximaal €10.000 subsidie aanvragen voor kleine fysieke besparingsmaatregelen. Het subsidieplafond van €150.000 is binnen een week bereikt. Vanwege de grote interesse en de aansluiting bij het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds hebben wij besloten om het subsidieplafond te verhogen naar €500.000 met middelen uit deze motie. Besluit GS 23-03-2021: 1. Het subsidieplafond van de Uitvoeringsregeling subsidie verduurzaming sportaccommodaties Noord-Holland 2021 te verhogen naar €500.000 2. De voor de ophoging benodigde middelen te dekken uit de middelen voor de motie Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds 3. Het gewijzigde subsidieplafond te publiceren	

	zal vinden en dat deze verduurzaming onderdeel uit zal maken van de bijdrage die Noord-Holland doet aan het realiseren van de doelen van het Klimaatakkoord - versterking van de culturele en maatschappelijke infrastructuur - het als uitgangspunt nemen dat maatregelen voornamelijk revolverend zijn - als startpunt te nemen een richtinggevend maar niet dwingend bedrag van Euro 100 mln				in het Provinciaal blad 4. Provinciale Staten te informeren met inliggende brief. 12-01-2021 GS hebben in oktober 2020 PS middels een brief geïnformeerd over het raamwerk voor de uitvoering van. motie 42. Met de 1e tranche zoals die beschreven staat is begonnen en inmiddels heeft besluitvorming over enkele maatregelen plaatsgevonden. In maart zullen GS middels een brief PS informeren over de stand van zaken en een vooruitblik naar de 2e tranche. Op de website van de provincie staat een overzicht van de maatregelen. In oktober is er een actualisatie van uit de GS-besluitenlijst en vanuit cie EFB bij de motie gepubliceerd. 21-10-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 06-10-2020: Op 18 mei 2020 hebben Provinciale Staten een motie aangenomen om te komen tot een Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds (motie 42). Het doel is de economische en maatschappelijke effecten in Noord-Holland, als gevolg van de uitbraak van het Coronavirus te verzachten. GS komen nu met een brief waarin het raamwerk dat is ontwikkeld	

	- financiering uit de eigen middelen doch, indien noodzakelijk, vreemd vermogen te overwegen en daarbij een breed financieel instrumentarium te betrekken - het voorkomen van versnippering van middelen. Aan de Staten een voorstel te doen, uiterlijk bij de begroting 2021, en hierbij ook de eventuele invloed en uitwerking op de diverse beleidsterreinen inzichtelijk te maken.				voor de uitvoering is beschreven en wil daarover in gesprek met PS. Besluit GS 06-10-2020: 1. Provinciale Staten door middel van bijgaande brief te informeren over het raamwerk dat is ontwikkeld voor de uitvoering van motie 42 2. De gemeenten in Noord-Holland te informeren over het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds gemeenten door middel van bijgaande brief. 20-08-2020: uit besluitenlijst GS d.d. 07-07-2020: Besluit GS 1. Provinciale Staten met een brief te informeren over de voorgenomen uitwerking van moties 41 en 42. 2. De portefeuillehouders RO en Cultuur te machtigen redactionele aanpassingen te doen. 15-07-2020 Wij hebben op 7 juli jl. een brief aan PS gestuurd waarin beschreven wordt welke onderdelen relevant worden gezien in de uitvoering van motie 42.	

Helder taalgebruik	PS verzoekt Gedeputeerde Staten, - Een tweede toegankelijke versie van de de begroting volgens de richtlijnen voor taalniveau B1 op te stellen - Te verkennen voor welke andere publicaties een tweede versie volgens de richtlijnen B1 passend zou zijn - Daarbij ook de communicatie op de website mee te nemen.	M174 - 2020	Pels, Z.	09-11-2020	8-4-2021 Er volgt nog een brief aan PS in het tweede kwartaal van 2021. Bij de jaarstukken 2020 zal een eerste simpele versie worden gevoegd, in de vorm van een animatiefilmpje. Over de verdere uitvoering van de motie worden Provinciale Staten bij de begroting verder geïnformeerd.	
Motie Governance MRA	PS dragen Gedeputeerde Staten op: - Alvorens over te gaan tot besluitvorming	M52-2021	Dijk van, A.	17-05-2021		

	over meer concrete uitwerking van de samenwerkingsafspraken, in de Raden en Staten als tussenstap het voorstel met de uitgewerkte samenwerkingsafspraken met een zienswijze voor te leggen - Voorafgaand aan een MRA AV de voorliggende agenda te agenderen en de opvattingen van der Staten van Noord-Holland op te halen en mee te nemen als inbreng -Na afloop van de AV een schriftelijke toelichting te					

	geven over de beraadslagingen en de inzet en uitkomsten van de door de Staten ingebrachte opvattingen - In het samenwerkingsvoorstel op te nemen dat ook bij (aanleidingen voor) mogelijk nieuwe agenderingen altijd expliciet wordt overwogen of en zo ja hoe de Staten van Noord-Holland worden betrokken - De Raadtafel in de vernieuwde samenwerking goed in positie te brengen en procedureel te					

	ondersteunen richting PS.					
Motie tekstwijziging samenwerkingsafspraken MRA “slechts”	PS verzoeken het college om: - deze wens op te nemen in de brief van GS inzake opmerkingen provincie Noord-Holland betreffende de concept samenwerkingsafspraken.PS zijn van mening dat: - de op bladzijde 39 gebruikte formulering anders zou moeten luiden: In het concept in de alinea “Maak verschil tussen oordeelsvorming en besluitvorming” staat dat het	M153 - 2021	Dijk van, A.	13-09-2021		

	“proces van ‘wensen en opvattingen’ via de weg college, commissie en vaststelling in raden en staten slechts gebruikt wordt bij besluitvorming over MRA Agenda, de vierjaarlijkse meerjarenbegroting en specifiek aangewezen onderwerpen uit de termijnagenda.” Dit moet zijn minimaal.					
Motie MRA en transparantie	PS verzoeken GS om de volgende wensen/opvatting en op te nemen in de brief van GS inzake	M157 - 2021	Dijk van, A.	13-09-2021		

	opmerkingen provincie Noord-Holland betreffende de concept-samenwerkingsafspraken: □ dat het wenselijk is om activiteiten te ondernemen waarmee burgers beter worden betrokken bij MRA-activiteiten en MRA-koers □ dat daarbij ook de mogelijkheid van livestreamen van relevante belangrijke MRAvergaderingen, zodat burgers ze mee kunnen.					

Onderwerp	Portefeuille houder	Inhoud	Behandeld in agenda	Stand van zaken
Concept datacenterstrategie Noord-Holland	Zaal, I.	- grenzen clustering: datacenters kunnen zich vestigen op bedrijv.terreinen of wanneer het is vastgelegd in bestempl. Afspraken worden gevolgd die voor alle bedrijv.terreinen gelden: reg. afstemming. De grenzen worden bepaald door het ontbreken van mogelijkheden in een regio, tenzij er op een andere locatie mogelijkheden zijn. Er wordt gemonitord en gerapporteerd en mocht de beperking van de groei leiden tot andere afwegingen in het beleid, dan komen GS terug bij PS - Bij hergebruik van restwarmte is nog sprake van techn. problemen staat hoog op agenda want de restwarmte moet optimaal benut gaan worden. Hierover zal met de landelijke overheid in gesprek worden gegaan - Wanneer PS akkoord gaan met de conceptdatacenterstrategie, dan zal deze worden aangepast en opnieuw worden voorgelegd. Vervolgens wordt de strategie geïmplementeerd in de provinciale ruimtelijke regels en zullen afspraken met gemeenten gemaakt worden. Hierover worden PS geïnformeerd - Gedeputeerde Zaal zegt toe dat alle input van vandaag voor zover geen sprake is van tegenstrijdigheden, wordt verwerkt in de strategie. Gelijktijdig loopt het stakeholders participatietraject en daarna zal aan het einde van dit jaar een nieuwe	Economie Financiën en Bestuur 06-09-2021 8.a. Economie: concept datacenterstrategie Noord-Holland	

		versie gepresenteerd worden. Inwonersparticipatie vindt plaats per gemeente en per bestemmingsplan, maar met gemeenten zullen hier afspraken over gemaakt worden - Groencertificaten is Rijksaangelegenheid dit wordt aan de orde gesteld in gesprekken met Rijk. De clusters moeten zo goed mogelijk worden ingepast op basis van region. afstemming (Plabeka NHN en NHZ). GS rapporteren over voortgang in sector zelf en ook over effecten van de strategie, mn de clustering en het effect op de ruimte - Het punt van 'bottom to the race' zal continu gemonitord worden. Voorstel van de CU om eisen te stellen aan het energieverbruik en het verbruik af te stemmen op de beschikbaarheid van het moment, zal na toetsing van de haalbaarheid worden meegenomen naar de volgende versie.		
Kaderstellende notitie voor de Europastrategie 2022-2030	Zaal, I.	- In de strategie zal de rol van digitalisering worden verbreed als overkoepelend thema	Economie Financiën en Bestuur 06-09-2021 8.c. Europa: Brief GS inz. kaderstellende notitie voor de Europastrategie 2022-2030	

Social Return/statushouders	Pels, Z.	Dhr. Zaal (GL) vraagt ten aanzien van C-agendapunt social return op welke wijze aandacht is besteed aan voor de positie van statushouders. Gedeputeerde Pels meldt dat in de verslaglegging aan PS niet per doelgroep is aangegeven hoe hiermee wordt omgegaan, maar voor alle doelgroepen bestaat voldoende aandacht. Zij zal een terugkoppeling geven specifiek over de statushouders.	Economie Financiën en Bestuur 06-09-2021 4. Rondvraag portefeuille mw. Pels en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van mw. Pels behorende punten uit de c-agenda stellen)	
Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023	Zaal, I.	- De corona-Rijksregelingen zullen worden ingetrokken, dat proces wordt nauwgezet gevolgd. De lopende projecten in het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds gaan gewoon door, zodat het groene herstel ook op lange termijn kan worden aangejaagd. De ROM heeft de mogelijkheid om investeringen in te zetten om ondernemers groen de crisis uit te laten komen en hopelijk kan de provincie daaraan blijven bijdragen. De commissie zal	Economie Financiën en Bestuur 06-09-2021 8.b. Economie: Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023 het was de bedoeling om de visie arbeidsmarkt	

		tussentijds geïnformeerd worden over de stand van zaken	en onderwijs bij deze agenda te behandelen. Deze komt echter later en zal in EFB van 27-9-2021 worden geagendeerd)deld).	
Voordracht geactualiseerde datastrategie 2021-2023	Stigter, E.	Hr. Stigter: - in de voortgangsrapportage wordt teruggekomen op het voorstel van de PvdD om de achterliggende technieken openbaar te maken - meldt dat er nog een commissie ethiek in het leven moet worden geroepen en hierbij zal de oproep van DENK zeker in acht genomen worden. Er volgt een terugkoppeling aan PS over het betrekken van niet digitaal onderlegde mensen.	Economie Financiën en Bestuur 14-06-2021 9.a. ICT: Voordracht geactualiseerde Datastrategie 2021 - 2023 (A-agenda EFB 14-6-2021)	
Voordracht provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	Zaal, I.	Mw Zaal: GS vinden het verstandig om nu niet in te grijpen in bestaande instrumenten, maar naar de toekomst toe wordt ingezet op een vereenvoudiging van alle instrumenten bijvoorbeeld bij een nieuwe tranche of bij heroverweging van overeenkomsten. Zij zegt toe dat wanneer dat aan de orde is, in gesprek wordt gegaan met PS Zij zegt toe dat tussentijdse specifieke ontwikkelingen met de commissie gedeeld worden, met name over de vraag of de doelstellingen worden gerealiseerd. Het beleidsplan wordt niet door PS vastgesteld, maar dat	Economie Financiën en Bestuur 14-06-2021 6.a. Voordracht Provinciale deelname in Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) (A-agenda EFB 14-6-2021)	

		kan wel met PS besproken worden. GS zullen goed volgen of de ROM de doelstellingen gaat bereiken maar als aandeelhouder heeft men een goede positie en zal men deze positie inzetten om ontwikkelingen te beïnvloeden. In dat geval zullen GS terugkomen bij PS. Ook zegt zij toe dat zij als aandeelhouder in de ROM zich zal inspannen dat de investeringen die de ROM doet geen afbreuk doen aan de biodiversiteit en dat ook gelet wordt op dierenwelzijn."		
Brief Fossielvrij NL inz. ABP investeringen in Fossiele industrie.	Pels, Z.	Na de brief van Fossielvrij zijn alle werkgevers in IPO-verband het gesprek aangegaan met ABP. De aangeboden toelichting van ABP over duurzame beleggingen werd door de meerderheid als onvoldoende beoordeeld. IPO heeft daarop besloten het verzoek aan ABP ter beoordeling voor te leggen aan de ZPW, samenwerking tussen publieke werkgevers (waterschappen en gemeenten). ZPW ondersteunt dit initiatief en stuurt half juni een brief aan ABP waarin zij wordt opgeroepen om duurzaam te gaan beleggen. Kopie van deze brief zal aan PS worden toegestuurd	Economie Financiën en Bestuur 22-04-2021 5.b. ABP: Brief van Fossielvrij nl inz ABP's investeringen in fossiele industrie (verzoek van C- naar B-agenda).	
Inkoopbeleid		Mw. Pels zegt toe: . De vastgestelde inkoopkaders binnen het betreffende beleidsterrein zijn van toepassing en die zullen door GS voor PS in kaart worden gebracht - Het is niet bekend wat de stand	Economie Financiën en Bestuur 22-03-2021 10.d. Inkoop: Brief GS aan PS inz.	

		van zaken van klimaatneutraal bij andere provincies is, maar in het kader van de opgave voor overheden in het klimaatakkoord om in 2030 energieneutraal te zijn, zal zij bij de overige provincies navraag doen.	Inkoopbeleid 2021-2024	
1 begrotingswijziging 2021	Pels, Z.	Mw. Pels zegt toe: - in te stemmen met het voorstel om een keer naar het hele systeem van reserves te kijken. GS werken momenteel aan een verkenning om de financiering van de infrastructuur (het grootste programma in de begroting) meer inzichtelijk te maken voor PS. Deze zal op een apart moment besproken worden.	Economie Financiën en Bestuur 15-02-2021 7.a. Financien, Infrastuctuur, Landbouw, Milieu: : Voordracht Eerste begrotingswijziging 2021 (A-agenda NLG 8-2-2021, EFB en M&B 15-2-2021)	Bij behandeling jaarstukken 2020 en kaderbrief 2022 in EFB van 14 juni 2021 is opgemerkt: GS werken eraan om de kosten van de infrastructuur beter inzichtelijk te maken door middel van een financiële perspectiefnota, die overigens over meer onderwerpen gaat dan enkel mobiliteit, zoals klimaat en rekening rijden. Die perspectiefnota zal met PS gedeeld worden.
Voortgang beleidsnotitie Sport	Pels, Z.	Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de	Economie Financiën en Bestuur 18-01-2021 5.b. Sport: Brief GS aan PS inz.	

		orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is.	Voortgang Beleidsnotitie Sport	
Actieagenda circulaire economie 2021-2025	Pels, Z. Zaal, I.	Gedeputeerde Pels zegt dat samen met gedeputeerde Zaal zal voor de volgende verkiezingen gereflecteerd wordt op de verhouding van de circulaire agenda tot de economische agenda zodat de volgende periode hier een standpunt over kan worden ingenomen . Mw. Zaal zegt toe: - bij de actualisatie van de agenda Onderwijs en Arbeidsmarkt wordt de vraag van GL hoe ervoor wordt gezorgd dat mensen door omscholing de kans krijgen om zinvol deel te nemen aan de maatschappij meegenomen.	Economie Financiën en Bestuur 18-01-2021 5.a. Circulaire Economie: Concept-Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025	Onderwijs en arbeidsmarkt wordt 27-9-2021 in cie EFB besproken
Kop werkt!	Zaal, I.	Programma loopt af. hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. Het jaarverslag 2020 staat op de c-agenda van de commissie EFB van 14 juni 2020.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 7.a. De Kop Werkt! Voortgangsrapportage 2019, Jaarprogramma 2020	Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 wordt dit te samen aan de commissie aangeboden. 2e tranche jaarprogramma 2020 is behandeld in EFB van 18 januari 2021. Toezegging mw. Zaal bij deze

				behandeling: GS geen voorstander van verlenging huidige samenwerkingsovereenkomst. Samenwerking wel van groot belang en zal op andere manier worden vormgegeven. Zodra op basis van een integrale benadering er nieuwe overeenkomsten worden afgesloten, komen GS terug bij PS, maar eerst moeten de lopende projecten worden afgerond en moet de effectrapportage worden afgewacht.
Motie 42 herstelfonds (stand van zaken na cie EFB 22 maart 2021)	Pels, Z.	Bij de behandeling van de 2e tranche op 14 juni 2021 is opgemerkt: Gedeputeerde Pels zegt toe om innovaties water en geothermie bij het rekeningresultaat te betrekken. Er is nog geen verhouding bekend tussen gesubsidieerde en niet gesubsidieerde culturele instellingen want men is nog bezig met uitwerking van de maatregelen uit de tweede tranche. Bij een volgende update zal hier inzicht in gegeven worden. Eerder toegezegd: -	Economie Financiën en Bestuur 26-10-2020 4.a. Economie/duurzaamheid: Brief GS aan PS inz. raamwerk voor de uitvoering van motie 42: economische herstel	Raamwerk en 1e en 2e tranche zijn met PS besproken.

		Verkend wordt of een relatie kan worden gelegd met kengetallen uit de impactanalyse, die dient als terugkoppeling op de jaarrekening	en duurzaamheidsfond (Het genoemde doel 1 in de brief (muv bedrijventerreinen op B-agenda cie RWK 19-10-20 en de overige doelen (met bedrijventerreinen uit doel 1) op b-agenda EFB 26-10-20)	
Initiatiefvoorstellen Forum voor Democratie tot wijzigen Referendumverordening	Zaal, I.	GS zullen pogingen tot referenda monitoren en waar mogelijk, obstakels bespreekbaar maken in de commissie Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. Bindend correctief referendum agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt	Economie Financiën en Bestuur 28-09-2020 9.a. Initiatiefvoorstellen tot wijziging Referendumverordening van Forum voor Democratie en advies van GS over de initiatiefvoorstellen	Zie ook gestelde Statenvragen 115-2020 van FvD Vraag over kosten is schriftelijk beantwoord en geagendeerd op C-agenda EFB 18 januari 2021.
Agenda weerbaar Noord-Holland	Dijk van, A.	- Met de QuickScans wordt gewoon doorgegaan want het streven is hier zoveel mogelijk gemeenten	Economie Financiën en Bestuur 18-06-	De CdK zal over de voortgang van de agenda

		op aan te laten sluiten. PS zullen hier regelmatig over geïnformeerd worden. - Er wordt in ieder geval ingezet op het vergroten van de interne weerbaarheid waarover teruggekoppeld zal worden en waar nodig, wordt ingezet op het vergroten van de eigen weerbaarheid.	2020 13.a. Bestuur: Brief GS aan PS inz. Concept-Agenda Weerbaar Noord-Holland	ten minste 1x per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus. Eerste voortgangsrapportage 27 september 2021. Zie ook brief C-agenda EFB 18-1-2021
Kaderbrief 2021 (behandeld in EFB 15/6 en PS 29/6/2020)	Pels, Z.	1. Aandacht voor operat. doelen: mw. Pels wil eerst het gesprek aangaan met PS , via de Rekcie. Ook over de indicat. zal zij in gesprek gaan met PS 2. Impactanalyse: gekeken zal worden naar de impact van jaarrek. 2019. In najaar komt GS met 1e concept van 3 programma's uit begroting om te toetsen of dit de imp.analyse is waar om gevraagd wordt. Met PS wil zij kijken hoe van verantwoording bij jaarrek. toegewerkt kan worden naar begroting Ook zal er hier een koppeling gemaakt worden met de indicatoren. 3. 8-jaarsperspectief: brengt op zich weinig. Effecten verschillende keuzes rijk over belastinggebied en provinciefonds kunnen in scenario's worden gezet en gedeeld worden met PS	Economie Financiën en Bestuur 15-06-2020 4.b. Voordracht Kaderbrief 2021	1. Een eerste verbeterslag in de indicatoren is gerealiseerd in begroting 2021 rekeningencie Plus is gaat dit oppakken. 2. Impactanalyse: uitgesteld naar voorjaar 2021 (brief GS inz. voortgang ontwikkeling impact analyse staat op c-agenda's van alle commissies in maart 2021) Bij behandeling kaderbrief 2022 in EFB 14/6/2021 is opgemerkt: Het zal helaas niet lukken om PS al voor de zomer te informeren over de indicatoren, dat vindt na

				de zomer plaats gelijktijdig met de begroting 2022 met een eerste brief over de afwegingen van de indicatoren (gekoppeld aan de brede welvaart) zodat de rekeningencommissie en deze commissie input kunnen geven. Pas bij de begroting 2023 wordt verwacht een finale versie met een volledige integratie van indicatoren voor te kunnen leggen
Waarderingskaart Stolpboerdeijen	Pels, Z.	Daadwerkelijke uitwerking waarderingskaart zal in eerste kwartaal 2021 in commissie terugkomen. Hierin wordt gezocht naar een mengvorm van opties 2 en 3. Bij ontwikkelingen in de waarderingkaart zal mw. Pels mondeling/schriftelijk mededelingen te doen. Er zal ook een terugkoppeling worden gegeven hoe gemeenten hiermee om willen gaan.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 9.b. Monumenten: Brief GS aan PS inz. Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen (B-agenda EFB 20-2-2020)	Zie GS brief C-agenda EFB 14 juni 2021. Onderzoek is nog niet afgerond. Wel zal het onderzoek klaar zijn wanneer de discussie actualisatie cultuurbeleid besproken wordt in EFB van 27/9/2021. Staat op agenda EFB 27-9-2021

Dierenwelzijn meenemen bij evenementensponsoring	Zaal, I.	Hr. van der Hoek zegt toe: - PS inzage te geven in de wijze waarop dierenwelzijn wordt vertaald in afspraken in sponsorcontracten - na 3 jaar een evaluatie plaatsvindt maar tussentijds zal PS jaarlijks via een voortgangsbrief worden geïnformeerd over de ontwikkelingen zodat de effectiviteit getoetst kan worden en de regels kunnen worden aangescherpt.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 7.b. Afdoening motie 74-2019: dierenwelzijn meenemen bij evenementensponsoring en door GS vastgestelde uitgangspunten evenementensponsoring 2020-2023	In EFB van 18 januari 2021 is de eerste voortgangsbrief besproken.
Actualisatie Cultuurbeleid	Pels, Z.	Diversiteit wordt aan de voorkant al meegenomen bij de informatievoorziening. Zij stelt voor om met de sectoren te bespreken hoe PS betrokken kunnen worden bij de rondetafelgesprekken. In de uitwerking zal zij hierop terugkomen. Gezien de heroverweging is een accentverschuiving zeker mogelijk ten aanzien van hoe men zich met de taken en bevoegdheden verhoudt tot de cultuur.	Economie Financiën en Bestuur 20-01-2020 10.a. Cultuur: Brief GS inz. actualisering cultuurbeleid (brief wordt geagendeerd bij de rondvraag van mw. Pels EFB 20-1-2020).	Laatste planning: zie brief B-agenda EFB 31-8-2020 22 maart 2021: BOT overleg 11.00 uur tot 12.30 uur 27 september 2021: discussienotitie 29 november 2021: voordracht actualisering cultuurbeleid 13 december 2021: vaststelling actualisatie vaststellen in PS Bij actualisatie ook in de discussie de voorstellen uit de initiatiefvoorstellen

				SP over Steunpunt monumenten en Archeologie meenemen. Mw. Pels zegt tevens toe de eventuele meerkosten voor het steunpunt alsdan in beeld te brengen.
Ontslagen bij Tata in relatie tot werkgelegenheid in duurzaamheidssector	Zaal, I.	De hr. Van der Hoek stelt voor eerst de gang van zaken bij Tata af te wachten zodat duidelijk wordt welke functies gaan vervallen en daarna actie te ondernemen om te kijken of er een match kan worden gevonden bij de invulling van technische vacatures. Hij zal PS daarover informeren zodra er meer duidelijkheid ontstaat.	Economie Financiën en Bestuur 02-12-2019 4. Rondvraag portefeuille dhr. Van der Hoek en terugkoppeling deelname gemeenschappelijke aangelegenheden en Europa (naast de rondvraagpunten kunt u hier ook korte vragen over de tot de portefeuille van de hr. Van der Hoek behorende punten uit de c-agenda stellen)	22-1-2020: Indien er ontwikkelingen zijn worden deze gemeld.

Mogelijkheden tussentijdse begrotingswijzigingen nazorgheffing stortplaatsen na afronding onderzoek Asset Liability Managementstudie inz. te hanteren rekenrentes	Pels, Z.	Mw. Pels zegt toe de commissie te informeren zodra de consequenties van het onderzoek bekend zijn. Mochten de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden. Zij verwacht de resultaten van het onderzoek in februari 2020 te kunnen voorleggen.	Economie Financiën en Bestuur 02-12-2019 7.c. Voordracht vaststelling tarieventabel 2020 nazorgheffing stortplaatsen 2020	Verwacht wordt in december de parameters definitief te kunnen vaststellen en na afronding van het onderzoek eind januari 2021 zal hierop terugkomen worden (maart 2021)
Pallas	Zaal, I.	Gedeputeerde Bond heeft al toegezegd dat zodra er meer informatie bekend is over private investeerders, hij PS onmiddellijk zal informeren. Dat geldt ook voor de informatie over het op hetzelfde niveau brengen van de provinciale lening als die van het Rijk en het besluit hierover vanuit Den Haag.	Economie, Energie & Bestuur (2015-2019) 26-11-2018 3. Vaststelling van de agenda, het verslag van de vorige vergadering, lange termijn agenda en moties- en toezeggingenlijsten (de lijst met moties zal volgende week worden toegevoegd)	EFB 14 juni 2021 rondvraag: GS zijn over de lening in gesprek met het ministerie en na het besluit van het Rijk zullen diverse scenario's voor de lening in kaart worden gebracht. In het najaar worden PS hierover geïnformeerd. Voorafgaand aan EFB van 29/11/2021 zal een technische briefing over Pallas worden gehouden.

Tweede/derde voortgangsrapportage strategische economische agenda	Zaal, I.	Mw. Zaal zegt toe: Arbeidsmarkt is een heel belangrijk thema en een urgente noodzaak voor de betrokkenheid van de provincie, met name op de mismatch tussen vraag en aanbod, zowel gericht op aansluiting onderwijs/arbeidsmarkt, van werk naar werk als intersectorale mobiliteit. In deze agenda staat weinig vermeld over arbeidsmarkt en onderwijs, reden hiervoor is het feit dat naast de economische uitvoeringsagenda, de visie Arbeidsmarkt en Onderwijs van kracht is. Ook hiervoor is een andere situatie ontstaan die noodzaakt tot een actualisatie, die dit jaar aan PS zal worden voorgelegd om input te leveren. Naast een goede arbeidsmarkt is de energiestructuur van groot belang. Men is voortdurend in gesprek met partijen rondom Schiphol om dit op te lossen, dat was ook al het geval toen code oranje van kracht was. Wanneer een oplossing bereikt wordt, dan worden PS geïnformeerd. Alle thema's die door de commissie worden aangedragen voor de geactualiseerde agenda, worden hierin meegenomen, zoals elektrificering, dat is een belangrijk thema	Economie, Energie & Bestuur (2015-2019) 26-11-2018 8.a. Economie: Brief GS aan PS inz. Tweede Voortgangsrapportage Uitvoeringsagenda economie 2016-2019 (B-agenda EEB 26-11-2018)	De nieuwe Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023 is op 6 september 2021 behandeld. De visie Arbeidsmarkt en Onderwijs zal op 27 september worden geagendeerd. Voorafgaand aan de vergadering van 6-9-2021 is een technische briefing gegeven door de werkambassadeur. Zie ook GS brief op c-agenda EFB 14-6-2021 inz. agenda werkambassadeur.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

					2022	2023	GS	Werk vorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie EFB	**6-9**	**27-9**	**28-10**	**29-11**					**Roodgedrukte teksten** *zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie EFB*
Algemeen									
1e begrotingswijziging 2022							Allen		2022: Cie EFB: februari 2022 PS: maart 2022
Jaarstukken 2022							Allen		2022: Rekeningencommissie Maandag 30 mei 2022 en Mondelinge technische vragen sessie op 30 mei Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
Kaderbrief 2023							Allen		Reguliere commissies - maandag 13 juni 2022 (NLG en RWK - maandag 20 juni 2022 (EFB en M&B) PS 4 juli 2022
2e begrotingswijziging 2021							Allen		maandag 20/9/2021 NLG en RWK (Maandag 27/9/2021 EFB en M&B - PS 11 oktober 2021
Begroting 2022							Allen		25 oktober in commissie NLG en RWK 28 oktober in commissie EFB en M&B 8 november in PS.
Laatste begrotingswijziging 2021							Allen		cie EFB :29 november 2021 PS :13 december 2021
Motie 41 (noodfonds)									Op 22 maart 2021 is voortgang besproken. In juli 2021 dan weer info over resterende middelen noodfonds (zie brief EFB 22-3-2021). Zie ook brief c-agenda EFB 27-9-2021
motie 42 (herstelfonds)									Blauwdruk is behandeld in EFB 26-10-2020 (en RWK 19-10-2020). 1e begrotingswijziging behandeld in EFB 15-2-2021

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									Stand van zaken eerste tranche en voorbereiding 2 tranche besproken in EFB 22-3-2021 2e tranche besproken in EFB 14 juni 2021 Voor toezeggingen: zie toezeggingenlijst EFB
Financiën, Cultuur en Erfgoed (Pels)									
Voorstel om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken									In de rekeningencommissie (valt onder commissie EFB) van 26 augustus 2019 is over dit onderwerp gesproken, GS zullen met een voorstel richting commissie/PS komen om de opzet van de begroting te verbeteren en meer inzichtelijk te maken.
Onderzoek Rekenrentes in IPO verband .									(cie EFB 2-12-2019) Mw. Pels meldt dat in IPO-verband het onderzoek naar een realistische rente is gestart, want het wijzigen van de rente heeft grote gevolgen voor het doelvermogen. De uitkomsten van het onderzoek zijn nog niet bekend, maar hierin wordt gerekend met de rekenrente die ook verzekeraars hanteren. Na afronding van het onderzoek kan een realistisch scenario opgesteld worden. Uitkomsten waarschijnlijk in februari 2020. Deze worden met de commissie gedeeld. Indien de effecten heel erg groot zijn, dan zal de commissie tijdig met een brief van GS via de B-agenda geïnformeerd worden.
Nota Verbonden Partijen									Evaluatie behandeld in EFB van 16 september 2019. De nieuwe nota verbonden partijen is in de commissie van 31 augustus 2020 behandeld en als hamerstuk in PS van 5 oktober 2020. In de jaarstukken zal hier aandacht aan worden besteed.
Actualisatie Cultuurnota							Pels		24 februari 2020 is er een technische briefing gehouden over actualisatie cultuurbeleid; 22 maart 2021 is er een BOT overleg hierover gehouden. Laatste planning: 27 september 2021: discussie nota in Cie EFB 29 november: def. nota in Cie EFB 13 december: vaststelling nota PS
Investeren in behoud van archeologisch erfgoed							Pels		Met de actualisatie van het cultuurbeleid (zie hierboven) komt de beleidsinzet op het gebied van onderwaterarcheologie aan de orde. Onderwerpen daarbij zijn beschermingsbeleid van wrakken in de Waddenzee en extra onderzoek naar nieuw aangeleverde vondsten. In het tweede kwartaal 2020 worden PS geïnformeerd over de presentatie van de vondsten van het Palmhoutwrak. Financiële bijdrage Kaap Skil voor tentoonstellen Palmhoutwrak-collectie (28-9 c-agenda)

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Investeren in behoud en herbestemming monumenten							Pels		Bij de actualisatie van het cultuurbeleid (zie een paar regels naar boven) zal de provinciale inzet voor rijksmonumenten (zonder woonfunctie) worden voorgelegd.
Cultuureducatie en bibliotheken							Pels		23 november 2020: digitaal werkbezoek EFB met Probiblio Begin 2021 ontvangen PS het programma Cultuureducatie met kwaliteit 2021-2024 dat door Plein C wordt uitgevoerd. Cultuureducatie en de provinciale rol bij bibliotheken zal ook onderdeel zijn van de actualisatie van cultuurbeleid . (zie brief C-agenda EFB 30 november 2020)
Initiatiefvoorstellen SP over archeologie en erfgoed (vervolg op discussienotitie)							Pels		Discussienotitie SP over archeologie en erfgoed behandeld in commissie EFB 20 januari 2020. Naar aanleiding van deze bespreking heeft de SP 2 initiatiefvoorstellen opgesteld. Deze zijn behandeld in EFB van 30 november 2020. SP zet initiatiefvoorstellen niet door naar PS. Onderwerp zal namelijk worden besproken bij actualisatie cultuurnota.
Voorstel voor Noord-Hollands waarderingskaart stolpboerderijen							Pels		Commissie EFB 20/1/2020: Daadwerkelijke uitwerking waarderingskaart zal bij discussienotitie Cultuurnota op 27/9/21 in commissie terugkomen. Brief GS inz. Stand van zaken onderzoek stolpboerderijen staat op c-agenda EFB 14 juni 2021.
Stelling van Amsterdam	Technische briefing 6 september 2021						Pels		Recent is opdracht verleend voor een onderzoek naar de herstelbehoefte en versterkingsmogelijkheden van recreatie rondom de Liniedijken van de Stelling van Amsterdam. Dit onderzoek is in gang gezet omdat in het coalitieakkoord is gemeld dat er een Landschapsfonds wordt ingesteld (valt onder sector Groen/NLG) waaruit ook herstel en recreatief gebruik van de Liniedijken gefinancierd kan worden. Om nu inzicht te krijgen in deze herstelbehoefte is dit onderzoek gestart. Het onderzoek moet medio mei af zijn. De uitkomsten van het onderzoek moeten leiden tot een aanvraag uit het Landschapsfonds. Het onderzoek is medio mei 2020 afgerond. Als er besluitvorming nodig is, vindt deze na het zomerreces plaats. PS worden daar dan bij betrokken (NLG/EFB) Bij behandeling Gemeenschappelijk Orgaan Waterlinies op 18-6-2020 in EFB heeft mw. Pels voorgesteld om - gezien het feit dat het een nieuwe vorm van samenwerking betreft - er de komende tijd vaker met elkaar over te spreken. Een goed moment is het bespreken van het nieuwe beleid van Noord-Holland voor de Stelling van Amsterdam dat aan het eind van het jaar aan PS wordt toegestuurd. Dit is een goed moment voor PS om aanvullende kaders mee te geven aan GS. Waarschijnlijk commissie EFB 1e kwartaal 2022 (zie brief C-agenda EFB 18-1-2021). In de cie vergadering 18-1-2021 is afgesproken over dit onderwerp een technische briefing te organiseren. Deze zal gehouden worden op 6 september 2021
Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop									

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

(Pels)									
Sport							Pels		Voortgang Beleidsnotitie Sport EFB besproken in EFB 18 januari 2021. Toegezegd is: Het aanbieden van plantaardige maaltijden en snacks in de kantine zal wederom bij de eerstvolgende kennissessie via Sportservice onder de aandacht gebracht worden. De focus op natuurinclusiviteit kan bij een volgende ronde aan de orde komen, aangezien het huidige budget daarvoor onvoldoende is.
Goed werkgever- en opdrachtgeverschap							Pels		Binnen de ambtelijke organisatie is 'goed werkgeverschap en eigentijdse arbeidsverhoudingen' één van de pijlers van het strategisch HR beleid. Onder deze noemer wordt gewerkt aan diverse thema's, waaronder diversiteit en inclusiviteit en ontwikkel- en loopbaanmogelijkheden. Naar verwachting in het tweede kwartaal van dit jaar zullen GS de Staten nader informeren over de wijze waarop wij uitvoering geven aan dit onderdeel van het Coalitieakkoord, en de komende tijd met onze verbonden partijen in gesprek gaan welke stappen ze hierin kunnen zetten. Zie GS brief c-agenda EFB 26 oktober 2020 over duurzaam doorpakken en rol als werkgever - diversiteit op de werkvloer
Voortgang Social Return							Pels		**Voortgang: 1e kwartaal 2020 (zie c-agenda EFB 31-8-2020)** **Voortgang 2021: 'Social return in één oogopslag 2021 met daarin de voortgang vanaf januari 201 5 tot mei 2021 (C-agenda EFB 6-9-2021);** **Eerste kwartaal 2022: voortgang social return in 1 opslag** **Herijking social return 1e kwartaal 2023**
Inkoopbeleid									**Besproken in commissie EFB 22 maart 2021**
Circulaire economie en PDNH **Per 1-1-2021 van M&B naar EFB (Pels)**									
Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025		Visie arbeidsmarkt en onerwijs					Pels		18-1-2021 concept-Actieagenda in cie. EFB (besproken B-agenda) Mw. Zaal zegt toe: - bij de actualisatie van de agenda Onderwijs en Arbeidsmarkt wordt de vraag van GL hoe ervoor wordt gezorgd dat mensen door omscholing de kans krijgen om zinvol deel te nemen aan de maatschappij meegenomen. Visie arbeidsmarkt en onderwijs komt 27/9 in cie
PDENH (Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland)							Pels		N.a.v. veel vragen over dit onderwerp is op verzoek van PS een technische briefing PDENH gehouden op 3 september 2020 in de commissie M&B. Op 7 december 2020 heeft er een expertmeeting plaats gevonden over revolverende fondsen

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Zaal)									
Voortgangsrapportage/actualisatie economisch uitvoeringsbeleid/ Dashboard							Zaal		26 november 2018 is de 2e voortgangsrapportage behandeld in EEB (incl. voortgang PIM en andere MKB instrumenten). In het tweede kwartaal 2020 wordt een (proces) voorstel voor actualisatie van economische beleid aan PS gestuurd. Hierin wordt aangegeven op welke momenten PS betrokken worden bij de actualisatie. Nieuwe planning ivm Covid- - 15 februari 2021 nieuwe voortgangsrapportage incl. coronaeffecten besproken - 11 maart 2021 Expertmeeting gehouden - 6 Sept 2021: nieuw uitvoeringsprogramma (hierbij ook hoogwaardige digitale verbindingen agenderen) arbeidsmarkt en onderwijs komt 27/9 in cie
Voortgang Pallas project				Technische briefing Pallas voorafgaande aan vergadering EFB 29-11			Zaal		Rondvraag 14-6-2021: GS zijn over de lening in gesprek met het ministerie en na het besluit van het Rijk zullen diverse scenario's voor de lening in kaart worden gebracht. In het najaar worden PS hierover geïnformeerd. Voorafgaand aan EFB van 29/11/2021 zal een technische briefing over Pallas worden gehouden. In 2012 is door het Kabinet en de Provincie Noord-Holland besloten om een lening te verstrekken om de mogelijkheid te bieden om tot een nieuwe reactor in Petten te komen ter vervanging van de huidige Hoge Flux Reactor (HFR). Eind 2013 is hiertoe de Stichting Pallas opgericht, met als doel om een reactor te ontwerpen en realiseren, die bestemd is voor de productie van medische isotopen en voor nucleair technologisch onderzoek. Onderdeel van de opdracht was het aanvragen van de benodigde vergunningen, het opstellen van een business case en het aantrekken van private investeerders (fase 1). Voor deze fase hebben het Rijk en de Provincie Noord-Holland samen een lening van €80 mln. verstrekt die in drie tranches ter beschikking is gesteld. Onderdeel van de opdracht was ook om de daadwerkelijke bouw en exploitatie - fase 2 en 3 - privaat te financieren. Uit de brief van GS aan PS (zie C-agenda 16-9-2019;

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									11.1.b) blijkt dat er momenteel concrete interesse is van private investeerders. Jaarlijks (meestal in de maand februari) worden de commissieleden op de hoogte gehouden over de voortgang van het project. Zie ook brief op c-agenda EFB 15 juni 2020 Brief GS inz. uitstel terugbetaling op B-agenda EFB 31-8-2020; Voorafgaande aan deze vergadering is een technische briefing over stand van zaken Pallas gehouden. Volgende technische briefing 15 februari 2021 en stand van zaken op B-agenda EFB; Zie ook brief op c-agenda EFB van Minister van Ark aan 2e kamer over private investeerders Rondvraag in cie EFB 14-6-2021 over komst Shine in relatie tot Pallas: GS zijn over de lening in gesprek met het ministerie en na het besluit van het Rijk zullen diverse scenario's voor de lening in kaart worden gebracht. In het najaar worden PS hierover geïnformeerd
HIRB/werklocaties							Zaal		Onder de noemer HIRB-plus zijn regelingen opgesteld voor het toekomstbestendig maken en houden van bedrijventerreinen en winkelgebieden. Ook zijn middelen vrijgemaakt ten behoeve van pilots op het gebied van verblijfsrecreatie. In totaal wordt voor HIRB-plus in de periode 2020-2023 een bedrag van € 2,5 mln. per jaar ingezet. In de subsidieregeling voor de fysieke herstructurering van bedrijventerreinen krijgen de aspecten duurzaamheid (waaronder CO2-reductie), circulariteit en leefbaarheid grotere nadruk. Projecten die op deze gebieden veel maatregelen nemen hebben een grotere kans op subsidie in de jaarlijkse subsidietender. PS worden jaarlijks geïnformeerd over de gehonoreerde projecten. Regionale afspraken werklocaties: Hiervoor worden de afspraken gevolgd die gemaakt zijn inde PRV; ramingen worden minimaal eens in de 5 jaar voorzien. Voor NHN is net een herziening van de raming gestart (oplevering 2e helft 2020). Zie brief GS aan PS inz. Monitor Werklocaties 2020 c-agenda EFB 30 november 2020
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').							Zaal		EFB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. 29/6: Zie ook brief C-agenda EFB 31/8 inz. jaarrapportage 2019 en verlengen programma. De effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance komen nog terug op de agenda. Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 worden dit allemaal te samen aan de Cie aangeboden

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									2e tranche jaarprogramma 2020 is op 18 januari in cie EFB behandeld Jaarrapportage 2020 staat op c-agenda EFB 14-6-2021
Herstructurering Winkelgebieden .							Zaal		EFB 20-1-2020 (rondvraag Van der Hoek): negatieve berichtgeving winkelleegstand. Primair gemeenten aan zet. Wordt wel in regionaal en in MRA verband over gesproken. Eventuele acties zullen in gezamenlijkheid plaatsvinden. In dat geval worden PS geïnformeerd
Continuering regionale economische samenwerking NHN							Zaal		.De provincie en 18 NHN gemeenten hebben op 17 december 2017 een aandeelhouders- en dienstverleningsovereenkomst ondertekend, waarin de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in NHN is vastgelegd. In deze overeenkomsten is bepaald dat uiterlijk in oktober 2021 een tussenevaluatie is uitgevoerd en uiterlijk in mei 2023 een eindevaluatie is uitgevoerd. De tussenevaluatie wordt opgeleverd in oktober 2021 en in het Bestuurlijk Afstemming Overleg NHN (BAO) en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 22 november 2021 vastgesteld, opdat de uitkomsten van de evaluatie kunnen worden vertaald in het Jaarplan ONHN van 2022. De resultaten van deze tussenevaluatie zullen na deze datum aan de Commissie worden voorgelegd.
Uitkomsten evaluatie detailhandelbeleid							Zaal		Zie ook brief GS inz. monitor detailhandel op c-agenda EFB 31-8-2020
Hoogwaardige en digitale verbindingen							Zaal		Plannen van marktpartijen en het lokale initiatief dat met een garantstelling gesteund wordt, dekken meer dan driekwart van de witte buitengebieden. In het resterende deel worden gemeenten met een kansrijke business case op weg geholpen om met de markt glasvezel aan te leggen. Eind maart loopt de beroepstermijn tegen de garantstelling af. Indien er geen hoger beroep wordt aangetekend sluiten GS een garantie- en uitvoeringsovereenkomst en wordt de garantie daadwerkelijk verstrekt. Rond de zomer wordt meer zicht verwacht op een resultaat bij (de eerste) twee gemeenten die GS verder ondersteunt. PS worden over beide zaken geïnformeerd. EFB 15/6/2020: De analyse met kansen voor de gemeente Bergen is ontvangen en GS willen dat komende maand met de gemeente bespreken. Met de tweede gemeente gaat GS van start zodra blijkt dat de werkwijze (met Bergen) succesvol blijkt. Het lijkt GS zinvol om het geheel na de zomer in de cie EFB te agenderen De hr. Zaal (GL) verzoekt dit na de zomer op de agenda van de commissie EFB te plaatsen. Op 28 september zal tkn een update op de c-agenda worden geagendeerd (in overleg met de hr. Zaal). In voorjaar 2021 zal het

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									bespreekstuk worden geagendeerd (bij actualisatie economische agenda). EFB 30-11-2020: brief op C-agenda waarin wordt voorgesteld dit onderwerp te bespreken bij de actualisatie van de uitvoeringsagenda economie op 6/9/2021. Is besproken in EFB van 6/9/2021 10 mei 2021 Technische briefing
Discussienotitie PvdD naar een nieuwe economie							Zaal/Pels		Nav behandeling in cie EFB 31-8-2020 zal nes Kostic zal samen met andere partijen een aantal initiatiefvoorstellen uitwerken.
Een innovatief klimaat bevorderen Economie en inclusieve arbeidsmarkt							Zaal		GS streeft naar een optimaal vestigingsklimaat voor ondernemers in Noord-Holland. Een nationaal en Europees gelijk speelveld is hierbij van groot belang. We stellen geen strengere normen dan de wettelijke, maar stimuleren bedrijven om duurzame maatregelen te nemen. De provincie ondersteunt het vestigingsklimaat door in te zetten op goede bereikbaarheid, goede ruimtelijke ordening en een gezonde leefomgeving. Om de verduurzaming van de economie te versnellen, ondersteunen en stimuleren GS over de volle breedte duurzame innovatie. Hiervoor stelt GS middelen beschikbaar. GS stimuleert (duurzame) innovatie op verschillende manieren, met de MKB innovatie-instrumenten en -fondsen. Voor de financiële stimulering van innovaties is de MIT-subsidieregeling ingesteld (MKB innovatiestimulering regio en Topsectoren), het Participatiefonds Duurzame Economie NH en het Innovatiefonds NH. Met het investeringsgereedprogramma PIM worden (duurzame) ondernemers met het vinden van passende financiering geholpen, en met het versnellingsprogramma GO!-NH worden duurzame innovaties versneld. Al deze innovatie-instrumenten worden in de huidige coalitieperiode voortgezet en/of uitgebreid. Daarnaast start, in samenwerking met regionale partners, een pilot 'Globalisers' om Noord-Hollandse scale-ups te helpen groeien door ondersteuning te bieden bij het toetreden op de internationale markt. De uitvoering van deze instrumenten wordt door GS georganiseerd. PS worden jaarlijks per brief geïnformeerd.
Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen							Zaal		Voor een vitale en veerkrachtige beroepsbevolking blijft ingezet worden op een meer skillsbased arbeidsmarkt met als onderlegger een campusstructuur gefocust op techniek en technologie. In deze campusstructuur werkt de triple helix samen aan 1) een betere aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs door onderwijsvernieuwing, 2) versnellen van de overgang van werk naar werk aan de hand van skills en 3) bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt door gezamenlijke projecten. In de steigers staan nu projecten bij de Zaancampus en Luchtvaart Community Schiphol. Voor aanscherping van het campusbeleid worden eind 2020 de evaluatieresultaten verwacht. In de tweede helft van 2020 start een nieuwe Werkambassadeur (zie brief c-agenda EFB 31/8/2020)

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									Met Provinciale Staten zal dan ook zijn nieuwe werkagenda nader worden besproken. De werkagenda van de werkambassadeur zal de komende tijd (maart-april) meer vorm krijgen en hij wil ook op dat moment graag hierover met de cie van gedachte wisselen. Arbeidsmarkt en onderwijs is een integraal onderdeel van de uitvoeringsagenda economie. Actualisatie in september aan de orde. 27 september zal de visie arbeidsmarkt en onderwijs worden besproken. Zie ook beantwoording technische vragen EFB 18-1-2021. 6 september is een technische briefing gehouden door de werkambassadeur
Nieuwe Europastrategie							Zaal		Commissie EFB 16-9-2019: afgesproken in om geen COE in te stellen. Halverwege de collegeperiode zal de nu gekozen werkwijze geëvalueerd worden. Op maandag 20 april zal van 11.00 uur tot 12.30 een BOT overleg worden gehouden over analyse EU beleid, evaluatie Europees beleid 2017-2020 en welke accenten de commissie belangrijk vindt (ivm coronacrisis gaat dit niet door. Er zal een nieuwe planning worden gemaakt voor de nieuwe europastrategie. Waarschijnlijk in najaar notitie met daarin - de accenten voor de komende nog lopende periode van de huidige Europa strategie (loopt tot 1/1/2021) en - opzet om te komen tot een nieuwe europastrategie (startnotitie november 2020) - Op 28 september technische briefing zoals afgesproken in EFB 20 april 2020 - Starnotitie Europstrategie behandeld in EFB 30 november 2020. - 18 januari 2021 is een technische briefing gehouden over Green Deal en Brexit (gevolgen voor Noord-Holland); - 15 februari 2021 een BOT overleg nieuwe Europastrategie - Bespreking kadernotitie ter politieke beraadslaging met uitkomsten van beeldvormingsfase Commissie EFB 6 september 2021 - Bespreking concept Europastrategie 2022-2025 Commissie EFB 29 november 2021 - Vaststellen Europastrategie 2022-2025 Provinciale Staten 13 december 2021
Sponsoring							Zaal		In oktober 2019 zijn de uitgangspunten in de commissie besproken en in november 2019 heeft GS het definitieve sponsorbeleid 2020-2023 vastgesteld. PS zullen jaarlijks een voortgangsrapportage ontvangen over de duurzaamheidsmaatregelen die de gesponsorde evenementen invoeren.

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									18 Januari 2021 is de Voortgangsbrief dierenwelzijn gesponsorde evenementen 2020 op B-agenda EFB. In 2022 vindt een evaluatie van de doelstellingen en de resultaten plaats. Zie ook c-agenda EFB 22-4-2021: Brief GS aan PS inz. verruimde uitgangspunten evenementensponsoring 2021-2022
Initiatiefvoorstel wijziging Referendumverordening van FvD									Behandeld in cie EFB van28-9-2020:. Toegezegd is: GS zullen goed blijven volgen of sprake is van gestrande pogingen en in dat geval zullen PS worden geïnformeerd Mw. Zaal geeft aan dat op basis van de motie van FvD is al een communicatietraject gestart, voorgesteld wordt na te gaan wat dit heeft opgeleverd alvorens weer een nieuw traject te starten. Zodra de digitale mogelijkheid aanwezig is, zal hierover gecommuniceerd worden. De vraag van de PVV over de geschatte kosten van een referendum (bedrag concretiseren) is schriftelijk beantwoord. Zie ook Statenvragen FvD 115-2020 Bindend correctief referendum agenderen in commissie zodra de Grondwetswijziging dat mogelijk maakt
IBT: tussenrapportage financiële positie gemeenten									PS 14-9-20: Normaal wordt over IBT in een jaarverslag aan het einde van het jaar, gerapporteerd. In verband met de bijzonder situatie, zal zij aan het einde van het jaar als alle begrotingen zijn ingediend, met een tussenrapportage te komen die dan eventueel besproken kan worden. EFB 15 februari 2021 (C-agenda tussenstand). Technische briefing over dit onderwerp mede in relatie tot bestuurskracht gemeenten gehouden op 22 april 2021
Datacenterstrategie									BOT overleg heeft plaatsgevonden op 10 mei 2021 van 15.00 uur tot 17.00 uur Eerste contouren 6 september 2021 in cie EFB Definitieve versie: wordt in november door GS aangeleverd
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)									
Bestuurscultuur							CdK		Concept Agenda bestuurlijke vernieuwing en participatie/notitie bevoegdheidsverdeling GS/PS is besproken in EFB 18 januari 2021 Werkgroep burgerparticipatie is nieuw leven ingeblazen (eerste vergadering heeft op 6/9 plaatsgevonden; vervolgvergadering op 27/9)
inspraak en participatieverordening.									Mededeling CDK EFB 6/9/2021: Het aangekondigde wetsvoorstel met als titel 'Versterking Participatie Decentrale overheden' is nog niet behandeld door de Tweede Kamer. Daarom kan de toezegging om de inspraak- en participatieverordening uit te

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									breiden en voor de zomer van 2022 af te ronden, niet nagekomen worden. Er wordt gestart met een bijeenkomst over digitale participatie op 6 oktober a.s. met burgemeesters en wethouders. Het resultaat hiervan wordt verwerkt in het grotere geheel. De aangekondigde conferentie over participatie is voorlopig uitgesteld.
1e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze 2022							CdK/PS		Februari 2022
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022							CdK/PS		April 2022
Ondermijning, tegengaan, weerbaarheid stimuleren									Deze ambitie wordt in het voorjaar van 2020 uitgewerkt in een Agenda Weerbaar NH. De Agenda vormt de leidraad voor het provinciaal handelen in deze coalitieperiode. Een van de aspecten – ook al benoemd in de programmabegroting 2020 – is de quick scan weerbaarheid van gemeenten. Deze zal een plaats krijgen in de Agenda. Dat geldt ook voor de aanpak van de eigen weerbaarheid. In de Agenda wordt ook aandacht besteed aan de wijze waarop de voortgang inzichtelijk wordt gemaakt voor PS. Het voornemen is om de Staten ten minste jaarlijks te informeren over de voortgang. De Agenda Weerbaar NH leent zich voor behandeling volgens het BOB-model. De concept-Agenda Weerbaar NH is op 18 juni 2020 in de commissie EFB besproken. De bespreking gaf geen aanleiding tot wijziging van de Agenda die vervolgens nog voor het zomerreces is vastgesteld door GS (definitieve agenda is verzonden en staat op C-agenda commissie). Toegezegd is: Met de QuickScans wordt gewoon doorgegaan want het streven is hier zoveel mogelijk gemeenten op aan te laten sluiten. PS zullen hier regelmatig over geïnformeerd worden. - Er wordt in ieder geval ingezet op het vergroten van de interne weerbaarheid waarover teruggekoppeld zal worden en waar nodig, wordt ingezet op het vergroten van de eigen weerbaarheid. De cdK zal over de voortgang van de agenda ten minste een keer per jaar aan de Staten rapporteren (los van de P&C-cyclus;(eerste voortgangsrapportage 27 september 2021). · Ten aanzien van de quickscans kan gemeld worden dat de voorbereidingen voor de uitrol bij gemeenten in volle gang is. Dit voorjaar is een behoeftepeiling gehouden bij gemeenten en meer dan 20 gemeenten hebben laten weten graag een quickscan gemeentelijke weerbaarheid uitgevoerd te zien bij de eigen gemeente. Dit najaar zal worden gestart met het uitvoeren van de quickscans bij de gemeenten die hebben aangegeven graag mee te willen doen

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
September 2021

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

									• Ten aanzien van de interne weerbaarheid kan worden gemeld dat, zoals in de Agenda Weerbaar NH opgenomen, een provinciaal weerbaarheidsbeeld wordt opgesteld. De oplevering wordt eind december verwacht en zal input vormen voor een actieplan interne weerbaarheid. Zie ook brief C-agenda EFB 18-1-2021
Statenvoordracht - Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2020-2021									Februari 2022
MRA versterkte samenwerking									22 maart 2021 eerste besprekingen versterkte samenwerking MRA. 22 april vervolg 6 september EFB Voor definitieve zienswijze EFB 28 oktober 2021 (ovb) en PS november 2021
Initiatiefvoorstel van Denk inz. uitgebreid onderzoek naar het slavernijverleden en de rol van de Provincie Noord-Holland									Uitstelbrief over uitbrengen advies GS ontvangen
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Stigter)									
IPO begroting 2022							Stigter		23/8/2021 technische briefing IPO/BOT overleg om opmerkingen mee te geven aan de hr. Stigter voor behandeling begroting in IPO bestuur 2 september 2021. Behandeling IPO begroting in cie's ? in oktober 2021
Datastrategie							Stigter		31-8-2020: technische briefing datastrategie. Voortgangsrapportage heeft op de B-agenda van EFB 30 november gestaan. Geactualiseerde datastrategie 14 juni in cie behandeld en op 28/6 door PS vastgesteld. In 2022 zal er een voortgangsrapportage komen en in 2023 een evaluatie en een geactualiseerde datatstrategie.

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	7263
Extern Zaak ID	1657218
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 september 2021
Agendapunt	5.a
Titel	Weerbaar N-H: Brief GS aan PS inz. voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland 2021
Organisatieonderdeel	CdK

Bijlagen
Voortgangsrapportage Agenda Weerbaar NH 2021 DEF v2.0 28 juni 2021.docx
Brief aan PS over voortgangsrapportage Agenda Weerbaar NH 2021.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	12 juli 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 juli 2021
Economie Financiën en Bestuur	**27 september 2021**

Toelichting

De Agenda Weerbaar Noord-Holland vloeit voort uit het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken!' en is op 7 juli 2020 vastgesteld. Naast reguliere verantwoording in de P&C-cyclus vindt jaarlijks verantwoording van de voortgang plaats richting PS. De voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland 2021 is vastgesteld door het college van Gedeputeerde Staten op 6 juli 2021 en ter bespreking aangeboden aan de Commissie EFB.

Voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland (definitief v2.0 28 juni 2021)

Opstellers: Team Weerbaar Noord-Holland

1. Aanleiding

Deze voortgangsrapportage geeft een jaaroverzicht van de uitgevoerde en geplande activiteiten in het kader van de Agenda Weerbaar Noord-Holland. De Agenda is eerst in concept met de commissie EFB besproken. Na bespreking is de Agenda op 7 juli 2020 vastgesteld. De Agenda vloeit voort uit het coalitieakkoord *'Duurzaam Doorpakken!'*. In dit coalitieakkoord zijn de ambities verwoord op het gebied van ondermijning en weerbaarheid. Ook is er jaarlijks 150.000 euro aan structurele middelen beschikbaar gesteld (zie financieel overzicht in hoofdstuk 3).

> *'Ondermijning van het openbaar bestuur door georganiseerde criminaliteit raakt het fundament van de democratische rechtsorde. Wij blijven strijden tegen alle vormen van ondermijning en stellen hiervoor middelen beschikbaar.'*
>
> Coalitieakkoord *'Duurzaam Doorpakken!' (2019)*

2. Doelstelling & context Agenda Weerbaar Noord-Holland

Doelstelling

De provincie Noord-Holland wil met de Agenda Weerbaar NH een bijdrage leveren aan de preventieve aanpak van ondermijning. Hoofddoel van de agenda is om binnen de geografische grenzen van Noord-Holland de weerbaarheid te vergroten. Op bestuurlijk alsook op maatschappelijk vlak; binnen en buiten de eigen organisatie. De rol die de provincie daarmee inneemt, is die van facilitator en regisseur.

Vanuit zijn verantwoordelijkheden en taken als rijksorgaan spreekt de Commissaris van de Koning regelmatig met burgemeesters over weerbaarheid van het openbaar bestuur en de strijd tegen ondermijning. Ook besteedt de Commissaris aandacht aan dit onderwerp in zijn ambtsberichten aan beide ministers.

Actielijnen

De Agenda is vormgegeven aan de hand van drie verschillende actielijnen. Verderop in dit stuk zullen we langs die lijnen over de voortgang rapporteren.

Samenwerking met andere partijen

In het kader van de Agenda Weerbaar NH werkt de provincie in diverse projecten samen met gemeenten, de Hoge School van Amsterdam, adviesbureaus en de drie Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's). Het bijzondere aan de provincie Noord-Holland is dat het gebied is verdeeld over drie verschillende RIEC's: RIEC Noord-Holland, RIEC Amsterdam-Amstelland en RIEC Midden-Nederland. Door middel van de samenwerking worden de krachten gebundeld ten aanzien van informatie en expertise uitwisseling. In hoofdstuk 4 is benoemd om welke projecten het gaat.

Vanuit de partnerorganisaties zijn er, naast de lopende activiteiten, diverse verzoeken binnengekomen voor verdere samenwerking en een financiële bijdrage voor vervolg projecten. Momenteel wordt verkend aan welke projecten een financiële impuls gegeven kan worden. Belangrijke criteria daarbij zijn dat de uitkomsten het lokale niveau overstijgen en geëxporteerd kunnen worden naar andere gemeenten in Noord-Holland. Daarnaast is het belangrijk dat de looptijd niet te lang is, zodat de resultaten zichtbaar zijn binnen de huidige coalitie periode. Een eventuele financiële bijdrage is niet structureel maar moet projecten helpen om van de kant te komen.

Brief kring van commissarissen aan de informateur
Op 21 mei jongstleden is vanuit de Kring van Commissarissen een brief verstuurd aan de informateur waarin ze hun belangrijkste zorgpunten ten aanzien van ondermijning delen met het doel dat deze in de komende regeerperiode worden meegenomen.
Deze punten zijn: *1. Zorg ervoor dat er structureel middelen voor de aanpak van ondermijning beschikbaar blijven. 2. De mogelijkheden tot informatie-uitwisselingen tussen overheden en partners dienen te worden verbeterd. 3. Vergroot de investeringen in de (preventieve) aanpak van cybercriminaliteit (door het toegenomen digitale werken, is de omvang hiervan flink toegenomen). 4. Vergroot de rol van de belastingdienst in de aanpak. 5. Zet in op landelijke implementatie van barrièremodellen. 6. Versterk de strafrechtketen.* Een deel van deze punten valt binnen de scope van de Agenda. De andere punten zullen voornamelijk op nationaal niveau moeten worden opgepakt en zijn met deze brief geadresseerd.

Invloed corona crisis op de Agenda Weerbaar Noord-Holland
De belangrijkste voorgenomen projecten ten aanzien van de Agenda Weerbaar NH hebben ondanks de coronacrisis doorgang kunnen vinden. Een aantal activiteiten zijn naar achteren geschoven. Dit betreffen voornamelijk de organisatie van fysieke kennis- en uitwisselingsbijeenkomsten. Deze hebben of digitaal plaatsgevonden of zullen weer worden georganiseerd, zodra dit mogelijk is.
Er zijn signalen dat bepaalde bedrijfssectoren gevoeliger zijn geworden door ondermijnende activiteiten als gevolg van schulden en geldgebrek door de corona crisis. Dit valt buiten de directe scope van de Agenda Weerbaar Noord-Holland. Onder de verantwoordelijke overheden zoals de gemeenten en de politie geniet dit echter veel aandacht.

3. Overzicht financiële middelen en geplande uitgaven

In totaal is er voor 2021 €491.500,- aan provinciale middelen beschikbaar gesteld. Op basis van het coalitie akkoord 2019 maakt GS jaarlijks € 150.000 vrij voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit en de verhoging van de weerbaarheid. Vanuit het project *Versterking Kwaliteit & Integriteit Lokaal Bestuur* uit 2018-2019 is €300.000 overgebleven aan middelen. Dit is ter besteding doorgeschoven naar de *Agenda Weerbaar Noord-Holland* als opvolger van het project.
Het ministerie van Binnenlandse zaken heeft een eenmalige bijdrage van € 41.500 ter beschikking gesteld. Het ministerie heeft dit bedrag aan alle twaalf de provincies overgemaakt ter besteding aan bevordering van de lokale weerbaarheid van gemeenten. Dit geld wordt besteed aan de ontwikkeling van de TNO Tool spookbewoning (zie ook hoofdstuk 4).

Daarnaast dragen het RIEC en de gemeenten dit en volgend jaar €186.666,- bij aan de co-financiering van de quickscans gemeentelijke weerbaarheid (zie hoofdstuk 4).

Het openstaande bedrag aan harde verplichtingen is €249.000,-. Het restant budget van Agenda Weerbaar Noord-Holland is op dit moment:

	2021	2022	2023
Totaal € (ex BTW)	356.500	163.000	150.000

Een deel van dit restant (€229.500,-) is gereserveerd voor een bijdrage aan de opvolging van de quickscans, de TNO Tool spookbewoning, uitrol Handreiking vakantieparken en organisatie van diverse bijeenkomsten. Zoals al aangegeven in hoofdstuk 2 wordt tevens verkend welke overige vervolg projecten voor verdere samenwerking en een financiële bijdrage in aanmerking komen.

4. Gerealiseerde en geplande activiteiten

In onderstaand overzicht zal aan de hand van drie actielijnen een overzicht worden gegeven van de gerealiseerde activiteiten sinds de vaststelling van de *Agenda Weerbaar Noord-Holland* in juli 2020. Tevens is een doorkijk gegeven naar geplande activiteiten.

4.1 - Agendalijn 1 Vergroten interne weerbaarheid

De lijn betreft de weerbaarheid van de provinciale organisatie. Deze lijn ziet op brede bewustwording van potentiële kwetsbaarheden die inherent zijn aan het provinciale werk. Het afgelopen jaar is binnen deze agendalijn gewerkt aan:

Provinciaal Weerbaarheidsbeeld
In april 2021 is het rapport *Werkbaar Weerbaar* opgeleverd: het weerbaarheidsbeeld van de provinciale organisatie en de verbonden partijen. Het opstellen van dat weerbaarheidsbeeld sluit aan bij het advies dat Internal Audit in augustus 2020 heeft opgesteld en maakt deel uit van de Agenda Weerbaar Noord-Holland. De aanbevelingen die uit het onderzoek voortkomen zijn niet alleen gericht op de werkzaamheden van het team Weerbaar Noord-Holland, maar raken (naast de verbonden partijen) ook nadrukkelijk aan de werkzaamheden van meerdere sectoren binnen de provincie. De aanbevelingen zullen vanaf najaar 2021 in maximaal vijf separate projecten worden uitgewerkt: 1. *Vergroot kennis en bewustzijn van medewerkers,* 2. *Organiseer het verwerken van signalen*, 3. *Versterk de functie van HRM,* 4. *Voer een APK-controle meest kwetsbare processen uit* en 5. *Haak de weerbaarheid van verbonden partijen aan*.

De coördinator Integriteit verzorgt de terugkoppeling aan de directie over het rapport *Werkbaar Weerbaar* en de voortgang. Het team Weerbaar Noord-Holland ondersteunt daarbij.

Zichtbaarheid en bekendheid
Om de zichtbaarheid van de provincie ten aanzien van weerbaarheid/ondermijning te vergroten is een openbare webpagina opgezet. Hierop staat een toelichting op de projecten in het kader van Agenda Weerbaar Noord-Holland en waar ontwikkelde producten te vinden zijn. Op deze pagina staan ook de contactgegevens waarmee mensen het team Weerbaar Noord-Holland kunnen bereiken. Voor het uitbreken van de Corona-crisis zijn reeds enkele sessies georganiseerd ten behoeve van de interne weerbaarheid. Wanneer we weer op regelmatige basis fysiek op kantoor kunnen komen, kan ook weer geïnvesteerd worden in de organisatie van fysieke bijeenkomsten met en voor mensen uit het veld.

Samen met het RIEC Amsterdam-Amstelland en de Amstellandgemeenten worden vanaf najaar 2021 gezamenlijke *bijeenkomsten over weerbaarheid, ondermijning en integriteit* georganiseerd, bedoeld voor Statenleden en raadsleden. Het doel is om politieke ambtsdragers te kunnen laten herkennen

welke kwetsbaarheden ze rekening mee kunnen houden, op wat voor manieren beïnvloeding van volksvertegenwoordigers voorkomt en hoe zij zichzelf daartegen kunnen beschermen. Het inhoudelijke programma kan worden verzorgd door het RIEC en door een nader te bepalen externe partij. De bijeenkomsten zullen digitaal zijn tenzij de coronamaatregelen het mogelijk maken fysieke bijeenkomsten te organiseren. De commissaris van de Koning kan de bijeenkomsten voorzitten waarbij de provincie Noord-Holland als gastheer optreedt.

4.2 - Agendalijn 2 Eigen beleidskracht

Deze lijn probeert het ondermijningsvraagstuk te vertalen naar verschillende provinciale opgaven. De kern van deze lijn is om binnen het reeds bestaande beleid ook meer een 'ondermijningsbril' op te gaan zetten. De activiteiten binnen deze agenda lijn bestaan uit:

Data gedreven aanpak
Afgelopen jaar heeft een verkennend onderzoek plaatsgevonden op welke wijze de nieuw data technologieën kunnen bijdragen aan het beleid van Agenda Weerbaar Noord-Holland, waarbij ook is aangesloten bij de organisatie brede nieuwe datastrategie.
De verkenning heeft inzichtelijk gemaakt welke datatechnieken (bijvoorbeeld: *Geografisch Informatie Systeem (GIS), Business Intelligence, Platforms of AI/Big Data*) interessant kunnen zijn. Voor elk beleidsonderwerp waar sprake kan zijn van ondermijnende criminaliteit is een separate uitwerking nodig hoe deze technieken het best kunnen worden ingezet en welke inzet en capaciteit dit vraagt. In de tweede helft van 2021 zal worden bepaald of één van de beleidsterreinen in dit kader verder wordt uitgewerkt. Dit zal afhangen van de verwachte opbrengst tegenover de gevraagde inzet.

Ondermijning en bedrijventerreinen
In het najaar van 2020 heeft een digitale bijeenkomst plaats gevonden over *Ondermijning en bedrijventerreinen*, gericht op ondernemers. Tijdens deze bijeenkomst waren bestuurlijk vanuit de provincie onze commissaris Van Dijk en gedeputeerde Zaal aanwezig. Daarnaast waren ook ondernemers ook vertegenwoordigers van gemeenten, kennisinstellingen en VNO-NCOW aanwezig
De bijeenkomst werd samen georganiseerd met het Projectbureau Herstructurering Bedrijventerreinen (PHB). Tijdens deze bijeenkomst zijn kennis en ervaringen uitgewisseld over trends en ontwikkelingen binnen ondermijning en hebben de deelnemers met elkaar van gedachten gewisseld over wat ze zelf kunnen doen tegen ondermijning.
Naast de uitwisseling van kennis en ervaring is door deze bijeenkomst ook benadrukt dat de Herstructurering en Intelligent Gebruik Bedrijventerreinen (HIRB) gelden die de provincie jaarlijks verstrekt aan gemeenten en ondernemersverenigingen voor de revitalisering van bedrijventerreinen en haventerreinen gedeeltelijk kunnen worden ingezet voor de aanschaf van beveiligingscamera's en de organisatie van parkmanagement. De regeling bood al deze mogelijkheid, maar heeft dankzij deze bijeenkomst nog meer aandacht gekregen.

Deze bijeenkomst heeft ook geleid tot de toetreding van gedeputeerde Zaal tot de toetreding van de raad van toezicht van het Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing Noord-Holland (RPCNH). In het Regionaal Platform Criminaliteitsbeheersing (RPC) werken ondernemers met overheden samen aan een veilig en gunstig ondernemersklimaat.

Red Flags bedrijven terreinen
Sinds het voorjaar van 2020 heeft de provincie zich aangesloten bij de adviesraad van het onderzoekstraject *Red Flags bij Criminele Inmenging* van de Hogeschool van Amsterdam (HVA). Het doel van dit traject is om praktische kennis en tools te ontwikkelen om bedrijven en bedrijventerreinen weerbaarder te maken tegen criminele inmenging. Het concrete streven is om tot een toolkit te komen waarmee ondernemers *1. de signalen van criminele inmenging leren herkennen, 2. de zwakke plekken in het bedrijf gaan zien en aanpakken en 3. zelf en met collega-bedrijven,*

bedrijvenverenigingen, gemeente, politie en anderen partijen kunnen optreden tegen criminele inmenging.

Deze zomer (2021) zal de ontwikkelde onderzoeksmethodiek worden getest op het bedrijventerrein Molletjesveer (gemeente Zaanstad) en op een bedrijventerrein in Rucphen (Noord-Brabant). Daarnaast wil de HVA nog experimenteren met deze toolkit op een aantal andere bedrijventerreinen. Streven is om ongeveer 5 bedrijventerreinen te toetsen. Na de zomer wil men de eerste testcases gereed hebben en op basis van deze data gaat men de methodiek aanscherpen tot een eindproduct. Wanneer de methodiek effectief blijkt te zijn, ligt er een rol weggelegd voor de provincie om de methodiek te verspreiden en zoveel mogelijk gemeenten en bedrijventerreinen in Noord-Holland te laten profiteren van deze aanpak.

Wet Bibob

Het project 'Uitvoering wet Bibob door gemeenten' is afgerond. De provincie (eenheid SBA) blijft betrokken in bijeenkomsten rondom de Wet Bibob, om zo kennis en expertise te delen en het eigen netwerk te onderhouden. Daarnaast is de eenheid SBA ook beschikbaar voor ad-hoc ondersteuningsverzoeken van gemeenten. Ook wordt ondersteuning aangeboden aan een aantal andere provincies bij de organisatie van hun BIBOB afdeling.

De eenheid SBA informeert PS per brief over de acties die zijn uitgevoerd in het kader van de Wet Bibob. Om deze reden wordt in deze voortgangsrapportage hier niet verder inhoudelijk op in gegaan.

4.3 - Agendalijn 3 Lokale weerbaarheid

Binnen deze lijn wil de provincie gemeenten ondersteunen bij inzichtelijk krijgen van de eigen weerbaarheid en wordt bezien welke kennisbehoefte er is bij gemeenten waarin de provincie mogelijk kan faciliteren. Het afgelopen jaar is gewerkt aan de volgende projecten:

Quickscan gemeentelijke weerbaarheid

Na drie succesvolle pilots is eind 2020 tezamen met het RIEC Noord-Holland gestart met de uitrol van de quickscans bij 20 andere gemeenten. De quickscan richt zich op de ambtelijke organisatie en de mogelijke kwetsbaarheden daarbinnen op het gebied van ondermijning en integriteit. De verwachting is dat alle deelnemende gemeenten in het eerste kwartaal van 2022 kunnen beschikken over een uitgevoerde quickscan. De quickscans resulteren in concrete handelingsadviezen, om de gevonden kwetsbaarheden in de ambtelijke organisatie aan te pakken.

Eerste resultaten van de quickscans

Van de eerste drie gemeenten zijn de uitkomsten van de quickscan binnen. De resultaten van de voltooide quickscans geven een wisselend beeld. In één gemeente staat het ondermijningsbewust zijn nog in de kinderschoenen. Bij de andere twee gemeenten wordt al veel aan gedaan aan interne weerbaarheid.

Binnen alle gemeenten wordt het belang onderkend en zijn er al interne trajecten gaande om de weerbaarheid en het bewustzijn te verhogen. De aanbevelingen van de quickscan worden als zeer welkom ervaren. Zowel bestuurlijk als ambtelijk zijn de reacties positief en wil men aan de slag met de aanbevelingen en het vervolgtraject. De quickscans worden afgesloten met een bestuurlijke de-briefing waarin de burgemeester en de gemeentesecretaris worden geadviseerd hoe de belangrijkste conclusies van de quickscan kunnen worden vertaald naar concrete maatregelen. De quickscan vormt daarmee het uitgangspunt voor de verhoging van de interne weerbaarheid van gemeenten.

De quickscans worden betaald via een co-financieringsmodel waarbij de provincie, het RIEC en de gemeenten ieder een derde van de kosten dragen. Het RIEC biedt deelnemende gemeenten naast de quickscan ook ondersteuning aan bij de opvolging en implementatie van de adviezen. Vanuit de provincie is geld gereserveerd om hier een bijdrage aan te leveren, zodat aan alle deelnemende gemeenten hulp en advisering bij de opvolging kan worden aangeboden.

Doordat de quickscan in een groot aantal Noord-Hollandse gemeenten wordt uitgevoerd is het mogelijk inzicht te verkrijgen in gedeelde kwetsbaarheden, wensen en behoeften. Daarvoor worden middels een kwalitatieve analyse rode draden uit de gemeentelijke onderzoeken gefilterd. Deze rode draden vormen tevens input voor de agenda Weerbaar Noord-Holland. Dit helpt het aanbod van de provincie beter af te stemmen op wat er leeft en speelt in de gemeenten.

De *quickscan Gemeentelijke Weerbaarheid* is overigens in 2021 door het ministerie van Binnenlandse Zaken in een inventarisatie van 'weerbaarheidstools' opgenomen als een *best practice* ter inspiratie voor andere partners uit het veld.

Evaluatie aansluiting op Meld Misdaad Anoniem
In 2020 hebben in de maanden februari-augustus 40 Noord-Hollandse gemeenten zich met een subsidie van de provincie aangesloten op het netwerk van Meld Misdaad Anoniem. Het belangrijkste doel hiervan was om de informatiepositie van gemeenten ten aanzien van ondermijnende criminaliteit structureel te versterken. Zonder aansluiting op het netwerk van Meld Misdaad Anoniem komen de signalen alleen bij de politie terecht en mist de gemeente belangrijke informatie. Inmiddels zijn 27 gemeenten meer dan aan een jaar aangesloten en is aan hen gevraagd of ze de aansluiting willen voortzetten en vanuit eigen financiële middelen willen voortzetten. Tot nu is de score honderd procent en hebben alle bevraagde gemeenten laten weten op eigen kosten, zonder provinciesubsidie, door te willen. De belangrijkste redenen die gemeenten geven om op eigen kosten door te gaan zijn onder andere dat ze nu eerder signalen opvangen vanuit de lokale gemeenschap en dus ook sneller kunnen ingrijpen, ook meer grip hebben gekregen op wat er speelt en minder afhankelijk zijn geworden van de politie voor deze informatie. Inmiddels is dit initiatief vanuit Noord-Holland ook overgenomen door een aantal andere provincies.

Evaluatie innovatieve pilots
In het najaar 2019 zijn mede met provinciale subsidie drie innovatieve, lokale pilots in de aanpak van ondermijning gestart. In Zaanstad betrof het een pilot die zich richt op een aldaar door criminelen oververtegenwoordigde bedrijfstak van glazenwassers. In de Gooi- en Vechtstreek hebben we een pilot mede-gesubsidieerd op het gebied van de aanpak van vastgoedfraude en de slimme inzet van data. In de Amstellandgemeenten hebben we tot slot bijgedragen aan een innovatief project ter verbetering van de intergemeentelijke communicatie op het terrein van de aanpak van ondermijning. Uit de evaluatie van deze pilots bleek dat het voor veel van de projecten nog te vroeg was om ze goed te kunnen beoordelen op hun succes, ze zich veelal richtten op de middellange termijn en omdat er in sommige pilots ook enige vertraging was opgetreden.
Omdat we met de gelden in het vervolg toch een directere output zouden willen zien, is besloten om geen nieuwe subsidies te verstrekken aan dergelijke langlopende pilots. Wel zal er gekeken blijven worden naar interessante, innovatieve projecten, maar met een kortere looptijd. Dit zal echter incidenteel zijn.

Handreiking informatiegericht handelen voor recreatieparken
Om het zicht op vakantieparken voor gemeenten te verbreden, is er op initiatief van de provincie in 2020 samen met zes Noord-Hollandse gemeenten een traject gestart. Het doel van dit traject –

uitgevoerd door een extern bureau – was te komen tot een methodiek die gemeenten in staat stelt om de eigen informatiepositie ten aanzien van de binnen hun gemeente aanwezige vakantieparken te versterken. Het traject is nu afgerond. Het resultaat betreft een handreiking die gemeenten helpt om de eigen informatiepositie met betrekking tot vakantieparken te versterken middels een handzame beschrijving van de te nemen stappen en daarin bijeen te brengen informatiebronnen vanuit meerdere beleidsvelden (ruimtelijk, economisch, veiligheid en sociaal-maatschappelijk. De deelnemende gemeenten zien de ontwikkelde methodiek als zeer bruikbaar.
Dit voorjaar is tijdens een digitale bijeenkomst, samen met de ontwikkelaar en de deelnemende gemeenten, de handreiking gepresenteerd aan een breed publiek uit de provincie. Middels een bestuurlijke brief is vanuit de Commissaris aan alle Noord-Hollandse gemeenten aandacht gevraagd voor het vraagstuk dat speelt op vakantieparken en de opgeleverde handreiking.

De handreiking is vrij te gebruiken voor iedereen en te downloaden via de 'ondermijningspagina' op de website van de provincie Noord-Holland. Verschillende gemeenten hebben aangegeven interesse te hebben in de handreiking om de informatiepositie op dit terrein te versterken. Vanuit de provincie is geld gereserveerd voor trainingen en workshops om gemeenten te helpen de handreiking te gebruiken. Momenteel wordt onderzocht of er geïnvesteerd kan worden in een verdere uitrol van de handreiking.

TNO Tool Spookbewoning
Aan de provincie is gevraagd om mee te investeren in de ontwikkeling en uitrol van de TNO Tool Spookbewoning. Dit zal deels worden gedaan vanuit de middelen van BZK die beschikbaar zijn gesteld voor verhoging van lokale weerbaarheid bij kleinere gemeenten. Een spookwoning is een illegaal bewoonde woning. De eigenaar verhuurt de woning, veelal via meerdere tussenpersonen, aan een stroman. Hierna gebruiken criminelen de woning voor criminele doeleinden zoals de opslag van wapens, hennepteelt, de productie van en de handel in harddrugs, de opslag van zwart geld en mensenhandel. De aanpak van spookbewoning is een belangrijk onderdeel van de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. TNO ontwikkelt als onafhankelijke onderzoeksorganisatie een tool waarmee gemeenten op basis van beschikbare informatie en open bronnen op systematische wijze ondersteuning bieden bij het maken van een inschatting van het risico dat een leegstaand pand mogelijk wordt gebruikt voor malafide praktijken. De tool zal vanaf najaar 2021 allereerst in de gemeenten Amstelveen en Diemen worden uitgerold, omdat de problematiek ten aanzien van spookbewoning hier vaak voorkomt. Als de effectiviteit bewezen is, zal in 2022 worden ingezet op een verdere uitrol naar andere gemeenten binnen de provincie. Voor de andere gemeenten zullen er geen kosten aan zijn verbonden wanneer zij de ontwikkelde TNO tool willen implementeren.

BIJLAGE
In de volgende tabel is per agendalijn een verkort overzicht opgenomen van de uitgevoerde en geplande activiteiten.

Agendalijnen	Activiteiten	Uitgevoerde activiteiten	Geplande activiteiten
Vergroten interne weerbaarheid	Zicht op provinciale weerbaarheid	Onderzoek naar de kwetsbaarheden binnen werkprocessen, risico's van ongewenste beïnvloeding en de risico's op het gebied van ondermijning en integriteit bij processen die de provincie zelf uitvoert of verbonden partijen is in april 2021 opgeleverd (Rapport Werkbaar Weerbaar).	De aanbevelingen zullen vanaf najaar 2021 in maximaal vijf separate projecten worden uitgewerkt.

Agendalijnen	Activiteiten	Uitgevoerde activiteiten	Geplande activiteiten
	Zichtbaarheid en bekendheid	Website en emailadres ingericht. Interne informatiesessies gehouden.	Interne en externe zichtbaarheid en bekendheid met betrekking tot ondermijning en integriteit vergroten middels diverse bijeenkomsten.
Eigen beleidskracht	Data gedreven onderzoek	Onderzoek naar ontwikkeling op het vlak van datatechnologie met aanbevelingen over welke ontwikkelingen voor het team relevant zijn is afgerond.	Verder verkennen van de opvolgingsmogelijkheden.
	Ondermijning en bedrijventerreinen	Bijeenkomst samen met collega's regionale economie en externe partners. Tijdens de bijeenkomst werd informatie over trends en ontwikkelingen binnen ondermijning gegeven en met deskundigen en collega-ondernemers van gedachten gewisseld over ondermijningsmaatregelen.	Verder verkennen van de mogelijke samenwerking met collega's regionale economie om de weerbaarheid op bedrijventerreinen te vergroten.
	Red Flags bij Criminele Inmenging bedrijventerreinen	Deelname adviesraad van het onderzoekstraject Red Flags bij Criminele Inmenging op bedrijven terreinen van de Hogeschool van Amsterdam (HVA).	In de zomer van 2021 wordt de ontwikkelde onderzoeksmethodiek getest. Als dit effectief blijkt te zijn, vindt verdere uitrol plaats.
	Wet Bibob	Het project 'Uitvoering wet Bibob door gemeenten' is afgerond.	Eenheid SBA blijft betrokken in bijeenkomsten rondom de Wet Bibob en beschikbaar voor ad-hoc ondersteuningsverzoeken van gemeenten.
Lokale weerbaarheid	Quickscans gemeentelijke weerbaarheid	De quickscans gemeentelijke weerbaarheid worden vanaf najaar 2020 gefaseerd uitgevoerd bij 20 gemeenten.	In het eerste kwartaal van 2022 beschikken de deelnemende gemeenten over een uitgevoerde quickscan. Op basis daarvan vindt er een Rode Draden onderzoek plaats.
	Evaluatie aansluiting Noord-Hollandse gemeenten op Meld Misdaad Anoniem	40 Noord-Hollandse gemeenten hebben zich met een subsidie van de provincie aangesloten op het netwerk van Meld Misdaad Anoniem. Bij 27 gemeenten is de tevredenheid evalueert.	Afronden evaluatie overige gemeenten.
	Evaluatie en mogelijke doorontwikkeling innovatie-pilots	In het najaar 2019 zijn drie lokale pilots ge-co-financierd. In Zaanstad betrof het een pilot die zich richt op een aldaar door criminelen oververtegenwoordigde bedrijfstak van glazenwassers. In de Gooi- en Vechtstreek ging het om een pilot op het gebied van de aanpak van vastgoedfraude en de slimme inzet van data. In de Amstellandgemeenten ging het	Uit de evaluatie van deze pilots bleek dat het voor veel van de projecten nog te vroeg was om ze goed te kunnen beoordelen op hun succes, ze zich veelal richtten op de middellange termijn en omdat er in sommige pilots ook enige vertraging was opgetreden. Omdat we met de gelden in het vervolg toch een directere output zouden willen zien, is besloten om geen nieuwe subsidies te verstrekken aan dergelijke langlopende pilots. Wel zal er gekeken blijven worden naar interessante, innovatieve projecten, maar met een kortere looptijd. Dit zal echter incidenteel zijn.

Agendalijnen	Activiteiten	Uitgevoerde activiteiten	Geplande activiteiten
		om een innovatief project ter verbetering van de intergemeentelijke communicatie op het terrein van de aanpak van ondermijning.	
	Handreiking informatiegericht handelen voor recreatieparken	Handreiking met een methodiek die gemeenten in staat stelt om de eigen informatiepositie ten aanzien van de binnen hun gemeente aanwezige vakantieparken is gepresenteerd en verstrekt aan alle Noord-Hollandse gemeenten. De handreiking is ook te vrij downloaden vanaf de site van de provincie.	Momenteel wordt verkend op welke wijze nog meer gemeenten kunnen worden gestimuleerd om de handreiking te gaan gebruiken en daarin kunnen worden ondersteund.
	TNO Tool Spookbewoning	TNO heeft de Tool Spookbewoning ontwikkeld. Aan de provincie is gevraagd mee te investeren in de ontwikkeling en uitrol. Dit zal worden gedaan vanuit de middelen van BZK die beschikbaar zijn gesteld voor verhoging van lokale weerbaarheid bij kleinere gemeenten.	Uitrol vanaf najaar 2021 in de gemeenten Amstelveen en Diemen. Als de effectiviteit bewezen is, zal in 2022 worden ingezet op een verdere uitrol naar andere gemeenten binnen de provincie. Voor de andere gemeenten zullen er geen kosten aan zijn verbonden wanneer zij de ontwikkelde TNO tool willen implementeren.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
Mevr. S. Schultz
BEL/OI

Telefoonnummer +31235144400
schultzs@noord-holland.nl

Verzenddatum

- 8 JULI 2021

Kenmerk
1657218/1657518

Uw kenmerk

Betreft: Voortgangsrapportage Agenda Weerbaar NH 2021

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u deze brief (met bijlagen) ter bespreking op de B-agenda van de commissie Economie, Financiën en Bestuur van 6 september 2021 te plaatsen.

Wat is de reden?
Het afgelopen jaar is invulling gegeven aan de uitvoering van de Agenda Weerbaar Noord-Holland. De ondernomen activiteiten zijn toegelicht in de voortgangsrapportage van de Agenda Weerbaar Noord-Holland. Tevens is een doorkijk gegeven naar geplande activiteiten.

Wat vragen wij aan de commissie?
De voortgangsrapportage te bespreken en eventuele suggesties voor de uitvoering van de Agenda Weerbaar Noord-Holland mee te geven.

Om welk GS-besluit gaat het?
6 juli 2021,

1. De voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland 2021 vast te stellen;
2. De voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland 2021 ter bespreking aan te bieden aan de Commissie EFB.

Op welk beleidskader is dit voorstel gebaseerd?
De Agenda Weerbaar Noord-Holland vloeit voort uit het coalitieakkoord *'Duurzaam Doorpakken!'* en is op 7 juli 2020 vastgesteld.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Eerdere behandeling in een commissie of in PS?
Ja, eerdere behandeling heeft plaatsgevonden in de commissie EFB op 18 juni 2020.

Wat zijn de effecten van het voorstel?
Middels de uitvoering van de Agenda Weerbaar Noord-Holland levert de provincie Noord-Holland een bijdrage aan de preventieve aanpak van ondermijning. Hoofddoel van de agenda is om binnen de geografische grenzen van Noord-Holland de weerbaarheid te vergroten. Op bestuurlijk alsook op maatschappelijk vlak; binnen en buiten de eigen organisatie.

Wat zijn de financiële aspecten/risico's?
In het coalitieakkoord 'Duurzaam Doorpakken!' zijn financiële middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van ondermijning.

Met wie is dit (extern) afgestemd?
De voortgangsrapportage is binnen de organisatie met diverse sectoren afgestemd.

Heeft (burger)participatie plaatsgevonden? Op welke manier?
Bij de uitvoering van de Agenda Weerbaar Noord-Holland werkt de provincie in diverse projecten voortdurend samen met gemeenten, drie Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC's), diverse adviesbureaus en kennisinstellingen.

Wanneer en hoe is/wordt over dit besluit gecommuniceerd?
Naast reguliere verantwoording in de P&C-cyclus vindt jaarlijks verantwoording van de voortgang plaats. In dat kader is deze voortgangsrapportage opgesteld.

Vindt er een evaluatie van dit besluit plaats?
Nee, er komt geen evaluatie.

Is er een link met Europa?
Vanzelfsprekend houdt ondermijnende criminaliteit zich niet aan wat voor lands- of provinciegrens dan ook. De Agenda Weerbaar Noord-Holland richt zich echter op het verhogen van de weerbaarheid binnen de provincie. Er is daarom geen link met Europa. Wel zorgen we ervoor dat we aangesloten zijn bij verschillende netwerken waar *best practices* uit andere regio's of soms het buitenland worden besproken, zodat we waar mogelijk hiervan kunnen leren.

Wat is de vervolgprocedure?
De uitkomsten van de bespreking van deze voortgangsrapportage

zullen worden meegenomen in de uitvoering van de Agenda Weerbaar Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

1 bijlage(n)

- Voortgangsrapportage Agenda Weerbaar Noord-Holland 2021

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	7250
Extern Zaak ID	1599616
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 september 2021
Agendapunt	7.a
Titel	Brief GS aan PS inz. Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en onderwijs 2021-2023.pdf
Uitvoeringsagenda AO 2021-2023_DEF Concept.pdf
Impact Analyse Noord Holland Flevoland.pdf
Manifest Werken en Ontwikkelen in Noord-Holland 2030.pdf
PNH-Monitor-Arbeidsmarkt-NH_20-21_1-144.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	6 september 2021
Economie Financiën en Bestuur	**27 september 2021**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2021

Toelichting

Het beleid van de provincie is gericht op een duurzame en veerkrachtige Noord-Hollandse arbeidsmarkt. De ambitie is het realiseren van voldoende gekwalificeerde medewerkers in de techniek en technologie ten behoeve van de transitieopgaven, waarbij we streven naar inclusiviteit. Het manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland is een belangrijk instrument als onderliggend visiedocument op de provinciale uitvoeringsagenda 2021-2023.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon
Irmgard Noordhoek
BEL/RE&E

Telefoonnummer +31235145273
noordhoeki@noord-holland.nl

Verzenddatum
02 SEP. 2021

Kenmerk
1599616/1656250

Uw kenmerk

Betreft: Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en onderwijs, 2021-2023

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u deze brief (met bijlagen) ter bespreking op de B-agenda van de commissie Economie, Financiën en Bestuur van 27 september 2021 te plaatsen.

Wat is de reden?
De commissie heeft eerder aangegeven het thema arbeidsmarkt en onderwijs te willen behandelen.

Wat vragen wij aan de commissie?
Wij vragen u zich uit te spreken over de concept Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs.

Om welk GS-besluit gaat het?
Op 24 augustus hebben wij de volgende besluiten genomen:

1. De Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023 vast te stellen als concept;
2. Het Manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland te onderschrijven als het onderliggende visiedocument;
3. PS hierover per brief te informeren en ter bespreking voor de Cie Economie, Financiën en Bestuur aan te bieden.

Op welk beleidskader is dit voorstel gebaseerd?
Deze uitvoeringsagenda is een onderdeel van de uitvoeringsagenda Economie 2021-2023 en is gebaseerd op het Strategisch Beleidskader Economie. Het beleidsthema arbeidsmarkt en onderwijs valt bij de provincie Noord-Holland onder het beleidsterrein regionale economie en innovatie. Met de vaststelling eind 2015 van de startnotitie "Naar een veerkrachtige Arbeidsmarkt", heeft u de uitgangspunten vastgesteld voor het arbeidsmarktbeleid van de provincie Noord-Holland.

Is dit voorstel eerder behandeld in een commissie of in PS?
Nee, de uitvoeringsagenda voor 2021-2023 is niet eerder behandeld in een commissie of PS.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 3
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Wat zijn de effecten van het voorstel?
Het beleid van de provincie is gericht op een duurzame en veerkrachtige Noord-Hollandse arbeidsmarkt. De ambitie is het realiseren van voldoende gekwalificeerde medewerkers in de techniek en technologie ten behoeve van de transitieopgaven, waarbij we streven naar inclusiviteit. Het manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland is een belangrijk instrument als onderliggend visiedocument op de provinciale uitvoeringsagenda 2021-2023. Wij benutten de agenda en het visiedocument voor uitvoering van projecten en beoordeling van subsidieaanvragen. Deze aanvragen zullen veelal via de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling aan u worden voorgelegd.

Met dit besluit:
Handhaven en intensiveren wij onze uitgangspunten rond:

- Goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en vice versa;
- Snellere doorstroming van werk naar werk;
- Bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt.

Handhaven wij bovendien de volgende focus op:

- Actuele technische en technologische skills waarvan de grootste bijdrage aan het innovatief vermogen van de regionale economie én de maatschappelijke opgaven wordt verondersteld;
- De grootste mismatch in benodigd en aanwezig kwantitatief en kwalitatief goede vakmensen.

Leggen wij met deze uitvoeringsagenda extra focus op:

- Groen herstel en duurzaamheid vanuit de energietransitie en de klimaatopgave;
- Verbinden en versterken van de campussen in de regio;
- Gezamenlijke visievorming en uitvoering van een actieprogramma met het veld (Manifest).

Wat zijn de financiële aspecten/risico's?
De financiële kaders voor het arbeidsmarktbeleid zijn voor deze coalitieperiode reeds opgenomen in de provinciale begroting.

Met wie is dit (extern) afgestemd?
Meer dan 160 stakeholders van bedrijven, onderwijsinstellingen en overheden uit het domein arbeidsmarkt en onderwijs hebben input geleverd. Deze input is opgehaald via het herijkingstraject van de visie voor Noord-Holland op de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs in het voorjaar van 2021. Resultaat hiervan is ook het Manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland (zie bijlage 4).

Heeft (burger)participatie plaatsgevonden? Op welke manier?
Ja, zie ook de externe afstemming.

159961/1656250

Wanneer en hoe is/wordt over dit besluit gecommuniceerd?
Na behandeling in uw commissie zullen wij de uitvoeringsagenda definitief vast stellen en op de gebruikelijke wijze over communiceren.

Vindt er een evaluatie van dit besluit plaats?
Nee, we monitoren met regelmaat de resultaten van de uitvoering.

Is er een link met Europa?
Ja, er is een optionele link met Europa via de mogelijkheden van de daar aanwezige fondsen. Onze partners in het beleidsdomein zijn merendeels aan zet om deze subsidiemogelijkheden te benutten.

Wat is de vervolgprocedure?
Na behandeling van de Uitvoeringsagenda arbeidsmarkt en onderwijs 2021-2023 door uw commissie, zullen wij de agenda definitief vast stellen en gaan uitvoeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris R.M. Bergkamp

voorzitter A.Th.H. van Dijk

4 bijlagen

1. Notitie Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt en Onderwijs 2021
2. Manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland
3. PPS-analyse 2021
4. Arbeidsmarktmonitor 2021

Beleidsnotitie

Uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023

(Onderdeel van de Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 2
Voorwoord 3

1 Duurzaam doorpakken in de aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs 4
2 Ambities en inzet op actielijnen 11
3 Financiële kaders 19
4 Uitgangspunten ten aanzien van middelen van de provincie 20

Bijlage 1 Rolopvatting provincie bij de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs 22
Bijlage 2 Campusstructuur 23
Bijlage 3 Focus op PPS en campusvorming rond mbo techniek PPS analyse 24
Bijlage 4 Werkambassadeur Noord-Holland 26
Bijlage 5 Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 Noord-Holland 27
Bijlage 6 Vraag en aanbod op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt 29
Bijlage 7 Arbeidsmarkt en onderwijs in de Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023 35

Voorwoord

Met deze actualisatie van de uitvoeringsagenda Arbeidsmarkt & Onderwijs 2021-2023 bouwt de provincie Noord-Holland voort op de voorgaande agenda (2016-2020), en geven we invulling aan de ambities uit ons coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam Doorpakken!'.

'Arbeidsmarkt & Onderwijs' is onderdeel van ons economisch beleid, waar we inzetten op de innovatieve kracht van het bedrijfsleven, een goed vestigingsklimaat maar vooral ook op groen herstel. De huidige maatschappelijke opgaven kunnen we alleen realiseren als er ook voldoende en goed gekwalificeerde medewerkers zijn, vooral op het gebied van techniek en technologie. Via publiek-private samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid is er de afgelopen jaren veel voortgang geboekt om het onderwijs te vernieuwen. We zijn toe aan een volgende stap: daadwerkelijk samen innoveren en een leven lang ontwikkelen voor iedereen (jongeren en professionals). Dit kan door hen mee te laten werken aan innovaties of bij te blijven via diverse vormen van scholing. Hiermee bevorderen wij duurzame inzetbaarheid in de techniek voor en door iedereen, ook als er enige afstand is tot de arbeidsmarkt is.

De huidige tijd kent, ten gevolge van Covid-19, veel onzekerheid. Is er voldoende werkgelegenheid, ook wanneer regelingen als NOW en TOZO zijn vervallen? Neemt de mismatch tussen vraag en aanbod toe? We weten echter ook dat investeren in de energietransitie werk oplevert voor bruto 16.000 fte per jaar tot 2030. Ik ben dan ook blij dat we met het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds extra mogelijkheden kunnen creëren om met name het behoud van technische vakmensen voor technische functies te versterken. Het fonds maakt het ook mogelijk om het aantal mensen met een technische functie te vergroten door bijvoorbeeld het sneller matchen van medewerkers met de vraag van werkgevers en door het bieden van om- en bijscholingsmogelijkheden. Ook hier zijn duurzame inzetbaarheid en inclusiviteit belangrijk. Ik wil daarom ook de samenwerking met en tussen de arbeidsmarktregio's versterken. Deze regio's spelen een belangrijke rol ten aanzien van inclusiviteit en het van-werk-naar-werk laten bewegen. Zij hebben een belangrijke rol toebedeeld gekregen door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid om mobiliteitsteams in te richten met als doel om zo weinig mogelijk mensen kwetsbaar te laten worden op de arbeidsmarkt. Tegelijk wil ik geen talent verloren laten gaan om invulling te geven aan de realisatie van maatschappelijke opgaven zoals de energietransitie. In april 2021 heeft er daarom op mijn initiatief in Noord-Holland Noord een bestuursconferentie plaatsgevonden met als onderwerp de samenwerking tussen het economische en het sociale domein. Deze conferenties gaan ook plaatsvinden in de andere arbeidsmarktregio's in onze provincie. Met name Zaanstreek-Waterland en Zuid-Kennemerland/IJmond hebben hier belangstelling voor getoond. In de Gooi en Vechtstreek is er inmiddels een gemeenschappelijk portefeuilleoverleg.

Op basis van deze uitvoeringsagenda toetsen wij of projecten in aanmerking komen voor cofinanciering. In deze notitie schetsen we daarom allereerst de uitgangspunten van het beleid, de ambities en de inzet in deze collegeperiode.

Ik dank iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit document en met het onderliggende Manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland.

Met vriendelijke groet,

Ilse Zaal

Gedeputeerde Arbeidsmarkt & Onderwijs
Provincie Noord-Holland
Augustus 2021

1. Duurzaam doorpakken in de aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs

Maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie, vragen veel technisch en digitaal geschoolde menskracht. Bovendien verandert werk sneller dan ooit door technologische vernieuwing. Gelijktijdig stromen er te weinig goed geschoolde technologische studenten uit naar de arbeidsmarkt, is het behoud en onderhoud van aanwezig vakmensschap geen sinecure en blijken achtergrondkenmerken van werkzoekenden soms onnodige barrières op te werpen in het arbeidsproces. De kwantitatieve en kwalitatieve mismatch tussen onderwijs en arbeidsmarkt voor techniek en technologie is daarmee groter en actueler dan ooit. Werkgevers vragen om op andere manieren oplossingen te vinden om vacatures te vervullen. Door niemand uit te sluiten, kunnen niet-voor de hand liggende doelgroepen antwoorden geven op de mismatch en krijgen meer mensen de kans om mee te doen op de arbeidsmarkt van de toekomst. Onze economie en maatschappelijke opgaven hebben iedereen nodig.

Met deze agenda streeft Noord-Holland naar een arbeidsmarkt waarop werkgevers voldoende goed geschoold personeel kunnen vinden. Waar studenten een opleiding volgen die aansluit bij de praktijk, waar werkenden zich een heel leven kunnen ontwikkelen en waar werkzoekenden een baan kunnen vinden die aansluit bij hun skills.

Het '**denken in skills'** is een belangrijke rode draad in deze agenda, maar ook in het manifest. Om een veerkrachtige arbeidsmarkt en duurzame inzetbaarheid te bereiken, zouden diploma's niet meer een beperkende factor moeten zijn. Doorgaans hebben mensen of in aanleg meer skills tot hun beschikking of diverse skills zijn opgebouwd tijdens het werkend leven. Door zowel aanwezige als gevraagde skills te inventariseren bij medewerkers als bij functies waar veel vraag naar is, kunnen onverwachte 'matches' en nieuwe kansen ontstaan. Dit wil niet zeggen dat er geen opleidingen meer nodig zijn, maar deze kunnen (praktijk)gericht en flexibel worden ingezet. Werkzoekenden kunnen dan bijvoorbeeld relatief snel overstappen naar andere sectoren. Ook biedt dit mogelijkheden voor hen waarvoor een diploma behalen een struikelblok is. Onder andere het programma House of Skills in de MRA werkt aan deze skillsgerichte arbeidsmarkt via onderzoek, promotie en het ontwikkelen van tools met partners.

Aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs en de rol van de provincie

Het beleidsthema arbeidsmarkt en onderwijs valt bij de provincie Noord-Holland onder het beleidsterrein regionale economie en innovatie (IPO-Kompas2020). Via dit beleidsterrein werken we aan het vestigingsklimaat en het innoverend vermogen van het bedrijfsleven in de regio. Om te kunnen innoveren zijn mensen nodig die uitvoering kunnen geven aan het innoveren of toepassen van innovaties. Met de vaststelling eind 2015 van de startnotitie 'Naar een veerkrachtige Arbeidsmarkt', hebben Provinciale Staten de uitgangspunten vastgesteld voor het arbeidsmarktbeleid van de provincie Noord-Holland. Het huidige coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam doorpakken!' heeft geen wijzigingen aangebracht in de rolopvatting (zie bijlage 1). Het coalitieakkoord leidt wel tot aanscherping van de focus op maatschappelijke opgaven van de provincie rond groen herstel en duurzaamheid.

Instrumenten

De meest in het oog springende instrumenten, die we als provincie inzetten ten behoeve van de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs zijn: a) het faciliteren van een triple helix (mbo)campusstructuur[1] in de regio (zie bijlagen 2 en 3) en b) de inzet van onze werkambassadeur als aanjager van provinciaal beleid (zie bijlage 4 voor rol en inhoud van de functie). Als onderlegger voor ons beleid hebben wij ons monitorinstrumentarium. Nieuwe instrumenten, zoals het 'Manifest Werken & Ontwikkelen 2030 in Noord-Holland', de organisatie van technologietafels en het aanjagen van ontwikkelcoalities, werken wij in het vervolg van deze notitie nader uit.

In een campus werken studenten en bedrijfsleven samen aan vraagstukken van het bedrijfsleven, in voorbereiding op de arbeidsmarkt van morgen. Hierdoor wordt de kloof tussen onderwijs en bedrijfsleven kleiner. Studenten krijgen een actueel beeld van het bedrijfsleven en het bedrijfsleven ziet vraagstukken opgelost. Deze campussen jagen hiermee onderwijsvernieuwing aan, maar kunnen ook doorgroeien naar regionale innovatie ecosystemen. Het gaat hier om het ontwikkelen van flexibele samenwerkingsstructuren, waarin met name vraagstukken voor de lange termijn rond kiezen, leren, werken en innoveren kunnen worden opgepakt. Bijvoorbeeld door te werken aan zicht op veranderingen in de beroepspraktijk als gevolg van technologische ontwikkelingen. Voorbeeld is de Techport Campus waar eind vorig jaar de realisatie van een zogenoemd Innovation Warehouse voor mkb en onderwijs van start is gegaan. Figuur 1 illustreert het snijvlak tussen bedrijven, onderwijs en overheden waarbinnen een campus zijn meerwaarde heeft.

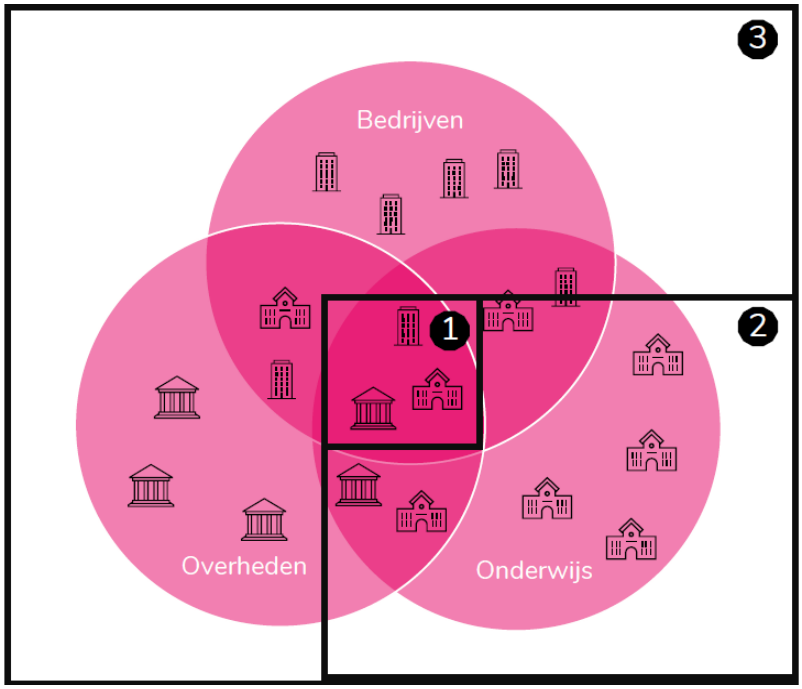

Figuur 1 Triple helix in het domein arbeidsmarkt en onderwijs[2]

De werkambassadeur is de vertegenwoordiger van de provinciale belangen op het terrein van arbeidsmarkt en onderwijs. De agenda van de werkambassadeur is onderdeel van het provinciaal beleid.

[1] Met de triple helix campusstructuur wordt bedoeld de publiek-private samenwerkingen tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid om de aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven te verbeteren ten behoeve van een veerkrachtige en op de toekomst gerichte arbeidsmarkt. Voor de financiering van een dergelijke PPS zijn er rijksmiddelen beschikbaar via het Regionaal Investeringsfonds (RIF), waarbij de provincie een rol heeft als cofinancierder, direct of via het BO Economie MRA. www.investeringsfondsmbo.nl.
Het hbo heeft de mogelijkheid gekregen (al eerder dan 2015) voor het oprichten van thematische PPS-en onder de term: Centre of Expertises (CoE). Deze CoE's zijn door het Rijk gefinancierd geweest. In Noord-Holland ondersteunt de provincie alleen het CoE TerraTechnica (Inholland Alkmaar).

[2] De provincie richt zich op het gebied waar bedrijfsleven, onderwijs en overheden samenwerken.

De werkambassadeur is onafhankelijk en flexibel. Hij signaleert en agendeert proactief Gedeputeerde Staten, gevraagd en ongevraagd, over relevante ontwikkelingen. Door deze positie is hij ook een verkenner, netwerker en vernieuwer en ontstaat er een tweerichtingsverkeer tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. De werkambassadeur verbindt bedrijfsleven, onderwijs en overheidsorganisaties om de kwantitatieve groei van technisch en technologisch kwalitatief goed geschoold personeel in de provincie aan te jagen.

Onze instrumenten vinden inhoudelijk aansluiting en ondersteuning vanuit het landelijke Techniekpact. Sinds 2015 zijn we hierin partner en volgen wij met ons campusbeleid de lijnen Kiezen, Leren, Werken en Innoveren in de techniek. In het landsdeel Noordwest wisselen we met Utrecht en Flevoland kennis uit over arbeidsmarktontwikkelingen en beleidsuitvoering en bereiden wij samen onze positie voor in de landelijke overleggen. Het pact biedt ons tot nu op strategisch niveau toegang en afstemmingsmogelijkheden met het netwerk van ministeries, branches en alle lagen van het onderwijs. Formeel loopt het Techniekpact in 2021 af en wordt het overgelaten aan de regio's. Een nieuw kabinet bepaalt of en op welke wijze zij landelijk een vervolgpact gaat faciliteren.

Hoe staat onze beleidsontwikkeling ervoor in 2021?
In het najaar en de winter van 2020-2021 hebben wij, conform het coalitieakkoord, een impactanalyse naar de aanwezige campussen (PPS-en) laten uitvoeren door het Platform Talent voor Technologie/Katapult. Onder aanvoering van onze huidige werkambassadeur, John Herfkens, is bovendien een herijking gestart van de triple helix-visie op de aansluiting Arbeidsmarkt en Onderwijs. Ruim 160 stakeholders uit de provincie deden mee aan dit proces, wat heeft geleid tot het Manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland: samenwerken aan een veerkrachtige technische en technologische arbeidsmarkt voor een duurzaam en groen Noord-Holland. Resultaten van de PPS-analyse zijn ingebracht in het herijkingstraject rond de visie. Het nieuwe manifest benutten wij als een onderlegger voor de realisatie van deze uitvoeringsagenda. De acties genoemd in het manifest (pagina 33, 34 en 35) zijn onderdeel van deze uitvoeringsagenda en beoordeling van nieuwe activiteiten en de uitvoering daarvan zullen plaatsvinden langs de lijnen van dit manifest. Zie bijlage 5 voor een toelichting.

Daarnaast hebben de maatregelen naar aanleiding van Covid-19 de nodige gevolgen voor de arbeidsmarkt, zijn er tevens berekeningen gemaakt ten aanzien van de hoogte van investeringen in de energietransitie en de gevolgen voor de arbeidsmarkt voor de realisatie daarvan, en is onlangs de arbeidsmarktmonitor 2021 gepresenteerd. In hiernavolgende kaders zijn de belangrijkste inzichten vanuit deze ontwikkelingen weergegeven, die wij centraal stellen in onze visie op de arbeidsmarkt van de toekomst.

Evaluatie triple helix campusstructuur (PPS-impactanalyse)
In het algemeen stellen de onderzoekers dat deze PPS-en een belangrijk arbeid-onderwijs instrument zijn geworden in Noord-Holland. Deze PPS-en hebben de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld in **het innoveren van het beroepsonderwijs.** Ook zijn de netwerken met bedrijven en overheden flink uitgebreid. Studenten werken dankzij de PPS-en steeds meer aan praktijk-opdrachten (een contextrijke infrastructuur). Ook zijn er concepten ontwikkeld voor inclusiviteit, zoals met de PPS Groenstart. PPS-en die in de samenwerking met het bedrijfsleven wat losser staan van het onderwijs, verduurzamen beter, bijvoorbeeld Techlands (Zaanstad), VTI (Amsterdam) en Techport (IJmond).

Om een regionale spilfunctie te kunnen vervullen in het creëren van een meer duurzame en veerkrachtige arbeidsmarkt, zullen de PPS-en de komende jaren stappen moeten zetten richting **het innoveren van de beroepspraktijk**. De PPS-en dienen daarvoor een grotere rol te krijgen bij het toepassen van technologische innovaties en het leven lang ontwikkelen. Campusvorming waar de diverse onderwijsniveaus (mbo-hbo-wo) samenwerken zijn hierbij behulpzaam (zie voor meer opbrengsten bijlage 3).

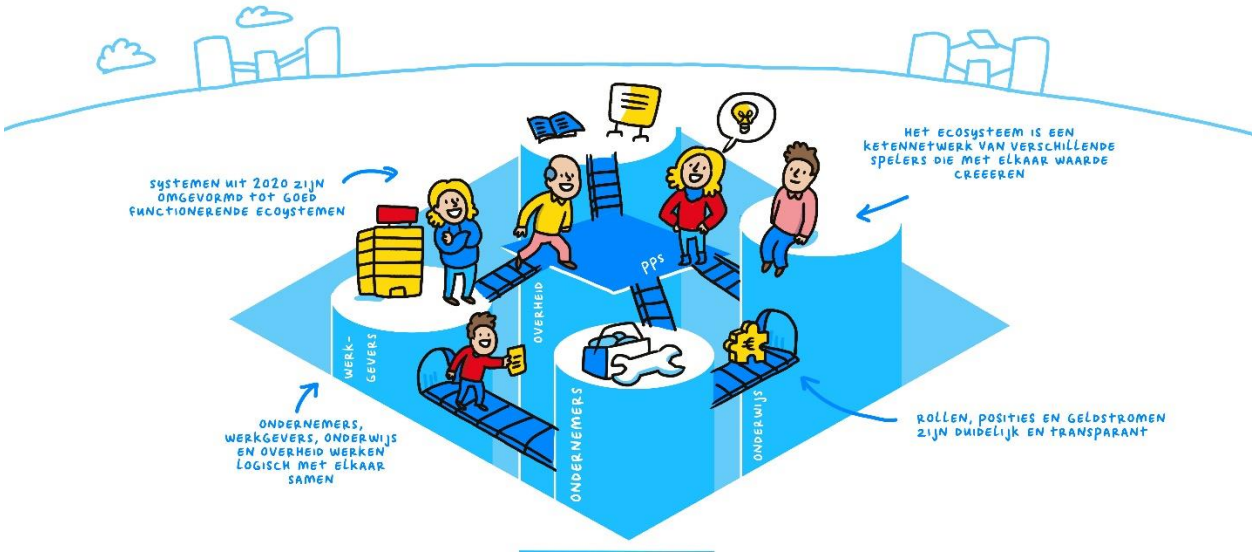

Toekomstbeeld aansluiting arbeidsmarkt & onderwijs 2030: het manifest
Via zes thema's hebben de deelnemers hun ideaalbeeld gegeven voor 2030 en hebben zij ook gezamenlijke doelstellingen en gewenste acties geformuleerd. De thema's waren: innovatie, instroom, doorstroom & techniekpromotie, leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid, van werk naar werk, inclusiviteit en een werkend ecosysteem & campusvorming. Beelden die naar voren komen zijn:

- In 2030 innoveren en leren bedrijven en scholen samen via regionale 'leergemeenschappen' (campus, broedplaats, fieldlab enzovoort) en maken tegelijk deel uit van een totaal Noord-Hollands ecosysteem van werken en ontwikkelen;
- In 2030 wordt onderwijs gepersonaliseerd, plaatsonafhankelijk, modulair en flexibel aangeboden, je kiest niet meer voor een beroep maar voor een loopbaanroute, ieder heeft zijn eigen skillspaspoort[3] - wat als basis dient voor gemakkelijke doorstroom - en eenieder kan daarbij gebruikmaken van een ontwikkelfonds;
- In 2030 is de samenwerking van partijen zo intensief en flexibel dat het aantal benodigde medewerkers snel is op en af te schalen, zonder dat talenten verdwijnen of werkloos worden, en iedereen mee kan doen (zie ook bijlage 5).

Ontwikkeling arbeidsmarkt
We moeten constateren dat de mismatch op de arbeidsmarkt rond vraag en aanbod van technologische vakmensen nog altijd één van de grootste in omvang is (zie ook bijlage 6, ontwikkelingen arbeidsmarkt, spanningsindicator). Hierbinnen hebben IT en Bouw/installatie de omvangrijkste tekorten. Met het tot stand komen van het landelijk klimaatakkoord is de druk op de technische sectoren alleen maar vergroot omdat de realisatie daarvan vooral technische en technologische vakmensen vraagt.

Covid-19
Covid-19 heeft ons in eerste aanleg op achterstand gezet in het uitvoeren van onze ambities, zoals verwoord in het coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam Doorpakken!'. Uiteindelijk hebben de extra middelen vanuit het herstel- en duurzaamheidfonds (motie 42), op het onderdeel technische en technologische vakmensen voor duurzaam en groen herstel, kunnen fungeren als vliegwiel in de herijkingsaanpak van het arbeidsmarktbeleid. Wij hebben met deze middelen de mogelijkheid aangegrepen om te experimenteren met pilots rond financieringsarrangementen voor individuele inwoners van Noord-Holland. Dit is anders dan onze reguliere insteek, die zich primair richt op het verbinden van triple helix-partijen in de campusstructuur. De campussen spelen wel een belangrijke rol

[3] Het denken in skills in plaats van in diploma's is een belangrijke (sociale) innovatie om duurzame inzetbaarheid en intersectorale mobiliteit van iedereen mogelijk te maken.

in de uitvoering van deze financiële arrangementen voor oriënteren, begeleiden en opleiden van zij-instroom. Hierdoor kunnen zij ook stappen zetten in het versterken en verduurzamen van hun positionering in het vraagstuk van duurzame inzetbaarheid en leven lang ontwikkelen.

Naar een uitvoeringsagenda 2021-2023

De aansluiting van onderwijs op de langetermijnvraag naar technisch en technologisch vakmensschap van het bedrijfsleven staat centraal in deze uitvoeringsagenda. Het gaat daarbij om actuele ontwikkelmogelijkheden voor zowel jongeren als volwassenen, werkenden en werkzoekenden, naar het werk van de toekomst. Bijvoorbeeld nodig voor zij-instromers van werk naar werk, zowel binnen een sector als tussen sectoren[4]. Uiteraard spelen daarbij het onderwijs zelf en ook inclusiviteit een belangrijk rol, maar zij vormen niet het vertrekpunt voor ons beleid. De provincies hebben immers geen rol meer in het sociaal domein sinds 2010 en ook het onderwijs wordt bepaald en aangestuurd vanuit het Rijk (al dan niet) in samenwerking met gemeenten. Vanuit de provincie wordt telkens vanuit elke actie bekeken hoe inclusiviteit binnen de betreffende actie te waarborgen is. Zo is er juist het afgelopen jaar meer verbinding gelegd met de vijf arbeidsmarktregio's in Noord-Holland. Door de coronacrisis heeft het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) onder andere gelden beschikbaar gesteld voor het instellen van regionale mobiliteitsteams (RMT's) om mensen van werk naar werk te begeleiden via de UWV's. Hierdoor raken de beleidsvelden economie en sociale zaken elkaar meer dan ooit.

> **Inclusiviteit** komt in onze acties tot uiting via het mogelijk maken van publiek-private samenwerkingen die bijdragen aan een duurzame inzetbaarheid voor iedereen van 4 tot aan 67. Inclusiviteit in onze economie vraagt een leven lang ontwikkelen van mens en bedrijf. Het begint dus al op de basisschool en krijgt vervolg in het voortgezet onderwijs onder meer met zogenaamde entree opleidingen (mbo niveau 1 en 2). Deze opleidingen stellen werkend leren centraal en begeleiden studenten van alle leeftijden naar praktijkgericht werk in de technisch georiënteerde vraagsectoren. Er is vanuit ons landbouwbeleid de afgelopen jaren ervaring opgedaan met de entreeopleiding RIF Groenstart. Vanuit deze ervaringen is een nieuwe RIF-aanvraag voor geheel Noord-Holland Noord in ontwikkeling voor een bredere doelgroep en nu ook gericht op bouw, techniek en recycling naast groen. Daarnaast zullen wij in alle activiteiten ten aanzien van instroom en doorstroom ons richten op de talenten van alle groepen binnen het primair onderwijs (po), het voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo) maar ook die binnen de zijinstroom.
> Inclusiviteit zit ook in het kunnen doorlopen van de diverse aansluitende niveaus. De term is hier doorlopende leerlijnen of ontwikkelpaden. Deze verbindingen zijn een belangrijk onderdeel in ons campusbeleid. Tenslotte is denken in skills, met daarbij aansluitende ontwikkelmogelijkheden, een belangrijk middel om inclusieve doelstellingen te bereiken. Meer mensen zullen door een focus op skills, in relatie tot hun talenten, breder inzetbaar zijn in het arbeidsproces. Ook het werk zelf kan, door meer aandacht en de opdeling van het werk in daarvoor benodigde skills, mogelijkheden op de arbeidsmarkt voor iedereen vergroten. Wij willen vanuit de campussen experimenten aanjagen die - door gebruik te maken van nieuwe technologieën, zoals artificial intelligence - helpen om werkprocessen voor iedereen te ondersteunen. Doel is om meer mensen actief te kunnen laten bijdragen aan onze maatschappelijke opgaven in onze economie.

Uit voorgaande acties met het veld blijkt dat de focus en de doelen nog steeds actueel zijn.

Wij handhaven en intensiveren onze uitgangspunten rond:

- Goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt en vice versa
- Snellere doorstroming van werk naar werk
- Bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt

[4] Van werk naar werk houdt feitelijk in dat men niet of nauwelijks terecht komt in een uitkering, maar (relatief) soepel kan overstappen naar functies waar veel (duurzame) vraag naar is.

Wij handhaven bovendien de volgende focus op:

- Actuele technische en technologische skills waarvan de grootste bijdrage aan het innovatief vermogen van de regionale economie én de maatschappelijke opgaven wordt verondersteld;
- De grootste mismatch in benodigd en aanwezig kwantitatief en kwalitatief goede vakmensen.

Wij leggen met deze uitvoeringsagenda extra focus op:

- Groen herstel en duurzaamheid vanuit de energietransitie en de klimaatopgave.
- Verbinden en versterken van de campussen in de regio.
- Gezamenlijke visievorming en uitvoering van een actieprogramma met het veld (Manifest).

Wij hanteren daarvoor de volgende actielijnen:

1. Het slim koppelen van innovatie aan leven lang ontwikkelen;
2. Behouden en vergroten van vakmensen door het versnellen van werk naar werk processen;
3. Stimuleren leven lang ontwikkelen voor duurzame inzetbaarheid en inclusiviteit;
4. Bevorderen instroom, doorstroom en techniekpromotie;
5. Aanjagen en faciliteren campus- en ecosysteemontwikkeling ten behoeve van werken en ontwikkelen.

Onze hoofddoelstelling luidt: **een duurzame en veerkrachtige Noord-Hollandse arbeidsmarkt**.

Onder een duurzame en veerkrachtige arbeidsmarkt verstaan wij een arbeidsmarkt die zich richt op:

- Realisatie van de klimaatopgave, te weten de energietransitie, circulaire economie, een duurzaam bebouwde omgeving, duurzame mobiliteit en digitalisering;
- Bijdragen aan het innovatievermogen van de regio op de lange termijn, vanuit kansen in en tussen sterke clusters en sectoren;
- Leven lang ontwikkelen en duurzame inzetbaarheid op basis van skills voor iedereen (inclusiviteit voor wie wil en kan werken);
- Een zelfstandig evenwicht van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, zodat de bemoeienis van overheden beperkt kan blijven;
- Voldoende beschikbare banen voor werkzoekenden en werkloosheid die kort van duur is.

Hoe de uitvoeringsagenda realiseren en wat doet de provincie daarin
Naast de actualisatie van de doelen en acties van ons beleid vanuit de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, richten we ons nog meer op het gezamenlijk met onze partners in het veld bewerkstelligen van resultaten op deze acties, waar verantwoordelijkheden complex belegd zijn. De totstandkoming van het 'Manifest Werken en Ontwikkelen' zien wij daarvoor als een cruciaal samenwerkingsinstrument. Het manifest werkt voor de daarin opgenomen actieagenda met zogenaamde ontwikkelcoalities. In een ontwikkelcoalitie dienen die partijen te zitten die daadwerkelijk kunnen bijdragen, organisatorisch en financieel, aan een concreet resultaat. Vaak wordt er gezegd: er is al heel veel, dus slim en effectief verbinden zou al veel resultaat moeten opleveren. Elke coalitie heeft een aanjager, veelal een persoon betrokken bij een PPS/Campus. De provincie faciliteert het starten van deze coalities en het aanjagen en afstemmen van het geheel aan acties en coalities door de werkambassadeur.

Gezamenlijk stelt deze coalitie een purpose case op aan het begin van een actie/project. Een purpose case lijkt op een business case, maar gaat niet alleen over financiering en organisatie maar ook over de maatschappelijke opbrengst en over het commitment van alle partijen aan het doel en de uitvoering. Partijen die een bijdrage kunnen leveren aan de opbrengst werken gezamenlijk de purpose case uit. Hiermee willen we de 'volgende stap' zetten, namelijk het creëren van een samenwerkend netwerk van bestaande partijen uit de diverse domeinen in één ecosysteem. Blijkt uit de purpose case dat er in het netwerk onvoldoende draagvlak voor uitvoering is, dan zal de actie worden beëindigd.

Samengevat levert dat de volgende doelenboom voor ons arbeidsmarktbeleid op:

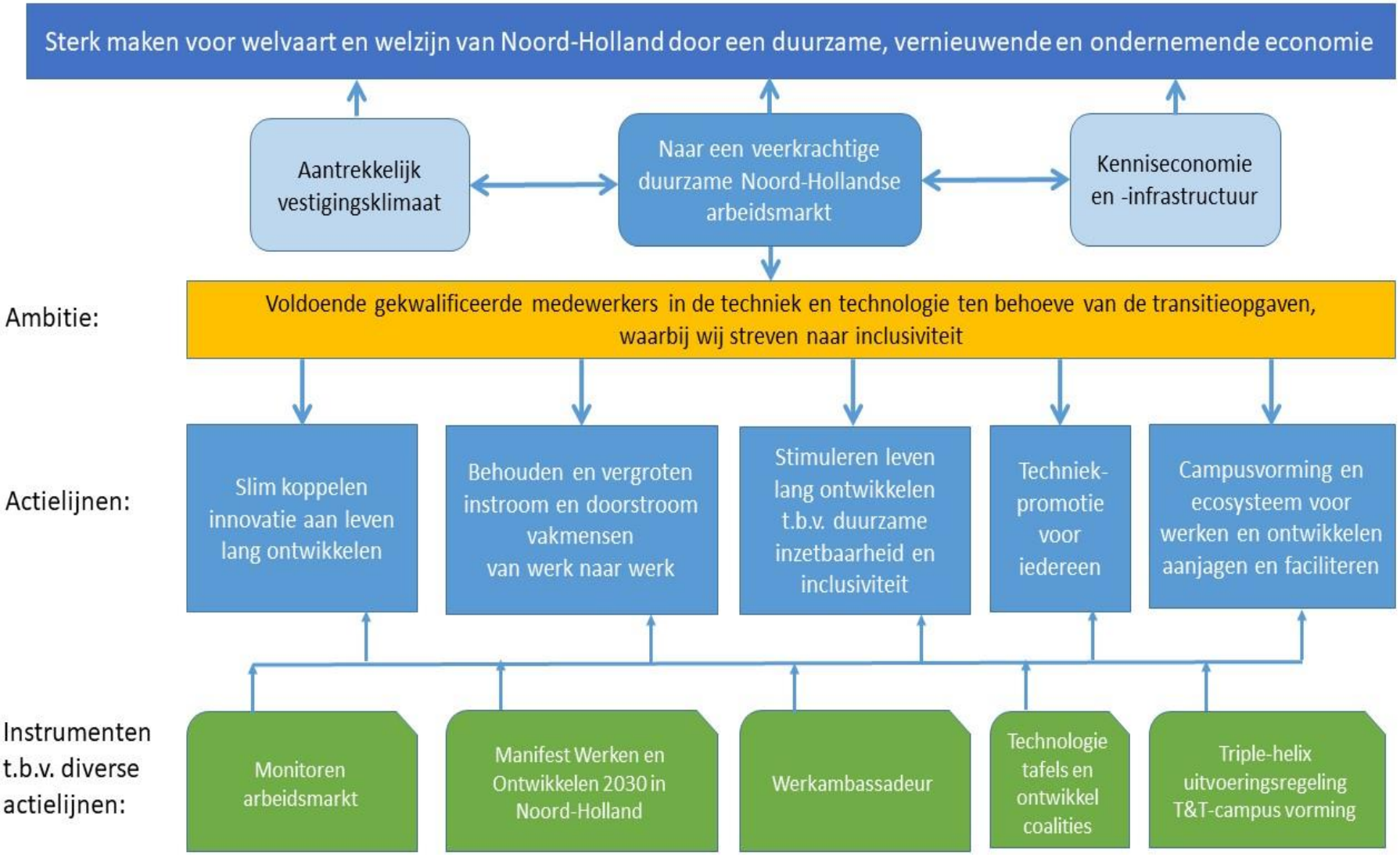

Figuur 2 Doelenboom arbeidsmarktbeleid 2020-2023

2 Ambities en inzet op actielijnen

Zoals aangegeven in hoofdstuk 1 komen we voor het actuele beleid op Arbeidsmarkt en Onderwijs uit op 5 actielijnen met gelijkluidende doelen. Hierna is per actielijn aangegeven waarom deze van belang is voor onze regionale economie, welke opgave wij zien en welke acties wij gaan ondernemen in relatie tot de actieagenda van onze partners in het 'Manifest Werken en Ontwikkelen 2030'. Waar wij ontwikkelcoalities (willen) faciliteren geven wij dat per actielijn aan in de actietabel.

I. Het slim koppelen van innovatie aan leven lang ontwikkelen

Waarom innovatie koppelen aan beroepsonderwijs:

- Vergroten van regionaal innovatief vermogen van het bedrijfsleven;
- Afleveren van state-of-the-artopgeleide vakmensen met benodigde innovatieve skills, die snel en effectief kunnen zijn in hun werk;
- Stimuleren van actueel en betekenisvol leren voor studenten en onderhouden van vakkennis van docenten en werknemers.

Voor het bestaansrecht van een bedrijf is het belangrijk om te blijven innoveren[5]. Om te kunnen innoveren zijn mensen nodig. Als zowel studenten als medewerkers regelmatig aan de slag gaan met vraagstukken uit het bedrijfsleven en het toepassen van innovatie, krijgt het bedrijfsleven niet alleen antwoorden, maar wordt er ook informeel geleerd, doordat nieuwe vaardigheden in het uitvoeren van het werk worden opgedaan. Het leren is bovendien proactief, omdat het al plaatsvindt tijdens het proces van innovaties, initiëren en uitwerken. Dit noemen we het slim koppelen van innovatie aan leven lang ontwikkelen. Elke innovatie heeft aspecten van human capital. De campus/PPS is een belangrijk instrument, zowel om aan de slag te gaan met innovatie, als dat het deze human capital aspecten zichtbaar, bespreekbaar en ontwikkelbaar maakt en gelijktijdig opleidingen actueel houdt.

Uit de analyse van de PPS-en in Noord-Holland blijkt dat er nog een belangrijke stap valt te zetten in het vernieuwen van de beroepspraktijk en het positioneren van het mbo als innovatiepartner. Intensievere samenwerking met het hbo is hiervoor nodig. Voor met name kleinere mkb-bedrijven is het vaak een hele uitdaging om zich als bedrijf en medewerkers voor de langere termijn te blijven kunnen ontwikkelen. Oorzaken zijn onder meer een focus op kortetermijnproductie, het onvoldoende bewust zijn van snelle veranderingen door innovatieve ontwikkelingen en gebrek aan toegang tot kennis en kunde. Terwijl het mkb een enorme motor en werkgelegenheidsbron is voor de Nederlandse economie. Ook bij eigenaren, directeuren en leidinggevenden in het mkb ligt er dus een ontwikkelingsvraag.

Doel actielijn: We zoeken en ondersteunen slimme verbindingen tussen investeringen in innovaties en het leren en ontwikkelen van mens en bedrijf

[5] We hebben het hier vooral over technische innovatie. Maar ook sociale innovatie is voor het beleidsveld A&O van belang (bijvoorbeeld het ontwikkelen van een leercultuur en het denken in skills in plaats van diploma's).

Acties en resultaten

Nr.	*Titel*	*Omschrijving*	*Beoogd resultaat 2021-2023*
1.	Mkb-route (ontwikkel-coalitie 6) [6]	Het meenemen en meekrijgen van het mkb in innovatieve en digitale ontwikkelingen, nodig voor de brede klimaatopgave. Allereerst gaat het om het creëren van bewustwording bij het mkb op dit punt. Daaropvolgend vraagt het toegang tot opleidingsmogelijkheden en innovatiewerkplaatsen met het onderwijs. Als start van deze route sluiten wij aan bij het initiatief van de Smartmakers Academy bij de 3D Makers Zone, Nova College en Inholland, voor bedrijven in de metaal en electro. Specifiek voor digitalisering van de achterblijvers in het brede mkb, cofinancieren wij op deze actielijn inmiddels twee projecten (MRA en NHN) vanuit de digitale werkplaatsregeling van het Rijk. In deze ontwikkelcoalities gaat het om het beter betrekken van het mkb bij de mogelijkheden van de campussen in het opleiden en innoveren van de beroepspraktijk. Daarvoor is een heldere route langs deze campussen en verbinding met andere initiatieven voorwaardelijk.	In 2023 is er een routekaart voor mkb-bedrijven voor oriëntatie en toegang tot nieuwe ontwikkelingen. De routekaart verbindt de T&T campussen en hun specifieke bedrijfssectoren. Techniekbranches ervaren hierdoor een vergrote aandacht voor innovatie en ontwikkeling in het mkb. Eind 2022 is er een businessmodel voor community gedreven digitale skills ontwikkeling. De digitale werkplaatsen zijn onderdeel van de mkb-route. Door vouchers is er directe impact bij 100 bedrijven.
2.	Gecombineerde lectoraten-practoraten (ontwikkel-coalitie 7)	Aanjagen en bijdragen in het aanstellen (of uitbreiden tot) gecombineerde practoraten-lectoraten[7] via de techniek- en technologiecampussen. Hierdoor kunnen campussen en fieldlabs, op diverse opleidingsniveaus, zowel de samenwerking met bedrijven als het innovatief vermogen van de regio verstevigen.	Eind 2023 zijn er minimaal 3 lectoraat-practoraat combinaties gerealiseerd binnen de innovatieclusters rond de campussen/PPS-en.
3.		Tevens verkennen we de mogelijkheden van het provinciaal innovatie instrumentarium als middel om het bedrijfsleven inzicht te laten opbouwen over de gevolgen van de implementatie van innovatie voor het onderhouden van een actuele beroepspraktijk, en om eventuele onderwijsvernieuwing te stimuleren.	Opleveren verkenning medio 2022.

II. Behouden en vergroten van instroom en doorstroom van vakmensen van werk naar werk

Waarom inzetten op werk naar werk:

- Onze economie is in transitie door genoemde ontwikkelingen rond het klimaat. Hierdoor groeit de mismatch in en richting techniek en technologie en dreigt economische vertraging.
- Verkorten van overstaptijd binnen bedrijven, tussen bedrijven in techniek en technologie en van daarbuiten, draagt bij aan het beperken van de mismatch.
- Bevorderen van afspraken tussen bedrijven over inhuren en uitlenen van vakmensen op basis van skills en met oog voor overgang van krimpende naar groeiende sectoren in onze economie.
- Verkorten matchingsperiode door vergroten van vindbaarheid vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

[6] De nummering van de ontwikkelcoalities verwijst naar de nummering van de acties in het manifest pagina 33, 34 en 35

[7] Een practoraat is een expertiseplatform binnen een mbo-instelling waar praktijk(gericht) onderzoek wordt uitgevoerd. Doel is het verspreiden van kennis en innovatie, en opleiden tot innovatief vakmensschap

Om aan de opgave van voldoende gekwalificeerde werknemers te kunnen voldoen moeten medewerkers een gezonde en veerkrachtige loopbaan binnen de techniek en technologie kunnen ontwikkelen. Dit biedt een blijvende meerwaarde voor het betreffende bedrijf en voor de techniek als sector, en draagt bij aan een veerkrachtige arbeidsmarkt. Het is daarom belangrijk om met alle partners instrumenten te ontwikkelen of op te schalen, die bijdragen aan het behoud[8] van vakmensen voor techniek en technologie. Hierbij kan worden gedacht aan onder andere een duidelijk en laagdrempelig loket, oriëntatie, begeleiding en opleidingsmogelijkheden, maar ook aan afspraken tussen bedrijven en bedrijfssectoren om vakmensen uit te wisselen en zijinstroom te bevorderen.

Doel actielijn: Samen met onze partners ontwikkelen van instrumenten voor mobiliteit van vakmensen binnen technologie en tussen sectoren (van werk naar werk).

Acties en resultaten

Nr.	*Titel*	*Omschrijving*	*Beoogd resultaat 2021-2023*
3.	Servicepunt Techniek (ontwikkelcoalitie 1)	Vraag en aanbod sneller aan elkaar koppelen, door gericht mixen en matchen binnen en tussen de techniekbranches. Op basis van het herstel en duurzaamheidsfonds (motie 42) financiële ondersteuning bieden met individuele ontwikkelbudgetten, als opmaat naar een ontwikkelfonds van de arbeidsmarktregio's. Doelstelling hier is vooral niemand te verliezen voor de techniek opdat daarmee ook de klimaatopgave kan worden gerealiseerd. Aandacht voor de ontwikkeling van mobiliteitsteams in de arbeidsmarktregio's, die de opdracht hebben om vraag en aanbod voor de gehele arbeidsmarkt dichter bij elkaar te brengen, is nodig om overlap te voorkomen en mogelijke synergie te bewerkstelligen.	In 2023 heeft elke arbeidsmarktregio een technische campus met een (digitaal en fysiek) servicepunt om in-, door-en zijinstroom dichter bij mens en bedrijf te brengen.
4.	Zijinstroomtrajecten (ontwikkel-coalitie 3)	Vanuit de bestaande Techniek en Technologie campussen ontwikkelen van een provincie brede methodiek en aanpak om zijinstroom binnen en naar de techniek en technologie aanzienlijk te vergroten. Ondersteunen met ontwikkelbudget in de vorm van vouchers, als reguliere middelen tekort schieten (motie 42)	Vanaf 2022 verzorgen de gezamenlijke campussen jaarlijks minimaal 500 zijinstroomtrajecten, bestaande uit oriëntatie, begeleiding en opleiding.
5.	Afsprakenmodel voor bedrijven (ontwikkel-coalitie 2)	Mensen van werk naar werk laten bewegen vraagt afspraken tussen bedrijven met een behoefte aan personeel, maar ook van bedrijven met een (mogelijk) overschot. Op basis van ervaringen wordt een vorm ('voorbeeldmodel') ontwikkeld, waarmee bedrijven tot die samenwerkingsafspraken kunnen komen. Dit actiepunt sluit tevens aan bij actiepunt 4., als er oriëntatie, begeleiding en opleiding nodig is en	In 2021 verstrekken van subsidie aan de Luchtvaart Community Schiphol om een aanjagende rol bij dit model op te pakken en hun ervaringen met skillsbased werken en inclusiviteit hierin te verduurzamen. In 2023 is er minimaal één campus, waarvan de

[8] Eerder stelde de toenmalige TechniekRaad Noord-Holland vast, dat meer dan de helft van technisch geschoolde vakmensen in niet-technische sectoren werkten. Daarvoor lieten economische crises zien, dat er een flinke uitstroom van techniek naar andere sectoren plaatsvond. Het terugkrijgen van deze vakmensen richting techniek blijkt geen sinecure

		op actiepunt 3. voor het mixen en matchen tussen mens en bedrijf.	verbonden bedrijven onderling werknemers uitwisselen, zodat zij zich verder ontwikkelen in de techniek.
6.	Een (gevoeld) loket voor mens, bedrijf en opleiders voor toegang tot aanbod van werk, werkzoekenden en ontwikkelmogelijkheden (ontwikkelcoalitie 5a)	Aanjagen van de ontwikkeling van een herkenbaar en duidelijk loket, dat zoveel als mogelijk bestaande initiatieven met elkaar verbindt, opdat er transparante uitwisseling van informatie tussen vraag en aanbod in het domein van onderwijs en arbeidsmarkt plaatsvindt. Samenhang met actiepunten 3. en 8. is voorwaardelijk.	In 2021 faciliteren van een purpose case op basis waarvan wij de inhoudelijke wenselijkheid, en de technische en financiële haalbaarheid, van een (gevoeld) loket samen met onze partners helpen verkennen.

III. Vergroten duurzame inzetbaarheid en inclusiviteit door een leven lang ontwikkelen

Waarom aandacht voor leven lang ontwikkelen en duurzame inzetbaarheid:

- Verandering van werk en vakkennis gaat sneller dan ooit.
- Permanent ontwikkelen is voorwaardelijk om:
  - concurrerend te blijven (bedrijven en medewerkers);
  - onze maatschappelijke transities te kunnen realiseren.
- Nu zijn nog te weinig bedrijven doordrongen van de voorwaardelijkheid van een leer- en ontwikkelcultuur om duurzame inzet van hun medewerkers te vergroten.
- Focus op skills in aanvulling op diploma's vergroot voor meer mensen de mogelijkheden om hun talenten op de arbeidsmarkt in te zetten en te ontwikkelen.

Vanuit ons Strategisch Beleidskader Economie maken wij ons sterk voor een regionale economie, die welvaart en welzijn brengt voor de inwoners van Noord-Holland. Onze regionale economie in combinatie met onze maatschappelijke (klimaat)opgaven verlangt wel dat iedereen die wil en kan werken, meedoet of mee kan blijven doen. Dit vraagt van zowel mensen als bedrijven de ruimte om zich een leven lang te ontwikkelen om duurzaam inzetbaar te zijn op de arbeidsmarkt.
De grote maatschappelijke transities in combinatie met de snelle veranderingen in werk door technologisering en digitalisering blijven zorgen voor een mismatch op de arbeidsmarkt. Daarmee is om- en bijscholen, als onderdeel van een leven lang ontwikkelen, een prioritair thema voor de komende jaren. De mismatch biedt ook kansen voor het bevorderen van inclusiviteit, door in samenspraak met onze partners het instrumentarium voor duurzame inzetbaarheid voor iedereen open te stellen. Duurzame inzetbaarheid draagt bij aan de individuele welvaart en het welzijn van onze inwoners. Wij zien dit als een gezamenlijke opgave van bedrijven, bedrijfssectoren, de individuele werknemers, werkzoekenden en de overheden. Wij stimuleren de benodigde leercultuur bij bedrijven via samenwerking met de techniek en technologiecampussen, die vervolgens toegang bieden tot actuele ontwikkelmogelijkheden voor duurzame inzetbaarheid van de gehele (potentiële) beroepsbevolking.

Doel actielijn: We stimuleren een leercultuur bij bedrijven voor de doorontwikkeling van de (potentiële) beroepsbevolking.

Acties en resultaten

Nr.	*Titel*	*Omschrijving*	*Beoogd resultaat 2021-2023*
7.	Ontwikkelfonds (ontwikkel-coalitie 4)	Onderzoek naar de mogelijkheden en wensbaarheid van een regionaal ontwikkelfonds waar elke inwoner een persoonlijke ontwikkelrekening kan hebben. Het fonds wordt gevuld uit de SZW- en OCW-middelen voor Leven Lang Ontwikkelen, de beschikbare budgetten van gemeenten in de arbeidsmarktregio, de aangesloten O&O-fondsen en op basis van de ervaringen met de oriëntatie-opleidingsvouchers vanuit de provincie.	In 2021 faciliteren van een purpose case met de verantwoordelijke partijen. In 2022 wil NHN een dergelijk fonds hebben. Bij goede ervaringen lijkt het een goed streven om een dergelijk fonds breder beschikbaar te hebben eind 2023.
8.	Een talentinfra-structuur voor stakeholders op de arbeidsmarkt in Noord-Holland (ontwikkel-coalitie 5b)	Aanjagen van de ontwikkeling van een herkenbaar en duidelijk platform met overzicht van partijen en initiatieven, die een rol spelen in de talentontwikkeling van Noord-Holland. Hiermee kunnen de organisaties en medewerkers uit het ecosysteem van Arbeidsmarkt & Onderwijs elkaar beter vinden, inspireren en ontwikkelingen afstemmen. Verbinding zoeken met actie 6. van deze agenda	In 2021 opleveren van een eerste proeve van een werkend platform voor de Metropool Regio Amsterdam. Voor de doorontwikkeling in 2022 een purpose case faciliteren met aandacht voor continuïteit, volledigheid en haalbaarheid.
9.	Pilot ‘nieuwe technologie voor meer inclusiviteit’.	We onderzoeken de mogelijkheid van een pilot met één van de campussen om met nieuwe technologie en een skillsgeoriënteerde inrichting van werkprocessen de duurzame inzetbaarheid van de potentiële beroepsbevolking te vergroten. Bijvoorbeeld door met de inzet van artificial intelligence, werkprocessen te ondersteunen. Doel is om zo meer mensen actief te kunnen laten bijdragen aan de maatschappelijke opgaven in onze economie.	In 2022 opstellen van een purpose case en bij elkaar brengen van de benodigde ontwikkelcoalitie. Bij haalbaarheid mogelijk maken van de pilot.
10.	Circulaire skills	Via het actieplan Circulaire Economie zal onderzocht worden wat de transitie naar een circulaire economie vraagt van de arbeidsmarkt.	Opleveren rapport.

IV. Bevorderen instroom, doorstroom met techniekpromotie

Waarom instroom, doorstroom, techniek promotie:

- De groeiende mismatch in techniek en technologie in combinatie met maatschappelijke opgaven gaan vragen om meer vakmensschap in kwaliteit en kwantiteit;
- Demografisch verkleint de instroompopulatie en neemt de keuze voor techniek/technologie af;
- Zijinstroom krijgt beperkt aandacht in promotie van werken in de techniek;
- Er ontbreekt eerlijke en eenduidige beeldvorming bij ouders en werkzoekenden over techniek;
- Voorkomen van versnippering van inzet over en tussen de diverse belanghebbenden.

Om de instroom in technische en technologische opleidingen en banen te vergroten, blijft het belangrijk om technologie goed te profileren. Hierbij is het van belang om rekening te houden met de diverse doelgroepen, niet alleen de potentiële leerling (basis en voortgezet onderwijs) of student (beroepsonderwijs), maar ook met de ouders, leerkrachten/docenten én de professionals (bijvoorbeeld in andere sectoren). Deze laatste groep kan op zoek zijn naar nieuwe uitdagingen en willen we verleiden om via zijinstroom in de techniek te gaan werken. Door bovendien doorlopende leerlijnen[9] te ontwikkelen krijgt een student of al werkende professional de mogelijkheid telkens een stap te maken in de carrière op het moment dat hij of zij daar aan toe is.

Doel actielijn: We stimuleren de instroom van technici door het promoten van techniek en technologie.

Acties en resultaten

Nr.	*Titel*	*Omschrijving*	*Beoogd resultaat 2021-2023*
11.	Eén taal en aanpak voor techniekpromotie (ontwikkelcoalitie 9)	Benutten Beta-MentalityModel[10] en de 7 Werelden van Technologie[11] om de keuze voor techniek en technologieonderwijs te stimuleren.	In 2024 is 70% van alle PO-scholen in Noord-Holland bekend gemaakt met het belang van techniek, het bèta mentality model en de 7 werelden van techniek. In 2024 hebben de 10 innovatieve campussen een Promotie Event Techniek (PET) voor basisscholen. Tijdens elke PET wordt ook een ouder-kind-dag georganiseerd. Ouders worden niet alleen als ouders benaderd, maar ook als potentiële werknemer. In 2023 zijn 3 pilots gedraaid om een PET-event uit te breiden met een volwassenen-PET (als inspiratiedag voor zijinstroom) en te verbinden aan een groter regionaal Technologisch Event, waarbij technische beroepen als kansberoepen zichtbaar zijn.
12.	PPS-case inclusiviteit (ontwikkelcoalitie 8)	Opzetten van een purpose case waarin economische en maatschappelijke impact wordt uitgewerkt van meer inclusiviteit in de keten van opleiden, ontwikkelen, werken om zo ook in- en	Door de triple helix gedragen purpose case, waarin uitwerking van een provinciebrede leergemeenschap 'Kwetsbare mensen op de arbeidsmarkt' en de ontwikkeling en inzet

[9] Doorlopende leerlijnen is een methode om samenhang en opbouw te bereiken in een competentiegericht curriculum. Het begrip doorlopende leerlijn wordt ook gebruikt voor de samenhang van curricula binnen een opleiding of over opleidingen heen, bijvoorbeeld: vmbo, mbo, hbo.
[10] https://ptvt.nl/kennisbank/betatechmentality/
[11] https://ptvt.nl/kennisbank/de-7-werelden-van-techniek/

		doorstroom naar tekortberoepen te vergroten. We bouwen voort op de ervaringen die zijn opgedaan met Groenstart (triple helix project Regionaal Investeringsfonds MBO, 2016) en kunnen vanuit motie 42 bijdragen aan een nieuwe entreeopleiding groen, bouw, techniek en recycling in NHN om ook preventief aan inclusiviteit op onze arbeidsmarkt te werken.	van duurzame semi-publieke leerwerklocaties. Cofinanciering van de RIF-entree in beweging (motie 42), specifiek gekoppeld aan een gecombineerd practoraat-lectoraat 'Kwetsbare jongeren'.

V. Aanjagen en faciliteren campus- en ecosysteemontwikkeling t.b.v. werken en ontwikkelen

Waarom campus- en ecosysteemontwikkeling:

- In een campus komen vraag van de bedrijven, de mogelijkheden van het beroepsonderwijs en de opgave van lokale overheden voor economie en participatie samen;
- De triple helix samenwerking ondersteunt en vergroot de wendbaarheid in het kunnen reageren op actuele ontwikkelingen en vraagstukken op de arbeidsmarkt op de lange termijn met passende leer-werk-ontwikkelvormen;
- Verbinding van de regio met diverse niveaus van beroepsonderwijs draagt bij aan vormgeven van doorgaande leerlijnen en innovatietoepassing en ontwikkeling in en met het beroepsonderwijs;
- Verbinding van de campussen met elkaar bevordert versnelling van de uitwisseling van studenten en kennis(ontwikkeling);
- Campusvorming bevordert synergie, voorkomt versnippering en maakt het mogelijk uitgevonden wielen te delen.

Op provinciaal niveau wordt naar innovatieclusters en thematische Learning Communities[12] gestreefd. Zoals aangegeven in hoofdstuk 1, is deze wijze van het beter verbinden van de arbeidsmarkt en onderwijs al vanaf 2015 onderdeel van het provinciale beleidskader economie. De PPS-analyse onderstreept ons inziens dat de provincie heeft ingezet op een effectief middel. Deze PPS-en zijn in de bovenregionale samenwerking belangrijke actoren, maar het is ook tijd om een volgende stap te zetten. Deze stap bestaat uit:

- Het maken van keuzes ten aanzien van verduurzaming. Wij richten ons op de Techniek en Technologie PPS-en, die in staat zijn een cluster te vormen (of dat al doen), met een goede subregionale specialisatie, en een integraal programma uitvoeren gericht op kiezen, leren, werken en innoveren in techniek en technologie.
- Zorgdragen voor onderlinge afstemming, vaak genoemd als regievoering, zodat de subregionale PPS-en ook een provinciale functie krijgen/houden.
- Een grotere wederkerige afhankelijkheid tussen de scholen en de bedrijven creëren en een levensvatbaar (keten) ecosysteem om zich heen verzamelen.

Bij deze stappen gaat om het creëren van impact op de arbeidsmarkt voor maatschappelijke uitdagingen.

Doel actielijn: We investeren in een robuust ecosysteem rond werk en ontwikkelen, waarin elke economische regio minimaal één multilevel triple helix campus heeft.

[12] Onder Learning Communities wordt verstaan gemeenschappen waarin onderwijs, het bedrijfsleven, de overheid en andere partners samenwerken aan leren, werken en innoveren. Deze communities zijn hybride, d.w.z. dat zowel formeel als informeel leren centraal staan, zie ook noot 2.

Acties en resultaten

Nr.	*Titel*	*Omschrijving*	*Beoogd resultaat 2021-2023*
13.	Investerings-instrument voor Techniek & Technologie campussen (ontwikkelcoalitie 11)	Uitwerken van een instrument waarmee alle partijen willen investeren en de provincie bijdraagt via een uitvoeringsregeling t.b.v. (multi level) Techniek & Technologiecampussen, gericht op duurzame bedrijfsvoering en mede-eigenaarschap door de triple helix.	Vanaf 2022 is een uitvoeringsregeling Campussen operationeel en doet 50% van de campussen hier een beroep op. Eind 2023 maken alle betreffende campussen gebruik van de regeling.
14.	Realisatie van goede management-informatie voor A&O (ontwikkel-coalitie 10)	Aanjagen van de ontwikkelcoalitie om up-to-date de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in de gehele provincie te kunnen volgen. Vertrekpunt is de arbeidsmarktmonitor van de provincie, 'De Noord-Hollandse arbeidsmarkt in cijfers', en de landelijke monitor Arbeidsmarktinzicht, waarmee de gemeenten in Noord-Holland Noord de afgelopen jaren ervaring hebben opgedaan.	Jaarlijks stellen wij de Noord-Hollandse arbeidsmarktcijfers op als onderlegger voor beleid. We faciliteren in 2021 een purpose case voor een provinciebreed arbeidsmarktdashboard. In 2022 kan elke regio de ontwikkeling van de eigen regio en de gehele provincie terugvinden in een online tool.

VI. Inzet van onze hoofdinstrumenten:

We houden het ecosysteem en de realisatie van de uitvoeringsagenda levend met de inzet van onze instrumenten.

- Wij stellen jaarlijks een werkagenda van de werkambassadeur op, welke wij bespreken in Provinciale Staten op zijn actualiteit. De voeding van de werkagenda komt voort uit het onderhouden van de actieagenda in het 'Manifest Werken en Ontwikkelen 2030' van de triple helix.
- Wij faciliteren minimaal 1 brede technologietafel per jaar en 4 bijeenkomsten van de adviescommissie over actualiteit en regievoering op het manifest door alle triple helixpartijen te ondersteunen.
- Wij ondersteunen 6 tot 8 ontwikkelcoalities per jaar uit het manifest in de ontwikkeling en verbinding van hun gezamenlijke plannen en instrumenten op de doelen uit het manifest. Onder meer voor werk-naar-werk, zijinstroom, en bevorderen techniekpromotie en leercultuur.

3 Financiële kaders

a. De provincie Noord-Holland

De provinciale middelen bestemd voor verbetering van de aansluiting Arbeidsmarkt & Onderwijs via campusvorming, zoals in deze beleidsnotitie neergelegd, zijn begrensd door:

1. het beleid zoals dat in de Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023 is vastgesteld, en
2. de middelen die hiervoor tot en met 2023 via de provinciale begroting beschikbaar komen (coalitieakkoord).

Deze middelen zijn gereserveerd via het Coalitieakkoord 2019-2023 'Duurzaam Doorpakken!' over de periode 2020-2023. Totaal gaat het om € 3,6 miljoen. Deze gelden worden voor ruim € 2,2 miljoen besteed aan de campusontwikkeling op diverse onderwerpen zoals verduurzaming van deze campussen, implementatie duurzame inzetbaarheid/leven lang ontwikkelen, lerend innoveren, en ook is er enige ruimte om inclusiviteit te stimuleren. Ruim € 0,5 miljoen is beschikbaar voor de inzet van de werkambassadeur in deze periode, inclusief het verbinden van stakeholders in de provincie via het manifest. Voor instroombevordering en kennis- en netwerkbevordering is € 0,7 miljoen gereserveerd. Als laatste is er een bedrag van € 0,2 miljoen gereserveerd voor cofinanciering van een actuele en online provinciebreed toegankelijke arbeidsmarktmonitor.

Economisch herstel en duurzaamheidsfonds (motie 42)

Vanuit het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds (motie 42) zijn middelen beschikbaar gesteld voor het behoud en vergroten van het aantal vakmensen voor techniek en technologie. Het gaat om € 3 miljoen voor de 1e en 2e tranche gezamenlijk. Met deze middelen hebben wij, in aanvulling op het te voeren triple helix campusbeleid, ook ruimte willen geven aan pilots met individuele trajecten rond oriënteren, begeleiden en opleiden naar (blijven) werken in de technische en technologische banen die nodig zijn voor de realisatie van de klimaatopgave inclusief de energietransitie. Het gaat om incidentele middelen waarmee we in aanvulling op onze verbindende rol in het netwerk, ook ervaring op willen doen met individuele ontwikkeltrajecten.

Hiernaast zijn er programma's waar de provincie cofinanciert en waarin een programmalijn of aandachtspunt zit bij Arbeidsmarkt & Onderwijs. Voorbeelden hiervan zijn een onderzoek naar de gevolgen van circulaire economie op de (inclusieve) arbeidsmarkt in het actieprogramma Circulaire Economie en een programmalijn in de regiodeal De Kop.

b. Platform Economie MRA Arbeidsmarkt en Onderwijs

Uiteraard zijn ook andere budgetten beschikbaar zoals van Platform Economie MRA Arbeidsmarkt en Onderwijs. Voor de periode 2020-2022 gaat het in ieder geval om € 400.000,- per jaar. Deze gelden worden ingezet op basis van een strategische agenda zoals eind 2019 goedgekeurd door het platform. De geformuleerde doelstellingen in deze agenda sluiten nauw aan op de doelstellingen van de provincie. Het gaat om vijf doelen: meer instroom in tekortberoepen op de arbeidsmarkt, opleidingen sluiten inhoudelijk meer aan bij de vraag van het bedrijfsleven, werknemers beschikken over actuele vakkennis en 21th century skills, meer mensen bewegen van krimp- naar groeisectoren en meer mensen willen en kunnen meedoen op de arbeidsmarkt.

c. ONHN

In Noord-Holland Noord wordt er nauw samengewerkt met zowel het ontwikkelingsbedrijf als het Regionaal Platform Arbeidsmarkt (RPAnhn) op het thema arbeidsmarkt en onderwijs. Het ontwikkelingsbedrijf heeft op deze lijn een projectleider in dienst.

4 Uitgangspunten ten aanzien van middelen van de provincie

De provincie wil bij voorkeur het manifest (W&O 2030-NH) benutten als onderlegger voor de inzet van haar middelen rond arbeidsmarkt en onderwijs. Daarvoor is het nodig aan te geven waar in het manifest inhoudelijk de focus van de provincie als partner ligt. Indien de provincie financieel bijdraagt gebeurt dit alleen via cofinanciering met het maximale percentage van 50%, maar met een voorkeur voor een gelijke verdeling van de inzet vanuit onderwijs en bedrijfsleven.

De provincie laat zich hierbij leiden door:

1. Periodieke consultatie van het beleidsveld via het manifestproces;
2. De impactanalyse naar de werking van de campusvorming/publiek private samenwerkingsverbanden (Katapult, PPS-analyse 2021);
3. Onderzoek over de ontwikkelingen van de toekomstige arbeidsmarkt (diverse CPB, SCP, SEO 2020/21);
4. De maatschappelijke opgaven waar de provincie vanuit haar Coalitieakkoord 2019-2023 ‘Duurzaam Doorpakken!’ voor staat.

Bij inzet van middelen hanteert de provincie het volgende richtsnoer:

- Alle partijen onderschrijven het manifest W&O 2030 NH.
- Partijen werken triple helix met een purpose case en in een dynamische ontwikkelcoalitie, die komen tot projecten en programma's op de onderkende thematafels in het manifest.
- Er is sprake van een provinciebreed belang en provinciale betekenis (impact), onder andere op:
  - Reductie van de mismatch op de technische en technologische arbeidsmarkt in relatie tot de klimaatopgave, zowel kwantitatief en kwalitatief;
  - Vergroten leervermogen van het ecosysteem;
  - Bijdragen aan de leercultuur van bedrijven;
  - Toegang leermiddelen voor iedereen gelijk, efficiënt en effectief.

- De provincie benut de expertise uit de technologietafels en de leer- en adviescommissie bij het manifest, voor agendering, scope en voortgang van purpose cases.
- Projecten en programma's versterken en verduurzamen de aanwezige campusstructuur van PPS-en en het omliggend ecosysteem in de regio door minimaal aan één van de volgende voorwaarden te voldoen:
    - Goede aansluiting van (v)mbo en hbo ten behoeve van doorgaande leerlijnen;
    - Innovatie van bedrijven in en met het beroepsonderwijs (mbo-hbo);
    - Gecombineerde practoraten-lectoraten;
    - Verbinding met het instrumentarium van de arbeidsmarktregio;
    - Bewerkstelligen van aansluiting van zoveel mogelijk bedrijven op de betreffende campus;
    - Bevorderen van samenwerking en triple helix financiering in de campus door de betreffende lokale overheden, betrokken bedrijven en onderwijs;
    - Samenwerking van bedrijfsopleidingen met mbo-onderwijsinstellingen (het streven is dat de campus samenwerkt met minimaal één bedrijfsopleiding en zo mogelijk twee of meer mbo-instellingen);
    - Aansluiting van het vmbo ten behoeve van meer mbo-instroom enerzijds, anderzijds gericht op doorlopende leerlijnen (er zijn afspraken gemaakt met minimaal één Sterk Techniek Onderwijs-regio van vmbo-scholen);
    - Via de campusontwikkeling wordt samenwerking met het basis- en voortgezet onderwijs gewenst. Ondersteuning en professionalisering van leerkrachten, bedrijfsbezoeken en gastlessen van bedrijven, promotie-/imagoactiviteiten, gezamenlijke studie- en beroepenoriëntatie enzovoort, zijn enkele mogelijkheden;
    - Een campus start geen initiatieven die in de regio al bestaan. Voortzetting, verbreding, aansluiting en inbedding van bestaande activiteiten, gericht op integratie van ketens en het voorkomen van versnippering van beleid.

Hiernaast is er een voorkeur om inzet te plegen op plannen die:

- Aantoonbaar bijdragen aan een groen en duurzaam Noord-Holland, onder andere door:
    - Inzet op werk dat Co2-vermindering en ecologische voetprintreductie realiseert;
    - Bevorderen van skills in werk en ontwikkelen van mensen;
    - Toegang tot werk van de toekomst voor iedereen.

Bijlage 1 Rolopvatting provincie bij de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs

Kerntaak regionale economie

Het beleidsdomein arbeidsmarkt en onderwijs is door haar vele spelers met eigenstandige verantwoordelijkheden complex van aard. De provincie heeft geen directe, wettelijke taken op het gebied van arbeidsmarkt en onderwijs.[13] Deze taken liggen primair bij het Rijk en de gemeenten. Deze overheden hebben zowel de verantwoordelijkheid als de middelen om dit beleid uit te voeren. Een goed functionerende arbeidsmarkt is echter ook een cruciaal onderdeel van een sterke regionale economie. Op dit gebied hebben de provincies een belangrijke kerntaak. Interprovinciaal is met Kompas2020[14] de reikwijdte van deze kerntaak aangegeven. De aansluiting arbeidsmarkt-onderwijs is hierin als thema benoemd. Daarom is ons economisch beleid leidend voor onze inzet op het terrein van arbeidsmarkt en onderwijs. Wij beschouwen het Strategisch Beleidskader Economie dan ook als het centrale kader voor de Agenda Arbeidsmarkt en onderwijs.

Rolopvatting

Randvoorwaarden voor onze rolopvatting, zoals eerder door Provinciale Staten vastgesteld, zijn:

1. Organisaties van werkgevers en werknemers, Rijk en gemeenten zijn primair[15] verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de arbeidsmarkt en van het onderwijs.
   a. De provincie zoekt zoveel mogelijk aansluiting bij landelijke en regionale initiatieven mits we daar een onderscheidende bijdrage aan kunnen verlenen;
   b. (Gesubsidieerde) projecten en de borging van de resultaten zijn altijd onderdeel van een duurzame structuur van overheden, bedrijfsleven en onderwijsinstellingen en/of dragen bij aan het verduurzamen van die structuur.
2. Wij richten ons primair op initiatieven waarbij overheid, onderwijs en bedrijfsleven samenwerken (triple helix).
3. Provinciale projecten moeten onderscheidend zijn; de provincie geeft dus geen uitvoering aan projecten die tot de wettelijke taken van Rijk en gemeenten behoren.
4. Projecten dienen een provinciale of regionale schaalgrootte te hebben. Dit betekent dat wij geen ondersteuning bieden voor puur lokale projecten.
5. Wij verlenen geen subsidie voor projecten waarvoor financiering uit reguliere en of eerdere structurele bronnen mogelijk is/was.

[13] Met uitzondering van een taak als beroepsinstantie in het kader van de wet op het primair onderwijs. Deze taak is echter nauwelijks relevant in het licht van de doelstelling van het arbeidsmarkt & onderwijsbeleid.

[14] Kompas 2020: agenderen en verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en inzetten op een goede ontsluiting en toepassing van het regionaal kennisaanbod. Maatwerk en integrale aanpak (samenhang van maatregelen) zijn daarbij bepalend, (IPO).

[15] Sinds 2010 heeft de provincie Noord-Holland geen taak meer in het sociaal domein van het arbeidsmarktbeleid. Ook in het onderwijs zelf heeft de provincie slechts enkele wettelijke taken.

Bijlage 2 Campusstructuur

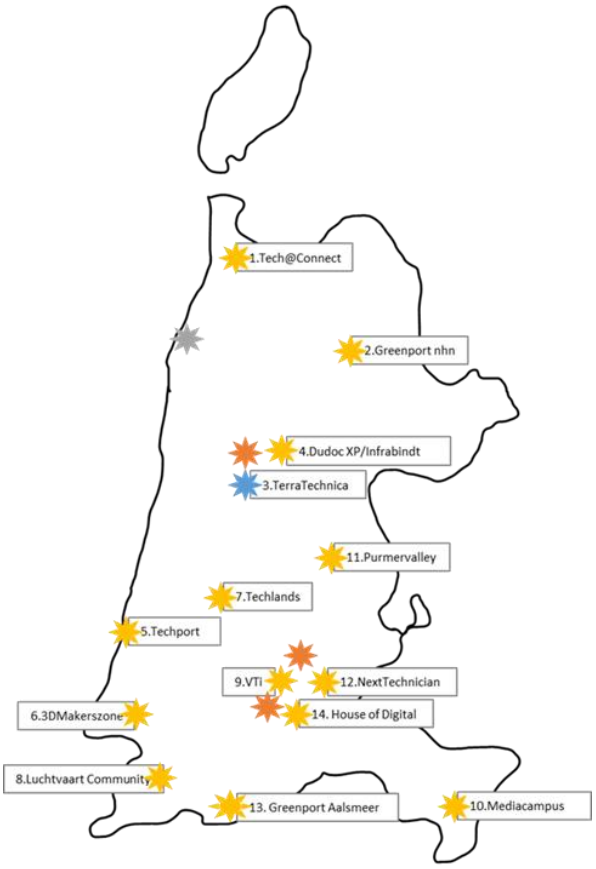

Noord-Holland Noord

1. **Tech@Connect** (De Kop), nadruk op maritiem en energie (RIF TLnetwerk, STO, Match2020/ techniek en Regiodeal)
2. **Greenport NHN** (o.a. diverse RIF's als NHfood, Groenstart en Inclusieve landbouw)
3. **TerraTechnica** (hbo) (met name energie)
4. **DudocXP** (RIF)/Infrabindt-regio Alkmaar/Heerhugowaard (bouw breed)

MRA

5. **Techport**-IJmond (o.a. RIF Smart Maintenance)
6. **3D MakersZone**-Haarlem (o.a. Smart Makers Education)
7. **Techlands**-Zaanstad (Robotica en Food&Proces Tech, regiodeal)
8. **Luchtvaart Community Schiphol** Haarlemmermeer
9. **VTi-Amsterdam** (installatietechniek)
10. **Mediacampus**-Hilversum
11. **Purmervalley** (creative ICT)
12. **Nexttechnician** (e-mobility)
13. **Greenport** Aalsmeer
14. **House of Digital**

PROJECT PPS-en

15. **House of Hospitality** (techniek is niet alleen harde vaardigheden)
16. **House of Skills** (denken in skills i.p.v. diploma t.b.v. duurzame inzetbaarheid)
17. **Techvalley** (maakindustrie)

Figuur 3 technische en technologische campussen

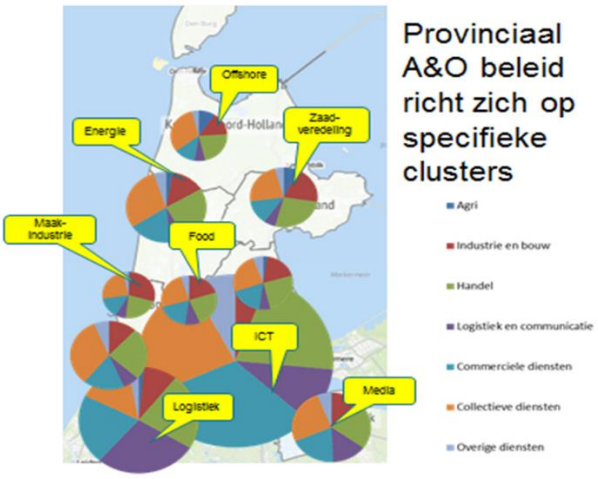

Figuur 4 Sectorclusters in de provincie

Bijlage 3 Focus op PPS en campusvorming rond mbo techniek PPS analyse

In de periode oktober 2020 - februari 2021 zijn door een expertteam van Katapult in totaal 25 publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS) geanalyseerd in de provincies Noord-Holland (20) en Flevoland (5). Het zijn de PPS-en die afgelopen jaren in het kader van het Regionaal Investeringsfonds mbo[16] zijn opgestart. Er is met 65 projectleiders en partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid gesproken.

Resultaat
Uit de analyse blijkt dat PPS-en de afgelopen jaren een belangrijke rol hebben gespeeld in **het innoveren van het beroepsonderwijs.** Er zijn grote stappen gezet op het gebied van flexibilisering, modulair en hybride maken van de diverse mbo-opleidingen. Ook de netwerken met bedrijven en overheden zijn flink uitgebreid. Studenten werken dankzij de PPS-en steeds meer aan praktijk-opdrachten (een contextrijke infrastructuur). Ook zijn er concepten ontwikkeld voor inclusiviteit[17]. De onderzoekers concluderen echter dat voor het realiseren van entree opleidingen (niveau 1 en 2 van het mbo) de bal nog te veel bij het onderwijs wordt gelegd. Juist gemeenten zouden hier een grote rol moeten spelen.

In het algemeen stellen de onderzoekers dat deze PPS-en een belangrijk arbeid-onderwijs instrument zijn geworden in zowel Noord-Holland als Flevoland.

Om een regionale spilfunctie te kunnen vervullen in het realiseren van een meer veerkrachtige arbeidsmarkt zullen de PPS-en komende periode stappen moeten zetten richting **het innoveren van de beroepspraktijk**. De PPS-en dienen daarvoor een grotere rol te krijgen bij het toepassen van technologische innovaties. Op dit moment spelen de PPS-en (met een mbo-basis) nog een beperkte rol bij het versterken van de innovatiekracht van bedrijven. Hierdoor is ook hun rol ten aanzien van *leven lang ontwikkelen* nog gering. Dit komt enerzijds doordat de PPS-en eerst hebben geïnvesteerd in de basiselementen die nodig zijn om een rol te kunnen spelen op deze terreinen (namelijk onderwijsinhoud en -vorm en de infrastructuur), en anderzijds omdat het bedrijfsleven het mbo nog te weinig als partner op het gebied van leven lang ontwikkelen ziet.

Aanbevelingen
Om de stap te maken naar innovatie van de beroepspraktijk geven de onderzoekers aan dat het volgende nodig is:

1. Dat *de PPS-en losser van de scholen moeten komen* (regiefunctie tussen de partners).
Dit vraagt van de scholen om een andere PPS-strategie op roc/aoc-niveau en meer gezamenlijk eigenaarschap van de bedrijven. PPS-en, in het kader van het regionaal investeringsfonds mbo worden nog te veel gezien als tijdelijke subsidieprojecten. Na afloop van de projectperiode gaat de PPS vaak op in de school. Deze werkwijze zorgt wel voor een impuls om het beroepsonderwijs te innoveren, maar maakt het de PPS-partners lastig om gezamenlijk en op langere termijn een rol te spelen in het innoveren van de regionale beroepspraktijk.

2. Meer krachtenbundeling *van PPS-en binnen de roc's en tussen roc's*.
Er wordt onderling nog te weinig gedeeld (kennis, infrastructuur) en geleerd (werkende praktijken). De verschillende PPS-en binnen één roc/aoc worden nog te veel als losse projecten aangestuurd. Bovendien ligt de nadruk nog op een nauwe definitie van techniek en niet op de toepassing van techniek.

[16] Uitleg geven wat RIF is
[17] Een voorbeeld hiervan is de PPS Groenstart in Noord-Holland Noord

3. *De PPS-en hun netwerken nog verder doorontwikkelen tot volwaardige ecosystemen rondom maatschappelijke vraagstukken* (aangezien het startpunt van een RIF-PPS een specifiek arbeidsmarktvraagstuk is, maar het 'waarom' onderbelicht lijkt)

Dit vraagt om een multi-level (mbo-hbo[18]), multidisciplinaire en multi-sectorale aanpak. Daarnaast zal een ketenaanpak meer opleveren dan een puur sectorale aanpak. Ook dit vereist een intensivering van de samenwerkingen tussen onderwijs en bedrijven en tussen de PPS-en onderling en gezamenlijk de verantwoordelijkheid/het eigenaarschap nemen. Een sterkere focus op het 'waarom' van de PPS en het realiseren van impact is nodig, terwijl tot nu toe de aandacht vooral gericht is op het zo goed mogelijk uitvoeren van activiteiten (performance excellence). Deze samenwerkingen hoeven overigens niet per definitie tot fysieke campussen te leiden.

Aanbevelingen onderzoekers aan de provincies

Er zijn enkele aanbevelingen die de onderzoekers specifiek richten op de provincies:

1. Investeer in PPS-en waarbij gewerkt wordt aan een 'minimal viable' (levensvatbare keten) eco-systeem, waarbij er meer eigenaarschap komt te liggen bij het bedrijfsleven en een maatschappelijke opgave centraal staat. Doe dit vooral bij de nu bestaande clusters (voortbouwen op dat wat ontwikkeld is);
2. Moedig roc's aan om een PPS-strategie op te stellen;
3. Stimuleer ook gemeenten om een rol te nemen in het sub-regionale cluster/PPS-en, met het realiseren van passende entree opleidingen;
4. Voer regie met een bijpassend instrumentarium op provinciaal niveau (bovengemeentelijk/sub-regionaal).

[18] En WO, doch deze inspanning kan via het hbo verlopen, aangezien deze contacten intensief zijn

Bijlage 4 Werkambassadeur Noord-Holland

De werkambassadeur

De werkambassadeur is de vertegenwoordiger van de provinciale belangen op het terrein van arbeidsmarkt en onderwijs. De agenda van de werkambassadeur is onderdeel van het provinciaal beleid. De werkambassadeur is onafhankelijk en flexibel. Hij signaleert en agendeert proactief GS, gevraagd en ongevraagd, over relevante ontwikkelingen. Door deze positie is hij ook een verkenner, netwerker en vernieuwer en ontstaat er een tweerichtingsverkeer tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. De werkambassadeur verbindt bedrijfsleven, onderwijs en overheidsorganisaties om de kwantitatieve groei van technisch en technologisch kwalitatief goed geschoold personeel in de provincie aan te jagen.

Werkambassadeur signaleert, verbindt en (re)ageert

De provincie heeft sinds februari 2016 een werkambassadeur aan zich verbonden. Dit was tot 1 mei 2020 de heer Van den Boer. Veel energie heeft deze werkambassadeur gestoken in het realiseren van met name de sub-regionale publiek-private samenwerkingen/campusvorming (hierna te noemen PPS-en) van onderwijs met bedrijfsleven en medeoverheden. Voorbeelden daarvan zijn onder andere Tech@Connect in de Kop van Noord-Holland, Terra Technica in Alkmaar, Vti (installatiebranche) in Amsterdam en de Zaancampus (nu Techlands) in Zaanstad. Ook is hij nauw betrokken geweest bij het opzetten van events om techniek te promoten bij leerlingen in het primair onderwijs en het vmbo.
Per september 2020 is de heer Herfkens als werkambassadeur actief. Zijn inzet is gericht op intersectorale werk-naar-werk, bevorderen zijinstroom en het levend houden van het Manifest. De heer Herfkens bouwt voort op het fundament dat gelegd is door de vorige werkambassadeur en draagt continu zorg voor de verbinding tussen partijen en clusters zoals de campussen onderling.

Bijlage 5 Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 Noord-Holland

Het manifest

Samenwerking en afstemming tussen bedrijfsleven, onderwijs/opleidingen, arbeidsmarktregio's en overheid zijn cruciaal om tot een werkende arbeidsmarkt te kunnen komen. Om gezamenlijke uitgangspunten af te stemmen, maar ook tot coalitievorming te komen voor de uitvoering van (eveneens gezamenlijk benoemde) acties, zijn er van november 2020 tot en met maart 2021 technologietafels georganiseerd. De provincie heeft deze tafels georganiseerd en gefaciliteerd. Aan deze tafels, maar ook individuele gesprekken, namen ruim 160 stakeholders deel uit alle betrokken domeinen (Triple Helix).

Dit heeft geresulteerd in het Manifest 'Werken en Ontwikkelen 2030 Noord-Holland; Samenwerken aan een veerkrachtige technische en technologische arbeidsmarkt voor een duurzaam en groen Noord-Holland'. In dit manifest staan de ambities, doelstellingen en (een eerste) actieagenda van deze stakeholders.

Van manifest naar beleid

Dit manifest is van de stakeholders in de provincie. Het is niet een beleidsstuk van de provincie. Het manifest kan gezien worden als een instrument om het beleid uit te voeren. De notitie die u nu leest, geeft weer hoe we als provincie kunnen meewerken aan de doelstellingen zoals geformuleerd in het manifest. Aangezien de actieagenda (in het manifest) een koppeling heeft naar de uitvoering van acties in het kader van motie 42-2020 (Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds naar aanleiding van Covid-19, daar waar het gaat om arbeidsmarkt & onderwijs) en we het als taak zien om de energie die is losgekomen met de realisatie van dit manifest vast te houden, faciliteren we als provincie de uitvoering van diverse acties. Om de actiepunten uit te voeren, wordt er met de partijen die nodig zijn om tot een concreet resultaat te komen een ontwikkelcoalitie gevormd. Elke coalitie heeft een aanjager. Gezamenlijk stelt elke coalitie een purpose case[19] op aan het begin van een actie/project. Een purpose case gaat niet alleen over financiering en organisatie maar ook over de maatschappelijke opbrengst en het commitment van alle partijen aan het doel en de uitvoering. Blijkt uit de purpose case dat er onvoldoende draagvlak voor uitvoering is, dan zal de actie worden beëindigd. Als provincie faciliteren we het opzetten van deze purpose cases van de actieagenda. Hiermee willen we tevens stimuleren om de 'volgende stap' te zetten, namelijk het creëren van een samenwerkend netwerk van bestaande partijen uit de diverse domeinen en een ecosysteem. Om dit geheel te ondersteunen, en om continu kritisch met elkaar te blijven kijken naar de visie, doelstellingen en acties, is er een samenwerkingsmodel[20] ontwikkeld. De ontwikkelcoalities maken deel uit van dit model, maar ook de

[19] Purpose case is een businessmodel dat verschillende organisatie helpt om gezamenlijk maatschappelijke en ecologische vraagstukken aan te pakken. Onder leiding van een onafhankelijke professional gaan betrokken partijen met elkaar puzzelen en bouwen naar een gemeenschappelijke ambitie. De provincie NH is hierin de facilitator en soms ook deelnemer.

[20] Pagina 12 en 13 Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 Noord-Holland.

partijen uit de diverse domeinen en de publiek private samenwerkingen. Het grote netwerkevenement Innovatiefestival NH is tevens een belangrijk instrument voor alle thema's en verbinding met de economische agenda.

Voor de provincie is van belang dat:

- De uitgewerkte purpose case de onderlegger is voor de provinciale inzet van bestaande en nieuwe middelen voor de ontwikkeling van menselijk kapitaal;
- Bij financiering door de provincie het immer gaat om cofinanciering (van maximaal 50%);
- Er enige facilitering is om het sociaal en economisch domein te verbinden: Rijk, regio en gemeenten via zowel Techniekpact en IPO (bijvoorbeeld de organisatie van een bestuurstafel met deze twee domeinen), en via de thematafels en ontwikkelcoalities;
- Bestuurlijke besluitvorming in principe altijd eerst langs de afstem- en advieslijnen van het manifest gaan: dat wil zeggen de Leer- & Adviescommissie voor beleidsmatige toetsing, en de regiegroep W&O en de T&T thematafels voor input op het te voeren beleid en uitvoeringsmogelijkheden.

Partijen in de visie voor Noord-Holland

Partijen die het 'Manifest Werken & Ontwikkelen 2030 NH' onderschrijven, maken dat kenbaar door vermelding van logo, met link naar eigen website, op www.werkenontwikkelen2030nh.nl en als projectpagina van www.noord-holland.nl onder arbeidsmarkt & onderwijs.

Bijlage 6 Vraag en aanbod op de Noord-Hollandse arbeidsmarkt

Aanbod op de arbeidsmarkt
De potentiële beroepsbevolking (15-75 jaar, in 2020 2,21 miljoen) groeit tot 2030 stevig, daarna zien we een langzame groei. In de MRA vindt deze groei met name plaats door immigratie (nationaal en internationaal). In Noord-Holland Noord zien we lichte groei of stabiliteit, maar in De Kop een krimp. De effecten van Covid-19 op de (potentiële) beroepsbevolking op de lange termijn zijn vooralsnog lastig in te schatten. Het onderwijs krijgt tot 2030 te maken met een lichte daling in leerlingenaantallen. Na 2030 wordt weer een groei verwacht.

Onderstaande figuur 5, met betrekking tot de arbeidsparticipatie van de beroepsbevolking, laat zien dat de bruto arbeidsparticipatie in Noord-Holland rond de 71-72% ligt. Bruto arbeidsparticipatie wil zeggen: werkenden plus geregistreerde werkzoekenden zonder werk. Het verschil potentiële beroepsbevolking minus bruto arbeidsparticipatie is de groep die niet actief is op de arbeidsmarkt. Dit zijn deels studenten en deels gepensioneerden. Maar er zitten in deze groep ook mensen die we benoemen als onbenut arbeidspotentieel. Het gaat hier over mensen die niet of minder werken door de zorg voor het gezin, nuggers (niet-uitkeringsgerechtigden) en ander onbenut arbeidspotentieel, zoals parttimers. Juist dit onbenut arbeidspotentieel biedt in potentie kansrijke groepen voor de arbeidsmarkt. (De grootte van deze groep in Noord-Holland wordt in 2020 berekend op 367.000).
De invloed van Covid-19 in figuur 5 is zichtbaar door de kleine knik naar beneden aan het einde van kwartaal 1 2020 en een licht stijging in het verschil tussen de bruto en netto arbeidsparticipatie. Echter ook te zien is een lichte verbetering in kwartaal 1 van 2021.

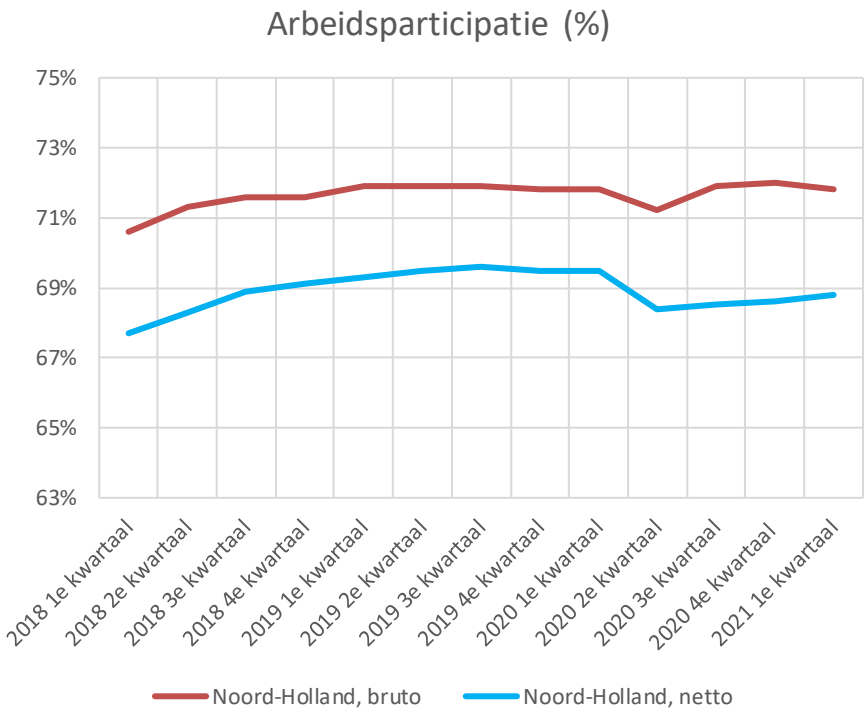

Figuur 5 arbeidsparticipatie van de beroepsbevolking

In figuur 6 worden de gevolgen voor de werkgelegenheid duidelijker weergegeven. Begin 2020 was de werkloosheid in Noord-Holland gemiddeld 3,2 %. Aan het eind van 2020 lag het op 4,8 %. De gemiddelde werkloosheid over het gehele jaar was 4,1 % (Nederlands gemiddelde 3,8%). Ook hier is goed te zien dat in kwartaal 1 van 2021 de werkloosheid daalt.

De werkloosheid in Noord-Holland ontwikkelt zich ongunstiger ten opzichte van het gemiddelde in Nederland. Dit komt door:

- een oververtegenwoordiging van banen in door Covid-19 getroffen sectoren;
- het grotere aandeel flexbanen (ca. 40%). Dit is gevoelig voor de crisis gebleken, met name onder jongeren en ouderen met een middelbaar of lager opleidingsniveau.

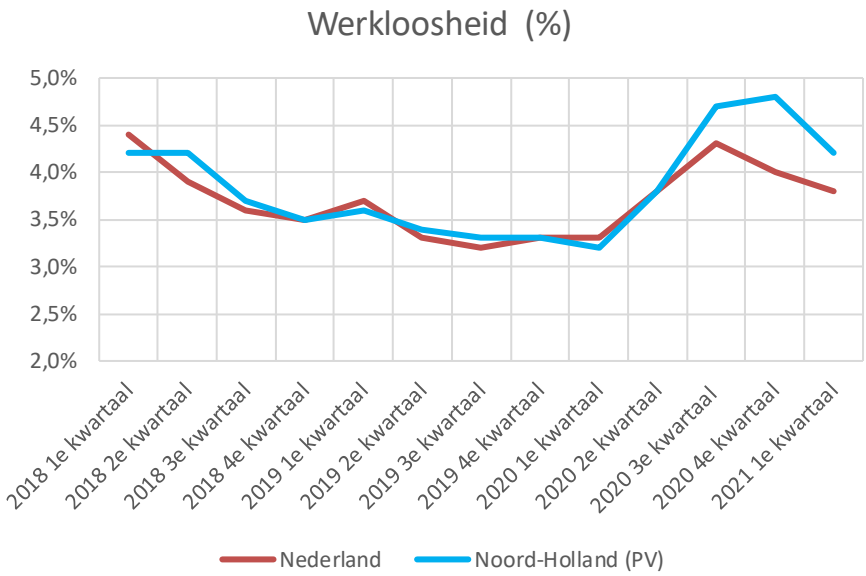

Figuur 6 Werkloosheidspercentage

Als we dan nog verder inzoomen op de werkloosheid (zie figuur 7) dan zien we een opvallend verschil tussen lager, middelbaar en hoger opgeleide werkzoekenden zonder werk. De kans op werkloosheid bij lager opgeleid is aanzienlijk hoger dan bij hoger opgeleid. Zodra zich een crisis voordoet wordt bovendien deze lager opgeleide groep ook harder getroffen. Maar ook de middelbaar opgeleiden hebben het duidelijk moeilijker dan de hoger opgeleiden.

Werkloosheidspercentage naar opleiding

Onderwijsniveau	Regio	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Laag	Nederland	9,3	11,3	12,2	11,2	9,8	8,3	6,6	5,8	6,8
Laag	Noord-Holland	9,5	12,1	13,0	11,2	9,7	8,3	7,0	5,8	7,3
Middelbaar	Nederland	5,5	7,2	7,4	7,0	6,0	4,7	3,5	3,2	3,7
Middelbaar	Noord-Holland	5,8	7,4	7,6	6,7	5,9	5,0	3,8	3,5	4,3
Hoog	Nederland	3,4	4,4	4,2	4,0	3,6	3,1	2,6	2,3	2,6
Hoog	Noord-Holland	3,3	4,4	3,9	4,0	3,6	3,1	2,7	2,3	2,7

Bron: CBS

Figuur 7 werkloosheidspercentage naar opleiding

Indicatie van banen en innovatieclusters naar regio

Niet elke economische regio in Noord-Holland kent eenzelfde opbouw aan bedrijvigheid. Figuur 8 laat een verdeling zien van het werk, in termen van arbeidsplaatsen, verspreid over de provincie. Langjarig zien wij een groot aandeel van de maakindustrie en (bouw)bedrijvigheid in alle regio's. Hierbinnen kenmerken de IJmond en Zaanstreek-Waterland zich door de aanwezigheid van de grotere innovatieve clusters in de maakindustrie en met name de Kop van Noord-Holland door de aanwezigheid van het

marine-offshore cluster. Informatie en communicatie speelt met name in het zuiden van de provincie een rol. In de Gooi en Vechtstreek domineert het media(technologie) cluster. In Noord-Holland Noord, met name West-Friesland en de Kop, is de agribusiness duidelijk onderscheidend. Groot Amsterdam is van oudsher de banenmotor van de provincie met extra aanwezigheid van leisure/vrije tijd en zowel publieke als private dienstverlening. In alle regio's is de aanwezigheid van sec aan energie en water toe te rekenen bedrijvigheid beperkt en enigszins vertekend. Veel werk in de energiesector is terug te vinden binnen maakindustrie en (bouw)bedrijvigheid.

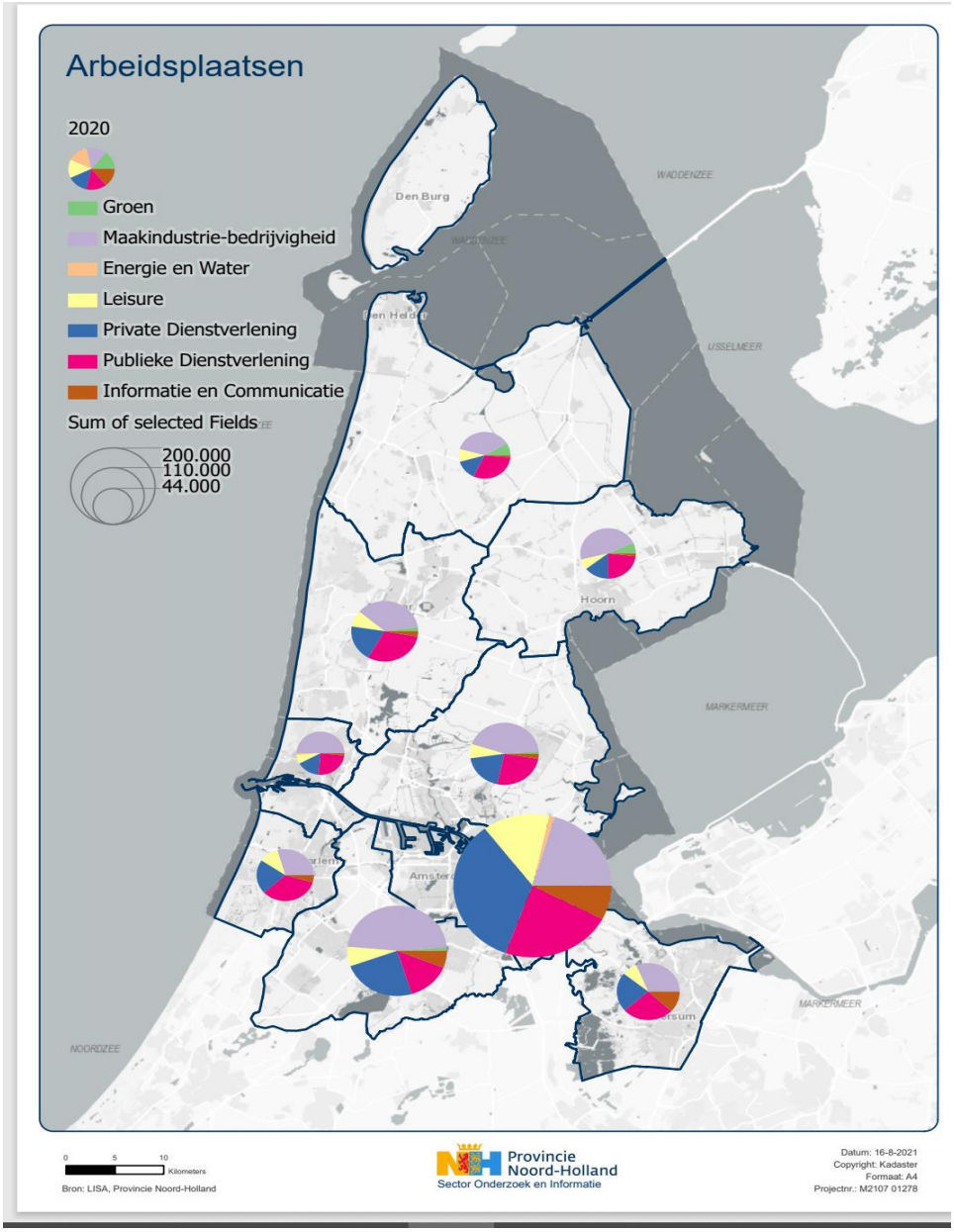

Figuur 8 banen en innovatieve clusters naar regio, bron Lisa 2020/2021

Vraag op de arbeidsmarkt

Figuur 9 geeft de openstaande vacatures aan. Ook hier is een flink verschil te zien in het aantal vacatures aan het einde van 2019 (heldere blauwe lijn bovenaan per sector) en aan het einde van 2020 (lichtere blauwe lijn onderaan bij elke sector). In dit figuur is bovendien goed te zien dat de diensten- en handelssector dominant zijn in Noord-Holland.

In 2020 heeft de Stichting Economisch Onderzoek (SEO) uitgerekend dat de te verwachten investeringen[21] in de energietransitie tot 2030 in Noord-Holland in totaal € 3,6 miljard per jaar bedragen (zie figuur 10). Uit de analyse van de SEO blijkt dat investeren in energietransitie en duurzaamheid impact heeft op het bbp in de regio en de werkgelegenheid. In Noord-Holland leveren de investeringen een bijdrage aan het bbp van maximaal € 1 miljard per jaar. De investeringen in energietransitie en duurzaamheid leveren een bijdrage aan het behoud of creatie van nieuwe werkgelegenheid. In Noord-Holland is met de uitvoering van deze investeringsagenda jaarlijks tot maximaal 16.000 fte gemoeid. Dit betreft het arbeidsvolume dat nodig is om alle plannen uit te voeren (bruto werkgelegenheid). Dit zegt nog maar in beperkte mate iets over het aantal banen dat dit kan opleveren.

Dit werk kan uitgevoerd worden door:

- werknemers in bestaande banen in de energietransitie;
- werknemers die elders werkten maar nu werk gaan uitvoeren dat voortvloeit uit de investeringen;
- personen die tot dusver inactief waren in deze sector.

Banen[22] die worden ingevuld door mensen zonder werk vormen de netto bijdrage aan de werkgelegenheid. De bijdrage aan de netto werkgelegenheid in Noord-Holland kan op jaarbasis zo'n 4.000 fte zijn, maar dit effect is sterk afhankelijk van de omvang van de werkloosheid. Bij een hoog werkloosheidspercentage ontstaan er meer nieuwe banen dan in een krappe arbeidsmarkt. De impuls voor de arbeidsmarkt neemt naar verloop van tijd af, als het economisch herstel vordert en ook de arbeidsmarkt meer in evenwicht raakt.

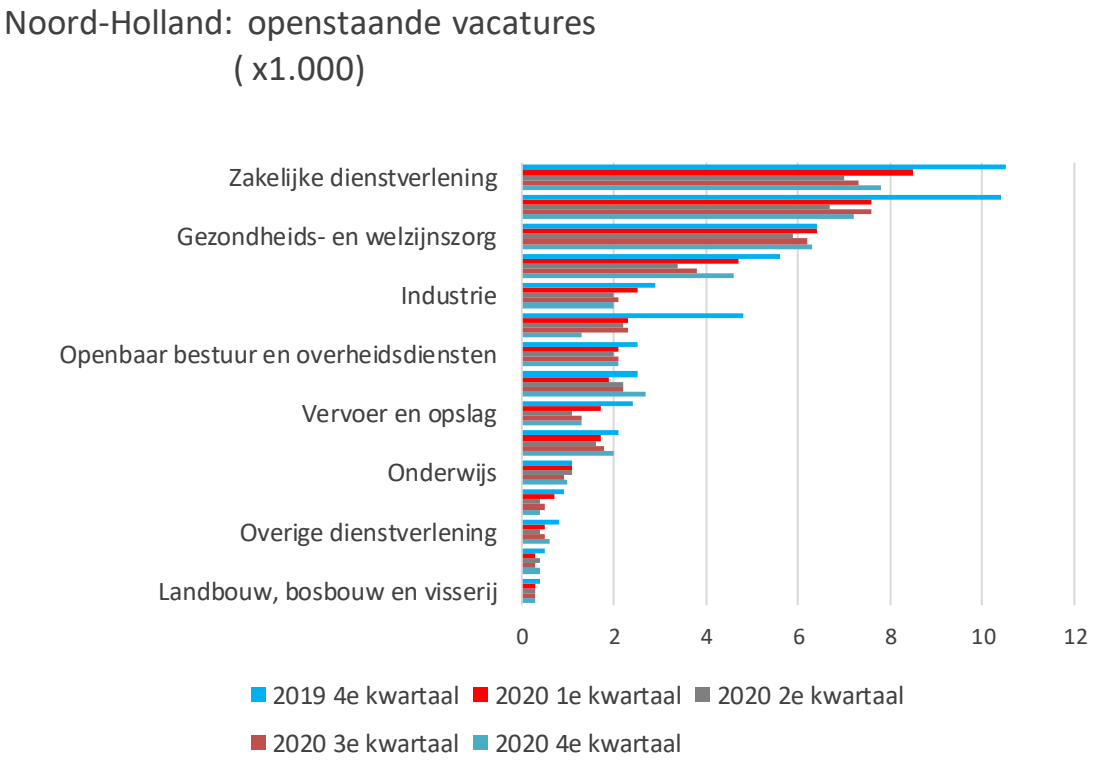

Figuur 9 openstaande vacatures per sector

[21] Investeringsbedragen zijn samengesteld op prognoses voor bijdrage vanuit provincies aan lopende plannen (Energieakkoord) en voorgenomen beleid (RES en uitvoering Klimaatakkoord). Het betreft het totaalbedrag van publieke en private investeringen in wind op zee, wind op land, zon-PV, warmtenetten, energiebesparing, CCS en elektrisch vervoer.

[22] Een baan is een arbeidsovereenkomst en is dus niet hetzelfde als een vacature.

Figuur 10 arbeidsparticipatie van de beroepsbevolking

Spanning op de arbeidsmarkt in vraag en aanbod

Als er wordt gekeken naar de combinatie van de openstaande vacatures en het beschikbare geschoolde aanbod (mensen die korter dan zes maanden werkloos zijn) dan geeft dit enige indicatie van de spanning op de arbeidsmarkt. Deze spanning is weergegeven in figuur 11. Technische beroepen, zorg en logistiek springen er hier bovenuit. Daarom spreken we ook van een mismatch, zowel kwantitatief als kwalitatief.

Mensen kiezen (al dan niet bewust) voor andere functies dan in de techniek en technologie en/of er is op dit moment onvoldoende groei van de beroepsbevolking ten opzichte van de vraag.
Maar ook van zittend personeel wordt gevraagd zich te blijven ontwikkelen: leven lang leren, om duurzame inzetbaarheid te garanderen, om als bedrijfsleven innovatief te kunnen blijven én om diverse maatschappelijke opgaven daadwerkelijk te realiseren. Werving én scholing[23] zijn daarom belangrijke aspecten om deze mismatch te verkleinen en duurzame inzetbaarheid te vergroten. Aspecten die bovendien continu moeten meebewegen met de veranderingen in de vraag door (snelle) technologische, demografische en maatschappelijke ontwikkelingen.

De 'bronnen' om deze mismatch te verkleinen kunnen niet alleen mensen zijn die net hun werk hebben verloren. Allereerst wordt er gekeken naar jongeren die van school of een studie komen en de arbeidsmarkt nog maar net betreden. Maar het kunnen ook professionals zijn die ergens anders werken en op zoek zijn naar een nieuwe uitdaging. Of het gaat om mensen die om diverse redenen geen werk hebben, maar wel aan het werk willen en kunnen (bijvoorbeeld nuggers of gepensioneerden) of die meer uren willen werken (parttimers). Daarnaast is er in techniek, en zeker ook in de energietransitie, sprake van een instroom (en behoefte) aan werknemers uit andere landen.

[23] Scholing in de brede zin van het woord. We spreken hier niet alleen over formele scholing (les hebben/voorwaardelijk leren: bijvoorbeeld om diploma's te behalen), maar ook informeel leren. Informeel leren kent vervolgens twee vormen: reactief leren (het aanleren van benodigde nieuwe vaardigheden om een beroep/functie te kunnen blijven uitoefenen) en proactief leren (leren tijdens het proces van innovaties, initiëren en uitwerken) – Bron: Onderzoeksrapport 'Wat maakt dat het werkt' onderdeel van het publicatievierluik: Learning Communities 2018-1022, menselijk kapitaal als de motor voor innovaties, uitgave topsectoren en PBT 2017.

	Noord-Holland Noord	Zaanstreek-Waterland	Groot Amsterdam	Gooi en Vechtstreek	Zuid-Kennemerland en IJmond	Provincie NH
Agrarische beroepen						
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen						
Administratief medewerkers						
Secretaresses						
Transportplanners en logistiek medewerkers						
Commerciële beroepen						
Adviseurs marketing, public relations en sales						
Vertegenwoordigers en inkopers						
Creatieve en taalkundige beroepen						
Dienstverlenende beroepen						
Koks						
Ict beroepen						
Gebruiksondersteuning ict						
Managers						
Managers detail- en groothandel						
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening						
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen						
Beveiligingspersoneel						
Overheidsambtenaren						
Pedagogische beroepen						
Docenten algemene vakken secundair onderwijs						
Leerkrachten basisonderwijs						
Technische beroepen						
Elektriciens en elektronicamonteurs						
Hulpkrachten bouw en industrie						
Productiemachinebedieners						
Technici bouwkunde en natuur						
Transport en logistiek beroepen						
Bedieners mobiele machines						
Zorg en welzijn beroepen						
Artsen						
Gespecialiseerd verpleegkundigen						
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders						

Figuur 11 Spanningsindicator tot en met 3de kwartaal 2020[24]

Monitoren en onderzoek arbeidsmarkt

Op de provinciale website plaatsen wij jaarlijks een monitor Arbeidsmarkt Noord-Holland op basis van beschikbare data bij onder andere CBS, UWV, LISA en onze NH-in Cijfers database. Daarnaast willen we samen met belanghebbenden een provinciebrede structuur om online en zo actueel mogelijk de arbeidsmarktmonitoring te faciliteren (actiepunt 8). Met het monitoren en onderzoeken van de arbeidsmarkt richten wij ons op onderscheid en samenhang tussen regio's in de provincie.

Waarom per regio:

- De pendelbereidheid voor opleiding en werk ligt tussen de 30 à 40 kilometer. Binnen deze actieradius vindt afstemming plaats van aanbod en vraag voor de meeste opleidingen en vaak ook de latere werkomgeving. Voor hoger onderwijs is de pendelbereidheid groter;
- Er is steeds sprake van een andere samenstelling van de beroepsbevolking;
- Er is vaak sprake van een andere demografische ontwikkeling;
- Elke regio heeft kenmerkende bedrijfssectoren waar kracht zit en veel werkgelegenheid.

[24] Geschatte aantal openstaande vacatures gedeeld door aantal personen dat op datzelfde moment korter dan 6 maanden WW ontvangt.

Bijlage 7 Arbeidsmarkt en onderwijs in de Uitvoeringsagenda Economie 2021-2023

Wat is dan onze inzet?
Wij zetten in op het verbeteren van de aansluiting arbeidsmarkt en onderwijs. Dit doen we onder meer door het bevorderen van doorgaande leerlijnen (v)mbo-hbo in aansluiting met de vraag vanuit de transitieopgaven en door het slim verbinden van innovatieontwikkelingen bij bedrijven aan het onderwijs. Wij zetten ook regionale promotieactiviteiten in voor jong en oud. Met onze Promotie Events Techniek willen wij opnieuw meer dan 10.000 basisschoolleerlingen per jaar van hun talent voor techniek bewust maken. Voor al onze inzet geldt: de triple helix verbindingen in en tussen regionale Techniek- en Technologiecampussen (T&T) blijven onze belangrijkste uitvoeringsinstrumenten en samenwerkingspartners.

1. Wij versnellen 'werk naar werk' en de daarvoor benodigde duurzame inzetbaarheid van onze (potentiële) beroepsbevolking. Dit doen we onder andere door gezamenlijke instrumenten te ontwikkelen, zoals een eenduidige loketfunctie voor matching van bedrijven, werkenden en werkzoekenden. Maar ook door een aanpak voor verbetering van de leercultuur bij bedrijven en het ontwikkelen van skillsgerichte om- en bijscholingstrajecten. Met de incidentele inzet van coronaherstelmiddelen wil de provincie ook werkenden en werkzoekenden zelf, waar nodig, ondersteunen in hun ontwikkelmogelijkheden richting oriëntatie, begeleiding en opleiding voor het werk van de toekomst.
2. Wij versterken regionale campusvorming, door vanaf 2022 een subsidieregeling in te zetten, waarmee partijen mee-investeren in een robuust ecosysteem rond werk en ontwikkelen. Hierin heeft elke economische regio minimaal één multi-level triple helix T&T-campus.
3. Met onze inzet op het Manifest Werken & Ontwikkelen 2030 Noord-Holland en de bijbehorende actieagenda, faciliteren wij de regievoering en samenwerking in en door de triple helix-partijen in het werkveld van de arbeidsmarkt.
4. Onze werkambassadeur blijven wij inzetten als onafhankelijk verbinder van het netwerk en als adviseur van Gedeputeerde Staten. De werkagenda van de werkambassadeur heeft een focus gekregen op *energietransitie, verduurzaming van de havens en transformatie van de agrarische sector*. Dit laatste is inclusief aandacht voor een arbeidsmarkt, die nodig is voor het realiseren van een duurzaam voedselsysteem. De werkambassadeur is ook aanjager van de realisatie van de actieagenda van het Manifest Werken & Ontwikkelen 2030 NH. Hierbij is inclusiviteit een richtinggevend uitgangspunt.
5. Een inclusieve arbeidsmarkt is een arbeidsmarkt, waarin iedereen die wil, mee kan doen. Onze inzet is om inclusiviteit op de arbeidsmarkt geen eigenstandig beleid te laten zijn, maar juist integraal deel uit te laten maken van de inzet op aansluiting, werk naar werk en campusvorming. Daarnaast zetten we vanuit het Herstel- en Duurzaamheidsfonds in op specifieke doelgroepen met een (dreigende) afstand tot de arbeidsmarkt:
    a) Mensen van 15-67 zonder startkwalificatie (lager dan mbo-2): we willen voortbouwen op het project Groenstart. Hiervoor willen we een bijdrage leveren aan onderwijsvernieuwing voor deze doelgroep. Dit traject moet betere arbeidsperspectieven bieden, vooral gericht op techniek, bouw, zorg en recycling. Deze

lessen gaan we regionaal en sectoraal verbreden in de ontwikkelcoalitie Inclusiviteit op de Arbeidsmarkt uit het manifest W&O 2030.

b) Mensen van 15-67 met alleen lager onderwijs of zonder erkend onderwijs, zoals statushouders: we gaan subsidie beschikbaar stellen om de ontwikkelde aanpak op Schiphol met West-Air Express uit te breiden naar andere bedrijven en doelgroepen in en buiten de luchtvaartketen. De aanpak helpt mensen zich te oriënteren op de arbeidsmarkt en leidt toe naar een baan.
c) Langdurig werkzoekenden: we willen met een campus een pilot starten, waarin we verkennen hoe met innovatie van werk- en productieprocessen een nu nog onbenut deel van de beroepsbevolking kan worden ingezet.

Overzichtstabel Uitvoeringsagenda Economie, onderdeel arbeidsmarkt en onderwijs

Een veerkrachtige en duurzame arbeidsmarkt	**Zonder de juiste vaardigheden en kwalificaties in de arbeidsmarkt zullen er knelpunten ontstaan bij de realisatie van de transitieopgaven rondom o.a. klimaat, energie en circulaire economie.** **Er dreigen vooral tekorten in de technische en technologische beroepen.**	**Wij willen voldoende gekwalificeerde werknemers in de techniek en technologie ten behoeve van de transitieopgaven en streven daarbij naar inclusiviteit.**	• We investeren in een robuust ecosysteem rond werk en ontwikkelen, waarin elke economische regio minimaal één multilevel triple helix campus heeft. • We zoeken en ondersteunen slimme verbindingen tussen investeringen in innovaties voor onze transitieopgaven en de beroeps- en onderwijspraktijk. • Samen met onze partners ontwikkelen van instrumenten voor mobiliteit van vakmensen tussen sectoren (van werk naar werk). • We stimuleren een leercultuur bij bedrijven voor de doorontwikkeling van de (potentiële) beroepsbevolking en bevordering van innovatie. • We stimuleren de instroom van technici door het promoten van techniek en technologie	• Wij stellen begin 2022 een Uitvoeringsregeling open gericht op duurzame bedrijfsvoering en mede-eigenaarschap van de triple helix van multilevel campussen in de regio. • Wij stellen jaarlijks een werkagenda van de Werkambassadeur op, welke wij bespreken in Provinciale Staten op zijn actualiteit. De voeding van de Werkagenda komt voort uit het onderhouden van de actieagenda in het Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 van de triple helix. • Wij faciliteren minimaal 1 brede technologietafel per jaar en 4 bijeenkomsten van adviescommissie over actualiteit en regievoering op het manifest door alle triple helixpartijen te ondersteunen. • Wij ondersteunen, 6 tot 8 ontwikkelcoalities per jaar uit het Manifest in de ontwikkeling en verbinding van hun gezamenlijke plannen en instrumenten op de doelen uit het Manifest. O.a. voor Werk, naar Werk, Zij-instroom, en bevorderen techniekpromotie en leercultuur. • Wij blijven elk jaar 8 regionale Promotie Events Techniek voor PO en VO ondersteunen en willen het bestaande netwerk uitbreiden via een ontwikkelcoalitie in het kader van het Manifest. • Jaarlijks stellen wij de Noord-Hollandse arbeidsmarktcijfers op als onderlegger voor beleid. • Wij verkennen met een ontwikkelcoalitie uit het manifest de mogelijkheden van een provinciaal dashboard Arbeidsmarktinformatie. • We benutten de regionale afstemmingsgremia op NHN en MRA-niveau.	• Uitvoeringsregeling triple helix campusvorming • Triple helix campussen • Werkambassadeur • Manifest Werken en Ontwikkelen 2030 • Promotie werken in techniek en technologie • Technologietafels en ontwikkelcoalities • Monitor Arbeidsmarkt

PPS IMPACT ANALYSE NOORD-HOLLAND – FLEVOLAND

EINDRAPPORTAGE

maart 2021

KATA PULT

AANJAGERS
VAN DE KENNIS
VOOR MORGEN

Inhoud

0. Management Samenvatting
1. Aanleiding en context
2. Onderzoeksvragen & aanpak
3. Publiek Private Samenwerking (PPS) achtergrond
4. Observaties en aanbevelingen vanuit de Impactanalyse pps'en Noord-Holland en Flevoland
5. Blik op Verduurzaming vanuit de verschillende stakeholders
6. De conclusies: antwoorden op de onderzoeksvragen van de provincies
7. Bijlagen

PROVINCIE FLEVOLAND

Leeswijzer

- In hoofdstuk 1 en 2 komen respectievelijk de ‘aanleiding en context’ van de pps-analyse en de ‘Onderzoeksvragen en aanpak’ aan bod

- In hoofdstuk 3 wordt dieper ingegaan wat een pps is: uit welke bouwstenen is het opgebouwd en welke vormen komen voor.
  Ook wordt ingegaan op het ecosysteem: een pps is een ecosysteem op zich maar is ook een onderdeel van een regionaal ecosysteem.

- Hoofstuk 4 bevatten de uitkomsten van de pps’en in de provincies Noord Holland en Flevoland de pps’en in de provincies Noord Holland en Flevoland. Het (theoretisch) kader van een pps en het ecosysteem (hoofdstuk 3) zal gebruikt worden voor deze analyse.
  De analyse is gebaseerd op een impactmeting (response van 78%) en 25 interviews met projectleiders en 54 interviews met stakeholders (bedrijven, gemeenten, directies ROC). Een 12-tal observaties & aanbevelingen worden nader toegelicht.
  We hebben er voor gekozen om de observaties en aanbevelingen te groeperen en om niet een apart hoofdstuk observaties en een apart hoofdstuk conclusies te maken.

- Hoofdstuk 5 gaat dieper in op de verduurzaming van de pps’en. Verduurzaming voor de innovatie van de beroepspraktijk vraagt veel meer dan de verduurzaming van het beroepsonderwijs. We bekijken dit vraagstuk vanuit de verschillende perspectieven van de partners.

- Hoofdstuk 6 bevat een samenvatting van het rapport waarin de belangrijkste conclusies van het rapport worden gebruikt om de onderzoeksvragen, zoals geformuleerd in hoofdstuk 2, te beantwoorden.

0. Management Samenvatting

Samenvatting 1/3

1. De nadruk ligt vooral op de innovatie van het beroepsonderwijs en minder op de innovatie van de beroepspraktijk	Er is de afgelopen jaren veel gebeurd op het terrein van het beroepsonderwijs. Het onderwijs sluit veel beter aan op de arbeidsmarkt. De rol van de mbo pps'en op het gebied van de innovatie van de beroepspraktijk is beperkt. Enerzijds omdat de pps'en er nog niet klaar voor zijn en anderzijds omdat de bedrijven het mbo nog niet echt als innovatiepartner zien.
2. Innovatie van het beroepsonderwijs: Krachten worden te weinig gebundeld en een enge definitie van techniek wordt gehanteerd	Het onderwijs is meer flexibel en modulair geworden. Bij de technische opleidingen ligt de nadruk nog steeds veel op de techniek en te weinig op de toepassing in de praktijk. Ons advies: koppel techniek aan de maatschappelijke uitdagingen. Er wordt weinig gedeeld en vaak wordt het wiel opnieuw uitgevonden. Bundel krachten, leer meer van elkaar (goede praktijken) en deel meer met elkaar (kennis en infrastructuur).
3. De contextrijke infrastructuur van de partners wordt nog onvoldoende benut en de 'software' van de infrastructuur is onderbelicht	Denk niet alleen aan centrale fysieke locaties, maar maak goed gebruik van de bestaande infrastructuur van de partners (gedistribueerd model). Investeer niet alleen in stenen en apparatuur ('hardware') maar ook in mensen ('software'), want een infrastructuur komt tot leven door mensen
4. Relatief weinig aandacht voor LLO, het mbo nog niet gezien als partner voor LLO	Het ontwikkelen van LLO staat nog in de kinderschoenen. Dat komt enerzijds doordat het onderwijs eerst flexibel en modulair moest worden gemaakt en anderzijds doordat de bedrijven het ROC nog niet zien als LLO-partner (een zogenaamd adoption chain risico). De nadruk ligt vooral op formeel leren; non formeel leren wordt ten onrechte vaak niet gezien als een vorm van LLO.

Samenvatting 2/3

5. Bij entrée opleidingen ligt de bal nog teveel bij het onderwijs	Door het onderwijs te flexibiliseren en gebruik te maken van de modulaire aanpak is het mogelijk om certificaten te stapelen. Daarin is tot nu toe vooral het onderwijs leidend geweest maar duurzame inzetbaarheid vraagt meer dan onderwijs alleen. Denk aan jobcoaches, nazorg, enz. Dit vraagt om het beleggen van eigenaarschap en regie in het ecosysteem.
6. Bedrijven vragen om hbo en zien een beperkte rol voor het mbo voor versterken innovatiekracht. Er zijn maar weinig Learning Communities	De bedrijven willen multilevel projecten (hbo/mbo), maar de verbinding met hbo is beperkt, vooral in Noord Holland. Het concept van learning communities is nog niet echt vormgegeven. Innovatie vraagt om een andere mindset. Practoraten zijn nog in opkomst en nog niet goed aangesloten bij lectoraten.
7. De PPS-en zijn nog teveel aanbod- ipv vraaggestuurd. De maatschappelijke 'WAAROM' is niet altijd duidelijk	Slechts enkele pps'en hebben een duidelijke koppeling gemaakt met een maatschappelijk vraagstuk. Vele pps'en beschrijven vooral het 'WAT' en de 'HOE' (de activiteiten die de pps gaat uitvoeren), en er is weinig aandacht voor de te realiseren impact. Een duidelijke purpose case ontbreekt. Hierdoor zijn de pps'en meer aanbod- dan vraaggestuurd.
8. Het Minimum Viable Ecosysteem (MVE) voor de innovatie van de beroepspraktijk ontbreekt. Dit vraagt om andere partners en andere relaties met de partners **Het MVE is de minimale versie van je innovatie ecosysteem dat je nodig hebt om een innovatie succesvol te laten landen**	Als een ps de stap zet naar de innovatie van de beroepspraktijk zijn er andere partners nodig (bijvoorbeeld het hbo) en zal ook de relatie tussen de partners een andere invulling krijgen. Ze worden meer eigenaar dan afnemer. Daarnaast is het van belang dat de hele keten afgedekt wordt en er sprake is van wederkerige afhankelijkheid en waardecreatie.

Samenvatting 3/3

9. De regiefunctie binnen een pps is vaak tijdelijk en ligt vooral binnen de school	Veel activiteiten zijn nog teveel voor de bedrijven in plaats van met de bedrijven. Veel pps'en worden na afloop van de RIF subsidie de school ingetrokken, terwijl het voortbestaan van een pps juist gebaat is bij een regiefunctie die zich tussen de partners bevindt. Ook wordt deze 'buitenboordmotor' te vaak als iets tijdelijks gezien.
10. Er ontbreekt een pps- visie en - strategie op ROC niveau. Weinig synergie en cross-overs tussen PPS binnen onderwijsinstelling	Pps'en waarbij een ROC betrokken is, worden door de ROC niet gemanaged als een portfolio. Een pps wordt niet gezien als een innovatieprogramma voor de school maar als een (tijdelijk) subsidie project. Het is wenselijk dat de ROC's een pps- visie- en strategie opstellen en een pps-innovatie functie creëren op directieniveau, die zorgt voor krachtenbundeling binnen de ROC en aansluiting met andere stakeholders (bv hbo)
11. Op regionaal niveau zijn er weinig verbindingen tussen de PPS-en en een regionale regiefunctie ontbreekt	Gewenst zijn regionale innovatieclusters, waarbinnen tussen pps'en multidisciplinair, multilevel en multisectoraal wordt samengewerkt aan maatschappelijke vraagstukken. Dit vereist dat pps'en binnen de regio nauwer met elkaar samenwerken en dat er een regionale/ provinciale regiefunctie komt
12. De risico's voor verduurzaming van de PPS zijn niet executie risico's maar co-innovatie en adoption chain risico's	Het goed uitvoeren en managen van activiteiten (executie) is goed op orde. Er is veel minder geïnvesteerd in (nieuwe) partners waarmee multilevel, multisectorale en multidisciplinaire projecten uitgevoerd kunnen worden (co-creatie risico's). Of in het ontwikkelen van een andere reputatie en positie van het mbo op het gebied van innovatie en LLO (adoption chain risico's). Deze risico's kunnen het beste in samenspraak tussen mbo en werkveldpartners benoemd en opgelost worden.

Komend van golf 2 op weg naar golf 3

- De PPS-en in de provincies Noord Holland en Flevoland hebben grote stappen gemaakt op het gebied van flexibilisering en modulair maken van de opleidingen. De netwerken zijn uitgebreid. De studenten werken steeds vaker aan praktijk-opdrachten. De behaalde resultaten m.b.t de innovatie van het beroepsonderwijs zijn goed geborgd binnen het onderwijs
- De rol die de mbo PPS-en hebben op het gebied van het versterken van de innovatiekracht van bedrijven is nog beperkt Ook hun rol t.a.v. LLO is gering.
- Om de stap te maken naar de innovatie van de beroepspraktijk dienen de PPS meer los te komen van de scholen (regiefunctie tussen de partners). De netwerken moeten volwaardige ecosystemen worden rondom maatschappelijke vraagstukken. Dit vraagt om een multilevel (mbo-hbo), multidisciplinair en multisectorale aanpak
- Krachtbundeling van PPS-en binnen ROC's is een punt van aandacht omdat vandaag de dag een PPS visie op ROC niveau ontbreekt en RIF's nog teveel gezien worden als tijdelijke subsidie projecten. Na afloop van de RIF gaat de PPS vaak op in de school
- Op provinciaal niveau is het streven om te komen tot innovatieclusters en thematische learning communities. De PPS-en zijn daarbinnen belangrijke actoren. Dit vereist wel dat er meer samengewerkt dient te worden tussen de PPS-en en dat er een regionale PPS visie en regiefunctie wordt ontwikkeld

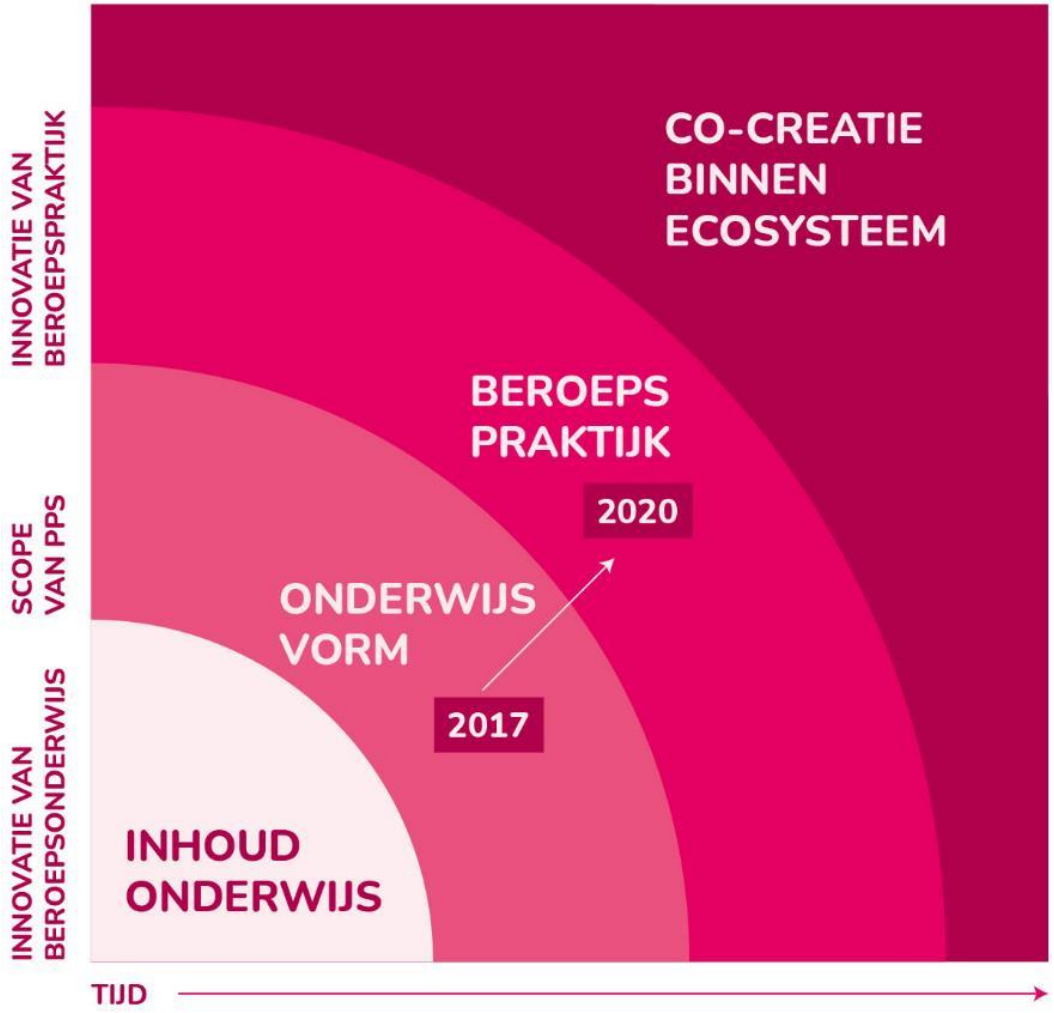

1. Aanleiding en context

Aanleiding

- De provincies Noord-Holland en Flevoland hebben de ambitie om toekomstbehendig beroepsonderwijs te realiseren vanuit de driehoek arbeidsmarkt – onderwijs – overheid; en de huidige visie te toetsen en verder te ontwikkelen op de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

- Met deze toetsing en doorontwikkeling willen zij samen met het ecosysteem in de provincies opstellen en actualiseren

- Publiek-private samenwerkingsverbanden vanuit (met name) het mbo hebben de afgelopen jaren een belangrijke functie vervuld op het gebied van de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

- De provincies hechten er dan ook veel waarde aan om in de actualisatie van het de pps-ontwikkeling mee te nemen

- Deze analyse is bovendien een impuls voor doorontwikkeling van pps'en binnen het Katapultnetwerk

In Provincie Noord Holland vindt een visietraject plaats

- De impactanalyse van de pps'en vormt belangrijke input voor het arbeid en onderwijs 2030 visietraject van de provincie Noord-Holland
- De gesprekken met stakeholders van de pps'en ten behoeve van deze analyse waren complementair aan de tafelgesprekken in het kader van het visietraject

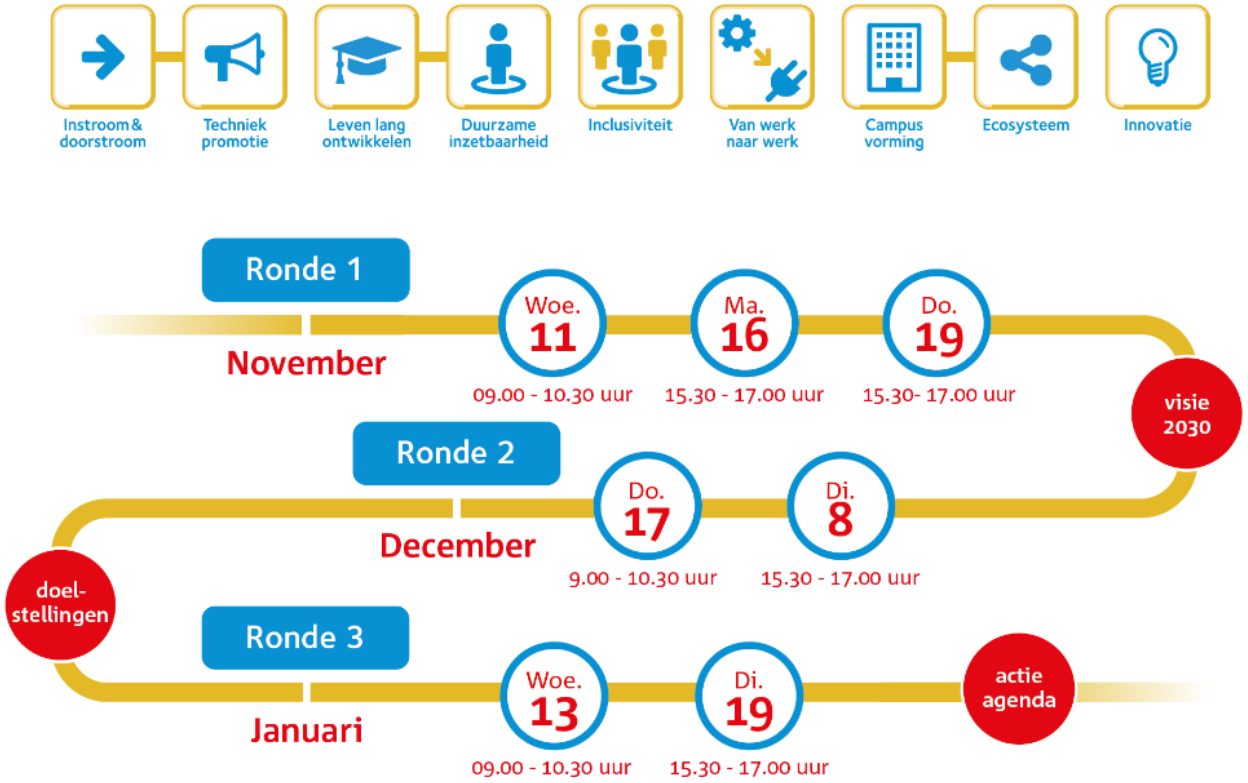

Provincie Flevoland wil de pps- regeling aanpassen

- Provincie Flevoland wil de huidige provinciale pps-regeling aanpassen.
- Deze pps-analyse zal als input gebruikt worden als voorstel voor de aanpassing van deze regeling.
- Over de nieuwe regeling moeten Provinciale Staten een besluit nemen. Voor besluitvorming in PS vindt eerst een inspraakprocedure plaats.

PROVINCIE FLEVOLAND

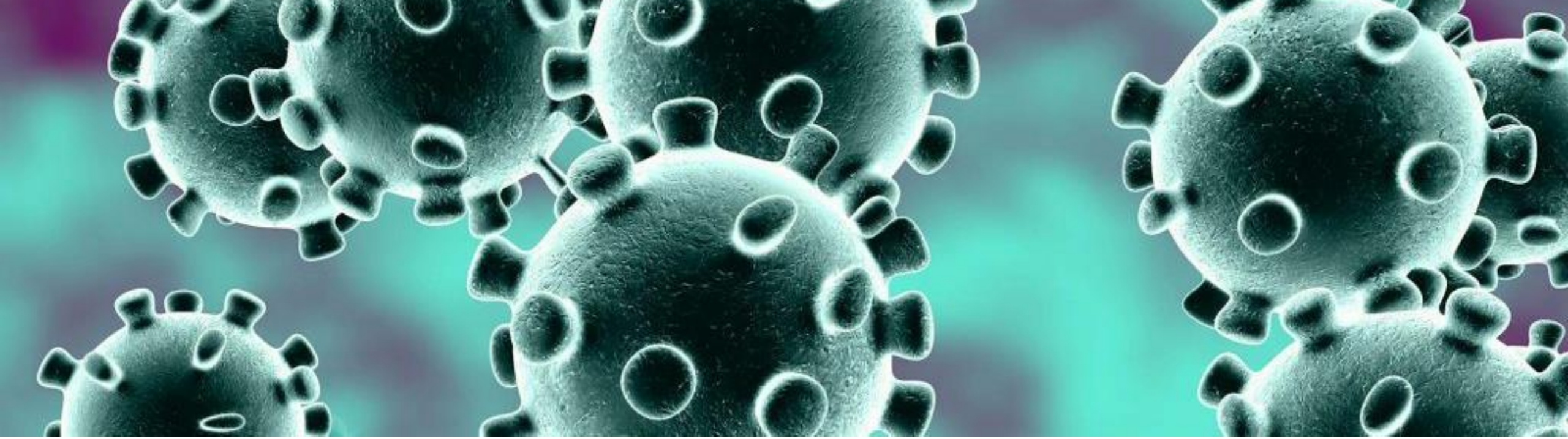

Context 2020/21:

COVID-19

- Raakt alle partners van een pps: zowel onderwijs als bedrijven/instellingen.
- Impact niet alleen op korte maar ook op lange termijn, m.a.w. hoe pas je pps'en aan op 'nieuwe normaal'?
- Pps'en tonen een grote weerbaarheid.
- Sommige pps'en focussen op wat kan terwijl andere op wat niet kan. (Soms zie je zelfs - als er een goede fysieke component is - dat pps'en een rol spelen bij de invulling van de praktijkopdrachten juist omdat studenten door Corona niet naar een bedrijf kunnen).
- **Oplossingen voor issues vraagt om structurele samenwerking van de drie O's**

2. Onderzoeksvragen & aanpak

Onderzoeksvraag en PPS-analyse

- Hoe hebben de pps'en in het mbo in Noord-Holland en Flevoland zich de afgelopen jaren ontwikkeld?
- Wat zijn de ambities/toekomstplannen van deze pps'en voor de komende jaren?
- Waar liggen (onbenutte) kansen om door de pps-ontwikkeling bij te dragen aan regionale maatschappelijke en/of economische vraagstukken?
- Welke rol kunnen de pps'en spelen in het oplossen van arbeidsmarktvraagstukken in de komende jaren?

Aanpak

- De analyse is uitgevoerd op basis van beschikbare informatie over de pps'en en uitgevoerde interviews met 25 pps- projectleiders en 54 stakeholders uit het veld van onderwijs, beroepspraktijk en regionale overheid. Deze analyse heeft betrekking op de pps'en waar een mbo-instelling bij betrokken is en welke de afgelopen jaren een subsidie uit het Regionaal Investeringsfonds voor het mbo hebben gekregen.
- Bij de analyse is gebruik gemaakt van de door pps'en en Katapult gezamenlijk ontwikkelde instrumenten als de impactmeting en het framework voor publiek-private samenwerking.
- Tevens zijn de uitkomsten van de peer reviews die plaatsgevonden hebben in het afgelopen jaar meegenomen (tijdens deze peer reviews zijn ook gesprekken met vele stakeholders gevoerd)
- De analyse is uitgevoerd door een team vanuit Platform Talent voor Technologie en experts van Katapult.

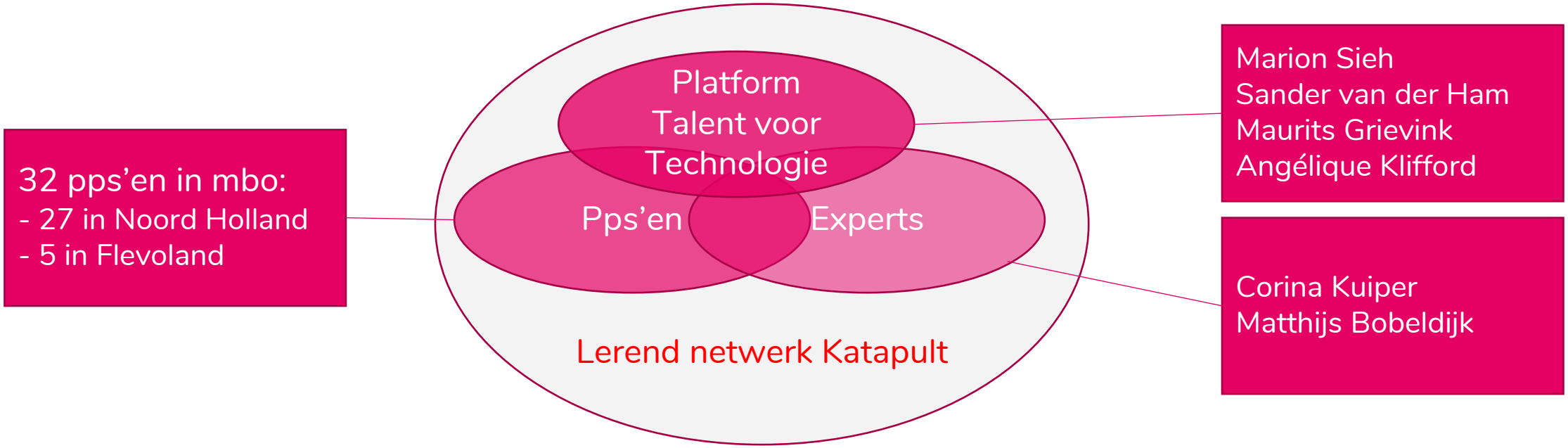

3. Publiek Private Samenwerking (PPS) achtergrond

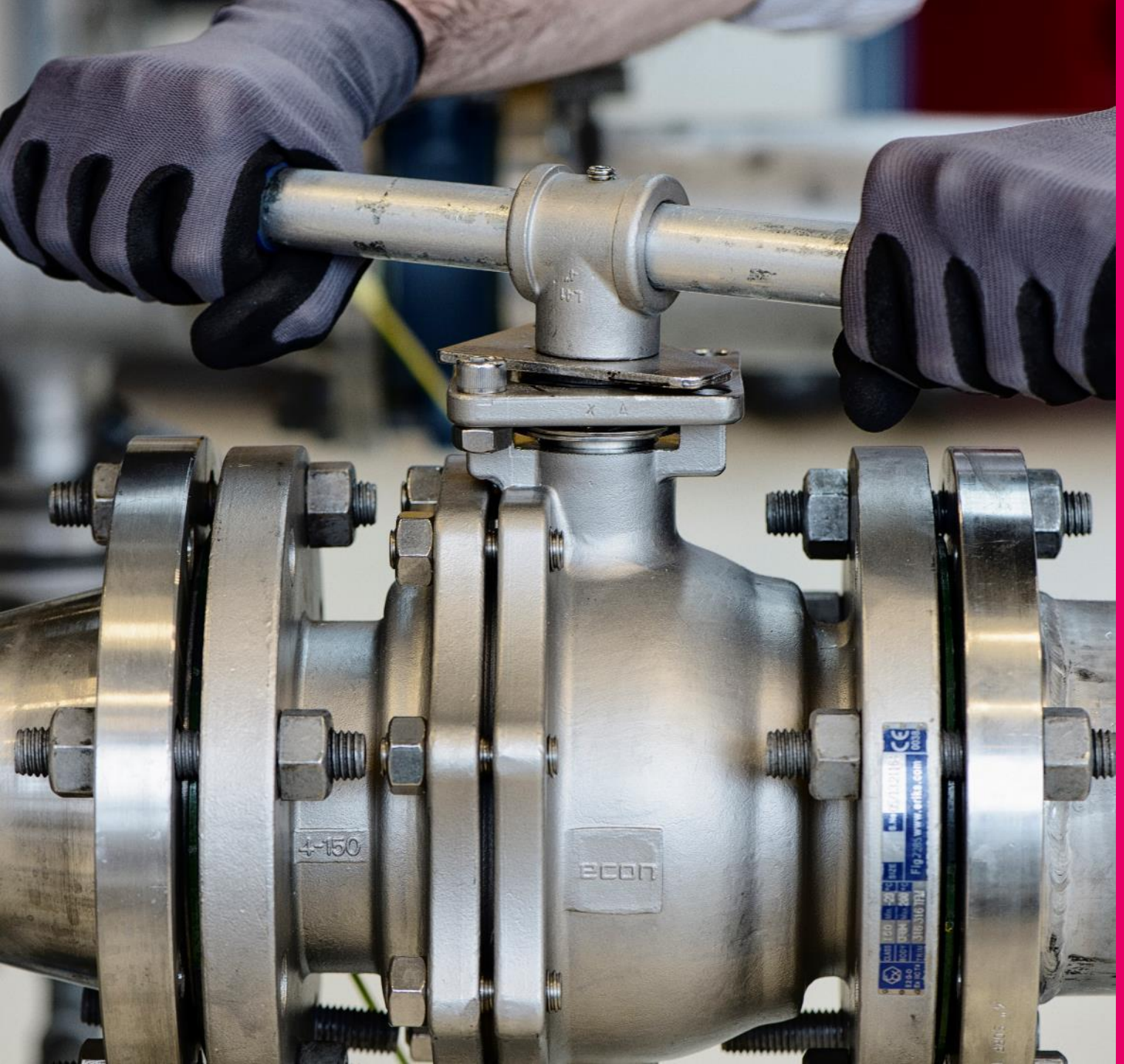

Wat is een pps?

Wat zijn de bouwstenen van een pps?

Welke configuraties zijn er?

Innovatie van het beroepsonderwijs versus innovatie van de beroepspraktijk

Wat is een Publiek Private Samenwerking?

Pps'en zijn actiegerichte samenwerkingsverbanden met bedrijven en onderwijsinstellingen, overheden en andere publieke organisaties. Zij werken aan:

- Het realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt
- Het opleiden van de innovatieve professional, vakman of vakvrouw
- Het bevorderen van een 'leven lang leren'
- Het versnellen en vergroten van het innovatievermogen van bedrijven

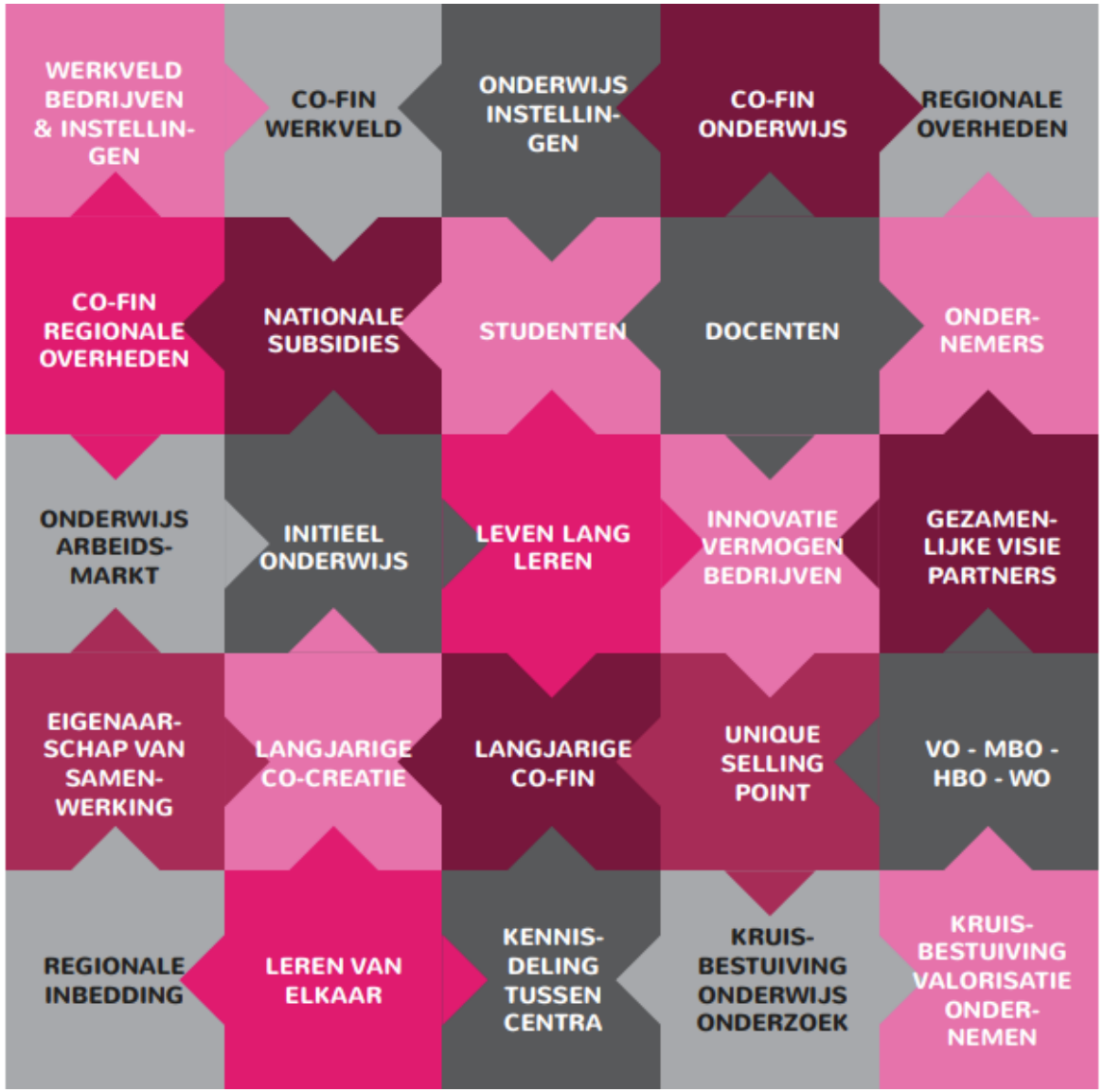

Kenmerken van een pps

- Binnen de pps vindt **co-creatie** plaats tussen bedrijven, onderwijs- en/of kennisinstellingen en regionale overheden.
- De samenwerking is gebaseerd op **meerjarig commitment** en **gedeeld eigenaarschap.**
- Een pps heeft een **duidelijke focus** en is gericht op **verduurzaming** en **continuïteit** (in tegenstelling tot een project).
- De innovaties die de pps voortbrengt dragen substantieel bij aan oplossingen voor **maatschappelijke complexe vraagstukken.** De onderzoeksvragen komen vanuit het werkveld (vraagsturing) en worden samen met de onderwijs-/kennisinstellingen opgepakt (gezamenlijke programmering).
- De pps is een **verbinder van buiten naar binnen.**

De bouwstenen van een PPS

- Elke PPS is anders maar ze zijn wel allemaal opgebouwd uit dezelfde stapelbare bouwstenen.
- Niet alle bouwstenen hoeven gebruikt te worden maar er zijn wel een aantal basis bouwstenen die terug te vinden zijn in alle PPS-en
  - Curriculumvernieuwing – ‘de inhoud’
  - Vernieuwing van onderwijsvormen – ‘de vorm’
  - Contextrijke infrastructuur – ‘de plek’

Basis bouwstenen

Curriculum vernieuwing

Inhoudelijk, lesprogramma. Content, curriculum

Vernieuwing van Onderwijsvormen

Nieuwe leer/lesvormen, hybride, leren is werken en werken is leren, praktijk gericht

Contextrijke Infrastructuur

Contextrijke leer- en werk omgeving. Centraal en gedistribueerd. Fysiek en digitaal

Leven Lang Ontwikkelen

Om-, her en bijscholing, medewerkers, alumni

Onderzoekende vaardigheden

Toegepast onderzoek, lector/practor

Innovatie beroepspraktijk

Vergroten innovatiekracht bedrijven

Faciliteren ecosysteem/netwerken

Activeren en onderhouden van de netwerken / ecosystemen tussen partners

Meest voorkomende standaardconfiguraties van een PPS (1)

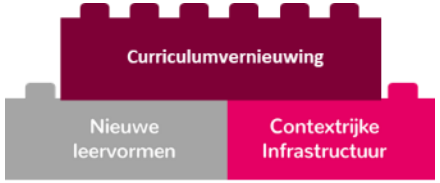

A. Vernieuwing van onderwijsinhoud

De PPS heeft als voornaamste focus het inhoudelijk actualiseren van het lesprogramma. Dit vraagt vaak om een eenmalige grotere investering gevolgd door een onderhoudsfase om het curriculum up-to-date te houden, die relatief mens- en kapitaalintensiteit laag is. De PPS heeft veelal geen eigen profiel/positie maar is onderdeel van de school

B. Vernieuwing van onderwijsvorm

De PPS wil niet alleen de inhoud maar ook nieuwe leervormen ontwikkelen: het betreft hybride leer/werkvormen, waarbij de praktijk centraal staat; professionals uit de praktijk spelen een belangrijke rol in het onderwijs

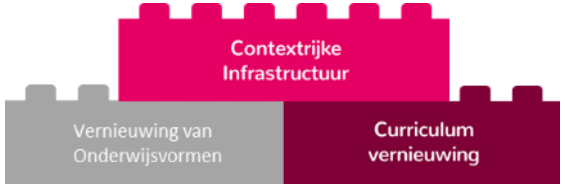

C. Contextrijke infrastructuur

De PPS richt zich op het inrichten van een contextrijke praktijk-omgeving voor kiezen, leren, werken en innoveren, waarbij zowel gekozen kan worden voor een centraal model (alles op een locatie) als voor een gedistribueerd model (regio is de campus). De infrastructuur kan zowel fysiek als digitaal zijn (bv e-learning)

D. Leven Lang Ontwikkelen

De PPS richt zich niet alleen op het reguliere onderwijs maar ontwikkelt ook nieuw curriculum en/of nieuwe leervormen voor werkenden. Voorwaarde is wel dat de PPS al beschikt over actueel inhoudelijk aanbod en nieuwe leervormen voor het reguliere onderwijs en beschikt over een contextrijke leer/werkomgeving

Meest voorkomende standaardconfiguraties van een PPS (2)

E. Praktijk Onderzoek

De PSS richt zich op praktijkgericht onderzoek. Door lectoren/practoren wordt samen met studenten, docenten en werknemers gewerkt aan onderzoeks-opdrachten waarvan de kennis direct bijdraagt aan zowel de beroepspraktijk als het onderwijs

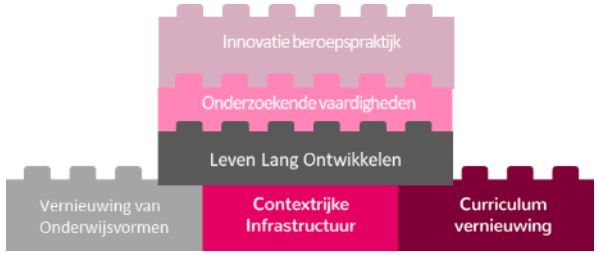

F. Innovatie van de beroepspraktijk

De PSS richt zich op innovatie van de beroepspraktijk, door bv. studenten, docenten, onderzoekers, ondernemers samen te brengen rondom praktijkopdrachten/-onderzoeken (bv in learning communities). Deze soort functies van de PPS heeft vaker een eigen profiel/positie in de markt.

G. Faciliteren ecosysteem/netwerken

De PPS richt zicht op het ontwikkelen, activeren en onderhouden van het ecosysteem/netwerk tussen onderwijs, bedrijfsleven, overheid en overige partners. De inhoudelijke taken (onderwijs, onderzoek, innovatie) worden uitgevoerd door de partners. De centrale functie is vnl makelen/schakelen en verbinden

De focus van een PPS: beroepsonderwijs vs. beroepspraktijk

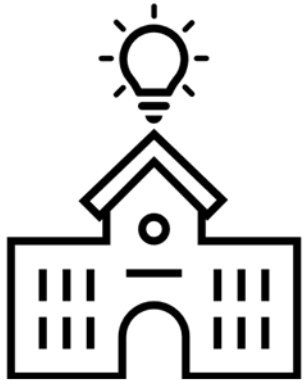

Het onderwijs staat centraal bij dit type PPS. Inside-out focus. Het gaat om het afleveren van studenten (toekomstige werknemers) met de kennis en vaardigheden die naadloos aansluiten op de beroepspraktijk

Innovatie van het beroepsonderwijs

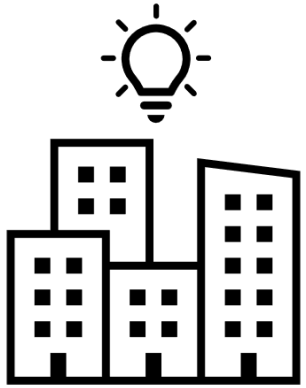

De innovatiekracht van de bedrijven staat centraal. Outside-In focus. Het gaat om het verhogen van de innovatiekracht van de bedrijven dmv projecten en LLO van medewerkers, zodat zij blijvend over de juiste competenties beschikken

Innovatie van de beroepspraktijk

Bijbehorende PPS-vormen

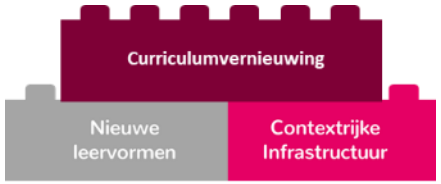

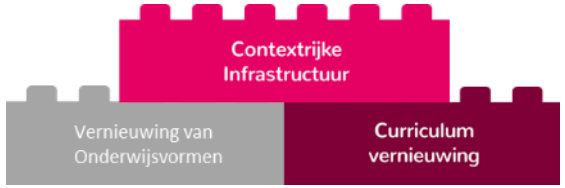

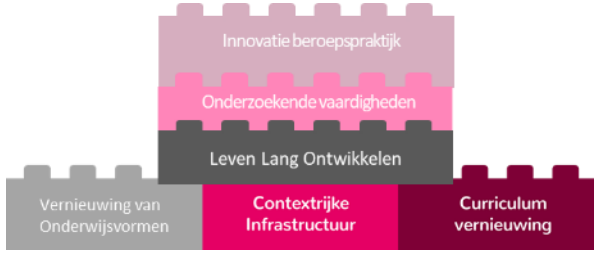

De pps-golven:

De ontwikkeling over de tijd heen

- De eerste pps'en in het beroepsonderwijs dateren al 2011. Niet alleen de pps'en hebben zich door de jaren heen ontwikkeld, maar ook het concept pps is door de jaren heen gegroeid. Er zijn een aantal "golven" te onderscheiden
- In de eerste golf ligt de nadruk vooral op het curriculum zelf om te zorgen dat de **inhoud van de opleiding** aansluit op de behoefte van de arbeidsmarkt
- De volgende stap is het ontwikkeling van nieuwe **hybride lesvormen** om het ritme van de school beter te laten aansluiten op het ritme van de bedrijven (o.a. door flexibilisering, modulariteit)
- Als het onderwijs qua inhoud en vorm beter aansluit op het bedrijfsleven, wordt het mogelijk om het leren meer naar de **beroepspraktijk** te brengen (leren is werken en werken is leren). De praktijkprojecten van de pps beginnen langzamerhand ook bij te dragen aan de innovatie van de beroepspraktijk. LLO komt op de agenda te staan
- In de vierde golf, ontstaan er learning communities, waar studenten, docenten, medewerkers, experts, gezamenlijk in **co-creatie** werken en toegevoegde waarde voor alle betrokken partijen binnen het ecosysteem

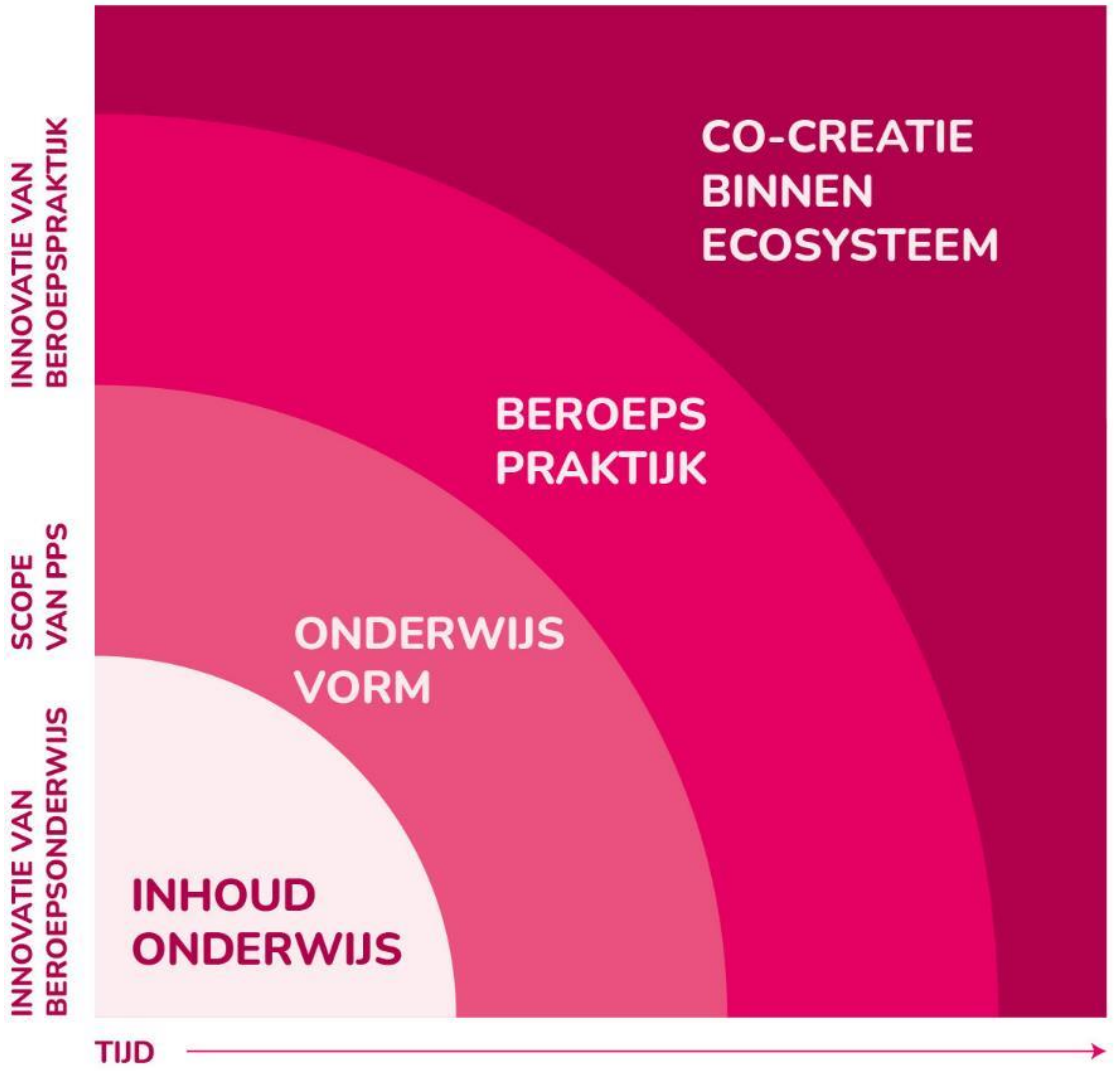

Pps en Ecosysteem

De verschillende niveau’s

Voorwaarden ecosysteem

De verschillende perspectieven

Risico’s binnen ecosysteem

Niveaus Ecosystemen

Een pps is een (mini)ecosystem én onderdeel van ecosystemen

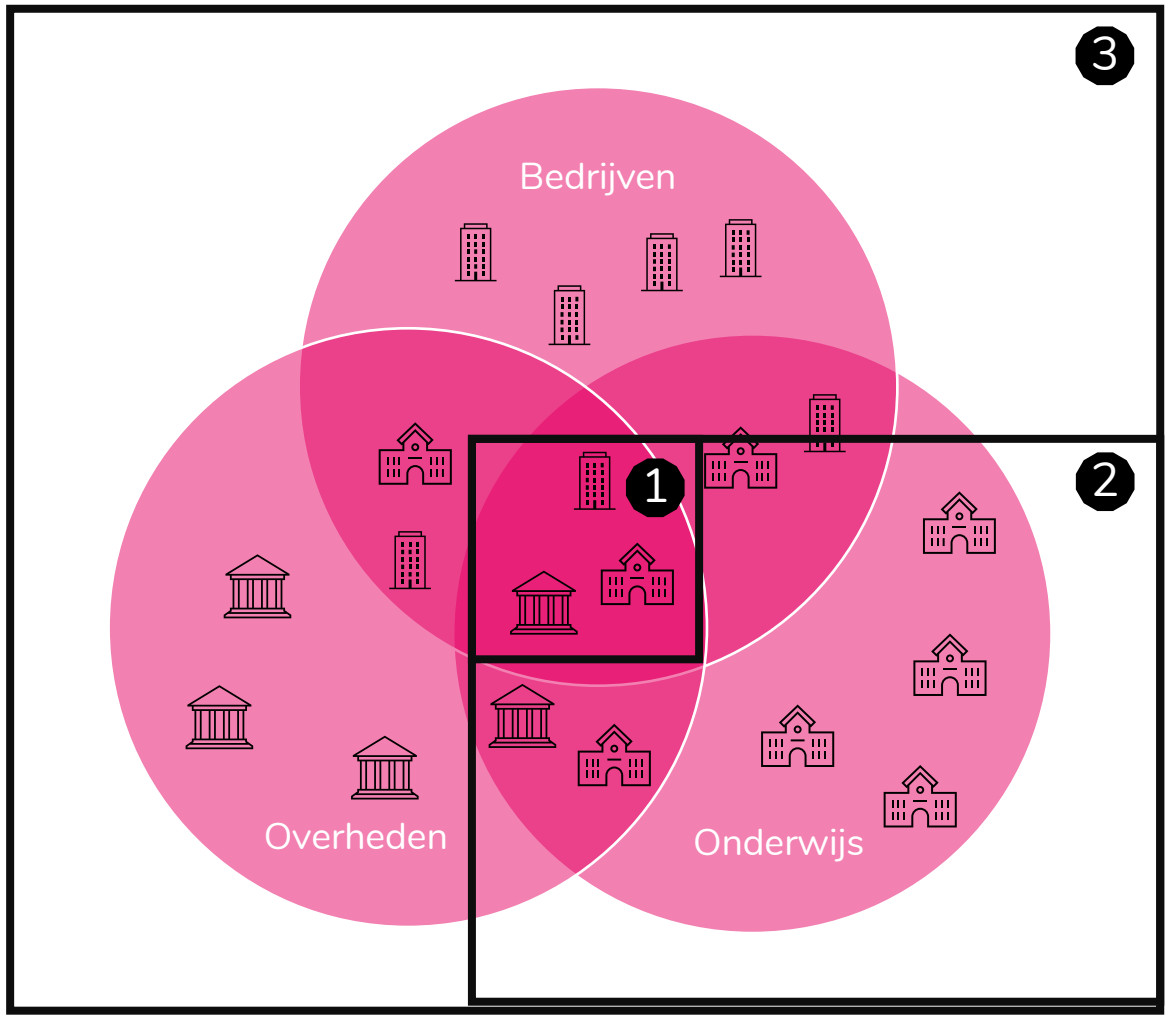

1 **Niveau pps**

Een ecosystem bestaat uit een aantal bedrijven, scholen en overheden. Een pps begint met de founding partners maar over de tijd heen kunnen nieuwe partners toegevoegd worden of kunnen partners vertrekken

2 **Niveau onderwijsinstelling**

Een pps is onderdeel van het onderwijsinstelling, waar ook meerdere pps'en onderdeel van uit kunnen maken. Het is belangrijk dat er op het niveau van de onderwijsinstelling een pps-strategie is ontwikkeld

3 **Niveau regio/provincie**

Een pps is onderdeel van een groter regionaal ecosysteem (gemeente/provincie/ landelijk), waarbinnen ook andere pps'en actief zijn.

Voorwaarden voor een ecosysteem

een netwerk van ondernemingen, overheden en scholen is nog geen ecosysteem

De ingrediënten van een ecosysteem:

- Er is een gemeenschappelijke doel/propositie, m.a.w. de WHY van het ecosysteem is duidelijk
- Alle relevante stakeholders voor een bepaalde propositie aan boord (de verschillende doelgroepen, de toeleveranciers, intermediairs, overheidsinstanties, concurrenten, etc).
- De belangen van alle stakeholders worden afgedekt en een ieder snapt de perspectieven van de anderen
- De hele keten is afgedekt (zowel de waardeketen van de bedrijven als de doorlopende onderwijsketen)
- Er is sprake van wederkerige afhankelijkheid en waarde creatie
- Er is een regiefunctie (makel- en schakelfunctie, katalysator) die het ecosysteem draaiend houden

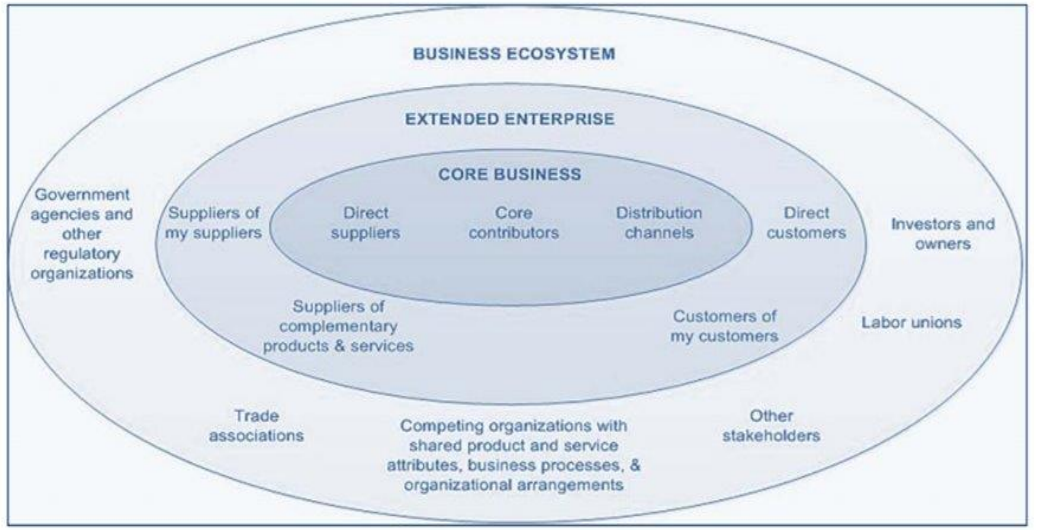

Het is belangrijk om een pps te bekijken vanuit de perspectieven van de verschillende stakeholders

De risico's voor pps'en

- De slagingskans van een pps wordt niet langer alleen bepaald door de wijze waarop het project wordt uitgevoerd (**executie risico**)
- Er zijn twee type risico's die vaak over het hoofd worden gezien, maar wel grote invloed hebben op het succes van een pps:
  - **Co-innovatie risico**. Er is een andere innovatie nodig om een succes te maken van de pps (bijvoorbeeld: het hbo is nodig voor de innovatie van de beroepspraktijk)
  - **Adoption chain risico.** Bij veel innovaties zijn er nogal wat schakels tussen het innovatieproduct en de eindgebruiker/eindklant. Als één van die schakels geen meerwaarde ziet voor zichzelf, is de kans groot dat de echte waardepropositie niet bij de eindgebruiker geraakt. (bijvoorbeeld: bedrijven zien mbo niet als partner voor LLO)

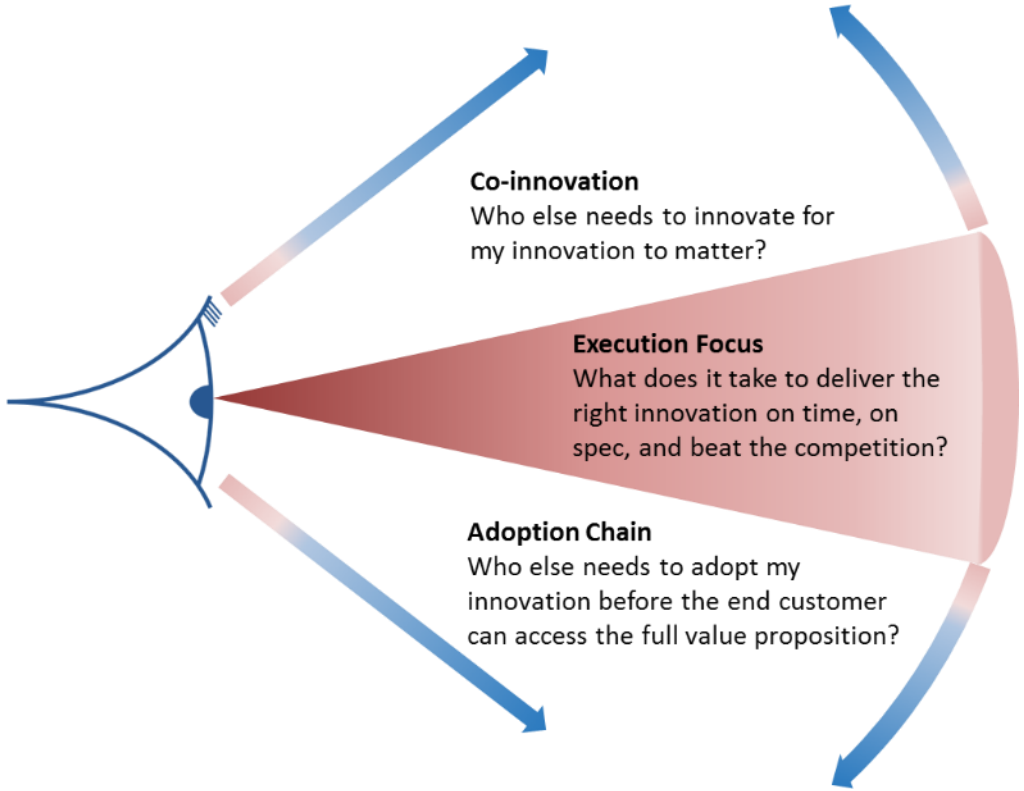

Minimum Viable Ecosystem (MVE)
minimum aantal partners dat nodig is voor het verduurzamen van een pps

Ron Adner, The Wide lens, 2012

De verduurzaming van een pps

Wat betekent verduurzaming?

Welke fasen moet je doorlopen?

Wat is verduurzamen?

- Pps’en worden doorgaans opgestart voor een vraagstuk dat een lange adem en aanhoudende aandacht vraagt en dienen dus te verduurzamen.
- Verduurzamen betekent dat de gekozen positionering en profilering van de pps wordt (h)erkend in de markt. Het gekozen businessmodel werkt.
- Middelen (mensen, geld en tijd) zijn beschikbaar om de pps te continueren en de daarvoor benodigde partners zijn aan boord.
- Het verduurzamen van deze samenwerkingen is een gedeelde ambitie en verantwoordelijkheid van alle betrokken partners.
- Kortom, het einddoel is bereikt als de pps niet meer weg te denken is en de continuïteit van de pps is gewaarborgd.
- Er zijn verschillende manieren om te verduurzamen. Wat een pps doet (welke configuratie) bepaalt dus ook de manier waarop een pps verduurzaamt.

Groeimodel van een pps

Een pps doorloopt een aantal fasen:

- Fase 1: de plannen voor de pps worden gemaakt en de partners committeren zich
- Fase 2: de eerste proposities worden samen met de partners geco-creëerd
- Fase 3: De eerste pilots hebben het unieke karakter en de toegevoegde waarde van de pps gevalideerd
- Fase 4: De pps is opgeschaald en gekozen positionering en profilering van de pps wordt (h)erkend in de markt
- Fase 5: is niet noodzakelijk maar een keuze. De pps besluit zich door te ontwikkelen door nieuwe doelgroepen aan te boren en/of nieuw aanbod te ontwikkelen

Het doorlopen van de eerste vier fasen kost gemiddeld genomen vier jaar en is sterk afhankelijk of bij de start het gaat om een nieuw samenwerkingsverband of dat de partners al een voorgeschiedenis hebben met elkaar

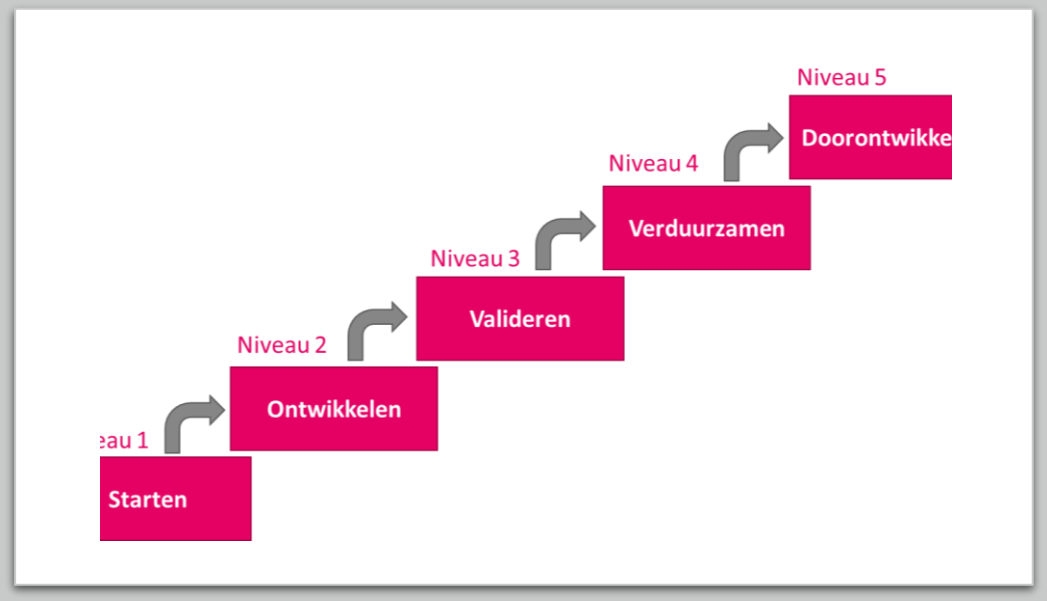

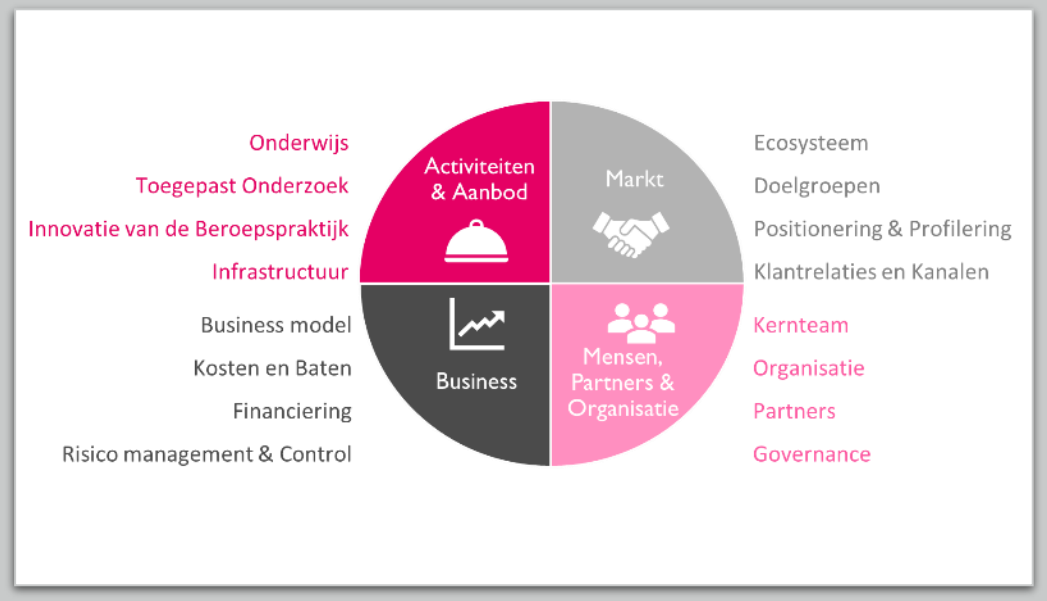

4. Observaties en aanbevelingen vanuit de Impactanalyse pps'en Noord-Holland en Flevoland

Observatie 1:

De nadruk ligt vooral op de innovatie van het beroepsonderwijs en minder op de innovatie van de beroepspraktijk

Innovatie van het beroepsonderwijs

Innovatie van de beroepspraktijk

Er is de afgelopen jaren veel gebeurd in de regio op het terrein van het beroepsonderwijs. Het onderwijs sluit veel beter aan op de arbeidsmarkt. De rol van de mbo pps'en op het gebied van de innovatie van de beroepspraktijk is echter nog beperkt. Enerzijds omdat de pps'en er nog niet klaar voor zijn en anderzijds omdat de bedrijven het mbo nog niet echt als innovatiepartner zien

Op welke landelijke thema's zijn de pps'en actief?

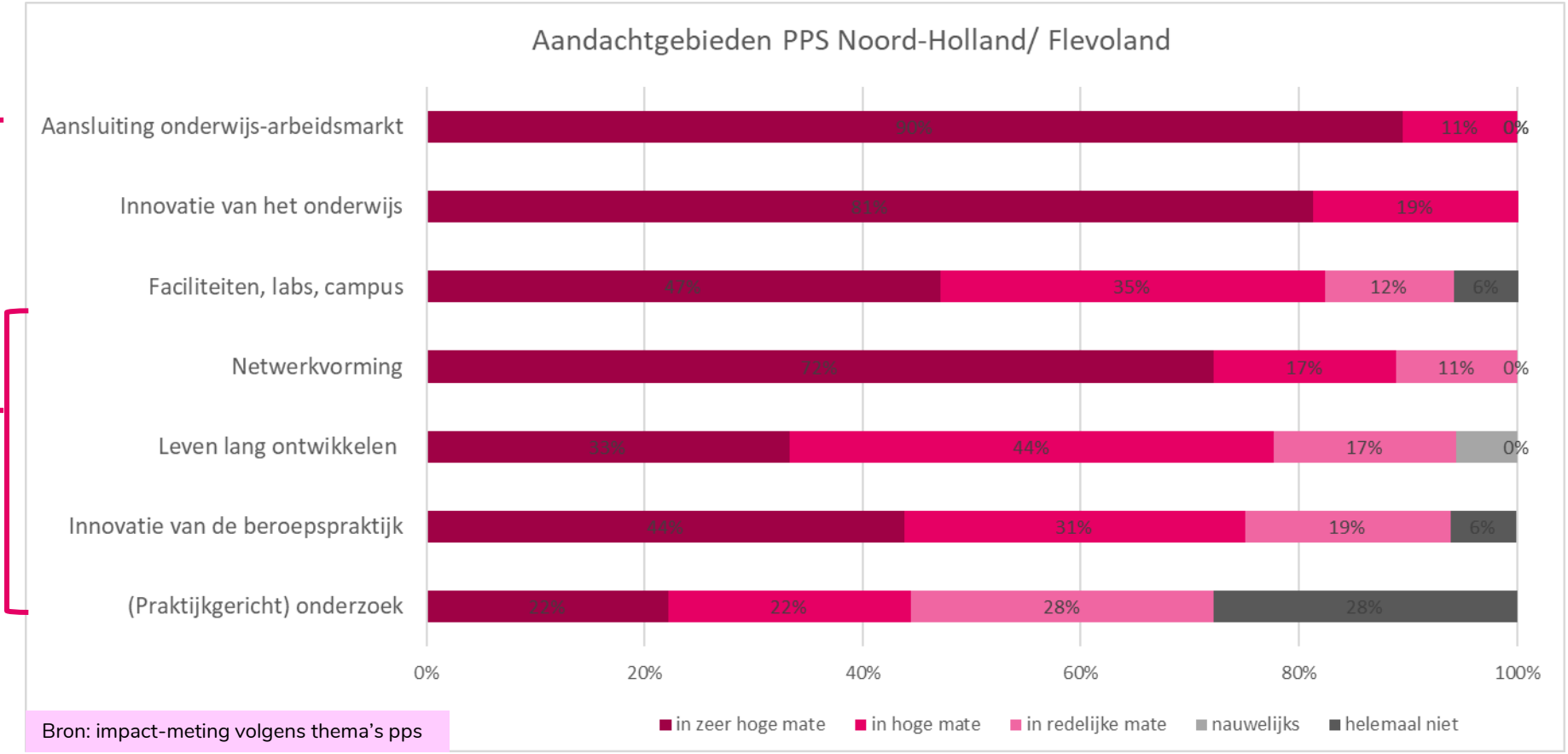

Bron: impact-meting volgens thema's pps

Observaties:

De meeste pps'en leggen de nadruk op de innovatie van het beroepsonderwijs.

In vergelijking met het landelijk beeld, valt op dat de pps'en in Noord Holland en Flevoland veel hogere scores geven aan ALLE thema's wat hun inzet daarop betreft.

Op welke thema's van de provincies Noord Holland en Flevoland zijn de ppa'en actief?

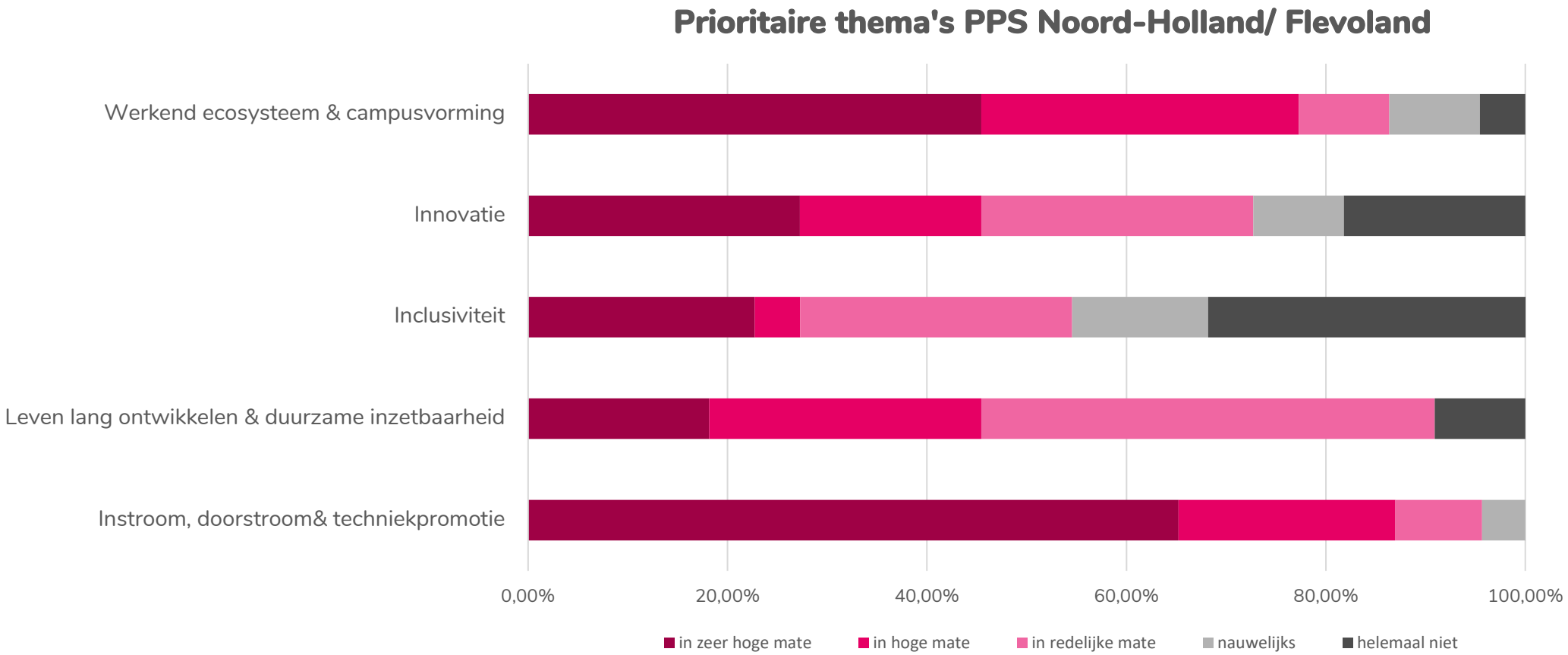

Observatie:

De pp'sen leggen meer nadruk op human capital dan op innovatie van de beroepspraktijk.

Bron: uit interviews, obv thema's provincies

Bereik van - en betrokkenheid bij de pps'en

Aantallen per pps; op basis van mediaan (benchmark landelijk)

Bereik studenten per jaar

350 direct *(300)*
425 indirect *(406)*

Deelname docenten per jaar

40 direct *(19)*
80 indirect *(45)*

Betrokken werkveldpartners

15 kern *(14)*
33 total *(36)*

Deelname professionals per jaar

38 betrokken *(40)*
35 LLO (als klant) *(30)*

Observaties:
De stakeholders uit het onderwijs zijn beter betrokken dan de stakeholders uit het werkveld (in lijn met landelijk beeld).
De betrokkenheid van docenten en studenten is hoger dan landelijk.
De betrokkenheid van het beroepswerkveld is vergelijkbaar met het landelijk beeld.

Bron: impactmeting

De gemiddelde bijdrage van de pps'en aan de 2 typen innovaties

Innovatie van het beroepsonderwijs

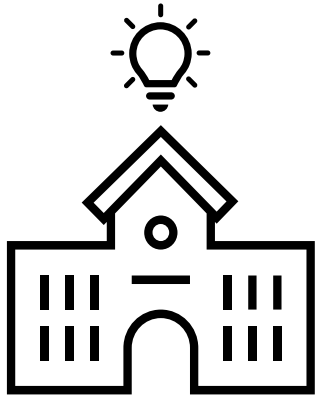

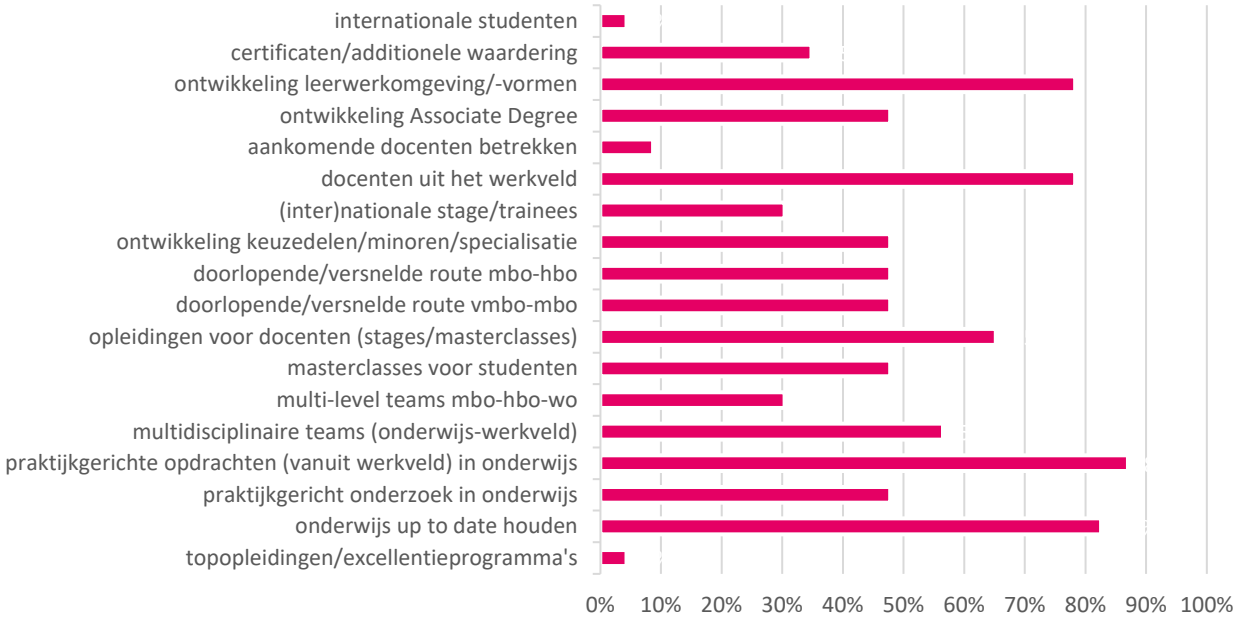

Innovatie van de beroepspraktijk

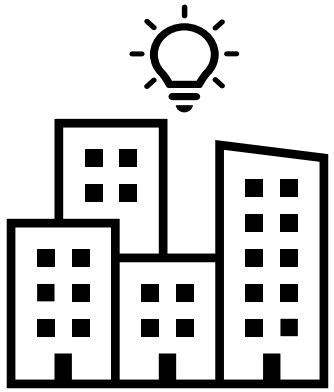

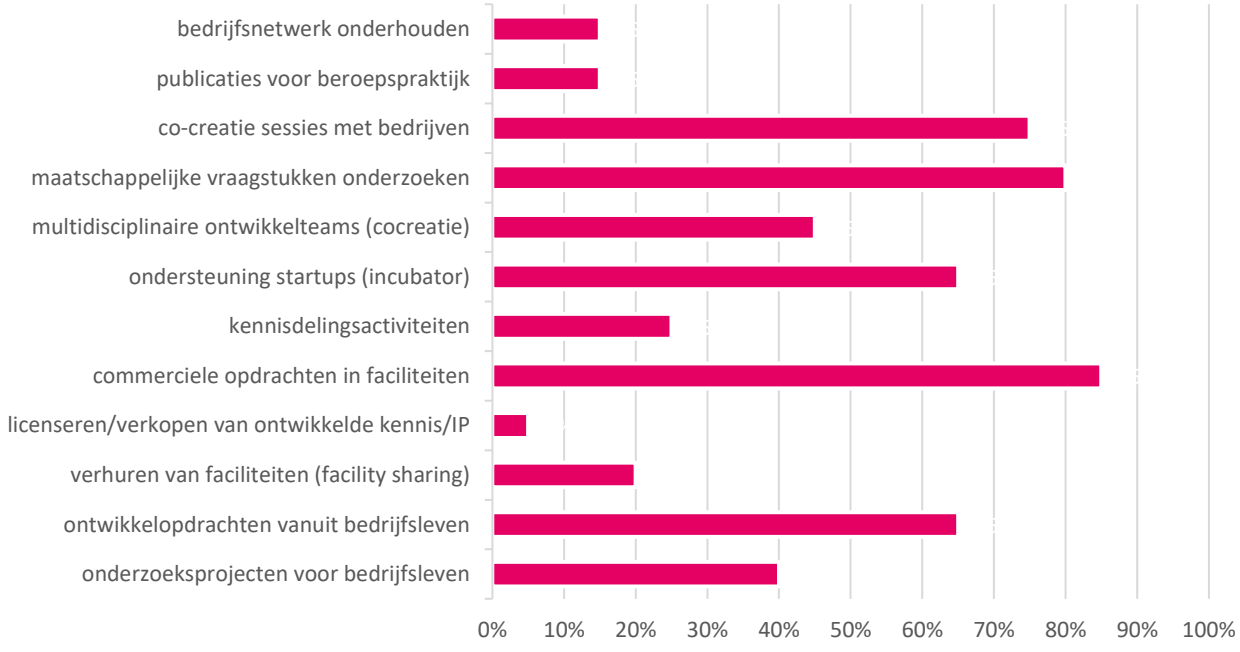

Bron:impact-meting

Configuraties van pps'en

Observaties : welke pps-vormen zien we in de regio?

Meest voorkomende archetype in deze regio in 2020. De afgelopen jaren is heel veel gebeurd op het vlak van hybride onderwijs (leren is werken en werken is leren) en keuze vakken

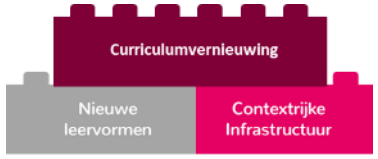

Deze configuratie geeft de focus van de pps'en weer ten tijde van de MRA -analyse in 2017

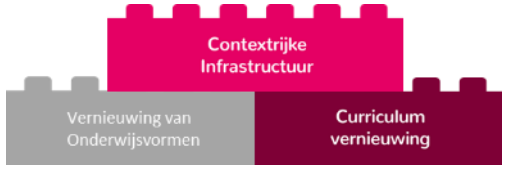

Paar pps'en die aansluiten bij campusvorming en aantal die gedistribueerd model hebben

Vele pps'en zetten in op LLO als vervolgstap en hopen met inkomsten daaruit pps te kunnen verduurzamen

Deze vormen komen relatief weinig voor. Wel zien we praktijkopdrachten gericht op student maar minder gericht op verhogen innovatiekracht bedrijf

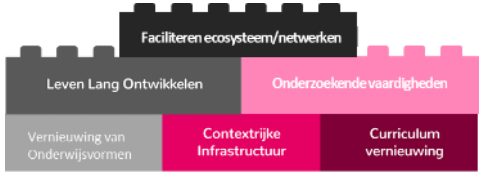

Wat zien we op het gebied van de innovatie van het beroepsonderwijs?

Observaties:

Het gat tussen onderwijs en arbeidsmarkt is veel kleiner geworden door:

- Actualiseren inhoud: curriculum sluit goed aan op de kennis in het werkveld
- Innoveren van de onderwijsvormen: hybride leervormen hoog op de agenda
  - Hybridiseren van het onderwijs: bedrijf wordt leslokaal
  - Werken is leren en leren is werken
  - Werken in projecten
  - Bedrijfsbezoeken/gastlessen
- Meer skillsbased onderwijs: niet alleen wat je weet maar ook wat je kunt
- Aanbieden doorlopende leerlijnen PO-VO-MBO-(AD)-HBO
- Modulair onderwijs
  - Keuzeonderdelen
  - Start met BOL en stroom door naar BBL
  - Vele cross-over opleidingen
- Contextrijke leeromgevingen
  - Fieldlabs/campussen
  - Regio als een campus: gebruik van faciliteiten van partners/bedrijven

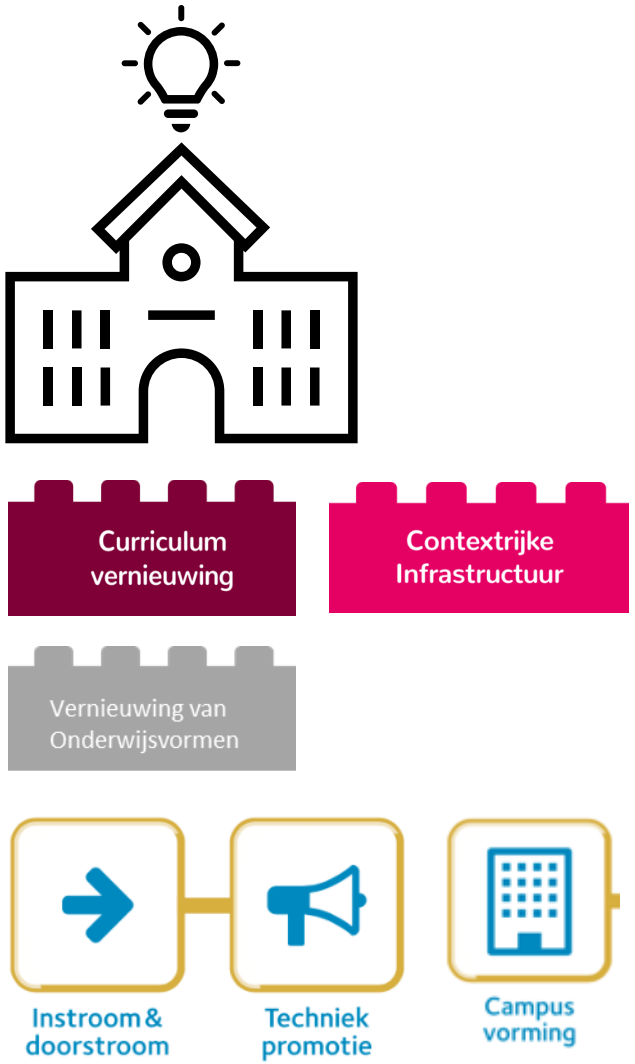

Wat zien op het gebied van de innovatie van de beroepspraktijk?

- Observaties:
- Bedrijven zien het mbo nog niet als innovatiepartner. Zijn eerder gericht op het hbo en beeldvorming over flexibiliteit en de deskundigheid van de docenten zit in de weg. (zie sheets over Perspectief van het werkveld.)
- De innovatie van de beroepspraktijk kan alleen accelereren als de innovatie van het beroepsonderwijs voldoende op orde is. Dit veronderstelt:
    - Goede inhoudelijke aansluiting bij werkveld
    - Gerichte aandacht voor 21st century skills / competenties
    - Project gestuurd, modulaire opbouw
    - Praktijk gestuurd/Hybride onderwijsconcepten
      (leren is werken & werken is leren)
    - Contextrijke leer/werk omgevingen
    - Vertrouwensbasis
- In 2017 (MRA analyse) was dat niet geval, maar nu wel.

DE PPS'EN ZIJN KLAAR VOOR DE VOLGENDE STAP!

In welke golf bevinden de pps'en zich?

- De pps'en in de provincies Noord Holland en Flevoland hebben grote stappen gemaakt op het gebied van flexibilisering en modulair maken van de opleidingen
- De praktijk component in het mbo onderwijs is flink toegenomen. Er wordt veel meer geleerd in de praktijk. Vanuit de bedrijven gezien is levert dit vooral goede medewerkers op die beter op de praktijk zijn aangesloten maar de praktijk-gerichte opdrachten worden gezien als oefenmateriaal voor de student niet zo zeer als projecten ter verbetering van de innovatiekracht.
- Komend van golf 2 in 2017 bewegen de pps'en als geheel genomen zich nu naar golf 3.

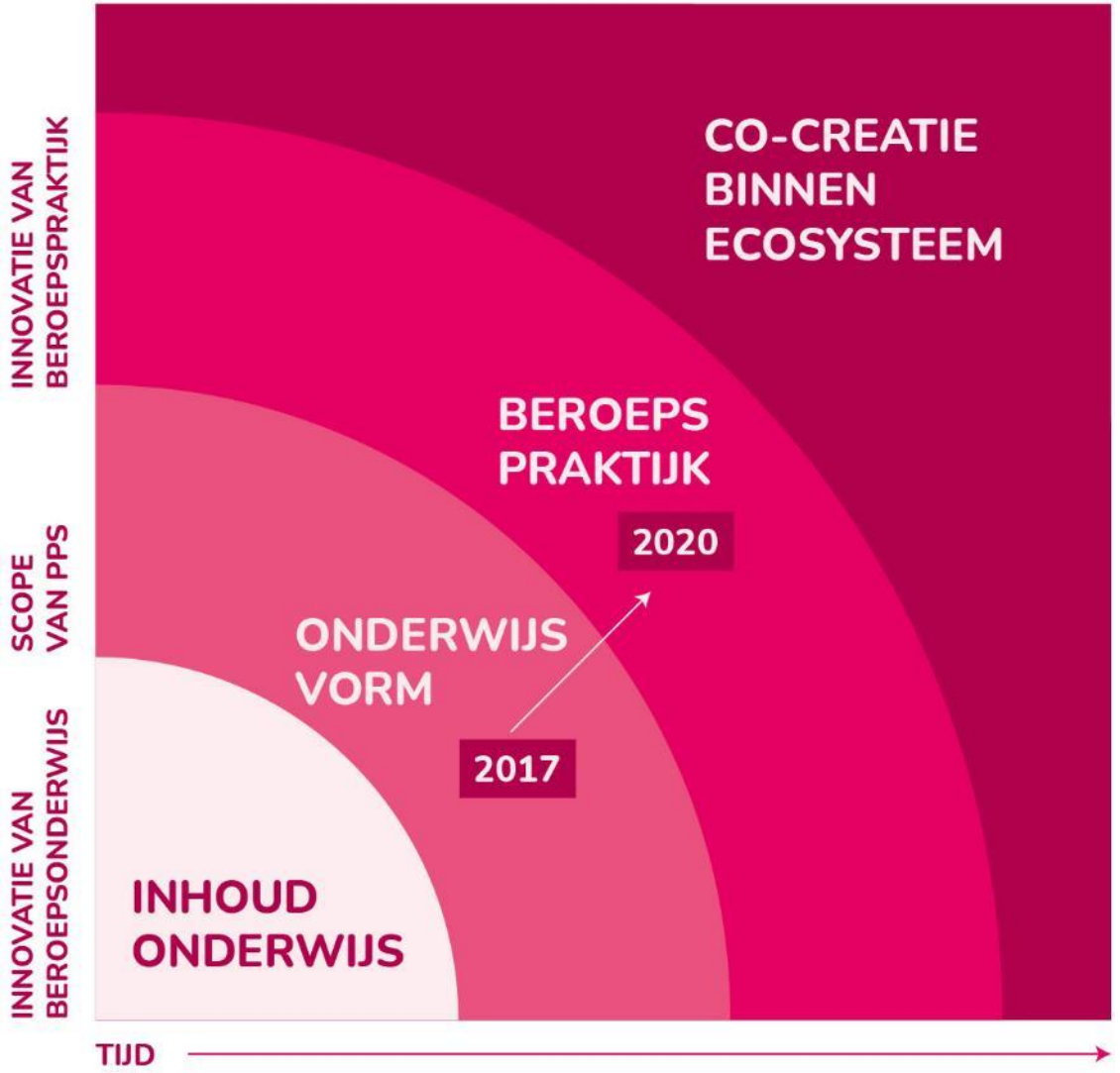

Observatie 2:
Innovatie van het beroepsonderwijs: Krachten worden te weinig gebundeld en een enge definitie van techniek wordt gehanteerd

Het onderwijs is door de pps'en meer flexibel en modulair geworden. De nadruk ligt bij de technische opleidingen nog wel veel op de techniek en te weinig op de toepassing in de praktijk. Koppel techniek aan de maatschappelijke uitdagingen. Er wordt weinig gedeeld en vaak wordt het wiel opnieuw uitgevonden: bundel krachten

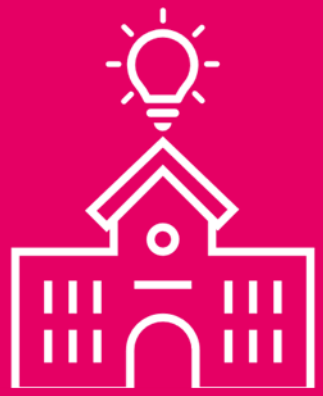

Innovatie van het beroepsonderwijs

In-/doorstroom & techniekpromotie

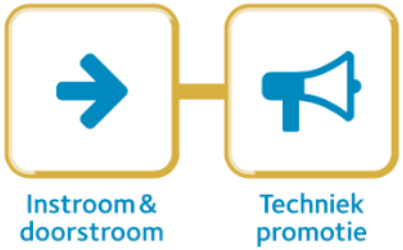

Observaties:

- Er is een start gemaakt met flexibilisering van het onderwijs door de pps'en
- Een aantal pps'en hebben het Bèta Mentality gedachtengoed omarmd waardoor er een veel bredere blik is op technologie, maar op andere plekken ligt de nadruk heel sterk nog op de (harde) techniek zonder de context
- Bedrijven geven aan te kampen met onjuiste en niet uniforme beroepsprofielen
- E-learning krijgt meer aandacht en gezien als methode om onderwijs modulair te maken (ook voor LLO), maar is vaak geen onderdeel van een RIF. Onze gesprekspartners zijn in de veronderstelling dat het als apart project gefinancierd wordt door de provincies. Echter, de provincie Noord-Holland financiert geen e-learning.
- Er wordt weinig gedeeld. Ieder ontwikkeld zijn eigen curriculum. Dit geldt ook voor e-learning en e-learning platformen en voor nieuwe leervormen. **Vele wielen worden opnieuw uitgevonden!**
- Bedrijven zijn vrij onbekend met andere pps'en dan de pps waar ze direct bij betrokken zijn, maar zijn daar wel in geïnteresseerd.
- De school- en beroepskeuze begint al op vroeger. Samenwerkingsverbanden rondom het vmbo in het kader van Sterk Techniek Onderwijs (STO) zijn ook pps'en maar worden nog niet echt gezien en aangestuurd als zodanig. Op een aantal plekken wordt goed samengewerkt met de STO- netwerken maar op andere plekken nog niet.

Bron: interviews stakeholders pps'en

In-/doorstroom & techniekpromotie

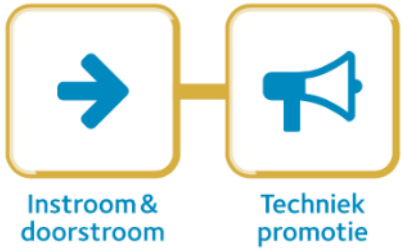

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: bundel krachten en heb een bredere kijk op techniek

- Maak het aanbod van de verschillende pps'en transparant, zodat modules hergebruikt kunnen worden door andere pps'en.
- Focusseer op het versterken van initiatieven die goed lopen in plaats van het steeds opstarten van nieuwe initiatieven. Hanteer als voorwaarde voor subsidie: aantonen dat voortgebouwd wordt op wat al reeds aanwezig is (regie functie bij de provincie).
- Zorg dat technologie niet doel op zich wordt maar dat het gekoppeld wordt aan maatschappelijke uitdagingen (middel in plaats van doel)
- Door het Bèta Mentality Model centraal te zetten, wordt een veel bredere doelgroep bereikt. Daarnaast is techniek alleen zinvol als het toegepast wordt (de context is net zo belangrijker als de technologie).
- Heb meer aandacht voor het promoten van het beroepsprofiel. Stel deze niet op per pps maar per sector/branche. Zo ontstaat een gemeenschappelijke taal.
- Ontwikkel op basis van good practices een model (handboek) voor Learning Communities dat als startpunt kan dienen voor de pps'en.
- Behandel STO-verbanden ook als een pps en versterk de samenwerking van de STO-pps'en met de mbo-pps'en.

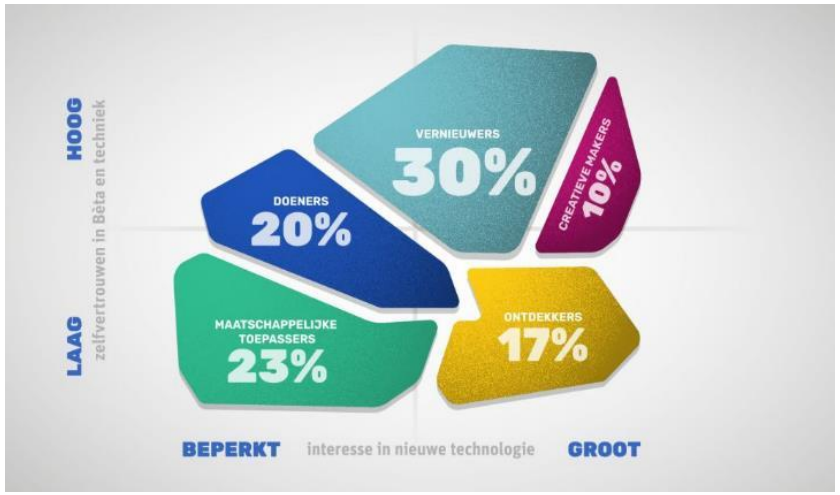

Bron: interviews stakeholders pps'en

Innovatie van het beroepsonderwijs

Innovatie van de beroepspraktijk

Observatie 3:
De contextrijke infrastructuur van de partners wordt nog onvoldoende benut en de ‘software’ van de infrastructuur is onderbelicht

Denk niet alleen aan centrale fysieke locaties, maar maak goed gebruik van de bestaande infrastructuur van de partners (gedistribueerd model). Investeer niet alleen in stenen en apparatuur (‘hardware’) maar ook in mensen (‘software’), want een infrastructuur komt tot leven door mensen

Campusvorming (1)

Campus vorming

Observaties:

- Bij 75% van de pps'en is er sprake van contextrijke werk- en leeromgevingen waar praktijkprojecten kunnen worden uitgevoerd.
- Op verschillende plekken ontstaan campussen: fysieke hotspots waar onderwijsinstellingen, kennisinstellingen en bedrijven elkaar gemakkelijk weten te vinden ten behoeve van opleiden en innoveren. Het oprichten van een fysieke campus is een langdurig en complex proces.
- Een paar pps'en maken goed gebruik van de contextrijke omgeving van de partners (de regio of de stad als je campus).
- Steeds meer pps'en creëren ook een virtuele infrastructuur (e-learning).
- Vaak is de focus nog teveel op de 'hardware'. Er is weinig aandacht voor de 'software' (het beheer, facility-, project/ programma en community management).

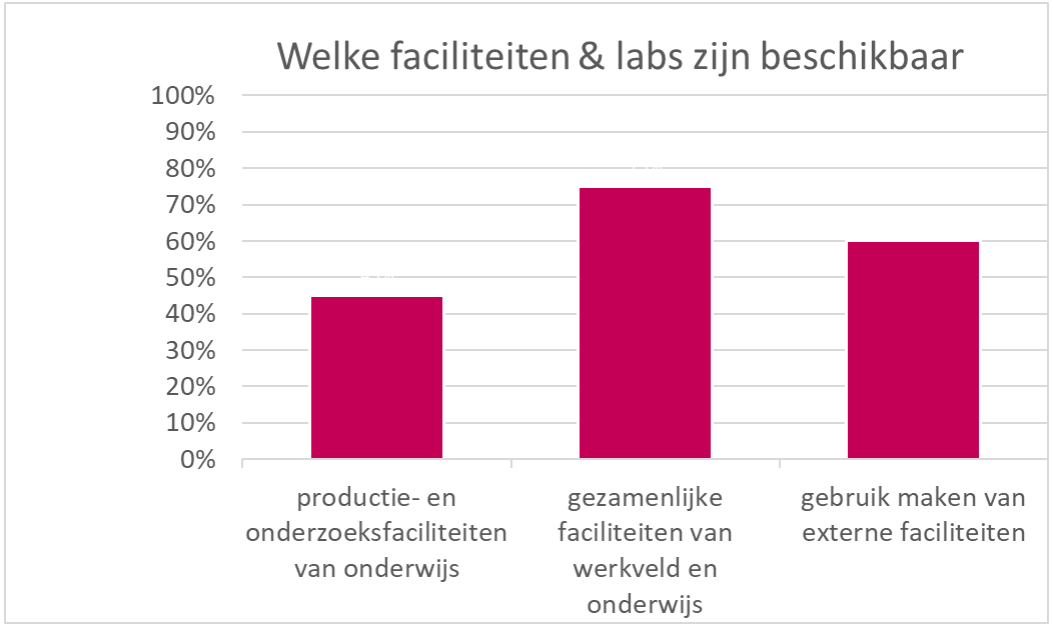

Een contextrijke infrastructuur kent verschillende uitvoeringsvormen

Centraal

De contextrijke infrastructuur bevindt zich op één locatie. Voorbeelden hiervan zijn campussen en fieldlabs. Campussen vragen om grote investeringen.

Decentraal

Uitvoeringslocaties van partners, verspreid over een regio, vormen samen de contextrijke infrastructuur. Ook kan gekozen worden voor een centrale locatie met satellieten.

Virtueel

De contextrijke infrastructuur is een digitale omgeving (bv. een. e-learning platform). Digitale omgevingen zijn vaak een aanvulling op fysieke infrastructuren.

Bron: interviews stakeholders pps'en

Campusvorming (2)

Campus vorming

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: maak gebruik van wat er is en vergeet de ‘software’ niet

- Een contextrijke infrastructuur is een belangrijke bouwsteen voor de pps’en: een plek waar geëxperimenteerd en geco-creëerd kan worden.
- Investeer niet alleen in stenen maar ook in mensen. Spendeer niet al het geld aan stenen en materiaal, maar zorg dat er geld is voor mensen die de infrastructuur tot leven kunnen brengen.
- Zorg voor een goede governancestructuur. Maak heldere afspraken over rolverdeling, zeggenschap en financiering van de stakeholders. Wees voldoende flexibel om nieuwe partijen toe te kunnen laten.
- Maak goed gebruik van de bestaande infrastructuur van de partners en maak inzichtelijk wat elke partner binnen de pps te bieden heeft.
- Wat je opbouwt, moet ook onderhouden kunnen worden (technologische ontwikkelingen gaan snel). Partners zijn vaak bereid apparatuur beschikbaar te stellen.

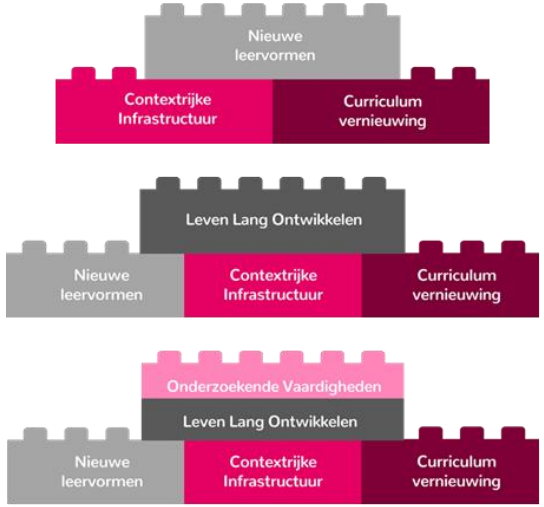

Vernieuwing van onderwijsvorm
Hybride onderwijsvormen ontstaan: leren is werken en werken is leren. Het onderwijs vindt voor een deel plaats buiten het leslokaal en vraagt om een contextrijke leer- en werkomgeving.

Leven Lang Ontwikkelen
Werkenden willen zich blijven ontwikkelen, maar willen niet altijd terug naar de schoolbanken. Ze willen nieuwe (digitale) leervormen en leer- en werk omgevingen, die te combineren zijn met hun werk.

Onderzoekende vaardigheden/innovatie
Learning communities worden gevormd waar studenten, docenten, onderzoekers, werkenden samen aan de slag gaan met praktijkopdrachten. Dit vraagt om een inspirerende leer- en werkomgeving.

Een contextrijke infrastructuur heeft twee dimensies

Hardware
Hardware zijn de fysieke locaties (gebouwen, machines, apparaten), maar ook e-learning platforms en simulatoren.
De locatie kan een campus zijn, maar ook bedrijven of zorginstellingen.

Software
Met software wordt bedoeld het beheer, facility-, project/ programma- en community management.
Een infrastructuur komt tot leven door mensen. Alleen investeren in stenen en apparaten is weinig zinvol.

Bron: interviews stakeholders pps’en

Een profiel voor het in kaart brengen van contextrijke infrastructuur

Scope: welke onderwijs-instellingen gaan er gebruik van maken (po/vo/mbo/hbo/wo)?

(De)centraal: concentreer je alles op één plek of ga je voor een gedistribueerd model?

Digitaal: welke digitale infrastructuur is nodig (bijvoorbeeld e-learning platform)?

Middelen: hoeveel geld is nodig en wie gaat het betalen (ook voor het beheer en onderhoud)?

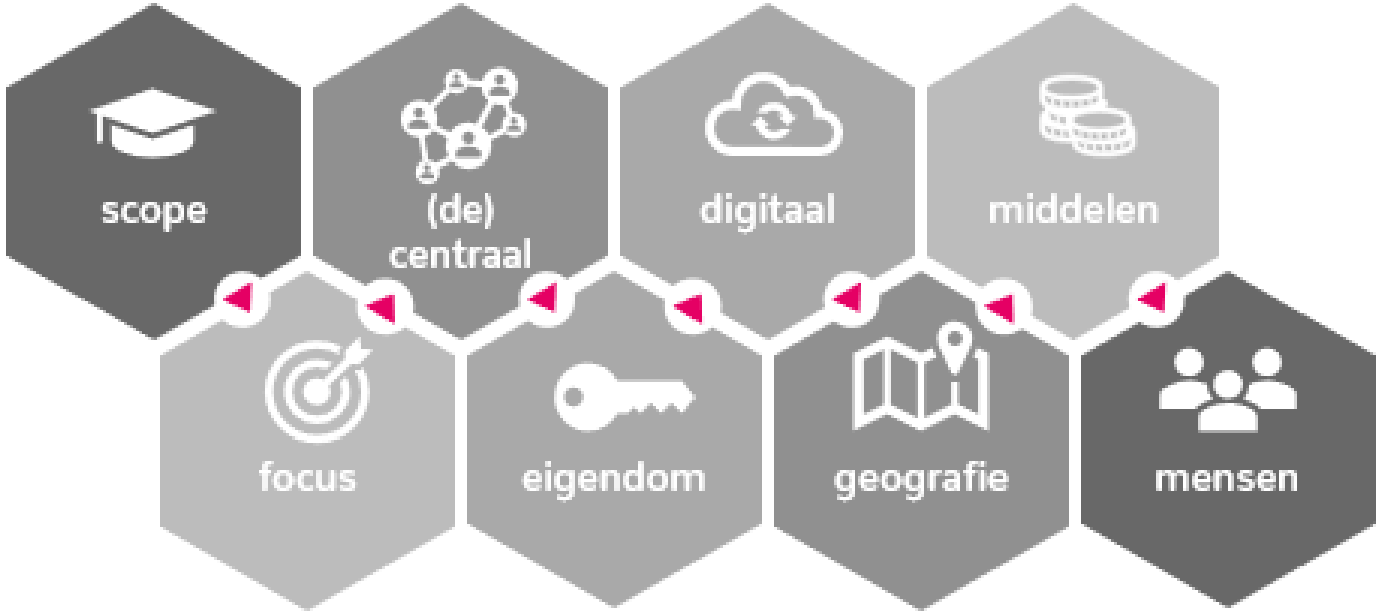

Focus: waar ga je het voor inzetten? Alleen voor onderwijs of ook voor onderzoek en innovatie?

Eigendom: wie is de eigenaar (de school, de PPS, bedrijven of een derde partij)?

Geografie: is het werkgebied alleen de regio of ook daar buiten?

Mensen: hoeveel mensen heb ik nodig; (initieel en op langere termijn)?

Bron: 2-pager "Een contextrijke infrastructuur: een fundamentele bouwsteen van een pps" als handleiding voor opzetten contextrijke infrastructuur

Innovatie van de beroepspraktijk

Observatie 4: Relatief weinig aandacht voor LLO. Mbo nog niet gezien als partner voor LLO

LLO ontwikkelen staat nog in de kinderschoenen. Enerzijds omdat het onderwijs eerst flexibel en modulair moest worden gemaakt, anderzijds omdat de bedrijven ROC's nog niet zien als LLO-partner (adoption chain risico). Nadruk ligt vooral op formeel leren; non formeel leren wordt vaak niet gezien als vorm van LLO.

Leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid

Leven lang ontwikkelen | Duurzame inzetbaarheid

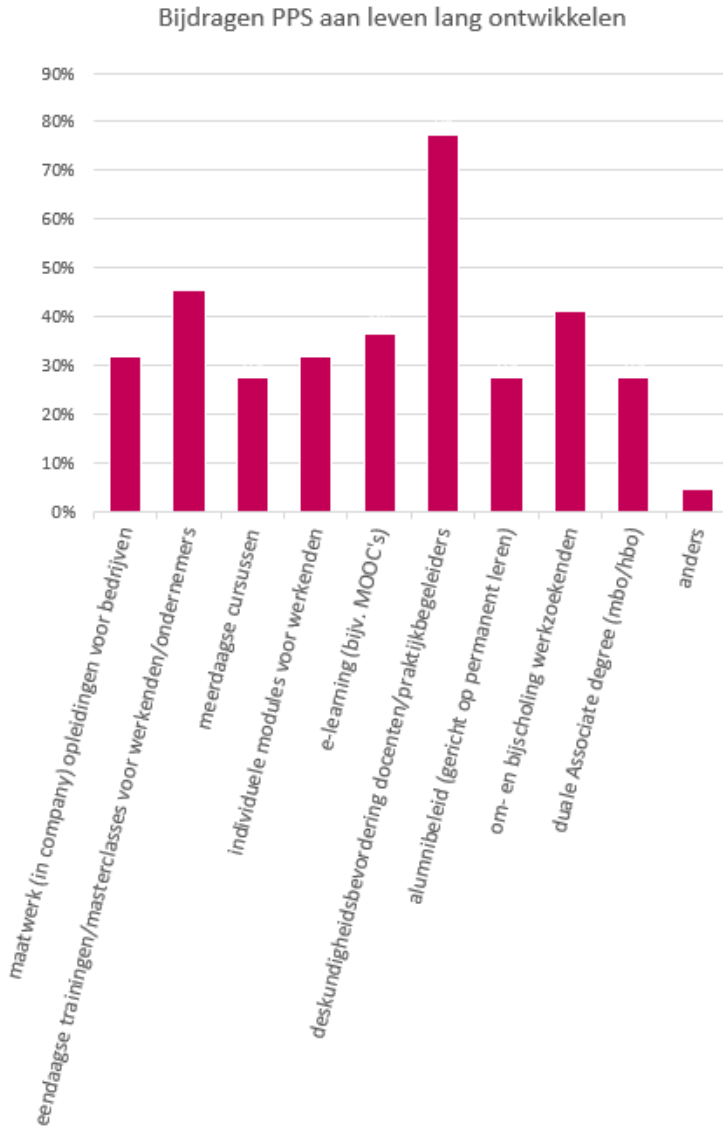

Bron: interviews stakeholders pps'en

Observaties: LLO staat bij de pps'en en de mbo's nog in de startblokken:

- LLO vanuit PPS'en bestaat vooral uit docentprofessionalisering en masterclasses en andere bijeenkomsten voor de bedrijven in het netwerk van de PPS (kort cyclisch).
- Veel bedrijven (zeker MKB) hebben geen duidelijke LLO-strategie (reactief als er vacature is): onbewust onbekwaam.
- Het mbo wordt door bedrijven nog niet gezien als een aanbieder voor LLO (voorbeeld van een adoption chain risico).
- Nadruk vooral op formeel leren en minder op non-formeel leren.
- DE LLO-markt is complex, vele initiatieven en regelingen: veel bomen, geen bos.
- Er ontbreekt een eenduidig loket bij de ROC's voor de bedrijven.
- Positie LLO niet altijd duidelijk binnen ROC.
- LLO kan maar in beperkte mate vanuit de RIF gefinancierd worden. Deze subsidiegelden mogen immers alleen gebruikt worden voor het initieel onderwijs, maar modules en voorzieningen die daarvoor worden ontwikkeld mogen wel breder ingezet worden. LLO wordt daarom grotendeels gefinancierd uit andere bronnen (bijvoorbeeld Provincie). De projectleiders geven aan dat er aak wel geld is voor uitbouwen bestaande initiatieven maar niet voor nieuwe initiatieven.
- Skillsbenadering van House of Skills vrij onbekend bij de meeste andere pps'en in de regio; bereik van deze pps lijkt vooralsnog zich tot Amsterdam te beperken.
- Alumni beleid door het mbo is er nauwelijks (terwijl: het zijn je klanten voor LLO en je ambassadeurs!)

Leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid

Aanbevelingen voor de pps'en en hun mbo's:

Voorwaarden voor succes: meer focus op skills en non-formeel leren

- Zie een goede balans te vinden tussen kennis en vaardigheden (skills).
- Heb meer aandacht voor non formeel leren (bv learning communities, learning on the job). Het gaat om het doen.
- Flexibiliteit bij het ontwikkelen en aanbieden van LLO is essentieel om aan te sluiten bij ritme van de bedrijven.
- Modulair/certificeerbaar onderwijs is daarom een goed uitgangspunt.
- E-learning is een belangrijke component.
- Ontwikkel één front-office/loket voor medewerkers.
- Bundel de krachten: ga niet als pps ieder een eigen programma's ontwikkelen.
- Onderzoek hoe de krachten gebundeld kunnen worden met andere (commerciële) aanbieders van opleidingen die al een sterk brand en netwerk hebben.
- Benader als mbo actief alumni.

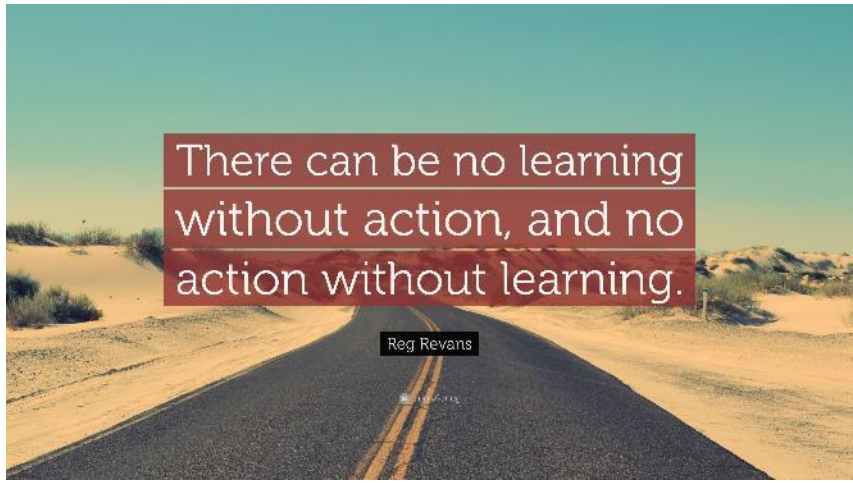

Bron: interviews stakeholders pps'en

Innovatie van de beroepspraktijk

Observatie 5:
Bij entrée opleidingen ligt de bal nog te veel bij het onderwijs

Flexibilisering van het onderwijsconcept en de modulaire aanpak maken stapelen van certificaten mogelijk. Het onderwijs is tot nu toe vooral leidend geweest maar duurzame inzetbaarheid vraagt ook meer dan onderwijs alleen (job coaches, nazorg, etc). Dit vraagt om het beleggen van het eigenaarschap/regie in het hele ecosysteem en niet alleen bij de school.

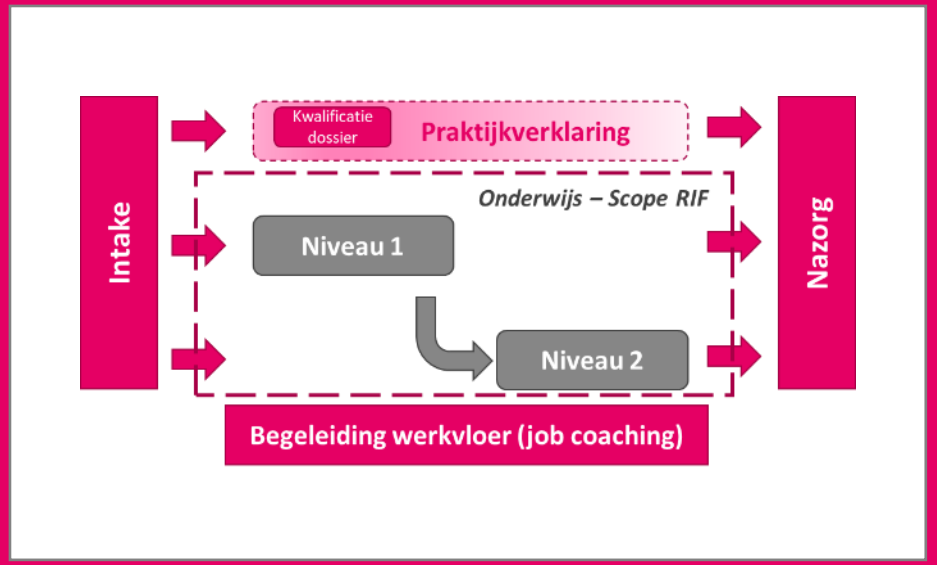

Inclusiviteit & Van werk naar werk

Inclusiviteit

Van werk naar werk

Observaties: Er ontstaan werkende modellen voor inclusiviteit

- Aantal pps'en is volledig gefocusseerd op entree onderwijs.
- Verschillende PPS'en hebben specifieke programma's ontwikkeld. Weinig samenwerking tussen de pps'en.
- Er zijn concepten ontwikkeld die werken en die opgeschaald kunnen worden.
- Bedrijven en instanties zijn actiever betrokken maar de onderwijsinstellingen zijn nog vaak wel de drijvende kracht achter de pps.
- Zeer complex speelveld dat voortdurend in beweging is en waar stakeholders verschillende en soms tegengestelde belangen hebben. Eén loket ontbreekt nog..
- Verduurzaming duurt vaak langer dan 4 jaar en is kostbaar omdat het arbeidsintensieve trajecten zijn die niet ophouden na behalen van diploma.
- Vanwege Corona komen extra middelen beschikbaar.
- RIF-projecten zijn vooral gericht op het onderwijstraject. Het voortraject, de begeleiding op werkvloer (jobcoaches) en de nazorg maar ook het traject 'praktijkverklaring' vallen allemaal buiten de scope van de RIF (en dus zijn ook niet subsidiabel).

Concept entreeonderwijs

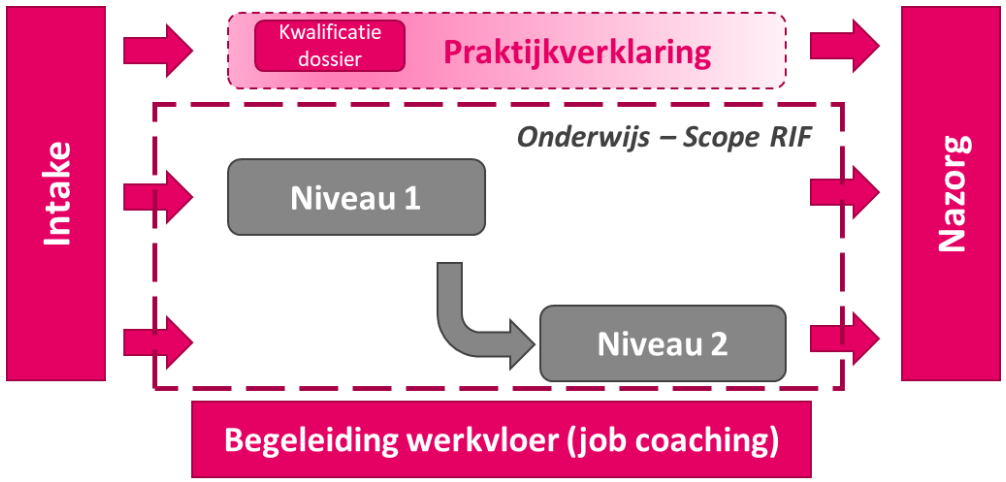

Bron: interviews stakeholders pps'en

Inclusiviteit & Van werk naar werk

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: eigenaarschap/regie in ecosysteem beleggen

- Flexibilisering van het onderwijs- concept en de modulaire aanpak maken stapelen van certificaten mogelijk. Het biedt de kandidaat ook de mogelijkheid om op elk gewenst moment in te stromen.
- Besteed veel aandacht aan jobcoaches en train ook de bedrijven hoe om te gaan met deze doelgroep.
- Het gaat om duurzame inzetbaarheid (dus dat de student ook 2 jaar na het behalen startkwalificatie nog steeds werkzaam is). Dit nazorgtraject dient ook verduurzaamd te worden.
- De RIF-subsidie dekt niet altijd het hele werkterrein af waardoor belangrijke elementen niet subsidiabel zijn (intake, nazorg, LLO). Dit vraagt om een bundeling van financieringsinstrumenten.
- Verplaats het eigenaarschap van de school naar de andere partners in de pps. Er is behoefte aan een regiefunctie die hele traject kan overzien inclusief nazorg (buiten de school, vaak gemeente).
- Zorg voor duidelijk taakverdeling tussen de provincies en de gemeenten.
- Zorg dat de extra Corona-gelden worden ingezet om bestaande initiatieven te versterken in plaats van het opstarten van nieuwe initiatieven.
- Zet aanpakken die ontwikkeld zijn voor inclusiviteit ook – waar dit passend is - in voor werk-naar-werk trajecten.
- Zorg voor meer samenwerking tussen gemeenten (sociale domein) en provincie (economische domein) en voor een duidelijke taakverdeling hiertussen.

Bron: interviews stakeholders pps’en

Observatie 6:
Bedrijven zijn vooral gericht op het hbo en zien een beperkte rol voor het mbo voor versterken innovatiekracht. Er zijn maar weinig Learning Communities

Innovatie van de beroepspraktijk

De bedrijven willen multilevel projecten (hbo/mbo), maar de verbinding met hbo (vooral in Noord Holland) is beperkt. Het concept van learning communities is nog niet echt vorm gegeven. Innovatie vraagt om een andere mindset. Practoraten zijn nog in opkomst en nog niet goed aangesloten bij lectoraten

Innovatie (van de beroepspraktijk)

Observaties: Nog beperkte rol van mbo in innovatie van de beroepspraktijk

- Er wordt sinds de vorige analyse in 2017 meer projectmatig gewerkt maar het primaire doel is nog steeds de ondersteuning van het onderwijs en niet de innovatie van de beroepspraktijk. Dit blijkt o.a. uit:
  - Bedrijven kijken naar het hbo voor innovatie van de beroepspraktijk
  - De pps'en focusseren zich primair op het afleveren van bekwame en goede medewerkers (innovatie is bijvangst)
  - Bedrijven willen graag multi-level projecten (mbo-hbo), maar samenwerking tussen mbo en hbo is nog gering en lastig
- Pps'en leggen sterker nadruk op de techniek dan op de maatschappelijke toepassingsmogelijkheden, maar techniek staat niet op zichzelf (multidisciplinair)
- Weinig projecten die naar de hele waardeketen kijken; er zijn weinig cross-overs (zelfs niet binnen de school)
- Er wordt veel gesproken over learning communities, maar dit wordt nu vooral ingevuld door studenten een project bij een bedrijf te laten uitvoeren. Een learning community omvat echter meer: het gaat om het samen op leren en innoveren van studenten, docenten en de professionals van bedrijven.
- Docenten hebben kennis van de technologie maar missen kennis van de context die nog is voor de innovatie projecten
- Practors zijn opkomst (vooral bij nieuwe RIFs), maar practor is nog niet practoraat. Sommige practoren hun eigen onderzoeksprojecten, en/of zijn eenzijdig gericht zop onderwijsinnovatie. Dan heeft de beroepspraktijk er nog niet direct iets aan.
- Samenwerking tussen practoren en lectoren nog beperkt.
- Innovatie vraagt andere mindset (openingstijden, flexibiliteit, onderzoeksvaardigheden).
- Verschillende voorbeelden waarin bedrijven zelf innovatie projecten initiëren met (hbo) studenten.
- Aansluiting hbo in Noord Holland minder dan in andere provincies.

Bron: interviews stakeholders pps'en

Innovatie (van de beroepspraktijk)

voorwaarden voor succes: multilevel en learning communities

Innovatie

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: multilevel arangementen vanuit het onderwijs richting bedrijven en learning communities

- Houd bij innovatie van de beroepspraktijk het volgende voor ogen:
  - Innovatie is vraaggestuurd
  - Innovatieprojecten vragen om een multilevel aanpak (hbo en mbo)
  - Innovatie is multi-disciplinair en ketengeoriënteerd
- Koppel practoraten aan lectoraten met een gezamenlijk programma
- Een meer thematische aanpak is gewenst (programma met op elkaar aansluitende projecten ipv op zichzelf staande projecten).
- Een learning community is een mini-pps, waarin alle actoren onderdeel van zijn
- De begeleiding van deze projecten vereist (hybride) docenten die ook de context begrijpen en gewerkt hebben/werken in de sector.
- Versterk de projectmanagement competenties en onderzoeksvaardigheden van de betrokken docenten/begeleiders.
- Ontwikkel een netwerk van bedrijfscoaches.
- Flexibilisering en andere mindset van onderwijs is nodig om aan te kunnen sluiten op het ritme en snelheid van de bedrijven.

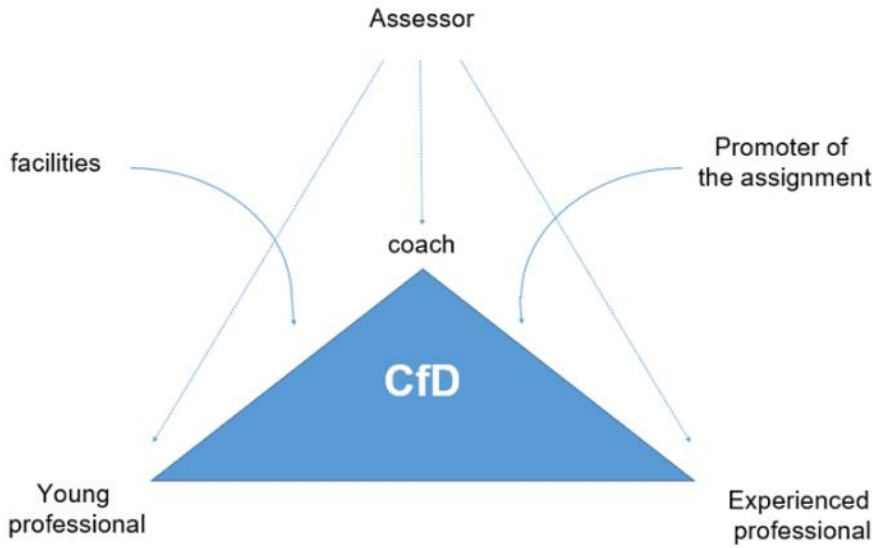

Chemelot Innovation and Learning Labs

NEW CONNECTIONS • NEW SOLUTIONS

Bron: interviews stakeholders pps-en

Observatie 7:
De pps’en zijn nog teveel aanbod- in plaats van vraaggestuurd.
De maatschappelijke ‘WAAROM’ is niet altijd duidelijk

Innovatie van de beroepspraktijk

Slechts enkele pps’en hebben een duidelijke koppeling gemaakt met een maatschappelijk vraagstuk. Vele pps’en beschrijven vooral het ‘WAT’ en de ‘HOE’ (de activiteiten die de pps gaat uitvoeren), en er is weinig aandacht voor de te realiseren impact. Een duidelijke purpose case ontbreekt. Hierdoor zijn de pps’en meer aanbod- dan vraaggestuurd

Het ‘WAAROM’ van een pps

Observaties: de nadruk ligt op vooral op het ‘WAT’ en het ‘HOE’; het ‘WAAROM’ ontbreekt vaak

- De meeste pps’en hebben niet duidelijk omschreven aan welk maatschappelijk probleem ze willen bijdragen
- De meeste plannen stellen dat ze een hogere in/uitstroom willen van studenten (WAT) door het ontwikkelen van aantrekkelijke (hybride) opleidingen die beter aansluiten op de wensen van de bedrijven (HOE).
- Veel pps’en zijn vooral gericht op het aanbod (WAT) en zijn minder vraaggestuurd (WAAROM)
- De gebruikte prestatie indicatoren zijn vooral gericht op aantallen studenten (WAT) en activiteiten (HOE) die uitgevoerd dienen te worden
- De impact van de pps op maatschappelijke vraagstukken (WAAROM) wordt nauwelijks gemeten
- Maatschappelijke thema’s die spelen op provinciaal niveau zijn klimaatopgave, digitalisering en circulariteit (vooral in Flevoland)

Bron: interviews stakeholders pps’en

Het ‘WAAROM’ van een pps

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: start vanuit de purpose en de impact (maatschappelijk vraagstuk)

- Omschrijf wat de impact van de pps zal zijn op dit maatschappelijk vraagstuk. Het is belangrijk dat dit een gedragen en gemeenschappelijke visie is van alle partners. Stel een purpose case op.
- Stel niet alleen de techniek centraal; het gaat er juist om wat je kunt realiseren met de techniek (techniek kan niet los gezien worden van de toepassing).
- Stel de vraag en niet het aanbod centraal.
- Definieer prestatie-indicatoren die zichtbaar maken of je op de goede weg bent en wat de impact is die gerealiseerd wordt.
- Oplossen van maatschappelijke uitdagingen vraagt om een multidisciplinair, multisectoraal en multilevel aanpak.

Bron: interviews stakeholders pps’en

Observatie 8:
Het “Mininal Viabele Ecosysteem” voor de innovatie van de beroepspraktijk ontbreekt. Dit vraagt om andere partners en andere relaties met de partners.

Innovatie van de beroepspraktijk

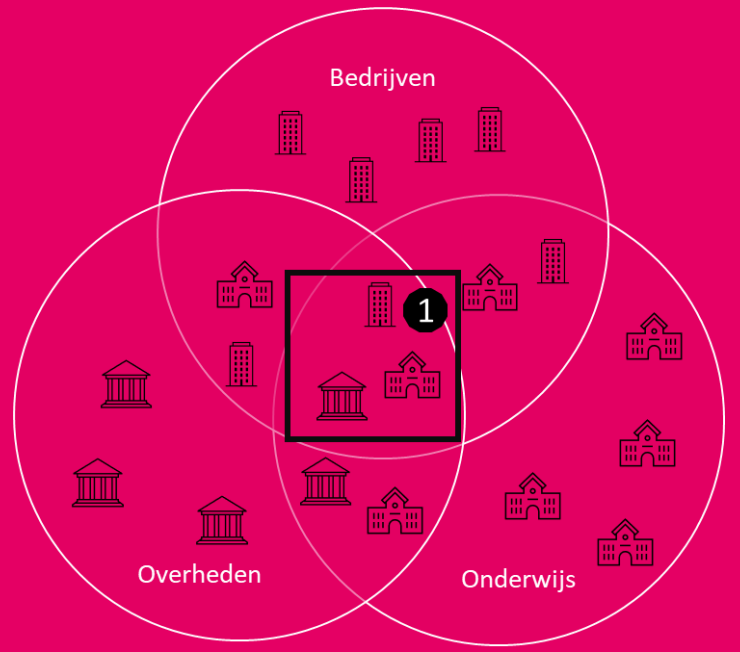

Als een pps de stap zet naar de innovatie van de beroepspraktijk zijn er andere partners nodig (bijvoorbeeld hbo) en zal ook de relatie tussen de partners een andere invulling krijgen (meer eigenaar dan afnemer). Daarnaast is het van belang dat de hele keten afgedekt wordt en er sprake is van wederkerige afhankelijkheid en waardecreatie

Het Minumum Viable Ecosysteem (MVE)

Observaties: het MVE voor de innovatie van de beroepspraktijk is nog niet aanwezig

- De partners die nu aan boord zijn, zijn voornamelijk aangesloten om de inhoud en vorm van het beroepsonderwijs te verbeteren.
- De bedrijven hebben vooral een klant-leveranciers relatie met de onderwijsinstellingen: zij vertellen waaraan de opleidingen moeten voldoen, en nemen vervolgens de afgestudeerde studenten af. Zij leveren daarnaast ondersteuning met het uitvoeren van de opleiding (gastdocenten, locaties, stage plaatsen).
- Voor de innovatie van de beroepspraktijk zijn er nog nauwelijks learning communities herkenbaar waarin alle partners co-creëren. De opdrachten staan vooral in teken van het onderwijs.
- Vaak is niet de hele keten afgedekt binnen de pps (zowel vanuit de bedrijfswaarde keten als de doorlopende leer/onderzoekslijn).
- Binnen het netwerk rondom de pps is de beleving dat de pps er voor de bedrijven is en niet met de bedrijven (nog geen eigenaarschap) aan de slag is.
- Diverse pps'en zijn gestart met multidisciplinaire projecten waarbij meerdere opleidingen betrokken zijn.

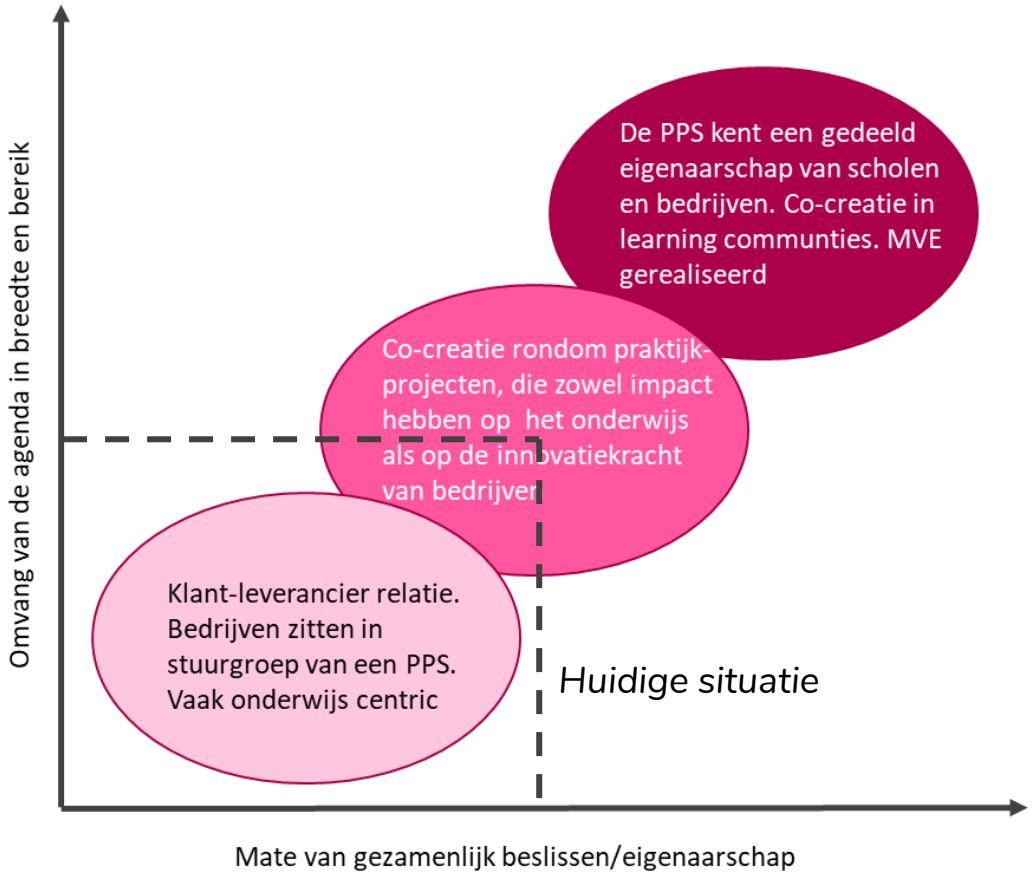

Bron: interviews stakeholders pps'en

Het Minumum Viable Ecosysteem

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: vorm een MVE die zowel de bedrijfs- als de onderwijsketen afdekt

- Innovatie van de beroepspraktijk heeft betrekking op een maatschappelijk vraagstuk en vereist dat alle relevante stakeholder die nodig zijn voor het oplossen van dit vraagstuk aan boord zijn. Dus niet alleen de gebruiker maar ook de toeleveranciers, intermediairs, overheidsinstanties, ect). Zorg dat de hele bedrijfsketen vertegenwoordig is in de pps.
- Ook vanuit de onderwijsinstellingen is het belangrijk dat er een doorlopende onderwijslijn is (vo-mbo-hbo-wo). Hbo (en soms ook wo) inbreng is nodig voor het conceptuele niveau dat nodig is voor het oplossen van de praktijkvraagstukken → multilevel projecten.
- Ook vragen deze maatschappelijke vraagstukken om een multidisciplinaire aanpak en is meer nodig dan alleen techniek opleidingen.
- Voor learning communities is eigenaarschap en (langjarig) commitment nodig; een klant-leveranciersrelatie is onvoldoende.

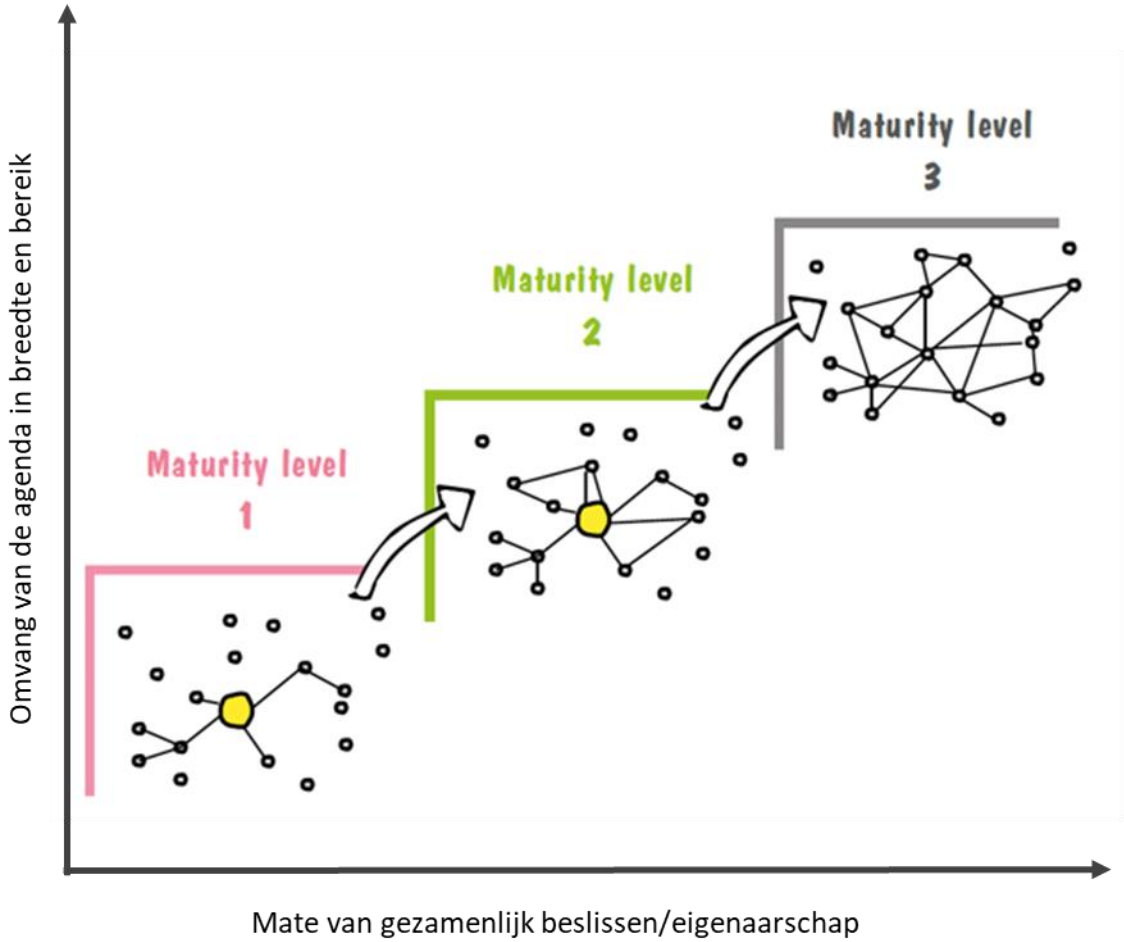

Bron: interviews stakeholders pps'en

Innovatie van de beroepspraktijk

Observatie 9:
De regiefunctie binnen een pps is vaak tijdelijk en ligt vooral binnen de school

Veel gehoorde opmerking is dat het nog teveel voor de bedrijven is dan met de bedrijven. Veel pps'en worden na het aflopen van de RIF subsidie de school ingetrokken, terwijl het voortbestaan van een pps juist gebaat is met een regiefunctie die zich tussen de partners bevindt. Ook wordt deze 'buitenboordmotor' vaak als iets tijdelijks gezien

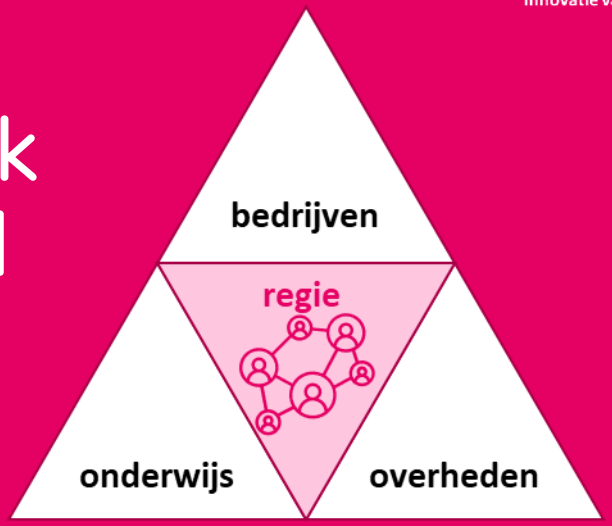

De regiefunctie van een pps

Observaties: De regiefunctie wordt vaak als tijdelijk gezien en binnen de school

- Omdat een onderwijsinstelling de penvoerder dient te zijn bij een RIF aanvraag, ligt in de meeste gevallen de regiefunctie en/ of de projectmanagement functie bij het onderwijs.
- Vele RIF's starten vanuit positie 1 en willen verduurzamen vanuit positie 2. De praktijk laat zien dat de innovatie van het beroepsonderwijs zich wel laat verduurzamen vanuit de school, maar dat vrij snel na afloop van de RIF en het vertrek van de projectleider de pps ophoudt te bestaan. Doorpakken op de innovatie van de beroepspraktijk wordt lastig. De relaties met de bedrijven zijn versterkt, maar de bedrijven voelen zich geen eigenaar (meer) van de pps.
- In een aantal gevallen wordt vanaf de start gekozen voor optie 4 en wordt het programmanagement en/of de regiefunctie buiten de school belegd in de vorm van een stichting/ coöperatie. Het bedrijfsleven en het onderwijs zijn dan gelijkwaardige partners. De bedrijven voelen zich meer eigenaar en nemen vaak het initiatief zich te verenigen.
- Starten in positie 1 en vervolgens in de jaren daarna de stap maken naar positie 4 wordt als lastig ervaren omdat de pps dan al iets van de school is geworden.

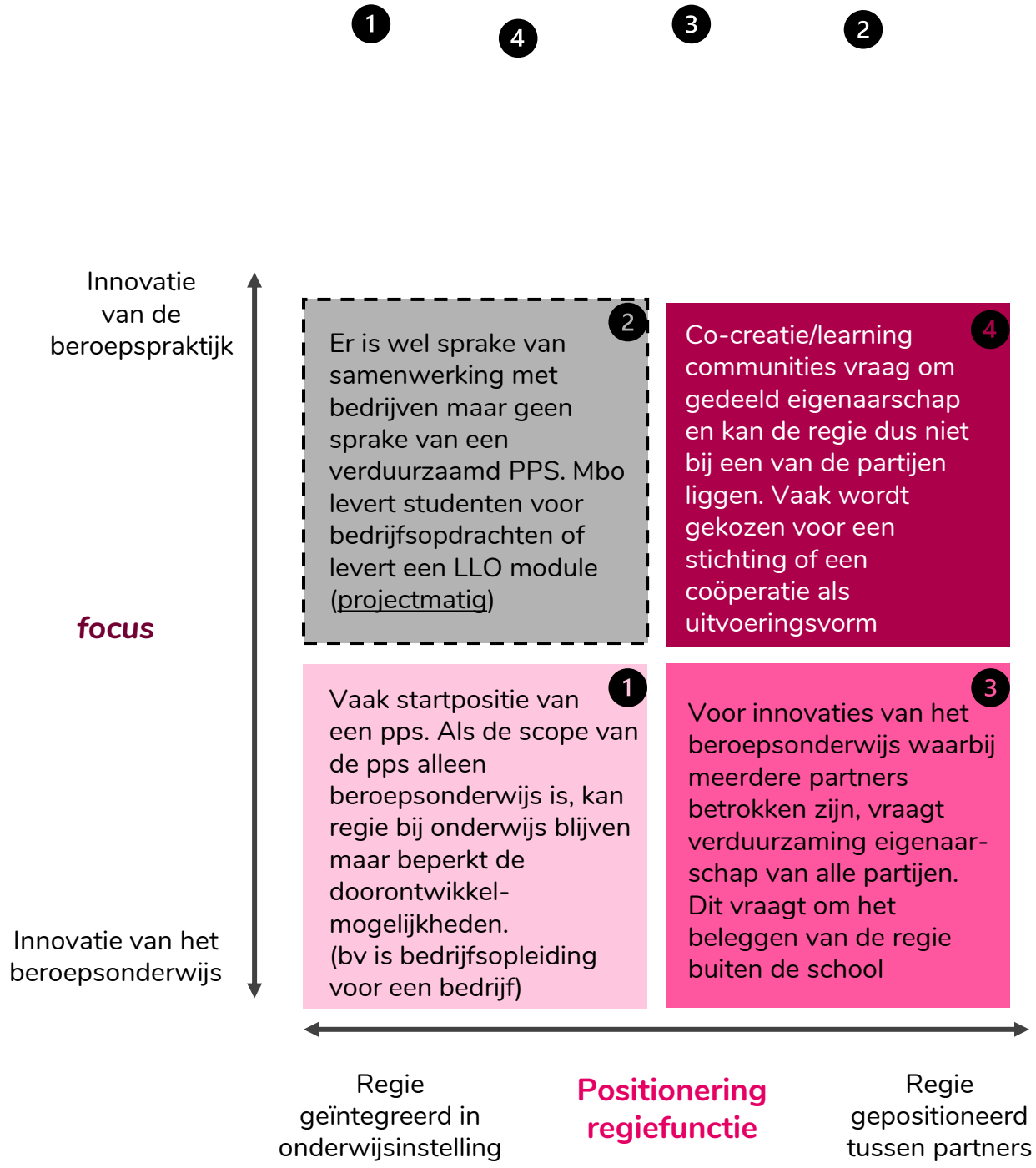

Bron: interviews stakeholders pps'en

De regiefunctie van de pps

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: beleg de regiefunctie tussen de partners

- Indien een pps een rol wilt spelen t.a.v. de innovatie van de beroepspraktijk, is het wenselijk om een regiefunctie te definiëren die gepositioneerd wordt tussen de partners. (Dit hoeft niet vanaf dag één meteen een juridische structuur te zijn).
- Bij voorkeur wordt deze regiefunctie ingevuld door een persoon die de taal kan spreken van de verschillende partners. Ook kan gewerkt met een duo (persoon vanuit onderwijs en persoon vanuit bedrijfsleven). Het beschikken over een goed en relevant netwerk wordt sterk aangeraden.
- Het bij de start kunnen bouwen op een reeds bestaand netwerk van bedrijven die al vaker met elkaar hebben samengewerkt, vergroot de slagkans van een pps aanzienlijk
- Een indirecte vertegenwoordiging van bedrijven is in de praktijk meestal minder effectief. Brancheorganisaties en andere intermediairs zijn belangrijke stakeholders, maar zijn geen vervanging van de directe vertegenwoordiging van bedrijven in de pps.
- De regiefunctie wordt idealiter ondersteund door C-level vertegenwoordigers uit elk van de partijen: boegbeelden (bijvoorbeeld CEO bedrijf, RvB lid school, wethouder gemeente) die het gezicht willen zijn van de pps.

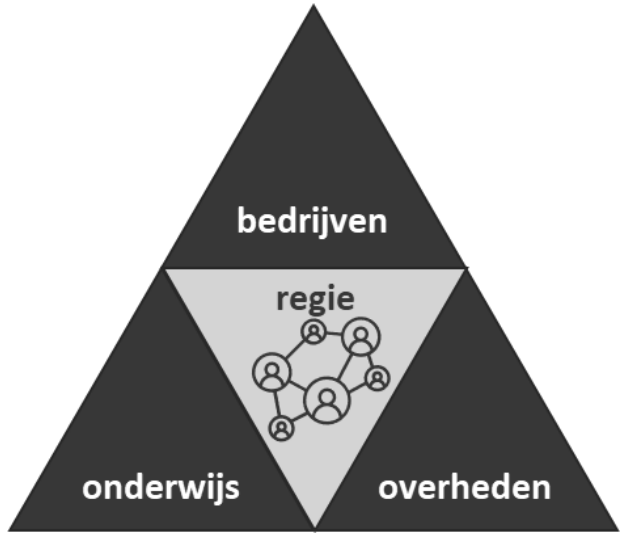

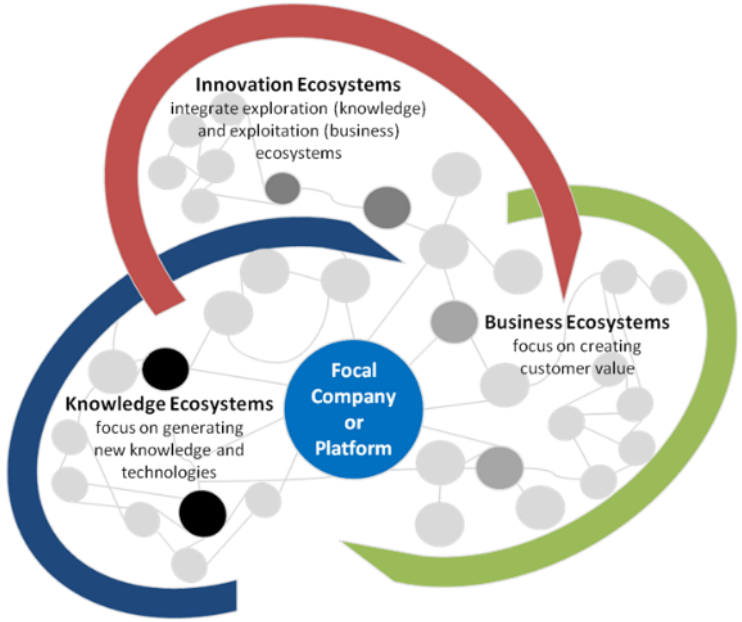

Bron: interviews stakeholders pps'en

Observatie 10:
Een pps-visie en strategie op ROC niveau ontbreekt. Weinig synergie en cross-overs tussen pps'en binnen een onderwijsinstelling.

Pps'en waarbij een ROC betrokken is, worden door de ROC niet gemanaged als een portfolio. Een pps wordt niet gezien als een innovatieprogramma voor de school maar als een (tijdelijk) subsidie project. Het is wenselijk dat de ROC's een pps- visie- en strategie opstellen en een pps/innovatie functie creëren op directieniveau, die zorgt voor krachtenbundeling binnen de ROC en aansluiting met andere stakeholders (bijvoorbeeld het hbo).

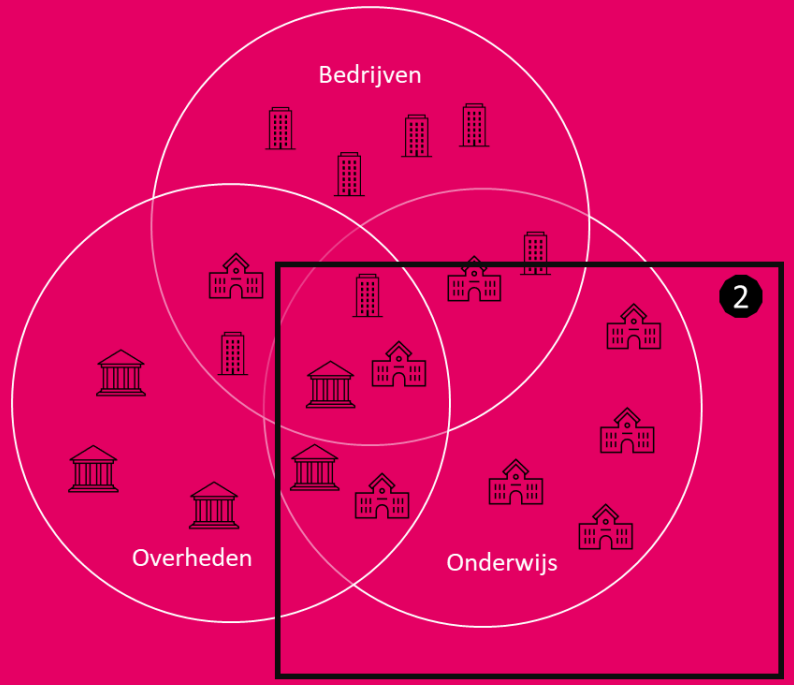

Het netwerk van pps'en binnen een ROC

Observaties: Een pps- visie- en strategie op ROC niveau ontbreekt veelal

- Alle ROC's hebben meerdere pps'en waar ze penvoerder van zijn. Daarnaast zijn er ook pps'en van andere ROC's waarin wordt deelgenomen
- Een overkoepelende pps-visie en -strategie ontbreekt op ROC niveau.
- Pps'en worden veelal gezien als (tijdelijke) subsidie projecten. Pps'en worden gemanaged als projecten en niet als programma's.
- Verduurzaming van een pps wordt vooral gezien als het inbedden van de nieuwe opleidingen in het bestaand curriculum.
- Pps'en worden niet als een porfolio gemanaged (losse puzzelstukjes maar de puzzel wordt niet gelegd).
- Op ROC-niveau zijn er geen functionarissen die het aansturen van de pps'en tot taak hebben en de verbindingen naar buiten naar andere pps'en leggen

Bron: interviews stakeholders pps'en

Het netwerk van PPS-en binnen een ROC

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: manage de pps'en als een portfolio met een duidelijke strategie

- De pps'en kunnen beschouwd worden als de innovatiefunctie van een ROC. De pps'en helpen de school te transformeren en toekomstbestendig te maken. Het biedt de ROC de ruimte om te experimenteren (exploratie versus exploitatie). Het is daarom belangrijk dat op ROC de pps te gaan zien als een investering in de toekomst in plaats van een tijdelijke subsidie
- Om de synergiën te benutten en de krachten te bundelen tussen de pps'en is het belangrijk om een pps-visie en strategie op te stellen en een persoon binnen de directie/RvB aan te wijzen die verantwoordelijk is voor het pps -beleid ('innovatiemanager'). Zo kunnen ook de cross-overs tussen de pps'en geadresseerd worden. Maatschappelijke uitdagingen vragen om multidisciplinariteit
- Deze 'innovatiemanager/functie' heeft ook tot taak de pps'en te verbinden met vo en hbo zodat multilevel projecten en programma's gerealiseerd kunnen worden. Ook afstemming met andere ROC's is gewenst

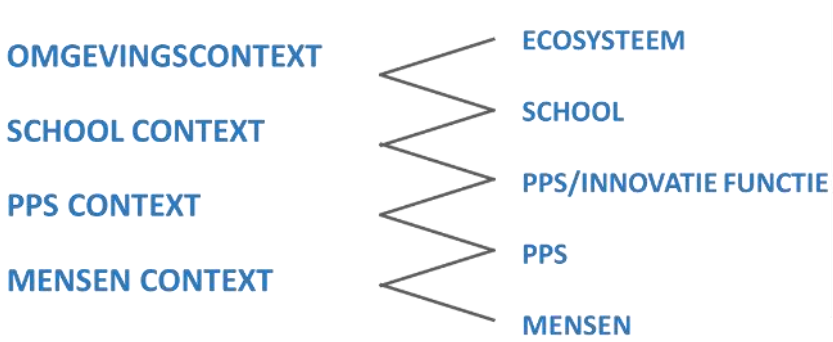

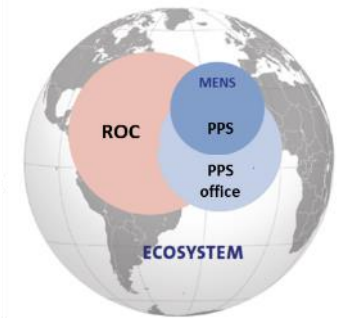

Source – 5 level model © The Innovation Family

Bron: interviews stakeholders pps'en

Observatie 11:
Op regionaal niveau zien we weinig verbindingen tussen de pps'en en een regionale regiefunctie ontbreekt

Innovatie van de beroepspraktijk

Gewenst zijn regionale innovatieclusters, waarbinnen multidisciplinair, multilevel en multisectoraal samengewerkt wordt tussen de pps'en aan maatschappelijke vraagstukken. Dit vereist dat pps'en binnen de regio nauwer met elkaar samenwerken en dat er een regionale/ provinciale regiefunctie komt.

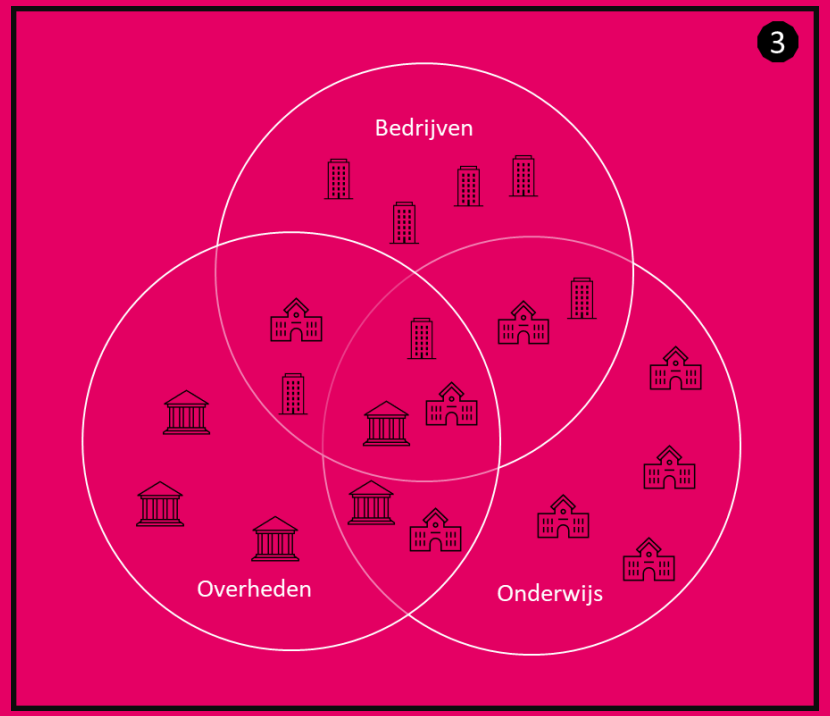

Het netwerk van pps’en binnen de provincies

Observaties: een pps- visie- en strategie op regionaal niveau ontbreekt

- Niet alleen binnen de ROC’s maar ook regionaal is de samenwerking tussen de pps’en vrij beperkt. Soms worden er lessons learned en good practices gedeeld (bijvoorbeeld in Katapult verband), maar het delen van bijvoorbeeld lesmateriaal en onderwijsconcepten gebeurt vrijwel niet.
- Er zijn enkele cross-over opleidingen gerealiseerd.
- Samenwerking tussen sectoren is nog steeds vrij pril en daardoor beperkt.
- De samenwerking tussen hbo en mbo is vrij beperkt in Noord-Holland. In Flevoland begint de samenwerking op gang te komen.
- Op provinciaal niveau is er geen overkoepelende pps-visie en strategie. De afstemming tussen gemeenten en provincies over de pps’en is beperkt.
- In deze pps-analyse is alleen gekeken naar de pps’en die gebruik gemaakt hebben van de RIF-regeling. Echter, er zijn daarnaast nog vele andere pps’en (zoals de Centers of Expertise , samenwerkingsverbanden Sterk Techniek Onderwijs en de mbo pps’en zonder RIF subsidie). De bovenstaande observaties geldt ook voor deze pps’en.

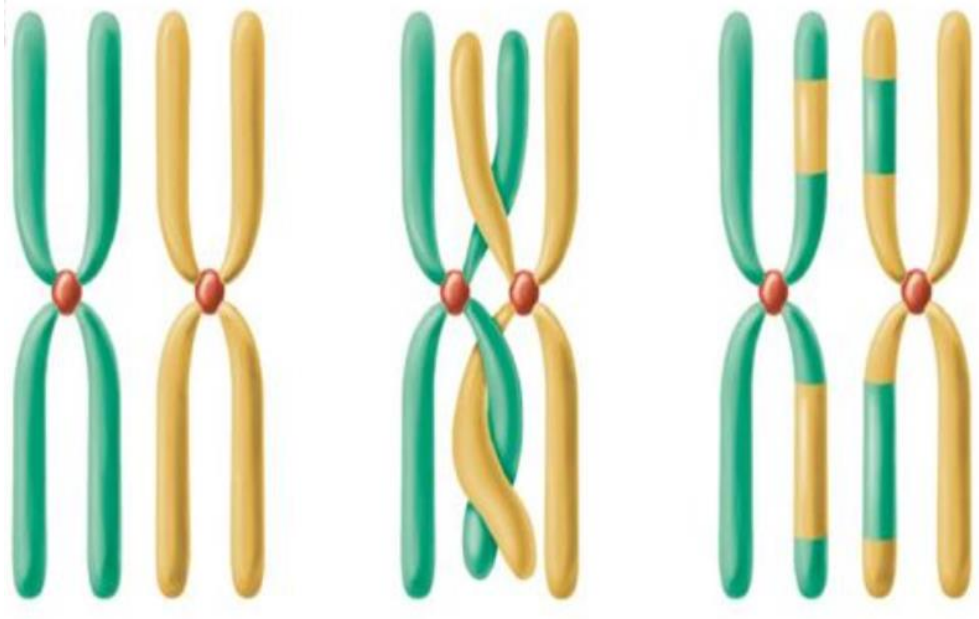

Bron: interviews stakeholders pps’en

Het netwerk van pps’en binnen de provincies

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: zet regionale innovatieclusters op

- Om maatschappelijke vraagstukken te kunnen oppakken binnen een regio/provincie is het bundelen van krachten noodzakelijk. Het vraagt om een multidisciplinaire, multisectorale en multilevel aanpak binnen regionale innovatieclusters.
- Het realiseren van innovatieclusters vereist dat pps’en binnen de regio nauwer met elkaar samenwerken en dat afstemming plaats gaat vinden tussen de pps’en. Dit vereist een regionale regiefunctie.
- Het is van belang om naar alle pps’en te kijken en daarbij ook de Centers of Expertise, samenwerkingsverbanden Sterk Techniek Onderwijs, Digitale werkplaatsen en pps’en die op andere manieren gefinancierd zijn, mee te nemen.
- Door naar de pps’en te kijken vanuit een portfolio perspectief kunnen keuzes gemaakt worden en investeringsinstrumenten gericht ingezet worden. Vergelijkbare initiatieven kunnen gecombineerd worden met bestaande good practices zonder dat steeds het wiel opnieuw wordt uitgevonden.

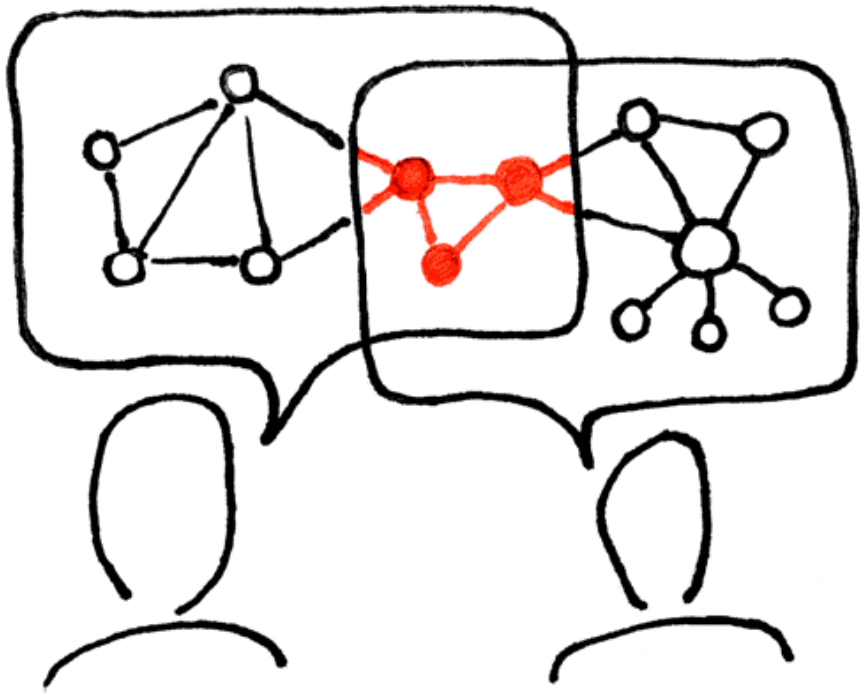

Bron: interviews stakeholders pps’en

Innovatie van de beroepspraktijk

Observatie 12: De risico's voor verduurzaming van de pps'en zijn niet executie risico's maar co-innovatie en adoption chain risico's

De co-creatie risico's hebben vooral betrekking op partners aanboord krijgen waarmee multilevel, multisectorale en multidisciplinare projecten uitgevoerd kunnen worden. De adoption chain risico's hebben vooral betrekking op het imago dat het mbo heeft bij bedrijven (beperkte rol voor innovatie van de beroepspraktijk)

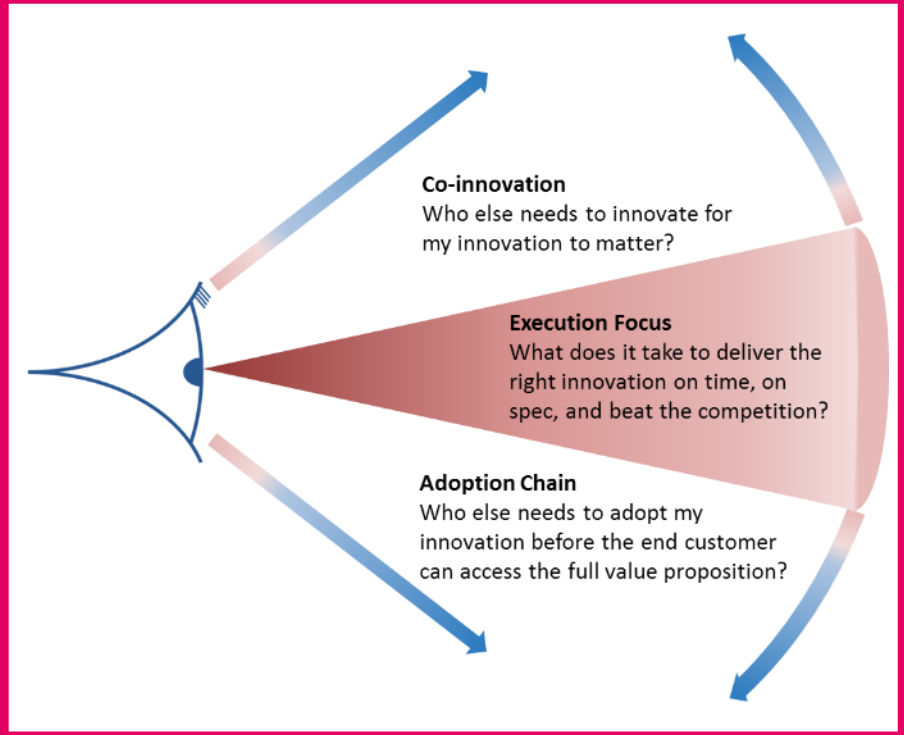

Co-innovatie risico

Observaties: De innovatie van de beroepspraktijk vraagt om andere en nieuwe partners. De volgende co-innovatie risico's zijn genoemd:

- Hbo. Multilevel projecten zijn lastig om dat het hbo beperkt aangesloten is. Dit speelt vooral in Noord Holland en in minder mate in Flevoland, waar het hbo al meer is aangehaakt.
- PO en VO. De beroepskeuze wordt vaak al op jonge leeftijd gemaakt (dus is het zaak Sterk Techniek Onderwijs in het vmbo en de mbo pps'en beter aan elkaar te koppelen).
- Techniek vs Toepassing. De nadruk ligt bij veel pps'en op de techniek, maar techniek creëert pas waarde als het ook toegepast wordt. Multidisciplinaire aanpak tussen opleidingen is nodig om de techniek met de applicatie te verbinden (bijvoorbeeld een combinatie van techniek en business: vermarkten van een technische oplossing).
- Cross-overs. Vele innovaties liggen op het snijvlak van sectoren. Voorbeelden daarvan zijn Zorg en Technologie of Logistiek en ICT.
- Ketenbenadering. Vaak zitten er verschillende schakels tussen de eindgebruiker en de producent. Een virtual reality oplossing moet niet alleen ontwikkeld worden maar ook geproduceerd worden.
- Sociaal/economisch. Inclusiviteit kent een sociaal aspect (gemeenten) en een economisch aspect (provincie). Beide partners zijn dus nodig voor een totaal oplossing.

Bron: interviews stakeholders pps'en

Adoption chain risico

Observaties: een aantal percepties lopen de mbo-pps'en voor de voeten De volgende adoption chain risico's zijn genoemd:

- Mbo studenten zijn niet conceptueel genoeg. Veel bedrijven zijn van mening dat je bij het hbo/wo moet zijn voor de concepten en bij de mbo's voor de handjes. Innovatieve vraagstukken zullen bedrijven daarom niet zo snel neerleggen bij mbo's.
- Mbo is geen partij voor LLO. Bedrijven denken dat commerciële aanbieders van opleidingen en leveranciers van apparatuur beter in staat zijn om te voorzien in de om-, her- en bijscholing van hun medewerkers.
- De mbo-school is inflexibel en traag. Het ritme van de school sluit niet aan op het hogere tempo van de bedrijven en de scholen zijn niet flexibel (kunt niet meteen met je vraag terecht, lange schoolvakanties, opleidingen zijn niet modulair genoeg.)
- Een RIF is een subsidie project. Vooral bij de directies van ROC's wordt een RIF niet gezien als een investering in een blijvend programma maar een subsidie voor een tijdelijk project.

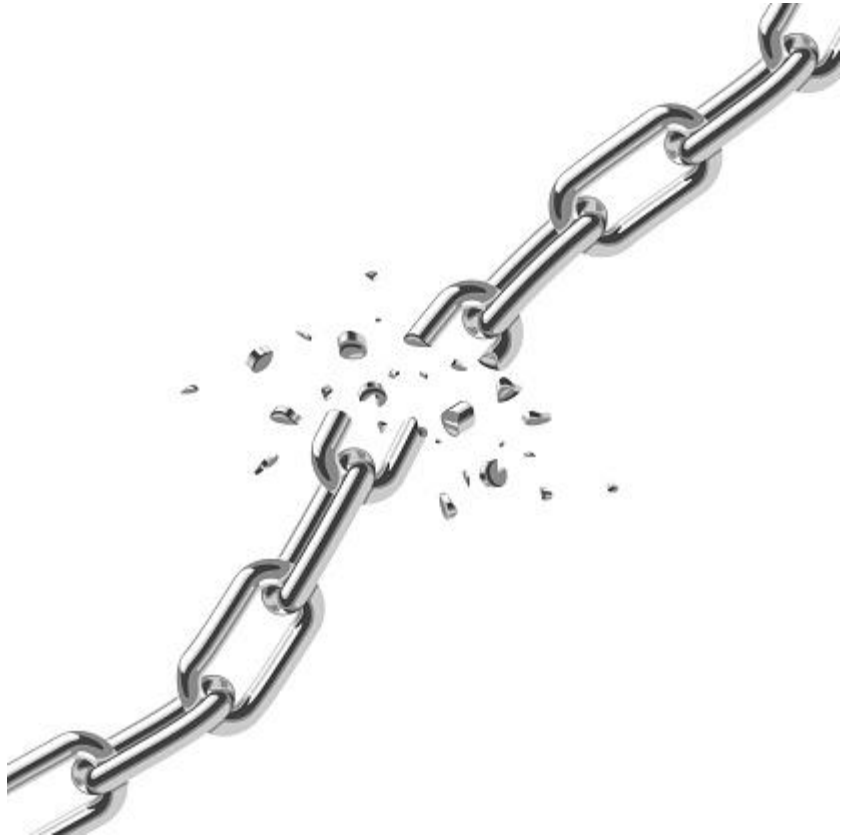

Bron: interviews stakeholders pps'en

Co-creatie en Adoption chain risico's

Aanbevelingen:

Voorwaarden voor succes: maak deze risico's expliciet

- De eerste stap is het expliciet maken van deze risico's. Vele van deze risico's worden te laat gesignaleerd. Omdat deze risico's niet pps-specifiek zijn, maar voor vele pps'en gelden in Noord Holland en Flevoland, is hier een rol voor de provincie weggelegd.
- De provincie kan een belangrijke rol spelen in het dichter bij elkaar brengen van het hbo en mbo; bv door voorwaarden stellen aan subsidies: alleen investeren als er sprake is van multilevel projecten.
- Door de pps'en sterker te koppelen aan maatschappelijke thema's, wordt de multidisciplinaire- en multisectorale samenwerking gestimuleerd, bijvoorbeeld door het opzetten van regionale innovatieclusters en thematische learning communities.
- Percepties zijn vaak lastig te veranderen. Een effectieve methoden is door aan te tonen dat iets wel kan: good practices opbouwen en deze delen. Volgende stap is ook het investeren in het opbouwen van deze good practices (in plaats van investeren in nieuwe initiatieven die het wiel opnieuw gaan uitvinden).

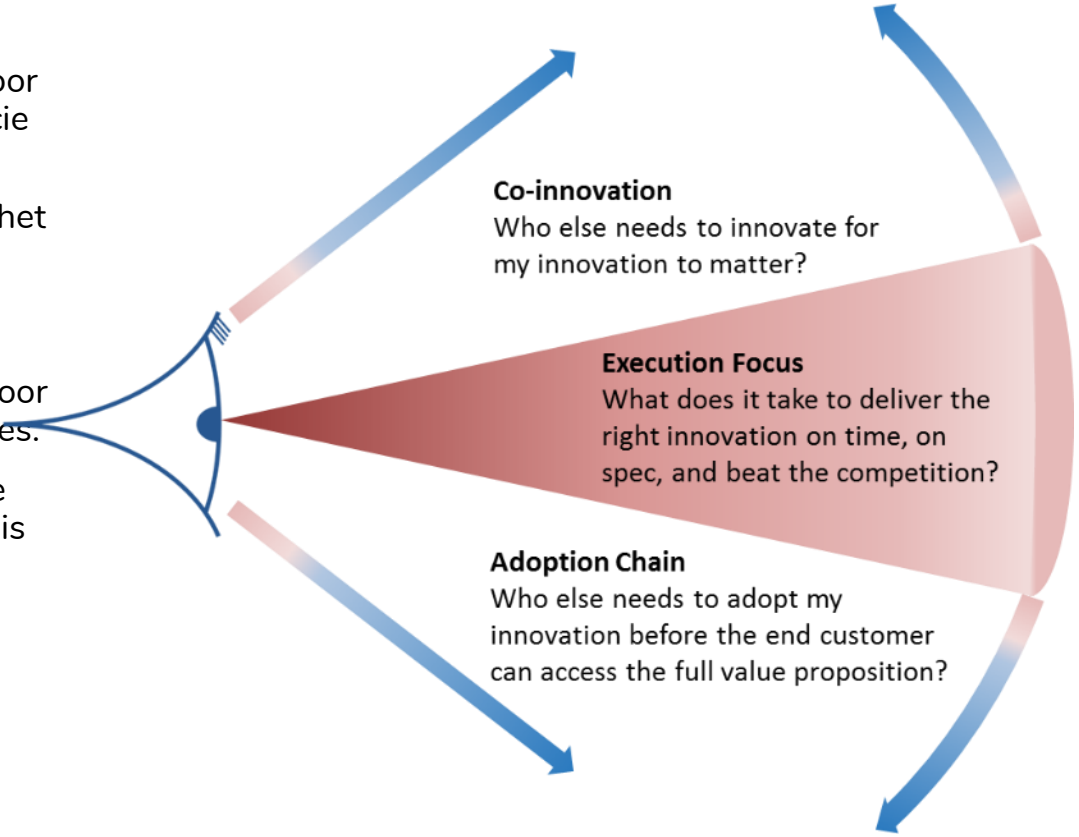

Bron: interviews stakeholders pps'en

5. Blik op Verduurzaming vanuit de verschillende stakeholders

hoe kijken zij naar een pps
en wat kunnen ze bijdragen?

Verduurzaming Inmiddels is 1/3 van pps'en post-RIF

- RIF-pps'en verduurzamen op aantal manieren:
- De functies worden ingebed in de organisatie van de partners (voornamelijk in onderwijs, soms deels ondergebracht in nieuwe RIF.)
- Vanaf de start is er al een (juridische) entiteit die als aanjager tussen de partners staat en die gecontinueerd wordt na afloopt RIF periode.
- Na afloop van de RIF- periode wordt een nieuwe entiteit opgericht, die tussen de partners staat.
- De meeste mbo pps'en kiezen voor model A waardoor het lijkt of de pps gestopt is, terwijl de pps (in afgeslankte vorm) binnen het onderwijs doorgaat. Hierdoor zijn resultaten van de RIF- pps'en minder goed zichtbaar.
- De pps'en hebben veel meer opgeleverd dan op het eerste oog zichtbaar is, maar voorzetting is een zorg.

Bron: interviews stakeholders pps'en

Vier perspectieven die kijken naar de pps

De pps- organisatie

Sterk Techniek
Onderwijs regio's

Centers of
Expertise
Fieldlabs

Projectleiders van 32 pps'en
in Noord Holland en Flevoland
focus deze analyse

Onderwijsinstellingen

WO

HBO

MBO

VO

PO

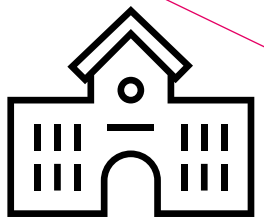

pps

Landelijk

Provincie Noord Holland
Provincie Flevoland

MRA

Gemeenten

Overheden

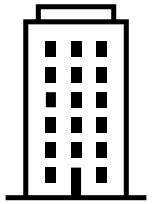

MKB

Brancheorganisaties

Samenwerkingsverbanden van bedrijven

Grootbedrijven

Beroepsveld

O&O fondsen

Het perspectief van de pps-projectleider

- Een derde van de pps'en bestaat al langer dan 4 jaar. Het overgrote deel van deze pps'en is ingebed in de onderwijsinstelling.
- De inbedding heeft vooral betrekking op de innovatie van het onderwijs (nieuw curriculum, nieuwe onderwijs methoden) en is vaak succesvol.
- Voor de pps'en die verduurzaamd zijn in het onderwijs geldt dat de regiefunctie zelf vaak niet verduurzaamd is. De voormalige projectleiders spreken vaak ook over een afgerond project en hebben andere rollen opgepakt binnen het onderwijs.
- Een aantal pps'en zijn deels opgegaan in nieuwe projecten waarvoor RIF-aanvragen zijn gedaan.
- De pps'en die gekozen hebben voor een positionering tussen de bedrijven en ROC's, profileren zich ook als vertegenwoordiger van de pps (en niet van de onderwijsinstellingen). Hier is inmiddels sprake van verduurzaming of men is bezig met de voorbereiding ervan.
- Het merendeel van de projectleiders heeft een onderwijsgerelateerde achtergrond, waardoor het soms lastig is goed te taal te spreken van de bedrijven.
- Er is geen overkoepelende pps/Innovatie functie binnen de ROC die de projectleiders ondersteunen. Ook is er geen pps-strategie op ROC niveau.
- De meeste projectleiders van de pps'en hebben vrij weinig contact met andere pps'en (de projectleiders wisselen ervaring uit maar er is nauwelijks samenwerking met andere pps'en).

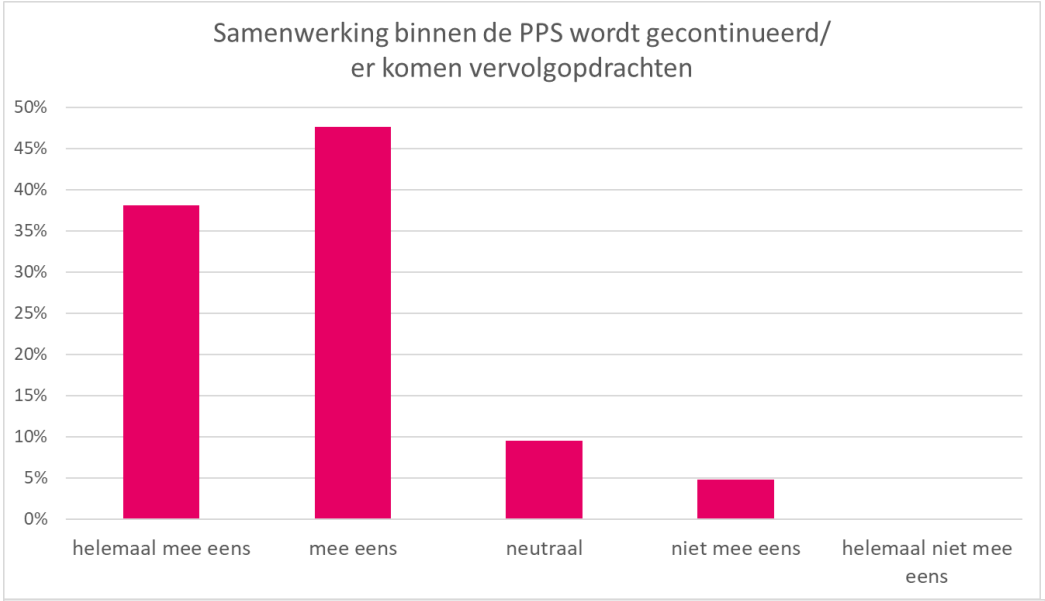

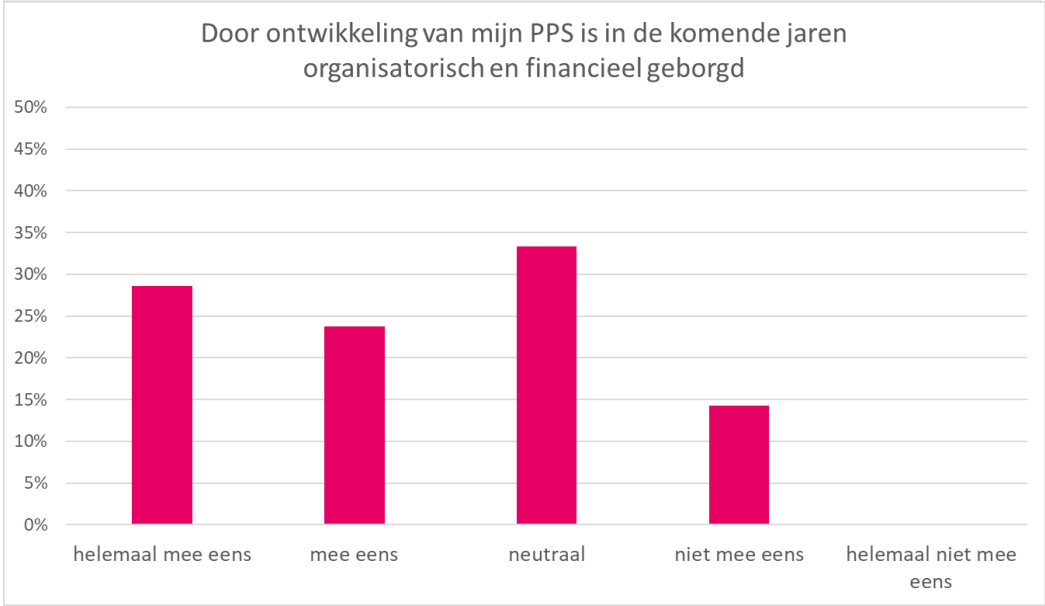

Bron: interviews projectleiders pps'en

Het perspectief van het beroepsveld – 1: wat zien en vinden bedrijven?

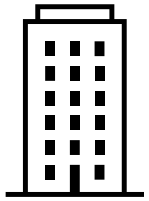

- Voorkom dat de pps iets van het onderwijs wordt. Het moet met de bedrijven zijn, nu vaak voor de bedrijven. “Als het onderwijs leidend is, verzandt het vaak”
- Verduurzaming van de innovatie van de beroepspraktijk binnen een school is heel erg lastig tot onmogelijk. Na afloop van de RIF- periode verwateren de contacten, ook de contacten tussen de bedrijven onderling.
- Kennisdisseminatie tussen de partners in een pps kan op een aantal plekken beter.
- Zorg ervoor dat alle relevante partijen over de keten zijn aangesloten.
- Het hebben van een vereniging/stichting van bedrijven die een duidelijke gemeenschappelijke agenda en visie hebben en elkaar vertrouwen, is een goed startpunt voor een pps (zeker als het ook om verduurzaming gaat).
- Voor innovatie projecten zijn hbo studenten nodig (conceptueel vermogen). Idealiter wordt voor een een mulitlevel aanpak (hbo en mbo) gekozen.
- Bedrijven hebben zich al meer gericht op maatschappelijke bijdrage die zijn kunnen leveren.
- Wees vraaggestuurd en niet aanbodgestuurd. Voorkom dat de consultants in de lead zijn.
- Er moet nog meer gebeuren op het gebied van flexibilisering om beter aan te sluiten op tempo van bedrijven. Tijdens schoolvakanties stop alles en er zijn specifieke momenten waarop projecten gestart kunnen worden.
- Docenten missen nog vaak de kennis van de context en projectmanagement skills om project goed te kunnen begeleiden. Hybride docenten hebben duidelijk de voorkeur.
- Coaches vanuit de bedrijven zijn een kritische succesfactor.

Bron: interviews stakeholders pps’en

Het perspectief van het beroepsveld – 2: wat zien en vinden bedrijven?

- Het hebben van een aanspreekpunt vanuit het bedrijf die als verbinder/makelaar kan optreden, helpt met het leggen van koppelingen met onderwijsinstellingen. Het is belangrijk dat deze persoon onderdeel is van de innovatiefunctie van het bedrijf. HR is vaak niet in staat om de innovatievraag van het bedrijf goed te formuleren.
- Er is weinig kennis bij bedrijven over andere pps'en en Katapult, maar men zou graag daar meer over willen leren.
- De schotten binnen de scholen zijn nog steeds aanwezig, wat een multidisciplinaire aanpak belemmert.
- Samenwerkingsverbanden van bedrijven en scholen (pps'en waarbij de regiefunctie tussen de partners is belegd), hopen op financiële ondersteuning van de regiefunctie vanuit de overheden. Bedrijven zijn bereid de projecten (in-kind) te financieren maar zijn minder bereid om de regiefunctie als 'buitenbootmotor' mede te financieren.
- Less is more. Maak keuzes en financier alleen initiatieven die voortbouwen op wat er al is, iets nieuws toevoegen en waar voldoende eigenaarschap genomen wordt door alle partijen.
- Spreiding van de RIF-gelden over een langere periode is wenselijk, waarbij na een initiële fase de bijdrage langzaam wordt afgebouwd tot een niveau waarbij alleen nog de regiefunctie gefinancierd wordt.

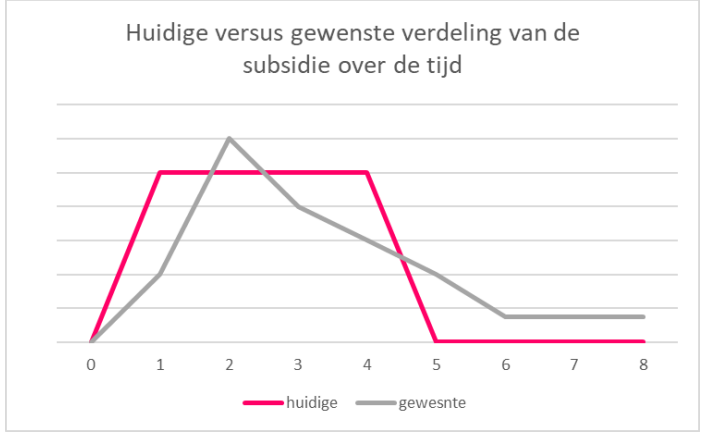

Bron: interviews stakeholders pps'en

Het perspectief van de onderwijsinstellingen

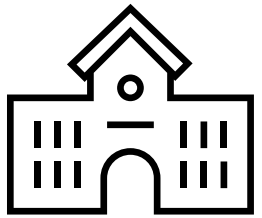

- Er wordt beter samengewerkt met het po-vo (vooral op het terrein van kiezen) dan met het hbo. Dit verschilt wel per provincie. De pps'en in Flevoland werken meer samen met de hogescholen dan de pps'en in Noord Holland (meer samenwerking met InHolland, weinig samenwerking met HvA)
- Sterk Techniek Onderwijs (STO)-netwerken zijn ook pps'en maar worden nog niet als zodanig gezien of gemanaged.
- Een overkoepelende pps-visie en -strategie ontbreekt op ROC niveau. Pps'en worden niet als een porfolio gemanaged door de meeste RvB's van ROC's
- Pps'en worden veelal gezien als (tijdelijke) subsidie projecten. Pps'en worden gemanaged als projecten en niet als programma's. Een pps wordt niet beschouwd als de innovatiefunctie van de onderwijsinstelling.
- In het groene domein wordt (ook landelijk) van nature meer samengewerkt tussen de pps'en.
- Het 'not invented here' syndroom is aanwezig: bijvoorbeeld hergebruik van ontwikkeld lesmateriaal van andere pps'en gebeurt zelden.
- Bij de grotere ROC's met grote mbo-colleges, is de samenwerking tussen de mbo-college niet altijd even gemakkelijk.
- Verduurzaming van een pps wordt door de onderwijsinstelling vooral gezien als het inbedden van de nieuwe opleidingen in het bestaand curriculum. Het besluit om aparte entiteit op te zetten voor een pps buiten de school, wordt gedreven door de bedrijven die dit als voorwaarde stellen.

Bron: interviews stakeholders pps'en

Het perspectief van de overheden

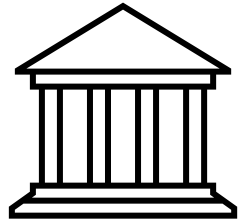

- De overheden zijn voornamelijk betrokken als financiers.
- Grote verschillen tussen de pps'en t.a.v. de betrokkenheid van de overheden.
- De overheden (zowel provincie als landelijk) investeren middels andere instrumenten de innovatie van de beroepspraktijk (bijvoorbeeld digitale werkplaatsen, MKB deals etc).
- De pps'en worden als individuele projecten behandeld en niet als een portfolio gemanaged. Een overkoepelende pps-beleid ontbreekt nog.
- Geïnterviewden zien een rol van de overheden in pps'en ten aanzien van:
  - Financier van de regiefunctie na afloop van de RIF-subsidieperiode
  - Netwerker: Verbinden met bedrijven, instellingen (openen van deuren)
  - Regisseur/Coördinator: afstemmen van initiatieven (niet alle RIF's maar alle pps'en)
  - Initiator: stimuleren en voorwaarden stellen
  - Aansturen van maatschappelijke thema's (circulariteit, energietransitie, digitalisering)
- Betere afstemming van sociale domein (gemeenten) en economische domein (provincie) is nodig. Verschillende pps'en in de zorg en pps'en en rondom inclusiviteit hebben beide aspecten.
- De overheden zijn vooral bij de start betrokken als initiator en spelen minder een rol in de verduurzamingsfase, terwijl de bedrijven (en pps'en) juist hier ook een taak voor de overheid zien liggen met betrekking tot de regiefunctie (zowel (financieel) ondersteunen van de regiefunctie van de pps als de regiefunctie op regionaal niveau tussen de pps'en).

Bron: interviews stakeholders pps'en

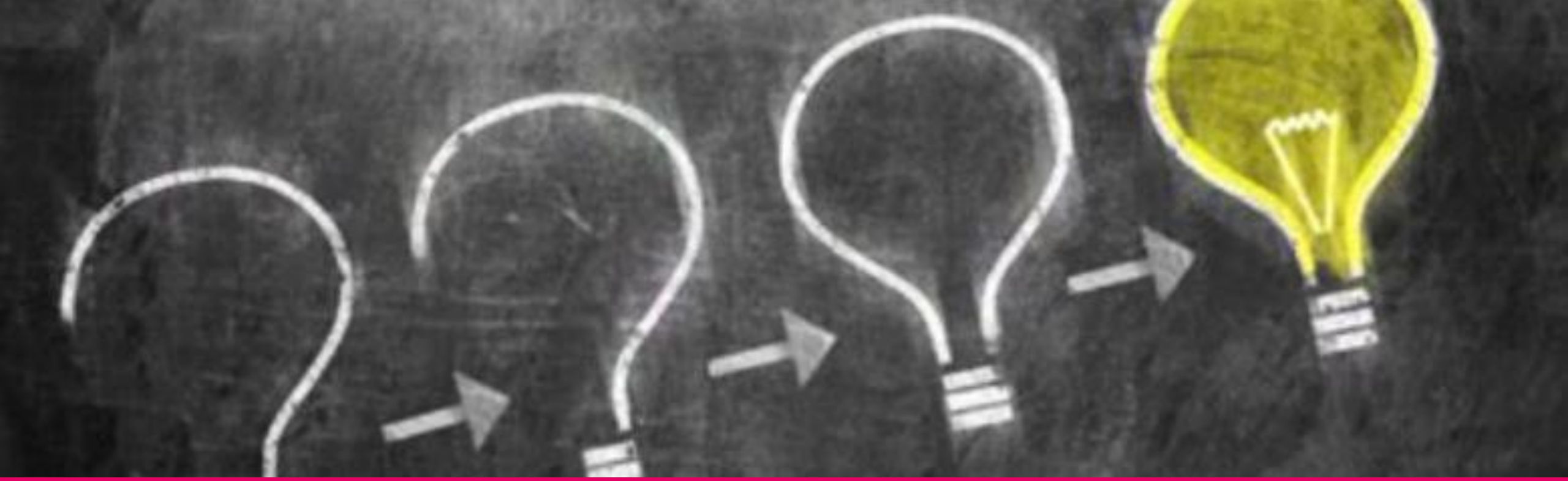

De conclusies: antwoorden op de onderzoeksvragen van de provincies

Hoe hebben de pps'en in het mbo in Noord-Holland en Flevoland zich de afgelopen jaren ontwikkeld?

Pps'en zijn niet meer weg te denken en zijn een belangrijk arbeid-onderwijs instrument geworden in zowel Noord-Holland als in Flevoland. Eerste resultaten zijn vooral op het vlak van innovatie van het beroepsonderwijs geboekt.

- De pps'en hebben substantieel bijgedragen aan het verhogen van de **innovatiekracht van het onderwijs**:
  - Goede aansluiting curriculum op de behoefte van de markt
  - Meer praktijkgericht onderwijs
  - Nieuwe (meer hybride) onderwijsvormen zijn geïntroduceerd
- De **verduurzaming van de innovatie van het onderwijs** binnen de scholen loopt goed. Nieuwe opleidingen en onderwijsmethoden zijn ingebed in het curriculum en bedrijven zijn actiever verbonden met het onderwijs.
- Het **netwerk tussen scholen en bedrijven** is versterkt en verder uitgebreid.
- De **contextrijke infrastructuur** is versterkt en uitgebreid; niet alleen de fysieke locaties maar er wordt ook betere gebruik gemaakt van de infrastructuur van de bedrijven (de regio/de stad is mijn campus). Digitale infrastructuur begint vorm te krijgen. mede door Corona (o.a. e-learning).
- Gestart met het toepassen van de Bèta Mentality benadering waardoor er een **bredere kijk op techniek** ontstaat.
- Concepten voor **inclusiviteit** zijn ontwikkeld die ook toegepast kunnen worden voor **werk naar werk.**
- Aantal belangrijke **bouwstenen** (flexibel, modulair, hybride) die nodig zijn voor een rol in **de innovatie van de beroepspraktijk** zijn aanwezig cq worden gebouwd.

Wat zijn de ambities/toekomstplannen van deze pps'en voor de komende jaren?

De volgende stap is een grotere rol te gaan spelen in de innovatie van de beroepspraktijk

- De pps'en willen de **innovatiekracht van het onderwijs** verder versterken en uitbreiden**:**
  - Verder flexibilisering van onderwijs nodig om aan te sluiten om ritme van bedrijven
  - Meer focus op skills in plaats van kennis
  - Beter benutten van wat de partners te bieden hebben (bv contextrijke leeromgevingen)
- De pps'en willen **de koppeling tussen mbo en hbo (multilevel)** versterken omdat dit een voorwaarde is ook een bijdrage te kunnen leveren aan het verhogen van de innovatiekracht van bedrijven en instellingen. Dit kan door:
  - Opzetten/uitbreiden van practoraten en het koppelen van deze practoraten aan de lectoraten
  - Uitvoeren van multilevel projecten
- De pps'en hebben de ambitie om modules en leervormen, ontwikkeld voor het regulier onderwijs, in te gaan zetten voor LLO, om zo als mbo middels de pps een grotere rol te gaan spelen in **LLO.**
- De pps'en willen learning communities opzetten en bedrijven ondersteunen bij hun **innovatie.**
- Het is dan wel belangrijk dat pps'en over de hun eigen schaduw van de school als penvoerder heen springen en verduurzamen door onder meer de regiefunctie tussen de partners te positioneren (**eigenaarschap bedrijven**) en de pps te zien als een programma en niet als een tijdelijk subsidietraject. Het is daarbij van belang dat de ROC's hun rol oppakken en de pps'en binnen hun ROC gaan managen als een portfolio met een duidelijke visie.

Waar liggen (onbenutte) kansen om door pps-ontwikkeling bij te dragen aan regionale maatschappelijke en/of economische vraagstukken?

Kans: omvormen van de netwerken van de pps tot ecosystemen rondom maatschappelijke uitdagingen

- Er wordt nog weinig samengewerkt tussen de pps'en zowel binnen de ROC's als binnen de regio. Het 'not invented here' syndroom dient omgezet te worden in het '**proudly find elsewhere' cultuur**. Hierdoor kunnen de krachten worden gebundeld en synergie worden gecreëerd.
- De pps-**netwerken kunnen omgevormd worden tot ecosystemen** waar alle betrokken partijen samen kunnen co-creëren en werken aan maatschappelijke en economische vraagstukken binnen regionale innovatieclusters.
- **De schakel/makelaarsfunctie** van deze pps'en zorgt ervoor dat de verschillende werelden in de triple helix bij elkaar worden gebracht. Het verduurzamen van deze regiofunctie is daarbij wel een aandachtspunt.
- Een aantal pps'en zijn voldoende verduurzaamd om samen met andere pps'en nieuwe grotere netwerken/pps'en te vormen. Dit maakt **multifunctioneel, multilevel en multisectorale samenwerkingsverbanden** mogelijk die nodig zijn om complexe maatschappelijke vraagstukken zoals de energietransitie aan te kunnen pakken.
- Pps'en bieden een **contextrijke leer/werkomgeving** aan. Niet alleen in de vorm van campussen maar ook omdat zij in staat zijn de werkomgevingen van de partners te ontsluiten waardoor de regio een campus op zichzelf wordt
- Pps'en kunnen dienen als **platform waarop nieuwe initiatieven gebouwd kunnen worden**. Door bundeling van krachten en synergie is een versnelling mogelijk.

Welke rol kunnen de PPS-en spelen in het oplossen van arbeidsmarktvraagstukken in de komende jaren?

Medewerkers toerusten met de skills en kennis voor nieuwe beroepen die nodig zijn voor het aanpakken van de maatschappelijke uitdagingen

- De maatschappelijke en economische vraagstukken vragen om **nieuwe beroepen**. De pps'en hebben de potentie om daar sneller op te kunnen spelen dan het reguliere onderwijs, doordat ze door middel van learning communities de verschillende stakeholders gezamenlijk kunnen laten werken aan deze vraagstukken.
- Daarnaast is LLO belangrijk om medewerkers van de oude beroepen om- en bij te scholen voor de nieuwe beroepen. De nieuwe onderwijsmodules en leer/werkvormen die ontwikkeld worden door de pps'en zijn bouwstenen die ook ingezet kunnen worden voor het **LLO van medewerkers** (zowel formeel als non-formeel leren).
- Jongeren hebben vaak nog geen goed of verkeerd beeld bij (nieuwe) beroepen. Door binnen de pps'en gezamenlijk nieuwe **beroepsprofielen** te formuleren en deze vervolgens te communiceren naar de studenten (en hun ouders), kunnen zij de interesse van jongeren vergroten om te kiezen voor de nieuwe beroepen. De pps'en bieden de studenten de mogelijkheid om concreet met maatschappelijk problemen aan de slag te gaan.
- Pps'en kunnen ervoor zorgen dat medewerkers niet alleen beschikken over de kennis maar ook over **de skills** die nodig zijn. Daarnaast kunnen pps'en de onderzoeksvaardigheden van medewerkers helpen ontwikkelen zodat deze kunnen nadenken over de implementatie van innovaties.
- Pps'en spelen ook een belangrijke rol in het **docentprofessionalisering** en ondersteunen de rolverandering die een docent zal moeten ondergaan. Hybride docenten zijn een goed voorbeeld van hoe kennis/technologie beter gekoppeld kan worden aan de context/de toepassingen.

Bijlagen:
Lijsten respondenten

Lijst Pps'en

Naam	penvoerder	Provincie
Circulaire Regionale Economie	ROC van Flevoland	Flevoland
CIV Groen 2.0	Aeres	Noord-Holland
CIVci 2.0	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
Fieldlab Robotica NH	Regio College	Noord-Holland
Food & Proces Tech Campus (FPTC)	Regio College	Noord-Holland
GO2	Wellant College	Noord-Holland
Greenbiz-MBO	Nova College	Noord-Holland
GreenTechNHN	Clusius College	Noord-Holland
House of Aviation	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
House of Digital	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
House of Logistics	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
Lelytalent	ROC van Flevoland	Flevoland
NexTechnician	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
Opleidingscampus Technische Installaties Amsterdam	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
Plant & Business	Aeres	Flevoland
PPS Cyber Security Centre MRA	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
PPS Dudoc XP	Horizon College	Noord-Holland
PPS GroenStart NHN	Clusius College	Noord-Holland
PPS TAKE X (voorheen TAKE 5)	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
PPS TechPack Flevoland	ROC van Flevoland	Flevoland
Praktijkroute Zorg als co-creatie in Kennemerland & Amstelland en Meerlanden	Nova College	Noord-Holland
PurmerValley	Horizon College	Noord-Holland
Rifmbo NH FOOD	Clusius College	Noord-Holland
Smart Makers Education	Nova College	Noord-Holland
Talentontwikkeling met Wetenschap en Technologie	ROC van Flevoland	Flevoland
Techniek leerwerkpleinen	ROC Kop van Noord-Holland	Noord-Holland
Techport mbo	ROC Nova College	Noord-Holland
Topcentrum Meubelindustrie	Hout& Meubilerings College	Noord-Holland
Urban Sport Trainer	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
Zorg in de wijk in de 21e eeuw	ROC van Amsterdam	Noord-Holland & Flevoland
Talentontwikkeling Amsterdam	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
House of Hospitality	ROC van Amsterdam	Noord-Holland
Topcentrum E-Commerce	Deltion College	Flevoland

Lijst geïnterviewde projectleiders

Rien van der Wal	Plant & Business
Nancy Boterblom	Greentech NHN
Tim van der Voord	Smart Makers Education
Philip Mol	House of Logistics
Erik Brunekreef	Centrum voor E-Commerce
Nancy Boterblom	NH Food / Greentech NHN
Martijn Grosmann	Groenstart NHN
Sven Sigter	Groenstart NHN
John Flierman	House of Hospitality
Giny Smits	House of Lelytalent
Harry Mauw	TechPack Flevoland
Martin de Haan	VTI
Noor Hulskamp	Techlens (voorheen Zaancampus)
Bart van Leerdam	CIV Groen 2.0
Jacques Neefs	NexTechnician

Alice Bakker	Zorg in de Wijk in de 21ste eeuw
Sjoerd Veltman	Cyber Security Centre
Maurijn Ode	Circulaire Economie Flevoland
Bart Kuipers	Purmer Valley
Rahmat Peypers	GO2
Desiree Kwant	HMC
Henno van Horssen	Techport
Edward Straus	Green BIZ
Madelon Leliveld	House of Aviation
Fatima Akalai	Talentontwikkeling A'dam
Maryke Visser	Talentontwikkeling met Wetenschap & Technologie
Frank Kolsteeg	Urban Sports Trainer
Ben Visscher	TAKE X (voorheen TAKE 5) / House of Digital
Saskia Hovinga	Fieldlab Robotica NH / FPTC
Rob Heijmans	Dudoc XP

Lijst geïnterviewde stakeholders

Wie	Van organisatie	Betrokken bij PPS
Dirk Tuip	H2O (werkveld)	Purmer Valley
Danny Buma	Van Wijnen Bouw (werkveld)	Circulaire Economie
Egon Verhagen	NPO (werkveld)	Take 5
Erik Slingerland	Werkbedrijf Lelystad (overheid)	Lely Talent
Hans Huijbers	NMK Esbaco (werkveld)	NH Food
Anneke Goudswaard	Hogeschool Windesheim / TNO (onderwijs/onderzoek)	Lector llo Windesheim
Bo van Paassen	Luchtvaart Community Schiphol (werkveld)	House of Aviation
Suzanne van Dongen	Schiphol Group (werkveld)	House of Aviation
Bert Pannenkeet	Omgevingsdienst IJmond (overheid)	GreenBiz
Willem Eliis	Altatech Group (werkveld)	Next technician
Annelies Brocken	Hockeyclub AMVE / VU (werkveld/onderzoek)	Urban Sports
Raoul Grevenstuk	Sportclub AMVJ (werkveld)	Urban Sports
Marlies Puijk	NEP (werkveld)	TAKE X (voorheen TAKE 5)
Hans Krieger	Gemeente Zaanstad (overheid)	Techlens (voorheen Zaancampus)
Eric Nederhand	Olam (werkveld)	Techlens (voorheen Zaancampus)

Wie	Van organisatie	Betrokken bij PPS
Sabine Otjes	Gemeente Lelystad (overheid)	Lely Talent
Fred Nilsen	Gemeente Lelystad (overheid)	Lely Talent
Suze van der Meulen	PWN (werkveld)	Smart Makers Education
Annemie Stuurman	PWN (werkveld)	Smart Makers Education
Diane Westen	PWN (werkveld)	Smart Makers Education
Hélène Bakker	Gemeente Amsterdam (overheid)	Diverse PPS-en
Harco Christiaens	DT Dijkstra (werkveld)	Plant & Business
Hans Marsé	Breedveld & Schröder bv (werkveld)	Techpack Flevoland
Durk Bijma	ROC Friese Poort (onderwijs)	Topcentrum e-commerce
Marcel Faber		Groenstart NHN
Harry Nederpelt	Gemeente Medemblik (overheid)	Groenstart NHN
Jan Sier	Hiensch Engineering B.V. (werkveld)	VTI
Frank London	CJ Hendriks BV (werkveld)	House of Logistics
Cor Veldhuijsen	Agrofoodcluster (werkveld)	Plant & Business
Bart Kuipers	Stichting PurmerValley (werkveld)	Purmer Valley
Diverse respondenten van 3 pps-en waar recent een peer review vanuit Katapult heeft plaatsgevonden		

WIJ ZIJN AL IN BEWEGING, BEWEEG JE MEE?
AANSPANNEN EN RICHTEN.
WIJ ZIJN KATAPULT.

KATA
PULT

AANJAGERS
VAN DE KENNIS
VOOR MORGEN

MANIFEST

Werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland

Maart 2021

In co-creatie samengesteld door ruim **160 aanjagers uit bedrijven, onderwijs en overheid**

Inhoud

Aanleiding 3

Deel 1 Achtergronden

De samenleving, economie en technische arbeidsmarkt in transitie 4
Klimaatopgave 4
PPS-analyse 8

Deel 2 Samenwerking

Hoe willen wij samenwerken? 10

Deel 3 Ambitie 2030

Werken en ontwikkelen in 2030 16
Innovatie 18
Instroom, doorstroom & techniekpromotie 20
Leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid 22
Van werk naar werk 24
Inclusiviteit 26
Werkend ecosysteem & campusvorming 28
Werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland 30

Deel 4 Actieagenda

Wat zijn de eerste acties? 32
We beginnen met de volgende startcoalities 33
Mede tot stand gekomen door 36

Aanleiding

Dit manifest is de opbrengst van online gesprekken met ruim 160 aanjagers uit bedrijven, onderwijs en overheid. Deze gesprekken, ook wel technologietafels genoemd, vonden plaats van november 2020 tot en met januari 2021. In drie ronden hebben deelnemers onder leiding van de werkambassadeur en gespreksleiders[1] uit de triple helix nagedacht over hoe de onderstaande onderwerpen (strategische thema's) er in 2030 uitzien (ronde 1), welke doelstellingen geformuleerd moeten worden om deze beelden werkelijkheid te laten worden (ronde 2), en welke acties nodig zijn om deze doelen werkelijk te realiseren (ronde 3).

Beschouw dit manifest als een 'levend document', een document dat nooit af is, omdat ontwikkelingen elkaar snel opvolgen. Om deze reden hoort bij dit document ook een website: www.werkenontwikkelen2030nh.nl Naar deze website wordt in dit document op diverse plekken verwezen voor nog meer achtergronden en actuele informatie.

De reeks van online technologietafels zijn door Provincie Noord-Holland (PNH) geïnitieerd als vervolg op de technologietafel[2] die in december 2019 plaatsvond. In deze bijeenkomst werd door de aanwezige partijen de behoefte uitgesproken om tot een gezamenlijke visie, ambitie en agenda op het gebied van werken & ontwikkelen te komen. Ook regievoering en het verbinden van verschillende initiatieven werd als een belangrijke vervolgstap gezien.

Met dit manifest zetten ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden uit Noord-Holland een vervolgstap in het intensiveren en verbinden van regionale samenwerkingen voor een duurzame en veerkrachtige arbeidsmarkt.

Arbeidsmarktbeleid kan komende jaren op dit manifest gebaseerd worden. Dit manifest is nadrukkelijk geen document van Provincie Noord-Holland (PNH) alleen, maar een document van alle betrokken organisaties die zich binnen de provinciegrenzen met werken & ontwikkelen bezighouden.

Dit manifest bestaat uit vier delen: achtergronden, samenwerking, ambities 2030 en de actieagenda.

De namen van de gespreksleiders staan op de themapagina's (pagina 's 18-28) onder de quotes genoemd.
[2] Verslag Rondetafel Arbeidsmarkt & Onderwijs Techniek, 11 december 2019

Deel 1 Achtergronden

De samenleving, economie en technische arbeidsmarkt in transitie

Klimaatopgave

In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) is afgesproken de opwarming van de aarde beperkt te houden tot anderhalve graad en CO_2-uitstoot fors terug te dringen. Transitie van onze maatschappij en onze economie is noodzakelijk.

Om de uitdaging van de klimaatverandering aan te gaan is een langdurige sector overstijgende toewijding en samenwerking nodig. Dit geldt ook voor het bijpassende arbeidsmarktbeleid. De provincies Noord-Holland en Flevoland hebben een eerste kader hiervoor vastgelegd in de Human Capital Agenda klimaatopgave. De afspraken en keuzes voor Noord-Holland zijn in dit manifest uitgewerkt.

Human Capital Agenda klimaatopgave

De basis voor zowel de *Human Capital Agenda klimaatopgave* als voor dit manifest, is het werken aan voldoende beschikbaarheid van gekwalificeerde arbeidskrachten om onze ambities op het gebied van de klimaatopgave (energietransitie en circulaire economie) en digitalisering te realiseren.

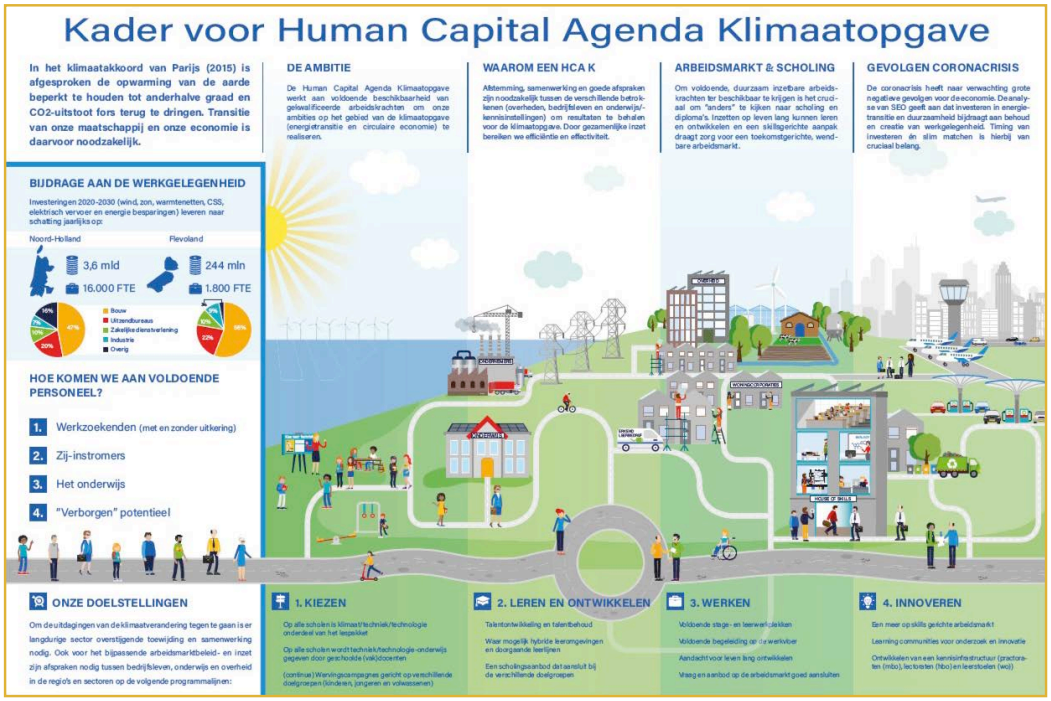

Hiermee ligt er een grote opgave op het gebied van werken en ontwikkelen. Op de huidige arbeidsmarkt voor techniek en technologie is al sprake van krapte. Door de klimaatopgave zal de vraag naar technisch en technologisch geschoolde professionals verder toenemen. Als voorbeeld: de inschatting[3] is dat tot 2030 investeringen in de energietransitie alleen al tot ca. 16.000 bruto FTE per jaar in Noord-Holland leiden. De klimaatopgave levert daarmee ook een economisch bijdrage door een forse toename van werkgelegenheid.

Duurzame ontwikkeldoelen

In 2015 is niet alleen het klimaatakkoord van Parijs afgesloten, maar hebben de lidstaten van de Verenigde Naties een agenda aangenomen die uit 17 duurzame ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals) bestaat. Samen vormen deze doelen een internationaal kompas voor duurzame sociale, economische en ecologische ontwikkelingen. Het idee van deze doelen is dat alle landen in de wereld hiermee aan de slag gaan en organisaties met dit kompas hun eigen nadere doelen bepalen. In dit manifest worden deze doelen als inspiratiebron en richtsnoer voor gezamenlijke acties gebruikt.

Het is de gemeenschappelijke ambitie om binnen de provincie samen te werken aan een veerkrachtige technische en technologische Noord-Hollandse arbeidsmarkt die nodig is voor het realiseren van een duurzaam en groen Noord-Holland.

De SDG's helpen de samenwerkende partijen om duiding te geven aan begrippen als duurzaam en groen zonder verstrikt te raken in discussies over definities.

Om de komende jaren deze gemeenschappelijke ambitie waar te maken is het cruciaal anders te kijken naar *arbeid & onderwijs*.

[3] *Duurzaamheid en enerietransitie in Noord-Holland en Flevoland: Gevolgen voor de arbeidsmarkt, 18 september 2020, Bert Tieben en Tom Smits, Stichting Economisch Onderzoek Amsterdam*

Een verbreding naar *werken & ontwikkelen* is nodig. Dit komt omdat Human Capital vragen steeds vaker niet meer alleen door of ondernemers, of overheden, of onderwijsinstellingen op te lossen zijn. Samenwerken vanuit de triple helix is cruciaal. De vraagstukken overstijgen sectoren, kolommen, disciplines, politieke stromingen en businesscases. Tegelijkertijd is onze maatschappij, de economie, ons bedrijfsleven en het onderwijssysteem wel langs die structuren georganiseerd.

Om deze reden is in dit manifest niet alleen aandacht voor inhoudelijke thema's als het werken aan **innovaties, instroombevordering, leven lang ontwikkelen, duurzame inzetbaarheid, inclusiviteit, van werk naar werk**, en **ecosysteem & campusvorming** maar ook voor de verdere doorontwikkeling van publiek-privaat samenwerken binnen de provincie.

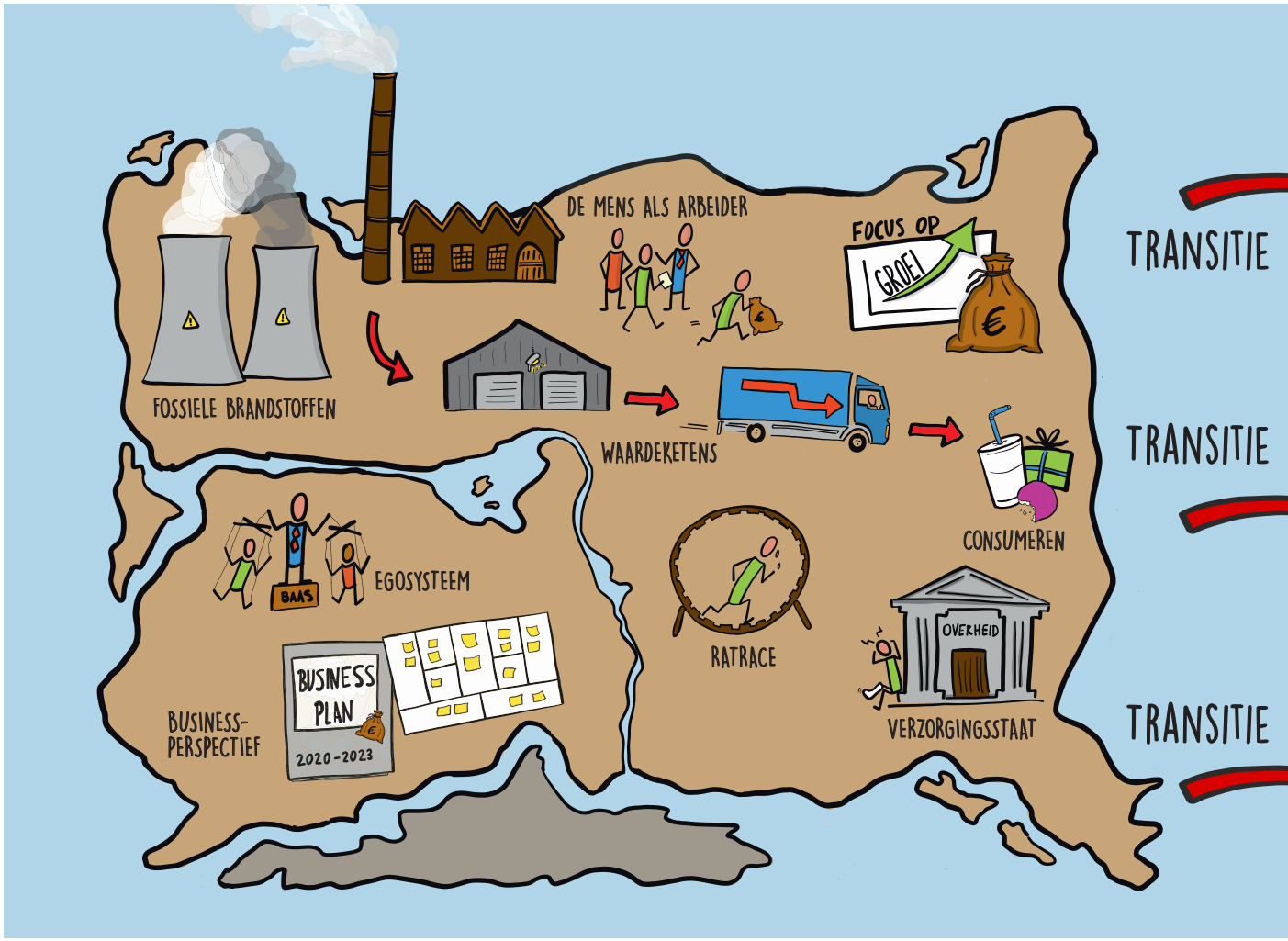

Ook is er in dit manifest een samenvatting opgenomen van het onderzoek naar de doorontwikkeling van publiek-privaat samenwerken ten behoeve van werken & ontwikkelen in de provincies Noord-Holland en Flevoland. Dit onderzoek heeft in opdracht van de twee provincies parallel aan het samenstellen van het manifest plaatsgevonden.

Door zowel aan inhoudelijke thema's te werken, en als op zoek te gaan naar andere vormen van samenwerking, kan de transitie naar een veerkrachtige technologische en technische arbeidsmarkt voor een duurzaam en groen Noord-Holland plaatsvinden.

> *"We leven niet in een tijdperk van verandering, maar een verandering van tijdperk."*
>
> **(Jan Rotmans, Hoogleraar transitiekunde)**

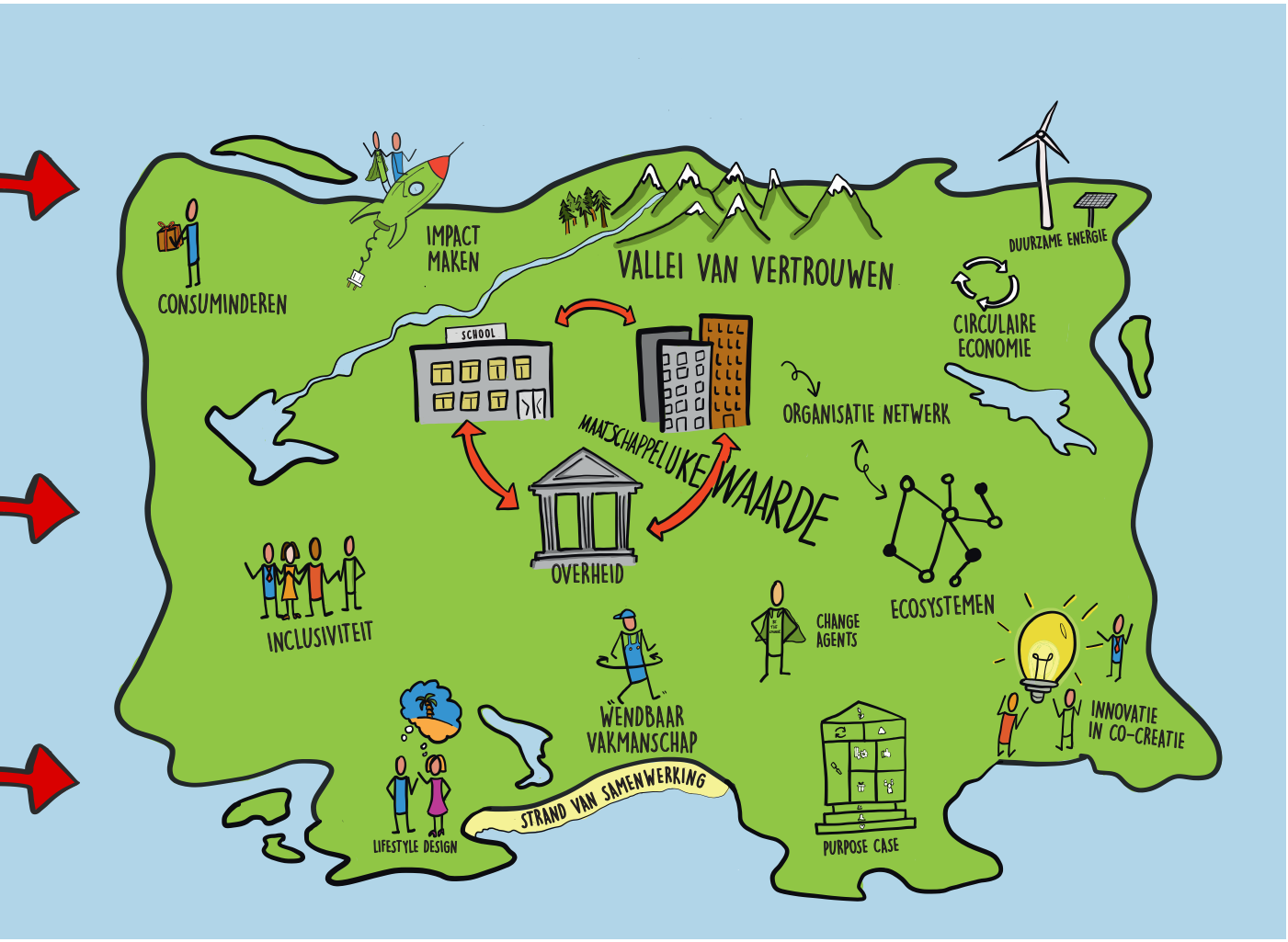

Afbeelding uit het boek: IMPACT - Matthijs Bobeldijk

Analyse publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS)

In de periode oktober 2020 - februari 2021 zijn door een expertteam van Katapult in totaal 25 publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS) in de provincies Noord-Holland (20) en Flevoland (5) geanalyseerd. Het betreft de PPS-en die afgelopen jaren in het kader van het Regionaal Investeringsfonds MBO zijn opgestart. Er is met 65 projectleiders en partners uit het bedrijfsleven, het onderwijs en de overheid gesproken.

Uit de analyse blijkt dat PPS-en de afgelopen jaren een belangrijke rol hebben gespeeld in het innoveren van het beroepsonderwijs. Er zijn grote stappen gezet op het gebied van flexibilisering en modulair maken van de diverse mbo-opleidingen. Ook de netwerken met bedrijven en overheden zijn flink uitgebreid. Studenten werken dankzij de PPS-en steeds meer aan praktijk-opdrachten.

Om een regionale spilfunctie te kunnen vervullen in het realiseren van een meer veerkrachtige arbeidsmarkt zullen de PPS-en komende periode een extra stap moeten zetten richting het innoveren van de beroepspraktijk. Hiervoor is nodig dat de PPS-en een grotere rol krijgen bij het toepassen van technologische innovaties.

Op dit moment spelen de PPS-en nog een beperkte rol bij het versterken van de innovatiekracht van bedrijven. Ook de rol ten aanzien van *leven lang ontwikkelen* is nog gering. Dit komt enerzijds doordat de PPS-en eerst hebben geïnvesteerd in de basiselementen die nodig zijn om een rol te kunnen spelen op deze terreinen

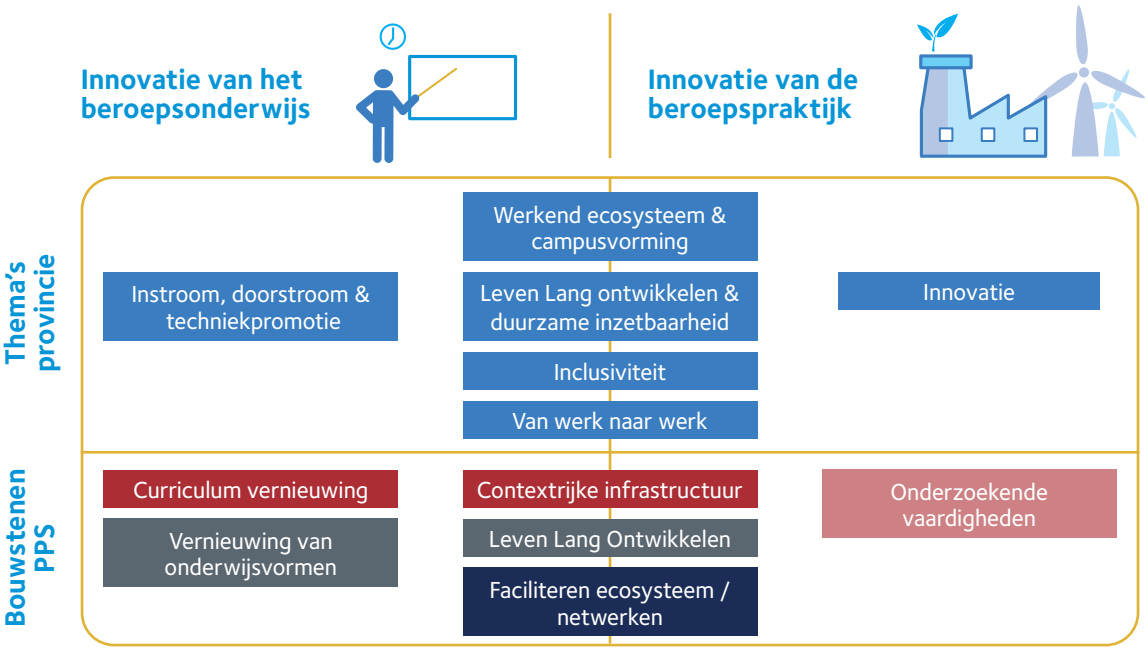

(nl. onderwijsinhoud en -vorm, infrastructuur), en anderzijds omdat het bedrijfsleven het mbo nog te weinig als partner op het gebied van leven lang ontwikkelen ziet.

Om de stap te maken naar innovatie van de beroepspraktijk zullen de PPS-en losser van de scholen moeten komen (regiefunctie tussen de partners). Dit vraagt van de scholen om een andere PPS-strategie op ROC/AOC niveau en van de bedrijven meer gezamenlijk eigenaarschap voor de PPS. PPS-en, in het kader van het regionaal investeringsfonds MBO worden nog te veel gezien als tijdelijke subsidieprojecten. Na afloop van de projectperiode gaat de PPS vaak op in de school. Deze werkwijze zorgt wel voor een impuls om het beroepsonderwijs te innoveren, maar maakt het de PPS-partners lastig om gezamenlijk en op langere termijn een rol te spelen in het innoveren van de regionale beroepspraktijk. Ook een krachtenbundeling van PPS-en binnen de ROC's en tussen ROC's is nodig. Er wordt onderling nog te weinig gedeeld (kennis, infrastructuur) en geleerd (werkende praktijken). De verschillende PPS-en binnen één ROC/AOC worden vaak nog te veel als losse projecten aangestuurd.

Omdat het startpunt van een RIF-PPS een specifiek arbeidsmarktvraagstuk is, zullen de PPS-en hun netwerken nog verder moeten doorontwikkelen tot volwaardige ecosystemen rondom maatschappelijke vraagstukken. Dit vraagt om een multilevel (mbo-hbo), multidisciplinaire en multisectorale aanpak. Ook dit vereist een intensivering van de samenwerkingen tussen onderwijs en bedrijven en tussen de PPS-en onderling. Een sterkere focus op het 'waarom' van de PPS en het realiseren van impact is nodig, terwijl tot nu toe de aandacht vooral is gericht op het zo goed mogelijk uitvoeren van activiteiten (performance excellence).

Op provinciaal niveau wordt, met dit manifest, naar innovatieclusters en thematische Learning Communities gestreefd. De PPS-en zijn in die bovenregionale samenwerking belangrijke actoren. Dit vereist wel een regionale PPS visie (inclusief regiefunctie en instrumentarium) maar vooral een groter wederkerige afhankelijkheid tussen de scholen en de bedrijven en meer samenwerking tussen de PPS-en zelf, waarbij het gaat om het creëren van impact voor maatschappelijke uitdagingen.

Meer conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek zijn onder andere terug te vinden op www.werkenontwikkelen2030nh.nl

Deel 2 Samenwerking

Hoe willen wij samenwerken?

Binnen de provincie Noord-Holland werken diverse organisaties en samenwerkingsverbanden aan het versterken van de technologische en technische arbeidsmarkt. In het kader van de Human Capital Agenda klimaatopgave is een interactief overzicht ontwikkeld waarin alle relevante initiatieven binnen de provincies Noord-Holland en Flevoland op het gebied van de technische en technologische zijn opgenomen. Zie onderstaand voorbeeld.
Kijk voor de gehele interactieve kaart op www.werkenontwikkelen2030nh.nl

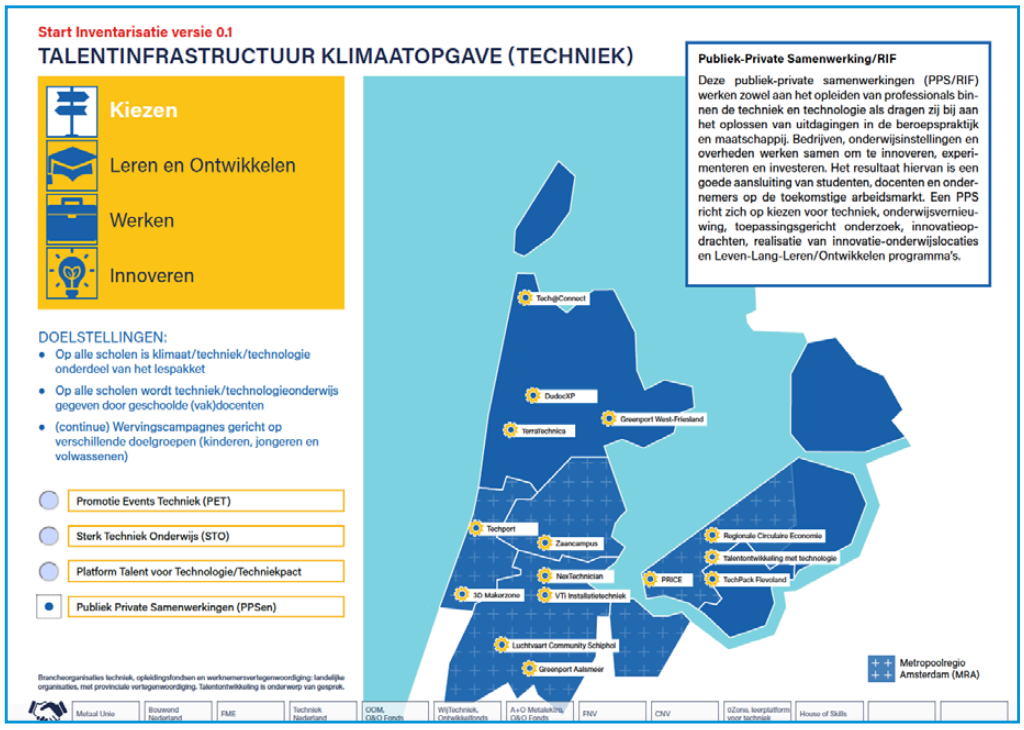

In dit deel van het manifest (deel 2) is een voorstel voor de samenwerking binnen de provincie uitgewerkt.

Er is een samenwerkingsmodel op basis van de input uit de technologietafels tot stand gekomen. Het idee hiervan is om binnen de provincie Noord-Holland tot een logische samenwerking op het gebied van werken en ontwikkelen te komen. Het samenwerkingsmodel is weergegeven op de pagina's 12 en 13.

Bij de totstandkoming van het samenwerkingsmodel is er rekening gehouden met dat:

- Er vanuit de triple helix gewerkt wordt aan realiseren van gezamenlijke doelen. Het samenwerken gaat verder dan overleggen alleen. Er komen in gezamenlijkheid werkelijk zaken tot stand. Er wordt gewerkt aan de actieagenda.
- Het samenwerkingsmodel recht doet aan bestaande samenwerkingen en overlegstructuren. Slim samenwerken en versterken wat er al is, in plaats van het vergroten van bestuurlijke drukte en/of de verdere versnippering van initiatieven.
- Autonomie van alle betrokken behouden blijft, terwijl er wel in co-creatie aan gezamenlijke doelen gewerkt wordt.
- Iedereen die wil en kan meedoen ook in de gelegenheid is om mee te doen, het is een open ecosysteem.
- Provincie Noord-Holland (PNH) op een logische manier invulling kan geven aan de wens om gezamenlijk meer regie te voeren en afstemming te verzorgen.
- Er vanuit kernwaarden wordt samengewerkt.

Kernwaarden

- Anders organiseren: gebruik maken van wat we al hebben, en waar nodig actief herontwerpen van het Noord-Hollandse ecosysteem waarbij voortdurend werk gemaakt wordt van de eigen organisatiedoelen én de gezamenlijke doelen.
- Verbinding & samenhang: partijen trekken gezamenlijk op, stemmen af en versterken elkaar.
- Leren & ontwikkelen: partijen wisselen ervaringen uit, leren met elkaar en helpen elkaar over hobbels heen.
- Leiderschap: partijen blijven werken aan de gemeenschappelijke doelen en het vormgeven van de transitie. Ook voor de langere termijn. (Wat is goed voor Noord-Holland?).
- Ondernemerschap: partijen maken werk van Werken & Ontwikkelen 2030 en gaan samen aan de slag.

> *“Dit manifest gaat ons helpen om gefocust te blijven op de grootste mismatch op onze arbeidsmarkt, die rond techniek en technologie inclusief digitalisering. Dit zijn dé sectoren die innovatie van de regionale economie mogelijk maken en essentieel zijn voor het realiseren van onze klimaatopgave en het vergroenen van Noord-Holland. Het afgelopen jaar hebben we gezien dat steeds meer werk afhankelijk wordt van die techniek en technologie. Dit onderstreept voor mij ook het belang van meer afstemming en samenwerking.”*
>
> **Ilse Zaal,** (Gedeputeerde Noord-Holland)

Hoe willen wij samenwerken?

Werkambassadeur jaagt aan

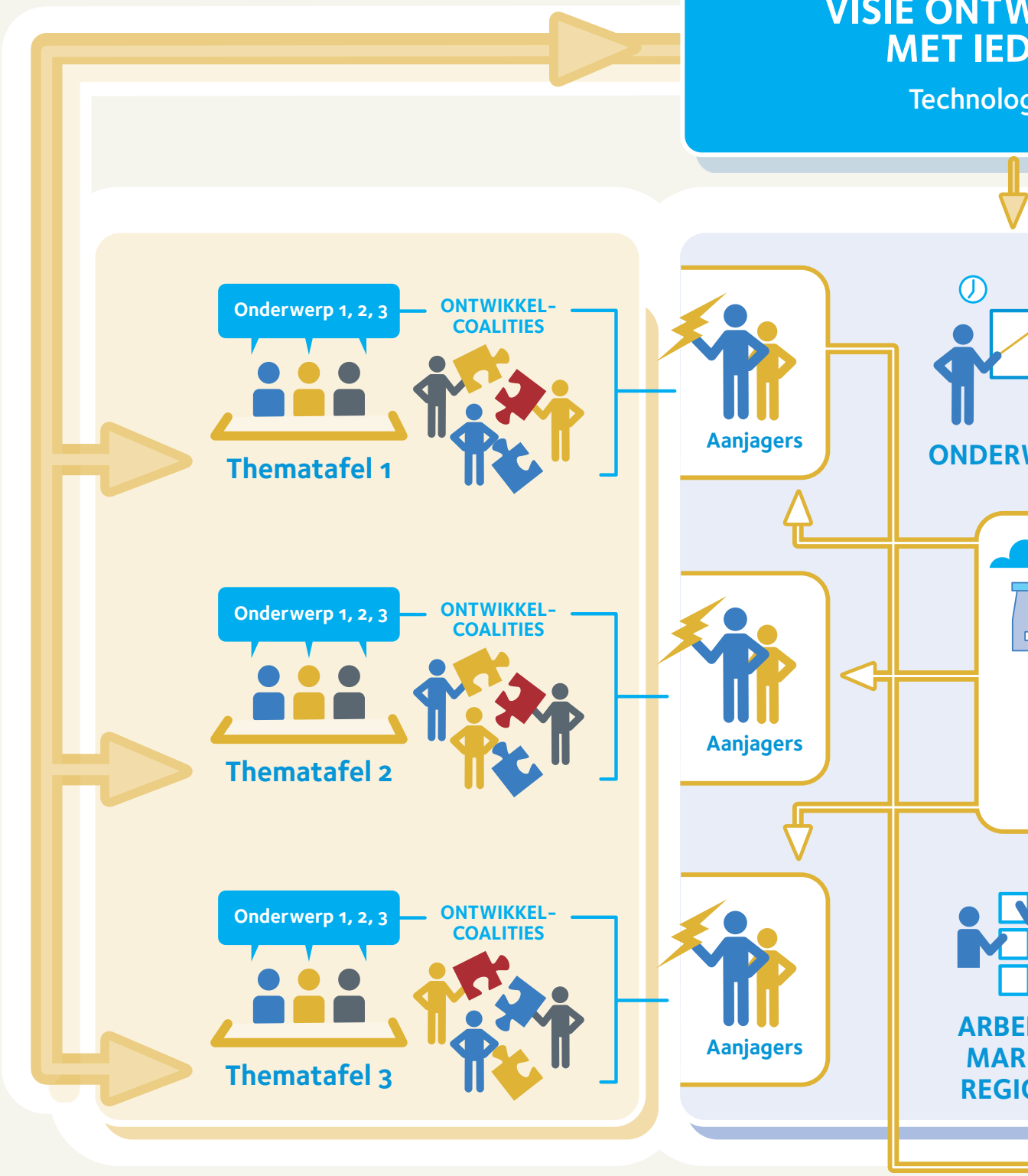

De grote betrokkenheid van iedereen geeft mij vertrouwen dat we belangrijke stappen kunnen zetten in die samenwerking. De provincie Noord-Holland neemt hierin graag de rol van verbinder op zich. Wij blijven de gezamenlijke regie faciliteren met Technologietafels, Ontwikkelcoalities en de inzet van onze werkambassadeur. Alleen samen kunnen wij een transitie op de arbeidsmarkt echt realiseren.

Ilse Zaal, (Gedeputeerde Noord-Holland)

VIKKELING
DEREEN
gietafels

WIJS

BEDRIJFS-LEVEN

PPS-EN

IDS
KT
O'S

OVERHEID

Techniek Noord Holland Noord

Master Plan MRA Techniek 2.0

Provinciaal **BREDE REGIEGROEP** 30 personen uit triple helix met mandaat (10/10/10) 1x jaar

Overleg Aanjagers

Leer- en Advies Commissie 4x per jaar

Zie toelichting op de volgende pagina's

ERING

REGIE & AFSTEMMING

ACTIE AGENDA

Technologietafels: door Provincie Noord-Holland (PNH) periodiek georganiseerde bijeenkomsten waar stakeholders die zich binnen de provincie met werken en ontwikkelen bezighouden in gesprek gaan over (het herijken van) gezamenlijke beelden, doelen en acties die nodig zijn voor een toekomstbestendige arbeidsmarkt. De bijeenkomsten bieden ook ruimte om te netwerken en onderling de laatste inzichten uit te wisselen.

Thematafels: tijdelijke thematische werkgroepen die onderdeel van de technologietafels uitmaken. Op deze thematafels worden strategische thema's uitgelicht die op dat moment relevant zijn. Afgelopen periode waren er thematafels rondom de thema's: werk naar werk, leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid, innovatie, instroom, doorstroom & techniekpromotie, inclusiviteit, campusvorm & ecosysteem.

Thematafel 3

Ontwikkelcoalities: een groep stakeholders uit de triple helix die op eigen initiatief en vanuit eigen doelen en inzet wil samenwerken aan het ontwikkelen van een gezamenlijk initiatief of propositie om daarmee invulling te geven aan het realiseren van de doelen uit dit manifest. Het kan gaan over bestaande coalities (PPS-en), de uitbreiding van coalities of nieuw op te starten coalities.

UITVOERING

Aanjager: de trekker van een ontwikkelcoalitie die over de juiste kennis, vaardigheden en netwerk beschikt om de ambities van de ontwikkelcoalitie daadwerkelijk te realiseren.

Aanjagers

PPS-en: actiegerichte samenwerkingsverbanden van bedrijven, onderwijsinstellingen, overheden en andere publieke organisaties die werken aan het realiseren van een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, innovatieve professionals/vakmensen opleiden, leven lang ontwikkelen bevorderen of het innovatievermogen van bedrijven helpen versnellen en vergroten.

Werkambassadeur: Onafhankelijke aanjager die door de Provincie Noord-Holland (PNH) is aangesteld om het bedrijfsleven, het onderwijs en overheden onderling beter te verbinden met als doel om de provinciale visie te realiseren.

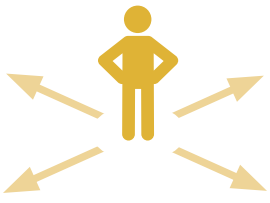

Onder *onderwijs* worden alle instellingen van basisonderwijs tot wetenschappelijk onderwijs verstaan. Inclusief commerciële- en bedrijfsopleiders.

Met *bedrijfsleven* worden MKB-bedrijven, grootbedrijven en branchevertegenwoordigers bedoeld.

Nederland is onderverdeeld in 35 *arbeidsmarktregio's*. In Noord-Holland zijn dit er vijf. Binnen deze regio's werken gemeenten en UWV samen aan dienstverlening die gericht is op werkgevers en werkzoekenden.

Met *overheid* worden het rijk, de 47 Noord-Hollandse gemeenten en Provincie Noord-Holland bedoeld.

REGIE & AFSTEMMING

Bovenregionale afstemming
Bovenregionale afstemming en coördinatie tussen Noord-Holland Noord en MRA vinden plaats via de bestaande samenwerkingsstructuur van TIB-NHN-Plus en Masterplan Techniek 2.0.

Provinciaal brede regiegroep
Minimaal 1 maal per jaar komt een provinciale regiegroep bijeen. De regiegroep bestaat uit 30 vertegenwoordigers uit het triple helix ecosysteem. (10 bedrijven/branches, 10 onderwijs, 10 overheid). De vertegenwoordigers hebben binnen hun eigen organisaties en/of achterban mandaat ten aanzien van inzet van mensen en middelen. De regiegroep evalueert de voortgang van de actieagenda en doet aanbevelingen ten aanzien van de voortgang en/of koerswijzigingen.

Leer- en adviescommissie
Een afvaardiging van de provinciaal brede regiegroep komt minimaal driemaal per jaar bijeen. De leer & en adviescommissie bestaat uit 15 vertegenwoordigers uit het triple helix ecosysteem. Deze commissie evalueert de voortgang en samenhang van de lopende acties en geven, indien gewenst, bijsturings- en leeradviezen. Eventuele nieuwe ontwikkelingen en acties (zoals een RIF 3.0, doorgroei STO, Greendeals, Mobiliteitsteams UWV, e.d.) die een bijdrage van, of van meerwaarde zijn voor andere partijen, krijgen advies (aan provincie Noord-Holland en anderen).

Deel 3 Ambitie 2030

Werken en ontwikkelen in 2030

Gemeenschappelijke ambitie

" Wij werken samen aan een veerkrachtige technische en technologische Noord-Hollandse arbeidsmarkt, die nodig is voor het realiseren van een duurzaam en groen Noord-Holland. "

In 2030.....

- Werken medewerkers, ondernemers, onderwijs en overheid samen om het juiste aantal medewerkers te hebben met de juiste skills en competenties om alle functies in te vullen waardoor de klimaatopgave kan worden gerealiseerd.
- Is er één infrastructuur die verbonden en transparant is. De schotten zijn weg en partijen spreken dezelfde taal. Er is transparantie in de aanpak en resultaten.
- Zijn inkomen, werken en leren losser verbonden waardoor medewerkers in staat zijn om zichzelf een levenlang te ontwikkelen. Er wordt gewerkt om te leren in plaats van leren om te werken.
- Zijn alle partijen (medewerkers, ondernemers, onderwijs, overheid) gewend sneller in te kunnen spelen op nieuwe trends en ontwikkelingen en de bedrijfs-voering daarop aan te passen. Medewerkers worden door middel van een leven lang ontwikkelen gefaciliteerd om mee te kunnen gaan in de veranderende omstandigheden.
- Staat het landsdeel Noord-West (Noord-Holland, Flevoland en Utrecht) bekend als de digitale HUB in werken en ontwikkelen t.a.v. de klimaatopgave in Europa.
- Faciliteert, verbindt en jaagt de Provincie Noord-Holland (PNH) aan.

Strategische thema's

Innovatie

Het bevorderen van de innovatiekracht van het bedrijfsleven èn het onderwijs op het gebied van de klimaatopgave, digitalisering en technologisering door kennisontwikkeling, kennisdeling en kennistoepassing.

Instroom & doorstroom

Techniek promotie

Profileren van techniek in onderwijs, de technische sector en de regio als aantrekkelijk leerwerk gebied, om de instroom in technische en technologische opleidingen en banen te vergroten.

Leven lang ontwikkelen

Duurzame inzetbaarheid

Leercultuur in bedrijven. Bieden van loopbaanperspectief aan werknemers door mogelijkheden voor doorontwikkeling te bieden om hen daarmee voor de sector (techniek, zorg, etc.) te behouden. Bevorderen inzetbaarheid en arbeidsmobiliteit van werknemers door om-, her- en bijscholing werkenden (inclusief van werk- naar werk) en werkzoekenden (veerkrachtige arbeidsmarkt).

Van werk naar werk

Er is een onverminderd tekort aan technische en technologisch geschoolde vakkrachten, juist in verband met de klimaatopgave. (inter)Sectorale mobiliteit wordt gefaciliteerd om de arbeidsmarkt veerkrachtig en toekomstbestendig te maken.

Inclusiviteit

Iedereen doet mee en doet er toe.

Ecosysteem

Campus vorming

Krachtenbundeling in het netwerk, ook door clustering op een bepaalde locatie, ten behoeve van kruisbestuiving, samen leren (bijv. Learning Communities), benutten samenwerkingsmogelijkheden en grotere effectiviteit bij realiseren regionale ambities rond de klimaatopgave. Op provinciaal niveau versterken en bevorderen van synergie in activiteiten rond kiezen, leren, werken en innoveren in de techniek en technologie.

Innovatie

Beelden 2030

- In 2030 innoveren bedrijven en scholen samen. De snelheid van innoveren wordt op elkaar afgestemd en partijen helpen elkaar.
- Vormen regionale campussen, hun fieldlabs en broedplaatsen de thuisbasis voor multidisciplinaire en multilevel teams, leergemeenschappen en innovatieclusters. Deze teams werken via ‘make-athons’ en andere R&Do werkvormen aan de innovatiekracht van zowel bedrijven als het onderwijs. De focus ligt op het ontwikkelen van nieuwe toepassingen en toepassen van nieuwe ontwikkelingen.
- Noord-Holland kent verschillende sub-regionale innovatieclusters die onderdeel uitmaken van het totale Noord-Hollandse ecosysteem van werken en ontwikkelen. In de clusters werken MKB-bedrijven, start-ups/scale-ups, grootbedrijven, onderwijs en overheid op een logische manier samen. Ook hierbij spelen de broedplaatsen, campussen en fieldlabs een belangrijke rol.
- Noord-Holland staat wereldwijd bekend als een toonaangevende technologieregio met oplossingen voor de klimaatopgave.
- Niet alleen de innovatieve producten worden wereldwijd afgenomen, maar ook het ecosysteem binnen de provincie wordt als wereldwijde best-practice gezien.
- De manier waarop innovatie gestimuleerd en georganiseerd wordt is internationaal toonaangevend (zie ook ecosystemen en campusvorming).

> *De uitdagingen op het gebied van klimaatopgave en digitalisering kunnen alleen worden opgelost door samen te werken aan technische innovatie.*
>
> Gespreksleider: Henno van Horssen (Techport)

Hoofddoelen 2030

- In 2030 is Noord-Holland een innovatieve regio. De (MKB) bedrijven in Noord-Holland hebben een duidelijk ontwikkelcultuur. Dat wil zeggen: veel experimenteren, een open houding, het uitproberen van nieuwe manieren van werken met focus op de klimaatopgave, digitalisering en technologisering. Deze ontwikkelcultuur is tot stand gekomen dankzij:
  - Bedrijven onderwijs en overheid werken samen aan (toepassen van technische) innovaties.
  - Het stimuleren van ontdekkend leren multidisciplinair, multisectoraal en multilevel (op alle niveau's).
  - Fysieke experimenteerlabs in bedrijven, maar ook regionaal in campussen (diverse bedrijven en opleidingen/onderwijs op thema bij elkaar).
  - Nieuw leiderschap waarbij samen innoveren binnen de PPS/campussen de norm is
  - Het stimuleren van andere manieren van samenwerken waar bij technische innovatie besproken wordt wat de consequenties zijn voor de implementatie en de beroepspraktijk.
  - Het centraal stellen van technologische innovaties met een duidelijke maatschappelijke doelstelling. Zij geven richting aan innovatie, ontwikkeling van het onderwijs, om/bijscholing, techniekpromotie, samenwerking van een campus/pps.
- Noord-Holland is de European Digital Innovation Hub (bekend als Smart Industry Hub en European Digital Hub), samen met Flevoland en Utrecht. Met name in het kader van werken en ontwikkelen dat nodig is voor het realiseren van de klimaatopgave.

Eerste acties

- Activeer alle MKB-ers en neem ze mee in nieuwe ontwikkelingen en innovaties.
- Ga als provincie door met goede initiatieven als het Innovatiefestival, Seedvalley, Techport innovation centre, voucher regeling. Zorg dat er interactie is, waarbij leren van elkaar centraal staat, gedurende het hele jaar.
- Sluit het MBO en HBO beter op elkaar aan. Onder andere via gecombineerde lectoraten en practoraten en juist via de campussen/PPS-en en Associate Degrees.
- Benutten van PPS-en en fieldlabs om de digitale hub invulling te geven.
- Zet als voorwaarde bij innovatiesubsidies, en lobby hiervoor ook bij andere geldverstrekkers, dat het in kaart brengen van de gevolgen van de (gecombineerde) innovatie ten aanzien van implementatie en de beroepspraktijk een verplicht onderdeel is.

Instroom, doorstroom & Techniekpromotie

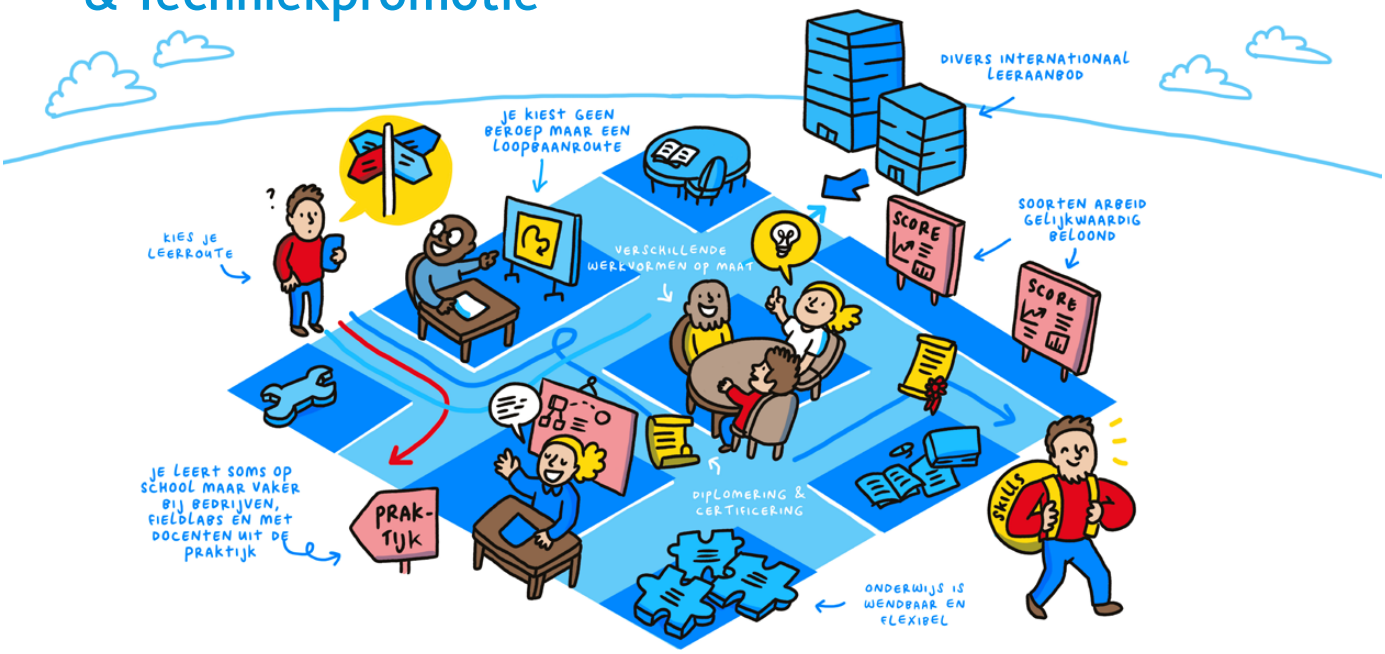

Beelden 2030

- Onderwijs wordt plaatsonafhankelijk, modulair en flexibel aangeboden. Het aanbod is transparant en zichtbaar en onder één label. Leren en ontwikkelen is als muziek luisteren via Spotify: je kiest je eigen route, digitaal en/of live. Ongeacht je achtergrond, leeftijd of vooropleiding. De ontwikkeling van je skills staan centraal.
- Diplomering, certificering en praktijk lopen door elkaar heen en sluiten daardoor naadloos aan.
- Het opleidingsaanbod is ontwikkeld door diverse aanbieders: (inter)nationaal, regionaal, en zowel publieke- als private als publiek-private aanbieders. Ook aanbod van de lokale broedplaatsen, campussen en fieldlabs is hierin terug te vinden.
- Kies je niet voor een beroep, maar voor een loopbaanroute.
- Hybride docenten zijn onderdeel van interscolaire teams en begeleiden leren en ontwikkelen.
- Zijn techniek en technologie vaste onderdelen van alle vakken in het onderwijs. Van de basisschool tot en met het hoger onderwijs zijn praktijkgerichte programma's met leuke leerzame praktijkvakken opgenomen.
- Leer je soms op school, maar vaker in bedrijven en bij regionale broedplaatsen en fieldlabs. Je werkt in leergemeenschappen met verschillende doelgroepen aan maatschappelijk relevante thema's en opdrachten.
- Onderwijsinstellingen zijn wendbaar en flexibel.
- Verschillende werkvormen worden afgewisseld, afgestemd op individuele leerdoelen en leerstijlen.
- Cognitieve- en manuele arbeid wordt gelijkwaardiger beoordeeld en beloond.

> *Technologie is overal, laat dit terugkomen in elk vak op school en in de studie of opleiding op een manier die past bij de persoonlijke leerdoelen en leerstijlen en met uitzicht op een mogelijke volgende stap.*
>
> Gespreksleiders: Martin de Haan en Ruud Porck (Vti)

Hoofddoelen 2030

- In 2030 wordt er door alle betrokkenen (triple helix) vanuit één frame over technisch en technologisch onderwijs gesproken, zoals de 7 werelden van techniek en het beta-mentality model.
- In 2030 is er sprake van een doorlopende leerlijn op het gebied van techniek en technologie. Dit onderwijs is actueel en contextrijk; kinderen leren ook buiten de school. Om deze reden hebben alle regio's een PET (PO) en Tech Your Talent aanpak (VO) met lesprogramma en onderwijsondersteuning door bedrijven.
- In 2030 zijn techniek en technologie (incl. digitalisering)* gedurende de gehele leerlijn (PO-VMBO-VO-MBO-HBO) onderdeel van alle vakken.
- In 2030 is de instroom op het gebied van techniek & technologie aanmerkelijk vergroot door de inzet van een gezamenlijke provinciale beeldvormingsaanpak over een carrière in techniek en technologie.
- Werken alle MBO-instellingen in Noord-Holland actief samen aan het realiseren van de gezamenlijke doelstellingen 2030 van Noord-Holland. Het aanbod is afgestemd op de marktvraag.
- Vormen de PPS-en nog steeds een belangrijke rol in de aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt, instroombevordering, verbinden van sub-regio's en de innovatie van de beroepspraktijk.

* Het gaat om een zo breed mogelijke benadering van Techniek& Technologie die niet aan sectoren is gebonden, maar waarin de bijdrage aan het realiseren van de klimaatopgave centraal staat.

Eerste acties

- Opstarten van een ontwikkelcoalitie Instroom, doorstroom & Techniekpromotie die de volgende zaken onderzoekt en ontwikkelt:
  - De bestaande Promotie Events Techniek (PET) zo aansprekend en realistisch maken over de technologische en digitale mogelijkheden van werken met technologie, ouderparticipatie hier ook nadrukkelijk in meenemen, evenals het mogelijk plaatsen in een breder TechnologieEvent in de regio.
  - Een Noord-Hollandse campagne (1 label, 1 taal) om werken en leren in techniek & technologie te stimuleren. Organisatie vanuit de bestaande ecosystemen (triple helix).
  - Een doorlopende leerlijn techniek & technologie. Organisatie vanuit de bestaande lokale /sub-regionale ecosystemen (triple helix), maar wel door in Noord-Holland hierover van elkaar te leren.
- Masterplan techniek MRA 2.0 en Techniek NHN zorgen ervoor dat alle acties rondom het versterken van techniek en technologie onderwijs op po-vo en mbo, binnen de provincie worden afgestemd.

Leven lang ontwikkelen & duurzame inzetbaarheid

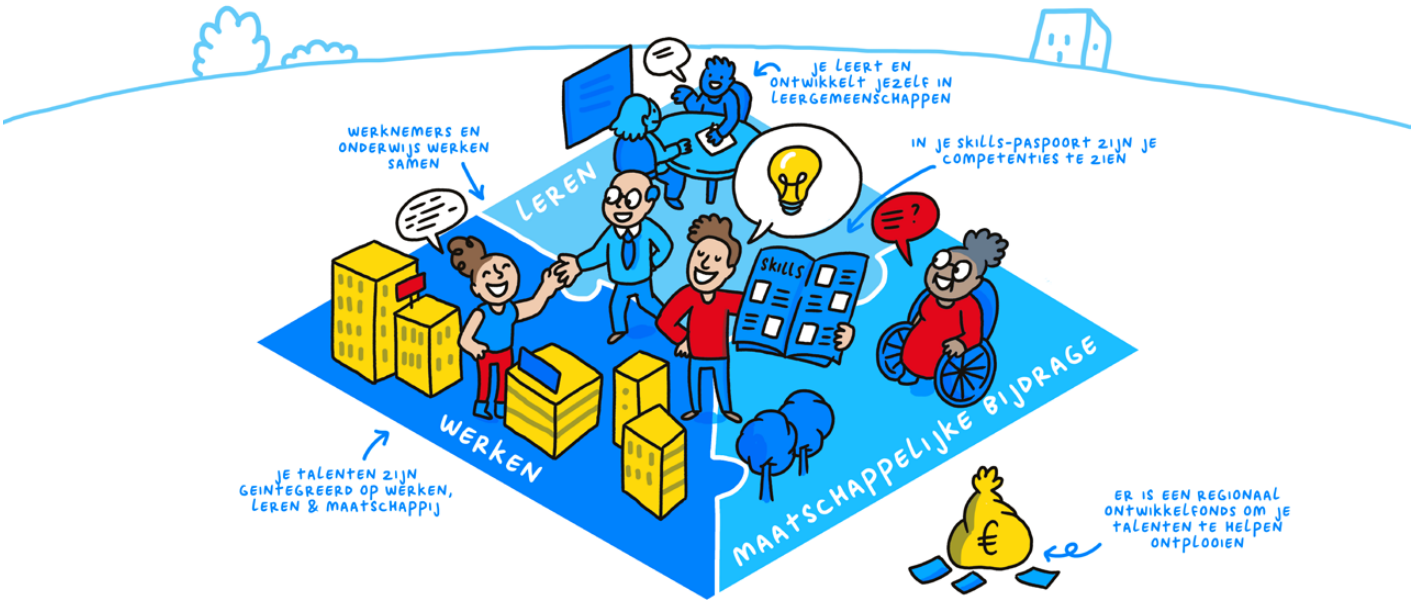

Beelden 2030

- Werken, leren en het leveren van een maatschappelijke bijdrage zijn met elkaar geïntegreerd: je zet je talenten in om jezelf, jouw werkgever èn de regio verder te ontwikkelen. Werknemers zijn betekenisvol bezig.
- In jouw competentie- of Skills paspoort (over de gehele breedte van vakmenschap) is terug te vinden welke skills je hebt, maar ook welke skills je nog wilt en kunt ontwikkelen, er komt minder nadruk op diploma's.
- Je leert en ontwikkelt jezelf in je eigen werk, in regionale leergemeenschappen én via een vraaggestuurd, modulair, hybride en flexibel ingericht opleidings/ ontwikkelaanbod.
- Werknemers, werkgevers en het onderwijs (particuliere en private opleiders) werken samen aan innovatie binnen ondernemingen.
- Er is een regionaal ontwikkelfonds waar iedereen een persoonlijke ontwikkel-rekening heeft. Via deze ontwikkelrekening kun je gebruik maken van het opleidings/ontwikkelaanbod, leergemeenschappen, broedplaatsen en loopbaan ontwikkel coaches.

> *Via een flexibel (modulair en hybride) ingericht opleidings- en ontwikkelaanbod, het in kaart hebben van de eigen vaardigheden, goede begeleiding en een persoonlijke ontwikkelrekening kan iedereen mee (blijven) doen aan de snel veranderende arbeidsmarkt.*
>
> Gespreksleider: Ben Tap (RPAnhn).

Hoofddoelen 2030

- In 2030 wordt al vanaf het basisonderwijs actief gewerkt aan het stimuleren van leven lang ontwikkelen en het bevorderen van inclusiviteit.
- Technische en technologische bedrijven onderscheiden zich door hun aantrekkelijk leercultuur en arbeidsmarktperspectief op lange termijn.
- In 2030 zijn ROC's en hogescholen volledig toegerust op het ondersteunen van leven lang ontwikkelen; dat wil zeggen: modulair, hybride, flexibel en ingericht voor verschillende doelgroepen. Bedrijven en hybride docenten spelen een actieve rol in het blijvend actualiseren van het onderwijs.
- In 2030 spreken bedrijven, overheden en onderwijs in Noord-Holland één taal als het gaat om leren en ontwikkelen. Bijvoorbeeld een skills taal. Dit omvat ook de erkenning van elkaars certificaten.
- In 2030 beschikt iedereen in Noord-Holland over een basis skills paspoort waarin nieuwe skills worden toegevoegd en waardoor matchen van mensen, ook tussen sectoren, wordt bevorderd.
- In 2030 is er in Noord-Holland een ontwikkelfonds waarin iedereen vanuit een persoonlijke ontwikkelrekening werkt aan een leven lang ontwikkelen.
- De bovenstaande inhoudelijke doelen zijn bereikt dankzij de verdere doorontwikkeling van de huidige infrastructuur in Noord-Holland; regionale campussen, publiek-private samenwerkingsverbanden (vo-mbo-hbo), opleidingsbedrijven.

Eerste acties

- Opstarten van een ontwikkelcoalitie LLO die de volgende zaken onderzoekt en ontwikkelt:
  - Provinciaal ontwikkelfonds (starten vanuit NHN-MRA 2.0)
  - Skills-paspoort
  - Een Leven Lang Ontwikkelen platform dat aansluit op het ecosysteem én een skills-paspoort.
  - Hybride docenten (pool, train-de-trainer, werving)
  - Leer-werkplekken en leer-werkervaringen
- Opstarten van een Learning Community van technische en technologische MKB-bedrijven waarin de kennisuitwisseling van Human Capital vraagstukken centraal staat.

Van werk naar werk

Beelden 2030

- De arbeidsmarkt in Noord-Holland is wendbaar, veerkrachtig en toekomstbestendig doordat (inter)sectorale mobiliteit vanzelfsprekend is.
- Bedrijven en organisaties kunnen door de intensieve en flexibele samenwerking snel het aantal benodigde medewerkers op en/of afschalen zonder dat talenten uit de regio verdwijnen of werkloos raken.
- Dit is mogelijk omdat er sprake is van een goed werkende overkoepelende infrastructuur waarbij:
  - Gebruik gemaakt wordt van de kracht van de regio's
  - Een leven lang ontwikkelen vanzelfsprekend is en werknemers continue toegang hebben tot scholing en coaching.
  - Intersectorale mobiliteitsteams ondersteuning bieden aan werkgevers en werknemers, waar vraag en aanbod niet vanzelf bij elkaar komt. Maatwerk staat voorop. Deze teams bestaan uit zowel publieke als private partijen.
  - Werkgevers in Noord-Holland met elkaar samenwerken om de mobiliteit van medewerkers tussen bedrijven, projecten en sectoren te vergroten.
  - Alle medewerkers en zelfstandigen beschikken over een skills Paspoort, met inzicht in (soft & hard)skills, vakmanschap en vaardigheden, waardoor uitwisseling en doorstroming van medewerkers en zelfstandigen eenvoudiger is.
  - Werkgevers gebruik maken van een skillsgerichte benadering bij werving en selectie van nieuwe medewerkers en ontwikkeling van bestaande medewerkers.
  - Skill-development mogelijk is via het een platform dat eigen keuze en opbouw van ontwikkeling vanuit een erkend (skills) aanbod faciliteert.

> *Meedoen in het manifest gaat ons helpen medewerkers in de techniek beter hun skills te kunnen laten onderhouden en ontwikkelen. Zo kunnen we werknemers behouden voor de techniek, ook als men van werkgever moet of wil veranderen. Daarnaast zijn er ook veel kansen voor mensen die nu niet in de techniek werken, maar wel op zoek zijn naar werk. Met de huidige tekorten aan vakmensen moeten we vooral snel aan de slag gaan en het niet te moeilijk maken.*
>
> Gespreksleiders: Matthijs van Manen (FNV-Metaal) en Monique van der Voort (Koninklijke Metaalunie), namens de Technologiecoalitie Noord-Holland

Hoofddoelen 2030

- Om werk naar werk te faciliteren is er een uniforme infrastructuur voor de hele provincie Noord-Holland met een eenduidig loket voor werknemers en werkgevers (fysiek en digitaal). Vraag en aanbod van werknemers (zowel kwalitatief en kwantitatief) worden op basis van skills goed in beeld gebracht.
- In 2030 werken werkgevers, werknemers, overheden en onderwijs in netwerken samen aan het vergroten van de (kans op) mobiliteit van medewerkers. Hierbij is ook oog voor praktisch opgeleiden, flexkrachten en ZZP-ers.
- In 2030 bieden werkgevers mogelijkheden voor hybride leer- werkvormen, inclusief hybride docentschap. De financieringssystematiek zal hier zo nodig op ingericht moeten worden.
- In 2030 zijn werknemers in de positie dat ze op de arbeidsmarkt meer weerbaar en flexibel kunnen en willen zijn. Er worden pilots georganiseerd die dit helpen te realiseren.
- Er zijn regionale mobiliteitsteams waar publieke en private partijen intersectoraal samenwerken en werk naar werk mogelijk maken.
- Opleiding, coaching, stage is doorlopend, zeer divers en toegankelijk voor alle werknemers.
- In 2030 staan technische en technologische functies niet langer dan 3 maanden open.

Eerste acties

- Organiseren van operationele technologietafels gericht op mobiliteit en behoud van medewerkers voor de bouw en techniek o.a. met een ServicePunt Techniek en ontwikkelen afsprakenmodel uitwisseling luchtvaart en maritieme sector.
- Organiseren van een strategische werk naar werk-deeltafel intersectorale mobiliteit naar technisch en technologisch (incl. digitaal) gedreven werk en ontwikkeling nodig voor de klimaatopgave.
- Opstarten en uitwisselen van pilots en initiatieven om collegiale uitleen tussen bedrijven mogelijk te maken.
- Aansluiting op (en afstemming met) intersectorale mobiliteitsteams en hoe dit ook bovenregionaal af te stemmen.
- Inrichten van één (gevoeld) loket op het gebied van Werk-naar-werk, coaching en scholing. Met name voor bedrijven en (ander) werkzoekenden.

Inclusiviteit

Beelden 2030

- Iedereen komt in werk en het onderwijs mee door het gepersonaliseerd aanbod voor leren en ontwikkelen, in combinatie met werken aan Skills.
- Iedereen doet op de arbeidsmarkt mee omdat:
  - Mensen worden aangenomen op basis van skills. Er wordt gekeken naar wat mensen wel kunnen.
  - Er voornamelijk in multidisciplinaire teams wordt samengewerkt waarbij gekeken wordt naar de diversiteit van het team en de totale 'skill-set' van het team.
  - Maatwerkcoaching en begeleiding voor iedereen vanzelfsprekend is. De één zal het meer nodig hebben dan de ander.
  - Tussen werkkringen er allerlei mogelijkheden zijn om je te (her)oriënteren op volgende stappen in de loopbaan via leerwerkbedrijven, broedplaatsen, campussen, fieldlabs en op diverse (nog in te richten) werkvloeren (voorbeeld OBA, Techgrounds, enz.).
  - Voor mensen die meer tijd of andere vormen nodig hebben voor (her)oriëntatie en ontwikkelen er voldoende mogelijkheden zijn om ervaring en kennis op te doen binnen allerlei laagdrempelige voorzieningen binnen het netwerk van scholen, opleidingen en bovengenoemde leerwerkplaatsen.
  - De arbeidsmarktregio's optimaal samenwerken.

> *“Werk hebben draagt niet alleen bij aan welvaart, maar ook het welzijn van mensen.”*
>
> Gespreksleiders: Martijn Grossman en Sven van Sligter (Groenstart)

Hoofddoelen 2030

- In 2030 is het werken vanuit de Sustainable Development Goals (SDG's) vanzelfsprekend.
- De inclusieve arbeidsmarkt is onderdeel van de circulaire economie, die geen menselijk kapitaal verloren laat gaan.
- Er wordt samengewerkt omdat we weten dat niemand het alleen redt.
- Er is oog voor alle type waardeontwikkeling: eigen waarde, loonwaarde, diplomawaarde, maatschappelijke waarde. (Betekeniseconomie).
- Het systeem is omgedraaid; er wordt gekeken naar wat mensen wel kunnen. Er wordt gekeken naar wie je bent en wat je meebrengt. Dat is het startpunt voor skills-ontwikkeling.
- 'Open hiring' is (niet solliciteren) in Noord-Holland op veel plaatsen vanzelfsprekend. Er is voor iedereen perspectief op werk.
- Op campussen, hun fieldlabs of broedplaatsen kun je ontdekken wie je bent, maar vooral gewoon meedoen. Dit kan ook gaan om activiteiten die vanuit economisch opzicht misschien niet direct rendabel zijn, maar wel tot skills-development leiden, een maatschappelijke waarde hebben en/of een bijdrage leveren aan de innovatiekracht van de regio. (Parallelle arbeidsmarkt zonder dat campussen een sociale werkplaats worden)

Eerste acties

Opstarten van (een) ontwikkelcoalitie(s) inclusiviteit die de volgende zaken onderzoekt en ontwikkelt:

- Instrumentarium en support werkgevers
- Ontschotten
- Op zoek naar plekken die tot contextrijke praktijk-leerlocaties kunnen worden gebruikt.
- 'Open hiring'
- Transitie- en life-coaches
- (Door)ontwikkelen van programma's in het kader van loopbaan ontwikkeling van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, waarbij alle vormen van waardeontwikkeling een plek hebben. (Purpose Case)

Werkend ecosysteem & campusvorming

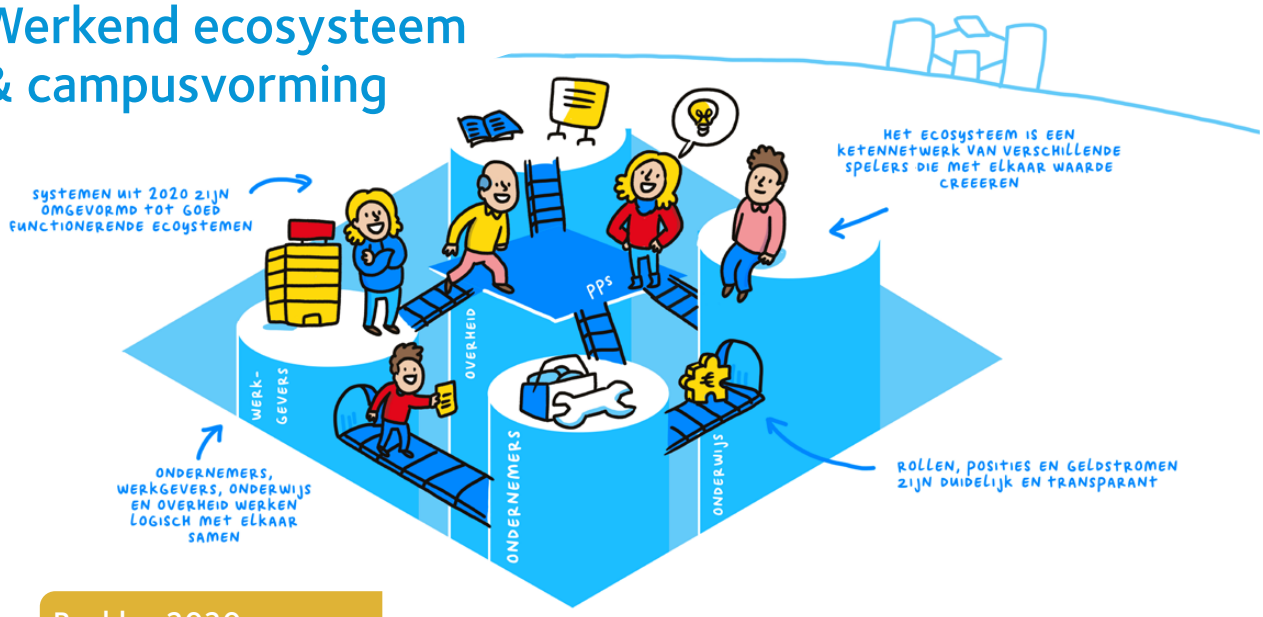

Beelden 2030

- De systemen die in 2020 bestonden (sectoren, ketens, kolommen) zijn omgevormd naar een goed functionerend innovatie ecosysteem binnen de provincie. Er is een duurzaam ecosysteem waar vaste of wisselende groepen, 'anyway, anytime anywhere', bijeen komen om op basis van doelstellingen successen te realiseren.
- Het ecosysteem is een netwerk van veel verschillende spelers die (direct of indirect) met elkaar verbonden zijn, en collectief met elkaar waarde creëren. Alle spelers doen mee en profiteren van de gezamenlijke inspanning. Er is een balans tussen brengen en halen.
- Werknemers, werkgevers, onderwijs en overheid werken op een logische manier met elkaar samen aan regionale ontwikkeling en de innovatiekracht van de regio.
- Omdat rollen, posities en geldstromen duidelijk zijn, kan op deze manier worden samengewerkt. Combineren van publieke en private middelen gebeurt op een verantwoorde wijze.

Hoofddoelen 2030

- Er is een Noord-Hollands ecosysteem dat aansluit bij (en voortkomt uit) de verschillende sub regionale economische prioriteiten en innovatieve clusters en/of bedrijven als drijvende kracht.
- Elke subregio in Noord-Holland heeft zijn eigen campus met de regio-kenmerkende technologische focus/maatschappelijke opgaven (SDG's) in combinatie met een duurzaam arbeidsmarktperspectief.
- In de verschillende regio's zijn gemeenten, bedrijven en onderwijs duurzaam mede eigenaar van deze campussen.
- Er zijn campussen, broedplaatsen en fieldlabs voor alle niveaus van werk en ontwikkeling. Er is een aansluiting met voorliggende en doorgaande leerlijnen

> *Een ecosyteem is voor ons een verbinding van mensen, bedrijven en (kennis)organisaties, die rond een bepaald vraagstuk samen meer waarmaken dan alleen. Het gaat om collectief waarde creëren vanuit een gedeeld commitment en eigenaarschap.*
>
> Gespreksleiders: Merel Schenk (MBO College Airport – House of Aviation) en Flip Nellissen (Luchtvaart Community Schiphol - House of Aviation)

én er wordt gewerkt aan innovatieprojecten van bedrijven en het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

- Een provinciaal netwerk van deze campussen c.q. PPS-en in elke arbeidsmarktregio is de motor achter onderlinge regionale en provinciale samenwerking op het gebied van Human Capital.
- Diverse partijen uit de provincie werken bovenregionaal samen aan oplossingen voor de toekomst via (themagerichte) Learning Communities en/of ontwikkelcoalities. De campussen vervullen hierin zoveel als mogelijk een motorfunctie.

Eerste acties

Werk in ontwikkelcoalities voorstellen uit, inclusief een communicatie-aanpak, voor:

- Eén Noord-Hollands merk voor werken en ontwikkelen.
- Het verder zichtbaar maken van het ecosysteem, zodat partijen elkaar beter kunnen vinden voor afstemming en ontwikkeling van nieuwe initiatieven.
- Vergroten van zichtbaarheid van alle Noord-Hollandse initiatieven inclusief delen van successen.
- Het opstarten en uitbouwen van thema-gerichte Learning Communities, waardoor kennisdeling en ontwikkeling kan plaatsvinden. Ook als cross-overs tussen sectoren en opleidingen.
- Eén (gevoelde) loketstructuur voor het Noord-Hollandse bedrijfsleven, leerlingen, studenten en werkzoekenden. Veel bedrijven weten niet waar ze moeten zijn en bij wie voor hun vraag en/of aanbod van mensen en opleidingen. Dit is een ingang voor bedrijven om overzicht en ondersteuning te krijgen. Voor mensen de toegang tot al het leren, ontwikkelen en werken in de techniek&technologie.
- Het meer en beter aansluiten van het Noord-Hollandse MKB.
- Uitwerken van een investeringsinstrument voor (multilevel) Techniek&Technologie-campussen gericht op duurzame bedrijfsvoering en mede-eigenaarschap door de triple helix. Versterken van het Noord-Hollandse A&O ecosysteem door vanuit de triple helix verder te investeren in het netwerk van deze campussen c.q. publiek-private samenwerkingsverbanden (PPS). De PPS-en spelen een belangrijke rol bij het in kaart brengen van de sub-regionale vraag (economische prioriteiten en maatschappelijke vraagstukken), en hebben een trekkende rol bij de uitvoering van de Noord-Hollandse A&O actie-agenda. Goede verbinding met de betreffende arbeidsmarktregio vraagt hierin aandacht.
- Durf een keuze te maken en te stoppen als iets niet meer werkt, of een vraagstuk is opgelost.
- Blijf met elkaar investeren in regionale campussen (fysieke plekken) voor het leren en ontdekken, bij succes wordt het duurzaam en krijg je een vliegwiel. Voor deze fase van ontwikkeling is meer financiering (triple helix) nodig en regie van de provincie. Koppel hier ook start-ups aan.

Werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland

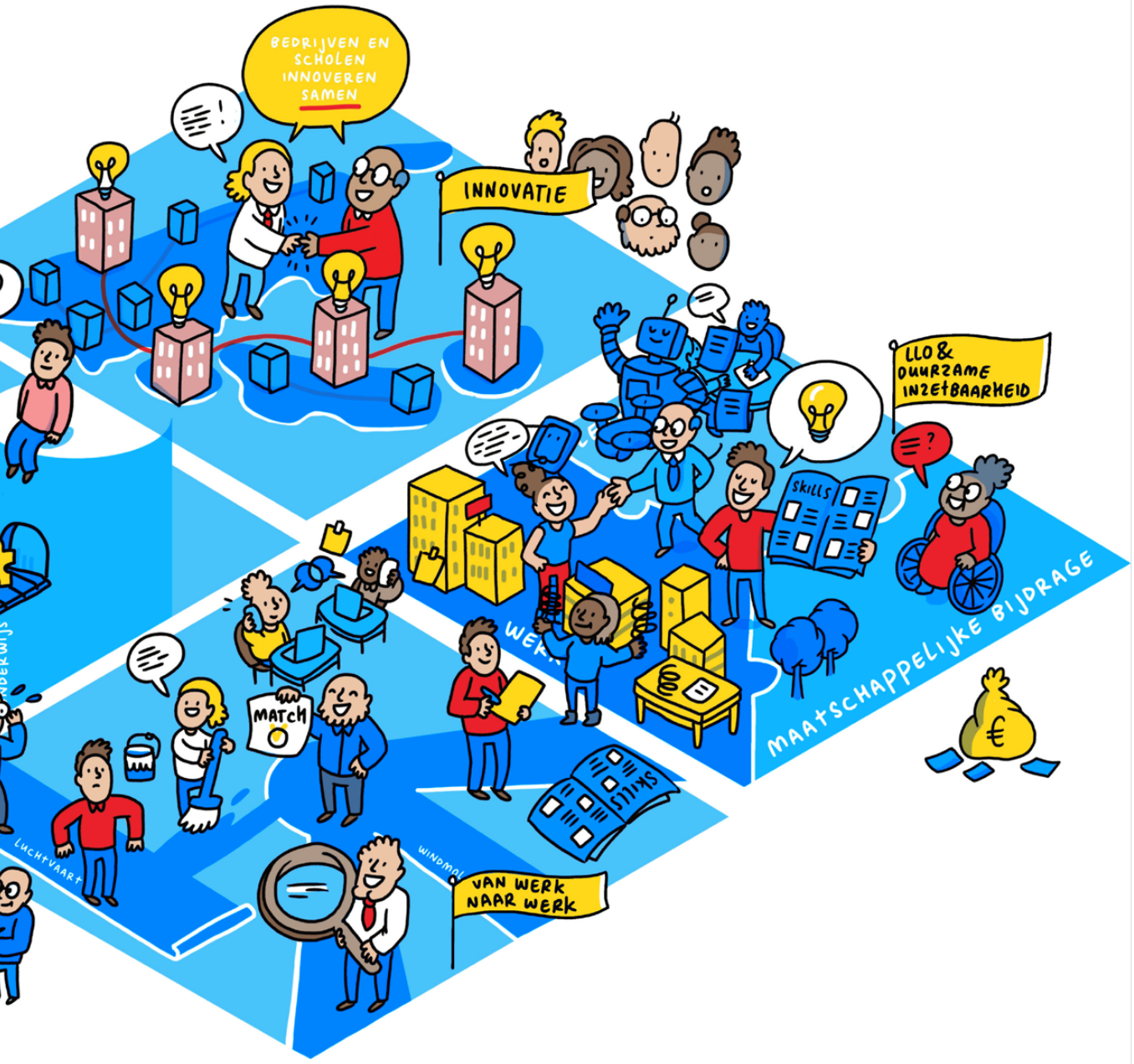
BEDRIJVEN EN SCHOLEN INNOVEREN SAMEN
INNOVATIE
LLO & DUURZAME INZETBAARHEID
SKILLS
MAATSCHAPPELIJKE BIJDRAGE
MATCH
VAN WERK NAAR WERK
LUCHTVAART
WINDMOL

Deel 4 Actieagenda

Wat zijn de eerste acties?

Hoe zorgen de partijen ervoor dat er in Noord-Holland werkelijk (met elkaar) wordt gestart?

Uitgangpunten voor de actieagenda

- De acties moeten de gezamenlijke doelen 2030 dichterbij brengen.
- De acties versterken het bestaande ecosysteem en bouwen hierop voort. Er wordt zoveel als mogelijk vanuit de bestaande PPS-en gestart.
- Er worden slimme interventies gedaan door de inzet van mensen en middelen in lijn met doelen en plannen van betrokken organisaties en regio's.
- De acties moeten iets voor de gehele provincie opleveren, niet alleen voor de direct betrokken partijen. Denk dus voor de hele provincie in oplossingen.
- De acties zijn gericht op de Human Capital kant van de klimaatopgave in Noord-Holland.
- De scope is mismatch op de arbeidsmarkt rond techniek, technologie inclusief digitalisering.

We beginnen met de volgende startcoalities

We versterken met de acties het bestaande ecosysteem, en bouwen het verder uit als dit nodig is.

Manifest-thema	Naam startcoalitie	Omschrijving	Relevante manifest thema's en doelen	Wat is het beoogde resultaat? Output en Impact	Wie doen er o.a. mee?	Wanneer is het klaar?
Werk naar werk	**1. ServicePunt Techniek NH (motie 42)**	Behouden van mensen in de techniek en aantrekkelijker maken van ontwikkelen en werken in de techniek door inzet van gericht mixen en matchen op skills binnen de branches van de Technologiecoalitie. Waar nodig kunnen bieden van financiële ondersteuning via inzet van oriëntatie-, opleidings- en begeleidingsvouchers als opmaat naar (revolverende) regionale ontwikkelfondsen NHN en MRA. Voor benodigde oriëntatie en (voor)opleidingsmogelijkheden wordt primair aangesloten op het aanbod van de partijen in de Techniek & Technologiecampussen (T&T) van Noord-Holland. Zonodig uitbreiding naar zij-instroom vanuit andere sectoren en niet-werkenden via de coalitie (3) van T&T-campussen en in afstemming met de regionale mobiliteitsteams van de arbeidsmarktregio's. Verbreden van een SPT naar IT-digitaliseringbranches (voor de klimaatopgave) vraagt nadere verkenning.	Instroom & doorstroom, LLO & DI, succesvol eco systeem/ campusvorming	In-/door-/ uitstroom bij en tussen technische werkgevers.	Technologie-coalitie i.s.m., UWV en arbeids-marktregio, Zaancampus en andere T&Tcampussen ASTA, HoS, PNH, n.t.b.	Q2 2021 Purpose Case Subsidie-beschikking Q3 2021 Start
Werk naar werk	**2. Intersectoraal werk-naar-werk afspraken model tussen bedrijven (starten vanuit luchtvaart en maritieme techniek) (deels motie42)**	Behouden van mensen voor de techniek van aviation (maintenance) naar maritieme engineering en/of de energie-gerelateerde techniek en technologie werkgevers. Opzetten van intersectoraal 'Werk-naar-werk' werkproces en afsprakenmodel tussen bedrijven/ sectoren met als doelstelling niemand te verliezen voor de techniek opdat daarmee ook de klimaatopgave kan worden gerealiseerd. Dit model is toepasbaar naar andere sectoren en moet, waar oriëntatie, begeleiding en opleiding nodig zijn, aansluiten bij het zij-instroomtraject vanuit de T&T-campussen en voor het mix&match gedeelte bij het ServicePunt Techniek NH en de inzet van de regionale mobiliteitsteams.	Werk naar werk, versterken Campus-vorming en ecosyteem, Inclusiviteit en sociale innovatie,	Uitstroom bedrijven en daarmee >75% invullen van vacatures bij energie gerelateerde werkgevers	Luchtvaart Community Schiphol i.s.m. Tech@ ConnectUWV, House of skills, Servicepunt Techniek, PNH, n.t.b.	Q2 2021 Purpose Case
Werk naar werk	**3. Verbeteren zij-instroom naar techniek met oriëntatie, (voor)opleiding en begeleiding (motie 42)**	Vanuit de bestaande Techniek en Technologie campussen ontwikkelen van een provincie brede methodiek en aanpak om zij-instroom naar de techniek aanzienlijk te verhogen. Aansluiting zoeken bij een SPT en de regionale mobiliteitsteams in de arbeidsmarktregio's. Ondersteuning waar nodig met oriëntatie en opleidingsvouchers als opmaat naar eventuele regionale Ontwikkelfondsen NHN en MRA.	Instroom-doorstroom Techniek-promotie LLO en DI Campus-vorming,	Individueel maatwerk	Techlands-campus i.s.m. 3DMZ Techport, LCS, T@C, VTI, Purmervalley en DudokXP. HoS, SPT, RPA-NHN, PNH, n.t.b.	Q2 2021 Purpose Case Beschikking Q3-2021 Start

Leven lang Ontwikkelen/ DI	**4. Ontwikkelfonds Noord-Holland (NHN en MRA)**	Opzetten regionaal ontwikkelfonds waar iedereen een persoonlijke ontwikkelrekening heeft. De rekening krijgt minimaal voeding uit de SZW en OCW middelen voor LLO, de beschikbare budgetten van gemeenten in de arbeidsmarktregio, de aangesloten O&O fondsen en op basis van de ervaringen met de oriëntatie-opleidingsvouchers vanuit de provincie. Er wordt zoveel mogelijk gezocht naar een revolverend model op basis van het verdienvermogen van de betrokken partijen. Via deze rekening kunnen inwoners van Noord-Holland gebruik maken van het aanbod van de techniekcampussen aan oriëntatie en ontwikkelmogelijkheden, leergemeenschappen, broedplaatsen en loopbaan coaches, in aanvulling op de mogelijkheden van de arbeidsmarktregio.	Werk naar werk Ecosysteem/ campusvorming Inclusiviteit Techniekpromotie	Opgezet ontwikkelfonds	RPA-NHN, UWV,WSP Technologie-coalitie (SPT) T&T-campussen PNH, n.t.b.	Q3-2021 Purpose Case
Ecosysteem (werk naar werk, LLO, Zij-in-stroom)	**5a. Eén (gevoeld) loket voor mens, bedrijf en opleiders om vraag en aanbod op de arbeids-markt en in het onderwijs bij elkaar te brengen en af te stemmen**	Samen met betrokken partijen opzetten van één gevoeld loket, waarachter een netwerk (infrastructuur) van bestaande initiatieven schuil gaat. Hiermee kan informatie transparant worden uitgewisseld tussen vraag en aanbod in het domein van onderwijs en arbeidsmarkt. Het gaat om aanbod van mensen uit opleidingen, banen, uitkeringen en overige situaties, richting aanbod van vacatures, leer-werkplekken en overige behoefte van bedrijven en het afstemmen van erkend aanbod van opleiders publiek en privaat. De medewerker is eigenaar van eigen informatie, net als de bedrijven en de publieke dienstverleners. Samen met werkgevers, opleiders en arbeidsmarktregio's (UWV-WSP) opzetten van het benodigde netwerk voor die beoogde infrastructuur.	Alle overige thema's	Actief netwerk gebruikt door werkgevers, werknemers, werkzoekenden, Leerlingen en studenten (v) MBO-HBO/ WO/kennis-instellingen en, overheden of combinatie, voor aanbod-vraag afstemming. (aanvullend)	Microsoft/ linkedin i.s.m. PurmerValley, 3DMZ e.a. T&T-campussen, House of skills UWV, Arbeidsmarktregio's, n.t.b.	Q2 Purpose Case
	5b. Merk- en talent-infrastructuur NH	Eén merk en één toegankelijk huis voor het ecosysteem van Werk & Ontwikkeling NH. Voorbeeld Brainportindustry.com voor het vinden en verbinden van deelnemers, bedrijven en kennisinstellingen. Platform voor de instellingen en hun medewerkers achter het Manifest om met elkaar in gesprek te komen en te blijven over de initiatieven, voortgang en ontwikkeling van de arbeidsmarkt2030 en verder. Minimaal zijn bij de start betrokken: Techportal, AEB initiatief Talentinfrastructuur, Masterplan Techniek MRA 2.0. Techniek NHN, Katapult-PPS-en overzicht.		Netwerk voor leeraren, beleidsmakers en uitvoerders voor ontmoeting, ontwikkeling en overzicht	AEB-MRA, Google, n.t.b.	
Innovatie	**6. MKB-route innovatief ondernemen als onderdeel van de digitale HUB**	Het meenemen en meekrijgen van het MKB in innovatieve en digitale ontwikkelingen nodig voor de klimaatopgave.	Versterken Ecosysteem, LLO-duurzame inzetbaarheid, Werk naar werk	Starten bij de coalitie achter Technolhub Smart Makers Academy	3DMZ, Techlands, Techport e.a Technologie-Coalitie, VNO-NCW, T&T-campussen n.t.b.	Q3 2021 Purpose Case

Innovatie	**7. Gecombineerde practora-ten-lectoraten**	Aanstellen of uitbreiden tot gecombineerde practoraten-lec-toraten bij techniek- en techno-logiecampussen ikv versterken MBO-campus en fieldlabs met samenwerking van bedrijven en HBO aan prasktijkgerichte inno-vatieopdrachten en onderzoek en daarmee verstevigen van innova-tief vermogen van de regio.	Campus-vorming Ecosysteem	Nog te ont-wikkelen	Techport e.a. HvA InHolland Stichting IEP, ROC's NH, n.t.b.	Q4 2021 Purpose Case
Inclusiviteit	**8. Purpose Case inclusiviteit**	Opstellen van een Purpose case waar economische en maatschap-pelijke impact wordt vastgesteld van meer inclusiviteit in opleiden, ontwikkelen en werken.	Alle thema's	De Purpose Case waar alle instanties van in beweging zouden moe-ten komen	Groenstart-PPS Greenport NHN Gemeente Amsterdam RPA NHN n.t.b.	Q4 2021 Purpose Case
Instroom-doorstroom Techniek-promotie	**9. één taal en aanpak in Noord-Holland voor Techniek-promotie**	Aantrekkelijk voor verschillende doelgroepen, benutten Beta-MentalityModel/7Werelden van Technologie	Leven Lang Ontwikkelen, Werk naar werk	Nog te ont-wikkelen	Techniek-NHN e.a.-T&T-campussen PtVT, Masterplan MRA, Expertisepunt W&T, n.t.b.	Q4 2021 Purpose Case
Ecosysteem (deels motie42	**10. Management informatie ma-ken voor Arbeid en onderwijs 2030**	Opstellen 0-meting, regelmatige updates en aanpassingen op basis van nieuwe doelen.	Alle thema's	Dashboard waarmee we output en effect van projecten meten.	PNH-O&I, Datalabs regio's Datascience In-Holland-VU Arbeidsmarktin-zicht.nl SEO en n.t.b.	Q2 2021
Ecosysteem	**11. Investerings-instrument voor T&T campussen**	Uitwerken van een investerings-instrument voor (multilevel) Techniek&Technologiecampussen gericht op duurzame bedrijfsvoe-ring en mede-eigenaarschap door de triple helix. E.a. op basis van de impactanalyse PPS-en van Katapult conform ambitie uit het coalitieak-koord "Duurzaam Doorpakken van de provincie en opbrengsten van de de learning community Duurzaam-heid PPS-en 2019/2020.	Alle thema's	Nog te ont-wikkelen	Provincie . Katapult, LC-Duurzame PPS Amsterdam, MRA, ONHN en RPA-NHN. Bedrijven uit de PPS-en, n.t.b.	Q2 2021 Purpose Case Q3 2021 Ontwikke-ling Q4 2021 Instrument in werking

Mede tot stand gekomen door:

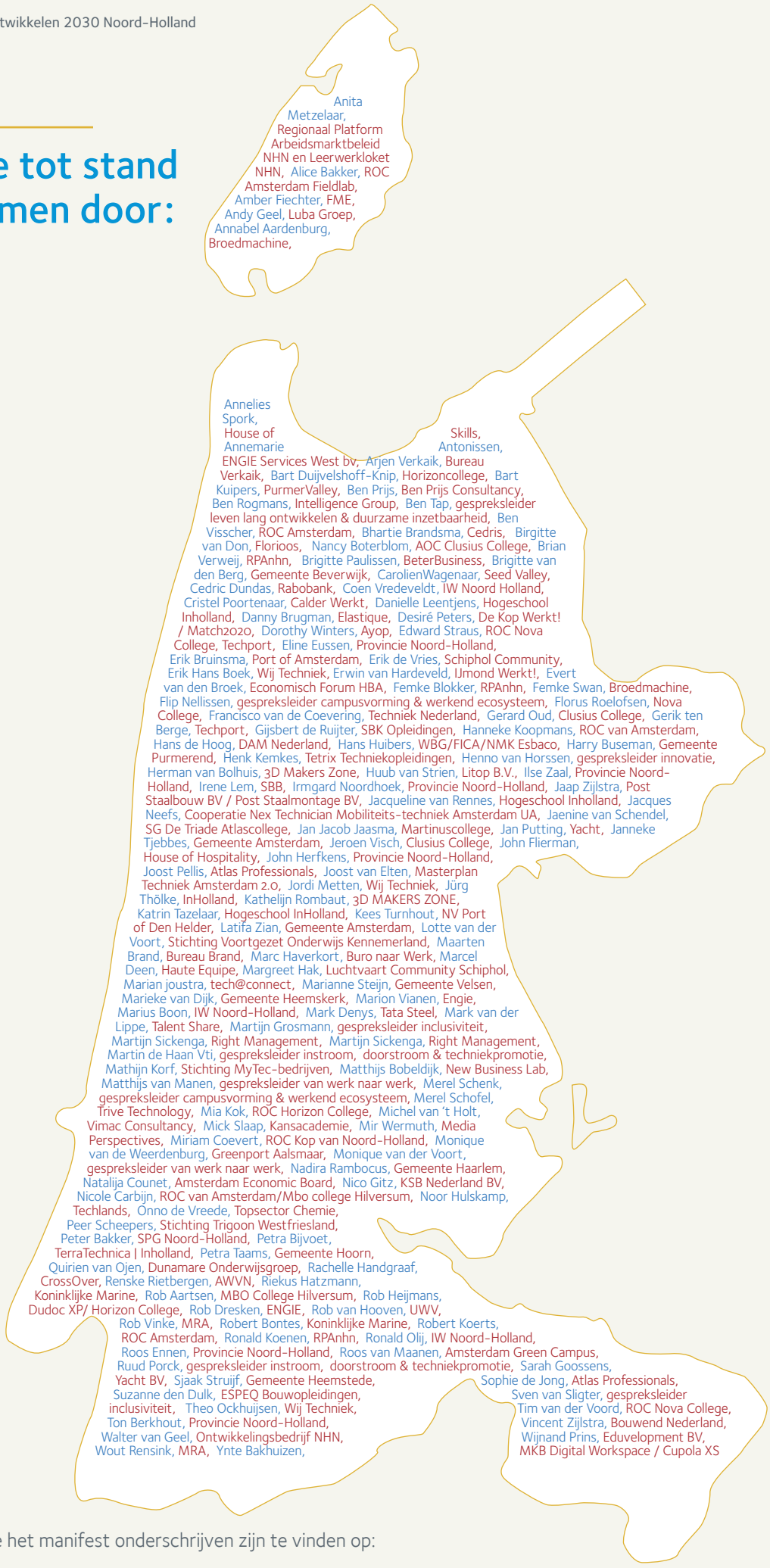

Partijen die het manifest onderschrijven zijn te vinden op:

www.werkenontwikkelen2030nh.nl

Colofon

Redactie & samenstelling:
Roos Ennen, Ton Berkhout,
Irmgard Noordhoek, John Herfkens
Matthijs Bobeldijk
Vormgeving:
Studio Zeeman en Burger
Illustraties:
Rob van Barneveld
Draw up!

Werken en ontwikkelen 2030 Noord-Holland

Monitor Arbeidsmarkt Noord-Holland 2020-2021

Noord-Hollandse Arbeidsmarkt in cijfers

Juni 2021

ECONOMIE

Inhoud

3 | Management samenvatting

5 | 1 Inleiding

7 | 2 Bevolking, arbeidsmarkt en onderwijs
7 2.1 Bevolking
8 2.2 Arbeidsmarkt
12 2.3 Onderwijs

14 | 3 Werkgelegenheid, werkloosheid en uitkeringen
14 3.1 Vestigingen en werkgelegenheid
18 3.2 Werkloosheid
19 3.3 Uitkeringen

24 | 4 Vacatures en spanning op de arbeidsmarkt
24 4.1 Vacatures
25 4.2 Spanning op de arbeidsmarkt

26 | Factsheets regio's
27 Regio Kop van Noord-Holland (incl. West-Friesland)
28 Regio Alkmaar en omgeving
29 Regio IJmond
30 Agglomeratie Haarlem
31 Regio Zaanstreek
32 Regio Groot Amsterdam
33 Regio Gooi en Vechtstreek

Management samenvatting

In 2020, peildatum april, telde Noord-Holland ruim 1.667.000 banen. In 2020 is sprake van een daling van de banengroei in vergelijking met 2019. Er kwamen 35.000 banen (+2,2%) ten opzichte van 2019 bij. Het aantal vestigingen groeide in 2020 met bijna +6% t.o.v. 2019. Bij de extra ongecorrigeerde werkgelegenheidspeiling van september 2020 is ook een lichte groei van de werkgelegenheid zichtbaar, ondanks COVID-19.

De werkloosheid is gestegen in 2020; afgelopen jaar was 4,1% van de beroepsbevolking werkloos in Noord-Holland, iets hoger dan het Nederlandse gemiddelde (3,8%). Het aantal lopende WW-uitkeringen is sinds de coronacrisis gestegen en schommelt met de corona-maatregelen die bepaalde sectoren en groepen meer raken. Jongeren worden bijvoorbeeld hard getroffen door de economische neergang, net als de sectoren horeca en catering en uitzendbedrijven. De toename WW-uitkeringen tussen februari 2020 en april 2021 was het sterkste in Groot-Amsterdam, gevolgd door Zaanstreek/Waterland.

Bij de bevolking tussen 15 en 65 jaar zijn er steeds minder arbeidsongeschiktheids-uitkeringen. Sinds 2010 neemt dit percentage jaarlijks af.

De krapte op de arbeidsmarkt is in 2020 afgenomen, mede door de coronacrisis. Het aantal vacatures is afgenomen in vergelijking met 2019. De spanningsindicator laat zien dat de krapte bij alle beroepen gelijk is gebleven of is afgenomen in Noord-Holland. Er is nog wel krapte te zien bij personeel voor technische beroepen, de ICT en sommige zorgberoepen zoals gespecialiseerd verpleegkundigen.

De bevolking in Noord-Holland groeit naar verwachting van bijna 2,9 miljoen naar 3,2 miljoen inwoners in 2040, en daarmee ook de potentiele beroepsbevolking. De bevolking groeit in alle deelregio's, behalve in de Kop van Noord-Holland. Het buitenlands migratiesaldo is sinds de coronacrisis flink afgenomen (-49% t.o.v. 2019).

De potentiële beroepsbevolking tussen 15-75 jaar is 2,21 miljoen in 2020. Een deel hiervan is niet actief: 645.000 inwoners. In 2020 is de beroepsbevolking circa 1,57 miljoen personen, waarvan 95,9% werk heeft. In 2020 bestond de beroepsbevolking voor ongeveer een derde uit mensen met een migratieachtergrond variërend van 15% in de Kop van Noord-Holland tot 45% in Amsterdam.

In de periode tot 2030 is er door demografische ontwikkelingen sprake van een lichte afname van het aantal leerlingen, waarna een sterke toename volgt. Het aantal basis-schoolleerlingen in Noord-Holland neemt toe tot ruim 283.000 in 2040 (+18%). Het aantal leerlingen op voortgezet onderwijs neemt in dezelfde periode toe tot bijna 168.000 (+6%).

1 Inleiding

Het economisch beleid van de provincie Noord-Holland is gericht op het verbeteren van de welvaart en welzijn in brede zin. Een belangrijk onderdeel van het economisch beleid is de ontwikkeling van de arbeidsmarkt.

In deze Monitor Arbeidsmarkt 2020-2021 wordt op basis van de meest actueel beschikbare cijfers een overzicht gegeven van de Noord-Hollandse arbeidsmarkt. Waar mogelijk wordt een regionaal onderscheid gemaakt. Achtereenvolgens komen de volgende hoofstukken aan de orde:

- Bevolkingsontwikkeling, arbeidsmarktparticipatie en onderwijsdeelname.
- Werkloosheid, uitkeringen en werkgelegenheid
- Vacatures en spanning op de arbeidsmarkt.
- Regionale factsheets arbeidsmarkt en werkgelegenheid.

Figuur 1.1 | Regio-indeling corop Noord-Holland

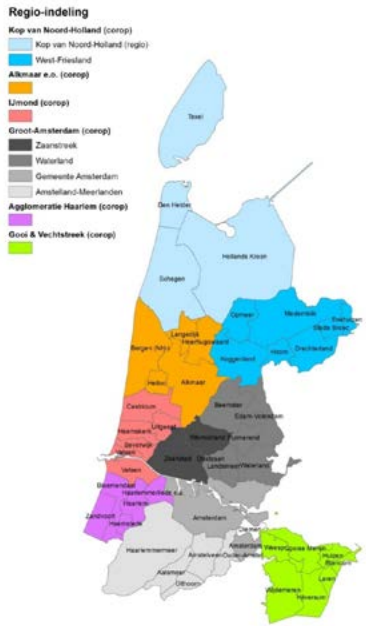

Bron: Provincie Noord-Holland

In deze rapportage is zo veel mogelijk de onderstaande regio-indeling gehanteerd. Vele economische gegevens zijn alleen op het niveau van de zogenoemde COROP-regio's beschikbaar. Waar mogelijk zijn gegevens ook weergegeven voor deelregio's, deze tellen weer op naar COROP-niveau.

Het ministerie van SZW en het UWV hanteren voor veel data de indeling in arbeidsmarktregio's. Dit zijn de samenwerkingsregio's van waaruit gemeenten en UWV de dienstverlening aan werkgevers en werkzoekenden vormgeven. In Noord-Holland bestaan volgens de wet SUWI (Structuur Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen) vijf arbeidsmarktregio's: Noord-Holland Noord, Zaanstreek-Waterland, Zuid Kennemerland-IJmond, Groot Amsterdam en Gooi en Vechtstreek. De kaart hieronder geeft dit weer.

Figuur 1.2 | Arbeidsmarktregio's Noord-Holland

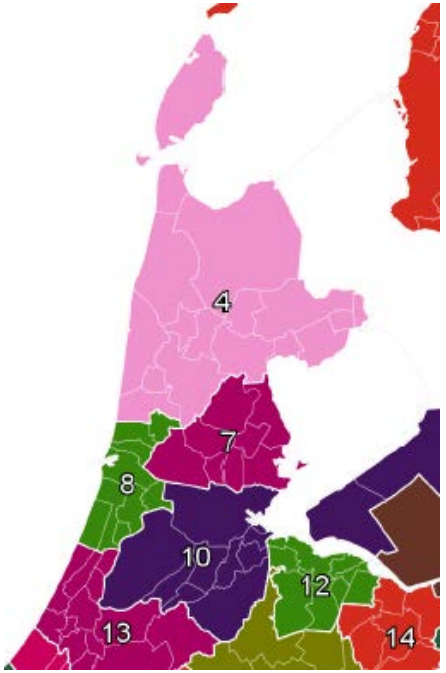

4 Noord-Holland Noord
7 Zaanstreek-Waterland
8 Zuid Kennemerland-IJmond
10 Groot Amsterdam
12 Gooi en Vechtstreek

Bron: ministerie van SZW

#OLAPLEX
IS NOT A TREND
IT´S A REVOLUTION
I.C.O.N.

2 Bevolking, arbeidsmarkt en onderwijs

De bevolking in Noord-Holland groeit naar verwachting van bijna 2,9 miljoen naar ruim 3,2 miljoen inwoners in 2040. De bevolking groeit in alle deelregio's, behalve in de Kop van Noord-Holland. Migratie, natuurlijke aanwas en levensverwachting zijn de voornaamste factoren die de groei bepalen. De potentiële beroepsbevolking tussen 15-75 jaar is 2,21 miljoen. Een deel daarvan is niet actief: 645.000 inwoners. In 2020 is de beroepsbevolking circa 1,57 miljoen personen, waarvan 95,9% werk heeft (4,1% is werkloos). In 2020 kwamen er ruim 50.000 migranten bij, een stuk minder in vergelijking met vorig jaar door de coronacrisis. Inmiddels bestaat de beroepsbevolking voor een derde uit mensen met een migratieachtergrond. In de periode tot 2030 is er eerst sprake van een lichte afname van het aantal leerlingen, waarna een sterke toename volgt.

2.1 Bevolking

Begin 2021 heeft Noord-Holland bijna 2,9 miljoen inwoners en is de verwachting dat de bevolking tot 2040 groeit. Deze verwachting is gebaseerd op de bevolkingsprognose van de Provincie Noord-Holland uit 2019. De lange termijn effecten van corona op de bevolkingsgroei zijn hierin dus nog niet meegenomen. In 2040 heeft Noord-Holland volgens de prognose 3.246.500 inwoners. Alleen het aantal inwoners van de Kop van Noord-Holland zal licht afnemen. In West-Friesland neemt het aantal inwoners toe tot 2025 en daarna zal de bevolking gelijk blijven (figuur 2.1).

Figuur 2.1 | Bevolkingsprognoses per deelregio, 2025-2040

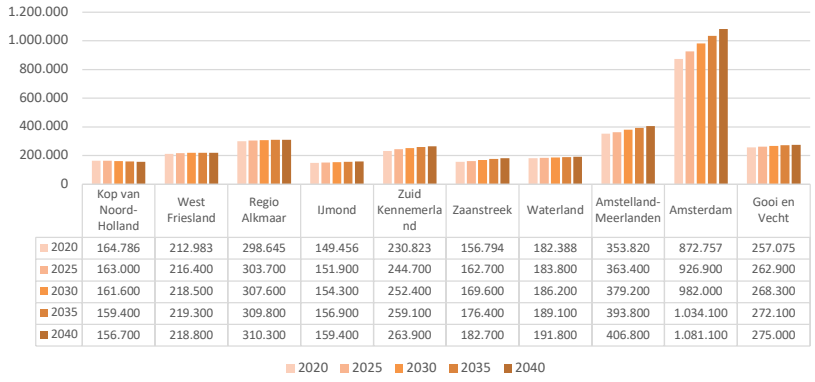

	Kop van Noord-Holland	West Friesland	Regio Alkmaar	IJmond	Zuid Kennemerland	Zaanstreek	Waterland	Amstelland-Meerlanden	Amsterdam	Gooi en Vecht
2020	164.786	212.983	298.645	149.456	230.823	156.794	182.388	353.820	872.757	257.075
2025	163.000	216.400	303.700	151.900	244.700	162.700	183.800	363.400	926.900	262.900
2030	161.600	218.500	307.600	154.300	252.400	169.600	186.200	379.200	982.000	268.300
2035	159.400	219.300	309.800	156.900	259.100	176.400	189.100	393.800	1.034.100	272.100
2040	156.700	218.800	310.300	159.400	263.900	182.700	191.800	406.800	1.081.100	275.000

Bron: CBS/Provincie Noord-Holland

De voornaamste factoren in de ontwikkeling van de Noord-Hollandse bevolking zijn de buitenlandse en binnenlandse migratie, natuurlijke aanwas en een langere levensverwachting. De trend is dat Amsterdam e.o. het grootste deel van deze groei naar zich toe trekt.

Figuur 2.2 | Bevolkingspiramide Noord-Holland, 2020 en 2040

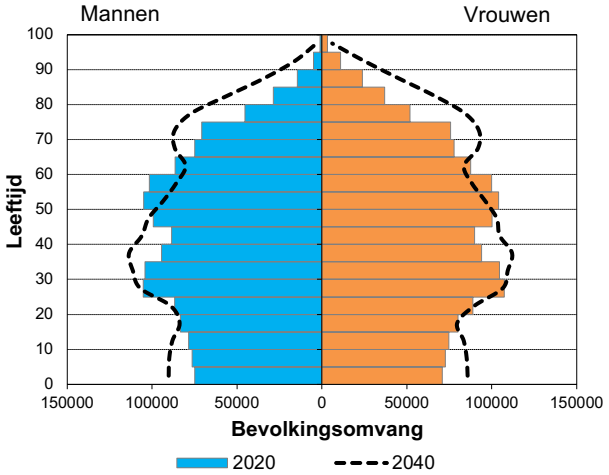

Bron: CBS/Provincie Noord-Holland

De opbouw van de Noord-Hollandse bevolking naar leeftijd en geslacht in 2020 en in 2040 is weergegeven in figuur 2.2. De cijfers voor 2020 laten de waarnemingen zien, de cijfers worden door het CBS gepubliceerd. Het aantal inwoners van 65 jaar en ouder zal toenemen tot 2040, maar ook het aantal dertigers en kinderen.

Het hoge buitenlandse migratiesaldo vormt de laatste jaren een belangrijke factor in de Noord-Hollandse bevolkingsgroei. Immigranten hebben verschillende immigratiemotieven: werk, studie, asiel, gezinshereniging, terugkeer naar Nederland of ze arriveren bijvoorbeeld als au-pair. De reisbeperkingen die door corona zijn ingesteld en de economische recessie hebben veel invloed gehad of de immigratie in 2020.

Figuur 2.3 laat zien dat het buitenlands migratiesaldo sinds de coronacrisis flink is afgenomen in 2020 (-49% t.o.v. 2019). De voornaamste reden is dat er minder mensen in 2020 vanuit het buitenland naar Noord-Holland migreerden. De emigratie vanuit Noord-Holland naar het buitenland is iets gedaald, maar niet zo sterk als de immigratie. Desondanks zijn er nog wel meer mensen naar Noord-Holland geïmmigreerd dan er mensen zijn vertrokken vanuit Noord-Holland naar het buitenland. De verwachting is dat het buitenlands migratiesaldo weer wat toeneemt als reisbeperkingen worden opgeheven en de Noord-Hollandse economie aantrekt.

Figuur 2.3 | Migratie in Noord-Holland 1960-2020

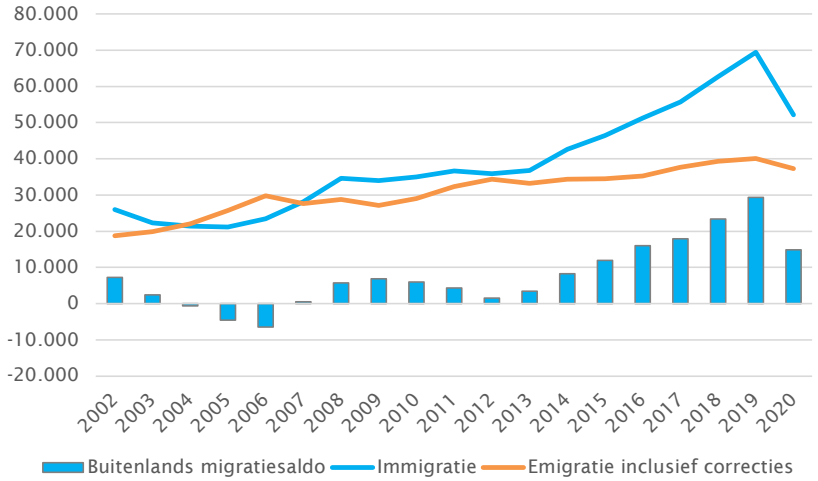

Bron: CBS/Provincie Noord-Holland

2.2 Arbeidsmarkt

De bevolking en arbeidsmarkt in Noord-Holland is opgebouwd als te zien in figuur 2.4. Hieronder wordt nader ingegaan op de verschillende groepen op de arbeidsmarkt.

2.2.1 Beroepsbevolking

De beroepsbevolking bestaat uit iedereen die betaald werk kan en wil verrichten, oftewel zich actief aanbiedt op de arbeidsmarkt. Hierbinnen is een werkend deel (meer dan één uur per week betaald werk) en een werkloos deel. Als alle inwoners tussen 15-75 jaar zouden kunnen en willen werken, beschikt Noord-Holland op dit moment over een potentiële beroepsbevolking van 2,88 miljoen. Een deel daarvan is niet actief: 669.000 inwoners. Dit resulteert in een beroepsbevolking in Noord-Holland circa 1,57 miljoen personen in 2020, waarvan 1,50 miljoen (95,9%) werk heeft (figuur 2.4). In 2016 was dit nog 94%. In 2019 was de arbeidsmarkt zeer krap met 96,6% werkenden.

Figuur 2.4 | Opbouw arbeidsmarkt vanuit bevolking Noord-Holland in 2020 (x 1000)

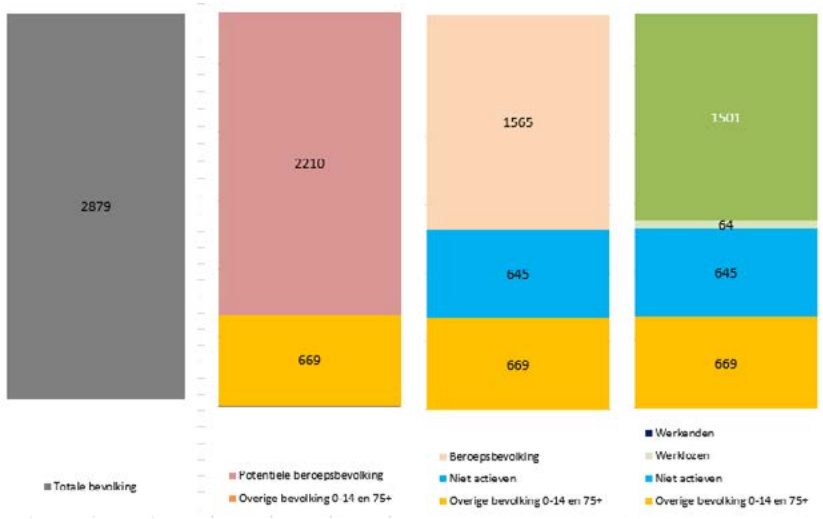

Bron: CBS

De mate waarin de bevolking van Noord-Holland deelneemt aan de arbeidsmarkt wordt uitgedrukt als percentage van de totale potentiële beroepsbevolking: dit is de bruto participatiegraad. De werkende beroepsbevolking uitgedrukt in een percentage van de potentiële beroepsbevolking is de netto arbeidsparticipatiegraad. De netto participatie is altijd lager dan de bruto participatie omdat de werklozen daarbij niet worden meegeteld (figuur 2.5). De regionale verschillen zijn beperkt.

Figuur 2.5 | Participatiegraad (%) naar regio in 2020

Regio	Bruto	Netto
Kop van Noord-Holland (CR)	70,8	68,5
Alkmaar en omgeving (CR)	71,0	68,6
IJmond (CR)	72,2	69,8
Agglomeratie Haarlem (CR)	72,1	69,3
Zaanstreek (CR)	70,0	67,3
Groot-Amsterdam (CR)	72,4	69,0
Het Gooi en Vechtstreek (CR)	70,7	68,2
Noord-Holland (PV)	71,7	**68,8**

Bron: CBS

Ten opzichte van 2019 is zowel de bruto als de netto participatie iets afgenomen in alle deelregio's. Deze afname in netto participatie varieert van -0,3% in de Kop van Noord-Holland tot -1,4 % in de Zaanstreek. In de andere regio's ligt de afname hiertussen in.

Vrouwen participeren minder op de arbeidsmarkt in vergelijking met mannen. In 2020 is de participatiegraad van vrouwen 7,8 procentpunten lager in vergelijking met mannen. De netto participatie van mannen en vrouwen nam toe van 2014 tot 2019, maar is in 2020 iets gedaald t.o.v. 2019. De netto participatie nam af met -0,8% en -0,6% voor respectievelijk mannen en vrouwen.

Figuur 2.6 | Netto participatie (%) naar geslacht in Noord-Holland, 2010-2020

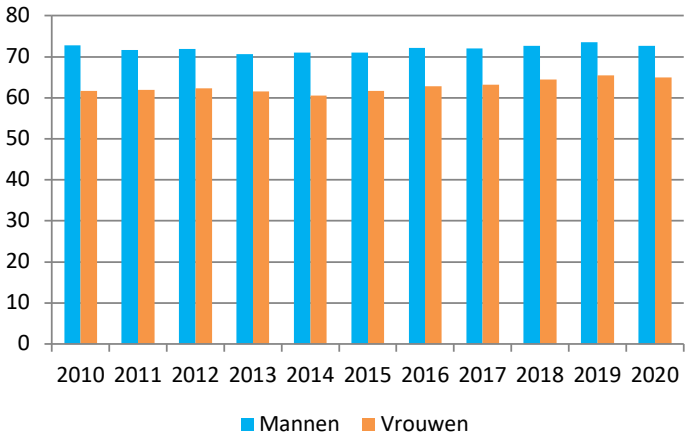

Bron: CBS

De leeftijdscohort van 25 tot 45 jaar participeert het meeste op de arbeidsmarkt. Daarna volgt de groep van 15 tot 25 jaar. In deze groep zullen nog veel middelbare scholieren en studenten zitten die nog niet volop participeren op de arbeidsmarkt. De groep van 45 tot 75 participeert relatief het minste op de arbeidsmarkt. Dit komt gedeeltelijk omdat de pensioengerechtigde leeftijd binnen deze groep valt. De participatiegraad van alle leeftijdsgroepen is het laatste jaar iets afgenomen. De sterkste afname was onder de groep van 15 tot 25 jaar (-3,1%).

2) SBI code 47.91

Figuur 2.7 | Netto participatie (%) naar leeftijdsgroep in Noord-Holland, 2010-2020

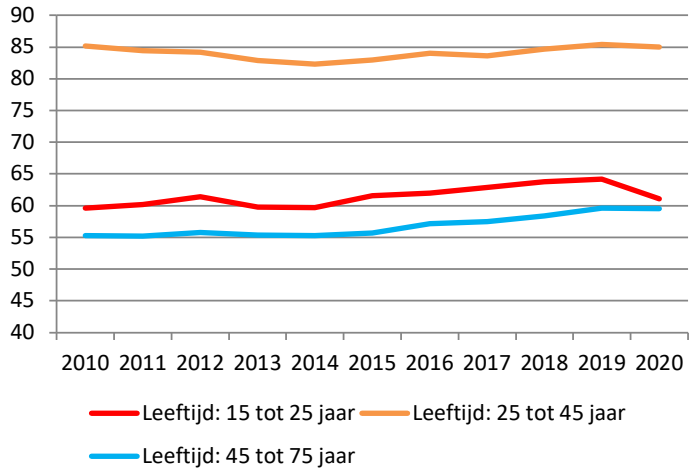

Bron: CBS

Buitenlandse werknemers leveren een belangrijke bijdrage aan de Noord-Hollandse beroepsbevolking. In 2020 bestond de beroepsbevolking voor een derde uit mensen met een migratieachtergrond (514 duizend personen). Figuur 2.8 laat zien dat er grote regionale verschillen zijn, variërend van 15% in de Kop van Noord-Holland tot 45% in Groot-Amsterdam.

Figuur 2.8 | Aandeel werkzame beroepsbevolking naar migratieachtergrond, 2020

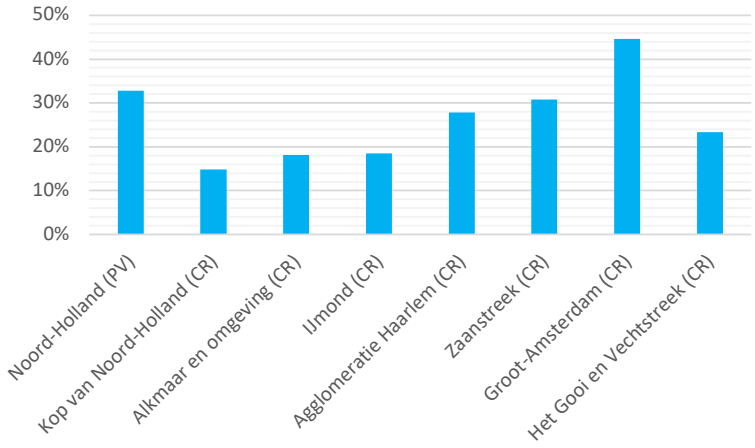

Bron: CBS

2.2.2 Niet-actieven

De groep niet-actieven is mede door economische druk in 2020 gestegen met 36.000 personen tot 645.000. Deze niet-actieven kunnen verder worden uitgesplist om een beter beeld te vormen van dit onderdeel van de totale potentiele beroepsbevolking[1].

- Een deel van deze groep (in 2020: 163.558 inwoners) is 15 tot 19 jaar en is waarschijnlijk nog schoolgaand of leerplichtig.
- Een deel van groep is tussen 70 en 74 jaar en op leeftijd en mogelijk niet meer beschikbaar voor of geschikt voor de arbeidsmarkt. Dit zijn 146.341 inwoners in 2020.
- Een deel van deze groep (119.665 inwoners[2]) is geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt via Wajong, WAO, WAZ of WIA.
- Een deel van de groep is niet-uitkeringsgerechtigd en/of onbenut arbeidspotentieel.

2.2.3 Niet-uitkeringsgerechtigden

Door het CBS is met de Raad voor Werk en Inkomen (RWI) een typologie ontwikkeld, waarbinnen verschillende 'typen' van niet-uitkeringsgerechtigden (NUG-ers) worden onderscheiden. Elke persoon is ingedeeld in een specifiek type. De personen binnen een type zijn vergelijkbaar in de mate waarin ze werk willen en kans hebben op werk. Daarnaast hebben ze vergelijkbare achtergrondkenmerken. Dit bepaalt of ze behoren tot een bepaald type.

1) In deze uitsplitsingen zit overlap – en kan dus niet eenvoudigweg worden opgeteld - maar helpt wel een beeld te schetsen van de groep niet-actieven in Noord-Holland.
2) Gemiddeld aantal bijstandsuitkeringen tussen januari en september 2020. De meest recente cijfers zijn van september 2020.

Voor groepen of typen geldt dat niet alle leden hoeven te voldoen aan alle kenmerken: zo kan het voorkomen dat bijvoorbeeld ook mannen in de categorie jonge moeder vallen.

In Nederland betrof het aantal niet-uitkeringsgerechtigden 1,13 miljoen in 2010, circa 7% van de totale bevolking. Bij een gelijke verhouding ten opzicht van Nederland zouden dit er in Noord-Holland circa 200.000 zijn. Daarvan betreft de meerderheid huisvrouwen en jonge moeders, naar verhouding ruim 130.000 personen.

2.2.4 Prognose potentiële beroepsbevolking

Op basis van de verwachte demografische ontwikkelingen is de potentiële beroeps-bevolking berekend. In figuur 2.9 is 2020 gebaseerd op de waarneming van het CBS, de jaartallen in de toekomst zijn gebaseerd op de bevolkingsprognose van Noord-Holland uit 2019[3]. Deze bevolkingsprognose laat zien dat de potentiële beroepsbevolking de komende jaren blijft stijgen, maar dat de groei na 2030 minder groot wordt (figuur 2.9). Daarbij worden de verschillen tussen de regio's groter. Ondanks de toename van het aantal inwoners, zal met name na 2030 de potentiële beroepsbevolking in steeds meer regio's per saldo gaan dalen, vooral in Noord-Holland Noord (figuur 2.10).

Figuur 2.9 | Prognose potentiële beroepsbevolking in Noord-Holland, 2020-2040

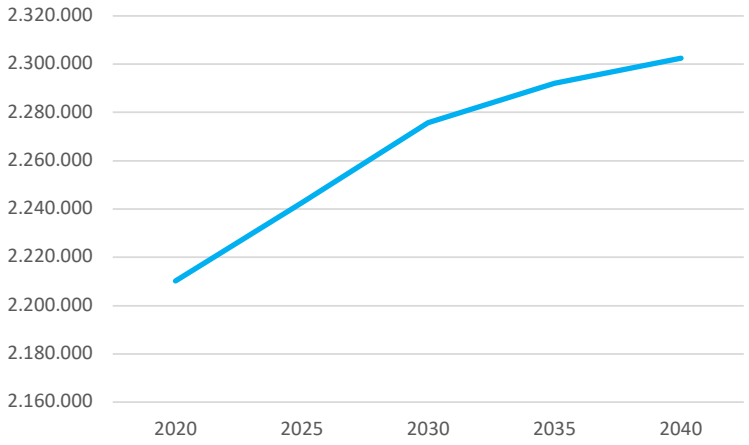

Bron: CBS/Provincie Noord-Holland (2020)

Figuur 2.10 | Prognose potentiële beroepsbevolking naar regio (index 2020=100)

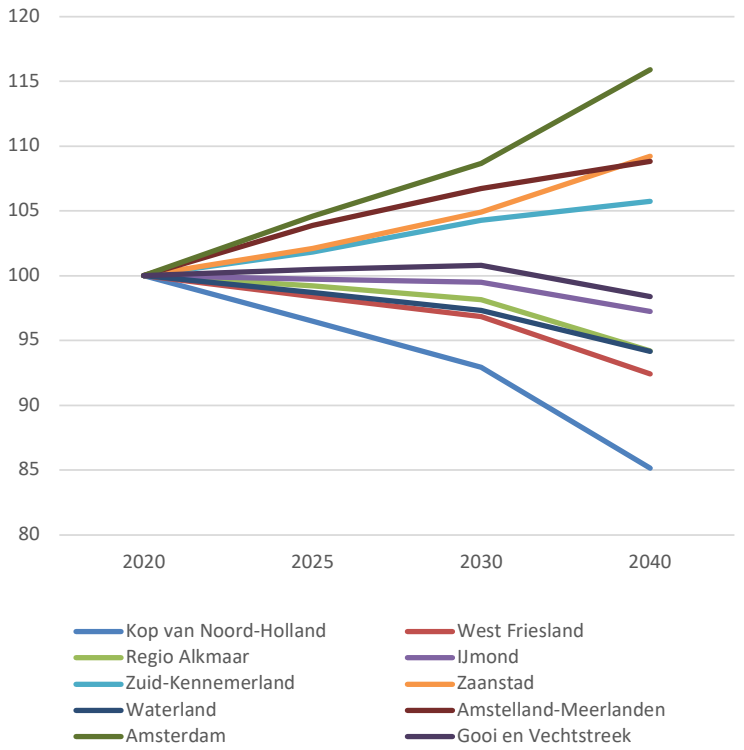

Bron: CBS/Provincie Noord-Holland

Het toekomstige effect van migratie op de beroepsbevolking is inzichtelijk te maken met de nationale CBS-prognose. Het aantal personen tussen de 20-70 jaar met een Nederlandse achtergrond gaat in de toekomst fors dalen in de periode 2020-2040. Het aantal personen met een migratieachtergrond stijgt ondertussen. De daling van de bevolking tussen 20 en 70 jaar wordt hierdoor beperkt en komt voor Nederland uit op ongeveer een half miljoen. Het nationale beeld gaat ook op voor Noord-Holland, zonder migratie zou de (beroeps) bevolking flink gaan dalen met naar verwachting ruim 80.000 inwoners. De nieuwe bevolkingsprognose van de provincie Noord-Holland van 2021 zal nieuwe inzichten geven in de verwachte buitenlandse migratie naar Noord-Holland tot 2050.

3) De provincie Noord-Holland zal in 2021 een nieuwe bevolkingsprognose uitbrengen. Deze is nog niet gereed ten tijde van deze publicatie.

2.3 Onderwijs

Het onderwijs krijgt of heeft te maken met licht afnemende leerlingenaantallen in de periode 2020-2030. Dit speelt in de meeste regio's, maar vooral in het voortgezet onderwijs in Noord-Holland Noord (figuur 2.11). Het herstel zet voor het basisonderwijs in na 2025, terwijl dit herstel voor het voortgezet onderwijs pas na 2030 wordt verwacht. De meeste deelregio's kennen op lange termijn tot 2040 juist een groei; het aantal leerlingen in Amsterdam neemt zelfs fors toe: 38% meer basisschoolleerlingen en 27% meer scholieren op de middelbare school. In totaal neemt het aantal basisschoolleerlingen in Noord-Holland toe van 240.000 nu tot ruim 283.000 in 2040 (18%). Het aantal leerlingen op voortgezet onderwijs neemt in dezelfde periode toe van 158.000 tot bijna 168.000 (6%). Het verschil is te verklaren door het cohort-effect van de generaties kinderen in het onderwijs.

Figuur 2.11 A-D | Ontwikkeling aantal leerlingen per regio, 2020-2040

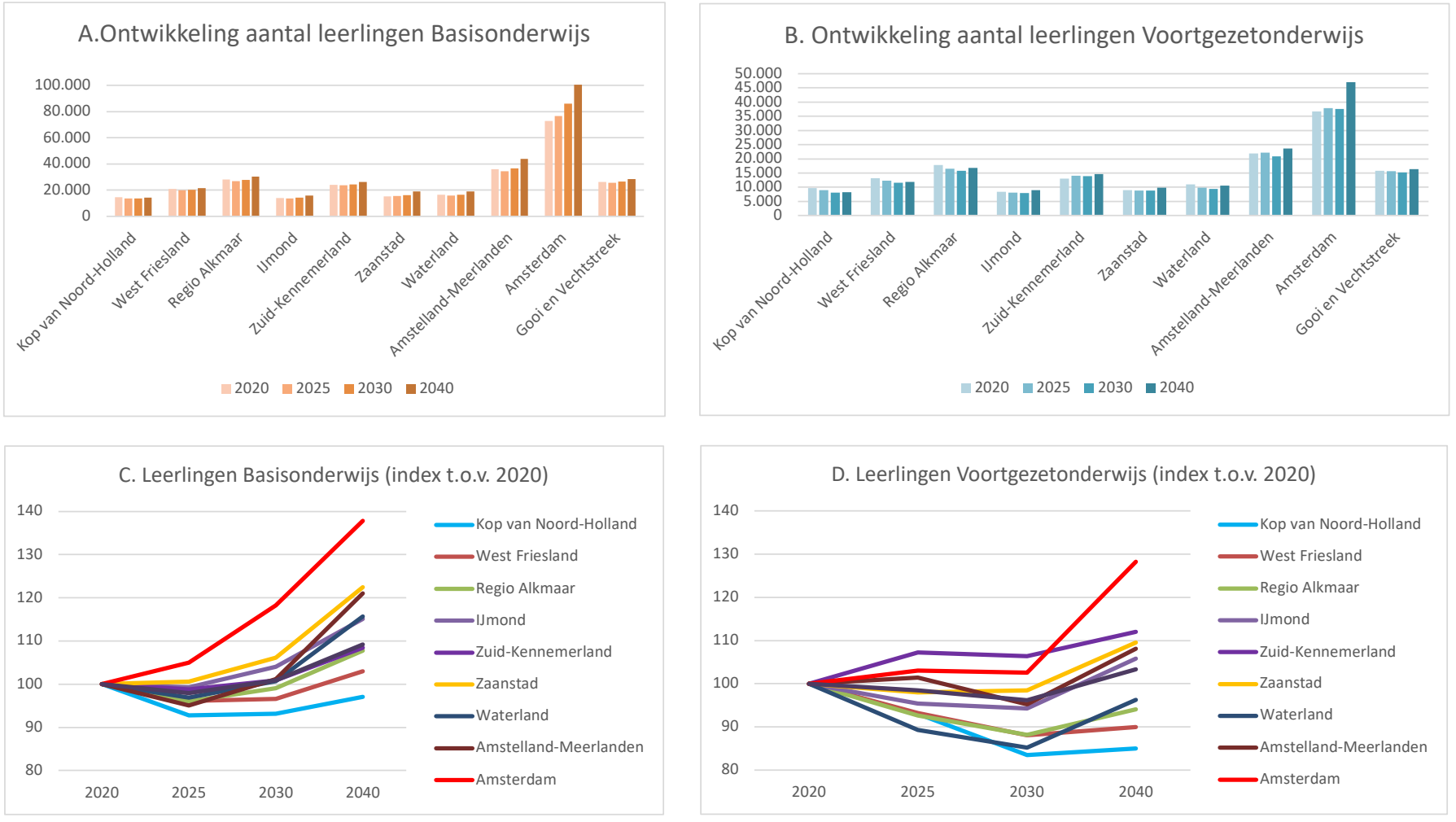

3 Werkgelegenheid, werkloosheid en uitkeringen

In april 2020 telde Noord-Holland ruim 1.667.000 banen. In 2020 is sprake van een daling van de banengroei in vergelijking met 2019. Er kwamen 35.000 banen (+2,2%) ten opzichte van 2019 bij. Bij de extra ongecorrigeerde werkgelegenheidspeiling van september 2020 is ook lichte groei van de werkgelegenheid zichtbaar, ondanks COVID-19. De werkloosheid is gestegen; afgelopen jaar was 4,1% van de beroepsbevolking werkloos in Noord-Holland, iets hoger dan het Nederlandse gemiddelde (3,8%). De werkloosheid is vooral gestegen onder jongeren. Het aantal lopende WW-uitkeringen is sinds de coronacrisis gestegen en schommelt met de coronamaatregelen die bepaalde sectoren raken. Bij de bevolking tussen 15 en 65 jaar zijn er steeds minder arbeidsongeschiktheidsuitkeringen. Sinds 2010 neemt dit percentage jaarlijks af.

3.1 Vestigingen en werkgelegenheid

In Noord-Holland is het aantal vestigingen in 2020 374.280, een stijging van bijna 6% ten opzichte van 2019 (figuur 3.1). Het aantal vestigingen neemt al jarenlang harder toe dan de werkgelegenheid door de sterke groei van zelfstandige ondernemers.

Figuur 3.1 | Ontwikkeling aantal vestigingen Noord-Holland, 2015-2020

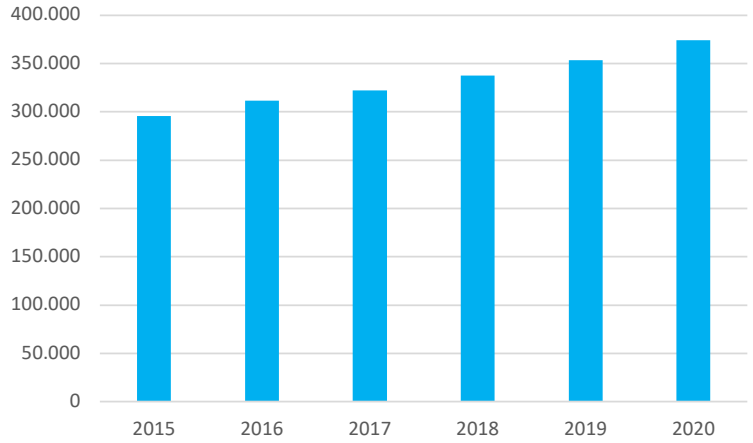

Bron: LISA

Werkgelegenheid is op verschillende manieren te meten. Het meest gangbaar is het vastleggen van de banen die op een bepaald moment bij bedrijven bestaan. Het gaat dan om de bezetting van functies door medewerkers bij bedrijven.[4]

In 2020 telde Noord-Holland 1.667.300 banen. Dit betekent dat er in 2020 sprake is van een daling van de banengroei. Alleen in Amstelland-Meerlanden en IJmond was de groei van banen tussen 2019-2020 groter t.o.v. 2018-2019. In de andere regio's was de groei tussen 2019-2020 kleiner in vergelijking met 2018-2019.

4) Iedere medewerker telt hierin mee als een baan. Dat betekent bijvoorbeeld dat een medewerker die 20 uur werkt, wordt meegeteld als één baan bij dat bedrijf. Het kan zijn dat dezelfde persoon ook bij een ander bedrijf een andere baan heeft en dus twee maal een baan vervuld.

Figuur 3.2 | Banengroei naar regio, exclusief Amsterdam 2016-2020

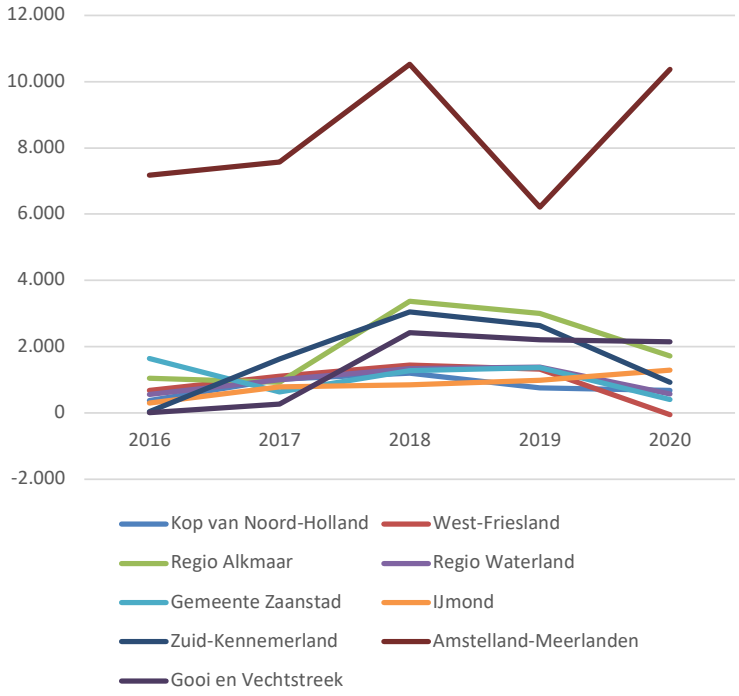

Bron: LISA

Figuur 3.3 | Banengroei naar regio, Amsterdam, 2016-2020

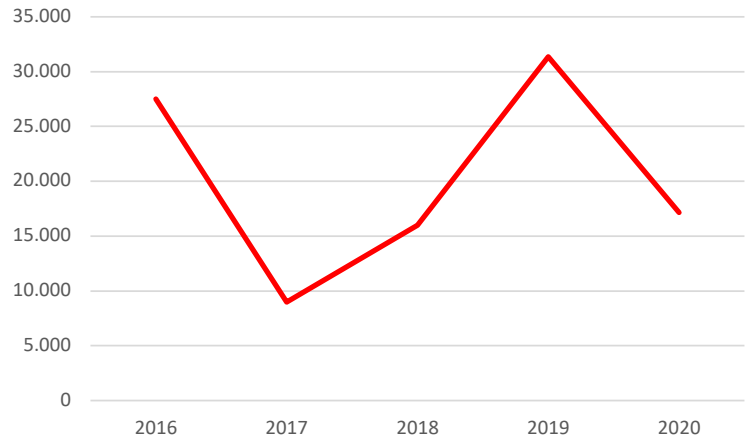

Bron: LISA

Indien er wordt ingezoomd op gemeenten en wordt teruggekeken op de periode 2015-2020, valt de sterke banengroei in Amsterdam, Haarlemmermeer, Amstelveen, Haarlem en Zaanstad op. In deze gemeenten groeide het aantal banen tussen 2015 en 2020 met minimaal 5000. Geen Noord-Hollandse gemeente kende een krimp tussen 2015 en 2020 (figuur 3.4).

Figuur 3.4 | Groei banen 2015-2020 in Noord-Holland

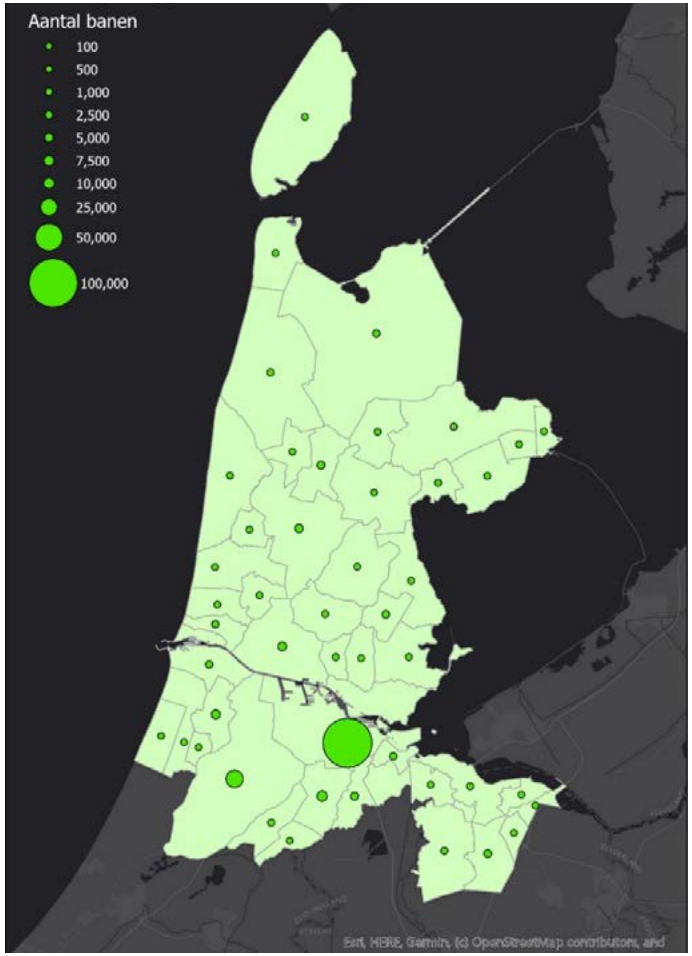

Bron: LISA/Provincie Noord-Holland

Figuur 3.5 | Ontwikkeling banen per sector in Noord-Holland, 2015-2020

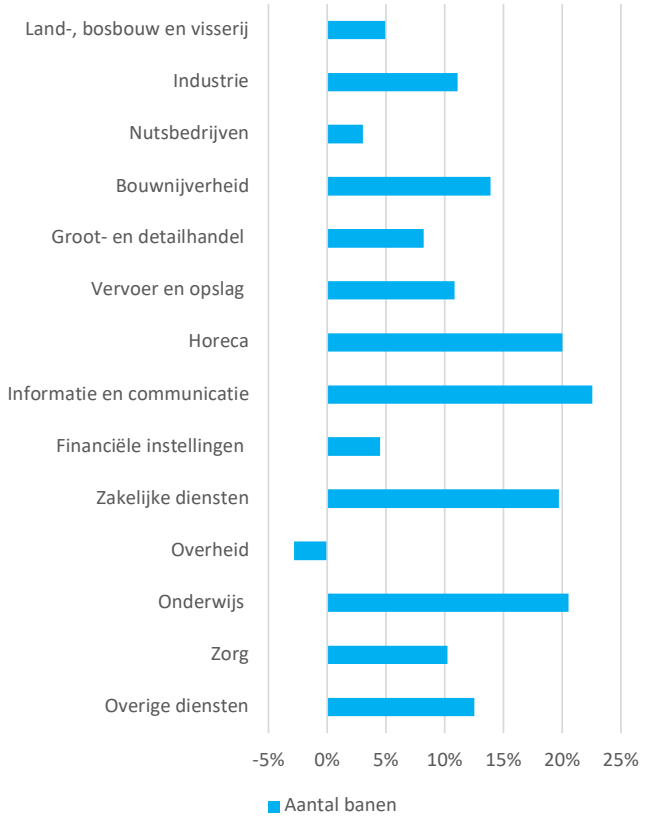

Bron: LISA 2015-2020

NUMMERING / geen FIGUUR 3.6 ???

Het valt op dat in alle sectoren het aantal banen tussen 2015 en 2020 is toegenomen, met uitzondering van de sector overheid. De werkgelegenheid in de sectoren informatie en communicatie, horeca, zakelijke diensten en onderwijs is relatief het hardste gegroeid tussen 2015 en 2020 (zie figuur 3.5). Absoluut was de grootste groei in Noord-Holland in de sector zakelijke diensten met een toename van 54 duizend banen tussen 2015 en 2020.

Figuur 3.7 | Werkgelegenheid sectoren Noord-Holland 2015-2020

	2015	2020	Groei 2015-2020	% groei 2015-2020
Land-, bosbouw en visserij	20.900	21.930	1.030	5%
Industrie	84.060	93.400	9.340	11%
Nutsbedrijven	12.130	12.500	370	3%
Bouwnijverheid	64.860	73.880	9.020	14%
Groot- en detailhandel	247.050	267.370	20.320	8%
Vervoer en opslag	94.760	105.020	10.260	11%
Horeca	90.890	109.070	18.180	20%
Informatie en communicatie	80.700	98.890	18.190	23%
Financiële instellingen	66.370	69.370	3.000	5%
Zakelijke diensten	274.250	328.260	54.010	20%
Overheid	66.470	64.600	-1.870	-3%
Onderwijs	88.260	106.370	18.110	21%
Zorg	198.710	219.080	20.370	10%
Overige diensten	86.760	97.620	10.860	13%

Bron: LISA

In verband met de COVID-19 (beleids)effecten is een extra LISA-werkgelegenheidsmeting gehouden in september 2020. Deze cijfers zijn niet-gecorrigeerd voor seizoensinvloeden. De cijfers vertekenen ook omdat er in de maanden april en september andere corona-maatregelen golden. In april 2020 was bijvoorbeeld de horeca gesloten, met uitzondering van bezorgen en afhalen. In september 2020 was de horeca wel weer geopend. Over het algemeen golden er in april 2020 meer beperkende regels voor sectoren zoals de horeca en zakelijke dienstverlening in vergelijking tot september 2020. Daarnaast zijn er veel overheidsmaatregelen (geweest) om verschillende sectoren te ondersteunen, waardoor het coronaeffect op de werkgelegenheid in Noord-Holland niet helemaal duidelijk is.

De andere maatregelen in april t.o.v. september, de overheidsmaatregelen en seizoens-invloeden lijken ook een weerslag te hebben op de cijfers. Zowel het aantal banen als het aantal vestigingen is tussen april en september 2020 in Noord-Holland toegenomen met +0,6% (+ruim 10.000 banen en vestigingen). In de sectoren industrie, vervoer en opslag en financiële instellingen is de werkgelegenheid tussen april en september 2020 gedaald (respectievelijk -0,1%, -0,4% en -0,8%). In de andere sectoren is de werkgelegenheid tussen april en september gestegen. De grootste stijging in het aantal banen was in de bouwnijverheid (+1,9%), groot- en detailhandel (+1,6%) en de zorg (+1,3%).

Om een beeld te vormen of het aanbod van banen correspondeert met de vraag naar banen bij de werkzame beroepsbevolking toont figuur 3.8 de werkgelegenheid samen met de werkzame beroepsbevolking. In de gemeente Amsterdam en Amstelland-Meerlanden zijn meer banen dan er werkzame beroepsbevolking woont. In Amsterdam zijn in 2020 ruim 230.000 meer banen dan er werkzame beroepsbevolking woont. In de andere regio's in Noord-Holland woont iets meer beroepsbevolking dan er banen zijn.

Figuur 3.8 | Banen en werkzame beroepsbevolking in Noord-Holland, 2020

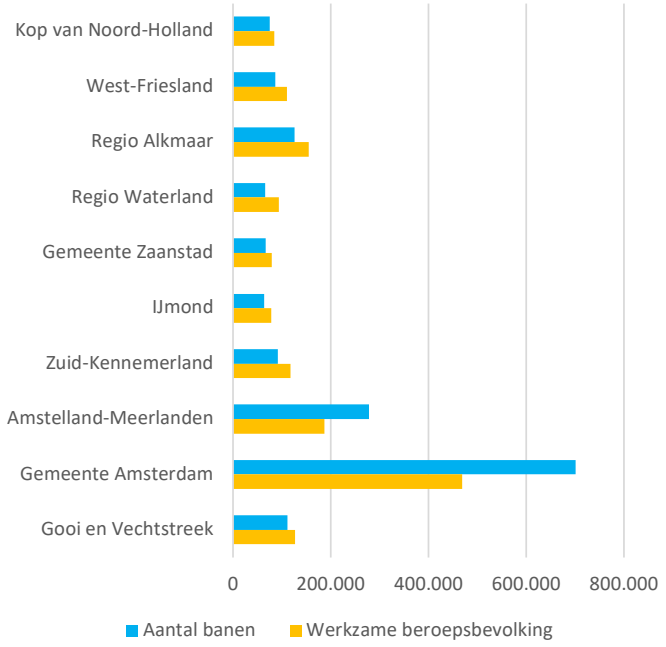

Bron: LISA en CBS

3.2 Werkloosheid

Het officiële werkloosheidscijfer is gebaseerd op een internationaal afgesproken definitie: iedereen die zich actief aanbiedt op de arbeidsmarkt en geen baan heeft wordt tot de werklozen gerekend. Er zijn in Noord-Holland 64.000 werklozen in 2020. Dit betekent dat 4,1% van de beroepsbevolking werkloos is. Het Noord-Hollandse werkloosheidspercentage ligt iets boven het Nederlandse gemiddelde. Beide percentages liggen nog wel onder de door CBS-gehanteerde frictiewerkloosheid ('in between jobs') van 5%, wat een krappe arbeidsmarkt betekent. De werkloosheid in de EU is bijna het dubbele, 7,4%. In zowel Noord-Holland, Nederland en de EU is de werkloosheid toegenomen tussen 2019 en 2020 (figuur 3.9).

Figuur 3.9 | Werkloosheid in Noord-Holland, Nederland en de EU

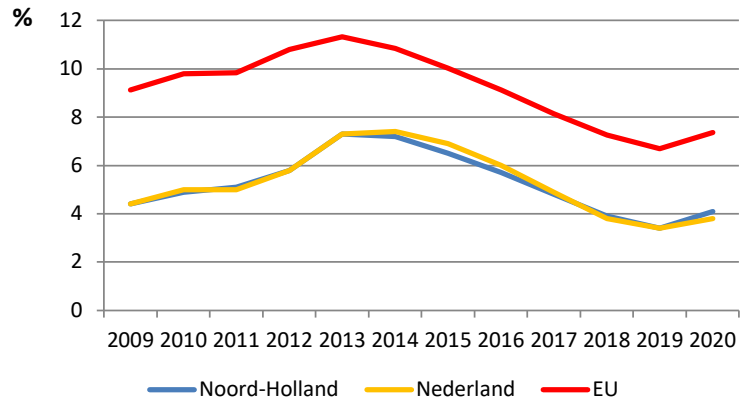

Bron: CBS/International Labour Organization

De werkloosheid is ook in beeld gebracht naar leeftijdsgroep en opleidingsniveau. De werkloosheid is onder jongeren het meest gestegen tussen 2019 en 2020 (+2,9% in Noord-Holland). Alleen onder de leeftijdsgroep 45-75 is de werkloosheid iets gedaald (-0,1% voor Noord-Holland). De werkloosheid is bij alle leeftijdsgroepen in Noord-Holland iets hoger dan het Nederlandse gemiddelde (figuur 3.10).

Figuur 3.10 | Werkloosheidspercentage naar leeftijdsgroepen in Noord-Holland en Nederland, 2012-2020

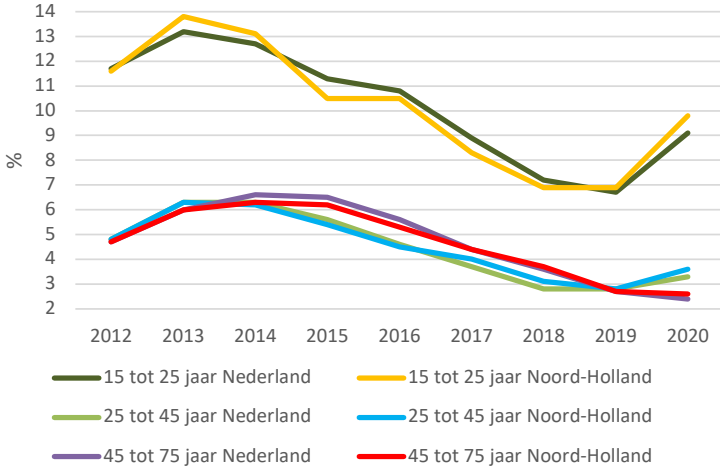

Bron: CBS

De werkloosheid is in Noord-Holland onder alle opleidingsniveaus iets hoger dan het Nederlandse gemiddelde. De werkloosheid is zowel in Noord-Holland als in Nederland gestegen onder alle opleidingsniveaus tussen 2019 en 2020. De grootste stijging was onder laag opgeleiden (+1,5% in Noord-Holland), gevolgd door middelbaar opgeleiden (+0,8% in Noord-Holland).

Figuur 3.11 | Werkloosheidspercentage naar opleidingsniveau in Noord-Holland en Nederland, 2012-2020

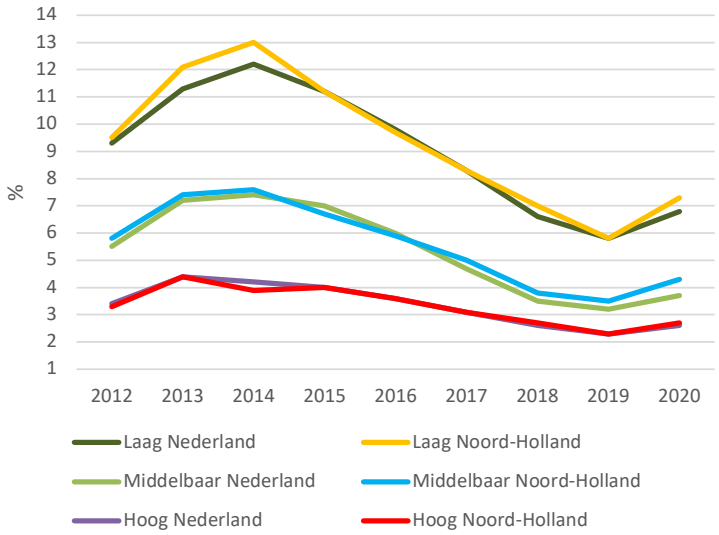

Bron: CBS

3.3 Uitkeringen

De positie en het gedrag van mensen op de arbeidsmarkt hangt samen met de uitkeringsrechten die ze hebben. Tijdreeksen met cijfers over uitkeringen vertonen vaak een grillig verloop: regelingen kunnen plotseling veranderen, uitkeringsrechten worden aangepast om het beroep op uitkeringen of het gedrag van partijen op de arbeidsmarkt te beïnvloeden. Het UWV biedt maandelijks inzicht in het aantal werkloosheidsuitkeringsgerechtigden. Niet iedereen die werkloos is, heeft recht op een WW-uitkering. Het percentage ligt lager dan het officiële werkloosheidscijfer omdat de omvang van de doelgroep kleiner is. Het gaat om (gedeeltelijk) werkloze mensen met een actueel arbeidsverleden die geen beroep kunnen doen op andere rechten (Wajong, WAO, e.d.). De WW-cijfers zijn te gebruiken als een eerste signaalwaarde voor de ontwikkelingen van de werkloosheid op de arbeidsmarkt. De feitelijke ontwikkeling komt vertraagd beschikbaar via de CBS-statistieken.

Figuur 3.12 laat zien dat het aantal lopende WW-uitkeringen vanaf 2014 daalt in alle deelregio's. Het meetmoment is 1 januari, waardoor de coronaeffecten voor 2020 nog niet zichtbaar zijn in het figuur.

Figuur 3.12 | Lopende WW-uitkeringen[5] vanaf 2009 naar arbeidsmarktregio's in Noord-Holland

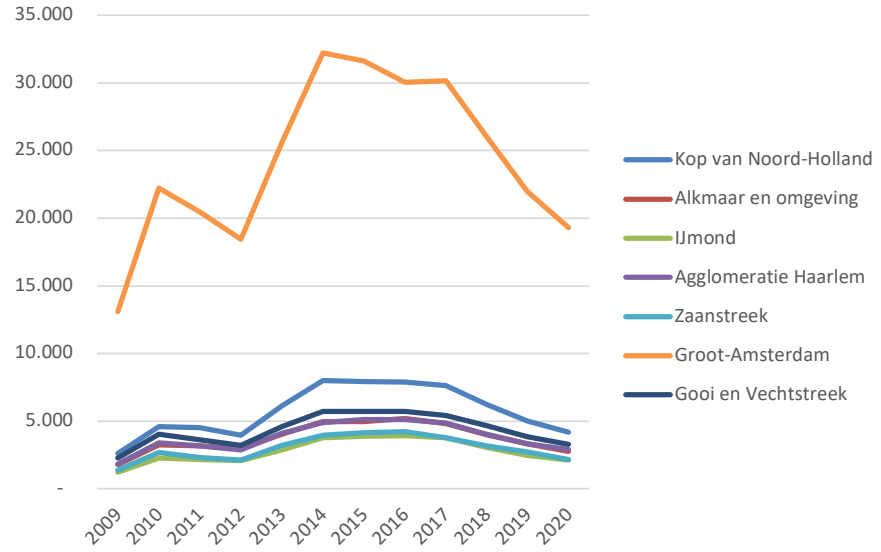

Bron: CBS, 2020

5) Met de Wet werk en zekerheid (Wwz) is er sinds juli 2015 een nieuwe WW-systematiek op basis van inkomstenverrekening. Deze systematiek heeft een structureel verhogend effect op het aantal WW-uitkeringen. Groot-Amsterdam is inclusief de Ronde Venen (provincie Utrecht).

De WW-cijfers per maand, in tegenstelling tot de cijfers per jaar met peildatum 1 januari 2020, laten zien dat het aantal WW-uitkeringen in Noord-Holland flink is opgelopen sinds de coronacrisis die in het voorjaar van 2020 startte (zie figuur 3.13).

Figuur 3.13 | Lopende WW-uitkeringen 2019-2021 april in Noord-Holland

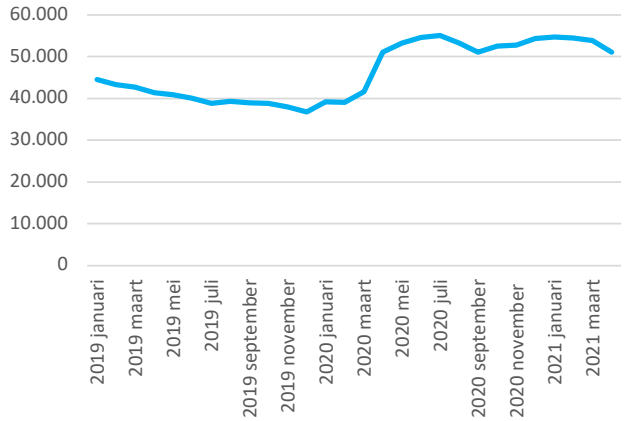

Bron: UWV/provincie Noord-Holland

In Noord-Holland is in Groot-Amsterdam het aantal WW-uitkeringen het sterkst toegenomen in april 2021 t.o.v. februari 2020 (+38%). In Gooi en Vechtstreek en Noord-Holland Noord is het aantal WW-uitkeringen het minst toegenomen met respectievelijk +18% en +17%. De toename WW-uitkeringen ligt in Zaanstreek/Waterland en Zuid-Kennemerland en IJmond hiertussen in.

Figuur 3.14 | % Mutatie WW-uitkeringen per arbeidsmarktregio apr 2021 t.o.v. feb 2020

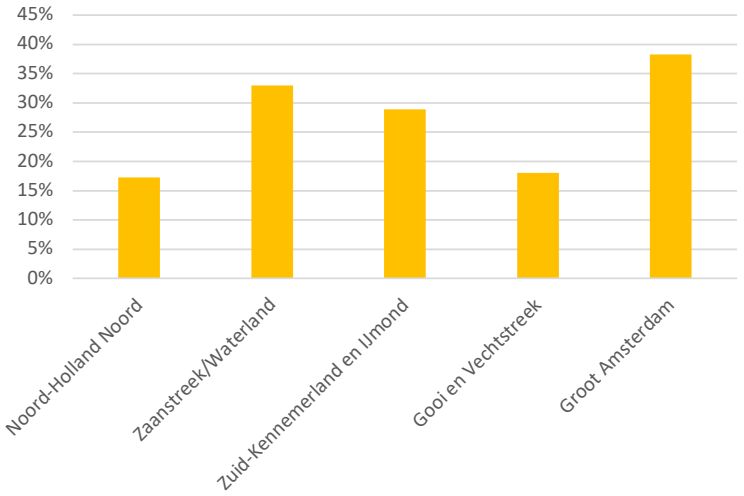

Bron: UWV/provincie Noord-Holland

Bij veel sectoren steeg in april 2021 het aantal WW-uitkeringen ten opzichte van februari 2020 (figuur 3.15). Alleen in bank en verzekeringswezen en in het onderwijs is het aantal WW-uitkeringen in alle Noord-Hollandse regio's gedaald in vergelijking met vorig jaar februari.

De horeca en catering is de zwaarst getroffen sector in alle regio's. In Groot-Amsterdam was de absolute toename het sterkst met een toename van 3.000 WW-uitkeringen (+239%) in april 2021 t.o.v. februari 2020. In Zaanstreek/Waterland was de relatieve toename het sterkst met een toename van +253%.

Na de horeca en catering zijn uitzendbedrijven het zwaarst getroffen. In Groot-Amsterdam was de toename WW-uitkeringen in deze sector het sterkst met +146%.

Figuur 3.15 | Mutatie WW-uitkeringen april 2021 t.o.v. februari 2020 naar regio en sector

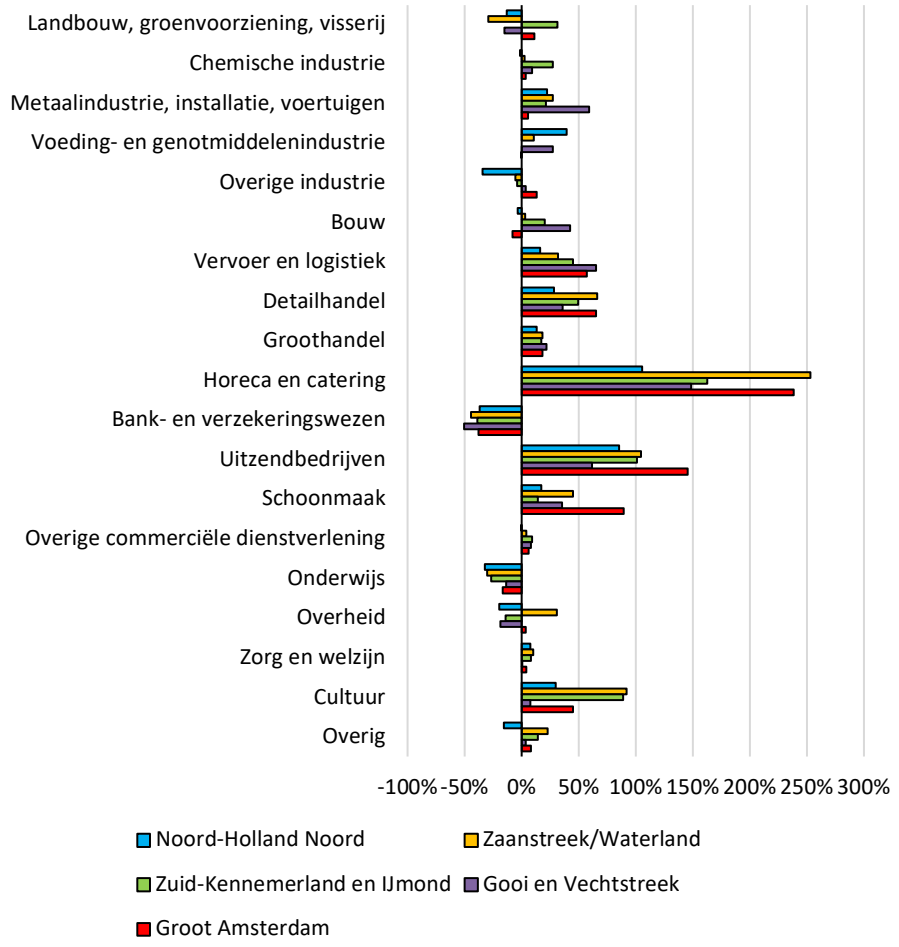

Bron: UWV/provincie Noord-Holland

Het aantal WW-uitkeringen is tussen februari 2020 en april 2021 het sterkst toegenomen onder werknemers met een laag en middelbaar opleidingsniveau. De toename is sterker onder mannen t.o.v. vrouwen.

Jongeren worden hard getroffen door de economische neergang. Het aantal lopende WW-uitkeringen is tussen februari 2020 en april 2021 toegenomen met +76%. Jongeren hebben relatief vaker flexibele contracten die toen en nu vaak niet verlengd worden.

Figuur 3.16 | Mutatie WW-uitkeringen april 2021 t.o.v. februari 2020 naar opleiding, geslacht en leeftijd

Opleidingsniveau*	feb-20	mrt-21	apr-21	Ontwikkeling apr-21 t.o.v. feb-20	Ontwikkeling apr t.o.v. mrt
Laag	7.942	11.158	10.687	34,6%	-4,2%
Middelbaar	10.663	14.882	14.345	34,5%	-3,6%
Hoog	12.993	14.443	13.830	6,4%	-4,2%
Niet bekend	7.459	13.409	12.194	63,5%	-9,1%

Geslacht	feb-20	mrt-21	apr-21	Ontwikkeling apr-21 t.o.v. feb-20	Ontwikkeling apr t.o.v. mrt
Man	18.997	26.821	25.366	33,5%	-5,4%
Vrouw	20.060	27.070	25.689	28,1%	-5,1%

Leeftijd	feb-20	mrt-21	apr-21	Ontwikkeling apr-21 t.o.v. feb-20	Ontwikkeling apr t.o.v. mrt
< 27 jaar	2.687	5.454	4.730	76,0%	-13,3%
27 - 50 jaar	20.744	28.688	26.987	30,1%	-5,9%
>=50 jaar	15.626	19.749	19.338	23,8%	-2,1%

Bron: UWV/provincie Noord-Holland

Het aandeel arbeidsongeschikten in de totale bevolking tussen 15 en 65 jaar is sinds 2010 dalend als gevolg van wettelijke regels, criteria en normen die worden gehanteerd. Deze trend zet ook afgelopen jaar door, met uitzondering van de regio IJmond (+0,03%). De peildatum is 1 januari 2020, dus eventuele coronaeffecten zijn nog niet te zien in het figuur. Een gedeelte van de mensen met uitkeringsrechten op grond van arbeids-ongeschiktheid (WAO , WAZ, Wajong en WIA) hebben een betaalde baan (meestal parttime of aangepast).

Figuur 3.17 | Arbeidsongeschikten (WAO/ WAZ/ Wajong/WIA) als percentage bevolking 15-65 jaar naar regio 2014-2020 [6]

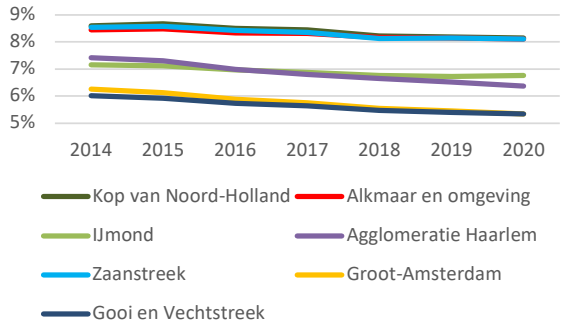

Bron: CBS

6) De cijfers in deze figuur wijken iets af van de cijfers van vorig jaar omdat hier gekozen is voor CBS als bron.

4 Vacatures en spanning op de arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt is in 2020 afgenomen, mede door de coronacrisis. Het aantal vacatures is afgenomen in vergelijking met 2019. De spanningsindicator laat zien dat de krapte bij alle beroepen gelijk is gebleven of is afgenomen in Noord-Holland. Er is nog wel krapte te zien bij personeel voor technische beroepen en de ICT.

4.1 Vacatures

Vacatures worden dagelijks verzameld door het UWV. Naast dat rechtsreeks vacatures door bedrijven die bij het UWV worden aangemeld, verzamelt het UWV ook vacatures die bedrijven plaatsen op andere (internet-)fora en bij andere partijen (uitzendorganisaties). Het UWV heeft daarmee een groot deel van de vacatures in het vizier, maar er blijven altijd banen die op andere wijze, o.a. langs informele kanalen, worden vervuld.

Figuur 4.1 | Vacatures naar arbeidsmarktregio 2019-2020

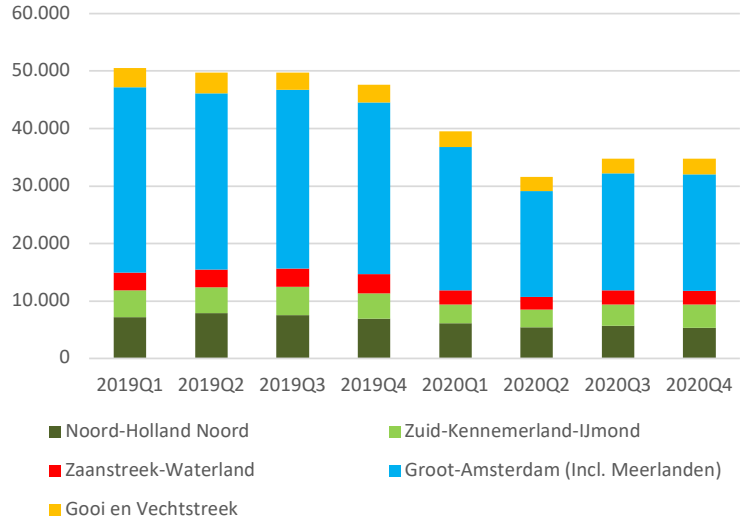

Bron: UWV

Desalniettemin is het aantal vacatures waargenomen door het UWV een belangrijke conjunctuurindicator. Deze gegevens zijn zowel per arbeidsmarktregio als per sector beschikbaar. Het aantal vacatures liep in alle regio's sterk af tot halverwege 2020, en ligt sindsdien op een lager niveau dan in 2019 (figuur 4.1). Ditzelfde beeld is terug te zien in het aantal vacatures naar sector (figuur 4.2). In de meeste sectoren neemt het aantal openstaande vacatures af tussen het 1e en 2e kwartaal van 2020. De uitzonderingen hierop zijn openbaar bestuur, pedagogische beroepen en zorg en welzijn beroepen. Tussen het 2e en 3e kwartaal van 2020 neemt het aantal openstaande vacatures weer toe in alle sectoren met uitzondering van de transport en logistiek.

Figuur 4.2 | Openstaande vacatures naar sector in Noord-Holland in 2019 en 2020

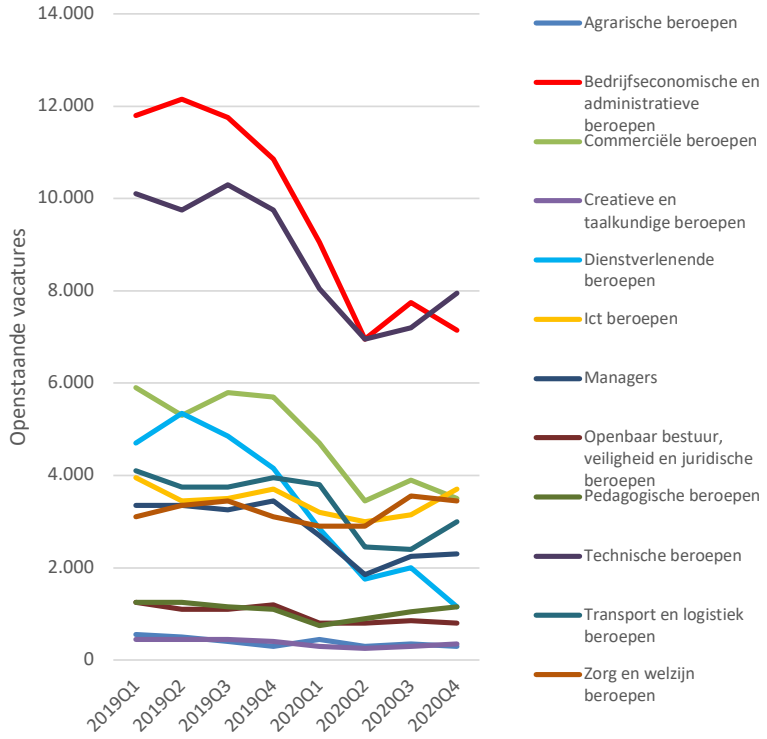

Bron: UWV

4.2 Spanning op de arbeidsmarkt

Openstaande vacatures - en met name moeilijk te vervullen vacatures (die langer dan een half jaar openstaan) - zijn een belangrijke indicatie voor een mogelijke mismatch op de arbeidsmarkt. De Spanningsindicator Arbeidsmarkt van het UWV biedt gedetailleerde arbeidsmarktinformatie voor alle beroepsgroepen en regio's. De gegevens worden op kwartaalbasis geüpdatet. Het bestrijkt alle sectoren en alle opleidingsniveaus. De verhouding van het aantal openstaande vacatures en direct beschikbaar aanbod geeft een indicatie van de actuele spanning op de arbeidsmarkt. Het is geen indicatie van de toekomstige spanning op de arbeidsmarkt.

De spanning op de arbeidsmarkt is iets afgenomen in het 4e kwartaal van 2020 in vergelijking met het 4e kwartaal van 2019. De coronacrisis zal hierin een grote rol hebben gespeeld. In Groot Amsterdam werden alleen secretaresses en creatieve en taalkundige beroepen geclassificeerd als 'ruim' en 'gemiddeld' in 2019. Figuur 4.3 laat zien dat in 2020 meer beroepen zo geclassificeerd worden in deze regio. Voor de provincie als geheel is de spanning op de arbeidsmarkt voor alle benoemde beroepen in figuur 4.3 gelijk gebleven of afgenomen in 2020 t.o.v. 2019.

De spanning op de arbeidsmarkt is het hoogste in ICT beroepen en technische beroepen in de provincie Noord-Holland. De arbeidsmarkt voor creatieve en taalkundige beroepen is ruim te noemen. In zorg en welzijn beroepen is de arbeidsmarkt ook krap, of zelfs erg krap voor enkele beroepen. Er is vooral meer vraag naar, en minder aanbod van artsen en gespecialiseerd verpleegkundigen (figuur 4.3).

Er wordt uitgegaan van een indeling in zes categorieën: zeer ruim, ruim, gemiddeld, krap, zeer krap en onbekend. De indeling is als volgt:

Waarde indicatorx	Betekenis
0 tot 0,25	zeer ruim
0,25 tot 0,67	ruim
0,67 tot 1,50	gemiddeld
1,50 tot 4,00	krap
4,00 of meer	zeer krap
onbekend	te weinig waarnemingen

Figuur 4.3 | Spanningsindicator arbeidsmarkt naar arbeidsmarktregio's, 2020

	Noord-Holland Noord	Zaanstreek Waterland	Groot Amsterdam	Gooi en Vechtstreek	Zuid-Kennemerland en IJmond	Provincie NH
Agrarische beroepen						
Bedrijfseconomische en administratieve beroepen						
Administratief medewerkers						
Secretaresses						
Transportplanners en logistiek medewerkers						
Commerciële beroepen						
Adviseurs marketing, public relations en sales						
Vertegenwoordigers en inkopers						
Creatieve en taalkundige beroepen						
Dienstverlenende beroepen						
Koks						
Ict beroepen						
Gebruiksondersteuning ict						
Managers						
Managers detail- en groothandel						
Managers zakelijke en administratieve dienstverlening						
Openbaar bestuur, veiligheid en juridische beroepen						
Beveiligingspersoneel						
Overheidsambtenaren						
Pedagogische beroepen						
Docenten algemene vakken secundair onderwijs						
Leerkrachten basisonderwijs						
Technische beroepen						
Elektriciens en elektronicamonteurs						
Hulpkrachten bouw en industrie						
Productiemachinebedieners						
Technici bouwkunde en natuur						
Transport en logistiek beroepen						
Bedieners mobiele machines						
Zorg en welzijn beroepen						
Artsen						
Gespecialiseerd verpleegkundigen						
Sociaal werkers, groeps- en woonbegeleiders						

Bron: UWV, bewerking Provincie Noord-Holland

Factsheets regio's

Regio Kop van Noord-Holland
(incl. West-Friesland)

Werkzame beroepsbevolking naar onderwijsniveau, 2020

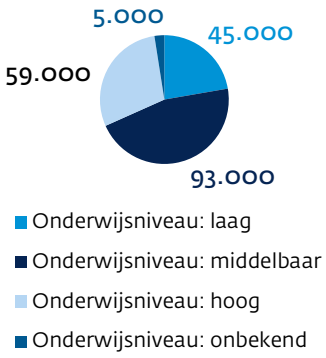

Werkloosheidspercentage, 2010-2020

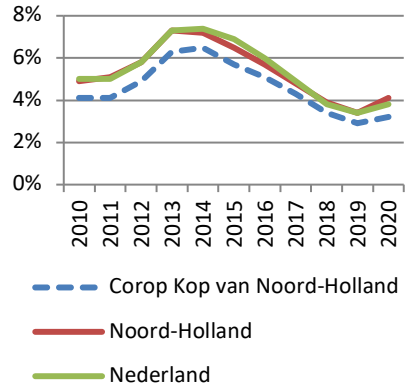

Economische groei, 2010-2019

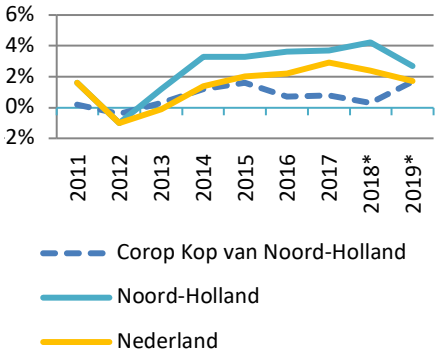

Potentiële beroepsbevolking (15-75jr.), 2010-2020 (x 1.000)

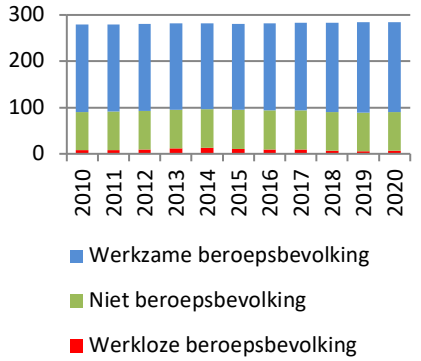

Bron: CBS

* = voorlopige cijfers

Top drie grootste vestigingen:

Koninklijke Marine Haven	5.900 banen
Stichting Dijklander Ziekenhuis	2.050 banen
Action Non Food B.V.	1.900 banen

Bron: LISA

Regio Alkmaar en omgeving

Beroepsbevolking naar onderwijsniveau, 2020

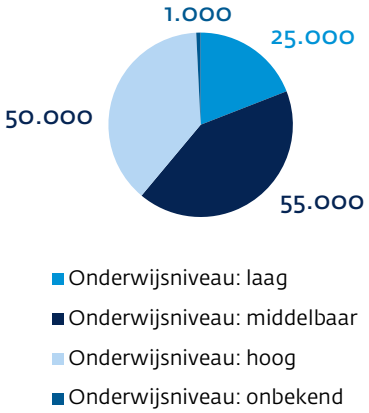

Werkloosheidspercentage, 2010-2020

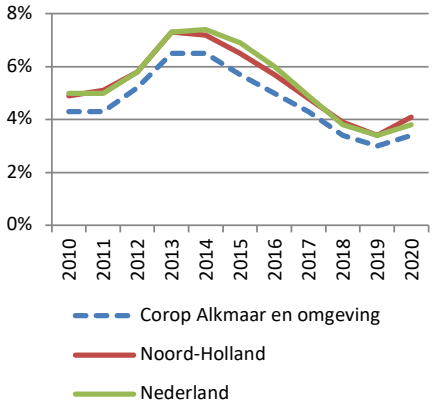

Economische groei, Bbp 2011-2019

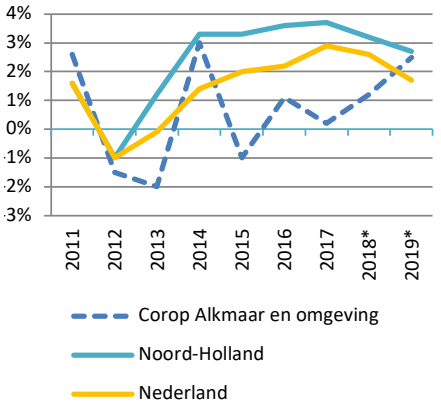

Potentiële beroepsbevolking (15-75jr.), 2010-2020 (x 1.000)

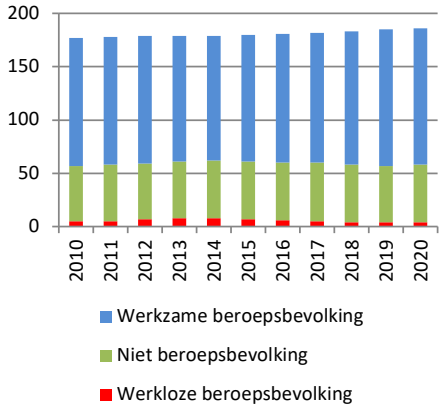

Bron: CBS

* = voorlopige cijfers

Top drie grootste vestigingen:

Noordwest Ziekenhuisgroep locatie Alkmaar	3.550 banen
WNK Personeelsdiensten	1.100 banen
Stichting Esdege-Reigersdaal	850 banen

Bron: LISA

Regio IJmond

Beroepsbevolking naar onderwijsniveau, 2020

Werkloosheidspercentage, 2010-2020

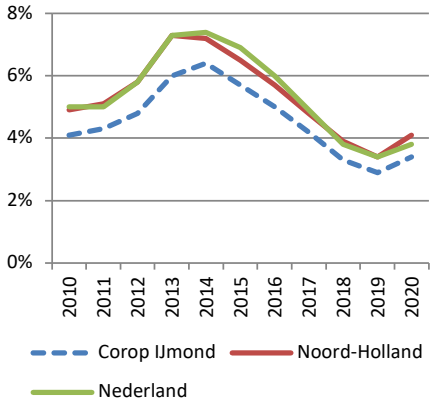

Economische groei, Bbp 2011-2019

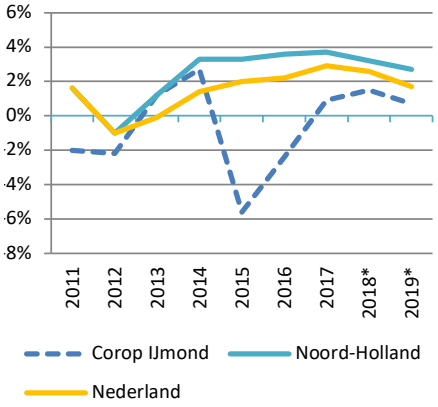

Potentiële beroepsbevolking (15-75jr.), 2010-2020 (x 1.000)

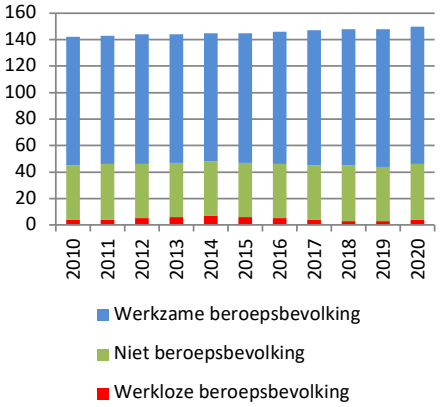

Bron: CBS

* = voorlopige cijfers

Top drie grootste vestigingen:

Tata Steel IJmuiden B.V.	9.050 banen
Rode Kruis Ziekenhuis B.V.	1.500 banen
ViVa! Thuis B.V.	650 banen

Bron: LISA

Agglomeratie Haarlem

Beroepsbevolking naar onderwijsniveau, 2020

Werkloosheidspercentage, 2010-2020

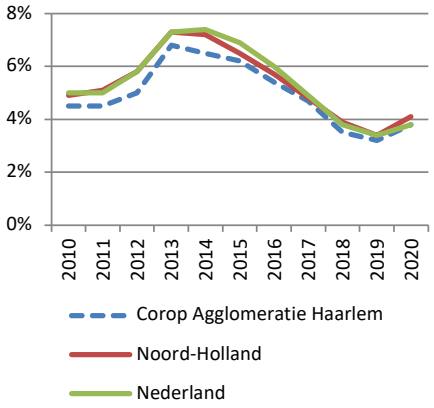

Economische groei, Bbp 2011-2019

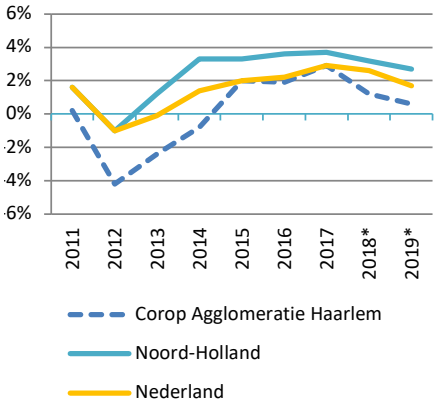

Potentiële beroepsbevolking (15-75jr.), 2010-2020 (x 1.000)

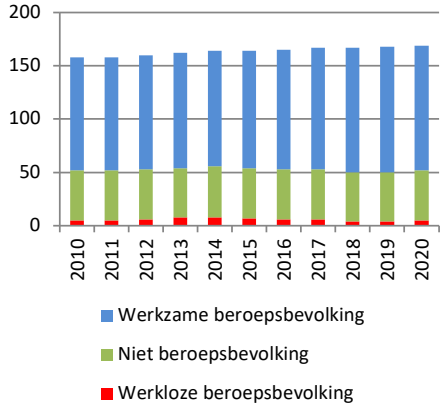

Bron: CBS

* = voorlopige cijfers

Top drie grootste vestigingen:

Spaarne Gasthuis	2.100 banen
Prov. Noord-Holland Locatie Houtplein	1.400 banen
Locatie de Hartekamp	850 banen

Bron: LISA

Regio Zaanstreek

Beroepsbevolking naar onderwijsniveau, 2020

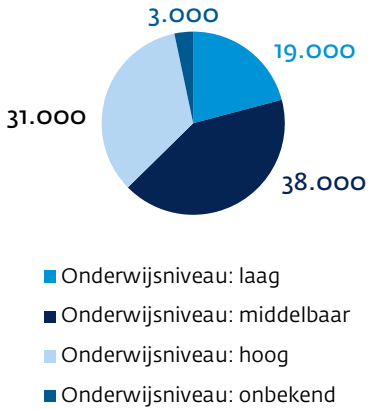

Werkloosheidspercentage, 2010-2020

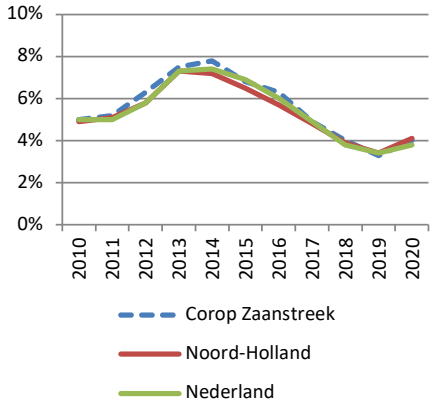

Economische groei, Bbp 2011-2019

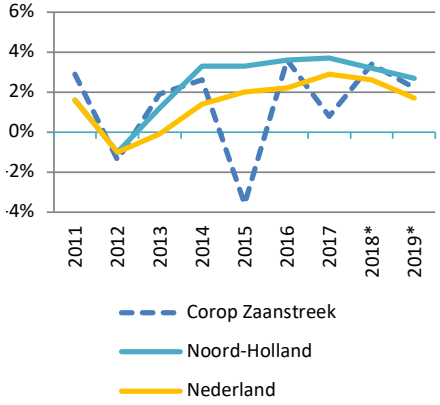

Potentiële beroepsbevolking (15-75jr.), 2010-2020 (x 1.000)

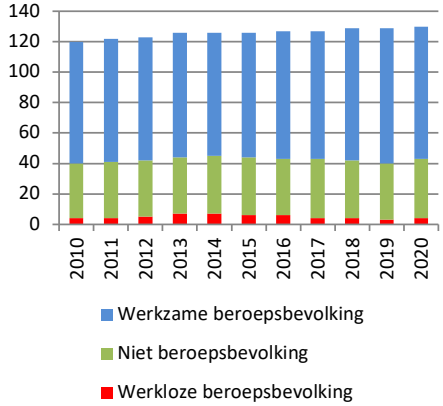

Bron: CBS

* = voorlopige cijfers

Top drie grootste vestigingen:

Stichting Zaans Medisch Centrum	1.300 banen
Albert Heijn B.V.	1.300 banen
Gemeentehuis	1.250 banen

Bron: LISA

Regio Groot Amsterdam

Beroepsbevolking naar onderwijsniveau, 2019

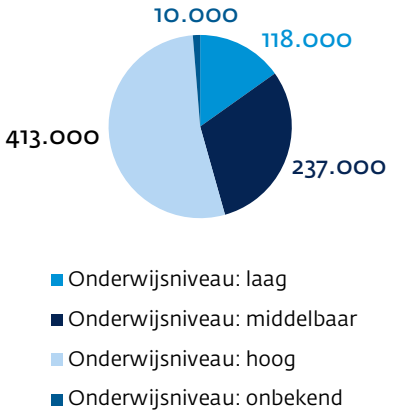

Werkloosheidspercentage, 2010-2020

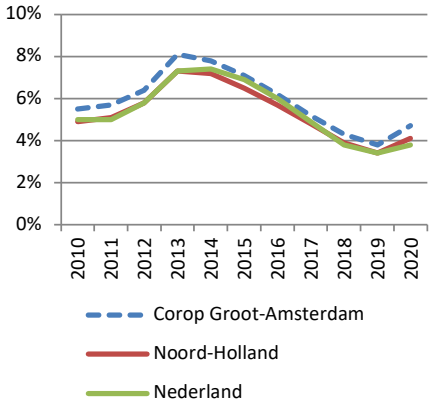

Economische groei, Bbp 2011-2019

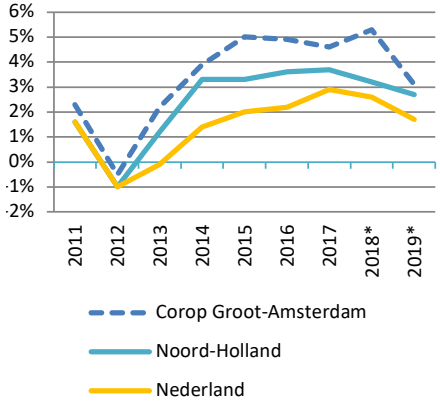

Potentiële beroepsbevolking (15-75jr.), 2010-2020 (x 1.000)

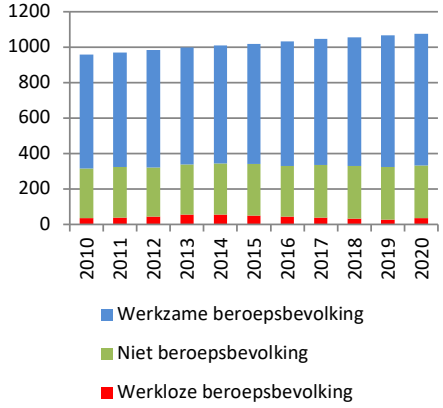

Bron: CBS

* = voorlopige cijfers

Top drie grootste vestigingen:

KLM NV vliegend personeel	9.450 banen
Academisch Medisch Centrum	8.350 banen
Stichting VUmc	7.550 banen

Bron: LISA

Regio Gooi en Vechtstreek

Beroepsbevolking naar onderwijsniveau, 2019

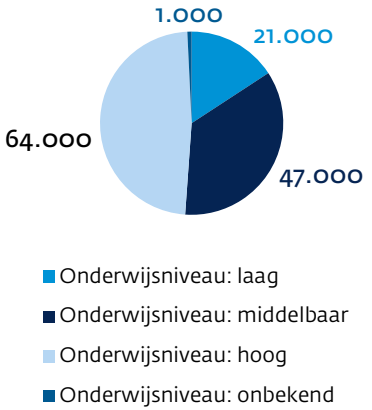

Werkloosheidspercentage, 2010-2020

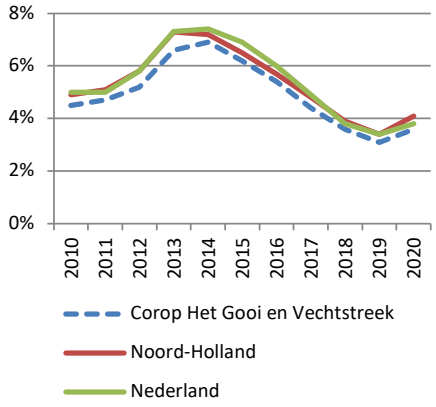

Economische groei, Bbp 2011-2019

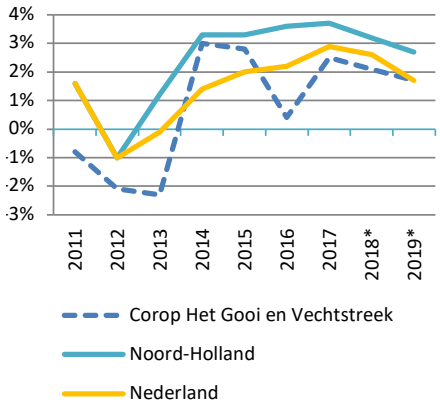

Potentiële beroepsbevolking (15-75jr.), 2010-2020 (x 1.000)

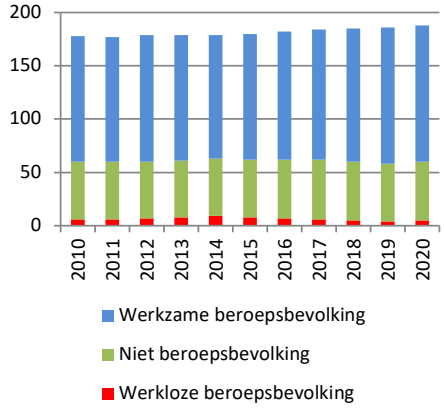

Bron: CBS

* = voorlopige cijfers

Top drie grootste vestigingen:

Nike European Headquarters	1.750 banen
Stichting Tergooi	1.500 banen
Stichting Tergooi ziekenhuis	1.200 banen

Bron: LISA

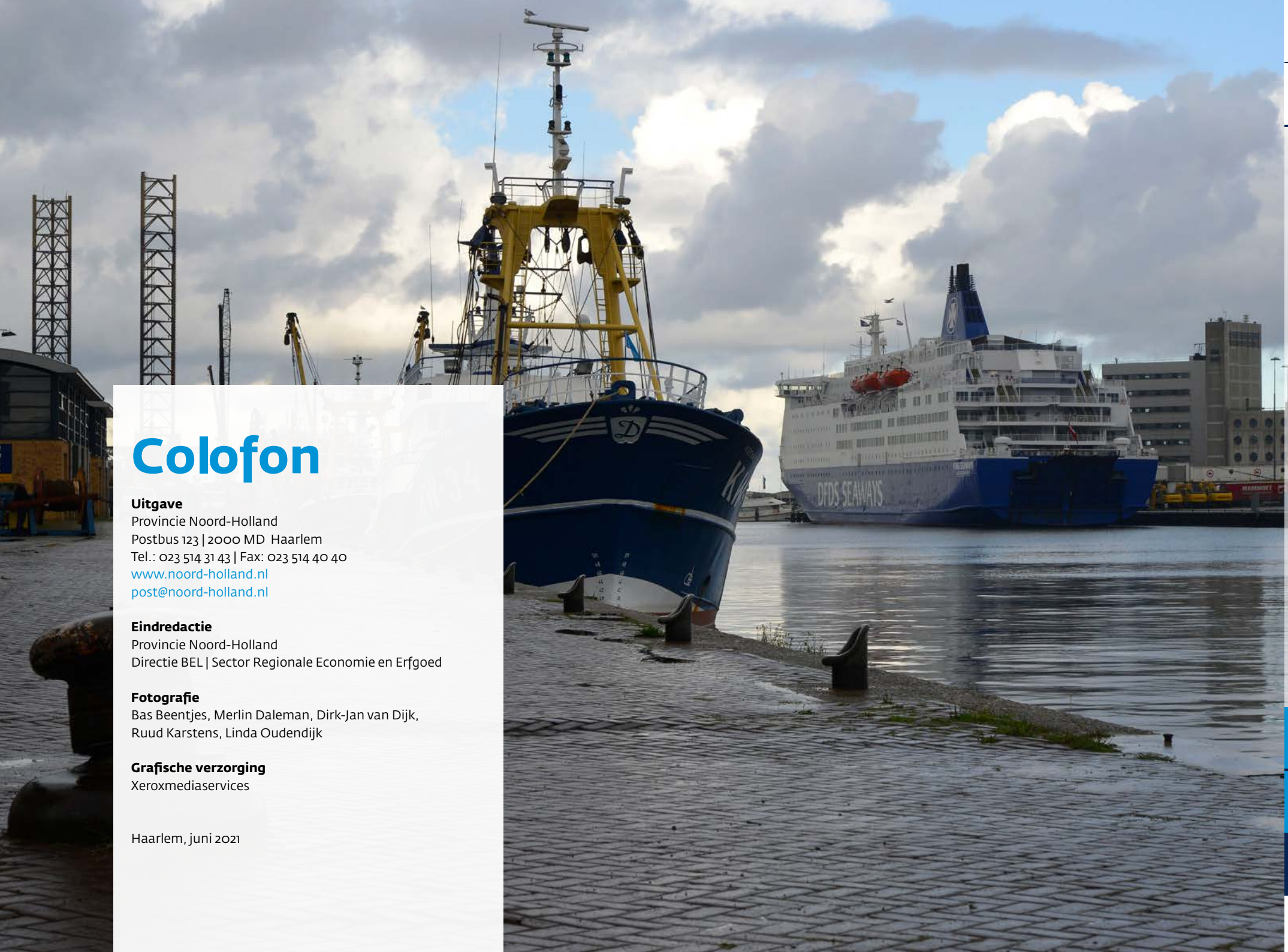

Colofon

Uitgave
Provincie Noord-Holland
Postbus 123 | 2000 MD Haarlem
Tel.: 023 514 31 43 | Fax: 023 514 40 40
www.noord-holland.nl
post@noord-holland.nl

Eindredactie
Provincie Noord-Holland
Directie BEL | Sector Regionale Economie en Erfgoed

Fotografie
Bas Beentjes, Merlin Daleman, Dirk-Jan van Dijk,
Ruud Karstens, Linda Oudendijk

Grafische verzorging
Xeroxmediaservices

Haarlem, juni 2021

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	7565
Extern Zaak ID	1694947
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 september 2021
Agendapunt	9.a
Titel	Brief GS inz. discussienotitie en conceptbeleidskader erfgoed en cultuur 2022
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Brief aan PS over concept beleidskader erfgoed en cultuur.pdf
Discussienota bij Concept beleidskader cultuur 2022.pdf
Concept Beleidskader Cultuur 2022.pdf
Stolpenkaart_ONDERZOEKSRAPPORT.pdf
Stolpenkaart_ BELEIDSADVIES.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	6 september 2021
Economie Financiën en Bestuur	**27 september 2021**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2021

Toelichting

Het college heeft het geactualiseerd beleidskader erfgoed en cultuur vastgesteld samen met een discussienota en biedt deze Provinciale Staten aan. Met het beleidskader geeft het college vorm aan het cultuurbeleid en de prioriteiten die zij voor ogen heeft. Het college heeft op 10 december 2019 toegezegd onderzoek te doen naar de stand van de stolpen in Noord-Holland. Dat onderzoek is nu gereed.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
M.J. Schlaman
BEL/REE

Telefoonnummer +31235145328
marjo.schlaman@noord-holland.nl

Verzenddatum
02 SEP. 2021

Kenmerk
1694947/1694974

Uw kenmerk

Betreft: Concept beleidskader erfgoed en cultuur 2022 >

Geachte leden,

Hierbij verzoeken wij u deze brief met bijlagen ter bespreking op de B-agenda van de commissie Economie, Financiën en Bestuur van 27 september 2021 te plaatsen.

Wat is de reden?
In het gehele proces van de actualisering van het Beleidskader erfgoed en cultuur, worden Provinciale Staten actief betrokken door het BOB-model (Beeldvorming - Oordeelsvorming - Besluitvorming) toe te passen.

Voor de oordeelsvorming wordt het Concept beleidskader erfgoed en cultuur samen met de discussienota aan u aangeboden. Daarin worden voor een aantal vraagstukken keuzerichtingen aan u gepresenteerd.

Wat vragen wij aan de commissie?
Een oordeel te geven over de vijf discussiepunten opgenomen in de discussienota Concept beleidskader cultuur.
In de discussienota hebben wij mogelijke financiële gevolgen en effecten aangegeven. Ook hebben wij daarin het (participatie)proces tot nu toe beschreven.

Om welk GS-besluit gaat het?

Op 31 augustus hebben wij besloten:

- het Concept geactualiseerde beleidskader erfgoed en cultuur vast te stellen;
- de discussienota bij het Concept beleidskader erfgoed en cultuur vast te stellen;
- kennis te nemen van het onderzoeksrapport Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen en het bijbehorende beleidsadvies;
- met bijgevoegde brief Provinciale Staten te verzoeken het concept beleidskader en de discussienota te agenderen voor bespreking in de commissie Economie, Financiën en Bestuur.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Op welk beleidskader is dit voorstel gebaseerd?
Het is gebaseerd op het huidige beleidskader erfgoed en cultuur 2017-2020.

Is dit voorstel eerder behandeld in een commissie of in PS?
Voor de beeldvorming is in de technische briefing van 24 februari 2020 een overzicht gepresenteerd van het huidig beleid, de ambities Coalitieakkoord en relevante ontwikkelingen bij het Rijk die van invloed zijn op de actualisering van het cultuurbeleid.

De punten uit de discussienota zijn in het BOT-overleg op 22 maart j.l. met de commissie besproken.

Wanneer en hoe is/wordt over dit besluit gecommuniceerd?
Na vaststelling van het definitieve beleid op 13 december wordt een publieksversie gemaakt die wordt gepubliceerd op de website van de provincie Noord-Holland. Daarnaast wordt de informatie op de website over het cultuurbeleid geactualiseerd. Op basis van de definitieve tekst bepalen we welke onderdelen we actief onder de aandacht brengen bij de media en hoe we over het beleidsdocument communiceren via de middelen van de provincie.

Vindt er een evaluatie van dit besluit plaats?
In het Concept beleidskader erfgoed en cultuur staat beschreven hoe wij de monitoring en evaluatie voor ons zien.

Is er een link met Europa?
Nee, er is geen link met Europa.

Wat is de vervolgprocedure?
Op basis van de uitkomsten van de bespreking van de discussienota in de commissie EFB wordt het beleidskader bijgesteld.
Het geactualiseerde beleidskader erfgoed en cultuur wordt in de vorm van een Statenvoordracht ter besluitvorming aan PS voorgelegd op 13 december 2021. Voorafgaand vindt bespreking in de Statencommissie EFB plaats (29 november).

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dij

4 bijlagen

Concept beleidskader erfgoed en cultuur 2022>
Discussienota Concept beleidskader erfgoed en cultuur
Stolpenkaart onderzoeksrapport
Stolpenkaart beleidsadvies

Discussienota bij Concept beleidskader erfgoed en cultuur 2022

Registratienummer: 1694947/1694974

Inleiding

Deze notitie bevat een toelichting op het Concept beleidskader erfgoed en cultuur *'Duurzaam sturen op erfgoed en cultuur in Noord-Holland'.*

Uitgangspunt bij de samenstelling van dit geactualiseerde beleidskader is dat we het beleid handhaven waar het kan en bijstellen waar het nodig is. Per inhoudelijk hoofdstuk is hieronder aangegeven wat de korte inhoud is, of deze ongewijzigd is of niet ten opzichte van het vorige beleidskader 2017-2020, welke wijzigingen weinig of veel gevolgen hebben en zo ja welke.

Hieronder vallen drie specifieke punten die ter discussie aan Provinciale Staten voorliggen:

1. In hoeverre moet de provincie sturen op de bescherming en van de stolpen en het behoud van het stolpenlandschap? Gemeenten en private partijen informeren en inspireren of gemeenten instrueren een sloopvergunningsstelsel te hanteren?
   (Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen, zie bijlagen 'Stolpenkaart onderzoeksrapport' en 'Stolpenkaart beleidsadvies').

2. Welke rol moet de provincie nemen als het gaat om de gevolgen van klimaatverandering voor monumenten? Meer afwachtend door eerst de resultaten van de klimaatstresstest monumenten Noord-Holland af te wachten en daarop vooruitlopend alleen verduurzaming van erfgoed stimuleren door de (restauratie-) regelingen aan te passen? Of meer pro-actief door een rol te nemen als regelaar en (beleids)ontwikkelaar bij het onderzoeken en initiëren van energiemaatregelen en verduurzaming in samenhang met maatregelen tegen de gevolgen van klimaatverandering?

3. Zou de provincie haar rol als partner en verbinder van regionale netwerken moeten intensiveren?

Er zijn, mede op basis van het BOT-overleg met de commissie in maart 2021, twee extra discussiepunten toegevoegd:

4. Zou de provincie meer ondersteuning moeten bieden aan (erfgoed) vrijwilligers en -organisaties?

5. Is een meer uitgebreide rol van de provincie nodig om de culturele infrastructuur te onderhouden en te ontwikkelen?

Overzicht financiële consequenties

discussiepunt		benodigde middelen	benodigde extra capaciteit	uit	huidig budget
1.	Uitbreiding restauratie- en onderhoudsbudget provinciale monumenten.	€ 130.000		6.4.1 opdrachten herbestemming monumenten (Loods herbestemming)	€ 235.000
	Tegemoetkoming aanvrager in de kosten voor verplicht bouwhistorisch onderzoek.	€ 60.000		6.4.1 opdrachten herbestemming monumenten	€ 235.000

2.	Rol als regelaar en beleidsontwikkelaar invullen.		nader te bepalen	buiten beleidsdoelen 6.2; 6.3; 6.4	
3.	Rol als partner en verbinder van regionale netwerken intensiveren.		nader te bepalen	buiten beleidsdoelen 6.2; 6.3; 6.4	
	Verhogen subsidieplafond UvR regionale samenwerking.	€ 94.000		6.3.2 opdrachten projecten historische structuren	€ 255.000
4.	Uitbreiding ondersteuning van (erfgoed)vrijwilligers	€ 400.000 - € 750.000	nader te bepalen	buiten beleidsdoelen 6.2; 6.3; 6.4	
5.	Uitbreiding ondersteuning professionele kunsten	€ 2.950.000 - € 15.100.000	nader te bepalen	buiten beleidsdoelen 6.2; 6.3; 6.5	

De discussie in de commissie wordt uitgewerkt in het definitieve Beleidskader erfgoed en cultuur dat u wordt voorgelegd op 29 november 2021.

Achtergrond
Om inzicht te krijgen in de onderwerpen waar herijking gewenst is, zijn de volgende bouwstenen ingezet.

Bouwstenen	**uitvoering**
Extern	
Voortgangsrapportage cultuurnota 2017-2020	2019
Deelevaluatie Herbestemming, Steunpunt Monumenten en Archeologie en Regionale beeldverhalen	Resultaat januari 2021
Ambtelijk	
Evaluatie uitvoeringsregelingen	Najaar 2020
Provinciale Staten	
BOT-overleg	22 maart 2021
Bibliotheekbeleid	24 november 2020
Stakeholders	
Online bijeenkomst wethouders NH Cultuur en Erfgoed	25 november 2020
Erfgoedteambijeenkomst	18 maart 2021
Rondetafels Cultuur	27 / 31 mei 2021
Rondetafels Erfgoed	10/ 17 juni 2021
Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen	15 juli 2021
Beknopte verkenning naar uitbreiding provinciale rol m.b.t. culturele infra (vanuit BOT overleg 22 maart 2021)	Resultaat analyse augustus 2021

In 2019 is een uitgebreide voortgangsrapportage gemaakt van het cultuurbeleid 2017-2020. Daaruit volgden aanbevelingen voor een betere aansluiting van uitvoeringsregelingen bij de behoefte van de doelgroepen, het up-to-date houden van gegevens uit de monumentenmonitor, verduidelijking van de rol van het Steunpunt monumenten en Archeologie, de inhoud van netwerk- en kennisbijeenkomsten, de koppeling tussen de gebiedsgerichte benadering en het erfgoedinstrumentarium en aandacht voor de resultaten van de Loods Herbestemming.

Vervolgens is in 2020 is een deelevaluatie op de onderdelen erfgoed en herbestemming uitgevoerd. Aan de hand van interviews met actoren in het veld en een enquête onder gemeenteambtenaren kon worden vastgesteld dat het palet aan instrumenten dat de provincie inzet voor erfgoed en herbestemming een effectieve stimulans is voor onderhoud, restauratie en duurzame benutting van erfgoed. De belangrijkste aandachtspunten waren: overzicht van de informatie over erfgoed en herbestemming (communicatie), een prominente plek voor verduurzaming (ook in combinatie met restauratie), de samenhang van uitvoeringsregelingen met rijksinstrumenten en oog voor de rol van erfgoedvrijwilligers.

Omdat de gevolgen van de maatregelen rondom covid-19 op de erfgoed- en cultuursector groot zijn, is met de wethouders van de Noord-Hollandse gemeenten gesproken over de rol die de provincie kan innemen bij het toekomstige cultuurbeleid. Daarnaast zijn als verdieping rondetafelbijeenkomsten georganiseerd met het culturele en erfgoedveld om verder in te gaan op wenselijke aanpassingen van het provinciale cultuurbeleid als gevolg van de coronacrisis.
De uitkomsten en aanbevelingen zijn verwerkt in de verschillende thema's van het Concept beleidskader Cultuur en Erfgoed. Zowel als het gaat om verduurzamingsmaatregelen, een sterkere rol voor de provincie als partner bij regionale samenwerking, als oog voor de maatschappelijke rol van erfgoed en de betrokkenheid van erfgoedgemeenschappen.

Daarnaast zijn van invloed op het beleidskader de lange termijn effecten van de coronacrisis, landelijke beleidsontwikkelingen, integrale provinciale opgaven en autonome ontwikkelingen die effect hebben op de erfgoed- en cultuursector. De relatie van provinciale opgaven zoals klimaatadaptie, energietransitie en verstedelijking met erfgoed en cultuur, zijn, verwerkt in de tekst van het beleidskader.

Deze bouwstenen hebben geleid tot de volgende opzet en uitwerking van het herziene Beleidskader erfgoed en cultuur.

Hoofdstuk 2. Cultuurlandschap – Kwaliteit door ontwikkelen

Doel: Structuren van provinciaal belang versterken en benutten

De provincie wil dat er bij de transformatie van het cultuurlandschap zorgvuldig te werk wordt gegaan. De provincie heeft de ambitie om ruimtelijke ontwikkelingen zo te sturen dat provinciale structuren erdoor worden versterkt en verbeterd. Deze ambitie is benoemd in de *Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018*. De provincie beschermt wat moet, en inspireert waar dat kan.

2.1 Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen

De rol van de provincie is die van regelaar die samenwerkt met gemeenten, ontwikkelaars en initiatiefnemers om de kwaliteit van het landschap en de cultuurhistorie te behouden én te versterken.

Onderwerp	**Verandering**
Cultuurhistorie en ruimtelijke ontwikkelingen	geen

2.2 Investeren in provinciale structuren

De provincie investeert in de structuren van provinciaal belang. Keuzes zijn in de eerste plaats gericht op behoud daarvan en op vergroting van de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast wil de provincie dat de structuren kunnen worden benut voor maatschappelijk en economisch rendement. Om daar kansen voor te creëren koppelt de provincie structuren aan provinciale gebiedsopgaven.

Onderwerp	**Verandering**
Kennis en netwerk	geen
Inzet van middelen	Focus op landgoederenzones, religieus erfgoed, stolpenstructuren, minder op industrieel erfgoed.
Provinciaal erfgoedregister	geen
De Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen	Discussiepunt 1. (zie hieronder)
Restauratiebehoefte	Geactualiseerde cijfers
Benutting	Meer aandacht voor de maatschappelijke verbindende waarde van erfgoed door ondersteuning van culturele ANBI's (vrijwilligersorganisaties) die zich richten op maatschappelijk gebruik van erfgoed.
Professionele Monumentenorganisaties (POM's)	Aandacht voor een oplossing waarbij de ANBI's zich kunnen concentreren op programmering en uitvoering van activiteiten en de POM's op de instandhouding van het erfgoed door overname.
Restauratieambacht	geen
Extra mogelijkheden voor historische windmolens	geen
Verduurzaming koppelen aan restauratie	Discussiepunt 2. (zie hieronder)
Unesco werelderfgoed	Actualisatie uitvoeringsprogramma 2022-2026
Provinciale Atlas	Aandacht voor diversiteit en inclusiviteit van de collectie: onderzoek en aankoopbeleid.

Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland	Aandacht voor diversiteit en inclusiviteit in historische verhalen o.a. via samenwerkingsverbanden.

Toelichting discussiepunt 1. De Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen
De piramidale hoofdvorm van de historische stolpboerderij is bepalend voor de identiteit van het Noord-Hollandse landschap. Het geleidelijk verdwijnen van de stolpboerderij betekent op termijn een afkalving van deze identiteit. Om inzicht te krijgen in de afname van het stolpenbestand hebben Gedeputeerde Staten in 2020 opdracht gegeven aan Mooi Noord-Holland tot het maken van de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen. De opdracht is op 15 juli 2021 opgeleverd. De waarderingskaart met onderzoeksrapport en beleidsadvies is als bijlage toegevoegd aan het beleidskader erfgoed en cultuur.
De waarderingskaart is een middel om samen met gemeenten, eigenaren en erfgoedpartijen tot een betere bescherming van stolpboerderijen te komen en ervoor te zorgen dat de landschappelijke kwaliteit niet verder achteruit gaat. De stolpenkaart bevat dan ook naast een geclassificeerd overzicht van alle stolpen in Noord-Holland, door gemeenten en betrokken organisaties afgestemde beleidsaanbevelingen voor provincie en gemeenten.
Uit het onderzoeksrapport blijkt dat er gemiddeld twintig historische stolpen (tot bouwjaar 1965) per jaar verdwijnen, op een totaal van 4.846 stolpen. Daar staat tegenover dat er 114 meer historische stolpen zijn dan tot nu toe bekend waren, en dat er tegenover de sloop van historische stolpen 595 op de oude plaats zijn teruggebouwd. Dit plaatst de identiteitsvraag in een ander perspectief. Als we echter onder 'identiteit' verstaan een overlevering van waarden over meerdere generaties, dan staat deze identiteit onder druk door de voortgaande sloop van historische stolpen en wordt deze (nog) niet gecompenseerd door de nieuwe stolpen.
De aanbevelingen kunnen worden gebundeld in denkrichtingen die variëren in de mate waarin de provincie stuurt op behoud van historische stolpen: van inspireren van private en publieke partijen tot het instrueren van gemeenten. Op basis van de met u te voeren discussie, zullen wij beleid ontwikkelen.

Keuze voor beleid
De waarderingskaart is een middel om samen met gemeenten, eigenaren en erfgoedpartijen tot een betere bescherming van stolpboerderijen te komen. Naast een geclassificeerd overzicht van alle stolpen in Noord-Holland bevat de kaart beleidsaanbevelingen voor provincie en gemeenten. Deze aanbevelingen komen overeen met onderstaande denkrichtingen.

1. De waarderingskaart dient vooral als **stimulans** en ter inspiratie voor ruimtelijke ontwikkelingen. Deze publieke kenniskaart geeft inzicht in de waarden van de stolpen en hun erven, en stimuleert partijen om te investeren in behoud en ontwikkeling.
2. De kaart kan ook dienen als basis voor inzet van **provinciale** instrumenten voor **bescherming**, herbestemming en financiering. Het huidige aantal provinciaal beschermde stolpen bedraagt 87. De provincie kan binnen de huidige budgetten tot maximaal 150 provinciaal beschermde stolpen opnemen, zodat er sprake kan zijn van een goede representativiteit binnen de stolpenstructuren.
3. Een verdergaande mogelijkheid is om **gemeenten** te verzoeken zelf tot een betere **bescherming** tegen sloop van stolpen te komen. Dit kan door waardevolle stolpen op te nemen in de gemeentelijke omgevingsplannen, door uitbreiding van de gemeentelijke erfgoedregisters of door betere begeleiding van partijen die leegstaande stolpen willen herbestemmen.

4. Naast de opties 1, 2 en 3 kunnen gemeenten worden geïnstrueerd om een sloopvergunningstelsel te gaan hanteren voor geclassificeerde stolpen uit de stolpenkaart. Als toch tot sloop moet worden overgegaan, wil de provincie dat er binnen de stolpenstructuren – zoals genoemd in de *Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018* en in de waarderingskaart – een herbouwplicht komt van een object met dezelfde hoofdvorm en van gelijke proporties. Dit is een uitbreiding van de huidige regelgeving binnen het Bijzonder Provinciaal Landschap.

   Dit heeft als gevolg voor gemeenten dat zij van de provincie richtlijnen krijgen voor het invoeren van een sloopvergunningstelsel. Dit leidt tot een twintigtal extra aanvragen per jaar in de hele provincie.

Financiële en juridische gevolgen

Ad. 1 geen

Ad. 2 Financieel: Bij voltooide uitbreiding van de lijst van 87 tot 150 stolpen stijgt het restauratiebudget voor provinciale monumenten van € 400.000 naar € 500.000 per jaar, het onderhoudsbudget van € 150.000 maar € 180.000 per jaar. Dit zal zich voordoen vanaf 2023 omdat de plaatsing geleidelijk gaat en omdat in 2022 en 2023 nog geput kan worden uit de restanten in de reserve. Eventueel benodigde extra middelen voor herbestemming kunnen binnen de revolverende leenfaciliteit van het NH Fonds voor monumenten ad € 9,1 mln worden gevonden.

Juridisch: Plaatsing zal gaan op basis van het beleid van de provincie dat zijn vertaling zal vinden in een instructie aan gemeente op basis van de Omgevingsverordening NH 2022 tot opname van provinciale monumenten in gemeentelijke omgevingsplannen. Op deze manier wordt de bescherming van de stolpen verankerd. Voorstel is om eigenaren niet tot bescherming te verplichten zodat met beroep en bezwaar geen rekening hoeft te worden gehouden.

Ad. 3 Financieel: Kan binnen de bestaande leencapaciteit van het NH Fonds voor Monumenten ad € 9,1 mln worden gevonden.

Juridisch: geen gevolgen voor Omgevingsverordening, wij verzoeken de gemeenten, instrueren hen niet.

Ad. 4 Financieel: Op basis van 20 aanvragen sloopvergunning per jaar is dat 20 x 3000 = € 60.000 per jaar aan tegemoetkoming van de aanvrager in de kosten voor het verplichte bouwhistorisch onderzoek.

Juridisch: betreft instructie aan gemeenten op basis van Omgevingsverordening

De benodigde middelen voor optie 2 kunnen uit de reserve monumenten betaald worden als de loods herbestemming ad € 130.000 niet meer uit de reserve gefinancierd wordt maar uit het opdrachtenbudget 6.4.1 ad € 235.000, voor herbestemming monumenten. De middelen voor optie 4, € 60.000, kunnen uit hetzelfde opdrachtenbudget beschikbaar gesteld worden.

Toelichting discussiepunt 2. Verduurzaming koppelen aan restauratie / Bijbestemming en Herbestemming

De provincie wil inzicht krijgen in de effecten van klimaatverandering op monumenten en archeologische vindplaatsen in Noord-Holland. Met het Rijk participeert de provincie in IPO-verband in een verkenning van klimaatadaptatie en cultuurhistorie. Een klimaatstresstest cultuurhistorie zal inzicht geven in wat de daadwerkelijke gevolgen voor de (archeologische) monumenten in Noord-Holland zijn. Het onderzoek van het Rijk geeft een goede aanvulling op de kansen voor ingrepen. Vervolgens zal de provincie bekijken hoe de resultaten toegepast kunnen worden in het provinciale beleid.

Het energieverbruik terugdringen is een van de grootste opgaven voor de gebouwde omgeving in de komende decennia. Omdat het erfgoed ook in energiegebruik toekomstbestendig moet zijn, koppelt de provincie steeds energiebesparende en energieopwekkende maatregelen aan de restauratiebehoefte en zo mogelijk aan de te verwachten gevolgen van verdroging voor de fundamenten van monumenten.
Binnen de restauratieregelingen ligt de prioriteit bij restauratieopgaven van niet-woonhuismonumenten en van stolpboerderijen die aantoonbaar gaan verduurzamen.
Specifiek ondersteunt de provincie stichtingen met ANBI-status die werken aan behoud en benutting van erfgoed met een hoge mate van publieksgerichtheid (bijbestemmen). Ook geeft de provincie voorrang aan regelingen voor de professionele organisaties voor monumentenbehoud, die in staat zijn om lastige herbestemmings- en verduurzamingsopgaven op te pakken en duurzaam continu gebruik weten te realiseren. De nog onvoorziene gevolgen van verdroging voor de fundamenten van gebouwde monumenten kunnen tot aanzienlijke kostenverzwaring leiden die invloed hebben op de haalbaarheid van bovenstaande opgaven.

Keuze voor beleid

1. Het NH Fonds voor Monumenten biedt ruimte tot 2030 om in verduurzaming door middel van laagrentedragende financiering te voorzien. Restauratiesubsidies blijven hiernaast onverkort van kracht voor restauraties. Er komt een **andere verdeling** van de restauratiesubsidies omdat we willen dat aantoonbare verduurzaming een hoger subsidiepercentage voor restauratie oplevert. Het gaat dus steeds om een combinatie van restauratie en verduurzaming. Alleen restaureren kan wel, maar levert een lager subsidiepercentage op. De provincie geeft voorrang aan stichtingen met ANBI-status en professionele organisaties voor monumentenbehoud.

2. Als de provincie een **rol als regelaar en (beleids)ontwikkelaar** gaat spelen, kan dit door bijvoorbeeld te onderzoeken hoe en in welk geval energiemaatregelen het meest renderen tegen de achtergrond van toekomstig gebruik, door bij gemeenten te agenderen waar verduurzaming in de toekomst onvermijdelijk samengaat met maatregelen tegen de gevolgen van verdroging voor de fundering van monumenten; of door kennisnetwerken voor zowel gebouwde als archeologische monumenten te initiëren.

Financiële en juridische gevolgen

Ad. 1 Financieel: Als het gaat om verduurzaming, herbestemming en bijbestemming, biedt het NH Fonds voor Monumenten tot 2030 ruimte om hierin door middel van laagrentedragende financiering te voorzien. Het heeft geen gevolgen voor de restauratiesubsidies, alleen voor de soort projecten/aanvragers.

Juridisch: Aanpassing van de Uitvoeringsregelingen subsidies restauratie. Bij de tender worden meer punten toegewezen voor verduurzamingsmaatregelen, aan culturele ANBI's en professionele organisaties voor monumentenbehoud.

Ad. 2 Financieel: Er zal een nader te bepalen capaciteitsuitbreiding nodig zijn om de rol invulling te geven en bijbehorende activiteiten te initiëren.

Juridisch: Mogelijk zijn er toekomstige gevolgen voor de Omgevingsverordening.

2.3 Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde

De provincie heeft wettelijke taken op het gebied van archeologie en beheert het archeologisch depot. Het depot is ondergebracht in archeologiemuseum Huis van Hilde in Castricum. Het beheer en management van Huis van Hilde zijn een belangrijk onderdeel van het provinciaal archeologiebeleid.

Onderwerp	**Verandering**
Verdrag van Valetta	geen
Huis van Hilde, taken en werkzaamheden	Inzet voor specifieke doelgroep gezinnen NH en onderwijs.
Huis van Hilde, museumstatus en positionering	Verantwoordelijkheid provincie en museumregistratie leidt tot verandering in werkwijze en organisatie. Ontwikkeling (digitale) programma's voor scholen, inzet vrijwilligers. Meer specifieke aandacht voor diversiteit en inclusiviteit in het tentoonstellingsbeleid.

Hoofdstuk 3. Herbestemming – Behoud door verduurzaming

Doel: Duurzame benutting van incourant gebouwd erfgoed

Herbestemming van gebouwd erfgoed blijft de komende jaren een belangrijke maatschappelijke opgave. Demografische en economische ontwikkelingen leiden tot steeds meer leegstand van (vooral) religieus en agrarisch erfgoed. Duurzame benutting is echter een wezenlijk andere opgave dan restauratie van monumenten. Restauratie en onderhoud richten zich meer op ingrepen aan het object zelf en continuering van gebruik, terwijl de (her)ontwikkeling van erfgoed vaak een gebiedsontwikkeling is. Dit vraagt om een andere aanpak en om een instrumentarium waarmee de provincie maatwerk kan leveren.

3.1 Ontwikkelen van kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand

Onderwerp	Verandering
Monumentenmonitor Noord-Holland	geen
Kennisnetwerk	Wegwijzer monumenten uitbreiden.

3.2 Stimuleren van het duurzaam gebruik van erfgoed

Naast herbestemming alleen zijn ook tijdelijk gebruik en maatregelen om huidig gebruik te verlengen onderdeel van herbestemming. Dan gaat het bijvoorbeeld om een tijdelijke functie die de bekendheid van en het draagvlak voor een monument vergroot

Onderwerp	Verandering
Loods Herbestemming	geen
Ondersteunen in de uitvoering	Duurzame benutting. Specifiek ondersteunen van stichtingen met een ANBI-status die die werken aan behoud en benutting van erfgoed met een hoge mate van publieksgerichtheid. Voorrang geven aan regelingen voor de POM's. Zie ook discussiepunt 2.
Noord-Hollands Fonds voor Monumenten (Fonds Herbestemming)	geen

Hoofdstuk 4. Culturele infrastructuur – Ontwikkelen bovenlokaal netwerk

Doel

Goed regionaal bereikbare en toegankelijke culturele infrastructuur met voldoende diversiteit

De culturele infrastructuur behoort tot de kerntaken van het cultuurbeleid van de provincie. Het diverse aanbod van de culturele instellingen draagt bij aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving van Noord-Holland. Het gevarieerde culturele aanbod staat echter onder druk als gevolg van covid-19 en de grote tekorten die gemeenten hebben op andere gemeentelijke taken. Het verdwijnen van culturele instellingen heeft effect op de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van de regio. Het in stand houden van culturele voorzieningen is echter primair een taak van de gemeenten en van de Rijksoverheid.
De provincie stimuleert regionale samenwerking van gemeenten en culturele instellingen. De aantrekkingskracht van culturele voorzieningen in een regio is grotendeels afhankelijk van de bereikbaarheid, toegankelijkheid en de kwaliteit ervan. Dit betekent dat de culturele infrastructuur een regionale opgave is met een belangrijke taak voor de provincie als partner en verbinder. Ook voor het Rijk vormen de (stedelijke) cultuurregio's meer en meer een belangrijke samenwerkingspartner waar het beleid van OCW en de rijksfondsen op wordt afgestemd.

4.1 Stimuleren van regionale samenwerking

De provincie stimuleert regionale samenwerking door te participeren in netwerken van culturele infrastructuur en door samenwerkingsprojecten tussen gemeenten en tussen culturele instellingen te subsidiëren.

Onderwerp	Verandering
Stedelijke Cultuurregio	Ontwikkelingen rondom en het belang van de stedelijke cultuurregio's.
Regionale samenwerking gemeenten	Discussiepunt 3. (zie hieronder)
Samenwerking binnen de MRA	Inzet en resultaten Regioprofiel MRA
Samenwerking binnen de NHN	Resultaat van eerder beleid: cultuurprofiel NHN en ondersteuning bij de uitwerking.
Stimuleringsregeling	Discussiepunt 3. (zie hieronder)

Toelichting discussiepunt 3. Regionale samenwerking gemeenten en Stimuleringsregeling

De effecten van de covid-19 maatregelen plaatst de Noord-Hollandse culturele infrastructuur voor een grote uitdaging. Hierdoor en als gevolg van bezuinigingen zijn niet alle gemeenten in staat een diverse culturele infrastructuur overeind te houden.
Als gevolg van de coronacrisis is er de verwachting dat de culturele infrastructuur wordt versterkt door (strategische) samenwerkingen waarbij de maatschappelijke rol en de functie van cultuur als verbinder (maatschappelijke cohesie) meer nadruk krijgen. De meerwaarde van cultuur voor de leefomgeving stimuleert nieuwe verbindingen met andere domeinen.

Keuze voor beleid

De provincie kan intensiever invulling geven aan de rol van partner en verbinder van regionale netwerken door:

1. Intensiveren van onze inzet op de samenwerking in de MRA en NHN.

In de MRA is onze rol als partner en verbinder van gemeenten van grote meerwaarde gebleken bij de totstandkoming van het regioprofiel en het daaruit voortvloeiende MRA samenwerkingsprogramma Kunst, cultuur en erfgoed en recent bij de uitwerking van het noodfonds cultuur waar de provincie het proces als aanjager initieerde. Onze rol kan doorgezet en verder uitgewerkt worden, ook gezien de noodzaak tot samenwerking om een antwoord te bieden op de lange termijn impact van de covid-19 maatregelen op de regionale culturele infrastructuur. Voor NHN kan op een zelfde manier inzet gepleegd worden om de regionale samenwerking verder gestalte te geven door middel van ondersteuning bij de uitwerking van het regioprofiel in een gezamenlijk uitvoeringsprogramma.

2. Verhogen bijdrage en verruimen doelgroepen stimuleringsregeling.
De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen met de Uitvoeringsregeling subsidie stimulering regionale samenwerking cultuur. De regeling is gericht op gemeenten en op samenwerking tussen culturele instellingen. Door de hefboomfunctie stimuleert de regeling de ontwikkeling van incidentele samenwerking naar een structureel regionaal samenwerkingsverband. Hierdoor wordt bijgedragen aan het toegankelijk houden van de culturele infrastructuur en het bevorderen van cultuurparticipatie van een breed publiek. Er kunnen ruimere criteria worden toegepast bij de doelgroepen zodat bijvoorbeeld jonge makers, broedplaatsen, presentatie instellingen en jeugdtheatergezelschappen in aanmerking komen. Het jaarlijkse subsidieplafond van de uitvoeringsregeling kan tevens worden opgehoogd van € 106.000 naar € 200.000.

Financiële en juridische gevolgen

Ad 1 Financieel: Uitbreiding van de ambtelijke capaciteit met nader te bepalen fte.
Juridisch: Geen

Ad 2 Financieel: Financiering door middel van een verschuiving van budget uit het huidige opdrachtenbudget programma 6.3.2, opdrachten projecten historische structuren vergroten (€ 94.000).

Juridisch: Regeling aanpassen door ruimere criteria toe te passen bij de doelgroepen.

4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk

Probiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit. De provincie ziet de bibliotheekfunctie als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en richt haar activiteiten daarom vooral op het regionaal bereikbaar, toegankelijk en relevant houden van de bibliotheek.

Onderwerp	Verandering
Provinciaal bibliotheeknetwerk	Geactualiseerd n.a.v. bibliotheekconvenant 2021-2024

4.3 Kwaliteitsbevordering van cultuureducatie in het basisonderwijs

De provincie neemt deel aan het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 en stelt hiervoor cofinanciering beschikbaar. Hiermee wordt, aansluitend op de landelijke regeling CMK3, invulling gegeven aan onze provinciale rol als partner.

Onderwerp	Verandering
CMK 3	Geactualiseerd n.a.v. nieuwe CMK periode: Provinciale bijdrage, doelen en aantal participanten.
Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs	geen

Overige discussiepunten

Toelichting discussiepunt 4. Vrijwilligers
Vrijwilligers zijn actief bij beheer, behoud en exploitatie van monumenten, betrokken bij archeologie en dragen zorg voor ondersteunende processen bij culturele organisaties zoals bibliotheken, musea en podia. Door de coronacrisis zijn veel vrijwilligers gestopt en daarnaast speelt dat het bestand aan vrijwilligers vergrijst en zij met het ouder worden niet alle taken op zich willen of kunnen nemen.
Er is onderscheid tussen verschillende groepen vrijwilligers, zij die bij erfgoed betrokken zijn (erfgoedvrijwilligers) en zij die culturele organisaties ondersteunen.

Erfgoedvrijwilligers spelen een belangrijke rol bij het behoud en beheer van het erfgoed. Ze zijn veelal georganiseerd in verenigingen of stichtingen en hun kennis en kunde varieert van geïnteresseerde leek tot erfgoedspecialist. Ook zijn veel erfgoedvrijwilligers betrokken bij archeologieprojecten, zoals via de AWN. Sommige erfgoedverenigingen hebben moeite om nieuwe leden te werven en kampen met vertrek van leden door de coronacrisis en door vergrijzing. Andere verenigingen bloeien juist op doordat in coronatijd meer (jonge) mensen uit de directe omgeving betrokken raakten.
In het huidige cultuurbeleid van de provincie spelen erfgoedvrijwilligers een nadrukkelijke rol bij:

Huis van Hilde
Huis van Hilde is bij uitstek een vrijwilligersorganisatie. Bijna 100 mensen opereren daarbij onder supervisie van de provincie en zetten hun kennis en ervaring in om bezoekers en scholen te ontvangen. Ze worden daartoe getraind en geschoold door de professionele krachten van het museum Huis van Hilde en het archeologisch depot.

Archeologie
Voor de tien archeologie gebieden organiseert het Steunpunt Monumenten en Archeologie per gebied regio-bijeenkomsten, stelt het een regionaal kennisdocument op en geeft het de archeoglossy uit. Bij deze activiteiten wordt een breed publiek betrokken, waaronder erfgoedverenigingen en omwonenden.
Er worden nauwe relaties onderhouden met de verschillende (onderwater-) archeologieverenigingen in Noord-Holland als het gaat om activiteiten, vondsten, berging en duiding.

Steunpunt Monumenten Archeologie
Het Steunpunt richt zich primair op de ondersteuning van gemeenten maar betrekt een brede groep van organisaties uit het erfgoedveld bij de kennisbijeenkomsten, contactdagen, expertmeetings en case studies. Dit varieert van eigenaren van maatschappelijk vastgoed (POM's) tot erfgoedverenigingen zoals Stichting Oer-IJ.

Ook ondersteunt het Steunpunt middels een extra matching van rijksmiddelen de Digitale Erfgoedcoach. Deze functie ondersteunt erfgoedorganisaties door:

- Digitaal Erfgoed Loket: begeleiding bij het opstellen van informatie- en digitaliseringsbeleid voor de lange termijn;
- Deskundigheidsbevordering digitalisering en digitale collecties;
- Intervisie en verbinding met het landelijke netwerk.

Gebouwd erfgoed; beheer en behoud
De erfgoedspecialisten die zich als vrijwilliger inzetten - vaak gepensioneerde experts-, zijn belangrijk bij het gebouwde erfgoed in verband met restauratie, verduurzaming en planvorming voor economische en maatschappelijke benutting van erfgoederen zoals windmolens, hofjes en kerken. Veelal zijn dit goed georganiseerde groepen (stichtingen en verenigingen met een ANBI-status) met veel (technische) kennis van zaken en beschikken ze over eigen (landelijke) netwerken waar kennis wordt gedeeld.

Culturele organisaties
Bij culturele organisaties spelen vrijwilligers een rol als gastvrouw/-heer; kaartcontroleur, begeleider in de bibliotheek etc. Zij worden begeleid door professionele krachten van de organisatie. Voor sommige culturele organisaties geldt dat vrijwilligers, vanwege de kosten, de professionele krachten kunnen verdringen. Daarmee is ook de aanwezige deskundigheid binnen de organisatie niet altijd meer gegarandeerd. Culturele instellingen die (bijna) alleen op vrijwilligers draaien vanwege de kostenaspecten zijn zeer kwetsbaar. Hier manifesteert zich een arbeidsmarktprobleem en/of een financieel probleem met het in stand houden van culturele instellingen.
Voor de maatschappelijk-culturele instellingen die veel werken met vrijwilligers staan vanuit het economisch herstel en duurzaamheidsfonds middelen ter beschikking om middels gemeentelijk projecten ondersteund te worden.

Ondersteuning erfgoedvrijwilligers
Via landelijke programma's en landelijke netwerken worden erfgoedvrijwilligers/-organisaties op verschillende manieren ondersteund. Enkele voorbeelden:

- Subsidies voor professionalisering/projecten via het Fonds voor Cultuurparticipatie
  - Archeologieparticipatie
  - Creatief gebruik digitaal erfgoed
  - Immaterieel erfgoed
  - Erfgoed: 'gelijk speelveld voor actieve erfgoedparticipatie'
- RCE-handreiking voor gemeenten 'De kracht van vrijwilligers'
- Website: www.erfgoedvrijwilliger.nl met o.a. e-learning en een vacaturebank
- Website Stichting Archeologie en Publiek: www.publieksarcheologie.nl
- Website RCE: www.cultureelerfgoed.nl met informatie over fondsen, crowdfunding, overzicht participatieve regelingen, stappenplan voor het doen van aanvragen.
- E-learning platform 'Leer je Erfgoed' voor erfgoedvrijwilligers. Via het platform kan men diverse modules volgen. Van materiaalkennis tot veilig werken.
- AWN- Nederlandse archeologievereniging: www.awn-archeologie.nl. Organiseert netwerkactiviteiten en stimuleert *communities of practice*.
- (Digitale) Erfgoedlabs van de Erfgoedacademie

Rol provincie Noord-Holland
In heel Nederland is zo'n 5% van de bevolking ouder dan 15 jaar actief als vrijwilliger bij culturele organisaties. Dat zijn in Noord-Holland minimaal 120.000 mensen die wekelijks meehelpen om cultuur toegankelijk te maken en te houden. Van amateurkunstverenigingen tot archeologische

onderzoeken. In Noord-Holland zijn er alleen al bij musea, podia en bibliotheken bijna 60.000 vrijwilligers actief (bron CBS).

Binnen de kaders van de huidige provinciale rol in de culturele infrastructuur en gezien het karakter van de werkzaamheden en inbedding in de culturele organisaties, zien we geen rol voor de provincie om de vrijwilligers in de culturele sector te ondersteunen. Voor de erfgoedvrijwilligers zijn er meer mogelijkheden. Hoewel het niet duidelijk is om hoeveel vrijwilligers het hierbij precies gaat, is wel duidelijk dat het in Noord-Holland om aanzienlijke aantallen gaat. Op basis van de huidige provinciale inzet en de landelijke initiatieven kan gesteld worden dat er al veel mogelijkheden beschikbaar zijn voor ondersteuning van de erfgoedvrijwilligers. Extra inzet zal, gezien de aantallen vrijwilligers (-groepen/verenigingen) dan ook relatief veel middelen vragen.

Mede door het ondertekenen van het Verdrag van Faro door het Rijk en de herziening van de Erfgoedwet, zal ook de provincie meer aandacht schenken aan de maatschappelijke en verbindende waarde van Erfgoed en het belang van deelname aan de beleving van erfgoed door de samenleving. Binnen de kaders van de provinciale verantwoordelijkheid en de rol die we nemen, zijn er mogelijkheden voor extra inspanningen. Deze zijn opgenomen in het Concept beleidskader erfgoed en cultuur:

- De provincie ondersteunt stichtingen met de status van algemeen nut beogende instellingen (ANBI), die werken aan behoud en benutting van erfgoed én zich richten op publieke betrokkenheid door:
    - Het aanbieden van expertise door onze Loods herbestemming en de tijdelijk inzet van duurzaamheidscoaches uit het programma economisch herstel en duurzaamheidsfonds,
    - Het scheppen van gunstige subsidievoorwaarden bij restauratie voor ANBI's.

- Waar het religieus erfgoed betreft, bevorderen we overname van het monument door professionele monumentenorganisaties (POM) ten einde de erfgoedvrijwilligers te ontlasten van de instandhouding en hen volop de ruimte te geven tot maatschappelijke benutting van het monument.
    - POM's nemen het monument voor 1 euro over en dragen zorg voor fysiek beheer, herstel, restauratie en verduurzaming. Dit wordt primair ingezet voor religieus erfgoed. De Loods herbestemming speelt een rol als stimulator van dit proces.

We leggen PS voor of een meer uitgebreide ondersteuning van vrijwilligers gewenst is en dan met name met de vraag welk 'gat' de provincie dan zou moeten vullen omdat er al veel beschikbaar is. Deze uitbreiding zou additioneel moeten zijn op de hierboven genoemde inzet van het Rijk en de huidige inzet van de provincie zoals in het conceptbeleidskader erfgoed en cultuur is opgenomen. Een vergelijking met vijf ander provincies (zie hieronder), laat zien dat voor extra inspanningen ten behoeve van het erfgoed, op basis van het aantal inwoners en buiten de huidige ondersteuning door de provincie, tussen de € 400.000 - € 800.000 per jaar nodig is. Gelderland, Zuid-Holland en Utrecht stellen bijvoorbeeld middelen beschikbaar voor cursussen, specifieke bijeenkomsten en een speciale website voor erfgoedvrijwilligers tot aan een leerstoel voor de regionale geschiedenis toe.
Er zijn weinig mogelijkheden binnen de begroting van de beleidsdoelen 6.2, 6.3 en 6.4 voor uitbreiding van de taken, behalve de ruimte die ontstaat door bestaande budgetten anders te verdelen of in te vullen.

Toelichting discussiepunt 5. Culturele Infrastructuur
Op het BOT overleg van 22 maart 2021 zijn er qua cultuurbeleid door de verschillende statenleden ideeën aangedragen voor nieuw beleid. Naar aanleiding daarvan is een verkenning gedaan om eventuele effecten van nieuw beleid in kaart te brengen met daarbij de kosten van mogelijke nieuwe maatregelen. Hieronder volgt een korte samenvatting van de bevindingen.

Aan de hand van enkele thema's, zowel genoemd door de statenleden als passend bij de landelijke en provinciale ontwikkelingen is een quickscan gemaakt. Hierbij is gekeken bij een aantal provincies (Gelderland, Overijssel, Utrecht, Groningen, Zuid-Holland) welk **beleid** hier voor is, wat de **doelstelling** van dit beleid is, welke **instrumenten** voorhanden zijn en welk **budget**.

Onderzochte thema's:

1. Inzet op het **maatschappelijke** domein (kunst en erfgoed inzetten voor maatschappelijke vraagstukken en doelen). Inzetten van kunst en cultuur op andere maatschappelijke domeinen. Bijvoorbeeld zorg, welzijn, sociale cohesie, ouderen).
2. Ondersteuning van **professionele kunsten** (klein, middel en groot) ten behoeve van een vitale, weerbare en wendbare sector. Dus zorgen dat aanbodskant en de infrastructuur groeit en bloeit.
3. Stimuleren **regionale samenwerking**, creëren van meerwaarde (doelen, vormen, etc).
4. Versterken **regionale bestuurskracht** op het gebied van cultuur en erfgoed. Wat is een goed schaal tussen lokaal, en de grotere regionale samenwerking in MRA en NHN verband.
5. **Vrijwilligers**. Wat doet men rondom vrijwilligers op het gebied van cultuur en erfgoed.
6. Bevorderen van **inclusie en diversiteit** in de kunsten en in erfgoed. Toegankelijkheid/ stimuleren van bezoek aan kunst (toegankelijk).

Aan de hand van bovengenoemde thema's zijn de cultuurnota's van een vijftal provincies doorgenomen. Dit zijn provincies waar we ons aan kunnen spiegelen of waar we wat van kunnen leren: Gelderland, Overijssel, Utrecht, Groningen, Zuid-Holland.
Tevens zijn de financiële paragrafen doorgenomen (hoeveel budget per thema en mogelijk ook hoeveel fte inzet). Deze bedragen zijn omgerekend op basis van het aantal inwoners naar de Noord-Hollandse situatie.

In het algemeen blijkt dat de provincies vooral verschillen in de wijze waarop professionele kunstinstellingen worden ondersteund en in hoeverre zij een verbindende rol spelen bij het samenbrengen van (regionale) culturele organisaties, lokale culturele initiatieven en lokale overheden. Met uitzondering van Noord- en Zuid-Holland hebben alle provincies beleid en subsidies voor de professionele kunsten. Bijna alle provincies stimuleren hiermee de podiumkunsten, beeldende kunst en talentontwikkeling. Ze gebruiken een deel van het budget om in te zetten op matching met de Basisinfrastructuur (BIS) van het Rijk en de rijksfondsen. Ook worden deze budgetten ingezet bij de uitvoeringsprogramma's van de stedelijke regio's.
De ondersteuning van sommige provincies aan professionele kunsten heeft te maken met het feit dat in die provincies geen grote steden (G4) zijn. De G4, maar ook steden als Haarlem en Zaanstad hebben grote budgetten voor instandhouding van hun culturele infrastructuur en beschikken ook over aanmerkelijk meer BIS-instellingen die subsidie van het Rijk krijgen. Ter vergelijking:
Het totale bedrag aan provinciale investeringen in Kunst en Cultuur (zonder lokale pers/media) bedroeg in 2017 € 243,7 mln (bron CBS). Gelderland droeg daar 15% aan bij, Noord-Holland 2%. Kijken we naar de gemeenten, dan bedragen de investeringen in cultuur in totaal € 1,651 miljard. De Gelderse gemeenten droegen daar 9% aan bij en Noord-Hollandse gemeenten 20%.

Niet alle inzet van provincies is goed verglijkbaar wat de uitwerking van het beleid en de daarmee samenhangende wijze van financieren betreft. De erfgoedhuizen in Zuid-Holland en Gelderland verrichten een uitgebreid takenpakket (van monumentenzorg, archeologie, wettelijke taken, ondersteuning gemeenten tot aan onderhoud groen) dat in Noord-Holland is verdeeld over meerdere interne afdelingen (Huis van Hilde, sector Groen) en externe partners (Steunpunt monumenten en archeologie).

Wel zijn er inspirerende voorbeelden van hoe er kan worden samengewerkt aan het versterken van de culturele infrastructuur zoals de cultuur- en erfgoedpacten in Gelderland, die deels in samenwerking met Overijssel zijn. Ook blijkt dat de regionale cultuurprofielen en de daarbij horende uitvoeringsprogramma's zorgen voor versterking van de netwerken waarin gemeenten, provincie en culturele organisaties participeren.

We leggen PS voor of een meer uitgebreide taak en rol van de provincie gewenst is voor de culturele infrastructuur. De vergelijking met de vijf andere provincies laat zien dat deze op jaarbasis tussen de 1,4 mln en 6,1 mln besteden aan ondersteuning van de professionele kunsten. Omgerekend naar Noord-Holland zou het gaan om bedragen tussen de € 2,95 mln en € 15,1 mln. Hoewel de professionele kunsten in Noord-Holland qua omvang en dichtheid aanzienlijk verschillen van sommige andere provincies, kan deze berekening dienen als referentiekader.
Financieel zijn er weinig mogelijkheden binnen de begroting van de beleidsdoelen 6.2, 6.3 en 6.4, behalve de ruimte die ontstaat door bestaande budgetten anders te verdelen of in te vullen.

Concept beleidskader cultuur 2022 >

Provincie Noord-Holland, september 2021

Registratienummer: 1694947/1694974

Inhoud

Voorwoord 3

1. Inleiding 5

1.1 Achtergrond actualisering beleid 5

1.2 Uitgangspunten cultuurbeleid 6

1.3 Rollen en instrumenten 7

2. Cultuurlandschap – Kwaliteit door ontwikkelen 9

2.1 Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen 10

2.2 Investeren in provinciale structuren 11

2.3 Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde 19

2.4 Financieel kader 22

3. Herbestemming – Behoud door verduurzaming 23

3.1 Ontwikkelen van kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand 25

3.2 Stimuleren van het duurzaam gebruik van erfgoed 26

3.3 Financieel kader 28

4. Culturele infrastructuur – Ontwikkelen bovenlokaal netwerk 29

4.1 Stimuleren van regionale samenwerking 30

4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk 34

4.3 Kwaliteitsbevordering van cultuureducatie in het basisonderwijs 35

4.4 Financieel kader 37

5. Uitvoeringspartners 38

6. Monitoring en evaluatie 40

7. Financiën 41

Bijlage Wettelijke taken en bestuurlijke afspraken 43

Voorwoord

Het mag best wat vaker gezegd worden: de provincie Noord-Holland beschikt over een ongekende culturele rijkdom die het koesteren meer dan waard is. In de loop van de eeuwen is die opgebouwd door vele generaties Noord-Hollanders, geboren in deze streken of hiernaartoe gekomen van elders. In de fantastische historische beeldcollectie de Provinciale Atlas wordt dit al meer dan honderdvijftig jaar vastgelegd. In erfgoed en monumenten en in kunst en cultuur zien we gemeenschappelijke waarden, gevoel voor schoonheid en de sterke binding met het unieke landschap van onze mooie provincie. Onze gedeelde geschiedenis ligt erin besloten en ze bieden ons waardevolle perspectieven voor een gemeenschappelijke toekomst.

We zijn soms geneigd dit als vanzelfsprekend te zien, maar dat doet geen recht aan de inspanningen van al die mensen, van pure liefhebber tot gelouterde professional, om ons erfgoed en de levende cultuur in stand te houden, te verduurzamen en te versterken. Het doet dan ook pijn om te zien hoe de coronacrisis erin hakt, hoe zwaar die juist de cultuur en de kunstsector treft. De komende jaren moeten we als provincie moeilijke keuzes maken, maar we blijven ons hoe dan ook inzetten voor alles wat het leven de moeite waard maakt en waar de inwoners en bezoekers van Noord-Holland met zoveel belangstelling en plezier aan deelnemen.

In deze geactualiseerde cultuurnota blijven we daarom de lat hoog leggen. Ook dat past bij ons Noord-Hollanders. We weten wat we in onze mars hebben en maken slim gebruik van wat we hebben opgebouwd. Een goed voorbeeld daarvan is hoe we monumenten tegenwoordig slimmer herbestemmen door tegelijkertijd in te zetten op verduurzaming. Dat levert niet alleen goed hergebruik op, maar op termijn ook besparingen waar de generaties na ons van profiteren. De provincie werkt hierbij nauw samen met gemeenten en de betrokken instellingen en eigenaren.

We willen dat erfgoed en cultuur toegankelijk zijn voor de hele samenleving en dat iedereen ervan profiteert. Denk bijvoorbeeld aan de rol die bibliotheken spelen bij de bestrijding van laaggeletterdheid, maar ook als loket voor onafhankelijke, neutrale informatievoorziening. Zo belangrijk in een tijd van nepnieuws en desinformatie. Verder is voor onze provincie natuurlijk ook de toeristische aantrekkingskracht van erfgoed en cultuur van het grootste belang. Dat gaat van werelderfgoed tot technofestival. Alles heeft te lijden onder de pandemie, al verschilt het per sector en discipline. Toch ben ik optimistisch. Er ligt in Noord-Holland gewoon een ijzersterke basis. Die mag ons vertrouwen geven dat we deze crisis te boven kunnen komen, zeker als we waardevolle lessen ervan leren.

Het is een van de vele voorbeelden van hoe we gestaag verder werken en nieuwe uitdagingen het hoofd bieden, zodat we met elkaar kunnen blijven leren en volop genieten van al het moois en waardevols dat Noord-Holland te bieden heeft.

Zita Pels
gedeputeerde Erfgoed en Cultuur

Leeswijzer

Dit herziene beleidskader volgt op het beleidskader *Cultuur in Ontwikkeling 2017-2020*. Het is een actualisatie van het beleid op basis van evaluaties, bijeenkomsten met belanghebbenden en actuele ontwikkelingen. Hoofdstuk 2 tot en met 4 behandelen de opgave voor de thema's Cultuurlandschap, Herbestemming en Culturele Infrastructuur. Per opgave zijn de doelen en de bijbehorende activiteiten opgenomen. Er is aangegeven welke instrumenten ingezet worden om de doelen te realiseren en welke koppeling er is met andere programma's of projecten binnen de provincie. Ook is het beoogde resultaat in 2025 aangegeven en is het beschikbare financiële kader vermeld. In hoofdstuk 5 worden de organisaties genoemd die een rol spelen bij de uitvoering van het cultuurbeleid van de provincie. Hoofdstuk 6 beschrijft hoe het voorliggende cultuurbeleid wordt geëvalueerd/gemonitord. Hoofdstuk 7 biedt een overzicht van de verdeling van de financiële middelen. In de bijlage staat een overzicht van de wettelijke taken van de provincie en bestuurlijke afspraken met betrekking tot erfgoed en cultuur.

1. Inleiding

In 2020 heeft de coronapandemie ons culturele leven voor een groot deel stilgelegd. De impact van de virusuitbraak is ongekend groot, ook op de rijke Noord-Hollandse cultuursector. Medio 2021 staat de samenleving aan het begin van het herstel van deze crisis. De provincie heeft culturele instellingen waar mogelijk ondersteuning geboden, onder meer via het provinciale noodfonds. Samen met de betrokkenen blikt de provincie voorzichtig vooruit in het besef dat de definitieve artistieke, economische en maatschappelijke gevolgen nog niet bekend zijn.

Vanwege covid-19 is deze actualisatie van het beleidskader Cultuur een jaar uitgesteld. Het leek zinvol om de gevolgen van de crisis voor de culturele infrastructuur en het erfgoed zoveel mogelijk te kunnen meewegen. Gemeenten worden hard getroffen en het is de vraag of zij in de toekomst cultuur nog voldoende kunnen financieren. Hoe dan ook maakt de coronacrisis bepaalde opgaven urgenter. Het is hoog tijd om het gebouwde erfgoed te verduurzamen, maar ook andere culturele panden. Dat levert een bijdrage aan onze klimaatdoelstellingen én is zuiniger in gebruik. Tegelijkertijd maakt de coronacrisis het voor organisaties lastiger om te investeren in verduurzaming. De provincie stimuleert duurzaam gebruik en behoud van het erfgoed door bij restauratie van monumenten ook meteen te kiezen voor verduurzaming. Dit is gunstig voor het behoud van de historische structuren die zo kenmerkend zijn voor het Noord-Hollandse landschap, zoals de stolpenlinten.

Een onverwacht gevolg van de coronacrisis is dat bewoners sterker betrokken zijn geraakt bij hun leefomgeving. Meer mensen hebben cultuurinstellingen en erfgoederen in hun streek of regio bezocht. Bezoekers en bewoners herontdekken de cultuur in hun eigen omgeving. Culturele organisaties merken dat deze groepen zich willen herkennen in de geboden activiteiten. Zij hebben andere behoeften dan de internationale bezoekers. Dit is iets waar het beleid op moet inspelen. De provincie wil deelname aan cultuur door iedereen ondersteunen. Daarom zijn diversiteit en inclusiviteit belangrijke thema's. Dit komt onder meer tot uiting in het tentoonstellingsbeleid van archeologiemuseum Huis van Hilde en in de activiteiten van verhalenplatform Oneindig Noord-Holland.

1.1 Achtergrond actualisering beleid

Dit geactualiseerde beleidskader is gebaseerd op evaluaties van het lopende cultuurbeleid en naar aanleiding van bijeenkomsten met het culturele en erfgoedveld, evenals met de belangrijkste partners van de provincie. In 2019 is een voortgangsrapportage gemaakt van het cultuurbeleid 2017-2020. Daaruit volgden aanbevelingen om uitvoeringsregelingen beter te laten aansluiten op de behoefte van de doelgroepen en om de Monumentenmonitor up-to-date te houden. Verder waren er aanbevelingen over de rol van het Steunpunt Monumenten en Archeologie, over netwerk- en kennisbijeenkomsten, over de samenhang tussen de gebiedsgerichte benadering en het erfgoedinstrumentarium en over de resultaten van de Loods Herbestemming.

Vervolgens is in 2020 een deelevaluatie op de onderdelen erfgoed en herbestemming uitgevoerd. Uit gesprekken met spelers in het veld en een enquête onder gemeenteambtenaren bleek dat de bestaande beleidsinstrumenten voor erfgoed en herbestemming een effectieve stimulans vormen voor onderhoud, restauratie en duurzame benutting van erfgoed. De belangrijkste aandachtspunten die uit de enquête naar voren kwamen, waren: een overzicht van de informatie over erfgoed en herbestemming; een prominente plek voor verduurzaming (ook in combinatie met restauratie); de

samenhang van uitvoeringsregelingen met rijksinstrumenten en oog voor de rol van erfgoedvrijwilligers.

Impact covid-19
Omdat de covid-19-maatregelen grote gevolgen hebben voor de erfgoed- en cultuursector, is met de wethouders van de Noord-Hollandse gemeenten gesproken over de rol die de provincie kan vervullen bij het toekomstige cultuurbeleid. Daarnaast zijn rondetafelbijeenkomsten georganiseerd met het culturele en erfgoedveld om dieper in te gaan op wenselijke aanpassingen van het provinciale cultuurbeleid als gevolg van de coronacrisis. De uitkomsten en aanbevelingen zijn verwerkt in de thema's van dit cultuurbeleid. Hierbij komen zowel verduurzamingsmaatregelen en een sterkere partnerrol voor de provincie bij regionale samenwerking aan de orde, als de maatschappelijke rol van erfgoed en de betrokkenheid van erfgoedgemeenschappen.

1.2 Uitgangspunten cultuurbeleid

Cultuur en erfgoed dragen sterk bij aan de kwaliteit van de leefomgeving. Noord-Holland heeft veel culturele organisaties en initiatieven, monumenten, (wereld)erfgoed, bijzondere archeologische vindplaatsen en historische cultuurlandschappen. Dit levert een aantrekkelijk woon- en verblijfklimaat op. Tegelijkertijd zorgen de vele bezoekers uit binnen- en buitenland voor druk op culturele en toeristische voorzieningen. De provincie moet hierop inspelen bij het behoud van het historische cultuurlandschap.

Bij deze actualisatie zijn de speerpunten van het huidige cultuurbeleid gehandhaafd. Daarbij speelt het beleidskader in op een drietal opgaven: 1. transformatie van het cultuurlandschap; 2. leegstand, herbestemming en verduurzaming; 3. bereikbaarheid en toegankelijkheid van de culturele infrastructuur. Deze opgaven zijn nog onverminderd van kracht en vormen, onder meer door de blijvende impact van de covid 19-crisis, zo mogelijk nog een grotere uitdaging in de toekomst.

Transformatie van het cultuurlandschap
Het cultuurhistorisch landschap is net zo veranderlijk als het landschap zelf. Een van de speerpunten voor het beleid is dat cultuurhistorische waarden worden meegewogen bij ruimtelijke en economische ontwikkelingen. Voor erfgoed (zowel monumenten als archeologie) bieden de wettelijke kaders bescherming. Het provinciale beleid voor (archeologische) monumenten in de toekomst dient aan te sluiten bij aanstaande wijzigingen in de Erfgoedwet, bij klimaatveranderingen en bij de provinciale opgaven rondom klimaatadaptatie.

Leegstand, herbestemming en verduurzaming
De (dreigende) leegstand van monumenten tegengaan is een blijvende opgave. Volledig herbestemmen is niet altijd economisch en maatschappelijk haalbaar. Er zal – vooral bij religieus erfgoed – steeds vaker worden gekozen voor bijbestemming (een extra functie geven) waarbij sociaal-maatschappelijke waarden behouden blijven.
Relevant is dat er tussen de regio's Noord-Holland Noord (NHN) en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) verschillen zijn in investeringskracht. De herbestemmingsopgave in NHN is complexer en vraagt meer inzet en aandacht omdat het lastiger is er commerciële investeerders voor te vinden. Door de coronacrisis zijn particuliere investeerders bovendien minder bereid risico's te nemen. Het is vaker nodig om nieuwe exploitatiemodellen te ontwikkelen.
Bij verduurzaming ligt de focus zowel op (continuïteit in) gebruik als op maatregelen voor een duurzame exploitatie.

Bereikbaarheid en toegankelijkheid van de culturele infrastructuur
De bereikbaarheid en toegankelijkheid van de culturele infrastructuur blijven speerpunten. De provincie versterkt het bibliotheeknetwerk en de cultuureducatie op scholen. Daarnaast wordt de regionale samenwerking uitgebouwd.

Tussen de regio's NHN en de MRA zijn er grote ruimtelijke en economische verschillen, maar ook de culturele infrastructuur is anders. In de MRA ligt de uitdaging in de balans tussen de (inter)nationale publiekstrekkers die hun stempel drukken op de ontwikkeling en bezoekersaantallen van andere culturele instellingen, en de ontwikkelingen in de kleinere steden. Een aantal steden heeft zowel culturele instellingen van nationaal niveau als lokale voorzieningen. Daarnaast omvat de MRA een aantal groeisteden waar de lokale culturele infrastructuur nog volop in ontwikkeling is. De culturele voorzieningen versterken elkaar omdat het aanbod zo divers is.
De gemeenten in de MRA investeren van oudsher veel in cultuur, wat zich uitbetaalt in de rijke culturele omgeving. De pandemie en de gevolgen ervan doen echter een aanslag op hun budgetten. Bovendien betekent de grote woningbouwopgave een extra uitdaging om eveneens te zorgen voor voldoende en toegankelijke culturele voorzieningen.
In NHN is de culturele infrastructuur minder sterk ontwikkeld. Het recent opgestelde cultuurprofiel *Zee aan ruimte, land vol cultuur* is gericht op versterking van deze structuur en kan blijvend impact hebben op de regio. Nu het Rijk steeds meer inzet op stedelijke regio's is het zaak om de regionale culturele infrastructuur zowel in de MRA als in NHN te blijven versterken vanuit een breder perspectief.

1.3 Rollen en instrumenten
De Rijksoverheid, provincies en gemeenten ontwikkelen ieder vanuit de eigen rol en taak cultuurbeleid. Cultuurhistorie en de culturele infrastructuur behoren tot de kerntaken van de provincie. Onder cultuurhistorie in relatie tot het ruimtelijk-economisch domein valt het beleid op het gebied van cultuurlandschap, archeologie en monumenten. Voor wat betreft de culturele infrastructuur heeft de provincie een rol als partner en verbinder. Deze kerntaken vormen samen met de wettelijke taken en bestuurlijke afspraken de basis van het cultuurbeleid. Om de beleidsdoelen op korte en lange termijn te verwezenlijken zet de provincie verschillende rollen en instrumenten in. Afhankelijk van het thema en het beleidsdoel kiest de provincie een of meer rollen die haar ter beschikking staan (zie de afbeelding).

De provincie heeft bij de uitvoering van het cultuurbeleid vooral de rol van (beleids)ontwikkelaar, partner en opdrachtgever. Als (beleids)ontwikkelaar ondersteunt de provincie gemeenten bij ruimtelijke ontwikkelingen en beschermt de kernkwaliteiten van het Noord-Hollandse cultuurlandschap. Als partner levert de provincie meerwaarde door de verbinding te leggen met de verschillende regio's, gemeenten, andere provincies en het Rijk. De provincie brengt organisaties en gemeenten bij elkaar en zorgt ervoor dat kennis wordt gedeeld. Daarnaast stimuleert de provincie met uitvoeringsregelingen en opdrachten nieuwe uitvoeringspraktijken, innovaties en samenwerking tussen gemeenten en culturele instellingen. De provincie geeft opdracht voor onderzoeken en monitors, zodat kennis en expertise beschikbaar komen voor culturele ontwikkelingen en voor het behoud en het beheer van erfgoed.

Niet in de laatste plaats wil de provincie op veel terreinen een inspirator zijn: voor erfgoedbeleid, voor ruimtelijke ontwikkelingen waarbij cultuurhistorie een belangrijke rol speelt, voor cultuurtoerisme en voor de maatschappelijke en economische betekenis van erfgoed en cultuur.

2. Cultuurlandschap – Kwaliteit door ontwikkelen

Doel
Structuren van provinciaal belang versterken en benutten

Noord-Holland heeft een grote variatie aan landschappen met veel kenmerkende gebouwde en archeologische monumenten. Dit cultuurlandschap vertegenwoordigt een belangrijke economische, maatschappelijke en culturele waarde. Het landschap verandert onder invloed van allerlei ruimtelijke ontwikkelingen en opgaven. Hierbij gaat het om zaken als de verstedelijking van het platteland, veranderende mobiliteit, klimaatadaptatie en energieafspraken, en veranderende productie- en consumptiepatronen. Bovendien zijn er binnen de provincie grote regionale verschillen. In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is er bijvoorbeeld een grote opgave in woningbouw, terwijl er in Noord-Holland Noord (NHN) sprake is van agrarische schaalvergroting. Hiermee houdt de provincie rekening in het beleid.

Oude waddendijk, oostkant Texel (foto: Mark Eker)

Opgave
De provincie wil dat er bij de transformatie van het cultuurlandschap zorgvuldig te werk wordt gegaan. De provincie heeft de ambitie om ruimtelijke ontwikkelingen zo te sturen dat provinciale structuren erdoor worden versterkt en verbeterd. Deze ambitie is benoemd in de *Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018*. De provincie beschermt wat moet, en inspireert waar dat kan.

De nieuwe Omgevingswet (verwachte inwerkingtreding medio 2022) vraagt om een nieuwe werkwijze van de provincie, van achteraf toetsen naar van tevoren meedenken. Ook wordt er van de provincie steeds meer een visie gevraagd op waar en vooral hoe ruimtelijke opgaven kunnen plaatsvinden in het landschap. Dit dwingt de provincie om te bepalen wat er regionaal zo waardevol

is dat het behouden dient te worden. Dat kan initiatiefnemers inspireren bij nieuwe ontwikkelingen. Verder investeert de provincie in opgaven en ontwikkelingen die de kwaliteit van het cultuurlandschap versterken. Hierbij zet de provincie in op drie pijlers:

1. Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen
2. Investeren in provinciale structuren
3. Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde

2.1 Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen

De provincie geeft richting aan ruimtelijke ontwikkelingen. Als uitgangspunt hanteert de provincie de structuren van provinciaal belang die zijn vastgelegd in de *Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018*.

De rol van de provincie is die van regelaar die samenwerkt met gemeenten, ontwikkelaars en initiatiefnemers om de kwaliteit van het landschap en de cultuurhistorie te behouden én te versterken. Om deze kwaliteit te waarborgen hanteert de provincie bepaalde principes die met de specifieke structuren te maken hebben. De provincie kan bijvoorbeeld zo sturen dat er rekening wordt gehouden met spreiding en onderlinge samenhang van de stolpboerderijen binnen de stolpenstructuur. Of de provincie geeft sturing aan ontwikkelingen binnen de landgoederenzones zodat de bestaande zichtassen behouden blijven.

Instrumenten

- Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018
- Ambtelijk Advies Ruimtelijke Kwaliteit (ARK)
- Provinciaal Adviseur Ruimtelijke Kwaliteit (PARK)
- Adviescommissie Ruimtelijke Ordening (ARO)
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2020
- Steunpunt Monumenten en Archeologie
- Opdrachten en onderzoeken

Koppeling programma's en projecten

- Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam
- Omgevingsvisie NH 2050

Resultaat 2025

- Als regelaar heeft de provincie de ontwikkelingsgerichte instrumenten ingezet ter inspiratie en ondersteuning van samenwerkingspartners. De provincie heeft daarmee vanuit het gedachtegoed van de Omgevingswet de structuren van provinciaal belang een goede plek gegeven in het ruimtelijk beleid. Hiermee is sturing gegeven aan een kwalitatieve ontwikkeling van het landschap.
- Het Steunpunt Monumenten en Archeologie heeft gemeenten geholpen door gebiedsgerichte ondersteuning te bieden bij ruimtelijke ontwikkelingen in relatie tot het gebouwde, groene en archeologische erfgoed. Daarnaast zijn de gemeenten begeleid in aanloop naar en bij de uitvoering van de Omgevingswet.

2.2 Investeren in provinciale structuren

Behouden en benutten
De provincie investeert in de structuren van provinciaal belang. Keuzes zijn in de eerste plaats gericht op behoud daarvan en op vergroting van de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast wil de provincie dat de structuren kunnen worden benut voor maatschappelijk en economisch rendement. Om daar kansen voor te creëren koppelt de provincie structuren aan provinciale gebiedsopgaven. Een voorbeeld hiervan is de gebiedsopgave Polder Waard Nieuwland die binnen de provinciale structuur Waddenkust ligt. Via deze koppeling kon het monument Wierdijk worden gerestaureerd en het nabijgelegen provinciaal monument Wierschuur worden herbestemd. Om bezoek te stimuleren is een fietspad langs de Wierdijk aangelegd.

Kennis en netwerk
De provincie versterkt het behoud en het gebruik van de structuren door kennis erover te delen en door kennisnetwerken op te zetten. De provincie biedt informatie via de Monumentenmonitor Noord-Holland, de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen en de Wegwijzer monumenten. De provincie houdt deze instrumenten up-to-date. Daarnaast deelt de provincie kennis met partners via een kennisbank en via het Steunpunt Monumenten en Archeologie. Verder organiseert de provincie netwerkbijeenkomsten, zoals de jaarlijkse Molencontactdag en de netwerkdagen voor verduurzaming, herbestemming en restauratie van monumenten.

De provincie werkt in netwerken samen met verschillende partners rond bovenregionale structuren. Zo draagt de provincie bij, samen met het Rijk, de kustprovincies en gemeenten, aan een visie voor de toekomst van de Atlantikwall. Deze militaire verdedigingslijn vormt een unieke historische laag in het internationale kustlandschap. Als onderdeel van de structuur Noordzeekust is dit gebied van belang voor de provincie. Het Steunpunt Monumenten en Archeologie coördineert de samenwerking. Deze aanpak wil de provincie ook toepassen voor de landgoederenzones in Kennemerland.

Provinciaal erfgoedregister
In het provinciaal erfgoedregister staan de individuele monumenten die de structuren van provinciaal belang vormen, stuk voor stuk beschreven. Dit register bevat circa vijfhonderd provinciale monumenten. Het zwaartepunt ligt bij de Stelling van Amsterdam, de Westfriese Omringdijk en de IJdijken. Na een herziening beschikt de provincie over een register dat representatief is voor de ontwikkeling van gebouwd en archeologisch erfgoed binnen de structuren van provinciaal belang. Er worden geen nieuwe inschrijvingen in het register meer voorzien, met uitzondering van de stolpen.

Op de waarderingskaart voor stolpboerderijen komen historische stolpboerderijen voor die tot recent onbekend waren. De intrinsieke waarde ervan is zo uniek dat alleen objectbescherming afdoende is om deze waarde voor het nageslacht te behouden. Het huidige aantal provinciaal beschermde stolpen bedraagt 87. De provincie kan tot maximaal 150 provinciaal beschermde stolpen opnemen, zodat er sprake kan zijn van een goede representativiteit binnen de stolpenstructuren. Daarom behoudt de provincie de bevoegdheid monumenten aan te wijzen en mutaties in het erfgoedregister aan te brengen. Onder de Omgevingswet betekent dit dat de provincie gemeenten zal instrueren om uitvoering te geven aan dit provinciaal belang.

Om het provinciale erfgoed te promoten verstrekt de provincie monumentenschildjes aan eigenaren van monumenten. Hiermee bedankt de provincie ook de eigenaren, bewoners en gebruikers van monumenten voor hun inzet voor het behoud van cultureel erfgoed. Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland besteedt in een speciale serie aandacht aan de verhalen van bewoners en eigenaren van provinciale monumenten.

Discussiepunt 1. voor PS: zie toelichting in de discussienota Concept beleidskader erfgoed en cultuur

De Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen

De historische stolpboerderij met de kenmerkende piramidevorm komt vrijwel alleen voor in Noord-Holland en is daarmee bepalend voor de identiteit van het landschap. Het geleidelijk verdwijnen van de stolpboerderij uit het landschap betekent op termijn een afkalving van deze identiteit. Om inzicht te krijgen in de afname van het stolpenbestand heeft de provincie in 2020 opdracht gegeven tot het maken van de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen.
Uit de waarderingskaart blijkt dat er gemiddeld twintig historische stolpen per jaar verdwijnen, op een totaal van 4.846 stolpen. Ook blijken er meer historische stolpen (tot bouwjaar 1965) te zijn dan tot nu toe bekend was, en dat er tegenover de sloop van (historische) stolpen een fors aantal nieuw gebouwde stolpen staat. Dit plaatst de identiteitsvraag in een ander perspectief. Als we onder 'identiteit' verstaan een overlevering van waarden over meerdere generaties, dan staat deze identiteit onder druk door de voortgaande sloop van historische stolpen en wordt deze (nog) niet gecompenseerd door nieuwe stolpen. Als we het definiëren als objecten in het landschap ter ondersteuning van het landschap dan is er een ander antwoord mogelijk.

Leegstand en verwaarlozing als gevolg van het verlies aan economische functies zijn de voornaamste oorzaken van het verdwijnen van de stolp. De provincie wil toekomstige sloop zoveel mogelijk tegengaan door hergebruik aantrekkelijker te maken. Dit doet de provincie door verduurzaming en herbestemming te ondersteunen en nieuwe economische functies mogelijk te maken.

De waarderingskaart is een middel om samen met gemeenten, eigenaren en erfgoedpartijen tot een betere bescherming van stolpboerderijen te komen. Naast een geclassificeerd overzicht van alle stolpen in Noord-Holland zijn er in een bijlage beleidsaanbevelingen voor provincie en gemeenten opgenomen. Deze aanbevelingen komen overeen met onderstaande denkrichtingen.

1. De waarderingskaart dient vooral als stimulans en ter inspiratie voor ruimtelijke ontwikkelingen. Deze publieke kenniskaart geeft inzicht in de waarden van de stolpen en hun erven, en stimuleert partijen om te investeren in behoud en ontwikkeling.
2. De kaart kan ook dienen als basis voor inzet van provinciale instrumenten voor bescherming, herbestemming en financiering.
3. Een verdergaande mogelijkheid is om gemeenten te verzoeken zelf tot een betere bescherming tegen sloop van stolpen te komen. Dit kan door waardevolle stolpen op te nemen in de gemeentelijke omgevingsplannen, door uitbreiding van de gemeentelijke erfgoedregisters of door betere begeleiding van partijen die leegstaande stolpen willen herbestemmen.
4. Naast de opties 1, 2 en 3 kunnen gemeenten worden geïnstrueerd om een sloopvergunningstelsel te gaan hanteren voor geclassificeerde stolpen uit de stolpenkaart. Als toch tot sloop moet worden overgegaan, wil de provincie dat er binnen de stolpenstructuren – zoals genoemd in de *Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018* en in de waarderingskaart – een herbouwplicht komt van een object met dezelfde hoofdvorm en van

gelijke proporties. Dit is een uitbreiding van de huidige regelgeving binnen het Bijzonder Provinciaal Landschap.

Om de structuren te beschermen en het typerende Noord-Hollandse landschap te behouden, is er reden om een sloopvergunningstelsel voor te bereiden. Het draagvlak hiervoor is bij de meeste grote stolpengemeenten aanwezig. Dit leidt tot het inlassen van een denkpauze bij het voornemen tot sloop. Die denkpauze is gericht op bewustwording van bouwhistorische waarden die verloren zouden kunnen gaan. Een bouwhistorisch onderzoek is dan ook een verplicht onderdeel van de procedure. In de kosten hiervan kan de provincie de eigenaren tegemoetkomen.

'Vierkant' van een stolp, Grote Sloot in Burgerbrug, de stolp wordt herbouwd. (foto: Heleen Peters, collectie Provinciale Atlas)

Inzet van middelen

De provincie zet de middelen voor restauratie, herbestemming en verduurzaming van monumenten vooral in voor de structuren van provinciaal belang. Ten eerste wil de provincie de ruimtelijke en intrinsieke kwaliteit van deze structuren en de bijbehorende monumenten benutten en versterken. Ten tweede blijkt dat juist hier de grootste restauratiebehoefte ligt. Het gaat vooral om restauraties in de landgoederenzones van Kennemerland en het Gooi (inclusief de groene monumenten), de bakens in het landschap (religieus erfgoed) en de stolpenstructuren (agrarisch erfgoed).

Wat de rijksmonumenten betreft kijkt de provincie ook buiten de structuren. Bij de verdeling van de restauratiemiddelen voor rijksmonumenten richt de provincie zich op restauratie van niet-woonhuismonumenten in de steden, vooral in Amsterdam. Dit past binnen de afspraken over de

decentralisatie van de restauratiemiddelen voor rijksmonumenten, die de provincies in 2015 met het Rijk hebben gemaakt.

Restauratiebehoefte
De provincie Noord-Holland heeft in totaal 30.000 monumenten die door het Rijk, de provincie en de gemeenten worden beschermd. De eigenaren van 5.500 hiervan – rijksmonumenten die niet als woonhuis zijn gebouwd – en de eigenaren van 500 provinciale monumenten, vormen de doelgroep bij de restauratieopgave. De restauratiebehoefte bedroeg in 2020 ruim 17% van dit monumentenbestand voor in totaal € 119 mln.[1] Deze behoefte is weliswaar groot, maar is sinds 2017 met 6% afgenomen. Dit betekent dat 83% van de monumenten in goede of redelijke staat verkeert. De provincie wil zich inspannen om dit percentage in de komende vier jaar te verhogen naar 85%. De restauratiebehoefte komt daarmee op 15% in 2025. Voor de rijksmonumenten zet de provincie € 5 mln per jaar in. Voor de provinciale monumenten zijn middelen voor restauratie en onderhoud beschikbaar. Hierbij wordt rekening gehouden met de gevolgen van covid-19 en met toenemende bouwkosten, waardoor de investeringsmogelijkheden van belangrijke uitvoerders van restauratie- en verduurzamingsopgaven zijn afgenomen. Omdat Noord-Holland een aantal zeer grote restauratieopgaven telt (zogenoemde 'kanjers' van meer dan € 10 mln) die buiten de provinciale subsidiemogelijkheden vallen, zal de provincie bij het Rijk inzetten op een gezamenlijke oplossing hiervoor.

Benutting
Bij restauratieopgaven gaat het veelal om economisch haalbare benutting door middel van her- of bijbestemming. De provincie heeft een Loods Herbestemming benoemd die zich hiervoor inzet. De provincie ziet economisch haalbare benutting vooral in het licht van een breed gedragen maatschappelijke verantwoordelijkheid en een hoge mate van publieksgerichtheid. Bij de toekenning van subsidie zal de provincie die haalbare benutting laten meewegen.
De ondertekening van het Verdrag van Faro door het Rijk betekent dat ook de provincie de maatschappelijke en verbindende waarde van erfgoed en het belang van deelname aan de beleving van erfgoed door de samenleving meer aandacht geeft. De provincie ondersteunt daarom stichtingen en verenigingen met de status van Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI) die werken aan behoud en benutting van erfgoed en zich richten op publieke betrokkenheid. De provincie biedt daarvoor expertise bij het vinden van economisch haalbaar gebruik en schept gunstige subsidievoorwaarden bij restauratie.

Professionele Monumentenorganisaties (POM's)
POM's zijn in staat om complexe restauratie-, herbestemmings- en verduurzamingsopgaven te realiseren en het resultaat als onderdeel van hun monumentenbezit te beheren. De provincie ondersteunt de POM's met gunstige subsidievoorwaarden voor restauraties. Daarnaast wil de provincie met de POM's en de (erfgoed-)ANBI's werken aan een gunstig toekomstperspectief voor religieus erfgoed dat een maatschappelijke functie blijft behouden. De provincie richt zich op een oplossing waarbij de ANBI's zich kunnen concentreren op programmering en uitvoering van activiteiten en de POM's op de instandhouding van het erfgoed door overname. De Loods Herbestemming speelt een rol als stimulator van dit proces.

Restauratieambacht
De provincie wil de beschikbare middelen voor de ondersteuning van arbeidsmarktoeleiding in het restauratieambacht via de Regionale Opleidingsprojecten ROP zo effectief mogelijk inzetten. De

[1] Monumentenmonitor Noord-Holland

provincie onderzoekt hoe het is gesteld met de toekomst voor dit ambacht en in hoeverre inzet van ambachtslieden uit andere EU landen hier (al) een oplossing voor biedt.

Extra mogelijkheden voor historische windmolens
De werkende historische windmolens in Noord-Holland vormen een van de structuren van provinciaal belang. Het overgrote deel is beschermd als rijksmonument en verkeert over het algemeen in een goede bouwkundige staat. De windmolens hebben van oudsher een speciale band met de provincie. Enerzijds omdat (draaiende) molens bij uitstek een identiteitsbepalende rol hebben in het Noord-Hollandse landschap, anderzijds omdat ze vrijwel geheel door vrijwilligers worden gedragen en daarmee een maatschappelijk belang dienen. Aan de reguliere subsidiemogelijkheden voor rijksmonumenten heeft de provincie een extra subsidiemogelijkheid voor het onderhoud van windmolens toegevoegd. Deze subsidie van € 5.300 per molen wordt eenmaal in de drie jaar verstrekt in aanvulling op de Subsidieregeling Instandhouding Monumenten (SIM) van het Rijk.

Discussiepunt 2. voor PS: zie toelichting in de discussienota Concept beleidskader erfgoed en cultuur
Verduurzaming koppelen aan restauratie
De provincie wil inzicht krijgen in de effecten van klimaatverandering op monumenten en archeologische vindplaatsen in Noord-Holland. Met het Rijk participeert de provincie in IPO-verband in een verkenning van klimaatadaptatie en cultuurhistorie. Een klimaatstresstest cultuurhistorie zal inzicht geven in wat de daadwerkelijke gevolgen voor de (archeologische) monumenten in Noord-Holland zijn. Het onderzoek van het Rijk geeft een goede aanvulling op de kansen voor ingrepen. Vervolgens zal de provincie bekijken hoe de resultaten toegepast kunnen worden in het provinciale beleid.

Het energieverbruik terugdringen is een van de grootste opgaven voor de gebouwde omgeving in de komende decennia. Omdat het erfgoed ook in energiegebruik toekomstbestendig moet zijn, koppelt de provincie steeds energiebesparende en energieopwekkende maatregelen aan de restauratiebehoefte. Hiervoor zijn zogeheten groene menukaarten beschikbaar voor diverse soorten monumenten. De provincie streeft naar een CO_2-reductie van 40% in 2030 en 60% in 2040 als gemiddelde voor het gehele monumentenbestand.[2]
Om verduurzaming te stimuleren verleent de provincie een hoger percentage restauratiesubsidie bij toepassing van energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. De restauratiemiddelen blijven ingezet worden waar ze primair voor bedoeld zijn. Voor de verduurzaming zelf verstrekt de provincie subsidie voor energiescans en is er de laagrentedragende lening uit het Noord-Holland Fonds voor Monumenten. Tijdelijk zijn er middelen uit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds beschikbaar voor fysieke maatregelen. Zo ontstaan er combinaties van subsidie en laagrentedragende financiering waarmee eerder goede ervaringen zijn opgedaan.

[2] Zie ook Routekaart Verduurzaming Monumenten www.duurzaamerfgoed.nl

Fort K'ijk bij Uitgeest, een fort dat innovatieve en duurzame nieuwe functies heeft gekregen. (foto: Martin van Lokven)

Unesco werelderfgoed

Noord-Holland heeft drie beschermde Unesco werelderfgoederen. De Amsterdamse grachtengordel, Droogmakerij De Beemster, Hollandse Waterlinies (de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie). Voor deze laatste ontwikkelt de provincie een uitvoeringsprogramma 2022-2026. Naast de doorlopende inzet op de herbestemming en restauratie van de militaire werken en gebouwen, zoals de forten, richt de provincie de aandacht op het landschappelijk deel van het werelderfgoed: het 'strategisch landschap' (de hoofdverdedigingslijn, inundatiegebieden, schootsvelden en verboden kringen) en het watermanagementsysteem. Het coalitieakkoord *Duurzaam Doorpakken* heeft hiertoe de aanzet gegeven door de herstelbehoefte van de liniedijken te agenderen. Een vast onderdeel van het uitvoeringsprogramma betreft daarnaast de bescherming en het uitdragen van de uitzonderlijke universele waarden van het werelderfgoed de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De provincie ijvert voor volledige aanwijzing van de Stelling van Amsterdam als rijksmonument.

Provinciale Atlas

Om de huidige provincie Noord-Holland goed te kunnen doorgronden is kennis over de historie van het landschap en de inrichting onontbeerlijk. De provincie heeft vanaf 1866 een historische beeldcollectie aangelegd: de Provinciale Atlas. Deze unieke verzameling prenten, tekeningen, kaarten en foto's toont hoe het landschap van Noord-Holland zich in de loop van de tijd ontwikkeld heeft. De provincie hecht belang aan het zorgvuldig beheren van deze beeldcollectie en wil de bekendheid ervan bevorderen. Het streven is om alle 82.000 objecten in de collectie via de online beeldbank te ontsluiten zodat de inwoners van Noord-Holland de beelden gemakkelijk en gratis kunnen bekijken en gebruiken. Voor tijdelijke tentoonstellingen in het archeologiemuseum Huis van Hilde worden ook objecten uit de Provinciale Atlas gebruikt. De historische collectie wordt jaarlijks aangevuld met

actuele beelden uit een documentaire foto-opdracht. Een professionele fotograaf legt het huidige tijdsbeeld van het landschap van Noord-Holland op een persoonlijke manier vast aan de hand van een jaarlijks wisselend thema.

De provincie heeft het beheer van de Provinciale Atlas en de taak om de toegankelijkheid en bekendheid ervan te bevorderen ondergebracht bij Het Noord-Hollands Archief. Thema's als diversiteit en inclusiviteit zijn tot nu toe niet expliciet aan bod gekomen bij de Provinciale Atlas. Dat gaat veranderen. Het Noord-Hollands Archief start een onderzoek om meer inzicht te krijgen in de ontstaansgeschiedenis, reden van verwerving en witte vlekken in de historische beeldcollectie. De provincie werkt aan een beschrijving van wat de thema's diversiteit en inclusiviteit inhouden voor de Provinciale Atlas. Met de verworven kennis kan de provincie in de toekomst gerichter aandacht besteden aan onderbelichte thema's of een scherper aankoopbeleid formuleren.

Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland

De provincie draagt naar een breed publiek uit dat cultuurhistorische structuren zoals dijken, stolpboerderijen en droogmakerijen belangrijk zijn voor de identiteit van Noord-Holland. Via het verhalenplatform Oneindig Noord-Holland maakt de provincie verhalen over deze cultuurhistorische structuren en de provinciale monumenten toegankelijk voor een breed publiek. Oneindig Noord-Holland maakt deel uit van het Noord-Hollands Archief, dat ruime ervaring heeft met het uitdragen van historische verhalen.

Doordat Oneindig Noord-Holland de grote verzameling verhalen koppelt aan exacte gps-data kunnen inwoners en recreanten op locatie historische verhalen uit de directe omgeving opzoeken. Oneindig Noord-Holland gaat gericht op zoek naar en geeft invulling aan diverse en inclusieve historische verhalen voor verschillende groepen Noord-Hollanders. Daarvoor sluit het platform aan bij maatschappelijke ontwikkelingen op dit vlak, onder meer via samenwerkingsverbanden van musea in Noord-Holland.

Instrumenten

- Provinciaal Erfgoedregister
- Monumentenmonitor Noord-Holland
- Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen
- Noord-Hollands Fonds voor Monumenten
- Restauratieregeling voor rijksmonumenten en provinciale monumenten
- Wegwijzer Monumenten
- Onderhoudsregelingen voor rijksmonumenten, windmolens en voor provinciale monumenten
- Loods Herbestemming Noord-Holland
- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinie 2022-2026
- Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland
- Historische beeldcollectie Provinciale Atlas
- Archeologiemuseum Huis van Hilde
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2020
- Opdrachten en onderzoeken

Koppeling programma's en projecten

- Erfgoeddeal Kusten IJsselmeergebied
- Kwaliteitsimpuls Markermeerdijken
- Duurzame verstedelijking
- Restauratie en publiektoegankelijk maken van provinciaal monument Wierdijk (onderdeel Waddenfonds)
- Verkenning klimaatadaptatie en cultuurhistorie
- Landschapstriënnale
- Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam

Resultaat 2025

Vanuit onze rol als beleidsontwikkelaar heeft de provincie:

- de restauratieopgave voor rijksmonumenten en provinciale monumenten teruggebracht naar 15%;
- de Noord-Hollandse Waarderingskaart voor stolpboerderijen met bijbehorende beleidsnota vastgesteld met juridische doorwerking in de Omgevingsverordening;
- meer maatschappelijke bewustwording over waarden van historische stolpboerdijen gecreëerd en mogelijkheden om deze waarden door middel van duurzame benutting te revitaliseren.

- Restauratieopgaven, herbestemmingsopgaven en bijbestemmingsopgaven zijn onlosmakelijk verbonden met de verduurzamingsopgave.
- Voor de Stelling van Amsterdam en de Nieuwe Hollandse Waterlinie wordt uitvoering gegeven aan een nieuw Uitvoeringsprogramma.

2.3 Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde

De provincie heeft als voornaamste taken op het gebied van archeologie:

- de instandhouding van een provinciaal archeologisch depot;
- uitvoering van de beginselen van het Verdrag van Valetta (Malta);
- uitvoering van de Erfgoedwet, waarin behoud van archeologische vindplaatsen *in situ* centraal staat.

Het archeologisch depot is ondergebracht in archeologiemuseum Huis van Hilde in Castricum. Het beheer en management van Huis van Hilde zijn een belangrijk onderdeel van het provinciaal archeologiebeleid.

Verdrag van Valetta (Malta)
Het Rijk heeft aan gemeenten via de ruimtelijke ordening de belangrijkste taak opgedragen als het gaat om goede bescherming van archeologische vindplaatsen. Gemeenten zijn bijvoorbeeld meestal het bevoegd gezag (vergunningverlener), onder andere bij nieuwbouw. Het ter plekke behouden van archeologische vindplaatsen (behoud *in situ*) is daarbij het uitgangspunt. Als dat niet mogelijk is, dient gravend archeologisch onderzoek (behoud *ex situ*) te worden uitgevoerd.

Op drie punten heeft ook de provincie een belangrijke rol in het uitvoeren van 'Malta'-beleid. In algemene zin is het beleid van de provincie gericht op een zo volledig mogelijk erfgoedbeleid in de ruimtelijke ordening van het landschap. Hiertoe behoort ook het behoud van archeologische vindplaatsen, opgenomen in de Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018. Waar deze ontsloten kunnen worden voor publiek ondersteunt de provincie dit, zoals bij Kasteelterrein Nuwendoorn.

In tien gebieden ziet de provincie een 'bovengemeentelijk archeologisch belang'. De provincie voedt het gemeentelijk ruimtelijk beleid door te inspireren en te informeren over deze gebieden. Dit gaat via het Steunpunt Monumenten en Archeologie dat per gebied regiobijeenkomsten organiseert. Ook publiceert de provincie een regionaal kennisdocument met achtergronden en wetenschappelijke informatie en geeft de provincie een fraai vormgegeven boek uit over de archeologie van het specifieke gebied: de archeoglossy *Schatrijk*. Bij deze activiteiten wordt een breed publiek betrokken van wetenschappelijke experts tot erfgoedverenigingen en omwonenden.

Waar de provincie bevoegd gezag of initiatiefnemer is voor ruimtelijke ingrepen, is zij ook zelf verantwoordelijk voor het laten doen van archeologisch onderzoek, en dat eventueel als eis te stellen aan een externe initiatiefnemer. Soms worden vondsten of vindplaatsen ondanks correct Malta-onderzoek over het hoofd gezien, maar pas aangetroffen bij de uitvoering van werkzaamheden. Ook kunnen vondsten spontaan worden aangetroffen (toevalsvondsten of vondstmeldingen). In deze gevallen staat de provincie garant voor de berging van de vondsten en voor de opname ervan in de provinciale archeologische collectie en het landelijke geografisch informatiesysteem ARCHis.

Huis van Hilde, taken en werkzaamheden
De provincie beheert de Noord-Hollandse archeologische collectie. Deze collectie is toegankelijk voor wetenschappelijk onderzoek en publiek. Op grond van de Erfgoedwet is de provincie eigenaar van de Noord-Hollandse archeologische collecties, met uitzondering van de gemeenten Alkmaar, Amsterdam, Haarlem, Hoorn en Zaanstad, die een eigen archeologisch depot beheren. Voor het duurzaam behoud van de provinciale collectie beschikt Huis van Hilde over moderne voorzieningen op het gebied van opslag, klimaattechniek en collectieregistratie. Het publiek maakt kennis met de

collectie in het archeologiemuseum. Een deel van de provinciale collectie onderwaterarcheologie wordt tentoongesteld in museum Kaap Skil op Texel, dat daar een speciale ruimte voor inricht.

De provincie zet sterk in op de educatieve en museale aspecten van de archeologie. In Huis van Hilde worden alle topvondsten getoond in een permanente tentoonstelling. Aan de hand van innovatieve technieken zoals gezichtsreconstructies, interactieve schermen en kaarten krijgt de bezoeker inzicht in het ontstaan van het Noord-Hollands landschap en in de geschiedenis van de menselijke bewoning. De doelgroep is vooral de inwoners van Noord-Holland, met de nadruk op gezinnen en schoolklassen. Voor schoolbezoek worden verschillende lespakketten aangeboden en kunnen bezoeken op maat worden georganiseerd. Scholen krijgen online archeologische achtergrondinformatie, die aansluit bij de geschiedenistijdvakken die het primair en voortgezet onderwijs hanteren.

Om de provinciale collectie breed toegankelijk en up-to-date te maken voor wetenschap en publiek verschijnt jaarlijks de archeologische kroniek van Noord-Holland, waarin archeologische ontdekkingen en bijzondere opgravingen centraal staan. Ook is de hele archeologische collectie online te raadplegen.
Jaarlijks zijn er tijdelijke tentoonstellingen. Ook worden er lezingen en presentaties gegeven en evenementen georganiseerd zoals tijdens de Nationale Archeologiedagen. Via de Museumjeugduniversiteit worden speciale kinderlezingen gehouden. Daarnaast verschijnen in een reeks archeologische publicaties regelmatig nieuwe uitgaven over archeologische opgravingen en onderzoek in de regio. Deze uitgaven lopen uiteen van basisrapportages van oud of recent archeologisch onderzoek (wettelijke plicht), rijk geïllustreerde publieksbrochures ter ondersteuning van tentoonstellingen en publieksboeken.
In Huis van Hilde is een ArcheoHotspot gevestigd waar bezoekers kunnen meewerken aan archeologisch onderzoek.

Huis van Hilde, museumstatus en positionering
Sinds 2020 staat het Huis van Hilde geregistreerd als museum. Dit betekent dat er specifiek aandacht is voor museale beleidsaspecten zoals presentatie en collectiebeheer, maar ook voor de werkwijze en organisatie van het museum. Huis van Hilde is bij uitstek een vrijwilligersorganisatie. Bijna honderd mensen functioneren daarbij onder supervisie van de provincie en zetten hun kennis en ervaring in om bezoekers en scholen te ontvangen. Ze worden getraind en opgeleid door de professionele krachten van het museum en het archeologisch depot. Naast het tentoonstellen van de fysieke collectie ontwikkelt de provincie steeds vaker digitale producten om kennis over te dragen. In Huis van Hilde bevindt zich een museumwinkel en een café-restaurant. Ook zijn er zalen voor lezingen en presentaties.

De provincie vindt het van belang dat Huis van Hilde voor alle Noord-Hollanders toegankelijk is en dat iedereen zich kan herkennen in de activiteiten van het museum. Archeologie is bij uitstek een discipline die ons een blik gunt in het leven van gewone mensen uit diverse perioden. Uitgangspunt bij de ontwikkeling van de activiteiten is dat deze toegankelijk en herkenbaar zijn voor een zo divers mogelijke groep. Daarom werkt het museum samen met meerdere culturele- en erfgoedorganisaties en gemeenten uit de regio. De komende jaren gebeurt er meer om het museum toegankelijker te maken voor mensen met een beperking, zowel door de inrichting aan te passe als door een verder digitale ontsluiting van de collectie. Ook wil de provincie dat het museum interessant is voor bezoekers met een migratieachtergrond. Dit kan vorm krijgen door de keuze voor specifieke

educatieve thema's, voor tentoonstellingen of publicaties, voor gastconservatoren en voor presentatietechnieken.

Instrumenten

- Archeologisch depot en Archeologiemuseum Huis van Hilde
- Website archeologische collectie en publiekswebsite Huis van Hilde
- Opdrachten (voor berging van toevalsvondsten) en onderzoeken
- Vergunning verlenen/toetsen bij monumenten en grote projecten (bv. Markermeerdijken)
- Omgevingsverordening Noord-Holland 2020
- Activiteitenplan Steunpunt Monumenten en Archeologie: archeologiegebieden
- Archeologische publicaties (ook online)
- Educatieve programma's
- Tentoonstellingen gekoppeld aan provinciale opgaven en/of thema's
- Verhalenplatform Oneindig Noord-Holland
- Historische beeldcollectie Provinciale Atlas

Koppeling programma's en projecten

- Leidraad Landschap & Cultuurhistorie 2018
- Omgevingsvisie NH 2050
- Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam
- Infrastructurele projecten, waaronder A8-A9, N241
- Uitbreiding energienetwerk ten behoeve van duurzame energie (onder andere traject Oterleek-Beverwijk)

Resultaat 2025

- Als eigenaar van het archeologisch depot en het archeologiemuseum biedt de provincie een actuele, toegankelijke online database voor onderzoekers en andere geïnteresseerden.
- De permanente tentoonstelling is actueel en technisch en educatief verzorgd.
- Het vrijwilligersbestand is, na de terugloop door de coronacrisis, aangevuld en gestabiliseerd.
- Archeologiemuseum Huis van Hilde beschikt over een renderende kwalitatief goede horeca.
- In de tijdelijke tentoonstellingen zijn provinciale beleidsthema's belicht. Hieronder valt ook het meer divers en inclusief maken van de tentoonstellingen, zowel wat de inhoudelijke achtergronden betreft als de organisatie en samenstelling ervan.
- Er zijn aansprekende (online) publicaties gemaakt en educatieve programma's opgezet om meer schoolklassen en ander publiek kennis te laten maken met de Noord-Hollandse archeologie.

2.4 Financieel kader

Cultuurlandschap - Kwaliteit door ontwikkelen	2022	2023	2024	2025
2.1 Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen				
Steunpunt Monumenten en Archeologie	460.000	460.000	460.000	460.000
Opdrachten Projecten landschap en cultuurhistorie	100.000	100.000	100.000	100.000
2.2 Investeren in provinciale structuren				
Molenfederatie	15.000	15.000	15.000	15.000
Noord-Hollands Archief/Oneindig Noord-Holland	124.000	124.000	124.000	124.000
Noord-Hollands Archief/Beheer en promotie Provinciale Atlas	136.000	136.000	136.000	136.000
UvR restauratie Rijksmonumenten NH	5.000.000	5.000.000	2.550.000*	2.550.000*
UvR Onderhoud Provinciale Monumenten	150.000	150.000	150.000	150.000
UvR Restauratie Provinciale Monumenten	400.000	400.000	400.000	400.000
UvR Historische molens	0	0	705.000	0
Opleidingen in restauratie technieken	17.000	17.000	17.000	17.000
Opdrachten Projecten cultuurhistorische structuren	255.000	255.000	255.000	255.000
2.3 Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde				
Huis van Hilde beheer	401.000	412.000	423.000	434.000
Archeologisch depot	30.000	30.000	30.000	30.000
Kasteelterrein Nuwendoorn	38.000	38.000	38.000	38.000
Onderwaterarcheologie	800.000	100.000**	100.000	100.000
Opdrachten Archeologie	447.000	519.000	523.000	660.000
Totaal lasten	**8.373.000**	**7.756.000**	**6.026.000**	**5.469.000**

* In 2024 en 2025 zijn geen middelen opgenomen voor aanvulling van de reserve monumenten t.b.v. de restauratie rijksmonumenten. De provincie heeft in 2019 in het coalitieakkoord 2019-2023 middelen ter beschikking gesteld als aanvulling op het restauratiebudget voor Rijksmonumenten. In 2024 vervallen deze extra middelen.

**De investeringen in museum Kaap Skill (onderwaterarcheologie) nemen na 2022 af.

3. Herbestemming – Behoud door verduurzaming

Doel
Duurzame benutting van incourant gebouwd erfgoed

Herbestemming van gebouwd erfgoed blijft de komende jaren een belangrijke maatschappelijke opgave. Demografische en economische ontwikkelingen leiden tot steeds meer leegstand van (vooral) religieus en agrarisch erfgoed. Zo zal als gevolg van ontkerkelijking naar verwachting 25 tot 50% van de kerken de komende jaren niet meer gebruikt worden voor religieuze doeleinden (landelijk 2.000 van de 4.200 kerken). Ook zal als gevolg van schaalvergroting naar verwachting 30% van de agrarische gebouwen, waaronder veel stolpboerderijen, leeg komen te staan. Leegstand heeft een ongunstig effect op de leefbaarheid van steden en regio's, terwijl sloop de kwaliteit van de omgeving vermindert.

In het provinciaal beleid lag de nadruk de afgelopen jaren op religieus, agrarisch én industrieel erfgoed. De herbestemmingsopgave voor industrieel erfgoed langs vaarten en kanalen (Noordzeekanaal, Spaarne, Zaan) is voor een groot deel ingevuld of in een vergevorderd stadium van planontwikkeling. Nog enkele objecten staan leeg en wachten op herbestemming. De provincie zal deze opgaven waar mogelijk begeleiden en financieel ondersteunen.
De provincie richt zich de komende jaren op de herbestemming van religieus en agrarisch erfgoed. Bij religieus erfgoed doet zich de verwachte leegstand nog niet op grote schaal voor. Huidige gebruikers willen hun kerk nog niet kwijt. Bij een aantal van hen is wel behoefte aan multifunctioneel gebruik van hun kerken. Het gaat dan niet om herbestemmen, maar om bijbestemmen met een hoge mate van publieksgerichtheid. De kerk blijft dan deel uitmaken van de gemeenschap en wordt door de gebruikers geëxploiteerd. Als dit gebruik een reële kans van slagen heeft, ondersteunt de provincie partijen door de inzet van de Loods Herbestemming. De verwachting is echter dat het grootste deel van de herbestemmingsopgave voor kerken door de markt zal worden opgepakt in de vorm van woonfuncties. Ook hier geldt dat dit in de MRA gemakkelijker zal verlopen dan in het noorden van de provincie. De gebouwen zullen over het algemeen voor het stads- en dorpsbeeld behouden blijven, maar hun maatschappelijke functie verliezen.

Om monumenten te kunnen behouden is een duurzame benutting noodzakelijk. De provincie wil het behoud van het erfgoed door her- en bijbestemming (een extra functie geven) nadrukkelijk koppelen aan de verduurzamingsopgave. Erfgoed waarvoor maatregelen zijn getroffen voor energiebesparing of energieopwekking, kan op termijn beter worden geëxploiteerd en heeft daardoor meer kans op langdurig behoud. De provincie ziet verduurzaming als de motor om erfgoed te benutten en daardoor in stand te houden. Daarom kiest de provincie ervoor in het monumentenbeleid herbestemming, bijbestemming en verduurzaming centraal te stellen.

Het Hem in Zaandam, vroeger een artilleriefabriek, is nu een huis voor eigentijdse cultuur. (foto: Lars van den Brink, collectie Provinciale Atlas)

De opgave

Vanuit de traditionele rol voor de restauratie van monumenten is de provincie betrokken bij diverse her- en bijbestemmingsopgaven, bijvoorbeeld voor de forten van de Stelling van Amsterdam en voor kerken in de MRA. Duurzame benutting is echter een wezenlijk andere opgave dan restauratie van monumenten. Restauratie en onderhoud richten zich meer op ingrepen aan het object zelf en continuering van gebruik, terwijl de (her)ontwikkeling van erfgoed vaak een gebiedsontwikkeling is. Dit vraagt om een andere aanpak en om een instrumentarium waarmee de provincie maatwerk kan leveren. Als gevolg van covid-19 is maatwerk nog belangrijker geworden, omdat de financiering en de exploitatiemodellen voor herbestemmingen onder druk zijn komen te staan.

Meerdere overheden spelen een belangrijke rol bij herbestemmingsprocessen, zowel bij regelgeving en planvorming als bij de financiering. Bij financiering kan het bijvoorbeeld gaat om directe of indirecte investeringen in het object of de omgeving, maar ook om leningen. Daarnaast kunnen investeringen in behoud en benutting van erfgoed een sterke bijdrage leveren aan zowel grotere gebiedsontwikkelingen als de maatschappelijke rol van het erfgoed. Zo leidt de ontwikkeling van de voormalige Artillerie-inrichtingen op het Hembrugterrein in Zaanstad tot zowel gebruik door de creatieve industrie als nieuwe woonfuncties. De ontwikkeling van erfgoed werkt inspirerend en versterkend voor een groter gebied. Door ruimtelijke gebiedsontwikkelingen te koppelen aan herbestemming wordt behoud van monumenten beter haalbaar, realistisch en aantrekkelijk. Investeringsmiddelen voor monumenten kunnen dus bijdragen aan gebiedsprogramma's.

Herbestemmingsopgaven verschillen sterk per regio. Met name in NHN zal het niet altijd mogelijk zijn een economisch rendabele bestemming te vinden voor een monument. In de MRA is gezien de economische groei en de aanwezige investeringskracht van de markt meer mogelijk. Dit vraagt om

een eigen aanpak, met een instrumentarium dat aansluit op (her)bestemmingsontwikkelingen zelf, maar dat ook bruikbaar is in bredere gebiedsontwikkeling. Hier hanteert de provincie het uitgangspunt 'lening waar kan, subsidie waar moet'. Subsidiebijdragen worden efficiënter besteed als de middelen ingezet worden waar ze het meest nodig zijn. Het doel is om met een beperkt budget een zo groot mogelijk maatschappelijk effect te realiseren. Met maatwerk wil de provincie goed aansluiten op specifieke projecten en een bijpassend flexibel instrumentarium ontwikkelen. Daarnaast wil de provincie initiatiefnemers ondersteunen en inspireren om een sluitende exploitatie te realiseren. Hier horen ook duurzaamheidsmaatregelen bij. De provincie past de restauratieregelingen aan zodat aantoonbare verduurzaming leidt tot een hogere bijdrage aan de restauratie.

Ten aanzien van herbestemming zet de provincie in op de volgende activiteiten:

- Ontwikkelen van kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand;
- Stimuleren van het duurzaam gebruik van erfgoed door middel van energiebesparende en/of energieopwekkende voorzieningen, waardoor een toekomstgerichte exploitatie mogelijk wordt.

3.1 Ontwikkelen van kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand

Monumentenmonitor Noord-Holland
Herbestemming en verduurzaming zijn wezenlijk andere opgaven dan de meer traditionele instandhoudingsopgave van monumenten. Het blijft daarom zaak om de opgave goed in beeld te houden. De provinciale monumentenmonitor zorgt ervoor dat de provincie goed zicht heeft op de (naderende) leegstandsopgave en deze continu monitort. De provincie legt hierbij de relatie met de bredere regionale leegstandsproblematiek, bijvoorbeeld als het gaat om bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. De monitor richt zich in eerste instantie op rijksmonumenten zonder woonfunctie en op provinciale monumenten. Op hoofdlijnen wil de provincie ook inzicht krijgen in de opgave onder gemeentelijke monumenten en ander karakteristiek vastgoed. Deze kennis wordt met de gemeenten gedeeld om die bewust te maken van de gemeentelijke leegstandsopgave en te stimuleren hier tijdig (ruimtelijk) beleid voor te ontwikkelen. Daarnaast geeft de monumentenmonitor inzicht in het energieverbruik van monumenten. Zo monitort de provincie het daadwerkelijke verbruik van monumenten en signaleert kansen om het verbruik te verminderen en om te verduurzamen.

Kennisnetwerk
Ook voor gemeenten zijn herbestemming en verduurzaming belangrijke opgaven. Gemeenten ondersteunen bij herbestemming is een taak voor het Steunpunt Monumenten en Archeologie. Naast kennisontwikkeling bouwt de provincie aan een sterk netwerk om kennis en kansen te ontsluiten en om opgaven aan te jagen en te ondersteunen. In samenwerking met onze directe partners organiseert de provincie met het Steunpunt Monumenten en Archeologie netwerkbijeenkomsten. Ook ontwikkelt de provincie aanvullende achtergrondinformatie, bijvoorbeeld handreikingen.

Netwerkbijeenkomsten kunnen gericht zijn op een gebied (bijvoorbeeld gekoppeld aan een gebiedsopgave), een opgave (bijvoorbeeld erfgoed en duurzaamheid) of een thema (bijvoorbeeld herbestemming van agrarisch erfgoed). Ook binnen het samenwerkingsverband MRA worden kennisbijeenkomsten georganiseerd en producten voor het delen van kennis ontwikkeld. Omdat veel partijen zich met herbestemming en verduurzaming bezighouden, komt kennis vaak versnipperd beschikbaar. Samen met de partners gaat de provincie deze kennis meer gebundeld aanbieden via de Wegwijzer monumenten om eigenaren van monumenten en ontwikkelaars van herbestemming en bijbestemming te ondersteunen.

Instrumenten

- Netwerkbijeenkomsten
- Monumentenmonitor Noord-Holland
- Wegwijzer monumenten
- Opdrachten (onderzoek, handleidingen)
- Steunpunt Monumenten en Archeologie

Koppeling programma's en projecten

- Metropoolregio Amsterdam (Cultuur en Erfgoed)

Resultaat 2025

Vanuit onze rol als partner heeft de provincie:

- kennis over herbestemming mede ontwikkeld, ontsloten en gedeeld; dit gebeurt op een efficiënte manier in samenwerking met de initiatiefnemers, waarbij de eigenaar/ontwikkelaar van de monumenten centraal staat;
- jaarlijkse (landelijke) (netwerk)bijeenkomsten ondersteund, gericht op actuele opgaven en/of kansen;
- een relevant netwerk ontwikkeld en onderhouden;
- continu inzicht in de bestaande en naderende regionale leegstandsopgave op basis van de doorontwikkelde monumentenmonitor waar meting van leegstand en verduurzaming deel van uitmaakt;
- partners gestimuleerd bij te dragen aan de herbestemmings- en verduurzamingsopgave.
- Ter ondersteuning van gemeenten is het Steunpunt Monumenten en Archeologie actief bij herbestemming- en verduurzamingsopgaven.

3.2 Stimuleren van het duurzaam gebruik van erfgoed

Herbestemming is een langdurig proces: van de initiatieffase, via de planvorming en de uitvoering, tot de beheer- en exploitatiefase. Ook tijdelijk gebruik en maatregelen om huidig gebruik te verlengen kunnen onderdeel uitmaken van herbestemming. Dan gaat het bijvoorbeeld om een tijdelijke functie die de bekendheid van en het draagvlak voor een monument vergroot. In elke fase spelen verschillende overheden een rol, die per geval kan verschillen. Door in de beschikbare middelen maatwerk te leveren sluit de provincie aan op de verschillende ontwikkelingsfases. Zo wordt bijvoorbeeld de uitvoeringsregeling voor haalbaarheidsonderzoeken gecontinueerd.

Loods Herbestemming
De Loods Herbestemming jaagt duurzame benutting van monumenten aan door eigenaren en initiatiefnemers te ondersteunen bij het herbestemmen en bijbestemmen van monumenten. De loods werkt in opdracht van de provincie en begeleidt eigenaren, vooral in de initiatieffase en de planvormingsfase bij kansrijke projecten. De loods houdt zich vooral bezig met de lastigst te herbestemmen categorieën: religieus en agrarisch erfgoed in Noord-Holland Noord.
De loods brengt partijen met elkaar in contact en denkt mee over economisch haalbare oplossingen voor duurzame benutting van monumenten. Daarnaast signaleert de loods kansen voor duurzame gebiedsgerichte ontwikkelingen en energietransitie. Vanuit de provinciale en bovenlokale opgaven werkt de loods samen met de loods herbestemming van de gemeente Amsterdam en het Steunpunt Monumenten en Archeologie. In het kader van de verduurzamingsopgave van het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds werkt de loods samen met de provinciale duurzaamheidscoaches.
De loods jaagt jaarlijks minimaal dertig projecten aan, waarvan drie onomkeerbaar.

Ondersteunen in de uitvoering
Ook in de uitvoeringsfase draagt de provincie bij aan de duurzame benutting van monumenten. De provincie ziet dit als integraal onderdeel van de verduurzamingsopgave. Samen met de eigenaren en het Nationaal Restauratiefonds onderzoekt de provincie de beste combinaties van provinciale subsidies en mogelijkheden voor laagrentedragende financiering uit het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten. Binnen de restauratieregelingen ligt de prioriteit bij herbestemmingsopgaven van niet-woonhuismonumenten en van stolpboerderijen die aantoonbaar gaan verduurzamen.
Specifiek ondersteunt de provincie stichtingen met ANBI-status die werken aan behoud en benutting van erfgoed met een hoge mate van publieksgerichtheid. Ook geeft de provincie voorrang aan regelingen voor de POM's, die in staat zijn om lastige herbestemmings- en verduurzamingsopgaven op te pakken en duurzaam continu gebruik weten te realiseren.

Noord-Hollands Fonds voor Monumenten (Fonds Herbestemming)
Het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten (ook wel het Fonds Herbestemming) is een langlopend en revolverend provinciaal fonds van € 9,1 mln, waaruit tot het jaar 2030 laagrentedragende hypothecaire leningen tot max € 1 mln per aanvraag kunnen worden verstrekt. De leningen zijn bedoeld voor dekking van restauratie-, herbestemmings- en verduurzamingskosten voor karakteristiek vastgoed en beschermde monumenten die niet als woonhuis zijn gebouwd. Het gaat hierbij veelal om religieus, industrieel en agrarisch erfgoed. Herbestemmingskosten zijn verbouwingskosten om een gebouw een nieuwe of extra functie te geven waardoor een betere exploitatie mogelijk wordt.

Omdat de provincie verduurzaming in de zin van energiebesparing en energieopwekking beschouwt als een onlosmakelijk onderdeel van restauratie en van her- en bijbestemming is het eveneens een integraal onderdeel van de financieringsmogelijkheden. De leningen komen tot stand in nauwe samenwerking met het Nationaal Restauratiefonds (NRF) waar de provincie het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten heeft ondergebracht. De leningen kunnen worden gecombineerd met andere financieringsmogelijkheden binnen het NRF, met andere provinciale regelingen voor verduurzaming, zoals de (tijdelijke) regelingen voor de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, en met de subsidies voor Rijks- en provinciale monumenten. Hierdoor kan de provincie eigenaren gunstige mogelijkheden bieden om hun erfgoed duurzaam te behouden.

Instrumenten

- Loods Herbestemming
- Subsidie
  - Haalbaarheidsonderzoeken
  - Energiescans
  - Benutting Uitvoeringsregeling Restauratie en Onderhoud Rijksmonumenten
- Leningen
  - Herbestemmingskosten
  - Duurzaamheidsmaatregelen
- Wegwijzer monumenten
- Opdrachten en onderzoeken

Koppeling programma's en projecten

- Uitvoeringsprogramma Stelling van Amsterdam
- diverse gebiedsprogramma's (Loods Herbestemming)

Resultaat 2025

Vanuit de rol als beleidsontwikkelaar heeft de provincie:

- een instrumentarium voor duurzame benutting doorontwikkeld, dat goed aansluit op de opgave en instrumenten van het Rijk en het Nationaal Restauratiefonds. Hiermee is het gebruik van erfgoed en specifiek de benutting van religieus en agrarisch erfgoed gestimuleerd en economisch haalbaar gemaakt;
- breed en consistent publiek gebruik van erfgoed mogelijk gemaakt door speciaal aandacht te geven aan Algemeen Nut Beogende Instellingen in combinatie met Professionele Monumentenorganisaties;
- door inzet van de Loods Herbestemming, met name in Noord-Holland Noord, duurzame benutting van publiek toegankelijk erfgoed aangejaagd, wat in meerdere gevallen heeft geleid tot onomkeerbaarheid in de uitvoering.

3.3 Financieel kader

Herbestemming - Behoud door verduurzaming	2022	2023	2024	2025
3.1 Ontwikkelen kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand				
Opdrachten Herbestemming Monumenten	235.000	235.000	235.000	235.000
Loods Herbestemmingen	130.000	130.000	130.000	130.000
UvR Onderzoek duurzaam benutten monumenten	150.000	150.000	150.000	150.000
3.2 Stimuleren van het gebruik van erfgoed				
Opdrachten tbv Rijks- en provinciale monumenten	100.000	50.000	17.000	17.000
Totaal lasten	**615.000**	**565.000**	**532.000**	**532.000**

4. Culturele infrastructuur – Ontwikkelen bovenlokaal netwerk

Doel
Goed regionaal bereikbare en toegankelijke culturele infrastructuur met voldoende diversiteit

Noord-Holland heeft een hoogstaande en veelzijdige culturele infrastructuur, die bestaat uit podia, musea, beeldende kunstinstellingen, bibliotheken, etc. Het diverse aanbod van deze instellingen draagt bij aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving van Noord-Holland. Het gevarieerde culturele aanbod staat onder druk als gevolg van covid-19 en de grote tekorten die gemeenten hebben op andere gemeentelijke taken, zoals de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de jeugdzorg. Dit kan leiden tot verschraling van het culturele aanbod in Noord-Holland.

Het is belangrijk dat het veelzijdige culturele aanbod voor alle inwoners en bezoekers goed toegankelijk is en blijft. Daarom stimuleert de provincie gemeenten en culturele instellingen om zoveel mogelijk regionaal af te stemmen en samen te werken. Het effect van de covid-19-maatregelen voor de culturele sector zal ook na 2021 voelbaar zijn. De provincie volgt vanuit haar rol samen met gemeenten de ontwikkelingen en onderneemt waar mogelijk actie. Daarnaast vraagt de provincie bij het Rijk en de Raad voor Cultuur aandacht voor de positie van cultuur in de provincie en herstel van de sector na de coronaperiode. De Noord-Hollandse Cultuurlening, het Platform Cultuurherstel en tijdelijke subsidieregelingen voor innovatie en samenwerking, die ontwikkeld zijn binnen het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds van de provincie, ondersteunen de weg naar herstel.

De opgave
De culturele infrastructuur behoort samen met cultureel erfgoed tot de kerntaken van het cultuurbeleid van de provincie. Binnen de kerntaak culturele infrastructuur wordt uitvoering gegeven aan de wettelijke taak op het gebied van bibliotheken. De provincie is partner van Rijk en gemeenten bij de uitvoering van het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024. De provincie stimuleert regionale samenwerking van gemeenten en culturele instellingen. Het in stand houden van culturele voorzieningen is echter primair een taak van de gemeenten en van de Rijksoverheid. Daarbij dragen zij ook zorg voor het stimuleren van cultureel aanbod.

De effecten van de covid-19-maatregelen plaatst de Noord-Hollandse culturele infrastructuur voor een grote uitdaging. Hierdoor en als gevolg van bezuinigingen zijn niet alle gemeenten in staat een diverse culturele infrastructuur overeind te houden. Het verdwijnen van culturele instellingen heeft effect op de leefbaarheid en het vestigingsklimaat van de regio. De aantrekkingskracht van culturele voorzieningen in een regio is echter grotendeels afhankelijk van de bereikbaarheid, toegankelijkheid en de kwaliteit ervan. Dit betekent dat de culturele infrastructuur een regionale opgave is met een belangrijke taak voor de provincie als partner en verbinder.

De provincie speelt een rol in de regionale netwerken door bovenregionale samenwerking te stimuleren en het blikveld van gemeenten te verruimen. De provincie kan spiegelen en ‘het grotere plaatje’ schetsen. Hierdoor worden witte vlekken in cultureel aanbod of samenwerking in de regio’s gesignaleerd en kan hierover worden gesproken met de gemeenten. Daarnaast speelt de provincie een centrale rol bij het delen van kennis. Regionale samenwerking staat of valt bij de medewerking en investeringsbereidheid van alle partners. De provincie speelt hierbij een verbindende rol.

Bovendien is bij regionale samenwerking ook het schaalniveau van de geografische samenwerking belangrijk. Immers, per opgave en thema kan het schaalniveau wisselen.

Ten aanzien van de culturele infrastructuur zet de provincie in op de volgende activiteiten:

- Stimuleren van regionale samenwerking
- Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk
- Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs

Publiek verzamelt zich in theater de Kampanje in Den Helder. (foto: Lars van de Brink, collectie Provinciale Atlas)

4.1 Stimuleren van regionale samenwerking

Regionale samenwerking van gemeenten en provincie op het gebied van cultuur is belangrijk in Noord-Holland. Kunst en cultuur houden immers niet op bij de gemeentegrenzen. Goede afstemming maakt mogelijk dat lokaal beleid effectief wordt ingezet. Samenwerkingsverbanden zijn nodig voor het realiseren van belangrijke beleidsdoelen van zowel provincie als gemeenten, voor het ontwikkelen van doeltreffend beleid of voor het verbeteren van dienstverlening aan culturele instellingen. De regionale samenwerking op het gebied van cultuur voorziet in de uitwerking van twee programma's: een in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en een in de cultuurregio Noord-Holland Noord (NHN). Deze samenwerking heeft zich in tijden van crisis bewezen: met het Covid-19 noodfonds hebben provincie en gemeenten samen meer dan honderd culturele instellingen kunnen ondersteunen.

De provincie stimuleert regionale samenwerking door te participeren in netwerken van culturele infrastructuur en door samenwerkingsprojecten tussen gemeenten en tussen culturele instellingen te subsidiëren.

Stedelijke cultuurregio
Sinds 2018 werkt het ministerie van OCW samen met de zogenaamde stedelijke cultuurregio's. Deze samenwerking is gericht op afstemming van landelijk, regionaal en lokaal beleid. Een stedelijke cultuurregio wordt omschreven als een geografische eenheid waarbij sprake is van een cultureel ecosysteem: een geheel van onderlinge netwerken in het cultuur- en kunstenveld. Deze regio's kenmerken zich door een centrumgemeente (soms meer dan een), die fungeert als cultureel brandpunt. Meestal is dit een grote gemeente met een hoog voorzieningenniveau. Omliggende gemeenten vullen dit aan met hun cultuuraanbod.

Zowel het rijksbeleid als het beleid van de rijksfondsen wordt steeds meer afgestemd op deze stedelijke cultuurregio's. Dit betreft bijvoorbeeld afspraken over regelingen als de Basisinfrastructuur (BIS) of afspraken over het Fonds Podiumkunsten of het Mondriaan Fonds. Bij de verdeling van rijksmiddelen speelt de stedelijke cultuurregio een steeds grotere rol. In 2019 hebben vijftien stedelijke regio's zich bij de minister gemeld met een regionaal cultuurprofiel. Ook de MRA heeft dit gedaan en is sindsdien gesprekspartner. De vijftien stedelijke regio's dekken niet heel Nederland. Er zijn nog witte vlekken zoals de regio Noord-Holland Noord. Deze regio heeft zich aangemeld in het najaar van 2021.

Discussiepunt 3. voor PS: zie toelichting in de discussienota Concept beleidskader erfgoed en cultuur
Regionale samenwerking gemeenten
De provincie participeert in de samenwerkingsverbanden van de MRA en NHN. Voor gemeenten vormt kennisdeling een belangrijke basis voor regionale samenwerking. De provincie investeert hierin door netwerkbijeenkomsten te organiseren rond een bepaald thema, bijvoorbeeld de langetermijngevolgen van covid-19 voor culturele instellingen. Per onderwerp kan dit netwerk verschillen. Soms is het gericht op heel Noord-Holland, dan weer op de MRA, NHN of een deelregio. Hierbij sluit de provincie aan bij bestaande netwerken.
Afhankelijk van het regionale vraagstuk en de behoefte van het netwerk kiest de provincie afwisselend voor een rol als partner of als verbinder, waarbij verschillende instrumenten kunnen worden ingezet. Belangrijke voorwaarde is dat de vraag om regionale samenwerking vanuit de (deel)regio moet komen. De (deel)regio blijft opdrachtgever dan wel eigenaar van het proces.
Om de juiste thema's in de regio te agenderen wordt aangesloten bij provinciale gebiedsprogramma's op het gebied van toerisme en recreatie, mobiliteit en bereikbaarheid en wonen.

Samenwerking binnen de MRA
In de MRA werkt de provincie samen met 32 gemeenten (via deelregio's), de vervoersregio en de provincie Flevoland aan een betere spreiding en bereikbaarheid van culturele infrastructuur. Dit heeft geleid tot het regioprofiel 2019-2024 *Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed*. De komende jaren blijft de provincie werken aan de uitvoering van de vijf programmalijnen: Samenwerking, Toegankelijkheid, Cultuur aan de basis, Ruimte en Erfgoed. De provincie heeft binnen het regioprofiel een rol als verbinder en als trekker op het thema Samenwerking. Het programma Kunst, Cultuur en Erfgoed 2019-2024 wordt herijkt in het kader van recente ontwikkelingen waaronder de (lange) termijn impact van de covid-19 crisis. Daarbij wordt onderzocht of deze recente ontwikkelingen vragen om een andere inzet en (intensievere) vormen van regionale samenwerking.
Binnen de programmalijn Samenwerking wordt het kennisnetwerk culturele infrastructuur van de MRA doorontwikkeld. Daarbij wordt ingezet op gezamenlijke kennisbijeenkomsten en onderzoek.

Vanaf 2022 is de Cultuurmonitor beschikbaar. Deze monitor geeft een beeld van de staat van de culturele infrastructuur en biedt inzicht in de cultuurparticipatie in de MRA.
Binnen de programmalijn Cultuur aan de Basis wordt een pilot 'vervoer' opgezet. Uit een enquête onder basisscholen is gebleken dat het vervoer van leerlingen naar voorstellingen, musea etc. voor veel scholen een probleem is. Onderdeel van de pilot is een platform waarbij de vraag van de scholen wordt gekoppeld aan het aanbod van culturele instellingen. Uit de enquête is ook gebleken dat kansengelijkheid voor veel scholen een belangrijk thema is. Voor leerkrachten en culturele instellingen worden daarom kennissessies georganiseerd.
Binnen de programmalijn Ruimte is de 'Groene menukaart voor musea en podia' ontwikkeld. Deze kaart geeft handvatten voor fysieke verduurzamingsmaatregelen en wordt uitgebreid met menukaarten voor andere culturele instellingen.

Samenwerking binnen NHN
In NHN hebben de drie deelregio's (Kop van Noord-Holland, West-Friesland en Alkmaar) met financiële steun van de provincie het regionaal cultuurprofiel *Zee aan ruimte, land vol cultuur* opgesteld. Provincie Noord-Holland heeft dit proces met een tweetal subsidies mogelijk gemaakt en ambtelijk ondersteuning geboden. Het cultuurprofiel dient als basis voor een nauwere samenwerking binnen NHN op gebied van cultuur en moet de regio meer zichtbaarheid geven in het landelijk beleid. Daarom ondersteunt de provincie de komende jaren de concretisering van het cultuurprofiel. Ook voert de provincie samen met de kernsteden van NHN een lobby richting Rijk en de landelijke cultuurfondsen met als doel de erkenning van NHN als 16e stedelijke cultuurregio in het rijksbeleid.

Cultuurkoepel in Heiloo (foto: Lars van den Brink, collectie Provinciale Atlas)

Discussiepunt 3. voor PS: zie toelichting in de discussienota Concept beleidskader erfgoed en cultuur

Stimuleringsregeling

De provincie faciliteert bestaande culturele netwerken om tot duurzame regionale afstemming en efficiënte samenwerking te komen. Hiervoor wordt de Uitvoeringsregeling subsidie stimulering regionale samenwerking cultuur ingezet. De regeling is gericht op gemeenten en op samenwerking tussen culturele instellingen. De regeling stimuleert de overgang van incidentele samenwerking naar een meer structurele samenwerking. Partijen investeren zodoende in een langetermijnperspectief. Hierdoor wordt bijgedragen aan het toegankelijk houden van de culturele infrastructuur en het bevorderen van cultuurparticipatie van een breed publiek.

Instrumenten

- Netwerkbijeenkomsten en kennisdeling
- Opdrachten en onderzoeken
- Cultuurmonitor
- MRA: Regioprofiel 2019-2024 *Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed*
- Cultureel regioprofiel NHN *Zee aan ruimte, land vol cultuur*
- Uitvoeringsregeling stimulering regionale samenwerking

Koppeling programma's en projecten

- Regioprofiel MRA 2019-2024 *Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed*
- Cultureel regioprofiel NHN *Zee aan ruimte, land vol cultuur*

Resultaat 2025

Vanuit de rol als verbinder heeft de provincie:

- de regionale opgaven en kansen in kaart gebracht en breed gedeeld. Gemeenten en culturele instellingen zijn zich daardoor meer bewust van het belang van regionale samenwerking op gebied van cultuur en gebruiken de beschikbare kennis om tot regionale afstemming te komen.
- Waar nodig, heeft de provincie aanvullende (regionale) onderzoeken uitgevoerd, waarmee maatwerk is geleverd.
- Er zijn verschillende netwerkbijeenkomsten georganiseerd en jaarlijks een bestuurlijke bijeenkomst.

Vanuit de rol als partner heeft de provincie:

- gemeenten dichter bij elkaar gebracht om tot meer regionale afstemming te komen en de regionaal gedragen visies op gebied van culturele infrastructuur actueel te houden;
- NHN ondersteund bij de uitwerking van het cultureel regioprofiel naar een uitvoeringsprogramma;
- in samenwerking met gemeenten in de MRA de acties uit het MRA programma aangepast en uitgevoerd. Deze hebben geleid tot vervolgacties en afspraken;
- Bij het ministerie van OCW en de Raad voor Cultuur zijn de MRA en NHN goed in beeld.

4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk

Bibliotheken zijn belangrijke cultuurdragers, ze zijn voor iedereen toegankelijk, zijn de schatkamer van kennis en informatie en zorgen dat de inwoners van Noord-Holland zich een leven lang kunnen blijven ontwikkelen. Bibliotheken lenen niet alleen boeken uit, maar ontwikkelen zich tot knooppunten van kennis, contact en cultuur in de samenleving. Bibliotheken krijgen een steeds grotere rol bij maatschappelijk opgaven als het bevorderen van geletterdheid als basisvaardigheid, digitale inclusie, bestrijding van eenzaamheid, integratie van nieuwe Nederlanders en het tegengaan van een tweedeling in de samenleving. Deze ontwikkeling wordt gesteund door een gezamenlijke landelijke innovatie- en netwerkagenda waarin ook deze maatschappelijke thema's zijn uitgewerkt. De provincie erkent de grote maatschappelijke waarde van bibliotheken en heeft de bijdrage aan Probiblio structureel verhoogd zodat kan worden aangesloten bij de landelijke innovatie- en netwerkagenda.

Probiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor bibliotheken en voert de provinciale wettelijke taken in het bibliotheekstelsel uit. De Wet benoemt drie provinciale kerntaken: Interbibliothecair Leenverkeer, Bibliotheek Innovatie en Netwerktaken. De provincie ziet de bibliotheekfunctie als belangrijk onderdeel van de culturele infrastructuur en richt haar activiteiten daarom vooral op het regionaal bereikbaar, toegankelijk en relevant houden van de bibliotheek. Zowel de provincie als Probiblio functioneert in een landelijk netwerk. De provincie stemt haar beleid af met Rijk en gemeenten. Probiblio steunt de verdere ontwikkeling van lokale bibliotheken en stemt daarnaast af met het landelijk netwerk van POI's en de Koninklijke Bibliotheek.

De transformatie van de bibliotheken van 'openbare boekenkast' naar maatschappelijke bibliotheek is een belangrijke opgave voor het gehele bibliotheekstelsel. In het bibliotheekconvenant 2021-2024 zijn afspraken gemaakt over rollen en taken van het landelijk netwerk van bibliotheken en de drie overheidslagen. Dit bibliotheekconvenant ligt ten grondslag aan de uitwerking in de landelijke netwerkagenda. Deze uitvoeringsagenda wordt regelmatig aangepast.
Onder de netwerkverantwoordelijkheid verstaat de provincie dat lokale bibliotheken kunnen profiteren van landelijke trajecten, zoals de digitale infrastructuur en een landelijk collectiebeleid. Daarbij biedt de provincie ondersteuning aan de vorming van een provinciaal bibliotheeknetwerk, waarin bibliotheken uitvoering geven aan programma's op basis van de prioriteiten van de landelijke netwerkagenda. De provincie vraagt aan Probiblio het regionale bibliotheeknetwerk te ondersteunen, te inspireren en uit te dagen tot vernieuwing. Deze ervaringen komen van pas bij de uitrol van landelijke trajecten. Daarnaast vraagt de provincie Probiblio om landelijke innovaties onder de aandacht te brengen van de lokale bibliotheken en eventueel toe te passen in Noord-Holland.

Op het gebied van innovatie zet de provincie in op drie maatschappelijke thema's: leesbevordering, digitale inclusie en een leven lang ontwikkelen. Probiblio werkt jaarlijks samen met de lokale bibliotheken een innovatieagenda uit. Daarnaast werkt Probiblio voortdurend aan innovatie waar het gaat om het toekomstbestendig houden van het Interbibliothecair Leenverkeer. Binnen het jaarplan is ruimte voor uitdagende vormen van innovatie die op de lange termijn de kwaliteit, de spreiding en toegankelijkheid van de bibliotheken in Noord-Holland waarborgen.

Probiblio werkt voor alle bibliotheken in Noord-Holland en daarmee nadrukkelijk voor alle inwoners.

Er zijn speciale programma's bij de bibliotheken voor bezoekers die niet zo snel uit zichzelf een bezoek aan de bibliotheek brengen.

Instrumenten
- Boekjaarsubsidie aan POI (Probiblio)

Koppeling programma's en projecten
- Samenwerkingsverbanden gemeenten en ministerie van OCW

Resultaat 2025
Als opdrachtgever van de provinciale ondersteuningsinstelling:
- De provincie heeft zorggedragen voor uitvoering van de wettelijke taken.
- De bibliotheken in Noord-Holland hebben, ondersteund door Probiblio, de transitie gemaakt naar de maatschappelijke bibliotheek.
- Het Interbibliothecair Leenverkeer is verder ontwikkeld waardoor het beter aansluit bij de behoeften van lokale bibliotheken en hun leden.
- De landelijke trajecten die bijdragen aan de bereikbaarheid en toegankelijkheid van voorzieningen, zijn regionaal uitgerold.
- Probiblio is in Nederland een belangrijke voorloper en initiator van bibliotheekinnovatie en weet de lokale bibliotheken in Noord-Holland te stimuleren tot vernieuwing, verjonging en verandering.

4.3 Kwaliteitsbevordering van cultuureducatie in het basisonderwijs

In het coalitieakkoord *Duurzaam doorpakken* 2019-2023 staat dat de provincie deelneemt aan het matchingsprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 (CMK3) en hiervoor cofinanciering beschikbaar stelt. Hiermee wordt, aansluitend op de landelijke regeling CMK3, invulling gegeven aan onze provinciale rol als partner. Met het ministerie van OCW is een intentieovereenkomst gesloten. De provincie levert een bijdrage voor de periode 2021-2024 van in totaal € 3 mln (jaarlijks € 750.000) voor provinciale projecten. Het Rijk matcht in totaal € 3.412.000 (jaarlijks € 853.000). De 26 deelnemende Noord-Hollandse gemeenten budgetteren voor vijftien lokale/regionale projecten € 2,6 mln (jaarlijks € 650.000).

Doelstellingen van de landelijke CMK3-regeling zijn:
- Het duurzaam versterken van de kwaliteit van cultuureducatie, mede door middel van intensieve samenwerking tussen het onderwijs en de culturele sector
- Het vergroten van de kansengelijkheid voor leerlingen
- Het vergroten van de professionalisering van leerkrachten, docenten, culturele partners en penvoerders

Vanuit deze doelstellingen heeft Plein C, dat het provinciale programma coördineert en uitvoert, met 26 deelnemende Noord-Hollandse gemeenten en culturele instellingen het programma 'Goed cultuuronderwijs voor alle kinderen' voor Noord-Holland opgesteld. Met lokaal maatwerk en bovenlokale programma's zet Plein C in het CMK3-programma in op verdere borging en continuïteit van cultuureducatie én op extra ondersteuning van scholen met leerlingen voor wie cultuur minder

binnen handbereik is. Het programma omvat vijftien lokale/regionale projecten en provinciale projecten.

Plein C werkt voor alle scholen en alle kinderen in Noord-Holland. Bij de provinciale projecten ligt de nadruk enerzijds op verdieping aanbrengen bij deelnemende scholen, onder andere via visievorming en deskundigheidsbevordering van leerkrachten. Anderzijds wordt ingezet op het bereiken van nieuwe scholen, in het bijzonder scholen met onderwijsachterstanden, scholen in achterstandswijken en op locaties met onvoldoende culturele infrastructuur. Dit om de kansengelijkheid van kinderen te vergroten. Ook is er meer ruimte voor maatwerk, zoals aandacht voor het speciaal onderwijs, het vmbo en de relatie binnen-buitenschools.

Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs
Op 16 december 2013 heeft de provincie het Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023 ondertekend. Dit kader is door OCW, IPO en VNG opgesteld en bevat de gezamenlijke ambitie voor het cultuuronderwijs van Rijk, gemeenten, provincies en schoolbesturen. Het creëert randvoorwaarden voor scholen en culturele instellingen om te blijven werken aan de kwaliteit van het cultuuronderwijs. Het bestuurlijk kader dat voor het programma CMK een streefpunt vormt, loopt in 2023 af. Er zal met OCW, IPO en VNG overleg gevoerd worden of het bestuurlijk kader wordt verlengd en zo ja, in welke vorm.

Het is belangrijk dat de inzet van de overheden voor cultuureducatie structureel wordt. Om cultuureducatie daadwerkelijk in te bedden in het beleid van alle overheden is het nodig om de verantwoordelijkheden per overheidslaag goed omlijnd vast te leggen. Dit zorgt voor een duidelijke structuur en rolverdeling, en bekrachtigt een structurele samenwerking tussen Rijk, provincie, gemeenten en cultuurfondsen voor wat betreft verantwoordingseisen en opdrachtgeverschap.

Instrumenten
- Activiteitensubsidie aan Plein C

Koppeling programma's en projecten
- Noord-Hollands programma Plein C CMK3 2021-2024
- Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023

Resultaat 2025
Vanuit de rol als opdrachtgever:
- is de provincie de cofinancieringsafspraak nagekomen met OCW en is Plein C gemonitord op de uitvoering van het provinciale programma CMK3;
- heeft de provincie met OCW, IPO en VNG toegewerkt naar een vervolg op het Bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023.

4.4 Financieel kader

Culturele Infrastructuur - Ontwikkelen bovenlokaal netwerk	2022	2023	2024	2025
4.1 Stimuleren van Regionale Samenwerking				
Opdrachten	100.000	100.000	100.000	100.000
UvR Regionale Samenwerking	106.000	106.000	106.000	106.000
4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van provinciaal bibliotheeknetwerk Subsidie				
Subsidie	3.464.000	3.464.000	3.464.000	3.464.000
4.3 Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs				
Subsidie	750.000	750.000	750.000	0*
Totaal lasten	**4.420.000**	**4.420.000**	**4.420.000**	**3.670.000**

* In 2025 vervallen de middelen voor Cultuureducatie met Kwaliteit omdat het huidige programma t/m 2024 loopt.

5. Uitvoeringspartners

De provincie heeft met een aantal partners afspraken over samenwerking.

Stichting NMF en MOOI Noord-Holland
Met het Rijk is er een bestuurlijke afspraak om een Steunpunt Monumenten en Archeologie voor gemeenten in stand te houden. Hiervoor is € 160.000 beschikbaar, waarvan € 80.000 aan rijksmiddelen. Daarnaast wil de provincie gemeenten ondersteunen bij hun rol in de nieuwe Omgevingswet, cultuurhistorie onder de aandacht brengen in relatie tot ruimtelijke opgaven en beleidsvisies, en activiteiten ondersteunen rond ruimtelijke opgaven en in relatie tot archeologie en herbestemming. Daarvoor heeft de provincie een extra bedrag van € 300.000 gereserveerd. Daarmee is voor het Steunpunt Monumenten en Archeologie in totaal een meerjarige projectsubsidie van € 460.000 per jaar beschikbaar.

Stichting NMF en MOOI Noord-Holland stellen voor de uitvoering van de steunpunttaken een gezamenlijk activiteitenplan op. Dat bevat onder meer een website, digitale kennisbank, expertmeetings, vraagloket, kennisbijeenkomsten, contactdagen en uitgewerkte casestudies. Het Steunpunt richt zich daarbij in de eerste plaats op de ondersteuning van gemeenten, maar betrekt een brede groep van organisaties uit het erfgoedveld bij de kennisbijeenkomsten, contactdagen, expertmeetings en casestudies. Dit varieert van eigenaren van maatschappelijk vastgoed (POM's) tot erfgoedverenigingen.

Ook ondersteunt het Steunpunt Monumenten en Archeologie middels een extra bijdrage vanuit rijksmiddelen (€ 12.500) de Digitale Erfgoedcoach. Deze functie ondersteunt erfgoedorganisaties door:

- Digitaal Erfgoed Loket: begeleiding bij het opstellen van informatie- en digitaliseringsbeleid voor de lange termijn;
- Deskundigheidsbevordering digitalisering en digitale collecties;
- Intervisie en verbinding met het landelijke netwerk.

De inhoudelijke samenwerking wordt jaarlijks geëvalueerd. De provincie is van plan om de huidige wijze van financiering te onderzoeken.

Probiblio
Probiblio is de samenwerkingspartner voor de uitvoering van de wettelijke taken op het gebied van bibliotheken. Probiblio werkt in opdracht van twee provincies (Noord-Holland en Zuid-Holland) aan de versterking van bibliotheken in beide provincies. De activiteiten van Probiblio zijn beschreven in paragraaf 4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van het provinciaal bibliotheeknetwerk.

Stichting Plein C
Stichting Plein C coördineert en voert het provinciale programma uit voor CMK3, het programma Cultuureducatie met Kwaliteit in de periode 2021-2024.

Noord-Hollands Archief
Het Noord-Hollands Archief (NH Archief) beheert al sinds de 1923 de Provinciale Atlas, de historische beeldcollectie van de provincie Noord-Holland. Het NH Archief voert in opdracht van de provincie het beheer van de beeldcollectie uit en brengt de Provinciale Atlas op verschillende manieren onder de aandacht bij de inwoners van Noord-Holland. Dit past bij de ontwikkeling van het NH Archief van de

afgelopen jaren tot een fysiek en online informatiecentrum over de geschiedenis van Noord-Holland. De activiteiten voor het verhalenplatform Oneindig Noord-Holland zijn sinds enkele jaren ook bij het NH Archief ondergebracht via een afzonderlijke subsidie.

Nationaal Restauratiefonds
Bij het Nationaal Restauratiefonds (NRF) brengt de provincie het Noord-Hollands Fonds voor Monumenten onder. Er wordt € 9,1 mln voor restauratie, herbestemming en verduurzaming toegevoegd aan de bestaande middelen in het fonds. Over de invulling van dit Noord-Hollands Fonds voor Monumenten maakt de provincie binnen de kaders van het cultuurbeleid nieuwe afspraken met het NRF.

Cultuur+Ondernemen
De Noord-Hollandse Cultuurlening voor in totaal € 3 mln uit het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds, is ondergebracht bij kennisplatform Cultuur+Ondernemen. Daartoe is een overeenkomst afgesloten met een looptijd van tien jaar.

6. Monitoring en evaluatie

Per thema zijn op hoofdlijnen doelstellingen en bijbehorende activiteiten geformuleerd. De resultaten hiervan worden gemonitord. Waar nodig worden de beleidsdoelen bijgesteld aan de hand van actuele ontwikkelingen. Resultaten van onderzoeken of de uitkomsten van de monitors kunnen ook aanleiding zijn voor tussentijdse beleidswijzigingen. Waar op voorhand bijstelling verwacht wordt, is dit in de toelichting bij het thema opgenomen. Het flexibele karakter van het cultuurbeleid geeft de mogelijkheid om bij te sturen wanneer dit noodzakelijk is.

Openbare onderzoeken en evaluaties worden gepubliceerd op https://www.noord-holland.nl/. Om kennis te delen over de resultaten van uitvoeringsregelingen onderzoekt de provincie de mogelijkheid om resultaten online te publiceren. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de resultaten van energiescans of van de uitvoeringsregeling regionale samenwerking. De doeltreffendheid van uitvoeringsregelingen wordt gemonitord. Daarnaast is er een aantal inhoudelijke monitoringsinstrumenten beschikbaar, zoals de Monumentenmonitor en de Cultuurmonitor MRA.

Eind 2023 wordt een voortgangsrapportage opgesteld over de eerste twee jaar van het geactualiseerde cultuurbeleid. Hierbij gaat het om nieuwe beleidsontwikkelingen zoals de stolpenstructuren. Op basis hiervan kunnen voorstellen gedaan worden voor eventuele beleidswijzigingen. In de voortgangsrapportage zal in ieder geval worden ingegaan op de stand van zaken van de geformuleerde resultaten. Ook zal evaluatie plaatsvinden van de effectiviteit van het Steunpunt Monumenten en Archeologie, van de werking van de nieuwe opzet uitvoeringsregelingen restauratie, herbestemming en verduurzaming en van de resultaten behaald door de Loods Herbestemming. Eind 2024 volgt een algehele evaluatie van de drie voorgaande jaren die verwerkt kunnen worden in een aanpassing van het beleid per 2026.

7. Financiën

Hieronder staat het overzicht met de verdeling van de beschikbare middelen 2022-2025.

- In 2024 en 2025 zijn geen middelen opgenomen voor aanvulling van de reserve monumenten t.b.v. de restauratie rijksmonumenten. De provincie heeft in 2019 in het coalitieakkoord 2019-2023 middelen ter beschikking gesteld als aanvulling op het restauratiebudget voor Rijksmonumenten. In 2024 vervallen deze extra middelen.
- In 2025 vervallen de middelen voor Cultuureducatie met Kwaliteit (culturele infrastructuur) omdat het huidige programma t/m 2024 loopt.
- De investeringen in museum Kaap Skill (onderwaterarcheologie) nemen na 2022 af.

Cultuurlandschap - Kwaliteit door ontwikkelen	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
2.1 Vanuit cultuurhistorische waarden sturing geven aan ruimtelijke ontwikkelingen				
Steunpunt Monumenten en Archeologie	460.000	460.000	460.000	460.000
Opdrachten Projecten landschap en cultuurhistorie	100.000	100.000	100.000	100.000
2.2 Investeren in provinciale structuren				
Molenfederatie	15.000	15.000	15.000	15.000
Noord-Hollands Archief/Oneindig Noord-Holland	124.000	124.000	124.000	124.000
Noord-Hollands Archief/Beheer en promotie Provinciale Atlas	136.000	136.000	136.000	136.000
UvR restauratie Rijksmonumenten NH	5.000.000	5.000.000	2.550.000	2.550.000
UvR Onderhoud Provinciale Monumenten	150.000	150.000	150.000	150.000
UvR Restauratie Provinciale Monumenten	400.000	400.000	400.000	400.000
UvR Historische molens	0	0	705.000	0
Opleidingen in restauratie technieken	17.000	17.000	17.000	17.000
Opdrachten Projecten cultuurhistorische structuren	255.000	255.000	255.000	255.000
2.3 Archeologie en archeologiemuseum Huis van Hilde				
Huis van Hilde beheer	401.000	412.000	423.000	434.000
Archeologisch depot	30.000	30.000	30.000	30.000
Kasteelterrein Nuwendoorn	38.000	38.000	38.000	38.000
Onderwaterarcheologie	800.000	100.000	100.000	100.000
Opdrachten Archeologie	447.000	519.000	523.000	660.000
Totaal lasten	**8.373.000**	**7.756.000**	**6.026.000**	**5.469.000**

Herbestemming - Behoud door verduurzaming	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
3.1 Ontwikkelen kennis en netwerk voor herbestemming en leegstand				
Opdrachten Herbestemming Monumenten	235.000	235.000	235.000	235.000
Loods Herbestemmingen	130.000	130.000	130.000	130.000
UvR Onderzoek duurzaam benutten monumenten	150.000	150.000	150.000	150.000
3.2 Stimuleren van het gebruik van erfgoed				
Opdrachten tbv Rijks- en provinciale monumenten	100.000	50.000	17.000	17.000
Totaal lasten	**615.000**	**565.000**	**532.000**	**532.000**

Culturele Infrastructuur - Ontwikkelen bovenlokaal netwerk	2022	2023	2024	2025
4.1 Stimuleren van Regionale Samenwerking				
Opdrachten	100.000	100.000	100.000	100.000
UvR Regionale Samenwerking	106.000	106.000	106.000	106.000
4.2 Toegankelijk en bereikbaar houden van provinciaal bibliotheeknetwerk Subsidie				
Subsidie	3.464.000	3.464.000	3.464.000	3.464.000
4.3 Bevorderen van de kwaliteit van cultuureducatie in het basisonderwijs				
Subsidie	750.000	750.000	750.000	0
Totaal lasten	**4.420.000**	**4.420.000**	**4.420.000**	**3.670.000**
Totaal	**13.408.000**	**12.741.000**	**10.978.000**	**9.671.000**

Bijlage Wettelijke taken en bestuurlijke afspraken

Wettelijke taken
De provincie voert wettelijke taken uit op het gebied van bibliotheekondersteuning, monumentenzorg en archeologie. Daarnaast zijn er bestuurlijke afspraken over cultuureducatie en cultureel erfgoed met het Rijk.

Bibliotheken
Op 1 januari 2015 is de Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) in werking getreden. In dit stelsel zijn de minister, de provinciebesturen en de gemeentebesturen gezamenlijk verantwoordelijk voor een netwerk van openbare bibliotheekvoorzieningen. Dit netwerk wordt gevormd door:

- de lokale bibliotheken;
- de provinciale ondersteuningsinstellingen (POI's);
- de Koninklijke Bibliotheek (KB)

Binnen deze netwerken voeren de overheden taken uit die elkaar aanvullen. De afspraken zijn uitgewerkt in het Bibliotheekconvenant 2021-2023 en uitgewerkt in een netwerkagenda. Het accent van het bibliotheekwerk ligt op drie maatschappelijke opgaven: een geletterde samenleving, participatie in de informatiesamenleving en een leven lang ontwikkelen.

De wettelijke taken voor provincies betreffen:

- Innovaties voor lokale bibliotheken in overeenstemming met de innovatieagenda van de Koninklijke Bibliotheek;
- Interbibliothecair leenverkeer;
- Collectiebeleid;
- Netwerken en allianties.

Monumenten en archeologie
De bescherming van het cultureel erfgoed is per 1 juli 2016 geregeld in de Erfgoedwet, die verschillende wetten en regels vervangt, waaronder de Monumentenwet uit 1988. Onderdelen van de Monumentenwet die betrekking hebben op de fysieke leefomgeving gaan over naar de nieuwe Omgevingswet.

De wettelijke taken voor provincies betreffen:

- Advies over aanwijzingen, sloop of wijziging van (archeologische) rijksmonumenten buiten de bebouwde kom;
- Toetsing van cultuurhistorische/archeologische aspecten bij provinciale vergunningverlening;
- Borging cultuurhistorische waarden bij ruimtelijke ingrepen door de provincie zelf;
- Instandhouding en ontsluiting van een provinciaal depot voor bodemvondsten;
- het duurzaam behoud / beheer van het archeologisch erfgoed *in situ* door gebiedsbescherming, het aanwijzen van (gemeentegrensoverschrijdende) provinciale archeologische aandachtsgebieden en landschappen;
- Het borgen van het archeologische belang in die gevallen waarin de provincie geheel of gedeeltelijk optreedt als bevoegd gezag, te weten: projecten die gemeentegrenzen overschrijden (onder andere bij provinciale inpassingsplannen, infrastructuur en landinrichting), MER-plichtige ingrepen, ontgrondingen en bodemsaneringen.

- Interbestuurlijk toezicht ten aanzien van de uitvoering van wettelijke erfgoedtaken door
- gemeenten.

Bestuurlijke afspraken
Naast de uitvoering van wettelijke taken voeren provincies eigen cultuurbeleid. Daarbij maken ze afspraken over beleidsafstemming en taken die zij in elk geval op zich nemen. In 2012 hebben de provincies een Algemeen Kader Interbestuurlijke verhoudingen afgesloten met VNG en OCW. De kerntaak wordt in dat kader als volgt geformuleerd:

'Cultuur is een kerntaak van provincies waar dit de lokale belangen overstijgt. Provincies zijn verantwoordelijk voor bovengemeentelijke coördinatie op regionaal niveau. Provincies zetten zich in voor de diversiteit en spreiding van culturele voorzieningen in de regio en zijn verantwoordelijk voor de financiering van provinciale collecties.'

Op het gebied van erfgoed is in dit bestuurlijk kader afgesproken dat de provincies zich inzetten voor het behoud en de ontwikkeling van erfgoed en het verbinden van erfgoedbeleid met ruimtelijk beleid. Met betrekking tot cultuureducatie is in het bestuurlijk kader Cultuur en Onderwijs 2013-2023 afgesproken dat het Rijk, de provincies en de gemeenten gezamenlijk nemen om alle kinderen en jongeren kennis te laten maken met cultuur. Dit wordt onder andere uitgewerkt binnen het programma Cultuureducatie met Kwaliteit.

In 2012 zijn er namens de provincies afspraken gemaakt tussen IPO en het ministerie van OCW over een duurzame en effectieve erfgoedzorg in het kader waarvan het rijk jaarlijks 20 mln stort in het provinciefonds ten bate van restauraties van rijksmonumenten. De provincies verdelen deze middelen onderling en zorgen voor verdubbeling van deze middelen vanuit de regio. De afspraken zijn in 2015 herbevestigd.

Provinciaal cultuurbeleid in relatie tot landelijk beleid
De Raad voor Cultuur heeft in zijn verkenning van 2017 aandacht gevraagd voor de stedelijke regio. Naar aanleiding van deze verkenning heeft de minister van OCW in haar visiebrief van maart 2018 regio's opgeroepen een regionaal cultuurprofiel op te stellen. De provincie Noord-Holland heeft, samen met de gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam (MRA), een regioprofiel opgesteld: Meer dan de delen, Programma Kunst, Cultuur en Erfgoed 2019-2024. Het regioprofiel van Noord-Holland Noord wordt in 2021 aan de minister aangeboden. Deze regioprofielen omvatten de gezamenlijke ambities en thema's van de partners, die mede aansluiting kunnen vinden bij landelijk en toekomstig beleid.

MOOI
NOORD-
HOLLAND
ADVISEURS
OMGEVINGSKWALITEIT

ONDERZOEKSRAPPORT METHODIEK VAN DE NOORD-HOLLANDSE STOLPENKAART

Omslag: Stolp in Wijde Wormer. Foto: Anna Groentjes.

Inhoudsopgave

Inleiding 4
Aanleiding 4
Kaders van het onderzoek 4

Aanpak en organisatie 8
Stappen 9

Collecties en ordes 10
Collecties 15
Ordes 15

Projectorganisatie 16
Invloed van corona maatregelen 19
Draagvlakcreatie en respons 21
Communicatie 23

Methode: waarderen op basis van de criteria 24
Stedenbouwkundige/landschappelijke waarde 25
Ensemblewaarde 25
Architectuurhistorische waarde 27
Bijzonderheid 29
Nieuwbouwstolpen 29
Overige waarderingsaspecten 31

Verder onderzoek 32

Noten 34

Bronnen 34

Colofon 38

Stolpen en fietsers in Hoogwoud. Foto: Daniel Nicholas.

Inleiding

Wie een stolpboerderij ziet, weet dat hij in Noord-Holland is. Dat maakt dit type boerderij uniek: de gehele collectie stolpen ís Noord-Holland. Met hun streekgebonden erven, de bedrijfsgebonden oriëntatie op het landschap, monumentale silhouetten met piramidevormige daken en soms zeer oude vierkantconstructies vertellen de stolpen verhalen van eeuwen Noord-Hollandse agrarische geschiedenis. Vooral op landschappelijk niveau gezien is de historische stolp een identiteitsbepalend gebouwtype voor met name het deel van de provincie ten noorden van het Noordzeekanaal. Er is sprake van verlies van landschappelijke cultuurhistorische waarden als zij zonder goede reden gesloopt worden. Voor wat betreft het erf en het gebouw bestaan er grote verschillen tussen de individuele stolpen. Reden genoeg om ze stuk voor stuk te gaan bekijken en op de kaart te zetten.

De toekomst van de stolpboerderij is verweven met maatschappelijke thema's en daarom hebben we ons bij de analyse van de opgehaalde data gericht op specifieke vraagstukken die in Noord-Hollandse context naar voren komen: omgang met landschappelijke kwaliteiten, herbestemming, verduurzaming, erfinrichting, agrarische bedrijfsvoering, stadsuitbreiding, toename van de recreatie en veranderende woonwensen. Deze rapportage dient als toelichting op en verantwoording van de aanpak van het onderzoek en de waardestelling.

Aanleiding

De provincie wil bijdragen aan een duurzame toekomst voor de Noord-Hollandse stolp. Om effectief stolpenbeleid te kunnen ontwikkelen is het zaak voor de provincie om grip te krijgen op de totale collectie stolpboerderijen en deze onder te verdelen in deelcollecties. Daartoe heeft zij de Noord-Hollandse Stolpenkaart laten opstellen. Daar aan gekoppeld gaf de provincie opdracht om een beleidsadvies op te stellen: wat kunnen we doen om het publieke belang van dit boerderijtype te behartigen en om, in samenwerking met gemeenten en andere betrokken partijen, zoveel mogelijk stolpeigenaren te ondersteunen zodat zij een duurzame, kansrijke toekomst tegemoet kunnen gaan? Dat beleidsadvies is in een separate rapportage gegeven.

Het beleidsadvies en de Noord-Hollandse Stolpenkaart staan niet op zichzelf. Dit project bouwt voort op diverse eerdere onderzoeken die de afgelopen tien jaar zijn uitgevoerd.[1] Zo lezen we in het rapport 'Kansen voor de stolp in Noord-Holland' uit 2015 (opgesteld in nauwe samenwerking met onder andere de Boerderijenstichting Noord-Holland en Landschap Noord-Holland): *'Door het maken van een waarderingskaart voor stolpen zorgt de provincie er voor dat zij op een vergelijkbare manier voor de hele provincie worden geïnventariseerd en op kaart gezet. Bovendien is zo'n kaart een uitstekende dienstverlening naar gemeenten toe en een stimulans voor stolpeigenaren. De provincie laat op die manier zien dat stolpen haar veel waard zijn. Op de waarderingskaart wordt er een hiërarchie aangebracht in de waarde van boerderijlinten en van de stolpen zelf. De provincie kan de kaart op die manier gebruiken om speerpunten te formuleren voor haar stolpenbeleid.'* [2]

Veldwerk. Foto: Anna Groentjes

Kaders van het onderzoek

Om de collectie van Noord-Hollandse stolpen in kaart te kunnen brengen deed een onderzoeksteam van MOOI Noord-Holland bureauonderzoek en vervolgens veldwerk. Op die manier zijn alle 4.841 stolpen van vóór 1965 plus 1.076 stolpen van recenter datum gefotografeerd en is veel informatie opgehaald. De kaders van deze opdracht waren helder en sloten pandsgewijs bouwhistorisch of archeologisch onderzoek uit.

We raden aan om de stolpenkaart de komende jaren te beheren, verder aan te vullen en te actualiseren. Ook zijn er tal van verdere onderzoeken mogelijk om de kennis van de Noord-Hollandse stolp verder aan te vullen en te verspreiden. Suggesties voor verder onderzoek zijn verderop in dit rapport opgesomd.

Aandachtspunten bij het interpreteren van de Noord-Hollandse Stolpenkaart:

- De onderzoekers hebben de stolpen geobserveerd en gefotografeerd vanaf de openbare weg en zijn over het algemeen niet op het erf, laat staan binnen in de stolpen geweest (tenzij expliciet op uitnodiging van de bewoner/ eigenaar);

- De onderzoekers hebben bij iedere stolp een informatiebrief in de bus gedaan;

- De Noord-Hollandse Stolpenkaart is een ‘momentopname’ van de periode augustus 2020-juni 2021;

- Stolpen die reeds als rijks-, provinciaal of gemeentelijk monument beschermd zijn, zijn volgens opdracht wel gefotografeerd en op de kaart vermeld, maar niet beschreven of gewaardeerd zoals andere stolpen, vanuit de gedachte dat monumenten afdoende beschermd zijn;

- De aangeleverde data omtrent de monumentenstatus bleek bij nader onderzoek niet altijd compleet en actueel te zijn. Dit is zo veel mogelijk aangevuld en gecorrigeerd. Het kan echter nog zijn dat er incidenteel stolpen ten onrechte al dan niet zijn aangeduid als beschermd monument;

- De beschikbare data over het bouwjaar zijn waar mogelijk gecontroleerd en geactualiseerd. Er was echter in dit onderzoek geen ruimte voor uitgebreid archiefonderzoek op pandniveau. Daarom kan het zijn dat incidenteel bouwjaren niet kloppen en dat daardoor een historische stolpboerderij (van voor 1965) onterecht als nieuwbouw is aangemerkt of andersom;

- De beleidsadviezen dienen vóór implementatie op detail niveau juridisch gecontroleerd te worden door provincie Noord-Holland;

- Bij ingrijpende voorgestelde wijzigingen, zoals sloop of monumentenaanwijzing, adviseren wij eerst nader onderzoek te doen (zie ook beleidsadvies).

Het onderzoeksteam aan het werk. Foto: MOOI Noord-Holland

Aanpak en organisatie

Stappen

Na de gunning in mei 2020 is direct begonnen met de voorbereidingen van het inventariseren en waarderen. De aanpak is als volgt samen te vatten:

1. Formeren onderzoeksteam

Vanuit MOOI Noord-Holland is een team samengesteld van projectleider, drie medior onderzoekers met een gedegen kennis van de stolpboerderij, erfinrichting en het agrarisch landschap en een landschapshistoricus die ook de ArcGIS database ontwierp en beheerde.

2. Stagiaires

Drie masterstudenten erfgoedstudies en architectuurgeschiedenis van de Vrije Universiteit (VU) Amsterdam liepen stage bij MOOI Noord-Holland. Zij troffen voorbereidingen voor het veldwerk, verzamelden bronmateriaal bij gemeenten en historische verenigingen, verrichtten veldwerk met de onderzoekers (er zijn drie onderzoeksteams geformeerd) en deden elk een eigen stageonderzoek dat raakvlakken had met de stolpenkaart. Na de tijdelijke inventarisatiestop trad een vierde stagiaire aan vanuit de VU plus een afgestudeerd kunsthistorica die via een werkervaringsplek bij dit onderzoek meer ervaring wilde opdoen met het waarderen en onderzoeken van gebouwd en landschappelijk erfgoed.

3. Techniek

In de Collector app van ArcGIS is openbare informatie ingeladen, zoals de bestaande stolpenkaart die MOOI Noord-Holland in samenwerking met de Boerderijenstichting Noord-Holland heeft gemaakt, een kaartlaag met alle rijksmonumenten, kadastrale percelen, bestemmingsplannen en Cyclomedia. Via tablet of telefoon is de app toegankelijk. Ieder onderzoeksteam gebruikte het zelfde type tablet, om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de foto's gelijk zou zijn.

4. Kadastrale minuutplans

Om de ouderdom van een stolp beter te kunnen bepalen is het belangrijk te weten of er al lange tijd een stolp op de locatie van een huidige stolp heeft gestaan. De zeer nauwkeurige kadastrale minuutplans die in 1832 van heel Noord-Holland zijn gemaakt, laten zien of er in 1832 al een volume met een vierkant grondplan op de locatie stond. Deze oude kaarten moesten echter stuk voor stuk gedigitaliseerd worden om ze als laag 'onder' de huidige kaart te kunnen leggen. De provincie en MOOI Noord-Holland hebben gezamenlijk geïnvesteerd om deze techniek beschikbaar te maken voor dit onderzoek via een opdracht aan de Fryske Academie.

5. Klankbordgroep

Om kritische reflectie op het project te organiseren is een brede klankbordgroep geformeerd met vertegenwoordigers van overheden, belangengroeperingen en kennisinstituten. De beleidsadviseur van de Provincie Noord-Holland was als agenda-lid en opdrachtgever aanwezig bij het overleg van de klankbordgroep. Zie verderop in dit rapport de namenlijst van klankbordgroep-leden.

6. Stolpenstoomcursussen

Om de teamleden te voeden met aanvullende actuele, gespecialiseerde kennis werden twee 'stolpenstoomcursussen' gegeven. De eerste live, de tweede digitaal. Docenten waren Marijke Beek (stolpenspecialist en betrokken bij de Amsterdamse Ordekaarten), Dieuwertje Duijn (Archeologie West-Friesland), Nicky Schuurman (Landschap Noord-Holland), Henk de Visser (voormalig bestuurslid Boerderijenstichting Noord-Holland en voormalig medewerker MOOI Noord-Holland) en Carla Oldenburger (tuinhistorica en adviseur MOOI Noord-Holland). Deze stoomcursussen zijn in het voorjaar 2021 herhaald voor de nieuwe stagiaires. Ook heeft het stolpenteam enkele pilots uitgevoerd om de ontwikkelde methodiek te toetsen en de toepassing van de waarderingscriteria af te stemmen. Verder is een stolpen-bibliotheek aangelegd op het kantoor van MOOI Noord-Holland.

7. Criteria en terminologie

Voor de start van het veldwerk zijn in overleg met de klankbordgroep de waarderingscriteria die in de uitvraag van de opdracht waren meegegeven, aangescherpt en vervolgens vastgesteld. Verderop in dit rapport zijn de waarderingscriteria beschreven plus de systematiek van het waarderen. Ook is de

Veldwerk. Foto: MOOI Noord-Holland.

terminologie van de beschrijvingen geüniformeerd, net als de omgang met cultuurhistorische waarden binnen het criterium 'bijzonderheid'. Tevens is er een lijst opgesteld van zeer bijzondere boerderijen zonder monumentenstatus en is er een collectie opgesteld van boerderijen met een hoog gewaardeerd erf.

8. Bureauonderzoek en bronnen

De onderzoekers bereidden het veldwerk voor door zoveel mogelijk stolp-specifieke informatie te verzamelen en in de Collector app te zetten. Door middel van Cyclomedia kon het erf en de stolp vooraf goed bekeken worden om een eerste indruk te krijgen.
Bronnen voor het bureauonderzoek: Cyclomedia, kadastrale minuutplans 1832, de BAG, bestemmingsplannen, kadastrale kaarten, monumentenlijsten, beeldbank Boerderijenstichting Noord-Holland, historische foto's, tekeningen, literatuur, bestaande inventarisaties, ervenhandboeken van Landschap Noord-Holland en gebiedsbeschrijvingen in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie.
Bij het verzamelen van de bronnen hebben de onderzoekers hulp gekregen van talloze historische verenigingen, gemeenteambtenaren, belangstellenden, archieven en stolpeigenaren en -bewoners. Een volledige lijst van mensen en organisaties die aan het onderzoek hebben bijgedragen is opgenomen in de bijlage.

9. Veldwerk

Drie onderzoeksteams kregen elk een gebied toegewezen (NH Noord, West-Friesland en NH Zuid). Alle onderzoekers hebben gedurende het onderzoek geregeld van team gewisseld om de methodiek te vergelijken en aan te scherpen. De GIS-specialist beheerde de database en was beschikbaar voor advies. Tijdens het veldwerk werd elke stolp in zijn ruimtelijke context bekeken. De onderzoekers maakten waar mogelijk drie foto's per stolp, vanaf de openbare weg: zijaanzicht met erf, vooraanzicht en stolp met wegprofiel. Ook werden bevindingen op basis van de waarderingscriteria genoteerd.
Iedere stolpboerderij is anders. Als gevolg van de agrarische functie werden er bij de bouw soms pragmatische keuzes gemaakt. Soms is de stolpboerderij geheel losgekomen van zijn agrarische context door oprukkende nieuwbouw. Andere keren is de architectuur afwijkend van wat gangbaar was in de streek of is geëxperimenteerd met een afwijkende plattegrond of gevelindeling. Voortdurende ruggenspraak bleek essentieel voor de voortgang van het onderzoek. Het stolpenteam besprak wekelijks de dilemma's onderling en zocht afstemming met externe professionals (architectuur- en landschapshistorici, bouwhistorici en archeologen).
De onderzoekers werden tijdens het veldwerk erg vaak aangesproken door bewoners en belangstellenden voor tekst en uitleg.

10. Beleidsadvies

Vanaf januari 2021 startte een serie gesprekken en brainstormsessies met stakeholders om input op te halen voor het beleidsadvies aan provincie en gemeenten. Doel was om nieuwe ideeën op te halen maar ook om prioriteiten te stellen binnen de veelheid van ideeën. Want al snel werd duidelijk dat een beleidsadvies beknopt, helder en realistisch zou moeten zijn.

Als uitgangspunt voor de gesprekken is een discussiestuk opgesteld op basis van eigen inzichten naar aanleiding van het veldwerk en gesprekken met eigenaren die het onderzoeksteam tijdens het inventariseren in het veld had gevoerd.
Onderzoekers van MOOI Noord-Holland hebben bovendien onderzoek gedaan naar planologische en juridische mogelijkheden en voorbeelden van beleid voor agrarisch erfgoed in andere provincies, in samenwerking met externe planologen.
Onder de kop 'Projectorganisatie' is een lijst opgenomen van partijen die input hebben geleverd voor het breed gedragen beleidsadvies.
De input van alle gesprekken is verwerkt in een concept advies, dat is besproken met: Ernst van der Kleij, Provincie Noord-Holland, het bestuur van de Boerderijenstichting en tot slot de Klankbordgroep.

Deze onvolledige stolp met voorhuis is een markant voorbeeld van de collectie De stolp in het Landschap vanwege de solitaire ligging ver in het landschap nabij monumentale molen in Hensbroek. De stolp is van alle kanten een opvallende verschijning in het vlakke landschap. Foto: MOOI Noord-Holland.

Collecties en ordes

Nadat de inventarisatie was afgerond, moesten de ordes vastgesteld worden waar beleid aan gekoppeld kon worden. Hierover is lang en diepgaand discussie gevoerd tussen betrokken onderzoekers en externe experts. Hieronder wordt de methodiek van het waarderen van de stolpen nader toegelicht. Bij aanvang was gedacht omdat de punten van de vier criteria (landschappelijk/stedenbouwkundige waarde, ensemblewaarde, architectuurhistorische waarde en bijzonderheid) bij elkaar opgeteld konden worden, en dat de stolpen met de meeste cumulatieve punten in orde 1 zouden komen, etc.

Deze methode werd na het inventariseren, en naar aanleiding van de diverse gesprekken met stakeholders en kenners, ter discussie gesteld.

- Stapelen van punten werkt niet optimaal. Het komt vaak voor dat stolpen die op één van de criteria door de onderzoekers hoog werd gewaardeerd, niet zo veel punten had gekregen op andere criteria en daarmee zou deze in de verkeerde orde terechtkomen. Vooral stolpen die op architectuurhistorische waarde met 5 punten waren gewaardeerd, zouden dan vaak niet goed uit de verf komen.

- In landschappelijk/stedenbouwkundig opzicht konden de onderzoekers stellen dat vrijwel alle stolpen van belang zijn. Zelfs stolpen die voor een belangrijk deel ingebouwd zijn geraakt in de bebouwde kom, zijn door hun afwijkende maat en hun puntdak nog markant te noemen in het stedenbouwkundige weefsel van het dorp of de stad. Daarmee kunnen we stellen dat geen enkele stolp zonder goede reden uit het landschap/het stedenbouwkundig weefsel zou moeten verdwijnen.

- De erven die de onderzoekers met 4 of 5 punten hadden gewaardeerd, verdienen specifieke beleidsmaatregelen die niet veel met de overige aspecten te maken hebben. Er zijn 403 stolpen gevonden met bijzondere erven en daarmee zijn deze relatief zeldzaam te noemen.

- Architectuur: De verschillen op het vlak van de architectuur zijn groot en geven aanleiding om provincie-breed planologisch beleid te ontwikkelen, en om het ruimtelijke kwaliteitsbeleid daar op af te stemmen (door gemeenten). Dat pleit ervoor binnen deze collectie wél met een ordening te werken.

- Tijdens het veldwerk hebben de onderzoekers tal van stolpen aangetroffen waarvan het kansrijk is om ze verder te onderzoeken op monumentale waarden (zie verder beleidsadvies). Deze monumentale waarden betreffen vaak het samenspel tussen de ligging in het landschap of binnen de stedenbouwkundige setting, een erfindeling die karakteristiek is voor de regio, de architectuur en de cultuurhistorie.

- Het verhaal (de bijzonderheid, immaterieel erfgoed) biedt voornamelijk kansen voor beleid op het vlak van maatschappelijke bewustwording via educatie, recreatie, toerisme, draagvlakbevordering en communicatie.

De Beemster kent een rijk koopmansverleden, wat verbonden was met het boerenleven. Het erf van deze eeuwenoude stolp in de Beemster was in het verleden niet alleen een boerenerf, maar ook een wisselplaats voor koetsen vanuit Hoorn en Enkhuizen.
Foto: MOOI Noord-Holland.

Nieuwbouw in de vorm van een stolp in Assendelft. Ook nieuwbouwstolpen zijn gefotografeerd en genoteerd op de kaart.
Foto: Anna Groentjes.

Collecties

Gekozen is voor een meer genuanceerde indeling in collecties:

- Collectie De Stolp in het Landschap
- Collectie Het Bijzondere Stolperf
- Collectie De Stolpboerderij als Gebouw
- Collectie Stolpenverhalen

De collecties zijn gedetailleerd omschreven in het beleidsadvies.

Een deel van de individuele stolpen valt in meerdere collecties. Aan iedere collectie zijn specifieke beleidsadviezen en mogelijke acties van de provincie of gemeenten gekoppeld.

Ordes

Binnen de Collectie De stolpboerderij als gebouw is een ordening aangebracht omdat daar grote verschillen aanwezig zijn waar specifiek beleid aan gekoppeld zou kunnen worden. De staat van onderhoud heeft niet meegewogen bij de indeling in ordes. Opvallend is wel dat stolpen die vanuit architectuurhistorisch oogpunt van hoge waarde zijn, vaak niet het beste onderhouden zijn. Dit heeft met elkaar te maken: door weinig onderhoud is de architectuurhistorische waarde goed geconserveerd. Dit maakt deze bijzondere categorie echter ook heel kwetsbaar.
De ordes zijn gedetailleerd omschreven en toegelicht in het beleidsadvies.

Projectorganisatie

Projectteam
- Projectleider: drs. Dorine van Hoogstraten (architectuurhistoricus)
- Rosanne Bruinsma MA (erfgoeddeskundige, stolpenconsulent)
- Anna Groentjes (communicatiespecialist, vm. beheer beeldbank Boerderijenstichting Noord-Holland)
- Renee Stroomer MA (erfgoeddeskundige, vrijwilliger Boerderijenstichting Noord-Holland)
- Lisa Timmerman MA (landschapshistoricus, GIS specialist)
- Drs. ing. Jef Mühren (planoloog)

Vrije Universiteit Amsterdam
Voor het veldwerk is samengewerkt met de Vrije Universiteit Amsterdam, afdeling architectuurgeschiedenis/ erfgoedstudies. Begeleiding: dr. Freek Schmidt.

Stagiaires:
- Anna Koudijs BA
- Bo Jonk MA
- Romy Schuit BSc
- Mathilde Spruyt-Kooij BA

Werkervaringsplek:
- Drs. Yvonne Molenaar (kunsthistoricus)

Externe specialisten
- Drs. Marijke Beek (architectuurhistoricus, specialist historische stolpen, ordekaarten)
- Saskia Commandeur MSc (stedenbouwkundige en planoloog)
- Drs. Dieuwertje Duin (archeoloog, stolpenspecialist, gemeentelijk beleid)
- Drs. Carla Oldenburger (tuin- en landschapshistoricus)
- Nicky Schuurman (landschapsontwerper)

Klankbordgroep
- Drs. Marijke Beek, adviseur architectuurhistorie, opsteller diverse waarderingskaarten gemeente Amsterdam en stolpenrapporten i.o.v. Provincie NH
- Drs. Dieuwertje Duijn, KNA Archeoloog namens Archeologie West-Friesland
- Hans van Kampen, namens het Westfries Genootschap
- Saskia Olivierse MA, Adviseur Erfgoed Gemeente Schagen
- Christian Pfeiffer MA, Beleidsmedewerker Erfgoedvereniging Bond Heemschut
- Dr. Freek Schmidt, Professor Art and Culture, History, Antiquity, en CLUE, Vrije Universiteit Amsterdam
- Ir. Judith Toebast, Specialist Landelijke Bouwkunst RCE
- Saline Verhoeven MSc, Projectleider Landschap en Cultuurhistorie Natuurlijke Zaken, Landschap Noord-Holland. Bij de laatste vergadering vervangen door: Nicky Schuurman
- Dr. Jeroen Zomer, adviseur landschap bij RCE, voormalig beleidsmedewerker en bouwer stolpenkaart MOOI Noord-Holland (i.s.m. Boerderijenstichting Noord-Holland)

** Het bestuur van de Boerderijenstichting Noord-Holland heeft niet plaatsgenomen in de Klankbordgroep. Wel zijn zij voor iedere vergadering van de Klankbordgroep uitgenodigd en hebben zij de stukken ontvangen.*

Partijen die input hebben geleverd voor het beleidsadvies

Organisaties
1. Agrarisch Erfgoed Nederland
2. Archeologie West-Friesland
3. Boerderijenstichting Noord-Holland
4. Dorpsraad Twisk
5. Heemschut
6. Landschap Noord-Holland
7. LTO
8. Makelaar gespecialiseerd in stolpen
9. Vrije Universiteit
10. Westfries Genootschap

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Provincies
1. Provincie Drenthe
2. Provincie Friesland
3. Provincie Noord-Holland

Gemeenten
1. BUCH gemeenten
2. Edam-Volendam
3. Hoorn
4. Koggenland
5. Schagen

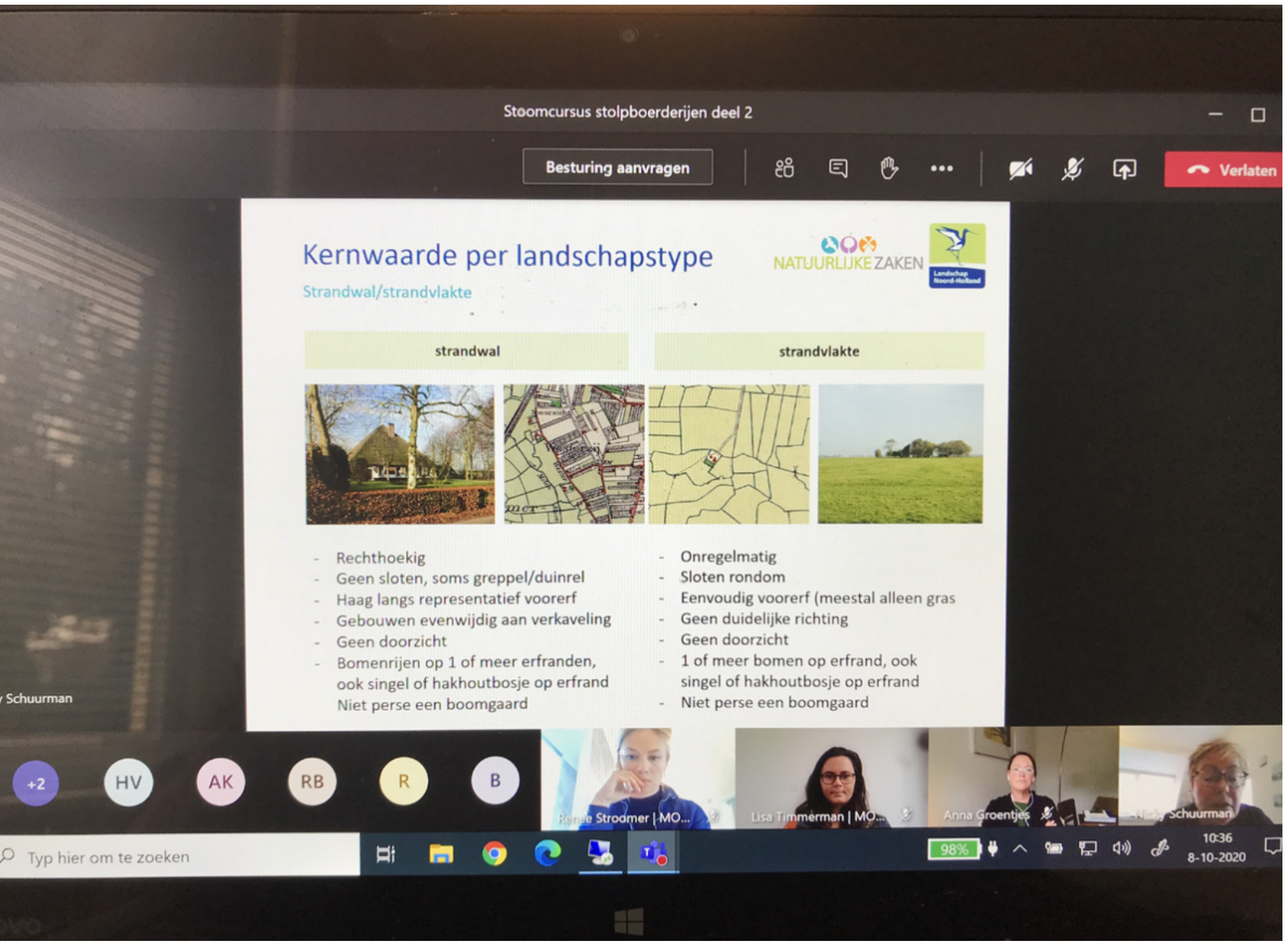

Als gevolg van de corona maatregelen vond de stolpenstoomcursus online plaats. Foto: MOOI Noord-Holland.

Invloed van corona maatregelen

De draagvlakcreatie zoals voorgesteld, door een grote groep stolpeneigenaren en andere betrokkenen een aantal malen bij elkaar te halen, was niet haalbaar. Er is telkens naar een (digitaal) alternatief gezocht.

De corona-maatregelen van de overheid hebben de inventarisatie een aantal malen behoorlijk in de weg gezeten. Geplande bijeenkomsten moesten digitaal georganiseerd worden en geregeld werden hierdoor gesprekken één op één gevoerd in plaats van in grotere gezelschappen. In het veld moesten de inventarisatieteams steeds schakelen om de inventarisatie op gang te houden, onder andere naar aanleiding van coronagevallen in de directe omgeving. Drie maal moest een onderzoeker in quarantaine en één onderzoeker heeft daadwerkelijk COVID-19 gehad. Hierdoor viel geregeld een inventarisatieteam tijdelijk stil.

De strenge lockdown die op 15 december 2020 inging, maakte veldwerk onmogelijk. Er dreigde een verkeerde beeldvorming te ontstaan omdat het onderzoeksteam op pad was terwijl vanuit de rijksoverheid opgeroepen werd zo veel mogelijk vanuit huis te werken en alleen noodzakelijke reizen te maken. Bovendien leverde de lockdown, door het sluiten van publieke gelegenheden, veel praktische problemen op voor de onderzoekers.

Tot eind februari 2021 heeft het stolpenteam alleen bureauonderzoek voortgezet. Ondertussen liepen de stages van de stagiaires af. Zij zijn voor het project behouden door ze part time in te huren, maar er is ook een nieuwe stagiaire bij gekomen en er is een werkervaringsplek gecreëerd. Vanaf maart konden de teams weer op pad, nadat de eerste versoepelingen waren aangekondigd.

De virtuele draagvlakbijeenkomst in Alkmaar, augustus 2020. Foto: Anna Groentjes.

Het publiek van de virtuele draagvlakbijeenkomst in Alkmaar. Foto: Anna Groentjes.

Draagvlakcreatie en respons

- Belangrijk onderdeel van de opdracht was het creëren van draagvlak onder stolpeigenaren en -bewoners, historische verenigingen, gemeenten en andere betrokken partijen.
- Hiertoe is - mede vanwege de corona maatregelen - een andere aanpak gevolgd dan vooraf was bedacht.
- Stolpenmiddag. De geoffreerde Tweede Grote Stolpendag in de zomer werd vervangen door de Virtuele Stolpenmiddag op 18 augustus, waarvoor zich 65 mensen aanmeldden. Daar deelden de onderzoekers informatie met een brede groep geïnteresseerden. Behalve uitleg over het doel en de methodiek vonden online ook tafelgesprekken plaats met diverse betrokkenen (vertegenwoordigers van een gemeente, stolpbewoners, Bond Heemschut en provincie). Deelnemers gaven input voor de aanpak en het beleidsadvies. De stolpenmiddag kon online teruggekeken worden.
- Gesprekken. Daarnaast werden gericht gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de Boerderijenstichting Noord-Holland en de LTO over bezwaren en kansen die met de het opstellen van een waardering gemoeid zijn. Het bestuur van de Boerderijenstichting Noord-Holland is een voorstander van de inventarisatie en onderschrijft de zorgvuldigheid van het onderzoek dat MOOI Noord-Holland ter hand neemt. Over één onderdeel is er twijfel: men snapt dat stolpen verschillend kunnen worden gewaardeerd maar staat op het standpunt dat elke stolp van waarde is en dat er daarom maar één categorie zou moeten zijn. Dit vanuit de vrees dat een groep stolpen in waarde zou dalen. Over het beleidsadvies zijn met het bestuur gedurende het gehele proces gesprekken gevoerd. Ook met een bestuurslid van LTO Noord, Marianne Barendregt, is een gesprek gevoerd over het beleidsadvies. Zij heeft de kans gekregen op het discussiestuk dat ten grondslag lag aan het beleidsadvies te reageren.
- Brief. In plaats van het ontwikkelen van een webtool waarmee stakeholders en belangstellenden makkelijk informatie over stolpen kunnen inzenden is besloten om bij iedere stolp waar de onderzoekers langs komen een brief in de brievenbus te doen met uitleg over het project en een oproep om informatie te delen via een speciaal mailadres. Een brief is laagdrempeliger en duidelijker gericht aan de eigenaar van de stolp. 184 stolpeigenaren en -bewoners belden op en/of stuurden foto's, brieven en publicaties per post of e-mail. In de bijlagen een lijst van stolpeigenaren en organisaties die informatie hebben aangeleverd.
- Partijen. In totaal is gesproken en/of gecorrespondeerd over de inhoud van het beleidsadvies met vertegenwoordigers van 10 verschillende maatschappelijke organisaties, diverse inhoudelijke experts, en met medewerkers van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), 5 gemeenten en 3 provincies. Ook hebben tal van stolpeigenaren input geleverd voor het beleidsadvies. (lijst met namen in de bijlage)
- Oproep. Verder hebben de stagiaires gemeenten en historische verenigingen benaderd met het verzoek om beschikbare inventarisaties en andere bronnen te delen. Daar is veel gehoor aan gegeven. Zie ook literatuurlijst.

Tijdens het veldonderzoek werden de onderzoekers veelal positief tegemoet getreden. Veel eigenaren bleken trots te zijn op het eigendom en de meeste mensen ervoeren de belangstelling voor hun stolp als positief en droegen met materiaal vaak bij aan het vullen van de databank.

Incidenteel waren er natuurlijk ook mensen met bezwaren. Vaak gingen deze over angst voor bemoeienis en beperkende regelgeving door de overheid. 15 mensen bleven formeel bij hun bezwaar en willen niet in de database opgenomen worden.

Opnames voor een item over de Noord-Hollandse Stolpenkaart op NH Nieuws en het NOS Journaal in Benningbroek, september 2020. Foto: MOOI Noord-Holland.

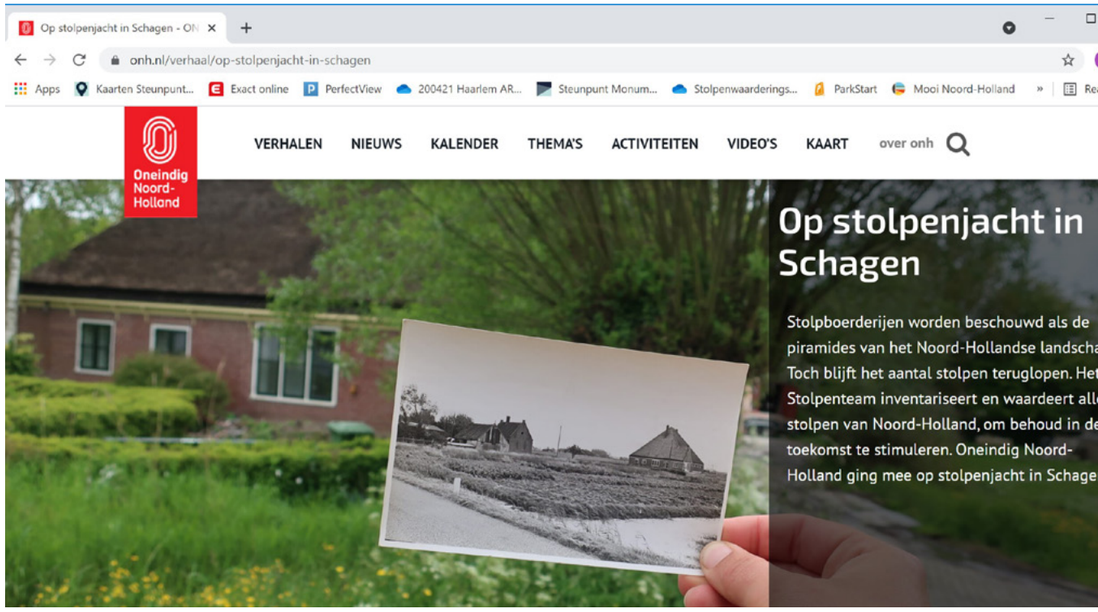

Een uitgebreid artikel is gemaakt door Oneindig Noord-Holland.

Communicatie

De Noord-Hollandse Stolpenkaart heeft een eigen beeldmerk. Om laagdrempelig en toegankelijk te zijn is er een logo ontworpen en heeft het project zijn eigen social-media kanalen. Het e-mailadres stolpenkaart@mooinoord-holland.nl werd voortdurend gemonitord om snelle communicatie te waarborgen. En omdat het onmogelijk was om alle stolpbewoners en -gebruikers voorafgaand aan de inventarisatie te informeren, simpelweg omdat niet alle adressen bekend waren, is er gekozen voor brede persaandacht in lokale media. Op 23 september 2020 is er een algemeen persbericht uitgestuurd en diverse media worden regelmatig benaderd over de voortgang en interessante inzichten.

Voorgesteld wordt om bij oplevering van de Noord-Hollandse Stolpenkaart alle stolpen te informeren en op te roepen om correcties of aanvullende kennis aan te leveren. Dankzij de inventarisatie zijn alle adressen nu beschikbaar.

Cijfers social media

- Instagram: 101 volgers
- Twitter: 73 volgers
- Facebook: 31 volgers

Pers en PR

- Monumentaal, 23 januari 2020
- Agrarisch erfgoed Nederland, 7 maart 2020
- RODI, editie de Drom, De Koggenlander, De Medemblikker, Nieuwsblad Hollands Kroon, Ons Streekblad en Schager Nieuwsblad, 30 juli 2020
- Amstelveenweb, 29 juli 2020
- Vlog Zita Pels, 21 augustus 2020
- Noordhollands Dagblad, editie Schagen en Den Helder, 31 augustus 2020
- Kijk op Noord-Holland, 24 september 2020
- BP Nieuws, 25 september 2020
- Wij zijn NH, RTV NH 6 oktober 2020
- NOS Journaal, 8 oktober 2020
- RODI, editie Uitgeest, 6 december 2020
- Oneindig Noord-Holland, Op stolpenjacht in Schagen, 16 juni 2021
- Ode, nr. 2, juni 2021

Schansweg Texel. Foto: Anna Groentjes.

Methode: waarderen op basis van de criteria

Om grip te krijgen op de verzameling stolpen hebben de onderzoekers waarderingscriteria toegepast om hun bevindingen tijdens het veldwerk te structureren. De bevindingen zijn ter plekke in de database in ArcGIS genoteerd en naderhand meermaals gecontroleerd. De criteria zijn gebaseerd op de gangbare waarderingscriteria die overal in den lande worden gebruikt om potentiële monumenten te waarderen. In samenspraak met de Klankbordgroep zijn de criteria aangepast aan de specifieke situatie van de Noord-Hollandse stolp, het erf en de landschappelijke setting.

Stedenbouwkundige/landschappelijke waarde

De stolp als onderdeel van een beschermd gezicht, provinciale stolpenstructuur (Leidraad Landschap en Cultuurhistorie), Bijzonder Provinciaal Landschap, dan wel als onderdeel van het landschap of bebouwde omgeving.

- Zichtbaarheid vanuit de omgeving: kenmerkend voor de landschapstypologie of uitzonderlijk; is dat gewijzigd in de tijd (b.v. verdichting bebouwing, infrastructuur, ingrepen in het landschap).
- Positie ten opzichte van de weg/dijk en het land: kenmerkend voor de landschapstypologie of uitzonderlijk (b.v. dicht aan de weg of juist ver, wegsloot, frontaal aan de weg of in een hoek).
- Hoogteverschillen (onder aan de dijk, op terp, etc.); is dat goed zichtbaar.
- Positie ten opzichte van directe omgeving (b.v. in bebouwd lint, solitair in landschap, in woonwijk, doorzicht mogelijk naar achterland); typisch voor de landschapstypologie of uitzonderlijk; is dat gewijzigd in de tijd.
- Herkenbaarheid van de historische structuur waar de stolp aan ligt, ter hoogte van de stolpkavel: profiel van de weg, breedte, wegsloten, straatbomen; invloed op de herkenbaarheid van het stolpenlint.

Stedenbouwkundige/landschappelijke waarde: argumentatie (beoordeel per stolp wat wel/niet van toepassing is)

- 1 punt: stedenbouwkundige/landschappelijke situering is ingrijpend gewijzigd, historische structuur onherkenbaar geworden, onsamenhangend of verstoord beeld, basiswaarde.
- 2 punten: stedenbouwkundige/landschappelijke situering is in de loop der tijd gewijzigd, moeilijk herkenbaar, beperkte zichtbaarheid, matig waardevol.
- 3 punten: stedenbouwkundige/landschappelijke situering is nog herkenbaar maar enigszins gewijzigd, verminderde zichtbaarheid, redelijk waardevol.
- 4 punten: stedenbouwkundige/landschappelijke situering goed herkenbaar, goede/redelijke zichtbaarheid, is kenmerkend voor dit landschap/deze stedenbouwkundige setting, waardevol.
- 5 punten: stedenbouwkundige/landschappelijke situering is (vrijwel) origineel, historische structuur ongewijzigd, beeldbepalende ligging, uniek of juist heel kenmerkend voor dit landschap/deze stedenbouwkundige setting. Maakt onderdeel uit van een stolpenstructuur zoals aangewezen door de provincie in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, en/of van een beschermd stads- of dorpsgezicht, zeer waardevol.

Ensemblewaarde

De waarde van de stolp in samenhang met erf en bijgebouwen

- Ligging van de stolp op het erf
- Historische structuur van het erf
- Bijgebouwen: historische schuren/bijgebouwen of nieuwe, grootschalige bijgebouwen; hiërarchie tussen hoofd- en bijgebouwen
- Onderscheid tussen voor-en achtererf
- Doorzicht over erfpad/over erf
- Erfbeplanting, bomenrij rondom stolp of rondom/langs erfgrens, windsingel, bomenlaan
- Leilinden langs de voorgevel
- Boomgaard, moestuin
- (Historische) boerentuin
- Waterstructuur (sloten)
- Bruggen, dammen
- Agrarische karakter/gebruik van het erf en agrarische bebouwing op het erf
- Poortwachters, heggen, hagen, hekwerken als erfgrens langs de weg
- Regio-specifieke kenmerken zoals de dubbele sloten in de Schermer of de karakteristieke erfranden in de Beemster

Callantsoog. Foto: MOOI Noord-Holland. Foto: Anna Groentjes.

Ensemblewaarde: argumentatie
(beoordeel per stolp wat wel/niet van toepassing is)

- 1 punt: ensemble stolp-bijgebouwen-erf is ingrijpend verstoord, onherkenbaar in structuur en inrichting, atypisch voor de streek, helemaal verdwenen/dichtgebouwd in de loop der tijd, agrarische functie verdwenen: basiswaarde.
- 2 punten: ensemble stolp-bijgebouwen-erf is verstoord, moeilijk herkenbaar in structuur en inrichting, niet echt typisch voor de streek, deels verdwenen/dichtgebouwd in de loop der tijd, agrarische functie verdwenen: matig waardevol.
- 3 punten: ensemble stolp-bijgebouwen-erf is in evenwicht, structuur en inrichting op hoofdlijnen herkenbaar, passend in de streek, agrarische functie nog aanwezig/nieuwe functie respectvol ingepast: redelijk waardevol.
- 4 punten: ensemble stolp-bijgebouwen-erf is goed in evenwicht, herkenbare structuur en inrichting, vrij bijzonder of juist kenmerkend voor de streek, bevat bijzondere elementen, agrarische functie nog aanwezig/nieuwe functie respectvol ingepast: waardevol.
- 5 punten: ensemble stolp-bijgebouwen-erf is nog helemaal historisch gezien intact en goed onderhouden, exemplarisch qua structuur en inrichting, uniek of juist heel kenmerkend voor de streek, agrarische functie nog aanwezig/nieuwe functie respectvol ingepast: zeer waardevol.

Architectuurhistorische waarde

De waarde van de stolp als gebouw, het exterieur (voor zover zichtbaar vanaf de openbare weg).

- Hoofdvorm: is de stolp als silhouet, hoofdvorm nog intact (b.v. verhoudingen kap-begane grond, hellingshoek kap, grote dakkapellen, loggia's, etc.).
- Typologie: is het type stolp karakteristiek voor de streek.
- Logica van de stolp: formele voorzijde (woongedeelte), afleesbaarheid van positie van de stal, darsdeuren herkenbaar, informele achterzijde.
- Architectuur: is de vormgeving karakteristiek voor de tijd waarin hij is gebouwd, zijn eventuele latere wijzigingen zorgvuldig ingepast in het ontwerp, met respect voor de typologie. Kijk naar de grootte, symmetrie en hoeveelheid ramen in gevelindeling en dak.
- Bouwgeschiedenis: de meeste stolpen zijn in de loop der eeuwen aangepast aan de eisen van de tijd. De afleesbaarheid van die bouwgeschiedenis aan het exterieur kan waarde hebben; dat vroegere openingen nog in het metselwerk zichtbaar zijn, verschillende soorten metselwerk zichtbaar, etc.
- Detaillering: zijn er kenmerkende details te zien: spiegel in het dak, schoorsteen, lijsten, makelaar, gootklossen, levensboom in raam boven de deur.
- Materiaaltoepassing: authenticiteit van materialen, dak met pannen, riet of ander materiaal, gevels van metselwerk, betimmering of stuc, raamkozijnen, ramen, luiken, etc.

Architectuurhistorische waarde: argumentatie
(beoordeel per stolp wat wel/niet van toepassing is)

- 1 punt: hoofdvorm aangepast of toevoegingen niet passend (bv door afwijkende verhoudingen, te grote dakkapellen, grote serre), logica van de stolp niet meer herkenbaar door latere aantastingen, agrarisch verleden onherkenbaar, gevels ingrijpend gewijzigd, details verwijderd, materialen vervangen (b.v. kunststof kozijnen, golfplaat op het dak); algehele verschraling, basiswaarde.
- 2 punten: hoofdvorm enigszins aangepast (b.v. door dakkapellen/veel dakramen), logica van de stolp aangepast door gevelwijzigingen, agrarisch verleden moeilijk herkenbaar, details aangepast/verdwenen, materialen niet passend gemoderniseerd, matig waardevol.
- 3 punten: hoofdvorm grotendeels herkenbaar, logica van de stolp licht aangepast, agrarisch verleden enigszins herkenbaar, detaillering versoberd/gemoderniseerd, materialen grotendeels nog passend, redelijk waardevol.
- 4 punten: hoofdvorm intact, logica van de stolp goed herkenbaar, agrarisch verleden herkenbaar, detaillering nog deels origineel, materialen passend bij de streek/type, waardevol.
- 5 punten: hoofdvorm intact, logica van de stolp zeer goed herkenbaar, agrarisch verleden goed afleesbaar, detaillering bijzonder/rijk/karakteristiek, materialen passend bij de streek/type, monumentwaardig, zeer waardevol.

Vierkantconstructie in het zicht. Foto: Anna Groentjes.

Bijzonderheid
Wat heeft deze stolp dat hem extra bijzonder maakt. Cultuurhistorische/immateriële waarde voor zover bekend.

- Verhaal: cultuurhistorische betekenis, is er een bijzondere geschiedenis bekend over deze stolp (b.v. hier heeft een bijzondere familie gewoond, bijzondere eigenaar/opdrachtgever, hoge ouderdom, het was een innovatie in zijn tijd).
- Bijzonder gebruik/herbestemming: de stolp is nog agrarisch in gebruik, de stolp is in gebruik geweest als iets opmerkelijks (b.v. kaasmakerij/gemeentehuis/kerk/bakkerij/atelier), de stolp heeft een bijzondere herbestemming gekregen.
- Zeldzaamheid: de stolp is uniek in een bepaald opzicht.
- Exemplarisch: de stolp is een heel goed voorbeeld van een bepaalde typologie/ontwikkeling/lokaal verschijnsel.

Bijzonderheid: argumentatie per bijzonderheid een punt toe kennen en dit 'stapelen'. Als iets bewijsbaar uniek is, konden meerdere punten toegekend worden.

Bijzonderheidspunten

- Zeer oude locatie (voor 1832)
- Stolp én stolpschuur/hooihuis nog in gebruik op een erf (de aanwezigheid van stolp + stolpschuur wordt gewaardeerd onder ensemblewaarde, het gebruik als schuur/hooihuis wordt gewaardeerd bij bijzonderheid).
- Stolpschuur nog in gebruik als stolpschuur.
- Stolp waar vee en/of hooi in wordt ondergebracht.
- Agrarisch, groot erf in stedelijk gebied.
- Zeldzame elementen op het erf, zoals monumentale hekwerken en een buitentoilet.
- Bijzonder gebouwtype (kop-hals-romp, waarbij romp een stolp is, bijvoorbeeld).
- Gelede boerderij.
- Originele indeling/interieurelementen nog aanwezig/nog in gebruik (bijvoorbeeld koeien nog in de regel).
- Ouderdom vierkant (vóór 1832).
- Zeer zorgvuldig vormgegeven nieuwbouwstolp
- Tripel vierkant (of dat bijzonder is, is afhankelijk van de streek)
- Voormalige buitenplaats (weelderigheid nog enigszins zichtbaar)
- Nieuwbouw (geen replica) met hergebruik oude vierkant
- Hergebruik materialen voorganger (zoals hergebruik gevelstenen, zowel bij historische stolpen als nieuwbouw)
- Cultuurhistorisch waardevol: een bijzondere geschiedenis, bewoner, verhaal

Nieuwbouwstolpen
Op aandrang van deelnemers aan de virtuele stolpenmiddag, en in overleg met de Klankbordgroep, is besloten om alle nieuwbouwstolpen te fotograferen en een deel ook te waarderen. De regel daarbij is voor nieuwbouwstolpen/replica's na 1965:

- Aan een nieuwbouwstolp op een nieuwe plek wordt geen waardering toegekend.
- Nieuwbouwstolp op een plaats waar eerder een stolp heeft gestaan, wordt op architectuurhistorische waarde gewaardeerd met een 1. Ensemblewaarde en stedenbouwkundige/landschappelijke setting kan wel worden gewaardeerd.
- Replica's (met een oud vierkant) of vermoedelijke replica's worden wel gewaardeerd. Er wordt in de app aangegeven dat het een replica betreft. Ensemblewaarde en stedenbouwkundige/landschappelijke setting worden wel gewaardeerd.

Vervolgens riep dit de vraag op binnen de Klankbordgroep en binnen de onderzoeksgroep welk jaartal de grens moet vormen tussen 'oude' stolpen en nieuwbouw. Zowel 1950 als 1965 werden genoemd als mogelijkheden. De keuze is gemaakt om 1965 aan te houden als grens. Dit is onderbouwd door het feit dat dit jaartal in de Nederlandse architectuurgeschiedenis algemeen wordt aangehouden als grens tussen wederopbouw architectuur en nieuwbouw (Post 65).[3]

De onderzoekers hebben bovendien opgemerkt dat er na de Tweede Wereldoorlog op diverse plekken nog agrarische stolpen zijn gebouwd. Vanaf het eind van de jaren zestig zijn ook nog nieuwe stolpen gebouwd, maar dan voornamelijk om gebruikt te worden als woonboerderij. Hierbij zijn wel geregeld

Schilderij van een stolp op Texel. Foto: Anna Groentjes.

(historische) vierkantsconstructie toegepast of hergebruikt. Ook viel het de onderzoekers op dat veel historische stolpen vanaf de jaren zestig zijn verbouwd tot woonboerderijen bijvoorbeeld door het toevoegen van grote ramen. In de naoorlogse periode, toen de crisisjaren voorbij waren en de economie weer opbloeide, kwam de tijd van schaalvergroting en mechanisatie in de agrarische sector. Het agrarisch bedrijf groeide en de stolpboerderijen waren als bedrijfspand niet meer toereikend. Het tijdperk van stolpboerderij als bedrijfsgebouw kwam daarmee ten einde.

Overige waarderingsaspecten

- Onderhoud. Bij stolpboerderijen die op het eerste zicht in matige/slechte bouwtechnische staat zijn is in het veld kenmerken genoteerd ‘onderhoud nodig’. Dit heeft niet meegewogen in de waardering. Bouwtechnische staat is vermeden omdat de onderzoekers willen voorkomen dat deze omschrijving op enige wijze gebruikt wordt om sloop aan te moedigen dan wel te rechtvaardigen. Bovendien is de bouwtechnische staat louter door opname vanaf de openbare weg moeilijk te beoordelen.
- Potentiële monumenten. De onderzoekers hebben tijdens het veldwerk een lijstje bijgehouden van mogelijke (architectuurhistorisch) monumentwaardige stolpen.
- Kadastrale minuutplans 1832. Als een stolp op de kadastrale minuutplans nagenoeg dezelfde locatie, oriëntatie en omvang heeft als de huidige stolp, maar het jaartal in de BAG was na 1832, hebben de onderzoekers het bouwjaar in de collector app veranderd naar 1832 en in de app ‘kadastrale minuutplans – ja’ aangevinkt. Als er een stolp op de kadastrale minuutplans aanwezig was met een andere locatie/ oriëntatie en omvang, dan is het bouwjaar niet veranderd en is in het ‘kenmerken’ veld genoteerd dat hier een andere stolpboerderij heeft gestaan.
- Omgang hooihuizen en kapbergen. Met name in Noord-Holland Zuid liepen de onderzoekers tegen het feit aan dat zij heel veel hooihuizen/ kapbergen ontdekten die niet op de kaart stonden. In eerste instantie hebben zij geprobeerd het bouwjaar te achterhalen. Omdat ze zeer regelmatig als extra woonruimte achter een ouder voorhuis (waarvan het bouwjaar in de BAG staat) gebouwd zijn, bleek het zeer arbeidsintensief om de bouwjaren te achterhalen. Vanwege de betrouwbaarheid van de reeds uitgevoerde inventarisaties in relatie tot de tijdsinvestering die nodig was om de bouwjaren te achterhalen is besloten nieuwbouw hooihuizen/kapbergen die niet reeds in de app stonden te behandelen als nieuwbouw. Voor deze categorie is bouwjaar ‘0000’ ingevuld in de app en is het bouwjaar van het voorhuis in de kenmerken gezet. Het kan zijn dat hierdoor historische hooihuizen/kapbergen behandeld zijn als nieuwbouw.
- Niet beoordeelbaar. In sommige gevallen konden de onderzoekers noch via Cyclomedia noch vanaf de openbare weg de ensemblewaarde of de architectuurhistorische waarde beoordelen. Dit kon te maken hebben met de afstand tot de openbare weg en/of de dichte begroeiing. Als dit het geval was, hebben de onderzoekers ‘niet beoordeelbaar’ aangevinkt.
- Nieuwbouw/zeer ingrijpende restauratie. De onderzoekers hebben ingrijpend gerestaureerde stolpboerderijen waarvan het vierkant en de funderingen vermoedelijk zijn blijven staan gewaardeerd als historische stolpboerderijen. In veel gevallen was binnen de kaders van dit onderzoek lastig te achterhalen wat de precieze bouwgeschiedenis is. Alleen stolpboerderijen op een historische plek waarvan vrij zeker gesteld kan worden dat het nieuwbouw betreft, zijn als zodanig aangemerkt. Dit werd gedaan door gesprekken met (buurt)bewoners, bekijken van oudere foto’s op Cyclomedia, het bouwjaar in de BAG en/of de verwijzing naar bouwvergunningen in het kadaster (in tegenstelling tot vergunningen voor een verbouwing).

Piramide van de polder. Foto: Anna Groentjes.

Verder onderzoek

- Monumentale waarden van stolpen met een hoge architectuurhistorische waarde die nog geen monumentale status hebben
- Vigerend gemeentelijk stolpenbeleid
- Interieurs en vierkantsconstructies (ook bij stolpen die in orde 3 zijn ingedeeld)
- Bouwkundige staat van beschermde monumenten
- Stolpenverhalen verder aanvullen
- Impact van nieuwbouwstolpen op historische erven en stolpenstructuren
- Koppeling beeldmateriaal van historische verenigingen aan de Noord-Hollandse Stolpen-kaart
- Stolpboerderijen die slecht zichtbaar waren door begroeiing of afgelegen positie aan eigen weg bezoeken

Noten

1. Zie literatuurlijst met onder meer publicaties van MOOI Noord-Holland en het Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland, opgesteld in samenwerking met o.a. de Boerderijenstichting Noord-Holland en Landschap Noord-Holland, uit 2015, 2016 en 2018 en de actie 'Red de Stolp' in 2018
2. Dorine van Hoogstraten (red), 2015, p. 59
3. Anna Koudijs, Onderzoeksverslag, 25 januari 2021

Bronnen

Literatuur

- ARCX, Inventarisatie Cultureel Erfgoed Buitengebied Edam-Volendam, 2015.
- Asbeek Brusse, Wendy, 'Modernisering en plattelandsontwikkeling in Europa: het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de Europese Gemeenschap', in: Diederiks, Herman, J. Thomas Lindblad en Boudien de Vries, Het platteland in een
- Beek, Marijke en Dorine van Hoogstraten (red.), Landschap vol stolpen, MOOI Noord-Holland Alkmaar, 2016
- Beek, M, Y. Lievaart en M. Roosebeek, Inventarisatie Erfgoed in de gemeente Landsmeer, Landsmeer, 2019.
- Berg, C. van den, L. Egberts en P. Kleij, Agrarische bebouwing: Cultuurhistorische Inventarisatie, Zaandam, 2012.
- Bieleman, Jan, Boeren in Nederland: geschiedenis van de landbouw, 1500 – 2000, Amsterdam, 2008.
- veranderende wereld: Boeren en het proces van modernisering, Hilversum, 1994.
- Blom, P., 'Stolpboerderijen deel 1', Jaarboek Oud-Castricum 26 (2003), pp. 4-16.
- Blom, P., 'Stolpboerderijen deel 2', Jaarboek Oud-Castricum 28 (2005), pp. 16-25.
- Blom, P., 'Stolpboerderijen deel 3', Jaarboek Oud-Castricum 29 (2006), pp. 30-38.
- Blom, P., 'Stolpboerderijen deel 4', Jaarboek Oud-Castricum 30 (2007), pp. 34-42.
- Blom, P., 'Stolpboerderijen deel 5', Jaarboek Oud-Castricum 31 (2008), pp. 29-37.
- Blom, P., 'Stolpboerderijen deel 6', Jaarboek Oud-Castricum 32 (2009), pp. 40-49.
- Blom, P., 'Stolpboerderijen deel 7', Jaarboek Oud-Castricum 33 (2012), pp. 52-60.
- Boerderijenstichting Noord-Holland, De Dans der Daklichten: richtlijnen bij herbestemming en verbouwing van stolpboerderijen, Alkmaar, 2013.
- Boschma-Aarnoudse, C., J. Haag, M. Nelissen, W. Tjoa, Boeren in en rond Edam, Historische Reeks Oud Edam nr. 5, 2003.
- Brandts Buys, L., De landelijke bouwkunst in Hollands Noorderkwartier, Arnhem, 1974
- Bureau Erfgoed gemeente Hoorn, Toelichting op de cultuurhistorische waardenkaart Risdam en Nieuwe Steen-West, 2015.
- Cruyningen, P. van, J. Goudeau en Stichting Historisch Boerderij-Onderzoek, Monumentale Boerderijen in Amsterdam: een cultuurhistorische rapportage, Amsterdam, 2003.
- Cultuurcompagnie Noord-Holland, Gemeente Heerhugowaard, een historisch-geografische inventarisatie (inclusief de karakteristieke bebouwing), 2012.
- Elpers, Sophie, Wederopbouw boerderijen: agrarisch erfgoed in de strijd over traditie en modernisering, 1940 – 1955, Rotterdam, 2019.
- Campen, José van en Dorine van Hoogstraten (red.), Vierkant achter de stolp 2.0
- Eelman, Wilma, Boerenbouwkunst op Texel, s.l., 2010.
- Historische Kring Heemskerk, Heemskring 30, Heemskerk, 2003.
- Historische vereniging Wieringen, Boerderijen op Wieringen
- Historische vereniging Beets, Stolp boerderijen in Beets, 2020.
- Hoogstraten, Dorine van (red.), Kansen voor de stolp in Noord-Holland. Overzicht van bedreigingen en mogelijkheden voor bescherming, behoud en ontwikkeling van waardevolle stolpboerderijen in Noord-Holland, MOOI Noord-Holland Alkmaar, 2015
- Huizinga, W. en D. Strijker, Two lectures on the historical development of Dutch agriculture, 1600 – 1985, Den Haag (Landbouw-Economisch instituut) 1986.
- Jansma, Klaas en Meindert Schroor (red.), Tweehonderd jaar geschiedenis van de Nederlandse landbouw, Leeuwarden, 1987.
- Jonk, Bo, Stolpenwaarderingskaart MOOI Noord-Holland: Stageverslag, Alkmaar 2020.
- Jonk, Bo, Stolpenwaarderingskaart MOOI Noord-Holland: Verkennend onderzoek naar het uitvoeren van quickscans, Alkmaar, 2020.
- Knibbe, Merijn, Agriculture in the Netherlands, 1851 – 1950: Production and Institutional Change, Amsterdam, 1993.
- Komen, H., Stolpboerderijen in Heerhugowaard deel 1, 2007
- Komen, H., Stolpboerderijen in Heerhugowaard deel 2, 2009
- Komen, H., Stolpboerderijen in Heerhugowaard deel 3, 2011
- Koudijs, Anna, Stolpenwaarderingskaart: onderzoeksverslag, Amsterdam, 2021.
- Koudijs, Anna, Stolpenwaarderingskaart: verslag van stage bij stichting MOOI Noord-Holland, Amsterdam, 2021.
- Loo, L.F. van, 'Wat een pracht': Monumenten en Bezienswaardigheden in de gemeente Zijpe, Zijpe, 1992.
- Messchaert-Heering, S., Onder één dak, wonen en werken in boerenhuizen en boerderijen in Enkhuizen, 2010.
- Olst, E.L. van en R.A. Peeters, Landelijke Bouwkunst Noord-Holland, Arnhem, 1989.
- Ralling, O. (Gemeente Alkmaar, Vakgroep Erfgoed), Agrarische Bebouwing Schermer: Cultuurhistorische Inventarisatie, Alkmaar, 2016.
- Reijnders, Lucas, Het boerenbedrijf in de Lage Landen: geschiedenis en toekomst, Amsterdam, 2002.
- Roosebeek, M., Op weg naar een visie op de linten, 2017.
- Schilstra, J., L. Brandt Buys en C. de Jong, De Stolp te Kijk: de stolpboerderij toen, nu en straks, Wormer, 2004.
- Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland en Boerderijenstichting Noord-Holland, Vierkant achter de stolp 2.0. Handreiking voor gemeentelijk stolpenbeleid, nu en onder de Omgevingswet, Alkmaar, 2018
- Stichting Historisch Hoogkarpsel-Westwoud, Overzicht boerderijen in de kerkdorpen Binnenwijzend, Hoogkarspel en Westwoud, 2011.
- Stroomer, Renee, De stolpboerderij als baken van het noordelijk Noord-Hollandse landschap, Hoorn, 2016.
- Stroomer, Renee, Stolpen in de stad, Vrienden van de Stolp, nr. 103 (2020), pp. 16-21.
- Wit, J.N. de, Boerenleven in de regio Schagen, Schoorl, 2012.
- Vereniging Oud Heiloo, boerderijen in Heiloo, Heiloo 2003.
- Vries, B.M.A de en L. Heerma van Voss (red.), Van agrarische samenleving naar verzorgingsstaat: demografie, economie en maatschappij en cultuur in West-Europa, 1450 – 2000, Groningen, 2000.

Websites

- Archeologie West-Friesland: https://www.archeologiewestfriesland.nl/onderzoek/bouwhistorie/stolpenonderzoek/
- Beeldbank Boerderijenstichting Noord-Holland, https://www.boerderijenstichting.nl/beeldbank/
- Beeldbank Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, https://beeldbank.cultureelerfgoed.nl/
- Beemster Boerderijen (project van Katja Bossaers, website is uit de lucht), http://web.archive.org/web/20161102143140/http://beemsterboerderijen.nl/index.html
- Boerderijenstichting Noord-Holland (archief), http://www.boerderijenstichting.nl/archief/
- Cultuurhistorische vereniging Scoronlo, http://www.scoronlo.nl/
- Gemeente Amsterdam, Waarderingskaart Architectonische en Stedenbouwkundige Kwaliteit: https://maps.amsterdam.nl/ordekaart/
- Gemeente Bergen, https://www.bergen-nh.nl/
- Gemeente Den Helder, https://www.denhelder.nl/
- Gemeente Heiloo, https://www.heiloo.nl/
- Gemeente Hollands Kroon, https://www.hollandskroon.nl/

- Gemeente Schagen, https://www.schagen.nl/
- Gemeente Texel, https://www.texel.nl/
- Helderse Historische Vereniging, https://heldersehistorischevereniging.nl/albums/
- Historisch Genootschap Beemster, https://www.historischgenootschapbeemster.nl/ en https://foto.beeldbankbeemster.nl/cgi-bin/fotos.pl
- Historische Kring Berckhout – Bobeldyck, https://www.hkbb.nl/
- Historische Kring Heemskerk, https://www.historischekringheemskerk.nl/cgi-bin/beeldbank.pl
- Historische Kring Ursem, https://www.historischekringursem.nl/
- Historische Stichting De Cromme Leeck, https://decrommeleeck.nl/
- Historische Vereniging Bergen, https://www.hvb-nh.nl/index.php/beeldbank-hvb/
- Historische Vereniging Callantsoog, http://historischevereningingcallantsoog.nl/
- Historische Vereniging Harenkarspel, https://hvharenkarspel.nl/
- Historische Vereniging Heiloo, https://www.hvheiloo.nl/
- Historische Vereniging Hemony, https://www.hvhemony.nl/
- Historische Vereniging Langedijk, https://langedijkerverleden.nl/
- Historische Vereniging Midwoud-Oostwoud, https://www.hvmo.nl/
- Historische Vereniging Oud Stede Broec, https://www.oudstedebroec.eu/
- Historische Vereniging Sijbekarpsel & Benningbroek, http://www.lijnendoordetijd.nl/
- Historische Vereniging Suyder Cogge, https://suyder-cogge.nl/
- Historische Vereniging Texel, https://historischevereningingtexel.nl/
- Historische Vereniging Twisk http://www.twisca.nl/
- Historische Vereniging Sint-Pancras, https://www.hvsint-pancras.nl/
- Historische Vereniging Warder, https://www.historischwarder.nl/huizen/Huizen.aspx
- Historische Vereniging Wieringen, https://historischwieringen.nl/
- Historische Vereniging Wormerveer, https://www.hvwormerveer.nl/beeldbank/
- Historische Vereniging De Zijpe, https://www.dezijpe.nl/
- Kadastrale minuutplans 1832: http://web2.fa.knaw.nl/nh/#52.59521,4.97241,10z
- Landschap Noord-Holland, Ervenhandboeken: https://www.landschapnoordholland.nl/zakelijk/diensten/ervenhandboeken
- MOOI Noord-Holland: https://www.mooinoord-holland.nl/portfolio-items/stolpenwaarderingskaart/
- Nationaal Archief (beeldbank), https://www.nationaalarchief.nl/onderzoeken/fotos
- Noord-Hollands archief (beeldbank), https://noord-hollandsarchief.nl/beelden/beeldbank
- Oudheidkundige Vereniging Medemblick, http://www.okv-medenblick.nl/
- Provincie Noord-Holland, Leidraad Landschap en Cultuurhistorie: https://leidraadlc.noord-holland.nl/structuren/stolpenstructuren/
- Regionaal Archief Alkmaar, https://www.regionaalarchiefalkmaar.nl/
- Stadsarchief Amsterdam (beeldbank), https://archief.amsterdam/beeldbank
- Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland: https://www.steunpunterfgoednh.nl/vierkant-achter-de-stolp-2-0/
- Stichting Historisch Abbekerk-Lambertschaag, https://www.beeldbank-stg-historisch-abbekerk-lambertschaag.nl//cgi-bin/beeldbank.pl
- Stichting Historisch Egmond, https://www.historischegmond.nl/
- Stichting Historisch Genootschap Hauwert, http://www.historisch-hauwert.nl/
- Stichting Historisch Heerhugowaard, http://www.historischheerhugowaard.com/
- Stichting Historisch Opperdoes, https://www.sh-opperdoes.nl/
- Stichting Historisch Spanbroek Opmeer, https://www.stichtinghistorischspanbroekopmeer.com/
- Stichting Historisch Zwaag, http://www.historischzwaag.nl/
- Stichting Hoochhoutwout, https://www.hoochhoutwout.nl/

- Stichting Langedijker Verleden, https://langedijkerverleden.nl/
- Stichting Oud Obdam-Hensbroek, https://www.oudobdam-hensbroek.nl/
- Stichting Oud Onderdijk, https://www.oudonderdijk.nl/
- Stichting Oud Werveshoof, https://www.oudwervershoof.nl/
- Stichting Twisca, http://www.twisca.nl/
- Stolpenwijzer: https://www.steunpunterfgoednh.nl/stolpenwijzer
- Vereniging Oud Enkhuizen, https://www.oudenkhuizen.nl/
- Vereniging Oud Hoorn, https://www.verenigingoudhoorn.nl/
- Vereniging Oud Uitgeest, https://www.ouduitgeest.nl/cgi-bin/beeldbank.pl
- Waterlands Archief, https://waterlandsarchief.nl/
- Westfries Genootschap, https://www.westfriesgenootschap.nl/
- Zijper Museum, https://www.zijpermuseum.nl/cgi-bin/niestadtbb.pl
- Zijper Museum, https://www.zijpermuseum.nl/cgi-bin/fotoalbum.pl
- Zijper Museum, https://www.zijpermuseum.nl/boeken/index_wp.html

Overig

- Redengevende omschrijvingen van enkele stolpboerderijen in gemeente Oostzaan.
- Redengevende omschrijvingen van enkele stolpboerderijen in gemeente Uitgeest.
- Redengevende omschrijvingen van enkele stolpboerderijen in gemeente Velsen.
- Redengevende omschrijvingen van enkele stolpboerderijen in gemeente Wormerland.
- Redengevende omschrijvingen van enkele stolpboerderijen in gemeente Schagen.

Colofon

Dit onderzoeksrapport behoort bij het beleidsadvies en de Noord-Hollandse Stolpenkaart.
MOOI Noord-Holland, Alkmaar juli 2021. In opdracht van de Provincie Noord-Holland

Rapport
Rosanne Bruinsma
Dorine van Hoogstraten
Anna Groentjes
Jef Mühren
Renee Stroomer

Onderzoek en bijlagen
Het stolpenteam:
Rosanne Bruinsma
Anna Groentjes
Dorine van Hoogstraten
Bo Jonk
Anna Koudijs
Yvonne Molenaar
Romy Schuit
Mathilde Spruyt-Kooij
Renee Stroomer
Lisa Timmerman

Opmaak
IAAY | Merijn Groenhart

MOOI NOORD-HOLLAND
ADVISEURS OMGEVINGSKWALITEIT

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar

T 072 520 44 59
info@mooinoord-holland.nl
www.mooinoord-holland.nl
@overmooinh

MOOI
NOORD-
HOLLAND

ADVISEURS
OMGEVINGSKWALITEIT

BELEIDSADVIES
NOORD-HOLLANDSE STOLPENKAART

Inhoudsopgave

Inleiding **4**
Wat is een stolp 5
De nieuwe traditie 6

Samenvatting **8**
Collecties en ordes 9
Provincie 9
Basis stolpenbeleid 9
Aanvullende adviezen 11
Gemeenten 12

Beleidsadvies per collectie **14**
Collectie: De Stolp in het Landschap 15
Collectie: Het Bijzondere Stolperf 19
Collectie: De Stolpboerderij als Gebouw 21
Collectie: Stolpenverhalen 31

Voorstel voor gemeentelijk beleid, gekoppeld aan ordes **32**
Stolpenstructuren in gemeentelijk beleid 32
Specifieke bouwaanduiding- stolp orde 1: monumentwaardig 33
Specifieke bouwaanduiding- stolp orde 2 34
Specifieke bouwaanduiding - stolp orde 3 35
Specifieke bouwaanduiding - stolp orde 4 (nieuwbouw) 35
Wijzigingsbevoegdheid voor het wijzigen van ordes 37

Bronnen 38

Noten 38

Colofon 41

Bijlage Lijst van monumentwaardige stolpen

Sloop van een stolp in Alkmaar, 2021. Foto: Anna Groentjes.

Inleiding

De Provincie Noord-Holland heeft in 2020 MOOI Noord-Holland gevraagd om een digitale inventarisatie en waardenstelling te maken van stolpboerderijen in Noord-Holland die niet zijn beschermd op grond van de Erfgoedwet of erfgoedverordeningen. Op basis van deze inventarisatie hebben we de Noord-Hollandse waarderingskaart voor stolpboerderijen gemaakt. In de uitvraag werd uitgegaan van 627 reeds beschermde stolpen (rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten) en 4.100 onbeschermde stolpen. Inzicht in de waarden van de onbeschermde stolpen ontbrak en daarmee was er geen degelijke basis om nieuwe maatregelen tot behoud te nemen.

De inventarisatie van alle beschermde en niet beschermde historische stolpen in Noord-Holland is afgerond op 4 juni 2021; in de weken daarna is de database gecontroleerd en gecorrigeerd. Over een groot deel van de historische stolpen is beeldmateriaal en andere informatie verzameld. Al deze kennis is opgeslagen in een database, op basis waarvan de Noord-Hollandse Stolpenkaart is gemaakt.

Het goede nieuws is dat er iets meer stolpen bleken te zijn dan gedacht: de onderzoekers hebben 4.846 stolpen aangetroffen die gebouwd zijn voor 1966. Daarvan zijn er 767 al beschermd als monument. Al met al zijn er dus 114 historische stolpen gevonden die nog niet op de kaart stonden. Maar zeventig jaar geleden waren er nog zo'n 10.000 stolpen. Om een stolp die niet als monument beschermd is te slopen volstaat momenteel in sommige gemeenten een melding. Mede daardoor verdwijnen er nog steeds stolpen uit het landschap zonder goede reden. De laatste inventarisatie werd uitgevoerd door de Boerderijenstichting Noord-Holland in samenwerking met diverse historische verenigingen en is afgerond in 2006. Uit de hernieuwde inventarisatie blijkt dat er sindsdien 300 stolpen zijn gesloopt. Dat is gemiddeld 20 stolpen per jaar.

Ook vroeg de Provincie om 'opties voor beleid en regelgeving om onbeschermde stolpboerderijen te kunnen behouden en duurzaam te benutten'. In dit rapport wordt het gevraagde beleidsadvies gegeven. Het voorgestelde stolpenbeleid wordt breed gedragen door partijen die veel met stolpen te maken hebben. In totaal is gesproken en/of gecorrespondeerd over de inhoud van het beleidsadvies met vertegenwoordigers van 10 verschillende maatschappelijke organisaties, diverse inhoudelijke experts, en met medewerkers van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), 5 gemeenten en 3 provincies. Ook hebben tal van stolpeigenaren input geleverd voor het beleidsadvies.[1]
De provincie kan veel doen om onbeschermde stolpboerderijen beter te beschermen en duurzame benutting te stimuleren. Daarnaast zijn er ook mogelijkheden voor gemeenten om bij te dragen aan het behoud en duurzame benutting van de stolp, voor zover ze dat nog niet doen. Ook daar gaan we in dit beleidsadvies op in.

De achtergrondinformatie over de projectorganisatie en de methodiek die is toegepast bij de inventarisatie en het onderzoek ten behoeve van dit beleidsadvies is beschreven in een separaat onderzoeksrapport.

Wat is een stolp

Over de vraag wat wordt verstaan onder een stolp kunnen kenners stevige discussies voeren. Dit beleidsadvies richt zich op (al dan niet herbestemde) historische stolpboerderijen, gebouwd tot en met 1965, met een houten vierkantconstructie. Om op voorhand geen stolpen uit te sluiten, hebben we voor de definiëring van een stolp geen minimale of maximale afmetingen gehanteerd, hoewel sommige gemeenten dat wel doen.
Stolpen staan doorgaans op een erf met bijgebouwen, beplanting en sloten.[2] De karakteristieke inrichting van een stolpenerf verschilt per regio.[3]

In Oudendijk staat een onvolledige stolp uit de negentiende eeuw met aangebouwd voorhuis. De indeling is authentiek: er is een duidelijk onderscheid zichtbaar tussen de stal en het woongedeelte. Het historische en huidige gebruik is hierdoor afleesbaar. De stolp is één van de historische stolpen die nog niet op de kaart stond. Foto: MOOI Noord-Holland.

De nieuwe traditie

Er worden ook nieuwe stolpen gebouwd op plekken in het landschap waar een historische stolp heeft gestaan, hiervan zijn er 595 aangetroffen. 21 daarvan zijn beschermd als monument (rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten): dit betreft over het algemeen monumentale stolpen die zijn gesloopt en opnieuw zijn opgebouwd. Ook zijn er sinds 1965 in totaal 530 gebouwen in de vorm van een stolp gebouwd op een nieuwe plek. Hiervan zijn er 7 beschermd als monument (1 rijksmonument en 6 gemeentelijke monumenten).
De nieuwe gebouwen die in architectuur en silhouet zijn geïnspireerd op de historische stolpboerderij zijn interessant als maatschappelijk verschijnsel, een teken dat de stolpvorm in het vocabulaire van de Noord-Hollandse opdrachtgevers en architecten is opgenomen. Maar zoals een replica van een kunstwerk nooit de zelfde waarde kan hebben als het origineel, kan ook de nieuwbouw in de vorm van een stolp de historische agrarische stolp niet vervangen. Aan de hand van de oude boerderijen kan de betekenis van het Noord-Hollandse agrarische erfgoed geduid worden, kunnen verhalen verteld worden en kan de waarde van het agrarische landschap begrepen worden.

De herbouw van een stolp op een oorspronkelijke plek kan worden opgevat als een reconstructie en helpt het verhaal van het agrarisch landschap te blijven vertellen, mede omdat het volume en silhouet op de historische locatie is blijven bestaan. Deze hebben we opgenomen in de waardenkaart, omdat de herbouw (mits zorgvuldig uitgevoerd) kan worden opgevat als een reconstructie op een oorspronkelijke vestigingsplaats en voor deze categorie kan ook beleid worden ontwikkeld, onder andere omdat soms het erf behouden is gebleven en omdat de locatie soms (grote) landschappelijke waarde heeft.

Gebouwen in de vorm van een stolp die na 1965 (doorgaans als woning, soms gecombineerd met een andere functie) gebouwd zijn op een plek waar niet eerder een stolpboerderij heeft gestaan, vaak zonder vierkantconstructie, hebben we gedocumenteerd en separaat opgenomen in de kaartendatabase, zodat we weten hoe groot deze groep is en hoe deze er uit ziet. Maar hierop hoeft geen beleid ontwikkeld te worden. Deze categorie kan behandeld worden als elk ander gebouwtype dat na 1965 gerealiseerd is. Daarmee sluiten we niet uit dat hier gebouwen tussen zitten die architectonisch van hoge kwaliteit zijn, maar deze groep is niet relevant voor het onderzoek naar historische stolpboerderijen.

Een waarschuwing is op zijn plaats voor de gedachte dat de replica de historische collectie op den duur wel kan vervangen. Het zou een groot verlies zijn in cultuurhistorisch opzicht als we, omdat er toch nieuwe stolpen in het landschap verschijnen, te achteloos omgaan met de historische collectie die grote materiele authenticiteit bezit. De eenmaal verdwenen historische stolpboerderij is onvervangbaar.

Deze stolp aan de Kanaalweg in Landsmeer is een opvallende verschijning door de gestuukte en rijkgedecoreerde gevel. In combinatie met de sobere zijgevel is de stolpenlogica duidelijk afleesbaar. Foto: MOOI Noord-Holland.

Samenvatting

Collecties en ordes

Om de Noord-Hollandse Stolpenkaart te kunnen maken, was het noodzakelijk dat alle stolpen onderzocht werden, zowel op locatie als middels bureauonderzoek. Het eerste wat opviel tijdens de inventarisatie is dat de stolpen natuurlijk hun hoofdopzet en grofweg het silhouet met elkaar gemeen hebben, maar dat ze onderling heel verschillend zijn. De stolpenkaart geeft inzicht in deze verschillen. De gehele verzameling stolpen is te verdelen in vier thematische collecties:

- Collectie De stolp in het landschap
- Collectie Het Bijzondere Stolperf
- Collectie De Stolpboerderij als Gebouw
- Collectie Stolpenverhalen

Een deel van de individuele stolpen valt in meerdere collecties. Aan iedere collectie zijn specifieke beleidsadviezen en mogelijke acties van de provincie of gemeenten gekoppeld.

De Collectie De Stolpboerderij als Gebouw omvat alle historische stolpen plus de nieuwbouwstolpen die op een historische locatie zijn gebouwd. Binnen de Collectie De Stolpboerderij als Gebouw is een ordening aangebracht omdat daar grote verschillen aanwezig zijn waar specifiek beleid aan gekoppeld kan worden. Deze ordes worden verderop in dit beleidsadvies verder toegelicht. De staat van onderhoud heeft niet meegewogen bij de indeling in ordes.

- Orde 1: Monumentwaardig
- Orde 2: Karakteristieke/beeldbepalende stolp
- Orde 3: De grote groep historische stolpen (voor 1966)
- Orde 4: Nieuwbouw op historische plek buiten stedelijk gebied
- Orde 5: Nieuwbouw op historische plek binnen stedelijk gebied

Provincie

De provincie kan zelf veel doen om onbeschermde stolpboerderijen beter te beschermen en duurzame benutting te stimuleren. De provincie kan tevens gemeenten instrueren of stimuleren om bij te dragen aan het behoud en duurzame benutting van de stolp - voor zover ze dat nog niet doen.
Sommige maatregelen kunnen gelden voor de gehele collectie historische stolpen. Andere maatregelen passen specifiek bij een van de deelcollecties of ordes die zijn onderscheiden.
Om een prioritering aan te brengen zijn er twee soorten beleidsadviezen onderscheiden: basis stolpenbeleid ('need to have') en aanvullende adviezen ('nice to have'). Beide categorieën zijn breed gedragen door de gemeenschap die zich met stolpen bezighoudt.

Basis stolpenbeleid

1. **Monumenten aanwijzen**
   Tijdens het veldwerk hebben de onderzoekers 382 stolpen aangetroffen waarvan het kansrijk is om ze verder te onderzoeken op monumentale waarden (lijst in bijlage 1). Deze monumentale waarden gaan verder dan alleen architectuurhistorische waarden, maar betreffen vaak het samenspel tussen de ligging in het landschap of binnen de stedenbouwkundige setting, een erfindeling die karakteristiek is voor de regio, de architectuur en de cultuurhistorie. Ook waarden als zeldzaamheid en ouderdom kunnen in deze waardering meewegen. Bescherming als monument zorgt er voor dat de groep meest bijzondere stolpen goed beschermd wordt. De potentiële nieuwe monumenten vormen een aanvulling op de 767 die al beschermd zijn als rijks-, provinciaal of gemeentelijk monument. Het is raadzaam om bij redengevende beschrijvingen van monumentale stolpen ook ruime aandacht te besteden aan de omgeving van het monument, aangezien dit expliciet in de Omgevingswet vermeld staat als aandachtspunt.[4]
   De rijksoverheid wijst bijna geen nieuwe monumenten meer aan, slechts in heel uitzonderlijke gevallen. De provincie zou wel gemeenten kunnen instrueren om monumenten aan te wijzen. Gemeenten kunnen worden gemotiveerd ook de orde 2 en wellicht orde 3 panden op een bepaalde manier bescherming te geven, bijvoorbeeld als beeldbepalend of karakteristiek pand.

a) Financiële bijdrage onderhoud en verduurzaming monumentale stolpen
Stolpeigenaren wiens stolp provinciaal monument is of wordt, kunnen geholpen worden middels een tegemoetkoming in de kosten voor een zorgvuldige verduurzaming en restauratie met respect voor monumentale waarden. Een stolpeigenaar heeft bij onderhoud of verduurzaming altijd te maken met véél vierkante meters. Dit maakt werkzaamheden aan een stolp bijzonder kostbaar in vergelijking tot veel andere gebouwtypen. Bij bescherming als provinciaal monument is een tegemoetkoming in de extra kosten dan ook noodzakelijk.
b) Monumentenwacht voor provinciale monumenten
Bied eigenaren van stolpen die provinciaal monument worden een abonnement op de monumentenwacht. Daarmee wordt passend en regulier onderhoud gestimuleerd.

2. **Sloopvergunning voor alle historische stolpen (voor 1966)**
Vrijwel alle partijen die geraadpleegd zijn ten behoeve van dit advies zijn het over eens dat het slopen van een historische stolp vergunningplichtig moet worden. Hierdoor komt de gemeente in gesprek met stolpeigenaren die sloop overwegen. Een sloopvergunning is een middel om een denkpauze in te lassen en waar nodig (met een financiële bijdrage) nader onderzoek te kunnen doen naar de bouwtechnische staat, de bouwhistorische waarde van het geheel inclusief interieur en de mogelijkheden voor herbestemming en verduurzaming. Belangrijk is om duidelijke voorwaarden in de Omgevingsverordening (instructie) op te nemen, op basis waarvan de sloop van historische stolpboerderijen (orde 1-3) al dan niet vergund zou kunnen worden (zie punt 1b.). Een andere optie is dat er in de Omgevingsverordening wordt verwezen naar een regeling, zoals bijvoorbeeld de uitvoeringsregeling voor zonne-energie die aan de Omgevingsverordening is gekoppeld.[5]
Ook wordt er ***duurzaamheidswinst*** geboekt omdat sloop en nieuwbouw meer energie en materiaal kost dan restauratie, verduurzaming en/of herbestemming.

Een belangrijk aspect voor de sloopvergunning is het voorwaardelijk stellen van de wijzigingsbevoegdheid voor de ordes bij ingrijpende kwaliteitsverbeteringen, verbouwingen en sloop. Aan een sloopvergunningsstelsel kunnen de volgende acties gekoppeld worden:
a) Criteria en onderzoeks-standaard ter beoordeling van een sloopvergunningsaanvraag
Om willekeur te voorkomen kan de provincie beoordelingscriteria opstellen voor een sloopvergunningsaanvraag, zodat voor eigenaren en gemeenten duidelijkheid ontstaat over de voorwaarden waaronder gesloopt mag worden. De huidige criteria om te beoordelen of een sloopvergunning af kan worden gegeven zijn gericht op de bouwtechnische staat; als deze zeer slecht is, kan hergebruik in alle redelijkheid niet worden geëist.[6] De ordekaart levert argumenten om in deze weging ook cultuurhistorische waarden mee te nemen. Op die manier kan de sloopvergunningsplicht bijdragen aan het behoud van de landschappelijke en architectuurhistorische waarden van stolpboerderijen.
De provincie kan tevens een onafhankelijke standaardmethode ontwikkelen voor het bouwtechnische en bouwhistorische onderzoek dat nodig is voor een zorgvuldige besluitvorming bij het al dan niet verlenen van een sloopvergunning voor historische stolpboerderijen. Een belangrijke component van deze standaardmethode is een inschatting van kosten van restauratie en sloop/nieuwbouw, waarbij de mogelijke archeologische onderzoekskosten en hogere leges bij sloop/nieuwbouw meegenomen dienen te worden. Overweeg ook om de milieu-impact van beide scenario's als standaard onderdeel mee te nemen.
b) Subsidiering bouwtechnisch en bouwhistorisch onderzoek
Het opleggen van een sloopvergunningsstelsel voor historische stolpboerderijen met een gekoppelde eis om aanvullend onderzoek te doen, legt stolpeigenaren die willen slopen extra kosten op. Door onderzoekskosten (eventueel deels) te vergoeden wordt deze last beperkt en komt er meer kennis beschikbaar over stolpboerderijen.

c) Herbouwplicht bij sloop
Instrueer gemeenten om een herbouwplicht in te voeren voor alle historische stolpen en nieuwbouwstolpen op een historische plek in het landelijke gebied (orde 1-4) die na onderzoek en zorgvuldige weging toch een sloopvergunning hebben gekregen en stolpen die om andere redenen verwoest worden (brand, verwaarlozing). Hiermee worden in elk geval de landschappelijke waarden van stolpboerderijen als volume en silhouet behouden. Koppel duidelijke eisen aan de herbouwplicht, zoals de minimale omvang, nok- en goothoogte, eisen van ruimtelijke kwaliteit en hellingsgraad van de kap. De herbouwplicht kan tevens bijdragen aan het behoud van stolpboerderijen vanwege de gelijke omvang van het volume dat teruggebouwd moet worden en de hieraan verbonden kosten.

Aanvullende adviezen

3. **Planologische verruiming**
De mogelijkheid zou onderzocht moeten worden of stimulerende planologische verruiming voor ordes 1 en 2 (en in mindere mate orde 3) mogelijk is. Hier wordt in andere provincies, inclusief provincies met een vergelijkbare stedelijke druk, volop mee gewerkt.[7] We adviseren de provincie Noord-Holland om verder te onderzoeken hoe dit in andere provincies werkt want het toestaan van een breed aantal functies, inclusief wonen, in zowel de stolp als de (karakteristieke) bijgebouwen is aantrekkelijk voor (potentiële) eigenaren.[8] Het toestaan van splitsen/bewoning van bijgebouwen is in de regel beter voor de architectuurhistorische waarden en de ruimtelijke kwaliteit van het hoofdgebouw en erf, mits het hoofdgebouw niet gesplitst wordt. Overweeg ook om gemeenten te verplichten karakteristieke bijgebouwen vrij te stellen van de saneringsplicht die vaak gekoppeld is aan de functieverandering naar wonen. Overweeg tevens om de verruiming van bouwblokken toe te staan bij agrarische percelen om karakteristieke bijgebouwen te kunnen behouden wanneer een grotere stal vereist is ten behoeve van agrarisch gebruik. Faciliteer bovendien maatwerk bij zorg, bijzondere vormen van wonen of andere functies die bijdragen aan het behalen van gemeentelijke en maatschappelijke doelstellingen. Zorg ook voor maatwerkmogelijkheden voor historische stolpboerderijen die gesloopt worden en zeer zorgvuldig herbouwd worden.

4. **Splitsingscriteria in de omgevingsverordening bij functieverandering**
De Omgevingsverordening kan worden aangepast, zodat alleen stolpboerderijen uit orde 1, 2 en 3 en andere (geen stolp zijnde) karakteristieke boerderijen gesplitst mogen worden. Dit voorkomt dat nieuwbouwstolpen gesplitst mogen worden, hetgeen nu wel het geval is indien een karakteristieke stolpboerderij bij functiewijziging naar wonen gesloopt en herbouwd wordt.

5. **Stolpenloket met ervenconsulent en duurzaamheidscoach**
Gemeenten en eigenaren hebben behoefte aan een team van gespecialiseerde, onafhankelijke, betrouwbare adviseurs die antwoord kunnen geven bij vragen over erfinrichting, verduurzaming, onderhoud en restauratie, herbestemming, financiering en vergunningen. De provincie kan dit faciliteren. Bij dit stolpenloket kan inhoudelijke expertise worden geleverd en waar mogelijk kan de vergunningprocedure gestroomlijnd worden. De vergunningprocedure wordt nu door veel eigenaren als onduidelijk, stroperig en langdurig - en daarmee frustrerend - ervaren.

6. **Stolpenbeleid bij gemeenten**
Het is cruciaal dat gemeentes duidelijk en voorspelbaar stolpenbeleid ontwikkelen - als ze dat nog niet hebben. De provincie kan dit instrueren. De ordekaart kan als basis dienen voor planologische regels en voor ruimtelijke kwaliteitsbeleid. De omgang met de ordes in bestemmingsplannen kan vergeleken worden met de huidige omgang met archeologische waardes in bestemmingsplannen. Tevens is een onderzoek naar het precieze, vigerende stolpenbeleid aan te raden, aangezien er onder betrokken partijen nu veel verwarring bestaat over het beleid bij diverse gemeenten.

7. **Heroverweeg huidige financiële regelingen**
De bruikbaarheid en efficiëntie van de huidige laagrentedragende lening en de subsidie voor haalbaarheidsonderzoek voor stolpboerderijeigenaren verdienen evaluatie: werken deze regelingen wel optimaal? Mogelijk is er een efficiëntere manier om de hiervoor beschikbaar gestelde middelen in te zetten. Bijvoorbeeld middels een financiële regeling voor het herstel en/of onderhoud van erven of het vergoeden van de legeskosten bij omgevingsvergunningaanvragen, eventueel gekoppeld aan een cofinancieringsstelsel met gemeenten. Andere mogelijkheden om eigenaren financieel tegemoet te komen zijn: via een provinciale verzekering voor eigenaren van stolpboerderijen met een rieten kap of het stimuleren van andere collectieve aanpakken voor eigenaren van historische stolpboerderijen, ook op duurzaamheidsvlak.

8. **Beschikbaarheid van kennis en informatie**
Het is belangrijk dat de provincie de digitale, gecentreerde kennisverspreiding over de stolpboerderij en zijn verwevenheid met Noord-Hollandse landschap stimuleert en faciliteert. Hiermee wordt het bewustzijn binnen de Noord-Hollandse samenleving vergroot dat de stolp een uniek fenomeen is. Bijeffect hiervan kan zijn dat nieuwe doelgroepen zich voor de stolp gaan interesseren en zich als vrijwilliger melden; mensen die gewend zijn digitale kennis tot zich te nemen en te produceren.
Denk ook aan praktische, toepasbare kennis, zoals de ervenhandboeken (die zijn er nog niet voor alle regio's) of actuele stolpen-klushandboeken in de traditie van De dans der daklichten (2013).

9. **Onderhoud van de Noord-Hollandse Stolpenkaart**
De database die de basis vormt voor de stolpenkaart moet actueel gehouden worden, zodat nieuwe kennis opgenomen wordt en voortschrijdend inzicht verwerkt kan worden. Het zou mogelijk moeten zijn dat stolpen bij nieuwe ontwikkelingen van orde veranderen en dat de Noord-Hollandse Stolpenkaart als basis voor actueel beleid, een levend product blijft. Van groot belang is dat de kaart als service beschikbaar komt voor gemeenten, en op termijn ook in het DSO. Ook zou er een mogelijkheid moeten zijn voor gemeenten om mutaties te melden.

10. **Toerisme, recreatie en educatie**
De provincie kan stimuleren dat eigenaren die trots zijn op hun stolp, dat kunnen uitdragen. Daarmee wordt het maatschappelijk belang van de stolp als uniek Noord-Hollands bouwtype benadrukt en het draagvlak voor het behoud van de stolp vergroot. Probeer het belang en vindbaarheid van de verschillende collecties te bevorderen. Werk mee aan toeristisch-recreatieve routes, onderwijspakketten, podcasts en informatiebrochures/websites.

Gemeenten

1. **Ontwikkeling van voorspelbaar stolpenbeleid en duidelijke procedures op basis van de ordekaart**
Het is voor eigenaren van groot belang dat het gevoerde stolpenbeleid voor alle gemeenten helder en voorspelbaar is. Ook verwachtingenmanagement aan de voorkant van een vergunningsprocedure is cruciaal, zodat eigenaren weten waar zij aan toe zijn.
a) Ruimtelijke kwaliteitsbeleid
Gericht stolpenbeleid hoort thuis in de Nota Uiterlijk van Bouwwerken (Welstandsnota/Nota Ruimtelijke Kwaliteit) van stolpengemeenten. Later kan dit worden opgenomen in het op te stellen omgevingsplan, gekoppeld aan de ordes van de waarderingskaart, die hieronder verder worden toegelicht en verbeeld (zie: Beleidsadvies per collectie).[9]
Orde 1: uitgangspunt is behoud/restauratie/zorgvuldige verduurzaming.
Orde 2: uitgangspunt is behoud en restauratie van de straatgevels en de kap en zorgvuldige verduurzaming. Hierbij is gebruik van niet-authentieke materialen toegestaan, mits deze visueel overeenkomen met de oorspronkelijke vorm, kleur en detaillering. Indien sloop/nieuwbouw vergund wordt, moeten de gevels en dakvorm naar het origineel worden teruggebouwd, waarbij oorspronkelijke gevelelementen zoveel mogelijk dienen te worden gehandhaafd en/of hersteld.
Orde 3: vergt nader onderzoek (kwaliteitstoets) omdat de kwaliteit sterk verschilt. Wanneer er sprake is van cultuurhistorische waarden, is behoud daarvan het uitgangspunt. Bij verbouwing is behoud en herstel van de oorspronkelijke gevelelementen uitgangspunt. Hierbij zijn veranderingen in materiaal, maatvoering en detaillering toegestaan, mits deze de oorspronkelijke karakteristiek van het gebouw niet verstoren. Bij sloop/nieuwbouw is verbetering van de bestaande situatie uitgangspunt.
Orde 4 en 5: voor nieuwbouwstolpen (na 1965) op een historische plek buiten en binnen bestaand stedelijk gebied gelden de gebruikelijke regels voor ruimtelijke kwaliteit. Wel geldt voor elke stolp van na 1965 ook dat deze de karakteristiek van het landschap niet onevenredig mag aantasten.
b) Zonnepanelenbeleid
Ontwikkel beleid voor het plaatsen van zonnepanelen in het zicht, op basis van de ordekaart. Zie als voorbeeld het beleid van gemeenten Rheden en Moerdijk.[10]
c) Planologische verruiming
Gemeenten kunnen de mogelijkheid tot stimulerende planologische verruiming voor ordes 1 en 2 onderzoeken, gekoppeld aan aanvullende kwaliteitseisen (zie onder andere punt a). Denk aan gebruik/bewoning van (karakteristieke) bijgebouwen, de verruiming van mogelijkheden voor bedrijfsruimte aan huis (binnen bepaalde voorwaarden) en de verruiming van andere mogelijke functies in (karakteristieke) bijgebouwen. Uitwerking van voorstellen voor planologische verruiming en hieraan gekoppelde aanvullende kwaliteitseisen op basis van de ordekaart, zie hoofdstuk: 'Voorstel voor gemeentelijk beleid, gekoppeld aan ordes'.
Overweeg ook om karakteristieke bijgebouwen vrij te stellen van de saneringsplicht die vaak gekoppeld is aan de functieverandering naar wonen.

2. **Monumenten aanwijzen**
De kaart (plus achterliggende database) kan als basis dienen om nieuwe gemeentelijke monumenten aan te wijzen zodat de groep meest bijzondere stolpen goed beschermd wordt. Tijdens het veldwerk hebben de onderzoekers 385 stolpen aangetroffen waarvan het kansrijk is om ze verder te onderzoeken op monumentale waarden (lijst in bijlage 1). Eventueel kunnen gemeenten ook stolpen aanwijzen die door eigenaren zelf als potentieel monument worden aangedragen. Bij de redengevende beschrijving van een monumentale stolp is het verstandig om ook ruime aandacht te besteden aan de omgeving van het monument, aangezien dit expliciet in de Omgevingswet als aandachtspunt is opgenomen.
a) Monumentenwacht en/of financiële regeling
Voor het draagvlak voor het aanwijzen van monumenten is het belangrijk dat eigenaren van stolpen die gemeentelijk monument zijn of worden een financiële tegemoetkoming bij restauratie, herbestemming, onderhoud en/of verduurzaming kunnen ontvangen. Ook is het mogelijk om eigenaren een abonnement op de monumentenwacht aan te bieden. Daarmee wordt passend en regulier onderhoud gestimuleerd.
b) Informatievoorziening
Bij het aanwijzen van en (daarna) bij de vergunningverlening rond gemeentelijke monumenten is informatievoorziening over procedures en mogelijkheden van financiering van groot belang. Het is belangrijk dat gemeenten daar inhoudelijke ambtelijke of externe capaciteit voor reserveren.

Stolpboerderij De Stins vormt een markant silhouet in het open landschap van Hollands Kroon. De stolp met voornaam voorhuis is ruim gelegen met rondom erfsloten, hoge windsingels en een brede erfsloot. De vrije doorzichten en zachte walkanten laten het erf soepel overgaan in het landschap. Foto: Anna Groentjes.

Beleidsadvies per collectie

COLLECTIE: DE STOLP IN HET LANDSCHAP

De landschappelijke, identiteitsbepalende waarde van de stolp voor Noord-Holland is ook in dit onderzoek weer aangetoond.

- **Basis stolpenbeleid**
  Het onderzoek heeft aangetoond dat nagenoeg alle stolpboerderijen landschappelijke of stedenbouwkundige waarde hebben, en dat zij van waarde zijn voor hun omgeving. Het is een provinciaal belang dat er geen historische stolpboerderijen meer ongemotiveerd uit het landschap verdwijnen. Daarom is het Basis Stolpenbeleid, zoals hierboven toegelicht, voor alle historische stolpen van toepassing.

- **Stolpenstructuren**
  Evalueer de aangewezen stolpenstructuren en onderzoek de mogelijkheid om deze collectie aan te vullen. Door het combineren van de kaartlagen van de verschillende collecties in de Noord-Hollandse stolpenkaart kunnen bijzondere linten of zwermen naar voren komen. Deze structuren moeten goed geborgd worden in gemeentelijk beleid.

- **Kennis ontwikkelen en kennisdeling**
  Stimuleer en faciliteer het verder ontwikkelen en delen van kennis over de gebouwtypologie, erven, herbestemming en verduurzaming van alle stolpen.

COLLECTIE DE STOLP IN HET LANDSCHAP

STOLPEN MET BOUWJAAR TOT EN MET 1965

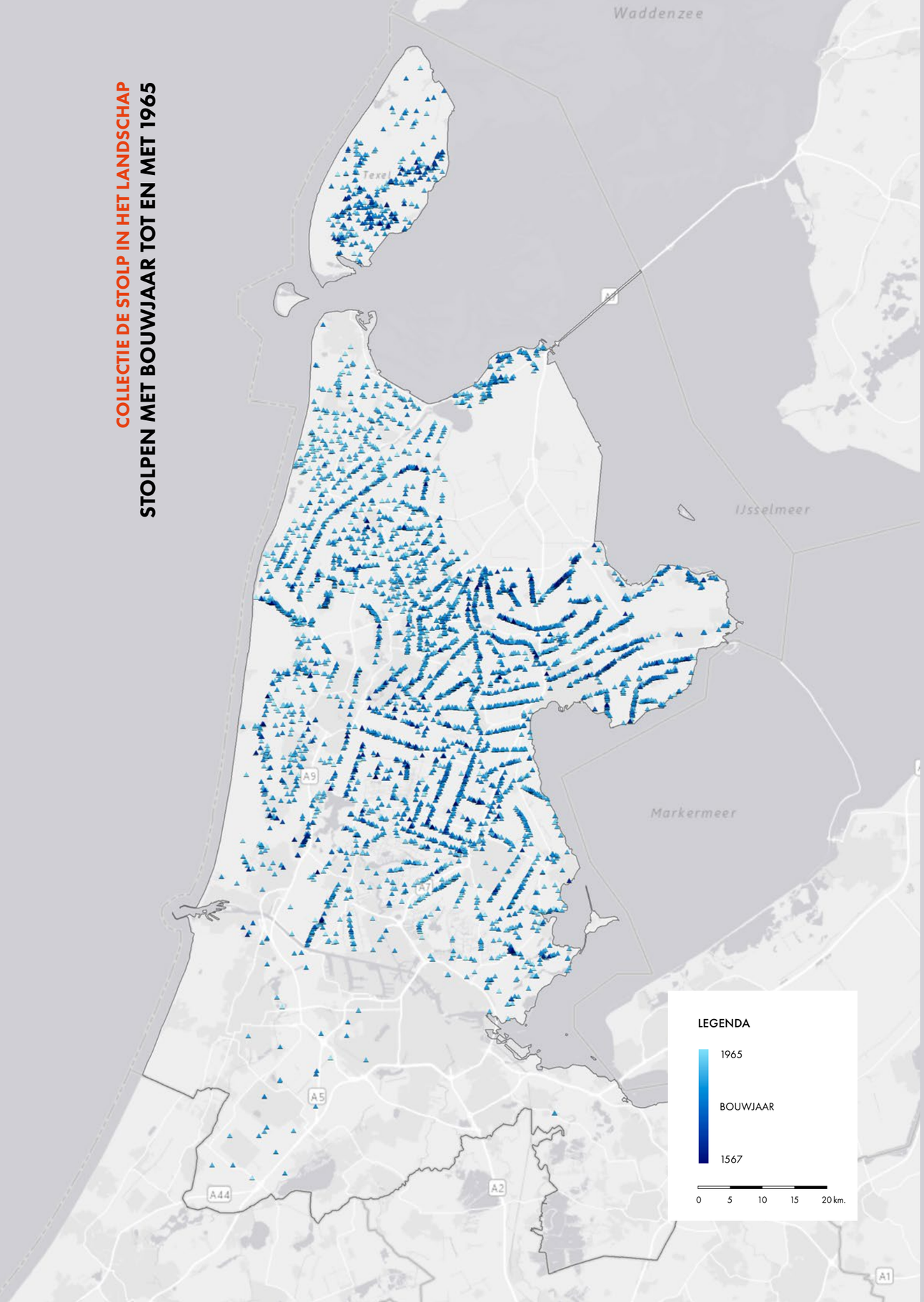

COLLECTIE DE STOLPBOERDERIJ ALS GEBOUW

ORDE 1 EN STOLPENSTRUCTUREN

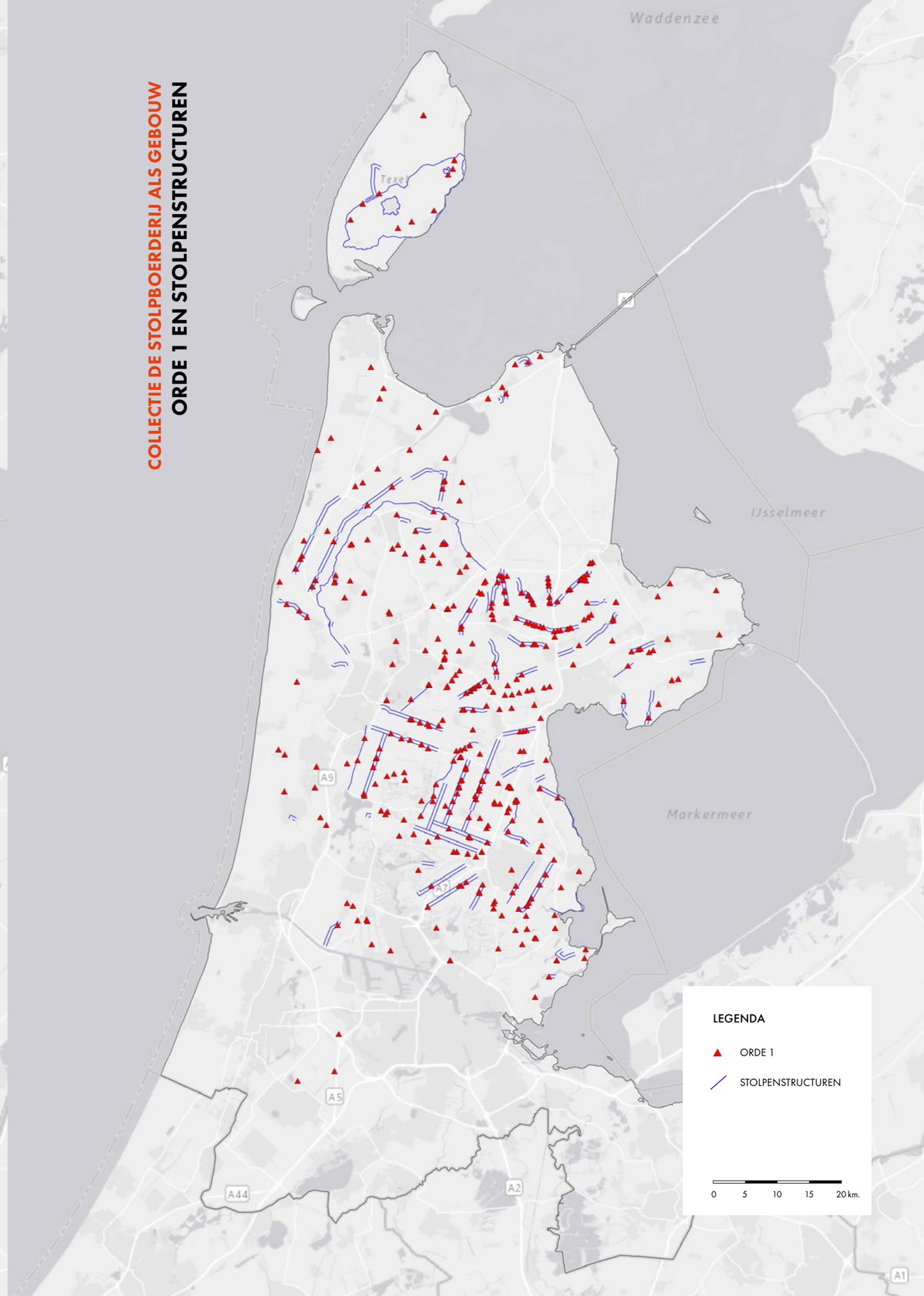

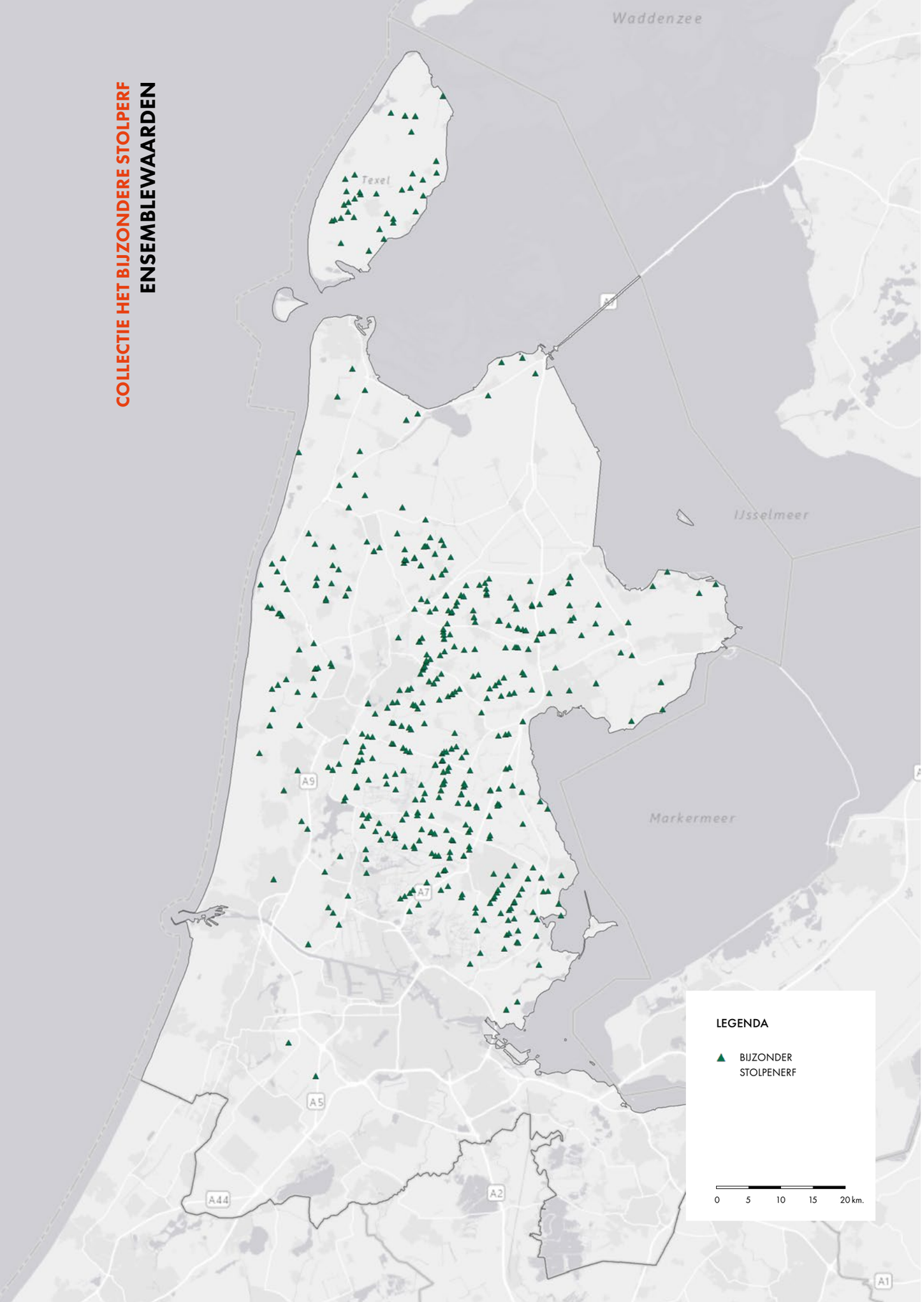

Met zijn dubbele sloten en daartussen een bomenrij is dit erf aan de Zuidervaart karakteristiek voor de Schermer. In combinatie met de poortwachters en fruitbomen is dit een exemplarisch voorbeeld van een boerenerf. Foto: MOOI Noord-Holland.

COLLECTIE: HET BIJZONDERE STOLPERF

Een beperkt deel van de stolpboerderijen heeft een erf dat veel vertelt over de geschiedenis en het gebruik van de stolp. Het gaat om 454 erven. De erven van reeds beschermde monumenten zijn, volgens opdracht, wel gefotografeerd maar niet verder onderzocht of gewaardeerd, er vanuit gaande dat die binnen de bescherming van het monument vallen. 56 stolpenerven waren door afstand en/of zeer dichte begroeiing niet beoordeelbaar.

Erven die nog herkenbaar zijn ingericht als streekeigen stolpenerf dragen bij aan de ruimtelijke kwaliteit van de plek. Ook is de erfinrichting en de erf-vorm historisch van groot belang. De erven uit deze collectie zijn alle door de onderzoekers hoog gewaardeerd.[11]

Voorstel beleid bijzondere erven

- **Monumentaal ensemble**
  Wijs bijzondere erven aan als monumentaal ensemble, zoals ook een stadspark of buitenplaats een monument kan zijn. Dit zou ook mogelijk moeten zijn als de stolp als gebouw niet monumentwaardig is.[12]
- **Vergunningplicht**
  Instrueer gemeenten om een vergunningsplicht in te stellen voor het uitvoeren van bepaalde werken en werkzaamheden bij bijzondere erven, zoals het dempen van sloten of het kappen van waardevolle begroeiing zoals poortwachters en boomgaarden. Stimuleer het behoud van karakteristieke bouwwerken als veldschuren, bruggen, hooivijzels etc. Het behoud van groene sloottaluds, bebouwingsvrije zones langs sloten en soms de zichtlijnen over het erfpad naar het landschap.
- **Financiële ondersteuning**
  Als gemeenten bovenstaande doen, kunnen de betreffende eigenaren aanspraak maken op stimuleringsmaatregelen, zoals een financiële bijdrage voor advies van de pomologische vereniging, en/of hulp bij het onderhoud van knotwilgen en boomgaard.

Voorstel beleid overige erven

Maak de ervenhandboeken voor de hele provincie compleet en actualiseer de bestaande ervenhandboeken.[13] Bevorder het gebruik van de ervenhandboeken in de voorwaarden-stellende sfeer.

COLLECTIE DE STOLPBOERDERIJ ALS GEBOUW

ORDE 1 EN MONUMENTALE STOLPEN

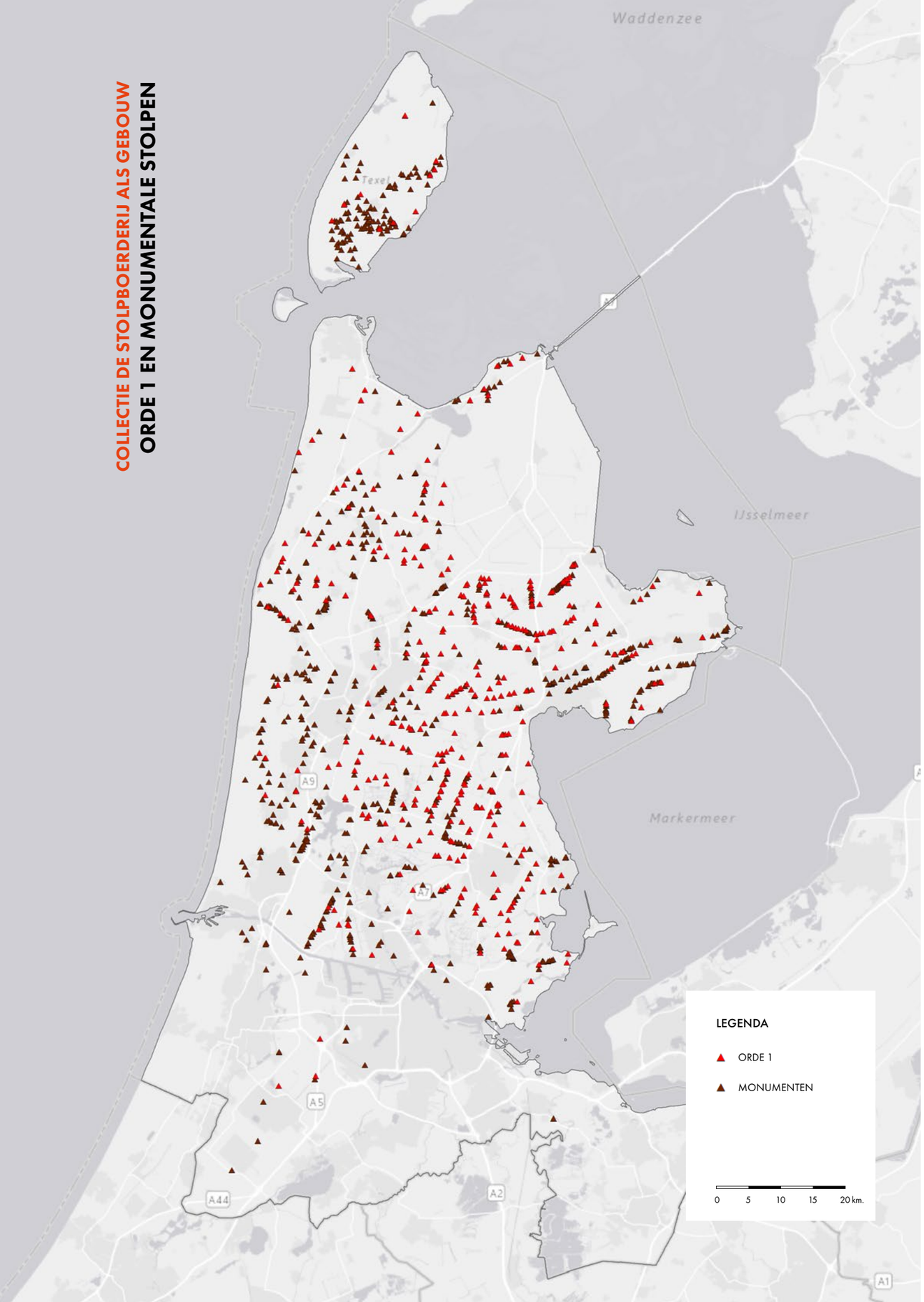

Een stolp in Callantsoog. Foto: Anna Groentjes.

COLLECTIE: DE STOLPBOERDERIJ ALS GEBOUW

De architectuur van de stolpen in Noord-Holland verschilt sterk. Sommige stolpen zijn gebouwd in de gangbare (‘stadse’) architectuur van hun tijd, met bijbehorende tijdgebonden materialen en details. Andere zijn sober en pragmatisch vormgegeven. De categorie timmermansarchitectuur, ofwel vernaculaire architectuur, laat de toepassing zien van beschikbare materialen uit de regio, en een traditionele bouwtechnische kennis die zich over een lange periode ontwikkelde in antwoord op regionale gebruiken en omstandigheden. In de loop der tijd zijn stolpen vaak (deels) aangepast aan de eisen van de tijd, maar ook aan ontwikkelingen in de architectuur. Zo kan het zijn dat stolpen die er van buiten (relatief) modern uit zien, een veel ouder interieur en constructie hebben.
In de Collectie De Stolpboerderij als Gebouw is een ordening aangebracht. Aan de verschillende ordes wordt gericht beleid voorgesteld. De ordening is aangebracht op basis van een opname vanaf de openbare weg. Aspecten die vanaf de openbare weg niet zichtbaar waren (zoals de achterzijde van de stolp, het interieur en de vierkantsconstructie), zijn hierbij niet meegewogen. Dit betekent dat er bij een aantal stolpen nog geen zekerheid kan worden gegeven over ouderdom van interieur en constructie. Als er een vermoeden bestond van een bijzonder interieur of een oud vierkant, is wel genoteerd dat op termijn nader onderzoek zou moeten plaatsvinden.

Orde 1: monumentwaardig

Naast de 767 historische stolpen die al beschermd zijn als rijks-, provinciaal of gemeentelijk monument, hebben de onderzoekers tijdens het veldwerk 388 stolpen aangetroffen waarvan het kansrijk is om ze verder te onderzoeken op monumentale waarden zodat ze aangewezen kunnen worden als monument. De meeste stolpen zijn als gebouw niet meer in agrarisch gebruik; vele zijn al herbestemd. Bij orde 1 stolpen is die herbestemming zorgvuldig en met groot respect voor de agrarische geschiedenis van de stolp uitgevoerd.

Kenmerken orde 1 stolpen: De hoofdvorm is intact, logica van de stolp is zeer goed herkenbaar, agrarisch verleden is goed afleesbaar, architectuur en detaillering karakteristiek en van hoge kwaliteit binnen zijn soort, materialen passend bij de streek/type.

Voorstel beleid orde 1

Het Basis Stolpenbeleid zoals hierboven toegelicht, is voor alle historische stolpen van toepassing. Advies aan de provincie is tevens, specifiek voor orde 1 stolpen:

- Bescherming als rijksmonument, provinciaal of gemeentelijk monument wordt voor de 388 niet-beschermde stolpen dringend aanbevolen.

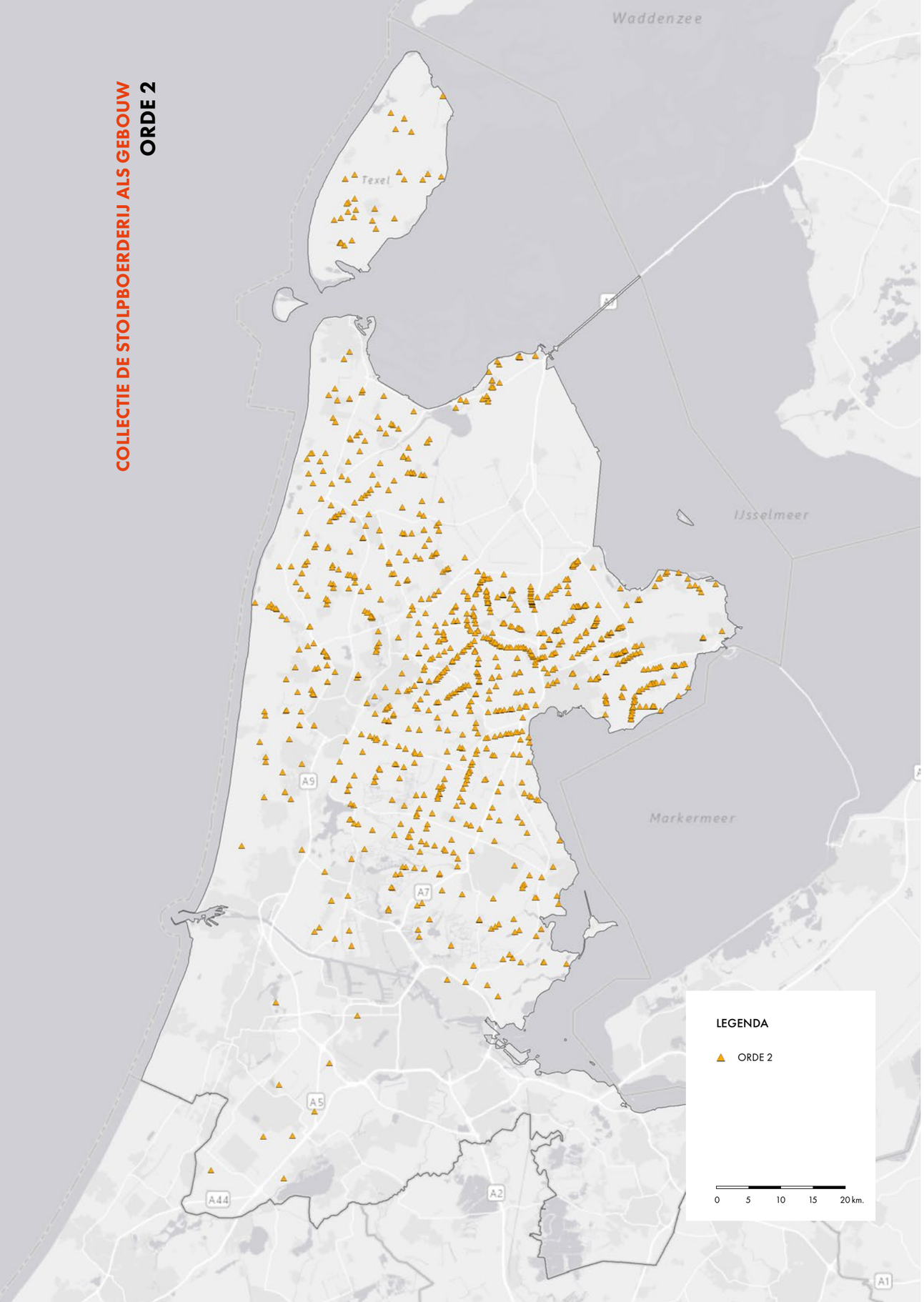

Orde 2: karakteristieke/beeldbepalende stolp
De 1.079 stolpen die in orde 2 vallen zijn karakteristiek of beeldbepalend te noemen. In architectuurhistorisch opzicht zijn zij van grote waarde. De meeste stolpen zijn niet meer in agrarisch gebruik; vele zijn al herbestemd. Bij orde 2 stolpen is die herbestemming zorgvuldig en met respect voor de agrarische geschiedenis van de stolp uitgevoerd.

Kenmerken orde 2 stolpen: De hoofdvorm is (grotendeels) intact, logica van de stolp goed herkenbaar, agrarisch verleden herkenbaar, architectuur en detaillering nog grotendeels origineel, materialen passend bij de streek/type.

Voorstel beleid orde 2
Het Basis Stolpenbeleid, zoals hierboven toegelicht, is voor alle historische stolpen van toepassing. Advies aan de provincie specifiek voor orde 2 stolpen is:

- Stimuleer dat stolpen uit orde 2 door nader onderzoek en door zorgvuldigheid in omgang kunnen ‘groeien’ naar orde 1 pand.

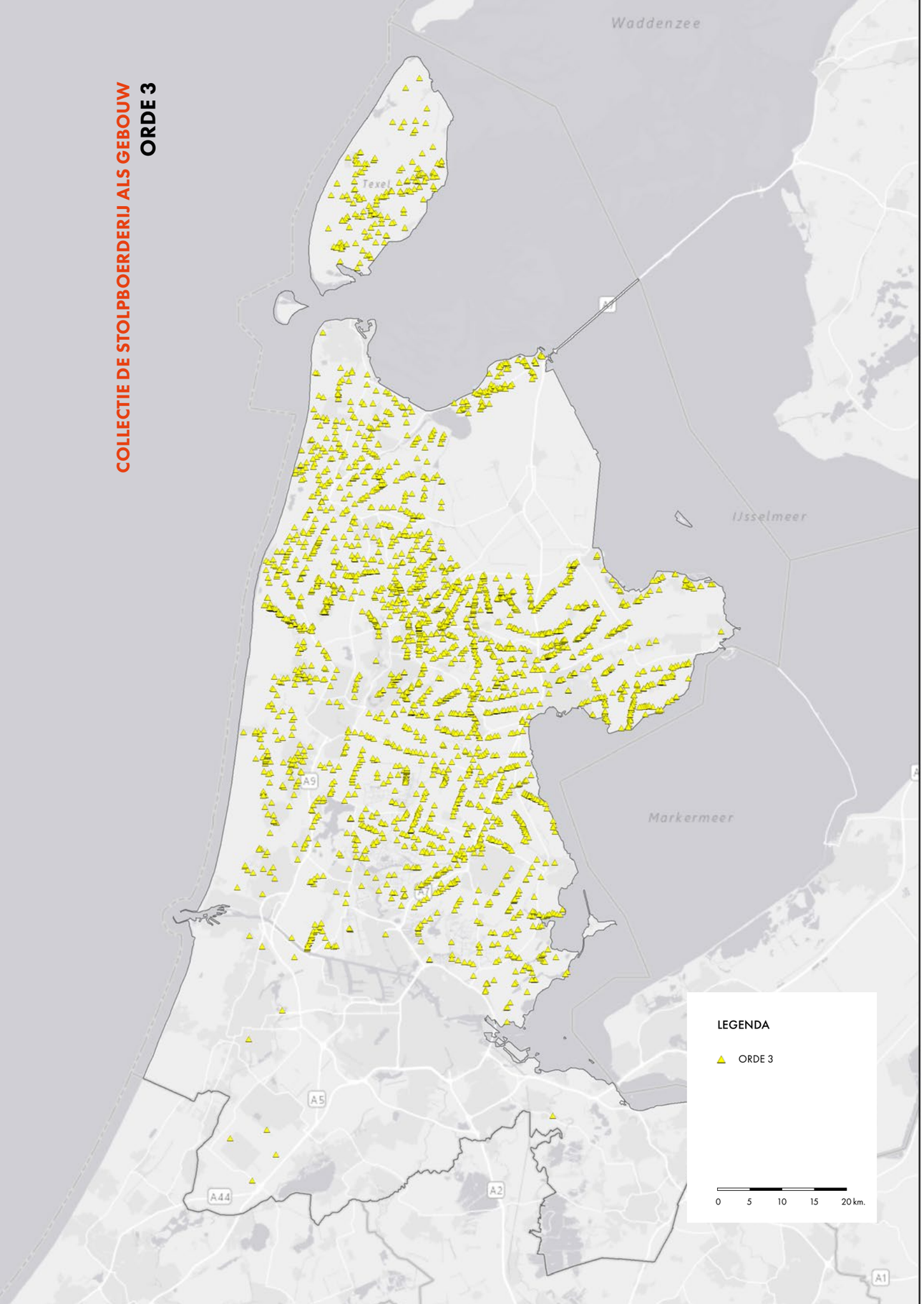

Orde 3: de grote groep
De 2.705 stolpen die in orde 3 vallen zijn heel verschillend. De architectuurhistorische waarde loopt sterk uiteen. In deze categorie valt ook een groep die zeer moeilijk te beoordelen was vanaf de openbare weg (vanwege afstand, begroeiing, etc). Mogelijk kan nader onderzoek uitwijzen dat een stolp in orde 1 of 2 zou moeten vallen vanwege een bijzonder interieur en/of vierkantconstructie. De meeste stolpen zijn niet meer in agrarisch gebruik; vele zijn al herbestemd. Bij orde 3 stolpen heeft die herbestemming soms grote impact gehad op de verschijningsvorm van de stolp. Uitbreidingen, grote dakkappellen, talrijke toepassing van dakramen en zonnepanelen en ingrijpende wijzigingen in materiaaltoepassing hebben de verschijningsvorm soms ingrijpend veranderd.

Kenmerken orde 3 stolpen: De hoofdvorm is aangepast (b.v. door dakkapellen/veel dakramen/serre), logica van de stolp is aangepast, gevel is gewijzigd, agrarisch verleden niet altijd meer even goed herkenbaar, details zijn versoberd/gemoderniseerd, materialen zijn vaak gemoderniseerd. Ook zijn er stolpen bij waar nader onderzoek nodig is om een gewogen mening te vormen.

Voorstel beleid orde 3
Het Basis Stolpenbeleid, zoals hierboven toegelicht, is voor alle historische stolpen van toepassing.

- Stimuleer dat gemeenten het behoud van karakteristieke bijgebouwen toestaan bij functieverandering.

- Onderzoek bij stolpen waar dit is aangegeven of er een bijzonder interieur en/of vierkantconstructie aanwezig is, waardoor een stolp mogelijk in orde 1 of 2 zou moeten vallen.

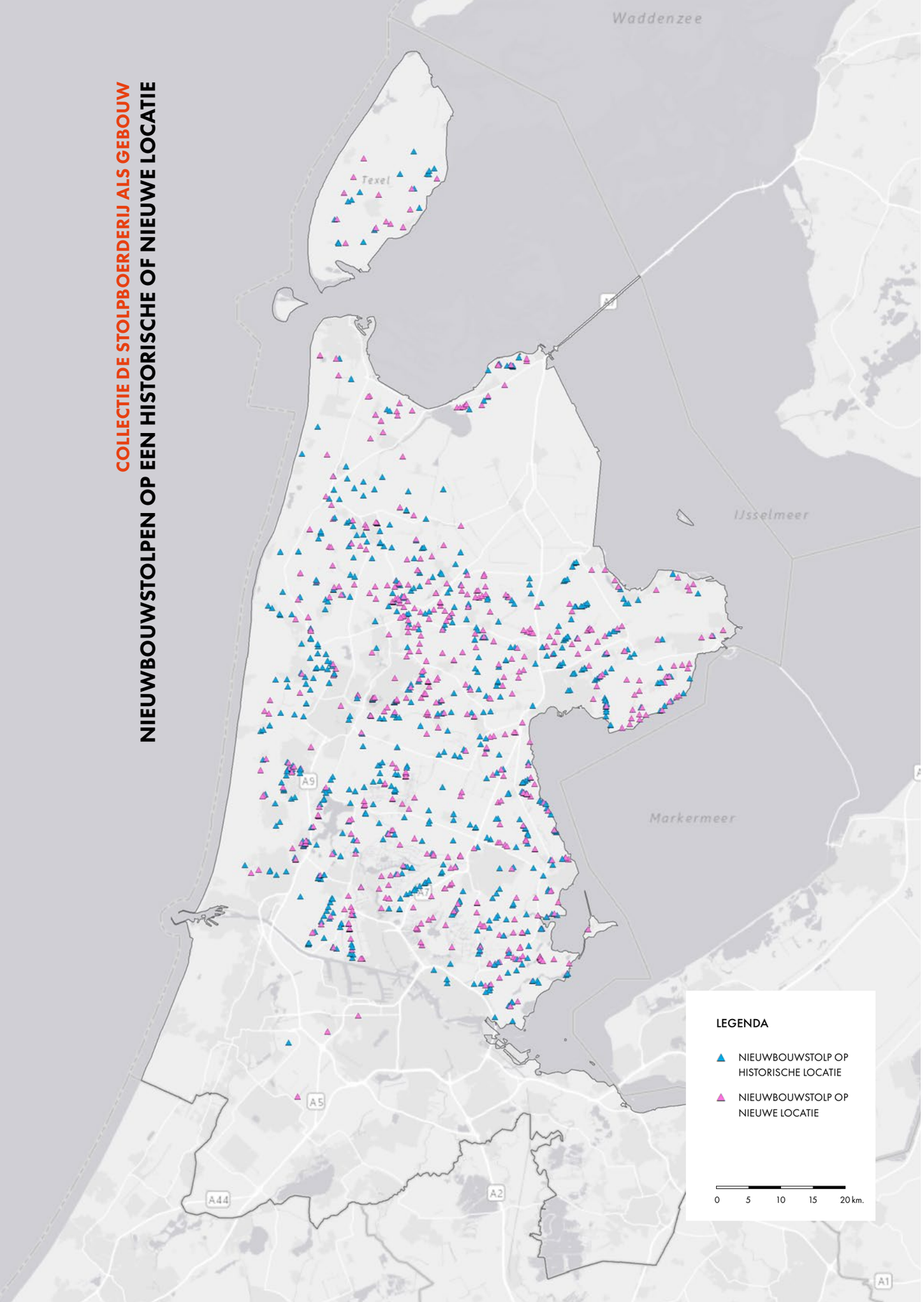

Orde 4: Nieuwbouw op historische plek in landelijk gebied
Kenmerken orde 4 stolpen: De collectie nieuwe bouwwerken in de vorm van een stolp (na 1965), die zijn gebouwd op een plek buiten landelijk gebied, waar voorheen ook een stolp heeft gestaan. In totaal gaat het om 595 stolpen gevonden op een plek die op de kadastrale minuutplans of op een topografische kaart van voor 1965 al een stolp-achtig bouwvlak had. Vanwege de waarde van de karakteristieke vorm voor het Noord-Hollandse landelijk gebied is het belangrijk dat bij deze categorie de vorm bij eventuele sloop herbouwd wordt.

Voorstel beleid orde 4
Het Basis Stolpenbeleid, zoals hierboven toegelicht, is voor alle historische stolpen van toepassing.

- Bij vermoeden van een aanwezige oude vierkantconstructie en/of eventuele funderingsresten wordt nader onderzoek aanbevolen; vervolgens kan dan heroverwogen worden of de stolp dan alsnog in orde 2 of 3 valt.

- Instrueer gemeenten om een herbouwplicht in te voeren voor stolpen van orde 4 en stimuleer dat gemeenten het behoud van karakteristieke bijgebouwen toestaan bij functieverandering.

NIEUWBOUWSTOLPEN OP EEN HISTORISCHE LOCATIE, BINNEN OF BUITEN LANDELIJK GEBIED

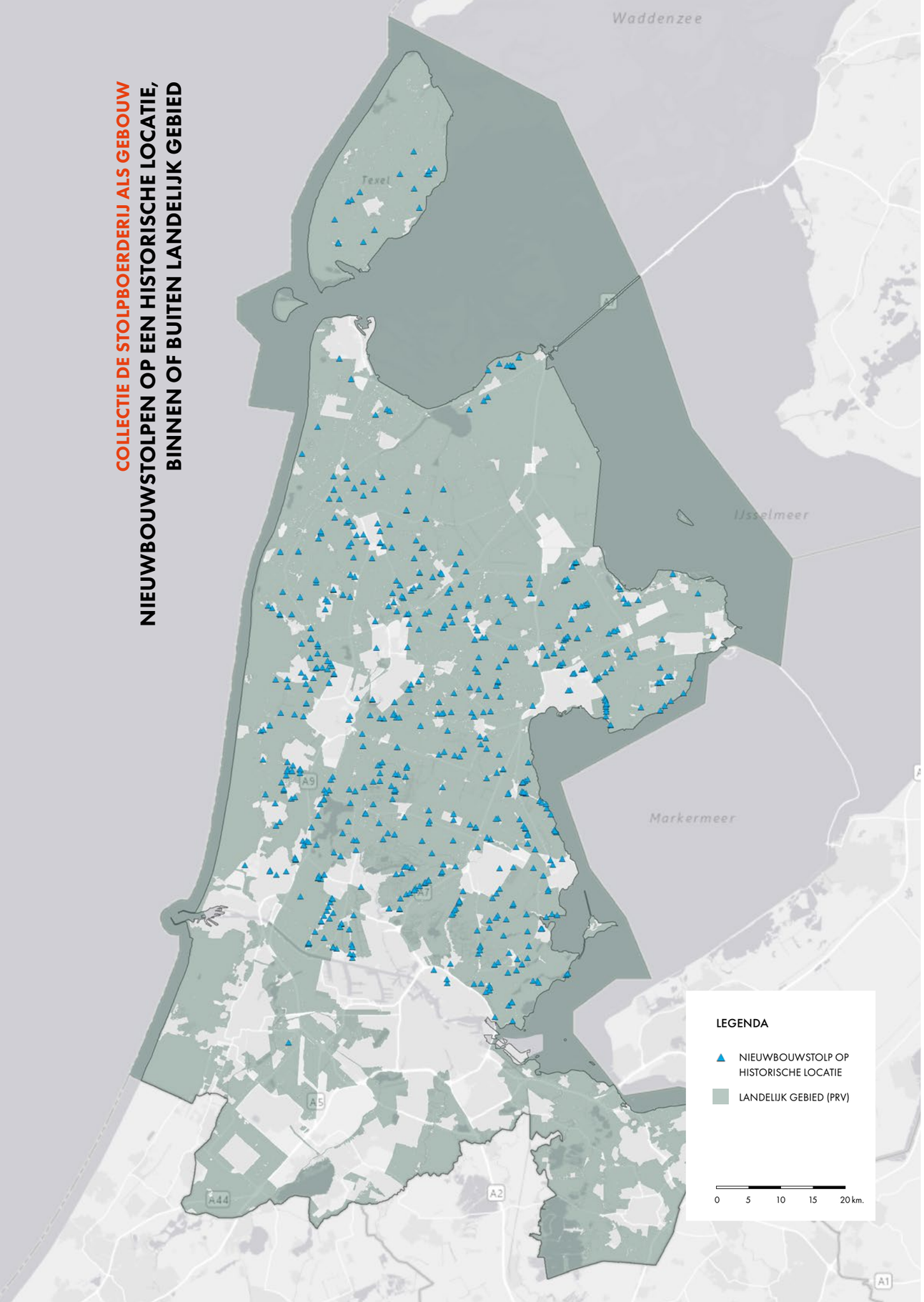

Orde 5: Nieuwbouw op historische plek binnen stedelijk gebied
Kenmerken orde 5 stolpen: De collectie nieuwe bouwwerken in de vorm van een stolp (na 1965), die zijn gebouwd op een plek binnen bestaand stedelijk gebied, waar voorheen ook een stolp heeft gestaan. In totaal gaat het om 595 stolpen gevonden op een plek die op de kadastrale minuutplans al een stolp-achtig bouwvlak had. Nader onderzoek naar een eventueel aanwezig vierkant aanbevolen.

Voorstel beleid orde 5:

- Bij vermoeden van een aanwezige oude vierkantconstructie en/of eventuele funderings-resten wordt nader onderzoek aanbevolen; vervolgens kan dan heroverwogen worden of de stolp dan alsnog in orde 2 of 3 valt.

Collectie Nieuw
Kenmerken van de Collectie Nieuw: Bouwwerken in de vorm van een stolp die gebouwd zijn na 1965 op een plek waar voorheen geen stolp heeft gestaan. Deze collectie van 530 gebouwen in de vorm van een stolp is voor de volledigheid wel geïnventariseerd maar blijft buiten beschouwing bij het beleidsadvies. Geen extra beleid.

COLLECTIE STOLPENVERHALEN

STOLPEN MET ÉÉN OF MEER BIJZONDERE VERHALEN

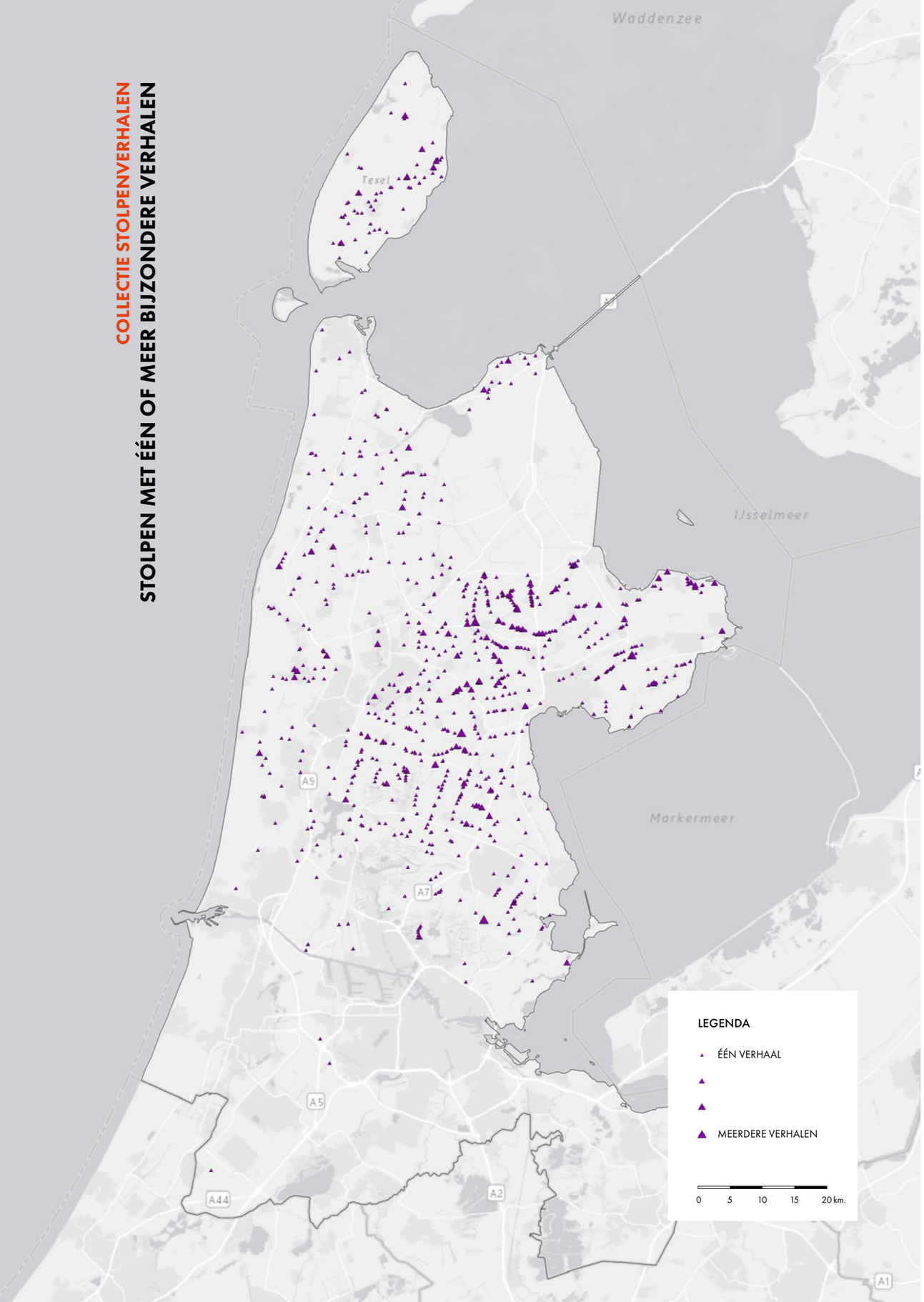

De Mandrill in Spanbroek is een voorbeeld een mooi Stolpenverhaal. De boerderij heeft haar huidige naam te danken aan een codenaam die in de Tweede Wereldoorlog werd gebruikt voor een droppingsveld dat achter deze boerderij lag. Engelse vliegtuigen gebruikten het veld om wapens te droppen voor het verzet in West-Friesland. De operatie werd gecoördineerd vanuit 3C, een boerderij elders aan de Zomerdijk. Foto: MOOI Noord-Holland.

COLLECTIE: STOLPENVERHALEN

Binnen het onderzoek is van 907 stolpen aanvullende informatie over cultuurhistorische waarden verzameld, dit is de Collectie: Stolpenverhalen. In de database is deze kennis aangeduid als 'bijzonderheid'. Dit kunnen bijvoorbeeld stolpen zijn met een zeer oud vierkant, stolpen die nog agrarisch in gebruik zijn of waar tijdens de Tweede Wereldoorlog het verzet actief was. De bijzonderheden kunnen het maatschappelijk bewustzijn vergroten van de grote waarde van de stolp voor Noord-Holland.

De Collectie: Stolpenverhalen onderverdeeld in deelcollecties, te weten:

- collectie zeldzaamheid
- collectie ouderdom*
- collectie bijzondere verhalen
- collectie agrarisch in gebruik
- collectie interieur
- collectie bijzondere nieuwbouw.

Daarmee is het gemakkelijk is om thematisch te filteren en zo bijvoorbeeld met één muisklik alle zeer oude stolpen in beeld kunnen brengen.

*Ouderdom: de collectie ouderdom betreft de stolpen waar van bekend is dat ze dateren vóór 1832. Voor de stolpen waarbij staat aangegeven dat een stolpenplattegrond zichtbaar is op de kadastrale minuutplannen van 1832 is het advies om extra onderzoek te doen naar de exacte ouderdom.

Voorstel beleid

- Kennis: Gebruik de verhalen en bijzonderheden bij het creëren van draagvlak en bij de kennisverspreiding.
- Recreatie en toerisme: Zet de verhalen en bijzonderheden in om verdieping aan te brengen voor recreanten en toeristen.
- Educatie: Stimuleer het ontwikkelen van educatieve producten op basis van de verhalen en bijzonderheden.
- Onderzoek: Stimuleer het verder onderzoeken en delen van de geschiedenis in samenwerking met Oneindig Noord-Holland, andere kennisinstituten en makelaars.

Voorstel voor gemeentelijk beleid, gekoppeld aan de ordes

Gemeenten worden door provincie geïnstrueerd stolpenbeleid te ontwikkelen op basis van de ordekaart. Hieronder worden integrale regels voorgesteld voor het behoud van de architectuurhistorische en landschappelijke waarden van stolpen in gemeentelijk beleid. Uitgangspunt van het voorstel is het stimuleren van behoud van stolpboerderijen door steeds ruimere planologische mogelijkheden te bieden naarmate een stolpboerderij in een hogere orde staat. Deze verruimingen gelden ook bij kwaliteitsverbetering; eigenaren die zorgvuldig een stolpboerderij en erf verbeteren, kunnen daardoor een orde stijgen waardoor ze onder bepaalde voorwaarden meer planologische ruimte krijgen. Tegenover deze planologische verruiming staat dat de hogere ordes aan hogere kwaliteitseisen moeten voldoen.

STOLPENSTRUCTUREN IN GEMEENTELIJK BELEID

Stolpenstructuren overstijgen het schaalniveau van erf en straat en zijn moeilijker in stand te houden dan een individueel perceel. In de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie heeft provincie Noord-Holland de bescherming van stolpenstructuren geïntroduceerd.[14] Een nieuw instrument; planologisch verankeren van een stolpenstructuur, was nog niet eerder gedaan. In het rapport Vierkant achter de stolp 2.0 is een voorzet gegeven voor een regeling ten behoeve van de bescherming van stolpenstructuren in bestemmingsplannen.[15] Daarbij is ook een vooruitblik gegeven naar de Omgevingswet en het mogelijk vastleggen van stolpenstructuren in omgevingsplannen.

Stolpboerderijen staan vaak als linten of andere kenmerkende patronen in het landschap. De stolpenstructuren hebben een afwisselend karakter en volgen vaak historische landschappelijke structuren. De wijze waarop de stolp in het landschap is ingepast hangt af van de kenmerken van de ondergrond, van het type landschap en de agrarische bedrijfsvoering. Een eenduidige karakteristiek van een stolpenstructuur is dan ook niet te geven. De leidraad onderscheidt zes typen stolpenstructuren. De stolpenzwermen (keileemlandschap), stolpenlinten langs de Binnenduinrand (strandwallen en strandvlaktenlandschap), de stolpen in de Polderlinten (droogmakerijen- en aandijkingenlandschap), de Westfriese stolpenlinten (oude zeekleilandschap), de Veenlinten (veenpolderlandschap) en de Dijklinten (dijkstructuren door Noord-Holland).

Voor het borgen van stolpenstructuren of ensembles, dus een groep of reeks afzonderlijke stolpenboerderijen die een samenhang met elkaar en met de omgeving vertonen, zijn de beleidsinstrumenten voor afzonderlijke stolpen niet afdoende. De ruimtelijke structuren overschrijden immers de perceelsgrenzen, ze omvatten ook het erf, tussenliggende bebouwing, straatprofiel en beplantingspatronen. Het rijk kan een stolpenstructuur beschermen door deze aan te wijzen als beschermd dorpsgezicht. Een voorbeeld daarvan is het dorp Twisk. Hier is de samenhang in de ruimtelijke structuur beschermd.

De provincie heeft de bescherming van stolpenstructuren vastgelegd in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Het toepassen van de Leidraad bij ruimtelijke ontwikkelingen in het landelijke gebied is vastgelegd in de Omgevingsverordening NH2020, voorheen de PRV. Op grond daarvan is sprake van een instructie aan gemeenten: zij moeten rekening houden met de karakteristieken van de stolpenstructuren en dit uitwerken in hun bestemmingsplannen (nu) en in het omgevingsplan (onder de Omgevingswet). Het provinciaal beleid biedt daarmee visie én verplichting om vanuit de ruimtelijke kwaliteit en het behoud van cultureel erfgoed tot bescherming van de stolpen over te gaan. De beschrijvingen van de structuren kunnen als basis dienen voor het gemeentelijk instrumentarium.

Ook gemeenten kunnen beschermde gezichten aanwijzen en dat zou dus ook over stolpenstructuren of ensembles van stolpen kunnen gaan. Gemeenten zijn zelf verantwoordelijk om beleid te ontwikkelen voor stolpenstructuren die niet in de provinciale Leidraad worden genoemd. Hier kan bijvoorbeeld sprake zijn van ensembles of structuren in het bestaand stedelijk gebied. Gemeenten regelen in de bestemmingsplannen specifieke gebieden met bijzondere waarden en met meerdere individuele

percelen door middel van zogenaamde dubbelbestemmingen. De dubbelbestemming vormt een extra laag op de verbeelding van het bestemmingsplan en heeft voorrang op de andere regels in het bestemmingsplan. Die dubbelbestemmingen regelen in één keer en op één plaats de bescherming van de (perceeloverstijgende) waarden.
De benadering van een stolpenstructuur onder de Omgevingswet wijkt niet veel af van de huidige benadering van dubbelbestemmingen in het bestemmingsplan die perceeloverstijgend zijn en die vragen om specifieke regels ter bescherming van waarden. In de nu voorhanden zijnde systematiek van omgevingsplannen, krijgen stolpenstructuren een eigen regeling met een eigen werkingsgebied die als laag wordt toegevoegd aan de percelen waarop die betrekking heeft. De specifieke waarde van de stolpenstructuren of -ensembles wordt gekoppeld aan het werkingsgebied dat over alle individuele percelen heen ligt. Dus ook over percelen waar geen stolpen staan, maar die wel bijdragen aan de kwaliteiten van de stolpenstructuur. Ter bescherming van de waarden worden specifieke activiteiten en/of verboden geregeld. De regels moeten gericht zijn op de bescherming van de specifieke waarden van de structuren. Omdat die structuren verschillende waarden kunnen hebben en in gevallen een specifieke benadering vergen, is vooraf geen eenduidige voorbeeldregel vast te leggen. De inhoud van de regels kan per stolpenstructuur verschillen, omdat iedere structuur mogelijk een verschillend beschermingsregime vraagt. Maatwerk is dus vereist.
Bij de structuren gaat het onder meer om de zichtlijnen, de beplanting, de wegen, paden en sloten, nieuwe bebouwing, en dergelijke. Het verbod om stolpen te slopen, erfbeplanting te verwijderen, bebouwing op te richten, structuren te wijzigen, kan ook in de regels voor de stolpenstructuren worden opgenomen, maar logischer is een plek in de regels voor de individuele percelen.

Er zijn ook andere manieren waarop de waarden van stolpenstructuren in het omgevingsplan geborgd kunnen worden. De Omgevingswet biedt verschillende instrumenten bijvoorbeeld met maatwerkvoorschriften, meldingen en dergelijke.

Specifieke bouwaanduiding- stolp orde 1: De vertaling van architectuurhistorische waarden naar bestemmingsplannen

Orde 1 stolpboerderijen zijn cultuurhistorisch en architectonisch van groot belang. Omdat de provincie het behoud van deze orde stolpboerderijen van belang vindt, wordt er voor deze orde veel mogelijk gemaakt. Hier staat ook tegenover dat de kwaliteitseisen bij ontwikkeling het strengst zijn.
Kenmerken orde 1 stolpen: De hoofdvorm is intact, logica van de stolp is zeer goed herkenbaar, agrarisch verleden is goed afleesbaar, architectuur en detaillering karakteristiek en van hoge kwaliteit binnen zijn soort, materialen passend bij de streek/type.

Lasten

- Een sloopverbod: voorwaarden voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor het geheel of gedeeltelijk slopen van de stolp moeten in het bestemmingsplan worden vastgelegd. De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien de orde wordt gewijzigd naar de orde die passend is na de (gedeeltelijke) sloop. Het behoud van cultuurhistorische waarde kan een legitiem motief zijn.[16]
- Aanvullende kwaliteitseisen bij ontwikkeling. In ieder geval de verplichting om een erfinrichtingsplan bij erfsplitsing te maken en de koppeling van regels betreffende de (zorg voor) 'goede omgevingskwaliteit' (voorheen welstand) aan de ordes.
- Vergunningsplicht voor alle bijbehorende bouwwerken op het stolperf.

Lusten

- Bij functieverandering naar wonen en de omgang met vrijkomende agrarische bebouwing: gebruik karakteristieke bijgebouwen als tweede woning indien de stolpboerderij niet gesplitst is. Wanneer een initiatiefnemer meerdere karakteristieke bijgebouwen op het erf heeft, mag ten hoogste één hiervan gebruikt worden voor een tweede woning. Als er geen geschikte karakteristieke bijgebouwen aanwezig zijn adviseren we maatwerk te bieden door te onderzoeken welke andere mogelijkheden de stolp en het erf bieden

om een tweede woning te realiseren.
- Bij behoud van de agrarische functie kan de stolp omgezet worden naar een plattelandswoning en kan het bouwblok onder voorwaarden vergroot worden ten behoeve van behoud van karakteristieke bijgebouwen.
- Mogelijk door PNH gesubsidieerd bouwhistorisch- en bouwtechnisch onderzoek bij sloopvergunningsaanvraag.
- Het behoud van alle karakteristieke bijgebouwen bij functieverandering.
- Mogelijke onderhouds-/verduurzamingssubsidie voor provinciale en gemeentelijke monumenten.
- Gemeentelijke subsidie voor de driejaarlijkse advieskosten van de monumentenwacht bij restauratieplannen. Vergoeding geschiedt op moment dat restauratie uitgevoerd is.[17]

Aandachtspunten
- Maatschappelijke meerwaarde en aansluiting bij gemeentelijke doelstellingen. Faciliteer maatwerk bij zorg, bijzondere vormen van wonen of andere functies die bijdragen aan het behalen van gemeentelijke, maatschappelijke doelstellingen.
- Regel de eenmaligheid van de erfsplitsing bij de toekenning van het wonen in een karakteristiek bijgebouw, gericht op het voorkomen van wonen in andere karakteristieke bijgebouwen of splitsing van de stolp in de toekomst.
- Onderzoek mogelijkheden voor het vastleggen van een samenhangende traditionele erfinrichting bij splitsing. Denk aan VvE constructies, waarbij het volledige erf in eigendom van een VvE is.
- Zorg voor maatwerk mogelijkheden voor stolpboerderijen die gesloopt worden en zeer zorgvuldig herbouwd worden.
- Overweeg een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan op te nemen ten behoeve van de functiewijziging, splitsing van wooneenheden en het wijzigen van de orde.[18] Bij het geheel of gedeeltelijk slopen van de stolp zal een wijziging van orde moeten plaatsvinden.

Specifieke bouwaanduiding- stolp orde 2

Kenmerken orde 2 stolpen: De hoofdvorm is (grotendeels) intact, logica van de stolp goed herkenbaar, agrarisch verleden herkenbaar, architectuur en detaillering nog grotendeels origineel, materialen passend bij de streek/type.

Lasten
- Een sloopverbod: voorwaarden voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor het geheel of gedeeltelijk slopen van de stolp moeten in het bestemmingsplan worden vastgelegd. De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend indien de orde wordt gewijzigd naar de orde die passend is na de (gedeeltelijke) sloop. Het behoud van cultuurhistorische waarde kan een legitiem motief zijn.[19]
- Aanvullende kwaliteitseisen bij ontwikkeling. In ieder geval de verplichting om een erfinrichtingsplan bij erfsplitsing te maken en de koppeling van regels uiterlijk van bouwwerken aan de ordes.
- Vergunningsplicht voor alle bijbehorende bouwwerken op het stolperf.

Lusten
- Bij functieverandering naar wonen en de omgang met vrijkomende agrarische bebouwing: gebruik karakteristieke bijgebouwen als tweede woning indien de stolpboerderij niet gesplitst is. Wanneer een initiatiefnemer meerdere karakteristieke bijgebouwen op het erf heeft, mag ten hoogste een hiervan gebruikt worden voor een tweede woning. Als er geen geschikte karakteristieke bijgebouwen aanwezig zijn adviseren we maatwerk te bieden door te onderzoeken welke andere mogelijkheden de stolp en het erf bieden om een tweede woning te realiseren.
- Bij behoud van de agrarische functie kan de stolp omgezet worden naar een plattelandswoning en kan het bouwblok onder voorwaarden vergroot worden ten behoeve van behoud van karakteristieke bijgebouwen.
- Mogelijk door PNH gesubsidieerd bouwhistorisch- en bouwtechnisch onderzoek bij sloopvergunningsaanvraag.
- Gemeentelijke subsidie voor driejaarlijkse advieskosten van de monumentenwacht bij restauratieplannen. Vergoeding geschiedt op moment dat restauratie uitgevoerd is.

Aandachtspunten
- Maatschappelijke meerwaarde en aansluiting bij gemeentelijke doelstellingen. Faciliteer maatwerk bij zorg, bijzondere vormen van wonen of andere functies die bijdragen aan het behalen van gemeentelijke, maatschappelijke doelstellingen.
- Regel de eenmaligheid van de erfsplitsing bij de toekenning van het wonen in een karakteristiek bijgebouw, gericht op het voorkomen van wonen in andere karakteristieke bijgebouwen of splitsing van de stolp in de toekomst.
- Onderzoek mogelijkheden voor het vastleggen van erfinrichting bij splitsing. Denk aan VvE constructies, waarbij het volledige erf in eigendom van een VvE is.
- Zorg voor maatwerk mogelijkheden voor stolpboerderijen die gesloopt worden en zeer zorgvuldig herbouwd worden.
- Overweeg een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan op te nemen ten behoeve van de functiewijziging, splitsing van wooneenheden en het wijzigen van de orde.[20] Bij het geheel of gedeeltelijk slopen van de stolp zal een wijziging van orde moeten plaatsvinden.

Specifieke bouwaanduiding - stolp orde 3

Kenmerken orde 3 stolpen: De hoofdvorm is aangepast (bv door dakkapellen/veel dakramen/serre), logica van de stolp is aangepast, gevel is gewijzigd, agrarisch verleden niet altijd meer even goed herkenbaar, details zijn versoberd/gemoderniseerd, materialen zijn vaak gemoderniseerd. De grote collectie van woonboerderijen, of het zijn stolpen waar nader onderzoek nodig is om een gewogen mening te vormen.

Lasten
- Een sloopvergunning- en herbouwbouwplicht, met een wijzigingsbevoegdheid (voor het regelen van de nieuwe orde) als voorwaarde voor de sloopvergunning.
- Aanvullende kwaliteitseisen bij ontwikkeling. In ieder geval de verplichting om een erfinrichtingsplan bij erfsplitsing te maken en de koppeling van regels voor het uiterlijk van bouwwerken aan de ordes.

Lusten
- Behoud karakteristieke bijgebouwen.
- Bij behoud van de agrarische functie kan de stolp omgezet worden naar een plattelandswoning en kan het bouwblok onder voorwaarden vergroot worden ten behoeve van behoud van karakteristieke bijgebouwen.
- Splitsing in maximaal vier wooneenheden bij functieverandering.
- Mogelijk door PNH gesubsidieerd bouwhistorisch- en bouwtechnisch onderzoek bij sloopvergunningaanvraag.

Aandachtspunten
- Regel de eenmaligheid van de erfsplitsing bij splitsing van de stolp, gericht op het verdere splitsen in de toekomst.
- Onderzoek mogelijkheden voor het vastleggen van erfinrichting bij splitsing. Denk aan VvE constructies, waarbij het volledige erf in eigendom van een VvE is.
- Zorg voor maatwerk mogelijkheden voor stolpboerderijen uit deze orde die gesloopt worden en zeer zorgvuldig herbouwd worden.

Specifieke bouwaanduiding - stolp orde 4 (nieuwbouw op historische plek in landelijk gebied)

Lasten
- Herbouwplicht in landelijk gebied en alle stolpenstructuren + evt. dorpslinten (eigen mandaat gemeenten).
- Splitsing niet toegestaan in landelijk gebied.

Lusten
- Karakteristieke bijgebouwen mogen behouden worden indien de aanduiding stolp – nieuwbouw gehanteerd blijft en er dus een stolpboerderij blijft.

Aandachtspunten
- Faciliteer maatwerk bij plannen voor nieuwbouw stolpen die zeer zorgvuldig omgaan met de beeldkwaliteit van het erf en de stolp. Overweeg splitsing toe te staan in deze gevallen.

Hippolytushoef. Foto: Anna Groentjes.

Wijzigingsbevoegdheid voor het wijzigen van ordes

Belangrijk onderdeel van de werkbaarheid van dit voorstel is de zorgvuldige registratie van de stolpenordes in bestemmings- dan wel omgevingsplannen, ook bij wijzigingen. Wijzigingen kunnen zorgvuldig geregeld worden met een wijzigingsbevoegdheid. Onder de Omgevingswet vervalt het begrip wijzigingsbevoegdheid en betreft het een partiële herziening van het omgevingsplan. Wijzigingen kunnen ook geregeld worden met een afwijking, alhoewel de hieruit voortvloeiende omgevingsvergunning de eigenaar geen enkele garantie biedt voor de toekomst. Vanwege het vluchtige karakter van de afwijking wordt geadviseerd gemeenten te verplichten wijzigingen in ordes met de wijzigingsbevoegdheid te regelen, dit voorkomt o.a. dat nieuwbouw stolpen in bestemmings- dan wel omgevingsplannen onrechtmatig aangeduid blijven als orde 1, 2 of 3.

Aan de wijzigingsbevoegdheid worden voorwaarden verbonden. De aanvrager dient een motivatie op te stellen, onderbouwd met een cultuurhistorische verkenning. Op basis daarvan brengt de gemeentelijke adviescommissie ruimtelijke kwaliteit advies uit aan het college van B&W, waarop zij de beslissing nemen om al of niet mee te werken aan de wijziging. Met het toepassen van de wijzigingsbevoegdheid wordt de rangorde gewijzigd, waarbij de aan die rangorde gekoppelde regels van toepassing worden verklaard. De wijzigingsbevoegdheid ziet alleen op het toekennen van een hogere of lagere rangorde op de verbeelding; de bij die aanduiding behorende regels, zoals opgenomen in het moeder-bestemmingsplan, wijzigen niet.

Belangrijk bij het wijzigen van de ordes is dat de wijziging geschiedt op het moment dat daadwerkelijk sprake is van een stolp die voldoet aan de voorwaarden van de gewenste aanduiding. Dit is van wezenlijk belang omdat dit voorkomt dat de nieuwbouw stolp aanduiding (orde 4 of 5) op het bouwvlak terecht komt voordat er gebouwd is, waardoor de herbouwplicht in sommige vallen kan komen te vervallen waardoor een kleiner volume terugbouwen mogelijk rechtsgeldig zou zijn, wat indirect bij zou kunnen dragen aan de stimulering van de sloop van historische stolpboerderijen.

Een van de voorwaarden van de vergunningplicht voor slopen is de verplichting om de orde te wijzigen wanneer een stolpboerderij gesloopt is. De verplichte wijziging van een orde 1, 2, 3, of 4 stolp is erop gericht om de planologische mogelijkheden voor nieuwbouwstolpen te beperken, waardoor het behoud van historische stolpboerderijen gestimuleerd wordt.

Een andere situatie waarin de orde gewijzigd kan worden is wanneer eigenaren dit zelf aanvragen omdat ze in een hogere (of in een enkel geval, een lagere) orde terecht willen komen. De manier van wijziging geschiedt op dezelfde wijze als de verplichte wijziging bij de vergunning voor het slopen.

Bronnen

Boeken en rapporten

- Beek, Marijke en Dorine van Hoogstraten (red.), *Landschap vol stolpen*, MOOI Noord-Holland Alkmaar, 2016
- Gemeente Amsterdam, W*aarderingskaart Architectonische en Stedenbouwkundige Kwaliteit:* https://maps.amsterdam.nl/ordekaart/
- Hoogstraten, Dorine van (red.), *Kansen voor de stolp in Noord-Holland. Overzicht van bedreigingen en mogelijkheden voor bescherming, behoud en ontwikkeling van waardevolle stolpboerderijen in Noord-Holland*, MOOI Noord-Holland Alkmaar, 2015, zie: https://www.mooinoord-holland.nl/portfolio-items/kansen-voor-de-stolpboerderij/
- Landschap Noord-Holland, Ervenhandboeken: https://www.landschapnoordholland.nl/zakelijk/diensten/ervenhandboeken
- MOOI Noord-Holland stolpenwijzer: https://www.mooinoord-holland.nl/portfolio-items/stolpenwijzer/
- Provincie Noord-Holland, *Leidraad Landschap en Cultuurhistorie, 2018*: https://leidraadlc.noord-holland.nl/structuren/stolpenstructuren/
- Provincie Noord-Holland, Omgevingsverordening 2020: https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Ruimtelijke_inrichting/Projecten/Omgevingswet/Omgevingsverordening
- Steunpunt Monumenten & Archeologie Noord-Holland en Boerderijenstichting Noord-Holland, *Vierkant achter de stolp 2.0. Handreiking voor gemeentelijk stolpenbeleid, nu en onder de Omgevingswet,* Alkmaar, 2018

Noten

1. Het proces van draagvlakcreatie en namenlijsten zijn opgenomen in het onderzoeksrapport.
2. De formele term voor bijgebouwen is ‘bijbehorende bouwwerken’ sinds de invoering van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in 2010. De term bijgebouwen is wel nog steeds veel gebruikt, maar vooral mondeling en in niet-officiële stukken. Er is voor gekozen om het woord ‘bijgebouwen’ te gebruiken omdat bouwwerken die geen gebouw zijn ook een bijbehorend bouwwerk kunnen zijn. Met ‘bijgebouwen’ wordt in het gehele stuk feitelijk bijbehorende bouwwerken bedoeld.
3. Landschap Noord-Holland heeft van een heel aantal regio’s ‘Ervenhandboeken’ uitgebracht, zie: www.landschapnoordholland.nl/zakelijk/diensten/ervenhandboeken
4. In het omgevingsplan moeten regels worden opgenomen ter voorkoming van het aantasten van de omgeving van een rijksmonument (artikel 5.130 Bkl, zie: https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2018-292.html
5. https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR623388/1
6. De huidige, gangbare omschrijving gaat uit van de redelijkheid van hergebruik maar in de praktijk blijkt deze omschrijving weerbarstig. Financiën, wordt gezegd, spelen in deze interpretatie geen rol. Voor eigenaren zijn de kosten van restauratie versus nieuwbouw wel van wezenlijk belang en deze kosten zouden ook onderdeel moeten zijn van een integrale afweging die uitgaat van een symbiose tussen het publieke belang van het behoud van de stolpboerderij versus het private belang van de eigenaar.
7. Provincie Fryslân stimuleert het behoud van oude boerderijen door een onbeperkt aantal woningen en zeer brede bedrijfsactiviteiten toe te staan in oude boerderijen. De grens ligt bij industriële activiteiten en losse detailhandel. Ook wordt veel toegestaan in de bijgebouwen: in karakteristieke bijgebouwen mogen een passend aantal woningen gerealiseerd worden en alle andere bijgebouwen mogen hergebruikt of gesloopt en opnieuw opgetrokken worden voor bijvoorbeeld recreatie, horeca of zorg. Zij stimuleren dus het hergebruik van alle bijgebouwen. Ook heeft Fryslân een zogeheten kwaliteitsarrangement waarmee een kwaliteitsverbetering van een (sterk) verommeld erf beloond kan worden door het toestaan van extra woningen. Het achterliggende principe bij bovenstaande stimuleringsmaatregelen is kwaliteitsverbetering. Ook Provincie Drenthe is coulant ten aanzien van het hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing. In de Omgevingsverordening is bepaald dat boerderijen gesplitst mogen worden in twee of meerdere woningen. Er mag in het hoofdgebouw maar ook in de bijgebouwen gesplitst worden. Gemeenten dienen aan te geven waarom ze dit wenselijk vinden, maar de afweging om het toe te staan licht hoofdzakelijk bij de gemeenten. Provincie Zuid-Holland legt geen enkele beperking op ten aanzien van het hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing, behalve dat de instandhouding van de milieugebruiksruimte van omliggende agrarische bedrijven gewaarborgd moet worden, de ontwikkeling geen bovenmatige verkeersaantrekkende werking mag hebben en dat regels van ruimtelijke kwaliteit van toepassing zijn: ‘Het provinciaal beleid biedt ruime mogelijkheden voor hergebruik. In de Omgevingsverordening zijn geen specifieke regels opgenomen voor hergebruik van bestaande bebouwing, teneinde ruimte te bieden voor herontwikkeling.’
8. Voorgestelde definitie karakteristieke gebouwen: Veel Noord-Hollandse gemeenten hebben geen specifieke aanduidingen voor karakteristieke bijgebouwen. Om te voorkomen dat alle Noord-Hollandse gemeenten met stolpboerderijen alle bijgebouwen moeten inventariseren, wordt de bewijslast bij de eigenaar gelegd. Bijgebouwen die aantoonbaar cultuurhistorisch van waarde zijn evenals alle bijgebouwen die door het bevoegd gezag aangeduid zijn als monument, beeldbepalend of karakteristiek, kunnen gebruik maken van de planologische ruimte voor karakteristieke bijgebouwen bij stolpboerderijen. De cultuurhistorische waarde dient onderbouwd te worden door een rapport van een onafhankelijke deskundige en dit rapport dient beoordeeld te worden door de lokale monumentencommissie.
9. Deze welstandscriteria zijn ontleend aan de Amsterdamse ordekaarten, zie: https://amsterdam.welstandinbeeld.nl/welstandscriteriaerfgoed/
10. https://duurzaamheid-ruimte.nl/instrumenten/beleidsregels-zonne-energie-in-beschermde-gezichten
11. Als basis voor de waardering gelden de ervenhandboeken van Landschap Noord-Holland en kennis van de ervenspecialisten van Landschap Noord-Holland. Zie: www.landschapnoordholland.nl/zakelijk/diensten/ervenhandboeken
12. Bij de selectie van potentiële monumenten hebben heel bijzondere erven ook als waarde meegewogen.
13. Ervenhandboeken van Landschap Noord-Holland, zie: www.landschapnoordholland.nl/zakelijk/diensten/ervenhandboeken
14. https://leidraadlc.noord-holland.nl/structuren/stolpenstructuren/
15. www.steunpunterfgoednh.nl/vierkant-achter-de-stolp-2-0/
16. Bron: ABRvS 15 januari 2014, TBR 2014/60 en ABRvS 19 maart 2014, TBR 2014/62.
17. De gemiddelde kosten voor een inspectierapport van de Monumentenwacht voor stolpboerderijen zonder bijgebouwen zijn tussen de € 650-800 btw vrij.
18. Het begrip wijzigingsbevoegdheid komt te vervallen onder de Omgevingswet. Maar een omgevingsplan kan partieel worden aangepast.
19. Bron: ABRvS 15 januari 2014, TBR 2014/60 en ABRvS 19 maart 2014, TBR 2014/62.
20. Het begrip wijzigingsbevoegdheid komt te vervallen onder de Omgevingswet. Maar een omgevingsplan kan partieel worden aangepast.

Colofon

Disclaimer: De adviezen in dit rapport moeten verder onderzocht worden op juridische en financiële haalbaarheid.

Dit beleidsadvies behoort bij het onderzoeksrapport en de Noord-Hollandse Stolpenkaart.
MOOI Noord-Holland, Alkmaar juli 2021. Opgesteld in opdracht van de Provincie Noord-Holland.

Rapport
Rosanne Bruinsma
Dorine van Hoogstraten
Jef Mühren
Renee Stroomer
Saskia Commandeur

Onderzoek en bijlagen
Het stolpenteam:
Rosanne Bruinsma
Anna Groentjes
Dorine van Hoogstraten
Bo Jonk
Anna Koudijs
Yvonne Molenaar
Romy Schuit
Mathilde Spruyt-Kooij
Renee Stroomer
Lisa Timmerman

Opmaak
IAAY | Merijn Groenhart

MOOI NOORD-HOLLAND
ADVISEURS OMGEVINGSKWALITEIT

Emmastraat 111
1814 DP Alkmaar

T 072 520 44 59
info@mooinoord-holland.nl
www.mooinoord-holland.nl
@overmooinh

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	7383
Extern Zaak ID	1664731
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 september 2021
Agendapunt	10.a
Titel	Financiën: Voordracht Tweede begrotingswijziging 2021 (A-agenda NLG 20-9-2021 en EFB en M&B 27-9-2021 en c-agenda RWK 20-9-2021)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
Voordracht tweede begrotingswijziging 2021.pdf
Bijlage Overzicht gewijzigde dekking van bestaande kredieten.pdf
Tweede begrotingswijziging 2021.pdf
Brief aan PS over Tweede begrotingswijziging 2021.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	19 juli 2021
Ingekomen stukken ter kennisname	31 augustus 2021
Ruimte Wonen en Klimaat	20 september 2021
Natuur Landbouw & Gezondheid	20 september 2021
Economie Financiën en Bestuur	**27 september 2021**
Mobiliteit & Bereikbaarheid	27 september 2021
PS-vergadering	11 oktober 2021

Toelichting

In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze tweede begrotingswijziging omvat een bijstelling van de begroting 2021.

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 13 juli 2021

Onderwerp: Tweede begrotingswijziging 2021

Kenmerk: 1664731/1665841

Bijlagen:
- Tweede begrotingswijziging 2021
- Overzicht gewijzigde dekking bestaande kredieten

1. Inleiding

Voor u ligt de tweede begrotingswijziging 2021. De tweede begrotingswijziging 2021 is onderdeel van de Noord-Hollandse P&C cyclus die bestaat uit de kaderbrief, de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarstukken. In deze tweede begrotingswijziging worden de effecten van de kaderbrief 2022 op de begroting in 2021 verwerkt en worden de geraamde inkomsten en uitgaven bijgesteld op basis van recente ontwikkelingen. Daarnaast worden in deze voordracht een aantal kredietbesluiten voorgelegd.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

De tweede begrotingswijziging is een standaard onderdeel van de P&C-cyclus en stelt Provinciale Staten in staat om het budgetrecht uit te oefenen.

3. Financiële ontwikkelingen

Het begrotingsresultaat wordt in de tweede begrotingswijziging met € 6,2 mln. voordelig bijgesteld ten opzichte van het gepresenteerde saldo in de kaderbrief 2022. Het begrotingssaldo wordt bijgesteld van € 0,6 mln. positief (saldo na kaderbrief 2022) naar een saldo van € 6,8 mln. positief. Een specificatie van de financiële ontwikkelingen in deze begrotingswijziging is te vinden in hoofdstuk 2 van de tweede begrotingswijziging 2021.

De Tweede begrotingswijziging 2021 in 1 oogopslag (bedragen x €1.000)

min is voordelig	Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
1 Openbaar bestuur	21.191	1.158	22.349
2 Klimaat en Milieu	51.489	2.172	53.660
3 Ruimte en Water	29.981	5.640	35.621
4 Bereikbaarheid	253.960	2.024	255.984
5 Groen	97.777	7.484	105.260
6 Economie, Cultuur en Welzijn	42.019	786	42.805
7 Financiën en bedrijfsvoering	-359.683	-15.209	-374.892
8 Economisch herstel en duurzaamheid	14.100	0	14.100
Totaal saldo van lasten en baten	**150.833**	**4.054**	**154.888**
Stortingen	376.038	48.995	425.033
Onttrekkingen	-529.839	-56.843	-586.682
Totaal mutaties reserves	**-153.801**	**-7.848**	**-161.649**
Begrotingsresultaat	**-2.968**	**-3.794**	**-6.761**

4. Kredietbesluiten

Bij deze tweede begrotingswijziging worden tevens enkele kredietbesluiten aan u voorgelegd. Het betreft

- Een nieuw in te stellen krediet ten behoeve van de aankoop van gronden vanuit de regelingen Impuls Veenweiden en voor de regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden gedekt vanuit specifieke uitkeringen vanuit het Rijk (SPUK-gelden)
- Een nieuw in te stellen krediet voor de aanleg van een zonnefietspad langs de N201
- Het heropenen van een tweetal kredieten ten behoeve van de afronding van de betreffende projecten.
- Daarnaast wordt de financieel-technische afwikkeling op kredietniveau voor de vrijval van € 175 mln. vanuit de kapitaallasten reserves, waartoe is besloten bij de Eerste begrotingswijziging 2021, aan u voorgelegd. Dit betreffen geen besluiten over de hoogte van de kredieten zelf maar een besluit over de wijziging in de dekking van de betreffende kredieten. Deze dekking wijzigt naar aanleiding van de door u besloten vrijval uit de kapitaallasten reserves ten opzichte van de aangegeven dekkingsbrond ten tijde van het kredietbesluit.

krediet aankoop SPUK-gronden

In deze voordracht wordt voorgesteld een krediet aankoop SPUK-gronden beschikbaar te stellen van € 30 miljoen. Er is behoefte aan een krediet voor de aankoop van gronden met behulp van specifieke uitkeringen (SPUK) van het rijk daarvoor. Dit krediet is momenteel nodig voor de regeling specifieke uitkering Impuls Veenweiden (Impuls Veenweiden) en voor de regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij natuurgebieden (Aankoop veehouderijen).

Grondaankopen dienen te worden opgenomen op de balans conform het BBV en de notitie materiële vaste activa van de commissie BBV van januari 2020. De grondaankopen worden tegen aankoopwaarde op de balans geplaatst. Hiervoor is een krediet benodigd.

De dekking van het krediet bestaat voor € 24.864.028 uit de specifieke uitkeringen van het rijk voor aankoop van grond en voor € 5.135.972 uit de algemene middelen van de provincie. Voor impuls Veenweiden heeft de provincie op 13 november 2020 een beschikking gekregen van in totaal € 18 miljoen. Op dit moment hebben we nog geen beschikking van het rijk voor provinciale aankoop veehouderijen, maar die wordt wel dit jaar verwacht. Momenteel is de verwachting dat het zal gaan om € 6.864.028 miljoen voor de eerste tranche. De bedragen voor de tweede en eventuele derde tranche zijn nog niet bekend.

Bij de regeling aankoop veehouderijen wordt het rijksgeld gebruikt voor de aankoop van complete boerderijen (grond en gebouwen) met als doel om de stikstofdepositie op overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden te verminderen. Het is niet de bedoeling dat de specifieke uitkering het vermogen van de provincie doet toenemen. Daarom komt de financiering van de restwaarde van de grond uiteindelijk altijd ten laste van de provincie. Het provinciale deel van het krediet wordt ingezet om de restwaarde van de grond te financieren. Als de grond daarna wordt gebruikt als natuur, is de restwaarde laag. Maar als de bestemming anders is, bijv. extensiveren kan er sprake zijn van een hogere restwaarde (en dus ook van een hoger bedrag uit het provinciale deel van het krediet).

Bij de Impuls Veenweiden kan het rijksgeld worden ingezet voor de totale financiering van de grond. Wel geldt daar de voorwaarde dat bij verkoop, de opbrengst van de grond weer wordt ingezet voor het doel van Impuls Veenweiden. Voor deze specifieke uitkering is dus geen inzet nodig van het provinciale deel van het krediet.

Zodra de aangekochte grond op de balans is geplaatst, zal de waarde van de grond verminderd worden met de bijdrage vanuit de specifieke uitkering voor de aangekochte grond. De resterende balanswaarde (die is gefinancierd uit het provinciale deel van het krediet) telt mee in het eigen vermogen van de provincie. Op de balanswaarde van grond wordt niet afgeschreven.

Krediet aanleg zonnefietspad N201
Bij de kaderbrief 2018 hebben uw Staten middelen beschikbaar gesteld voor de verduurzaming van provinciale infrastructuur. Hiervan is nog een deel gereserveerd in de reserve innovatieprojecten mobiliteit. Een van de projecten voor de verduurzaming infrastructuur betreft de aanleg van een zonnefietspad langs de N201. Omdat dit een investering betreft die geactiveerd moet worden stellen wij uw Staten voor om voor dit project een krediet beschikbaar te stellen. De verwachte kosten voor de aanleg van het zonnefietspad bedragen € 1,23 miljoen. De dekking van dit krediet is beschikbaar vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit. Als afschrijvingstermijn geldt een termijn van 5 jaar.

Heropenen afgesloten kredieten N236-06 en N236-09
Bij de vaststelling van de Begroting en het iMPI 2021 zijn de kredieten N236-06 Reconstructie N236, deel 1: Loosdrechtdreef-Driemond en N236-09 Reconstructie N236, deel 2: Gein Zuid-Verlengde Rijnkade afgesloten. De werkzaamheden van beide projecten waren door de oorspronkelijke aannemer afgerond. Er zijn echter nog restpunten die de gebiedsaannemer van Gooi en Vechtstreek uitvoert. Aangenomen werd dat deze kosten op het gebiedscontract zouden drukken. Dit is echter niet het geval. Daarnaast zijn er langlopende discussies met nutsbedrijven

over de financiële afhandeling van het verleggen van kabels en leidingen. Deze kosten moeten nog ten laste van de kredieten N236-06 en N236-09 komen. Hiervoor is het nodig de betreffende kredieten weer te worden opengesteld.

	projectnr.	projectnaam te heropenen kredieten	oorspronkelijk krediet	uitgaven (afgerond)	resterend krediet
a.	N236-06	Reconstructie N236, deel 1	8.800.000	8.789.000	11.000
b.	N236-09	Reconstructie N236, deel 2	650.000	630.000	20.000

5. Gewijzigde dekking van bestaande kredieten.

In de Eerste begrotingswijziging 2021 heeft u besloten voor de financiering van een aantal voorstellen een bedrag van € 175 miljoen te laten vrijvallen uit de reserves kapitaallasten. De Vrijval van € 175 miljoen uit de reserves kapitaallasten betekent dat voor een groot aantal projecten, waarvan de dekking van de kapitaallasten plaatsvond vanuit een reserve kapitaallasten, een wijzigingsbesluit van de dekking van deze investeringen noodzakelijk is. Dit laatste in verband met financiële rechtmatigheid, voorgeschreven in de geldende wetgeving, het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het wijzigen van de dekkingsbron heeft geen inhoudelijke consequenties voor de projecten zelf en is in lijn met eerdere besluitvorming door uw Staten bij de Eerste begrotingswijziging 2021 over de vrijval van € 175 mln. Hieronder is het voorstel tot wijziging van de dekking van meerdere kredieten opgenomen middels een was-wordt overzicht. Een beter leesbare versie (groter lettertype) van deze was-wordt tabellen is te vinden in de bijlage ‘Overzicht gewijzigde dekking van bestaande kredieten’ bij deze voordracht.

Oorspronkelijke dekking (Was)

Voordracht	Omschrijving krediet	Afgesloten project	Totaal krediet	Dekking Kapitaallasten regulier	Dekking rechtstreeks t.l.v. reserve (t/m 2016)	Dekking reserve kapitaallasten (vanaf 2017)	Dekking Bijdragen derden	Totaal dekking	Vrijval uit reserve kapitaallasten per 31-12-2020	Restant saldo financierings-reserve per 1-1-2021
Reserve kapitaallasten wegen										
2012-88, 2014-78, 2016-35, 2018-39	N23 Westfrisiaweg	Nee	€ 426.278.205	€ 26.010.000	€ 184.270.000	€ 109.865.000	€ 106.133.205	€ 426.278.205	€ 92.327.191	€ 15.154.842
2015-99, 2017-46	N235-03: Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235, gedeelte Ilpendam-Purmerend	Ja	€ 26.250.000	€ 7.531.279	€ 362	€ 10.408.000	€ 8.310.359	€ 26.250.000	€ 9.783.520	€ -
2012-87, 2013-78	N241-01: Herinrichting N241, gedeelte N242-N248	Ja	€ 48.000.000	€ 25.008.376	€ 9.581.069	€ 12.714.743	€ 695.812	€ 48.000.000	€ 12.041.777	€ -
2016-35, 2018-39, 2020-40, 2021-12	HOV-07: Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	Nee	€ 41.675.500	€ 2.525.184	€ -	€ 1.875.000	€ 37.275.316	€ 41.675.500	€ 1.860.399	
2017-46, 2019-09, 2020-40	N504-09: Trajectbenadering N245a	Ja	€ 4.400.000	€ 3.805.500	€ -	€ 355.000	€ 239.500	€ 4.400.000	€ -	€ -
Subtotaal			**€ 546.603.705**	**€ 64.880.339**	**€ 193.851.431**	**€ 135.217.743**	**€ 152.654.192**	**€ 546.603.705**	**€ 116.012.887**	**€ 15.154.842**
Reserve kapitaallasten OV										
2016-35	N242-21: Reconstructie oostelijke afrit N242	Nee	€ 520.000	€ -	€ -	€ 520.000	€ -	€ 520.000	€ 348.604	€ 149.380
2016-35	HOV-07: Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	Nee	€ 670.000	€ -	€ -	€ 670.000	€ -	€ 670.000	€ 664.783	€ -
2014-02, 2017-46, 2018-39, 2018-50, 2020-14	HOV-03 Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi	Nee	€ 121.725.000	€ -	€ 1.157.099	€ 104.027.901	€ 16.540.000	€ 121.725.000	€ 21.534.274	€ 4.307.636
2014-89, 2015-62, 2017-46, 2019-39, 2019-69, 2020-14	HOV-05 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost	Nee	€ 45.555.300	€ 4.160.370	€ 1.974.068	€ 2.989.932	€ 36.430.930	€ 45.555.300	€ 2.083.413	€ 864.000
2010-63, 2016-35, 2016-77, 2019-09	HOV-04: Hoogwaardig OV Haarlem-Velsen, aframing krediet	Ja	€ 32.500.000	€ -	€ 23.989.692	€ 6.010.308	€ 2.500.000	€ 32.500.000	€ 4.103.918	
Subtotaal			**€ 200.970.300**	**€ 4.160.370**	**€ 27.120.859**	**€ 114.218.141**	**€ 55.470.930**	**€ 200.970.300**	**€ 28.734.992**	**€ 5.321.016**
Reserve kapitaallasten kunstwerken										
2017-60, 2019-81, 2020-14	Machinerichtlijn	Nee	€ 29.090.000	€ 9.500.000	€ -	€ 19.590.000	€ -	€ 29.090.000	€ 13.228.760	€ 6.309.726
2017-60	Centrale afstandbediening bruggen	Nee	€ 9.000.000	€ -	€ -	€ 9.000.000	€ -	€ 9.000.000	€ 7.693.741	€ 1.273.077
2017-60, 2020-40	Zelfbediening Roskamsluis	Nee	€ 442.000	€ -	€ -	€ 442.000	€ -	€ 442.000	€ 9.917	€ 432.083
2017-60	Vervanging kunstwerken	Nee	€ 10.680.000	€ -	€ -	€ 10.680.000	€ -	€ 10.680.000	€ 8.076.366	€ 2.234.065
Subtotaal			**€ 49.212.000**	**€ 9.500.000**	**€ -**	**€ 39.712.000**	**€ -**	**€ 49.212.000**	**€ 29.008.784**	**€ 10.248.952**
Reserve kapitaallasten vaarwegen										
2014-75, 2015-84, 2017-75	K4/5/6-b: Vaarwegvak 19	Nee	€ 4.928.000	€ 4.500.000	€ -	€ 428.000	€ -	€ 4.928.000	€ 423.000	€ -0
2015-84, 2019-81, 2020-40	K4/5/6c vaarwegvak 20.	Nee	€ 8.324.000	€ 8.000.000	€ -	€ 324.000	€ -	€ 8.324.000	€ 324.000	€ -
2016-74, 2020-40	Meekoppelkansen oevertraject 18	Nee	€ 7.973.200	€ 7.300.000		€ 673.200		€ 7.973.200	€ 673.200	€ -
Subtotaal			**€ 21.225.200**	**€ -**	**€ -**	**€ 1.425.200**	**€ -**	**€ 21.225.200**	**€ 1.420.200**	**€ -0**
Totaal			**€ 818.011.205**	**€ 63.085.525**	**€ 220.972.290**	**€ 290.573.084**	**€ 208.125.122**	**€ 818.011.205**	**€ 175.176.863**	**€ 30.724.809**

Gewijzigde dekking (Wordt)

Voordracht	Omschrijving krediet	Afgesloten project	Totaal krediet	Dekking Kapitaallasten regulier	Dekking rechtstreeks t.l.v. reserve (t/m 2016)	Dekking reserve kapitaallasten (vanaf 2017)	Dekking Bijdragen derden	Totaal dekking
Reserve kapitaallasten wegen								
2012-88, 2014-78, 2016-35, 2018-39	N23 Westfrisiaweg	Nee	€ 426.278.205	€ 135.875.000	€ 184.270.000	€ -	€ 106.133.205	€ 426.278.205
2015-99, 2017-46	N235-03: Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235, gedeelte Ilpendam-Purmerend	Ja	€ 26.250.000	€ 17.939.279	€ 362	€ -	€ 8.310.359	€ 26.250.000
2012-87, 2013-78	N241-01: Herinrichting N241, gedeelte N242-N248	Ja	€ 48.000.000	€ 37.723.119	€ 9.581.069	€ -	€ 695.812	€ 48.000.000
2016-35, 2018-39, 2020-40, 2021-12	HOV-07: Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	Nee	€ 41.675.500	€ 4.400.184	€ -		€ 37.275.316	€ 41.675.500
2017-46, 2019-09, 2020-40	N504-09: Trajectbenadering N245a	Ja	€ 4.400.000	€ 4.160.500	€ -	€ -	€ 239.500	€ 4.400.000
Subtotaal			**€ 546.603.705**	**€ 200.098.082**	**€ 193.851.431**	**€ -**	**€ 152.654.192**	**€ 546.603.705**
Reserve kapitaallasten OV								
2016-35	N242-21: Reconstructie oostelijke	Ja	€ 520.000	€ 520.000	€ -	€ -	€ -	€ 520.000
2016-35	HOV-07: Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	Nee	€ 670.000	€ 670.000	€ -	€ -	€ -	€ 670.000
2014-02, 2017-46, 2018-39, 2018-50, 2020-14	HOV-03 Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi	Nee	€ 121.725.000	€ 25.841.910	€ 1.157.099	€ 78.185.990	€ 16.540.000	€ 121.725.000
2014-89, 2015-62, 2017-46, 2018-39, 2019-69, 2020-14	HOV-05 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost	Nee	€ 45.555.300	€ 7.150.302	€ 1.974.068	€ -	€ 36.430.930	€ 45.555.300
2010-63, 2016-35, 2016-77, 2019-09	HOV-04: Hoogwaardig OV Haarlem-Velsen, aframing krediet	Ja	€ 32.500.000	€ 6.010.308	€ 23.989.692	€ -	€ 2.500.000	€ 32.500.000
Subtotaal			**€ 200.970.300**	**€ 40.192.520**	**€ 27.120.859**	**€ 78.185.990**	**€ 55.470.930**	**€ 200.970.300**
Reserve kapitaallasten kunstwerken								
2017-60, 2019-81, 2020-14	Machinerichtlijn	Nee	€ 29.090.000	€ 29.090.000	€ -	€ -	€ -	€ 29.090.000
2017-60	Centrale afstandbediening bruggen	Nee	€ 9.000.000	€ 9.000.000	€ -	€ -	€ -	€ 9.000.000
2017-60, 2020-40	Zelfbediening Roskamsluis	Nee	€ 442.000	€ 442.000	€ -	€ -	€ -	€ 442.000
2017-60	Vervanging kunstwerken	Nee	€ 10.680.000	€ 10.680.000	€ -	€ -	€ -	€ 10.680.000
Subtotaal			**€ 49.212.000**	**€ 49.212.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 49.212.000**
Reserve kapitaallasten vaarwegen								
2014-75, 2015-84, 2017-75	K4/5/6-b: Vaarwegvlak 19	Nee	€ 4.928.000	€ 4.928.000	€ -	€ -	€ -	€ 4.928.000
2015-84, 2019-81, 2020-40	K4/5/6c vaarwegvak 20.	Nee	€ 8.324.000	€ 8.324.000	€ -	€ -	€ -	€ 8.324.000
2016-74, 2020-40	Meekoppelkansen oevertraject 18	Nee	€ 7.973.200	€ 7.973.200		€ -		€ 7.973.200
Subtotaal			**€ 21.225.200**	**€ 21.225.200**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 21.225.200**
Totaal			**€ 818.011.205**	**€ 310.727.802**	**€ 220.972.290**	**€ 78.185.990**	**€ 208.125.122**	**€ 818.011.205**

Bij de projecten waarvan de kapitaallasten niet meer gedekt worden uit de reserves kapitaallasten maar vanuit de algemene middelen is ook gekeken naar de toekomstige uitgaven (restant kredieten). Om € 175 mln. vrij te spelen vanuit de kapitaallasten reserves was het ook nodig de dekking van een aantal kredieten te wijzigen waarvoor nog middelen in de investeringsreserves zitten. Hierdoor vallen er, zoals reeds is aangekondigd in de kaderbrief 2022, nog bedragen vrij uit de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur van
€ 20,476 miljoen en uit de reserve Investeringen kunstwerken van € 10.249 miljoen. Het totale saldo aan aanvullende vrijval bovenop de € 175 mln. bedraagt € 30.725 miljoen en deze middelen worden conform besluitvorming bij de kaderbrief 2022 toegevoegd aan de algemene reserve.

6. Herbestemming vrije ruimte reserve Ontwikkeling Provinciale Infrastructuur (OPI)

Bij de Jaarrekening 2019 hebben uw Staten bij de resultaatbestemming besloten de vrijvallende middelen Parallelle Kaagbaan ad € 18.571.960 miljoen te storten in de reserve Ontwikkelen Provinciale infrastructuur. Hierbij is destijds aangeven dat een voorstel tot besluitvorming over de middelen aan PS wordt voorgelegd. Inmiddels hebben uw Staten bij verschillende voordrachten ingestemd met de volgende bestedingen:

- Monitoring Tata Steel: € 4,0 miljoen (voordracht Eerste Begrotingswijziging 2021)
- Uitvoeringsplan Smart Mobility: € 6,8 miljoen (voordracht Focus Smart Mobility 2022-2025)
- Duurzame infrastructuur: € 4,0 miljoen (voordracht Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023)

Voor de resterende vrije ruimte ad € 3.571.960 hebben wij nieuwe bestedingen gevonden. U bent hierover reeds geïnformeerd:

- Bermveiligheid N-Wegen ad € 3.04.500 (zie PS-brief van 1 april 2021, geagendeerd als ingekomen brief in de PS vergadering van 17 mei 20210)
- Versterking van het programma Slim, Schoon en Veilig ten aanzien van kleinschalige verbetering van de verkeersveiligheid ad € 367.460 (aangekondigd in de voordrachten “Duurzaamheidsambities provinciale infrastructuur 2021-2023” en “Focus Smart Mobility 2022-2025”)

Met de voorgestelde besluitpunten in deze voordracht formaliseren uw Staten de voorgenomen bestedingen waarna voor het gehele bedrag dat bij de resultaatbestemming 2019 in de reserve Ontwikkelen provinciale infrastructuur is gestort een nieuwe bestedingsdoel is toegewezen.

7. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 1664731/1665841

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 13 juli 2021;

besluiten:

1. Een krediet Aankoop SPUK-gronden beschikbaar te stellen van € 30.000.000,- voor de aankoop van gronden met behulp van Specifieke Uitkeringen van het Rijk daarvoor;

2. Een krediet beschikbaar te stellen voor de aanleg van een zonnefietspad langs de N201 (P.00121) voor een bedrag van € 1.230.000,-
   Het krediet komt ten laste van de reserve innovatieprojecten mobiliteit.

3. De afgesloten kredieten voor de projecten N236-06 Reconstructie N236, deel 1: Loosdrechtdreef-Driemond (P.00045.3) en N236-09 Reconstructie N236, deel 2: Gein Zuid-Verlengde Rijnkade (P.00045.4) te heropenen.

4. In te stemmen met de gewijzigde dekking van de reeds beschikbaar gestelde kredieten conform het overzicht in paragraaf 5 van de voordracht;

5. Conform toezegging “bij de jaarrekening 2019 te besluiten tot aanvulling van het bestedingsplan van reserve “Ontwikkelen Provinciale infrastructuur” als volgt:
   a. € 3.404.500,- te bestemmen voor de aanpak van bermveiligheid langs N-wegen
   b. € 367.460,- te bestemmen voor de aanpak van verkeersveiligheid middels zogenaamde ‘kleine infrastructurele verbeteringen’.

6. De tweede begrotingswijziging 2021 vast te stellen;

7. De bij deze tweede begrotingswijziging gewijzigde programmabudgetten van de begroting 2021 vast te stellen;

8. De gewijzigde lijst met subsidies buiten uitvoeringsregeling 2021 vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

Bijlage Overzicht gewijzigde dekking van bestaande kredieten

Oorspronkelijke dekking

Voordracht	Omschrijving krediet	Afgesloten project	Totaal krediet	Dekking Kapitaallasten regulier	Dekking rechtstreeks t.l.v. reserve (t/m 2016)	Dekking reserve kapitaallasten (vanaf 2017)	Dekking Bijdragen derden	Totaal dekking	Vrijval uit reserve kapitaallasten per 31-12-2020	Restant saldo financierings-reserve per 1-1-2021
Reserve kapitaallasten wegen										
2012-88, 2014-78, 2016-35, 2018-39	N23 Westfrisiaweg	Nee	€ 426.278.205	€ 26.010.000	€ 184.270.000	€ 109.865.000	€ 106.133.205	€ 426.278.205	€ 92.327.191	€ 15.154.842
2015-99, 2017-46	N235-03: Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235, gedeelte Ilpendam-Purmerend	Ja	€ 26.250.000	€ 7.531.279	€ 362	€ 10.408.000	€ 8.310.359	€ 26.250.000	€ 9.783.520	€ -
2012-87, 2013-78	N241-01: Herinrichting N241, gedeelte N242-N248	Ja	€ 48.000.000	€ 25.008.376	€ 9.581.069	€ 12.714.743	€ 695.812	€ 48.000.000	€ 12.041.777	€ -
2016-35, 2018-39, 2020-40, 2021-12	HOV-07: Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	Nee	€ 41.675.500	€ 2.525.184	€ -	€ 1.875.000	€ 37.275.316	€ 41.675.500	€ 1.860.399	
2017-46, 2019-09, 2020-40	N504-09: Trajectbenadering N245a	Ja	€ 4.400.000	€ 3.805.500	€ -	€ 355.000	€ 239.500	€ 4.400.000	€ -	€ -
Subtotaal			**€ 546.603.705**	**€ 64.880.339**	**€ 193.851.431**	**€ 135.217.743**	**€ 152.654.192**	**€ 546.603.705**	**€ 116.012.887**	**€ 15.154.842**
Reserve kapitaallasten OV										
2016-35	N242-21: Reconstructie oostelijke afrit N242	Nee	€ 520.000	€ -	€ -	€ 520.000	€ -	€ 520.000	€ 348.604	€ 149.380
2016-35	HOV-07: Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	Nee	€ 670.000	€ -	€ -	€ 670.000	€ -	€ 670.000	€ 664.783	€ -
2014-02, 2017-46, 2018-39, 2018-50, 2020-14	HOV-03 Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi	Nee	€ 121.725.000	€ -	€ 1.157.099	€ 104.027.901	€ 16.540.000	€ 121.725.000	€ 21.534.274	€ 4.307.636
2014-89, 2015-62, 2017-46, 2018-39, 2019-69, 2020-14	HOV-05 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost	Nee	€ 45.555.300	€ 4.160.370	€ 1.974.068	€ 2.989.932	€ 36.430.930	€ 45.555.300	€ 2.083.413	€ 864.000
2010-63, 2016-35, 2016-77, 2019-09	HOV-04: Hoogwaardig OV Haarlem-Velsen, aframing krediet	Ja	€ 32.500.000	€ -	€ 23.989.692	€ 6.010.308	€ 2.500.000	€ 32.500.000	€ 4.103.918	
Subtotaal			**€ 200.970.300**	**€ 4.160.370**	**€ 27.120.859**	**€ 114.218.141**	**€ 55.470.930**	**€ 200.970.300**	**€ 28.734.992**	**€ 5.321.016**
Reserve kapitaallasten kunstwerken										
2017-60, 2019-81, 2020-14	Machinerichtlijn	Nee	€ 29.090.000	€ 9.500.000	€ -	€ 19.590.000	€ -	€ 29.090.000	€ 13.228.760	€ 6.309.726
2017-60	Centrale afstandbediening bruggen	Nee	€ 9.000.000	€ -	€ -	€ 9.000.000	€ -	€ 9.000.000	€ 7.693.741	€ 1.273.077
2017-60, 2020-40	Zelfbediening Roskamsluis	Nee	€ 442.000	€ -	€ -	€ 442.000	€ -	€ 442.000	€ 9.917	€ 432.083
2017-60	Vervanging kunstwerken	Nee	€ 10.680.000	€ -	€ -	€ 10.680.000	€ -	€ 10.680.000	€ 8.076.366	€ 2.234.065
Subtotaal			**€ 49.212.000**	**€ 9.500.000**	**€ -**	**€ 39.712.000**	**€ -**	**€ 49.212.000**	**€ 29.008.784**	**€ 10.248.952**
Reserve kapitaallasten vaarwegen										
2014-75, 2015-84, 2017-75	K4/5/6-b: Vaarwegvlak 19	Nee	€ 4.928.000	€ 4.500.000	€ -	€ 428.000	€ -	€ 4.928.000	€ 423.000	€ -0
2015-84, 2019-81, 2020-40	K4/5/6c vaarwegvak 20.	Nee	€ 8.324.000	€ 8.000.000	€ -	€ 324.000	€ -	€ 8.324.000	€ 324.000	€ -
2016-74, 2020-40	Meekoppelkansen oevertraject 18	Nee	€ 7.973.200	€ 7.300.000		€ 673.200		€ 7.973.200	€ 673.200	€ -
Subtotaal			**€ 21.225.200**	**€ -**	**€ -**	**€ 1.425.200**	**€ -**	**€ 21.225.200**	**€ 1.420.200**	**€ -0**
Totaal			**€ 818.011.205**	**€ 63.085.525**	**€ 220.972.290**	**€ 290.573.084**	**€ 208.125.122**	**€ 818.011.205**	**€ 175.176.863**	**€ 30.724.809**

Gewijzigde dekking

Voordracht	Omschrijving krediet	Afgesloten project	Totaal krediet	Dekking Kapitaallasten regulier	Dekking rechtstreeks t.l.v. reserve (t/m 2016)	Dekking reserve kapitaallasten (vanaf 2017)	Dekking Bijdragen derden	Totaal dekking
Reserve kapitaallasten wegen								
2012-88, 2014-78, 2016-35, 2018-39	N23 Westfrisiaweg	Nee	€ 426.278.205	€ 135.875.000	€ 184.270.000	€ -	€ 106.133.205	€ 426.278.205
2015-99, 2017-46	N235-03: Bereikbaarheid Waterland: maatregelen N235, gedeelte Ilpendam-Purmerend	Ja	€ 26.250.000	€ 17.939.279	€ 362	€ -	€ 8.310.359	€ 26.250.000
2012-87, 2013-78	N241-01: Herinrichting N241, gedeelte N242-N248	Ja	€ 48.000.000	€ 37.723.119	€ 9.581.069	€ -	€ 695.812	€ 48.000.000
2016-35, 2018-39, 2020-40, 2021-12	HOV-07: Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	Nee	€ 41.675.500	€ 4.400.184	€ -		€ 37.275.316	€ 41.675.500
2017-46, 2019-09, 2020-40	N504-09: Trajectbenadering N245a	Ja	€ 4.400.000	€ 4.160.500	€ -	€ -	€ 239.500	€ 4.400.000
Subtotaal			**€ 546.603.705**	**€ 200.098.082**	**€ 193.851.431**	**€ -**	**€ 152.654.192**	**€ 546.603.705**
Reserve kapitaallasten OV								
2016-35	N242-21: Reconstructie oostelijke	Ja	€ 520.000	€ 520.000	€ -	€ -	€ -	€ 520.000
2016-35	HOV-07: Hoogwaardig Openbaar Vervoer Aalsmeer-knooppunt Schiphol Zuid	Nee	€ 670.000	€ 670.000	€ -	€ -	€ -	€ 670.000
2014-02, 2017-46, 2018-39, 2018-50, 2020-14	HOV-03 Hoogwaardig Openbaar Vervoer in 't Gooi	Nee	€ 121.725.000	€ 25.841.910	€ 1.157.099	€ 78.185.990	€ 16.540.000	€ 121.725.000
2014-89, 2015-62, 2017-46, 2018-39, 2019-69, 2020-14	HOV-05 Hoogwaardig Openbaar Vervoer Schiphol Oost	Nee	€ 45.555.300	€ 7.150.302	€ 1.974.068	€ -	€ 36.430.930	€ 45.555.300
2010-63, 2016-35, 2016-77, 2019-09	HOV-04: Hoogwaardig OV Haarlem-Velsen, aframing krediet	Ja	€ 32.500.000	€ 6.010.308	€ 23.989.692	€ -	€ 2.500.000	€ 32.500.000
Subtotaal			**€ 200.970.300**	**€ 40.192.520**	**€ 27.120.859**	**€ 78.185.990**	**€ 55.470.930**	**€ 200.970.300**
Reserve kapitaallasten kunstwerken								
2017-60, 2019-81, 2020-14	Machinerichtlijn	Nee	€ 29.090.000	€ 29.090.000	€ -	€ -	€ -	€ 29.090.000
2017-60	Centrale afstandbediening bruggen	Nee	€ 9.000.000	€ 9.000.000	€ -	€ -	€ -	€ 9.000.000
2017-60, 2020-40	Zelfbediening Roskamsluis	Nee	€ 442.000	€ 442.000	€ -	€ -	€ -	€ 442.000
2017-60	Vervanging kunstwerken	Nee	€ 10.680.000	€ 10.680.000	€ -	€ -	€ -	€ 10.680.000
Subtotaal			**€ 49.212.000**	**€ 49.212.000**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 49.212.000**
Reserve kapitaallasten vaarwegen								
2014-75, 2015-84, 2017-75	K4/5/6-b: Vaarwegvlak 19	Nee	€ 4.928.000	€ 4.928.000	€ -	€ -	€ -	€ 4.928.000
2015-84, 2019-81, 2020-40	K4/5/6c vaarwegvak 20.	Nee	€ 8.324.000	€ 8.324.000	€ -	€ -	€ -	€ 8.324.000
2016-74, 2020-40	Meekoppelkansen oevertraject 18	Nee	€ 7.973.200	€ 7.973.200		€ -		€ 7.973.200
Subtotaal			**€ 21.225.200**	**€ 21.225.200**	**€ -**	**€ -**	**€ -**	**€ 21.225.200**
Totaal			**€ 818.011.205**	**€ 310.727.802**	**€ 220.972.290**	**€ 78.185.990**	**€ 208.125.122**	**€ 818.011.205**

Tweede begrotingswijziging 2021

Inhoudsopgave

Tweede begrotingswijziging 2021 1
Inhoudsopgave 2
1 Inleiding en leeswijzer 3
2 Financieel overzicht 4
3 Overzicht per programma 8
Programma 1 Openbaar bestuur 9
Programma 2 Klimaat en Milieu 11
Programma 3 Ruimte en Water 13
Programma 4 Bereikbaarheid 17
Programma 5 Groen 26
Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn 30
Programma 7 Financiën en bedrijfsvoering 33
Programma 8 Economisch herstel en duurzaamheid 37
4 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 38

1 Inleiding en leeswijzer

Inleiding
Voor u ligt de tweede begrotingswijziging 2021. De tweede begrotingswijziging 2021 is onderdeel van de Noord-Hollandse P&C cyclus die bestaat uit de kaderbrief, de begroting, begrotingswijzigingen en de jaarstukken. In deze tweede begrotingswijziging worden de effecten van de kaderbrief 2022 op de begroting in 2021 verwerkt en worden de geraamde inkomsten en uitgaven bijgesteld op basis van recente ontwikkelingen.

Leeswijzer
Hoofdstuk 2 bevat het financieel overzicht waarin een samenvatting wordt gegeven van alle financiële ontwikkelingen die zijn opgenomen in deze tweede begrotingswijziging. Hoofdstuk 3 bevat het overzicht van de financiële wijzigingen per begrotingsprogramma. Voor ieder begrotingsprogramma vindt u in dit hoofdstuk de financiële tabel waarop het budgetrecht van uw Staten van toepassing is. De financiële wijzigingen in het programma zijn onder de budgettabel toegelicht per operationeel doel. In hoofdstuk 4 vindt u de voorgestelde wijzigingen op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling 2021.

2 Financieel overzicht

2.1 Verloop begroting 2021

Verloop begroting 2021 (x € 1.000)	Saldo
Begroting 2021	-7.359
Eerste begrotingswijziging 2021	4.391
Kaderbrief 2022	2.379
Tweede begrotingswijziging 2021	-6.173
Begroting totaal na tweede begrotingswijziging	**-6.761**

2.2 Tweede begrotingswijziging in één oogopslag

Saldo van lasten en baten per programma (x €1.000)

min is voordelig	Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
1 Openbaar bestuur	21.191	1.158	22.349
2 Klimaat en Milieu	51.489	2.172	53.660
3 Ruimte en Water	29.981	5.640	35.621
4 Bereikbaarheid	253.960	2.024	255.984
5 Groen	97.777	7.484	105.260
6 Economie, Cultuur en Welzijn	42.019	786	42.805
7 Financiën en bedrijfsvoering	-359.683	-15.209	-374.892
8 Economisch herstel en duurzaamheid	14.100	0	14.100
Totaal saldo van lasten en baten	**150.833**	**4.054**	**154.888**
Stortingen	376.038	48.995	425.033
Onttrekkingen	-529.839	-56.843	-586.682
Totaal mutaties reserves	**-153.801**	**-7.848**	**-161.649**
Begrotingsresultaat	**-2.968**	**-3.794**	**-6.761**

2.3 Samenvatting Tweede begrotingswijziging

2.3.1 Verwerking van ontwikkelen uit de Kaderbrief 2022

In de kaderbrief zijn een aantal ontwikkelingen en keuzes opgenomen die leiden tot een negatieve bijstelling van het begrotingssaldo voor 2020 met € 2,4 mln. Het betreffen de volgende wijzigingen die in de door uw Staten vastgestelde kaderbrief zelf zijn toegelicht vanaf bladzijde 32.

Regel	Financieel kader (x € 1 miljoen)	2021
B.	Provinciefonds	6,41
C.	Opcenten motorrijtuigenbelasting	-7,04
D.	Indexering	-0,34
E.	Doorrekening vrijval kapitaallasten reserves	0,49
F.	Areaal uitbreiding	-0,49
G.	Correctie areaal gebiedscontract NH-Zuid	1,50
H.	Leges	0,45
I.	Overige technische bijstellingen	0,01
	Subtotaal mutaties technische bijstellingen	**0,98**
O.	Verkeersmanagement als een dienst	1,40
	Subtotaal mutaties voorstellen	**1,40**
	Totaal Mutaties kaderbrief 2022	**2,38**

2.3.2 Niet Begrotingsneutrale wijzigingen. (NBN)

Niet begrotingsneutrale wijzigingen zijn de mutaties in de tweede begrotingswijziging die het begrotingsresultaat beïnvloeden. Het begrotingsresultaat wordt in de tweede begrotingswijziging met € 6,2 mln. voordelig bijgesteld ten opzichte van het gepresenteerde saldo in de kaderbrief 2022. Het begrotingssaldo wordt bijgesteld van € 0,6 mln. positief (saldo na kaderbrief 2022) naar een saldo van € 6,8 mln. positief. In de tabel hieronder worden de oorzaken voor deze bijstelling van het begrotingssaldo weergegeven. Uitgebreidere informatie over de niet budget neutrale wijzigingen is te vinden in de toelichtingen per programma. Deze wijzigingen zijn aangeduid met het kenmerk ‘NBN’.

Financiële ontwikkelingen die het resultaat beïnvloeden

Omschrijving	Financieel effect op het begrotingsresultaat (x € 1mln.)	Voordelig (V) / Nadelig (N)
Begrotingsresultaat na Eerste begrotingswijziging	**-2,97**	V
Verwerken Kaderbrief 2022	2,38	N
Begrotingsresultaat 2021 na Kaderbrief 2022	**-0,59**	**V**
Financiën en bedrijfsvoering: Actualisatie Dividendopbrengsten	-3,56	V
Financiën en bedrijfsvoering: Provinciefonds	- 2,96	V
Bereikbaarheid: Actualisatie kapitaallasten o.b.v. gerealiseerde investeringen 2020	-1,45	V
Actualisatie opbrengsten verkopen Gronden	0,65	N
Ruimte en Water: Verlaging huuropbrengsten onroerend goed	0,52	N
Bereikbaarheid: Materiële kosten gladheidsbestrijding	0,50	N
Ruimte en Water: Bijdrage derden ontwikkeling Energiehaven	-0,38	V
Divers: verwerking IPO voorjaarsnota 2021	0,28	N
overige mutaties < € 200.000		
Openbaar bestuur	0,01	N
Klimaat en Milieu	-0,15	V
Bereikbaarheid	0,27	N
Economie, Cultuur en Welzijn	0,16	N
Financiën en Bedrijfsvoering	-0,06	V
Totaal effect tweede begrotingswijziging	**-6,17**	**V**
Begrotingsresultaat na Tweede begrotingswijziging 2020	**-6,76**	**V**

Toelichting

Hogere Inkomsten
Ten opzichte van de Kaderbrief 2022 worden de algemene dekkingsmiddelen verhoogd met € 6,5 mln. De hogere inkomsten worden met name veroorzaakt door een hogere dividenduitkering vanuit Alliander en een hogere algemene uitkering provinciefonds.

Actualisatie kapitaallasten
De kapitaallasten voor 2021 zijn opnieuw berekend en geactualiseerd op basis van de gerealiseerde investeringen en opgeleverde projecten in 2020. De kapitaallasten zijn in totaal € 1,4 mln. lager dan eerder begroot.

Overige Mutaties vanaf € 0,5 mln.

- Een actualisatie van de verwachte grondtransacties leidt tot een verlaging van de verwachte baten die ten gunste van de algemene middelen zouden komen met € 0,5 mln.
- Een correctie van de verwachte huuropbrengsten in de begroting leidt tot een verlaging van € 0,5 mln.
- Om de kwaliteit van het materiaal dat wordt ingezet bij gladheidsbestrijding op peil te houden is € 0,5 mln. meer nodig dan eerder begroot.

2.3.3 Begrotingsneutrale wijzigingen (BN)

Begrotingsneutrale wijzigingen zijn wijzigingen die geen effect op het saldo van de begroting hebben. Ze zijn opgeteld bij elkaar altijd 0. Omdat wel het totaal aan baten en het totaal aan lasten per programma wijzigt, is hierop het budgetrecht van uw Staten van toepassing. Daarom worden deze mutaties hierbij aan u voorgelegd. Het betreft vaak een verschuiving van lasten tussen twee begrotingsprogramma's en bijstellingen van specifieke baten (bijdragen van derden), waar even hoge lasten tegenover staan. Begrotingsneutrale wijzigingen groter dan € 100.000 zijn toegelicht en worden aangeduid met het kenmerk ‘BN’.

2.3.4 Reserves (RESV)

Veel uitgaven van de provincie fluctueren sterk over de jaren en worden gedekt vanuit de bestemmingsreserves. Omdat deze uitgaven gedekt worden vanuit de bestemmingsreserves hebben wijzigingen hierin geen effect hebben op het begrotingssaldo. De mutaties die zijn doorgevoerd in de uitgaven, gedekt vanuit de bestemmingsreserves, zijn te vinden in de toelichtingen bij de programma’s. Mutaties in de uitgaven vanuit, de stortingen in, en de overhevelingen tussen de reserves die geen effect hebben op het begrote resultaat zijn in de toelichting aangeduid met het kenmerk ‘RESV’.

3 Overzicht per programma

Programma 1 Openbaar bestuur

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
Lasten	21.284	1.127	22.411
Baten	-93	31	-62
Saldo van baten en lasten	**21.191**	**1.158**	**22.349**
Stortingen			
1.4.2 Resv. Cofinanciering Europese projecten	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen			
1.4.2 Resv. Cofinanciering Europese projecten	*-1.604*	*-1.108*	*-2.712*
Totaal mutaties reserves	-1.604	-1.108	-2.712
Programma Resultaat	**19.587**	**50**	**19.637**

1.1.1 Functioneren van Provinciale Staten faciliteren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	10 N

1.1.2 Functioneren van Gedeputeerde staten faciliteren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Via een nieuwe algemene maatregel van bestuur heeft het kabinet besloten de proceskostenvergoeding in het bestuursrecht voor beroep en hoger beroep met 40 % te verhogen.	Lasten	6 N

1.1.4 Integriteit borgen en toetsen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'I - Overige technische bijstellingen' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021.	Baten	34 N

1.4.2 Provinciale inzet leveren bij gemeenschappelijke opgaven op Europees, landelijk, regionaal en lokaal niveau

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten Baten	3 N -3 V

RESV	Reserve Cofinanciering Europese projecten Voor subisidieverlening op grond van de Uitvoeringsregeling Cofinanciering Europese EFRO-programma's Noord-Holland wordt voor Kansen voor West en Interreg A en B een (kas)raming opgenomen.	Lasten Onttrekking	1.108 N - 1.108 V

Programma 2 Klimaat en Milieu

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
Lasten	54.163	2.123	56.286
Baten	-2.674	49	-2.626
Saldo van baten en lasten	**51.489**	**2.172**	**53.660**
Stortingen			
2.1.3 Resv. Bodemsanering	*319*	*0*	*319*
2.1.6 Resv. Gezonde Leefomgeving	*3.300*	*0*	*3.300*
2.2.1 Resv. Energietransitie	*10.200*	*0*	*10.200*
2.2.2 Resv. Circulaire economie	*1.591*	*0*	*1.591*
2.2.3 Resv. Verduurzaming bestaande woningvoorraad	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen			
2.1.3 Resv. Bodemsanering	*-7.669*	*827*	*-6.842*
2.1.6 Resv. Gezonde Leefomgeving	*-3.774*	*0*	*-3.774*
2.2.1 Resv. Energietransitie	*-8.519*	*-2.875*	*-11.394*
2.2.2 Resv. Circulaire economie	*-473*	*0*	*-473*
2.2.3 Resv. Verduurzaming bestaande woningvoorraad	*-375*	*0*	*-375*
Totaal mutaties reserves	-5.400	-2.048	-7.448
Programma Resultaat	**46.089**	**124**	**46.212**

2.1.3Kwaliteit bodem en ondergrond verbeteren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve Bodemsanering Als gevolg van de actualisatie van het kasritme van de bodemsaneringsprojecten zijn de begrote uitgaven met € 827.000 naar beneden bijgesteld.	Lasten Onttrekking	- 827 V 827 N

2.1.5VTH-taken uitvoeren en coördineren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'H - Leges ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Baten	235 N
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	39 N

2.2.1 Bijdragen aan energietransitie

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Voor de inhuur van een projectleider voor Geothermie ontvangen we een bijdrage van € 150.000. De lasten hiervoor waren al opgenomen in de begroting.	Baten	- 150 V
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten Baten	36 N -36 V
RESV	<u>Reserve Energietransitie</u> De verwachte uitgaven vanuit de reserve Energietransitie worden met € 2,9 miljoen omhoog bijgesteld voor de volgende onderwerpen: • Regionale Energie strategieën Er wordt € 1,245 miljoen onttrokken aan de reserve t.b.v. de RES: - voor het uitvoeren van de moties M135-2020 – Burgerparticipatie en M140-2020 Participatie is € 550.000 bijgeraamd. - Voor het overbruggingsplan Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid is € 695.000 bijgeraamd. • Uitvoeringsregeling duurzaamheidsinitiatieven burgercollectieven € 500.000. • Uitvoeringsregeling warmtetransitie in gebouwde omgeving op wijkniveau NH € 1,13 miljoen.	Lasten Onttrekking	2.875 N - 2.875 V

Programma 3 Ruimte en Water

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
	Lasten	43.142	9.503	52.645
	Baten	-13.161	-3.863	-17.024
	Saldo van baten en lasten	**29.981**	**5.640**	**35.621**
	Stortingen			
3.1.2	*Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling*	*100*	*935*	*1.035*
3.1.3	*Resv. Klimaatadaptie*	*1.000*	*0*	*1.000*
3.2.1	*Resv. Waterrecreatie*	*1.562*	*0*	*1.562*
3.4.1	*Resv. OV-fonds*	*5.000*	*0*	*5.000*
3.4.3	*Resv. Ontwikkeling havencomplexen*	*522*	*0*	*522*
3.4.4	*Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling*	*0*	*0*	*0*
3.4.5	*Resv. Afwaardering gronden Groen*	*0*	*6.697*	*6.697*
3.5.1	*Resv. Woonbeleid*	*0*	*0*	*0*
3.5.2	*Resv. Woningbouw*	*1.200*	*0*	*1.200*
	Onttrekkingen			
3.1.2	*Resv. Meekoppelkansen bij dijkversterking en kustontwikkeling*	*-3.090*	*-5.459*	*-8.549*
3.1.3	*Resv. Klimaatadaptie*	*-1.600*	*0*	*-1.600*
3.2.1	*Resv. Waterrecreatie*	*-1.562*	*-652*	*-2.214*
3.4.1	*Resv. OV-fonds*	*-5.530*	*0*	*-5.530*
3.4.3	*Resv. Ontwikkeling havencomplexen*	*-8.799*	*0*	*-8.799*
3.4.3	*Resv. Kaplst. Havencomplexen*	*-140*	*0*	*-140*
3.4.3	*Resv. investeringsimpuls duurzame zeehavens*	*-522*	*0*	*-522*
3.4.4	*Resv. Ruimtelijke Ontwikkeling*	*-2.842*	*0*	*-2.842*
3.5.1	*Resv. Woonbeleid*	*-1.216*	*-404*	*-1.620*
3.5.2	*Resv. Woningbouw*	*-4.315*	*2.170*	*-2.145*
	Totaal mutaties reserves	-20.232	3.287	-16.945
	Programma Resultaat	**9.749**	**8.927**	**18.676**

3.1.2 Versterkingsplannen primaire keringen beoordelen en investeren in ruimtelijke kwaliteit

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Omdat de eindafrekening van de Samenwerkingsovereenkomst (SOK) Ruimtelijke Kwaliteit Zwakke Schakels via de reserve Meekoppelkansen bij Dijkversterkingen en kustontwikkeling plaatsvindt, worden de reeds ontvangen bedragen € 926.000 vanuit de balans in de reserve gestort. En het nog te ontvangen bedrag van de stichting Landschap Noord-Holland € 9.000 wordt ook in de reserve gestort.	Baten Storting	- 935 V 935 N
RESV	<u>Reserve Meekoppelkansen bij dijkversterkingen en kustontwikkeling</u> De begrote uitgaven vanuit de reserve Meekoppelkansen bij dijksversterkinen en kustontwikkeling worden met € 5,4 mln. omhoog bijgesteld. • Voor de eindafrekening van de SOK Ruimtelijke Kwaliteit Zwakke Schakels wordt een kasraming opgenomen van € 461.000. • Voor de uitvoeringsregeling Subsidie Ambitieprogramma Ruimtelijke kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam (Uvr subsidie APRK) wordt een kasraming opgenomen van € 2 miljoen. • Voor de overeenkomst die de provincie sluit met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) om de realisatie en financiering van de meekoppelkansen zoals opgenomen in Projectplan Waterwet Markermeerdijken (PPW Markermeerdijken) mogelijk te maken wordt een kasraming opgenomen van € 4 miljoen. Hiermee komt de verwachte subsidieverlening aan het HHNK te vervallen en wordt die kasraming van € 1 miljoen uit de begroting gehaald.	Lasten Onttrekking	5.459 N -5.459 V

3.1.3 Waterrobuuste inrichting bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	-10 V

3.2.1 Waterrecreatie stimuleren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	<u>Reserve Waterrecreatie</u> Aanpassing van de kasraming van de reserve Waterrecreatie ten behoeve van diverse projecten zoals beschreven in het Uitvoeringsprogramma Waterrecreatie 2021-2025 (maart 2021).	Lasten Onttrekking	652 N - 652 V

3.2.3Schoon en voldoende grondwater bevorderen

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'H - Leges ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Baten	- 7 V

3.3.2Ruimtelijke kwaliteit borgen en stimuleren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	-20 V

3.4.2Beleid luchthavens uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'H - Leges ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Baten	27 N

3.4.3Visie Noorzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
NBN	In lijn met de consortiumovereenkomst voor de Energiehaven worden de voorbereidingskosten in rekening gebracht bij de nieuw op te zetten BV. Voor 2021 verwachten wij € 375.000 aan voorbereidingskosten te factureren aan de BV.	Baten	- 375 V

3.4.4Ruimtelijke structuur versterken

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten Baten	67 N - 67 V

3.4.5Grondbeleid uitvoeren t.b.v. provinciale doelen

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
NBN	Bij de ruiling Kruizemuntweg/Lisserbroek (waarvan we € 2,77 miljoen verwachten aan verkoopopbrengsten) is er sprake van een financiële tegenvaller van € 0,5 miljoen in het bommenonderzoek (bij de eerste begrotingswijziging 2021 was hiervoor al € 1 miljoen geraamd). Daarnaast is er nog € 150.000 nodig voor een van asbest verdacht pad. Voor het bommenonderzoek wordt een rijksbijdrage verwacht van € 1.050.000, die of in 2021 of in 2022 binnenkomt (deze bijdrage wordt geraamd bij de laatste begrotingswijziging 2021 of de eerste begrotingswijziging 2022).	Lasten	650 N

NBN	De raming voor de huuropbrengsten wordt geactualiseerd op basis van de realisatie 2020 en de prognose voor 2021.	Baten	515 N
BN	De raming voor de verkoop van grond en de afwaardering van de balanswaarde van verkochte grond voor BBL/PASO is structureel te hoog. Door de Versnelling NNN is er tevens terughoudendheid tot verkoop van deze mogelijke ruilgronden. Daarom wordt er nu bijgesteld naar een meer realistisch niveau. Tegenover de lagere opbrengsten staat ook een lagere storting in de reserve groen (1 op 1 relatie) waardoor deze bijstelling geen effect heeft op het begrotingssaldo.	Lasten Baten	- 1.025 V 2.500 N
BN	In 2021 zijn en worden er diverse percelen provinciale grond verkocht, die op de balans zijn opgenomen. Daarom worden zowel de inkomsten door verkoop als de uitgaven vanwege het afboeken van de balanswaarde budgettair neutraal bijgeraamd.	Lasten Baten	5.521 N -5.521 V
RESV	Vanuit de reserve Groen wordt € 6.697.000 overgeheveld naar de reserve waardevermindering grondaankopen Groen. Zie instellingsbesluit reserve waardevermindering grondaankopen Groen bij de Tweede Begrotingswijziging 2020 (betreft 741.276 m2 NNN-aankopen in 2020).	Storting	6.697 N

3.5.1 Afstemming en regionale programmering woningbouw

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	-25 V
RESV	<u>Reserve Woonbeleid</u> Voor de werkzaamheden voor huisvesting buitenlandse werknemers wordt een kasraming opgenomen van € 404.000. Dit is onder andere bedoeld voor communicatie en juridische werkzaamheden, projectleiding, ondersteuning en voorbereiding voor het opstellen van het Provinciaal Inpassingsplan (PIP).	Lasten Onttrekking	404 N -404 V

3.5.2 Bijdragen aan versnelling woningbouwproductie en binnenstedelijk bouwen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	<u>Reserve Woningbouw</u> Er was een kasraming opgenomen voor de subsidie op de lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling aan de gemeente Weesp. Deze subsidie wordt dit jaar niet meer verleend en daarom wordt de kasraming uit de begroting gehaald.	Lasten Onttrekking	-2.170 V 2.170 N

Programma 4 Bereikbaarheid

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
Lasten	264.425	-2.857	261.568
Baten	-10.465	4.881	-5.584
Saldo van baten en lasten	**253.960**	**2.024**	**255.984**
Stortingen			
4.1.1 Resv. Mobiliteitsbeleid	*205*	*1.300*	*1.505*
4.1.2 Resv. Uitvoeren Mobiliteitsbeleid door derden	*25.921*	*730*	*26.651*
4.2.1 Resv. Ontwikkelen provinciale infrastructuur	*19.824*	*200*	*20.024*
4.2.1 Resv. Kaplst. Wegen	*0*	*0*	*0*
4.2.1 Resv. Kaplst. OV	*0*	*0*	*0*
4.3.2 Resv. Groot onderhoud wegen	*15.018*	*3.500*	*18.518*
4.3.2 Resv. Kaplst Kunstwerken	*1.300*	*-1.300*	*0*
4.3.2 Resv. Investeringen Kunstwerken	*1.800*	*-1.800*	*0*
4.3.3 Resv. Groot onderhoud vaarwegen	*6.000*	*0*	*6.000*
4.3.3 Resv. Kaplst. Vaarwegen	*0*	*0*	*0*
4.4.2 Resv. Innovatieprojecten mobiliteit	*352*	*159*	*511*
4.4.2 Resv. Kaplst. Innovatieprojecten mobiliteit	*0*	*7.121*	*7.121*
4.5.1 Resv. OV projecten	*52.484*	*-907*	*51.577*
Onttrekkingen			
4.1.1 Resv. Mobiliteitsbeleid	*-1.353*	*-916*	*-2.269*
4.1.2 Resv. Uitvoeren Mobiliteitsbeleid door derden	*-63.337*	*-1.532*	*-64.869*
4.2.1 Resv. Kaplst. OV	*-35.500*	*6.784*	*-28.716*
4.2.1 Resv. Kaplst. Wegen	*-114.039*	*-2.098*	*-116.137*
4.2.1 Resv. Ontwikkelen provinciale infrastructuur	*-12.485*	*-23.776*	*-36.261*
4.3.2 Resv. Kaplst Kunstwerken	*-25.500*	*-3.509*	*-29.009*
4.3.2 Resv. Groot onderhoud wegen	*-25.460*	*-2.994*	*-28.454*
4.3.2 Resv. Investeringen kunstwerken	*-1.300*	*-5.002*	*-6.302*
4.3.3 Resv. Kaplst. Vaarwegen	*0*	*-1.420*	*-1.420*
4.3.3 Resv. Groot onderhoud vaarwegen	*-5.944*	*-469*	*-6.413*
4.4.2 Resv. Innovatieprojecten mobiliteit	*-8.269*	*-5.619*	*-13.888*
4.5.1 Resv. OV projecten	*-56.679*	*2.485*	*-54.194*
Totaal mutaties reserves	-226.962	-29.063	-256.025
Programma Resultaat	**26.998**	**-27.039**	**-41**

4.1.1 Mobiliteitsbeleid opstellen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	55 N
RESV	<u>Reserve Mobiliteitsbeleid</u> De uitgaven vanuit de reserve mobiliteitsbeleid worden met € ,8 mln. omhoog bijgesteld. Het betreft: · € 196.000 meer uitgaven voor mobiliteitsplan Fiets; voor studies naar de doorfietsroute regio Alkmaar, vervolgonderzoek inpasbaarheid doorfietsroute F9 Haarlem-Schiphol Oost, bijdrage naar een studie voor een brug ipv pont bij Ilpendam en de fietsbereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland. · € 300.000 meer uitgaven voor 'Risico-indicatoren verkeersveiligheid'; Met deze risico-indicatoren wordt het voor provincie en gemeenten mogelijk risicovolle locaties beter in beeld te krijgen en zodoende gerichter te kunnen aanpakken. Deze risicogestuurde werkwijze bouwt de provincie de komende jaren samen met gemeenten stap voor stap uit. · € 330.000 meer uitgaven voor Bouwen aan bereikbaarheid (Slim & Duurzaam) door uitgestelde bijdragen uit voorgaande jaren.	Lasten Onttrekking	826 N - 826 V
RESV	<u>Overheveling reserves</u> Er wordt € 1,3 mln. overgeheveld vanuit de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden naar de reserve mobiliteitsbeleid. Het betreft: · € 1,0 miljoen voor algemene fietsstudies 2021-2025; · € 300.000 voor Risico-indicatoren verkeersveiligheid. Er wordt € 90.000 overgeheveld vanuit de reserve mobiliteitsbeleid naar de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden. Het betreft budget voor het programma Verkeersveiligheid ter dekking van de uitvoeringsregeling Spaarpalen Noord-Holland 2021.	Storting Onttrekking	1.300 N - 90 V

4.1.2 Mobiliteitsbeleid uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	€ 131.000 verhoging baten programma Elektrisch vervoer (MRA). Bij de Begroting 2018 heeft de provincie voor het programma MRA-E € 1.101.000 voorgeschoten waarvan in 2020 € 422.000 zou worden terugbetaald. Het destijds niet terugbetaalde bedrag in 2020 van € 131.000 wordt nu in 2021 (alsnog) voldaan.	Baten	- 131 V
BN	• € 62.000 meer uitgaven voor het programma MRA Elektrisch vervoeren (MRA-E). Deze uitgaven worden gedekt met bijdragen derden dus worden de baten met eenzelfde bedrag verhoogd • € 292.000 meer uitgaven voor het programma Snelfietsroutes; het betreft hier uitgaven voor de gemeenten Haarlem en Velsen, onderdeel van de doorfietsroute Kennemerland. De uitgaven worden gedekt vanuit de bijdragen van derden dus worden de	Lasten Baten	838 N - 838 V

	baten met eenzelfde bedrag verhoogd. • € 484.000 aan begrote uitgaven voor het programma Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland: Zandvoort op basis van de huidige concept eindafrekening. De totale kosten van het project zullen naar verwachting lager uitvallen dan in de totale projectbegroting is opgenomen. De uitgaven worden gedekt vanuit de bijdragen van derden dus worden de baten met eenzelfde bedrag verhoogd.		
BN	Overige mutaties < € 100.000:	Lasten	-58 V
RESV	<u>Reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden</u> De geraamde uitgaven ten laste van de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden worden verhoogd met €232.000. <u>Infrastructuur € 3,0 miljoen (verlaging)</u> • € 275.000 meer uitgaven voor de Uitvoeringsregeling Kleine infrastructuur 2021: correctie van te laag ingevoerde uitgaven bij Eerste Begrotingswijziging 2021; • € 240.000 meer uitgaven voor een aanvullende subsidie voor het project Zaanbrug in verfband met verduurzaming provinciale infrastructuur (PS-besluit 17 mei 2021). • € 1,8 miljoen minder uitgaven voor Ongestoorde Logistieke Verbinding (OLV) Greenport: Truckparking. Het betreft een wijziging in het bestedingsritme. Dit project, met geraamde uitgaven in 2021 van € 2,320.000, wordt vervangen door het Investeringsplan Amsterdam Logistics Port (|ALP). Voor het ALP is voor 2021 € 500.0000 geraamd. • € 1.3 miljoen minder uitgaven voor het programma OV SAAL (Schiphol – Amsterdam – Almere – Lelystad); doordat de onderdelen “regionale fietsroutes “en “Kleine Spoorbomen” naar 2022 doorschuiven. • € 350.00 minder uitgaven voor de Uitvoeringsregeling Veilige uitwegen Noord-Holland 2021 door latere openstelling uitvoeringsregeling. <u>Fietsinfrastructuur € 531.000</u> • € 531.000 meer uitgaven voor het programma Regionale fietsnetwerken door verlate subsidieverplichtingen uit de regeling 2020. <u>Openbaar vervoer € 2,6 miljoen</u> • € 2,2 miljoen meer uitgaven voor het project integraal inpassingsplan HOV Huizen; de gemeenteraad Huizen heeft ingestemd met het voorstel voor HOV Huizen, waarmee de kans aannemelijk is geworden dat de subsidie voor het projectbudget al gaat worden aangevraagd in 2021. • € 100.000 meer uitgaven voor de Uitvoeringsregeling verbetering haltevoorzieningen; op basis van de huidige aangevraagde subsidies	Lasten Onttrekking	232 N -232 V

	• € 191.000 meer uitgaven voor het programma Bereikbaarheid Kust Zuid-Kennemerland: Zandvoort; zijnde € 91.000 Provinciale bijdrage aan de eindafrekening en € 100.000 capaciteit inzet coalitie programma Duurzaam doorpakken • € 100.000 meer uitgaven voor het project Zuidas-dok: OV-terminal; als gevolg van aanpassing index percentage. <u>Gedragsbeïnvloeding verkeersveiligheid € 90.000</u> • € 90.000 meer uitgaven voor de Uitvoeringsregeling Spaarpalen Noord-Holland 2021 onderdeel zijnde van het programma Slim, Schoon en Veilig, motie "spaarpalen voor verkeersveiligheid" (S. Doevendans, PvdA, 9 november 2020).		
	<u>Overheveling reserves</u> Er wordt € 1,3 mln. overgeheveld vanuit de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden naar de reserve mobiliteitsbeleid. Het betreft: • € 1,0 miljoen voor algemene fietsstudies 2021-2025; • € 300.000 voor Risico-indicatoren verkeersveiligheid. Er wordt € 730.000 overgeheveld naar de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden. Het betreft de volgende mutaties: • € 240.000 wordt overgeheveld vanuit de reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur ter dekking van een aanvullende subsidie Zaanbrug in kader van verduurzaming provinciale infrastructuur (PS-besluit 17 mei 2021); • € 400.000 wordt overgeheveld vanuit de reserve Openbaar Vervoer projecten, budget Knelpunten Gooi en Vechtstreek, voor dekking integraal inpassingsplan HOV Huizen. • Er wordt € 90.000 overgeheveld vanuit de reserve mobiliteitsbeleid naar de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden. Het betreft budget voor het programma Verkeersveiligheid ter dekking van de uitvoeringsregeling Spaarpalen Noord-Holland 2021	Onttrekking Storting	- 1.300 V 730 N

4.2.1 Studies voor verbetering en aanleg infrastructuur uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel E - Doorrekening vrijval kapitaallasten reserves uit de kaderbrief 2022.	Onttrekking	- 15.790 V
NBN	De kapitaallasten voor 2021 zijn opnieuw berekend en geactualiseerd op basis van de gerealiseerde investeringen en opgeleverde projecten in 2020. De kapitaallasten binnen dit operationeel doel zijn € 444.000 hoger dan eerder begroot.	Lasten	444 N
RESV	Voor kleine infrastructurele verbeteringen (Ook bekend als: kleine wegenwerken) is structureel € 200.000 begroot. Vanwege het fluctuerend karakter van de uitgaven aan kleine infrastructurele verbeteringen per jaar, en de beperkte mogelijkheden om deze te programmeren in de	Storting Onttrekking	200 N -200 V

	begroting, wordt voorgesteld deze uitgaven voortaan niet meer rechtstreeks uit de begroting maar via de reserve Ontwikkelen provinciale infrastructuur te dekken. Op deze manier kunnen schommelingen tussen de jaren via de reserve geëgaliseerd worden. In een jaar dat er minder wordt uitgegeven dan € 200.000 blijft het restant beschikbaar voor kleine infrastructurele verbeteringen in de reserve zodat deze middelen ingezet kunnen worden in een jaar dat er meer dan € 200.000 aan uitgaven is. Het maximaal te reserveren bedrag in de reserve voor kleine infrastructurele verbeteringen wordt gesteld op € 750.000. Indien er enkele jaren op rij sprake is van onderbesteding waardoor de reservering dit bedrag dreigt te overstijgen zal de storting in de reserve worden verlaagd ten gunste van de algemene middelen.		
RESV	Reserve Ontwikkeling provinciale infrastructuur € 900.000 minder uitgaven voor het programma Bereikbaarheid Den Helder. Deze middelen komen niet tot besteding omdat de recent uitgevoerde korte termijn maatregelen aan de N250 nog worden geëvalueerd op effectiviteit.	Lasten Onttrekking	- 900 V 900 N
RESV	Overheveling reserves Er wordt € 3,8 miljoen overgeheveld vanuit de reserve Ontwikkelen provinciale infrastructuur naar de reserve Groot onderhoud wegen en € 240.000 naar de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden voor de verduurzaming van provinciale infrastructuur 2021-2024 (PS-besluit: 17 mei 2021).	Onttrekking	- 4.000 V

4.2.2OV, wegen en kunstwerken verbeteren en aanleggen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Er wordt € 10.000 opgenomen voor nagekomen kosten afgesloten projecten gebaseerd op de huidige realisatie, uitstaande verplichtingen en realisatie 2020. In de begroting was 2021 was niets opgenomen als risicoreservering.	Lasten	10 N

4.3.1Opstellen beheerbeleid en programmeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'E - Doorrekening vrijval kapitaallasten reserves' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Lasten	492 N
NBN	De kapitaallasten voor 2021 zijn opnieuw berekend en geactualiseerd op basis van de gerealiseerde investeringen en opgeleverde projecten in 2020. De kapitaallasten binnen dit operationeel doel zijn € 0,2 mln. lager dan eerder begroot.	Lasten	- 692 V

4.3.2OV, wegen en kunstwerken in stand houden

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel E - Doorrekening vrijval kapitaallasten reserves uit de kaderbrief 2022.	Onttrekking	- 9.811 V
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'G - Correctie areaal gebiedscontract NH zuid ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Lasten	1.500 N
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'F - Areaaluitbreiding ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Lasten Storting	-230 V -260 V
NBN	De kapitaallasten voor 2021 zijn opnieuw berekend en geactualiseerd op basis van de gerealiseerde investeringen en opgeleverde projecten in 2020. De kapitaallasten binnen dit operationeel doel zijn € 0,6 mln. lager dan eerder begroot.	Lasten	- 602 V
NBN	De uitgaven worden met € 98.000 verhoogd. Het betreft de volgende wijzigingen: • - € 226.000 areaaluitbreiding. • + € 71.000 schades wegen • + € 253.000 vast onderhoud gebiedscontracten.	Lasten	98 N
BN	De storting in de reserve investeringen kunstwerken wordt met € 1,8 mln. verlaagd. Om conform de eerste begrotingswijziging 175 mln. vrij te spelen vanuit de kapitaallasten reserves is van een groot aantal kredieten de dekking gewijzigd van de reserves naar de reguliere begroting. Deze storting van € 1,8 mln was bedoeld ter dekking van kredieten die nu niet meer uit de reserves gedekt worden maar vanuit de reguliere kapitaallasten. De storting van deze € 1,8 mln wordt daarom gewijzigd in een storting in de algemene reserve.	Storting	- 1.800 V
BN	Zowel de inkomsten als de uitgaven voor projecten voor derden wegen worden met € 6,3 mln. verhoogd. Betreft projecten Zaanbrug, Pvd aansluiting A9 HeiloenBusbaan Wijckermolen (werk voor derden). · Overige mutaties < € 100.000	Lasten Baten	6.363 N - 6.308 V
RESV	<u>Reserve Groot onderhoud wegen</u> De uitgaven vanuit de reserve groot onderhoud wegen worden met € 2,8 mln. omhoog bijgesteld. Dit betreffen extra kosten aan levensduur verlengend onderhoud en vanwege gestegen prijzen i.v.m. de vertraging van geplande vervangingsinvesteringen Daarnaast wordt € 150.000 vanuit de reserve groot onderhoud wegen ingezet voor de transitie naar V-MaaS (Operationeel doel 4.4.1 - Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren)	Lasten Onttrekking	2.844 N - 2.994 V
RESV	<u>Overheveling reserves</u> Er wordt € 3,8 miljoen overgeheveld vanuit de reserve Ontwikkelen provinciale infrastructuur naar de reserve Groot onderhoud wegen voor de verduurzaming van provinciale infrastructuur 2021-2024 (PS-besluit: 17 mei 2021)	Storting	3.760 N

	De overheveling van de reserve Investeringen Kunstwerken naar de reserve kapitaallasten kunstwerken ad €1,3 miljoen is ongedaan gemaakt. Dit omdat het saldo van de kapitaallasten kunstwerken geheel is vrijgevallen en op dit moment ook geen activiteiten meer gepland staan in deze reserve .	Onttrekking Storting	1.300 N -1.300 V

4.3.3 Beheeractiviteiten vaarwegen uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel E - Doorrekening vrijval kapitaallasten reserves uit de kaderbrief 2022.	Onttrekking	- 1.420 V
NBN	De kapitaallasten voor 2021 zijn opnieuw berekend en geactualiseerd op basis van de gerealiseerde investeringen en opgeleverde projecten in 2020. De kapitaallasten binnen dit operationeel doel zijn € 0,5 mln. lager dan eerder begroot.	Lasten	- 480 V
NBN	De begrote uitgaven nemen toe met € 266.000. Het betreft • € 116.000 voor de gebiedscontracten vaarwegen in verband met een termijnverhoging voor de gebiedscontracten 1 en 6. Dit vanwege een uitbreiding van het contract op basis van een nulmeting • € 150.000 voor de verwachte schades vaarwegen. Dit betreft een risicoreservering op basis van voorgaande jaren waarmee nog geen rekening was gehouden in de begroting.	Lasten	266 N
BN	Zowel de verwachte inkomsten als de verwachte uitgaven voor de projecten voor derden vaarwegen nemen worden verlaagd met €12,2 mln. Betreft Vaarverbinding BVSS K20-07, dit project is minstens met een jaar vertraagd.	Lasten Baten	- 12.211 V 12.211 N
RESV	Reserve Groot onderhoud vaarwegen De verwachte uitgaven vanuit de reserve groot onderhoud vaarwegen worden met € 469.000 omhoog bijgesteld. Dit betreffen extra kosten aan levensduur verlengend onderhoud en gestegen prijzen in verband met vertraging in geplande vervangingsinvesteringen	Lasten Onttrekking	469 N -469 V

4.4.1 Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'H - Leges ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Baten	70 N
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'O - Verkeersmanagement als een dienst' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Lasten	1.400 N
NBN	De leasekosten van de dienstauto's van de weginspecteurs zijn gestegen.	Lasten	28 N
NBN	Materiële kosten gladheidsbestrijding In de winterperiode 2020-2021 is diverse malen al ons gladheidsmateriaal, voor zowel de preventieve als curatieve strooiacties ingezet. Vervolgens is uit de vlootschouw in het voorjaar van 2021 gebleken dat (groot)	Lasten	500 N

	onderhoud van diverse schuivers noodzakelijk is. Snelle degeneratie, veel storingen en (gebruikers)schade aan de machines kwamen daarbij aan het licht. Daarbij zijn we ook tot de conclusie gekomen dat in diverse gevallen de kosten van het herstel/groot onderhoud zo hoog zijn dat dit niet opweegt tegen de aanschaf van een nieuwe machine. Dergelijke kosten zullen op termijn worden meegenomen in het iMPI maar zijn momenteel niet voorzien. Om voor het nieuwe winter seizoen weer gereed te staan is het vervangen/groot onderhoud van deze machines noodzakelijk. Hiervoor is extra budget benodigd (€ 500.000 in 2021, € 500.000 in 2022)		
BN	Er wordt € 258.000 van de stelpost PMI overgeheveld naar operationeel doel '4.4.1 - Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer ter dekking van de afschrijvingslasten steunpunten	Lasten	258 N
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten Baten	-36 V 36 N
RESV	De begrote uitgaven worden met € 750.000 verhoogd ten behoeve van de transitie naar V-MaaS. Deze uitgaven worden gedekt vanuit de reserves Innovatieprojecten mobiliteit (€ 600.000) en de reserve groot onderhoud wegen (€ 150.000)	Lasten	750 N

4.4.2Innovatieprojecten mobiliteit doorvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	-39 V
RESV	Reserve innovatieprojecten mobiliteit De verwachte uitgaven vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit worden met € 2,1 mln. verlaagd. Enerzijds als gevolg van de actualisatie van het kasritme (verschuiving van € 0,8 mln.), anderzijds doordat het project zonnefietspad N201 een investering wordt (€ 1,3 mln.). Zie ook de kredietvoordracht. Daarnaast wordt € 600.000 vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit ingezet voor de transitie naar V-MaaS (Operationeel doel 4.4.1 - Netwerkmanagement en verkeerskundig beheer uitvoeren) De verwachte inkomsten vanuit bijdragen door derden worden met € 159.000 verhoogd als gevolg van actualisatie van het kasritme. Deze bijdragen worden gestort in de reserve innovatieprojecten mobiliteit.	Lasten Baten Onttrekking Storting	- 2.102 V -159 V 1.502 N 159 N
	Overheveling reserves Er wordt € 7,1 mln. overgeheveld vanuit de reserve innovatieprojecten mobiliteit naar de reserve kapitaallasten innovatieprojecten mobiliteit op basis van verwachte investeringsuitgaven. Dit betreffen de eerdergenoemde zonnefietspad N201 (1,3 mln.) en de LED-verlichting (€ 5,9 mln.).	Onttrekking Storting	-7.121 V 7.121 N

4.5.1OV concessies beheren en verlenen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'D - Indexering' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Storting	- 907 V
RESV	Reserve OV projecten De uitgaven vanuit de reserve OV projecten worden met € 2,9 mln. omlaag bijgesteld. Het betreft de volgende wijzigingen: OV-projecten € 3.2 miljoen (verlaging) · € 1.460.000 minder uitgaven voor Knelpunten Gooi en Vechtstreek; doordat het Transitieplan als gevolg van de Corona crisis OV eerst met de vervoerder dient te worden afgestemd. · € 1.030.000 minder inzet Bonus / malus middelen; vanwege Corona crisis schuiven de uitgaven door naar 2022. · € 400.000 minder uitgaven voor Marketing; Tijdens de corona periode was er geen nut tot het voeren van campagnes, schuift door naar 2022. · € 250.00 minder uitgaven voor buurtbus materieel; vanwege Corona schuift een deel van de uitgaven door naar 2022. · € 80.000 minder uitgaven voor de pilot N244 Haarlem. De pilot is vanwege corona beëindigd. OV-concessie € 335.000 (verhoging) · € 355.000 meer uitgaven voor OV-concessie; op basis van verdere doorrekening vanuit eindafrekening 2020. Baten De onttrekkingen aan de reserve projecten Openbaar vervoer worden verlaagd met € 2,9 miljoen. · € 3,3 miljoen door lagere uitgaven t.l.v. de reserve; · € 400.000 hoger door overheveling middelen t.l.v. het budget Knelpunten Gooi en Vechtstreek naar de reserve Uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden t.b.v. dekking subsidie HOV Huizen.	Lasten Onttrekking	- 2.885N 2.885V
	Overheveling reserves Vanuit de reserve OV projecten wordt € 400.000 t.l.v het budget Knelpunten Gooi en Vechtstreek overgeheveld naar de reserve uitvoeren mobiliteitsbeleid door derden ter dekking van de subsidie HOV Huizen.	Onttrekking	-400 V

Programma 5 Groen

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
Lasten	100.537	10.525	111.062
Baten	-2.760	-3.041	-5.801
Saldo van baten en lasten	**97.777**	**7.484**	**105.260**
Stortingen			
5.1.1 Resv. Groen	72.095	1.497	73.592
5.1.1 Resv. Kaplst. Groen	0	51	51
5.1.2 Resv. Groene Uitweg	107	0	107
5.1.3 Resv. Oostelijke Vechtplassen	2.058	-1.420	638
5.1.4 Resv. Laag Holland	0	252	252
5.3.2 Resv. Landschap	2.500	0	2.500
5.3.3 Resv. Cofinanciering Waddenzee	3.120	0	3.120
Onttrekkingen			
5.1.1 Resv. Groen	-39.322	-14.505	-53.827
5.1.1 Resv. Kaplst. Groen	-67	-3	-70
5.1.2 Resv. Groene Uitweg	-4.920	-1.518	-6.438
5.1.3 Resv. Oostelijke Vechtplassen	-8.853	7.013	-1.840
5.1.4 Resv. Laag Holland	-600	271	-329
5.2.1 Resv. Uittreding GNR	0	0	0
5.3.2 Resv. Landschap	-2.800	0	-2.800
5.3.3 Resv. Cofinanciering Waddenzee	-2.765	-509	-3.274
Totaal mutaties reserves	20.553	-8.871	11.682
Programma Resultaat	**118.330**	**-1.387**	**116.943**

5.1.1 Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel I - Overige technische bijstellingen uit de kaderbrief 2022.	Onttrekking	-4 V
BN	We verwachten lagere opbrengsten van de verkoop van BBL en PASO gronden (zie operationeel doel 3.4.5) dit jaar en daarmee een lagere storting in de reserve Groen.	Storting	-1.475
BN	De verwachte uitgaven en inkomsten voor de groenprojecten die we voor derden uitvoeren worden met € 392.000 omhoog bijgesteld. Overige mutaties < € 100.000	Lasten Baten	337 N -392 V

RESV	Reserve Groen Er worden voor twee projecten inkomsten van derden verwacht: Voltooiing Groene Schakel en Fietspad en herstel Wierdijk. Deze middelen worden gestort in de reserve Groen De kasraming uit de reserve Groen wordt aangepast, deze raming heeft betrekking op het concept Programma Natuur Netwerk (PNN) 2022-2026, het Masterplan Biodiversiteit, de KRW middelen en het capaciteitsbudget voor de uitvoering van deze projecten.	Baten Storting	-2.730 V 2.730 N
	Reserve Groen De kasraming uit de reserve Groen wordt aangepast, deze raming heeft betrekking op het concept Programma Natuur Netwerk (PNN) 2022-2026, het Masterplan Biodiversiteit, de KRW middelen en het capaciteitsbudget voor de uitvoering van deze projecten.	Lasten Onttrekking	7.177 N -7.177 V
	Overheveling reserves Vanuit de reserve Groen wordt € 6.697.000 overgeheveld naar de reserve waardevermindering grondaankopen Groen. Zie instellingsbesluit reserve waardevermindering grondaankopen Groen bij de Tweede Begrotingswijziging 2020 (betreft 741.276 m2 NNN-aankopen in 2020). Er wordt € 51.000 overgeheveld vanuit de reserve Groen naar de reserve kapitaallasten groen op basis van investeringsuitgaven Er wordt € 580.000 overgeheveld vanuit de reserve Groen naar de reserve Oostelijke vechtplassen mbt capaciteitskosten; dit betreft een administratieve correctie uit 2020 waarbij onterecht capaciteit budget uit de reserve OVP is gehaald maar dit had de Reserve Groen moeten dekken. Met deze overheveling wordt dat hersteld. Er wordt € 242.000 overgeheveld vanuit de reserve Groene uitweg naar de reserve Groen ter dekking van een deel van PNH05 Verbinden en Ontsnipperen.	Storting Onttrekking	293 N -7.328 V

5.1.2Programma Groene Uitweg uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Reserve Groene uitweg De uitgaven vanuit de reserve Groene uitweg worden met € 1,9 mln. doorgeschoven naar volgende jaren als gevolg van herprogrammering van het programma Groene Uitweg zoals besloten door de stuurgroep Gooi- en Vechtstreek.	Lasten Onttrekking	-1.874 V 1.874 N
RESV	Overheveling reserves Er wordt € 242.000 overgeheveld vanuit de reserve Groene uitweg naar de reserve Groen ter dekking van een deel van PNH05 Verbinden en Ontsnipperen. Er wordt € 3,15 mln. overheveld vanuit de reserve Groene uitweg naar de reserve SvA/NHW werelderfgoed. voor de onderwerpen: Gemeente Weesp Schansen Weesp Gemeente Gooise Meren Verder met de Vesting Muiden Regio Gooi en Vechtstreek Nieuwe Hollandse Waterlinie, latere werken	Onttrekking	-3.392 V

5.1.3Programma Oostelijke Vechtplassen uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
RESV	Reserve Oostelijke Vechtplassen (OVP) Bijdrage van derden ten behoeve van het baggerproject OVP voorlopig weer op € 0 ramen in de reserve OVP totdat er meer duidelijkheid bestaat over de werkelijke ontvangsten. De kasraming uit de reserve OVP (Oostelijke Vechtplassen) wordt aangepast op basis van het concept Programma Natuurontwikkeling (PNO) 2022-2026.	Lasten Baten Onttrekking Storting	- 7.013 V 2.000 N 7.013 N -2.000 V
RESV	Overheveling reserves Capaciteit OVP vanuit resv. Groen overhevelen naar reserve OVP mbt kosten 2020; dit betreft een administratieve correctie uit 2020 waarbij onterecht capaciteit budget uit de reserve OVP is gehaald maar dit had de Reserve Groen moeten dekken. Met deze overheveling wordt dat hersteld.	Storting	580 N

5.1.4Gebiedsprogramma Laag Holland uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Deze baten en lasten hebben betrekking op een raming voor de SPUK middelen voor Vitaal Platteland. De middelen worden ingezet voor de Gebiedsgerichte aanpak Vitaal Platteland Laag Holland, o.a. in het kader van biodiversiteit, bodemdaling en de groeiende behoefte aan recreatiemogelijkheden in Laag Holland.	Lasten Baten	1.654 N -1.654 V
BN	De deelnemers aan het inmiddels opgeheven gebiedscommissie Laag Holland hebben aangegeven dat het nog beschikbare bedrag dat bij PNH staat uitgefaseerd kan worden, hiervoor voegen wij het toe aan de reserve Laag Holland.	Baten Storting	-252 V 252 N
RESV	Reserve Laag Holland De kasraming van de reserve Laag Holland wordt aangepast. De middelen zijn bedoeld voor de Gebiedsgerichte aanpak Vitaal Platteland Laag Holland, o.a. in het kader van biodiversiteit, bodemdaling en de groeiende behoefte aan recreatiemogelijkheden in Laag Holland.	Lasten Onttrekking	-271 V 271 N

5.2.2Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	99 N

5.2.3 Uitvoering geven aan de wet natuurbescherming

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'H - Leges ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Baten	125 N
NBN	Als gevolg van de door het IPO vastgestelde Voorjaarsnota 2021 wordt de bijdrage van Noord-Holland aan het IPO voor de onderdelen Interne organisatie en Faunazaken hoger.	Lasten	72 N

5.3.1 Aanpak Groen Kapitaal uitvoeren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	25 N

5.3.2 Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Deze baten en lasten hebben betrekking op een raming voor de SPUK middelen voor Impuls Veenweiden.	Lasten Baten	138 N -138 V

5.3.3 Balans ecologie en economie Waddengebied

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Decentralisatie uitkering Waddengebied uit de meicirculaire van het provinciefonds: Voorheen maakte het Rijk de bijdrage voor het Waddenfonds in zijn geheel aan Friesland over. Nu ontvangt iedere provincie zijn eigen deel, en maken wij het daarna over naar Friesland. Het gaat om een bedrag van € 9,6 miljoen. Dit is neutraal met de ontvangst in het provinciefonds.	Lasten	9.626 N
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	45 N
RESV	Reserve Cofinanciering Waddenzee De kasraming van de reserve Cofinanciering Waddenzee wordt aangepast. De middelen zijn bedoeld voor projecten in het kader van de Uitvoeringsregeling Cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland, het Investeringskader Waddengebied en daarmee samenhangende proceskosten.	Lasten Onttrekking	509 N -509 V

Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
Lasten	45.242	5.540	50.782
Baten	-3.223	-4.754	-7.977
Saldo van baten en lasten	**42.019**	**786**	**42.805**
Stortingen			
6.4.1 Resv. Monumenten	*5.751*	*0*	*5.751*
6.4.2 Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	*0*	*3.150*	*3.150*
6.5.1 Resv. Herstructurering bedrijfsterreinen	*2.500*	*0*	*2.500*
6.5.2 Resv. MKB	*3.750*	*0*	*3.750*
6.5.4 Resv. Duurzame landbouw	*0*	*0*	*0*
6.5.5 Resv. Europese projecten landbouwsubsidies	*5.000*	*0*	*5.000*
Onttrekkingen			
6.4.1 Resv. Monumenten	*-6.652*	*0*	*-6.652*
6.4.2 Resv. SvA/NHW Werelderfgoed	*-1.612*	*513*	*-1.099*
6.5.1 Resv. Herstructurering bedrijfsterreinen	*-6.004*	*-65*	*-6.069*
6.5.2 Resv. MKB	*-4.807*	*-540*	*-5.347*
6.5.4 Resv. Duurzame landbouw	*0*	*0*	*0*
6.5.5 Resv. Europese projecten landbouwsubsidies	*-1.031*	*-164*	*-1.195*
Totaal mutaties reserves	-3.105	2.895	-210
Programma Resultaat	**38.914**	**3.681**	**42.595**

6.1.1 Verbeteren van sportvoorzieningen en van de leefbaarheid in kleine kernen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Kasraming van het incidentele budget voor sport (bestemd voor de gehele coalitieperiode) wordt gecorrigeerd.	Lasten	25 N

6.2.1 Bovenlokale culturele samenwerking ondersteunen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Het Ministerie van Binnenlandse zaken heeft € 392.262 euro beschikbaar gesteld aan de provincie Noord-Holland om provincies te compenseren van voor de extra kosten die ze gemaakt hebben, in de periode tot 1 juni 2020, om de provinciaal gesubsidieerde culturele instellingen te ondersteunen bij het dragen van de gevolgen van de coronacrisis.	Lasten Baten	392 N -392 V

6.3.1 Cultuurhistorische waarden landschap versterken

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	-10 V

6.3.3 Investeren in behoud van archeologisch erfgoed

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
NBN	Naar aanleiding van besluit om Huis van Hilde op te nemen in PNH komen begrote huur opbrengsten te vervallen ad 30.000 per jaar.	Baten	30 N
NBN	Van de 1,2 miljoen die is toegewezen in coalitie akkoord, is 1 miljoen toegewezen aan Kaap Skil. Als gevolg van vertragingen in realisatie wordt 300.000 overgeheveld van 2021 naar 2022.	Lasten	-300 V

6.4.2 UNESCO Stelling van Amsterdam behouden en herbestemmen

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
NBN	Voor Stichting Forteiland Pampus is een bijdrage ontvangen in de decembercirculaire 2020, bijdrage Erfgoed Deal van € 560.000. Dit bedrag is bij de resultaatbestemming over 2020 geoormerkt in de algemene reserve gestort en wordt met deze mutatie toegevoegd aan de begroting voor 2021 onder operationeel doel 6.4.2.	Lasten	560 N
RESV	Reserve Stelling van Amsterdam/Nieuwe Hollandse Waterlinie (SvA/NHW) Werelderfgoed De subsidie verlening aan Fort Resort Beemster gaat dit jaar niet door, daarom wordt de kasraming van € 600.000 afgeraamd. Voor de subsidie aan de Stichting Liniebreed Ondermenen is een kasraming van € 87.000 opgenomen. Vanuit het programma Groene Uitweg wordt € 3,15 miljoen gestort in de reserve voor de onderwerpen: Gemeente Weesp — Schansen Weesp Gemeente Gooise Meren — Verder met de Vesting Muiden Regio Gooi en Vechtstreek — Nieuwe Hollandse Waterlinie, latere werken	Lasten Onttrekking Storting	- 513 V 513 N 3.150 N

6.5.1 Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'I - Overige technische bijstellingen' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Lasten Baten	-40 V 121 N
BN	Overige mutaties < € 100.000	Lasten	- 5 V

RESV	Reserve herstructurering bedrijventerreinen (HIRB) De uitgaven vanuit de reserve HIRB worden met € 65.000 verhoogd ten behoeve van "Wonen en Winkels".	Lasten Onttrekking	65 N -65 V

6.5.2Een innovatief klimaat bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor de MIT regelingen wordt € 4,5 mln. bijgedragen door EZK middels een zogenaamde SPUK regeling. De lasten gekoppeld aan deze SPUK MIT regelingen zijn 4.466.200 euro.	Lasten Baten	4.463 N - 4.463 V
RESV	Reserve MKB De geraamde uitgaven ten laste van de reserve MKB worden met € 540.000 verhoogd. Het betreffen de volgende wijzigingen: • Meer uitgaven European digital innovation hub ad 150.000 euro • Overeengekomen additionele uitvoeringskosten tbv MIT regelingen ad 455.600 euro • Meer uitgaven Globelisers ad 15.000 euro • Minder uitgaven Versnellingsprogramma's GO NH ad 56.000 • Minder uitgaven Innovatiefestival ad 25.000	lasten Onttrekking	540 N -540 V

6.5.3Een veerkrachtige arbeidsmarkt bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	Voor TerraTechnica/Inholland (LBUR) wordt 150.000 euro verschoven van 2022 naar 2021.	Lasten	150 N

6.5.4Een duurzame agrosector behouden en versterken

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor het programma Jong Leren Eten is 50.000 euro ontvangen van de Rijksdienst voor ondernemend Nederland. De lasten voor het programma Jong Leren Eten worden verhoogd met € 50.000 euro.	Lasten Baten	50 N -50 V

6.5.5Europese landbouwprojecten co-financieren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
RESV	Reserve Europese projecten landbouwsubsidies De uitgaven vanuit de reserve Europese projecten landbouwsubsidies worden met € 163.000 omhoog bijgesteld voor de openstelling Jonge landbouwers ad € 112.500 en de openstelling Uitvoering van Leader projecten ad € 51.000.	Lasten Onttrekking	163 N -163 V

Programma 7 Financiën en bedrijfsvoering

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

	Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
Lasten	78.699	1.460	80.159
Baten	-438.382	-16.669	-455.051
Saldo van baten en lasten	**-359.683**	**-15.209**	**-374.892**
Stortingen			
7.1.8 Algemene Reserve	*30.039*	*28.697*	*58.736*
7.2.1 Resv. Bedrijfsvoering	*1.420*	*133*	*1.553*
7.2.4 Resv. huisvesting	*0*	*0*	*0*
Onttrekkingen			
7.1.8 Algemene Reserve	-31.958	-560	-32.518
7.2.1 Resv. Bedrijfsvoering	-1.170	-1.210	-2.380
7.2.4 Resv. huisvesting	-782	0	-782
7.2.5 Resv. GO-gelden	-500	0	-500
Totaal mutaties reserves	-2.951	27.060	24.109
Programma Resultaat	-362.634	11.851	-350.783

7.1.1 Lokale heffingen innen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'C -Opcenten Motorrijtuigenbelasting ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Baten	-7.043 V

7.1.2 Algemene uitkering provinciefonds beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'B - Provinciefonds ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Baten	6.406 N
NBN	Provinciefonds: De algemene uitkering van het provinciefonds wordt in 2021 met €2.958.000 opgehoogd. De verklaring hiervoor zijn hogere eindafrekeningen over 2020 ad € 1,5 miljoen en mutaties in verdeelmaatstaven ad € 1,4 miljoen.	Baten	-2.958 V
BN	Decentralisatie uitkering Waddengebied uit de meicirculaire van het provinciefonds. Voorheen maakte het Rijk de bijdrage voor het Waddenfonds in zijn geheel aan Friesland over. Nu ontvangt iedere provincie zijn eigen deel, en maken wij het daarna over naar Friesland. Het gaat om een bedrag van €9,6 miljoen. Dit is neutraal met de verhoogde	Baten	-9.626 V

	uitgaven in het programma Groen (OD 5.3.3.)		

7.1.3Dividend beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'I - Overige technische bijstellingen ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Baten	- 15 V
NBN	• Bij Alliander was sprake van een omzetstijging in 2020, samenhangend met hogere gereguleerde omzet elektriciteit en gas. Dit komt door de groei van het aantal aansluitingen voor elektriciteit en hogere gereguleerde transport- en aansluittarieven voor gas en elektriciteit. Dit zorgt voor een hoger dividend van €3.591.000. • De dividendberekening van PWN is statutair vastgesteld: de provincie ontvangt over haar aandelenkapitaal 9% bovenop het gewogen gemiddelde rendement op de in 2020 uitgegeven langlopende staatsleningen, met een maximumdividend van 15%. Dit leidt per saldo over 2020 tot een dividenduitkering van: €602.620,-. Het dividend is lager dan was begroot. Dat wordt nu met €27.000 gecorrigeerd.	Baten	- 3.564 V

7.1.4Financieringsfunctie beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
NBN	De rentebaten nemen met €69.000 toe. Dit wordt vooral veroorzaakt door een nieuwe lening aan SADC van €1.250.000. De rentelasten die hiermee gepaard gaan bedragen €56.000. Het restantverschil wordt verklaard door hogere rentelasten van Zeehaven IJmuiden (als gevolg van verlengen looptijd kening) en Pallas.	Baten	-69 V

7.1.7Stelposten beheren

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'D - Indexering ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Lasten	475 N
BN	Ten laste van de stelpost indexering zijn de budgetten voor de volgende uitgaven opgehoogd: • Omgevingsdienst NHN (€ 39.000) • De recreatieschappen (€ 99.000) • Fractievergoedingen (€ 10.000)	Lasten	-148 V

7.1.8 Algemene reserve beheren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
KB 2022	Betreft de verwerking van regel E - Doorrekening vrijval kapitaallasten reserves uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Storting	26.897 N
BN	Voor Stichting Forteiland Pampus is een bijdrage ontvangen in de decembercirculaire 2020, bijdrage Erfgoed Deal van € 560.000. Dit is in de algemene gestort via resultaatbestemming en wordt met deze mutatie gezet bij het OD 6.4.2. De subsidie wordt dit jaar verleend en staat op de lijst subsidie buiten uitvoeringsregeling.	Onttrekking	- 560 V
BN	Om conform de eerste begrotingswijziging € 175 mln. vrij te spelen vanuit de kapitaallasten reserves is van een groot aantal kredieten de dekking gewijzigd van de reserves naar de reguliere begroting. Een begrote storting van € 1,8 mln in de reserve investeringen kunstwerken was bedoeld ter dekking van kredieten die nu niet meer uit de betreffende reserve gedekt worden maar vanuit de reguliere kapitaallasten. De storting van deze € 1,8 mln wordt daarom gewijzigd in een storting in de algemene reserve. Zie ook operationeel doel 4.3.2 - OV, wegen en kunstwerken in stand houden	Storting	1.800 N

7.2.1 Overhead beheren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
NBN	Als gevolg van de vaststelling van de Voorjaarsnota 2021 van het IPO wordt de bijdrage van Noord-Holland in de kosten van de Gemeenschappelijke Beheersorganisatie verhoogd.	Lasten	208 N
BN	Per 1 januari 2021 is ervoor gekozen om eigen risico drager te worden voor de WIA. Daarmee wordt de premie voor het herverzekeren van dit risico uitgespaard. De uitgespaarde premie wordt gestort in de reserve bedrijfsvoering om toekomstige lasten van WIA-uitkeringen te kunnen betalen.	Lasten Storting	- 133 V 133 N
BN	In het kader van het traineeship smart& green worden extra formatieplaatsen gecreëerd. De kosten worden gedekt uit "Beter Benutten Vervolg'.	Lasten	39 N
RESV	Reserve Bedrijfsvoering In het kader van het thuiswerken worden aan de medewerkers hulpmiddelen beschikbaar gesteld. De kosten (€ 1,2 mln.) worden gedekt door een onttrekking uit de reserve bedrijfsvoering. De raming van de voortgang van de projecten uit het I-portfolio is licht bijgesteld, waardoor verwacht wordt dat in 2021 € 40.000 minder wordt uitgegeven. Daardoor wordt ook minder onttrokken aan de reserve bedrijfsvoering.	Lasten Onttrekking	1.210 N -1.210 V

7.2.2Bedrijfsvoering realiseren

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
KB 2022	Betreft de verwerking van regel 'H - Leges ' uit de kaderbrief 2022 in de begroting 2021	Baten	1 N
BN	Provincie-medewerkers worden soms extern gedetacheerd. Hiervoor worden vergoedingen ontvangen. Deze vergoedingen worden gebruikt om de kosten te dekken van vervangend personeel.	Lasten Baten	700 N -700V
BN	De Koepelovereenkomst met de provincie Flevoland voor de uitvoering van ex-DLG-taken is per eind 2020 beëindigd. De capaciteit die hiervoor binnen de provincie Noord-Hollands was geraamd is inmiddels afgebouwd.	Lasten Baten	-899 V 899 N

7.2.3Vennootschapsbelasting

	Financiële ontwikkeling		Bedrag (x € 1.000)
NBN	De verwachte vennootschapsbelasting wordt met €8.000 naar boven bijgesteld als gevolg van een iets hogere verwachte winst van Polanenpark.	Lasten	8 N

Programma 8 Economisch herstel en duurzaamheid

Mutaties budgettabel (x 1.000 euro)

		Begroot 2021 voor tweede wijziging	Tweede begrotings-wijziging	Begroot 2021 na tweede wijziging
	Lasten	14.100	329	14.429
	Baten	0	-329	-329
	Saldo van baten en lasten	**14.100**	**0**	**14.100**
	Stortingen			
8.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid	100.000	0	100.000
	Onttrekkingen			
8.1.1	Resv. Economisch herstel en duurzaamheid.	-14.100	0	-14.100
	Totaal mutaties reserves	85.900	0	85.900
	Programma Resultaat	**100.000**	**0**	**100.000**

8.1.1 Economisch herstel en duurzaamheid bevorderen

	Financiële ontwikkeling		**Bedrag (x € 1.000)**
BN	Voor het ontzorgingsprogramma RVO wordt een Rijksbijdrage ontvangen. Dit jaar zullen we daar € 350.000 van uitgeven, dat is nu opgenomen in de begroting.	Lasten Baten	329 N - 329 V

4 Lijst subsidies buiten uitvoeringsregeling

Programma 1 Openbaar bestuur

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
1.1.3	Amsterdam Smart City	€ 200.000	
1.3.3	RIEC Noord-Holland, Opvolging quickscans gemeentelijke weerbaarheid	€ 37.000	Nieuw
1.3.3	Gemeente Amstelveen en gemeente Diemen, TNO spookbewoningstool	€ 51.500	Nieuw
1.3.3	Stichting meld misdaad anoniem, Opvolging aansluiting gemeenten door middel van publiekscampagnes	€ 100.000	Nieuw

Programma 2 Klimaat en Milieu

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
2.1.5	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	€ 75.938	
~~2.2.1~~	~~Engie BV Garantieregeling (proef)boring geothermie Haarlem Schalkwijk~~	~~€ 7.500.000~~	Verwijderd
2.2.1	OCAP BV/CO2 vervloeier en lokaal distributienetwerk voor glastuinbouwgebieden Alton en Het Grootslag	€ 3.000.000	
2.2.1	Investa, pilotproject Poshydon	€ 327.000	
2.2.1	TNO, Warming Up	€ 50.000	
2.2.1	Gemeente Alkmaar, onderzoek geluidsschermen	€ 15.000	
2.2.1	Regio Gooi en Vechtstreek, , pilot regionale aanpak energieopwekking bij bedrijven	€ 40.000	
2.2.1	SADC, virtueel energiesysteem	€ 204.750	Nieuw
2.2.1	WUR, Onderzoek biodiversiteit bij zonneparken Ecocertified	€ 72.500	Nieuw
2.2.1	Gemeente Beverwijk, uitvoeren van enkele grootschalige projecten in de energie-infrastructuur	€ 60.000	Nieuw
2.2.1	Waterschap Amstel, Gooi en Vecht, Ecologische effecten van thermische energie uit	€ 150.000	Nieuw
2.2.2	C-creators, uitvoeren activiteiten voor circulaire economie	€ 70.000	
2.2.3	Duurzaam Bouwloket, Versnelling renovatieopgave door klantreisoptimalisatie en benutting slimme meterdata	€ 450.000	

Programma 3 Ruimte en Water

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
~~3.1.2~~	~~Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, aanleg wandel en fietspaden i.k.v. dijkplaatsen en het nemen van inrichtingsmaatregelen voor natuur voor de dijkversterking van Hoorn-Amsterdam~~	~~€ 12.000.000~~	Verwijderd
3.1.2	Natuurmonumenten, natuurprojecten Polder IJdoorn	€1.500.000	Nieuw
3.1.3	HHNK, regiomanager Zoet zout knooppunt	€ 40.000	

3.1.3	WUR, Laag Nederland, Klimaatbestendig en waterrobuust ingericht landelijk gebied van Laag Nederland in 2050 waar land – en tuinbouw kunnen omgaan met klimaatveranderingen zonder onomkeerbare schade natuur.	€100.000	Nieuw
3.2.1	Stichting Veerdiensten op de Vecht, Verduurzamen 'De Fietsboot' Loosdrecht	€ 40.000	
3.2.1	Gemeente Hoorn, Maaien waterplanten IJmeer-Markermeer	€ 72.600	
3.2.1	Coöperatie Gastvrije Randmeren, Onderzoek en voorbereiding tegen waterplantenoverlast in Gooi- en/of Eemmeer	€ 30.000	
3.2.2.	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Maatregelen bodem en water	€400.000	
3.2.3	Deltares, zoutkarteringsonderzoek Freshem	€ 300.000	
3.2.3	PWN - Grondwaterbeheer en drinkwatervoorziening	€ 322.000	
3.4.1	Gemeente Zaanstad, Knooppunt Kogerveld fase 2	€ 2.500.000	
3.4.1	Zaandijk Zaanse Schans, bijdrage aan de doelstelling OV-knooppunten	€ 5.000.000	
3.4.1	Gemeente Hoorn, Poort van Hoorn	€5.500.000	
3.4.1	Gemeente Hilversum, Knooppunt Hilversum	€ 5.000.000	Nieuw
3.4.2	Stichting Ondersteuning Omgevingsraad Schiphol (SOORS)	€ 112.500	
3.4.4	GEM Bloemendalerpolder CV; Bloemendalerpolder Kwaliteitsimpuls – Faunapassage	€ 2.500.000	
3.5.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland, Toekomstplan voor dorp en dorpshuis	€ 31.000	
3.5.2	Gemeente Zaanstad, Knooppunt Kogerveld	€ 2.775.000	
~~3.5.2~~	~~Gemeente Weesp, Bloemendalerpolder~~	~~€ 2.170.000~~	Verwijderd
3.5.2	Gemeente Amsterdam, flexibele schil MRA	~~€ 5.500.000~~ € 7.450.000	Gewijzigd
3.5.2	Gemeente Haarlem/ Gebiedsontwikkeling Koepelterrein Versnelling binnenstedelijk bouwen	€ 1.000.000	
3.5.2	Amsterdam School of Real Estate, opleiding Integrale gebiedsontwikkeling	€ 99.000	Nieuw
3.5.3	Gemeente Hoorn, stadstrand Hoorn	€ 500.000	Nieuw

Programma 4 Bereikbaarheid

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
4.1.2	Gemeente Amsterdam: Zuid-as DOK	€ 29.015.000	
4.1.2	Pro rail: Bereikbaarheid kust Zuid Kennemerland per spoor	€ 1.450.000	
4.1.2	Gemeente Huizen: Integraal inpassingsplan HOV Huizen.	€ 2.200.000	
4.5.1	Regionaal Overlegorgaan Consumentenbelangen Openbaar Vervoer :Bijdrage 2021	€ 50.000	

4.1.2	Vervoers Regio Amsterdam: HOV Amstelveen-Uithoorn	€ 1.893.681	
4.1.2	Gemeente Haarlem:Doorfiets route Kennemerland	€ 452.250	
4.1.2	Gemeente Velsen:Doorfiets route Kennemerland	€ 209.634	
4.1.2	Gemeente Haarlemmermeer:Fiets Filevrij realisatie F200 Amsterdam-Haarlem	€ 1.305.300	
4.1.2	Gemeente Haarlem:Fiets Filevrij realisatie F200 Amsterdam-Haarlem	€ 159.441	
4.1.2	Gemeente Velsen: Velsertraverse fietsonderdoorgang	€ 1.300.000	
4.1.2	Gemeente Hilversum:Inpassingsgelden OV SAAL	€ 3.750.000	
4.1.2	Gemeente Gooise Meren: Inpassingsgelden OV SAAL	~~€ 2.935.000~~ € 2.875.000	Gewijzigd
4.1.2	Vervoersregio Amsterdam: N516 AVANT fietsinfra	€ 4.500.000	Nieuw
4.1.2	Stichting CROW:Bijdrage kennis platform verkeer en vervoer	€ 185.000	
4.1.2	Koningin Arthur: Netwerk en kennisplatform vrijwilligersvervoer Noord-Holland	~~€ 155.951~~	vervalt
4.1.2	Gemeente Heiloo: Nieuwe aansluiting A9	€ 2.075.000	
4.1.2	Gemeente Wormerland: Vervanging Zaanbrug	€ 5.781.375	
4.1.2	Gemeente Zaanstad: Vervanging Zaanbrug	€ 5.781.375	
4.1.2	Gemeente Landsmeer: Pont Ilpendam	€ 100.000	Gewijzigd
4.1.2	Stichting Breikers: Werkgeversbenadering Noord-Holland noord	€ 500.000	Nieuw
4.1.2	Gemeente Zaanstad: Zaanbrug duurzaamheidsmaatregelen	€ 240.000	Nieuw
4.3.3	Gemeente Den Helder: Aanpassingen Boerenverdrietsluis	€ 13.000.000	Nieuw

Programma 5 Groen

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
5.1.1	Stichting Bovenlanden Aalsmeer; Groene As fase 3 en 4, aankoopvergoeding	€ 607.000	
5.1.1	Stichting Bovenlanden Aalsmeer; Groene As fase 3 en 4, inrichtingskosten	€ 1.491.7000	
5.1.1	Hoogheemraadschap van Rijnland; Baggeren Amstelveense Poel	€ 700.000	
5.1.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Uitgeester- en Heemskerkerbroek	€ 700.000	
5.1.1	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier, Maatregelen bodem en water	€ 400.000	
5.1.1	Recreatieschap Twiske–Waterland; N2000 Herstelmaatregelen rietgraslanden	€ 330.000	Nieuw
5.1.1	Waternet (Amsterdamse Waterleidingduinen); Exotenbestrijding, opschonen kwelsloot en onderhoud poelen in de Amsterdamse Waterleidingduinen.	€ 130.000	Nieuw
5.1.1	AGV / Waternet; Defosfatering van fosfaatrijk inlaatwater en het afkoppelen agrarische gebieden t.b.v. waterkwaliteit in de Oostelijke Vechtplassen.	€ 1.900.000	Nieuw
5.1.1	PWN; Aanleg stuifkuilen in het Noordhollands Duinreservaat	€ 580.000	Nieuw

	(NHD) en exotenbestrijding Zuid Kennemerland en NHD.		
5.1.2	Groengebied Amstelland; Groene Uitweg Gaasperplas Centraal (GV66)	€ 450.000	
5.1.2	Gemeente Schagen; Boskerpark realisatie NNN Inrichting (NHN16)	€ 247.000	
5.1.2	Landschap Noord-Holland; NNN inrichting Zandpolder (NHN17)	~~€ 700.000~~ € 350.000	Gewijzigd
5.1.2	Staatsbosbeheer; Duurzaam beheer Diemerbos (GV64, aanvulling)	€ 17.925	
5.1.2	Staatsbosbeheer NNN Inrichting Polder Lichtewater	€ 200.000	Nieuw
5.1.2	Provincie Utrecht; Fietsbrug Nigtevecht	€ 320.460	Nieuw
5.1.2	Agrarische natuur- en landschapsvereniging Vechtvallei; Gebiedscoördinatie	€ 36.000	Nieuw
5.1.2	Regio Gooi en Vechtstreek; Fietsroutenetwerk Gooi en Vecht	€ 84.000	Nieuw
5.1.2	Regio Gooi en Vechtstreek; Ecologische verbindingen Diemerscheg	€ 70.000	Nieuw
5.1.2	Staatsbosbeheer; Klimaatbos Diemerscheg fase 1	€ 50.000	Nieuw
5.1.2	Rijksmuseum Muiderslot; Buitenruimte Muiderslot fase 1	€ 205.000	Nieuw
5.1.4	Gemeente Amsterdam; Vitaal Platteland Burkmeer	€ 500.000 ~~€ 150.000~~	Gewijzigd
5.1.4	Landschap Noord-Holland; Vitaal Platteland Ilperveld	~~€ 1.100.000~~ ~~€ 200.000~~ € 272.500	Gewijzigd
~~5.1.4~~	~~Recreatie Noord-Holland; Vitaal Platteland Alkmaarder- en Uitgeestermeer~~	~~€ 1.250.000~~	Vervalt
~~5.1.4~~	~~Recreatie Noord-Holland; Vitaal Platteland Recreatief grid~~	~~€ 200.000~~	Vervalt
5.1.4	Staatsbosbeheer; Vitaal Platteland Waterland-Oost	~~€ 4.200.000~~ € 500.000	Gewijzigd
5.1.4	Water, Land en Dijken; Vitaal Platteland Landelijk Noord	€ 784.764 ~~€ 300.000~~	Gewijzigd
5.1.4	Natuurmonumenten; Vitaal Platteland Wormer- en Jisperveld	~~€ 1.865.000~~ € 160.000	Gewijzigd
5.1.4	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Vitaal Platteland Waterkennis	€ 250.000	
~~5.1.4~~	~~Regio Gooi en Vecht; Recreatiemakelaar Gooi- en Vechtstreek~~	~~€ 20.000~~	Vervalt
5.2.1	Goois natuurreservaat	€ 861.120	Nieuw
5.2.1	Natuurmonumenten; Life Monitoring	€ 5.000	Nieuw
5.2.1	Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid, professionalisering werkprocessen	€ 25.000	Nieuw
5.2.1	Gebiedscoöperatie Noord-Holland Zuid, Akkerrandenbeheer Het Gooi	€ 10.000	Nieuw
5.2.2	Stichting Fietsplatform: Landelijke Icoonroute ‘Waterlinieroute’	€ 64.000	Nieuw
5.2.2	Nationaal Park Zuid-Kennemerland	~~€ 121.789~~ € 157.789	Gewijzigd
5.2.2	Nationaal Park Duinen van Texel	~~€ 170.000~~ € 166.530	Gewijzigd

5.2.2	Gemeente Haarlemmermeer: Invoering duurzaam watersysteem en aanleg ondiepe plas PARK21	€ 5.697.359	
5.2.2	Gemeente Haarlemmermeer; Groen-recreatieve projecten	€ 2.070.000	
~~5.2.2~~	~~Stichting Wandelnet; coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken wandelen 2020-2023~~	~~€ 160.000~~	Vervalt
~~5.2.2~~	~~Stichting Landelijk Fietsplatform; coördinatie en systeembeheer van de landelijke routenetwerken fietsen 2020-2023~~	~~€ 100.000~~	Vervalt
5.2.4	Faunabeheereenheid	~~€ 960.000~~ € 1.110.000	Gewijzigd
5.3.2	Landschap Noord-Holland; Uitvoering Programma 'Betrekken bij Groen'	€ 708.000	
~~5.3.2~~	~~Vereniging Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer Water, Land & Dijken; Boerderij-educatie Laag Holland~~	~~€ 80.000~~	Vervalt
~~5.3.2~~	~~Bureau Promotie Laag Holland~~	~~€ 80.000~~	Vervalt
~~5.3.2~~	~~Vogelbescherming Nederland; Interreg project BIO BUILD~~	~~€ 80.000~~	Vervalt
5.3.2	Agrarisch Collectief Noord-Holland-Zuid; PVA gebiedsproces, greppelinfiltratie en verkleiing	€ 220.000	Nieuw
5.3.2	Gemeente Schagen, Landschapsversterking rond Schagen	€ 1.200.000	Nieuw
5.3.2	Gemeente Castricum, Beleving Oer-IJ, brugleuning	€ 20.000	Nieuw
5.3.2	Recreatie Noord-Holland, Beleving Oer-IJ, E-bikeroute	€ 70.000	Nieuw
5.3.3	Stichting Erfgoed & Publiek: Terpen en Wierdenland	€ 200.000	
5.3.3	Stichting Waddengroep; Waddengastronomie	~~€ 300.000~~ € 210.810	Gewijzigd
~~5.3.3~~	~~Stichting Sense of place; Project Sense of place~~	~~€ 350.000~~	Vervalt
5.3.3	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Noordkop	~~€ 1.000.000~~ € 19.260	Gewijzigd
5.3.3	Stichting Feel The Night; Project Dark Sky Wadden	€ 350.000	Nieuw
5.3.3	Stichting Landschapstriënnale 2023: Project Dynamische waddenkust	€ 70.000	Nieuw
~~5.3.3~~	~~Landschapsbeheer Groningen; Terpen- en Wierdenland~~	~~€ 350.000~~	Vervalt
~~5.3.3~~	~~Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier; Koepelkosten Ruim baan voor vissen~~	~~€ 413.000~~	Vervalt
~~5.3.3~~	~~FME; Green Shipping Noord-Holland, fase 1~~	~~€ 559.372~~	Vervalt
~~5.3.3~~	~~Vogelbescherming Nederland; Wij- en Wadvogels~~	~~€ 400.033~~	Vervalt

Programma 6 Economie, Cultuur en Welzijn

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
6.1.1	Vereniging Dorpswerk Noord-Holland	€ 60.000	
6.1.1	NOC*NSF / challenges sport	€ 150.000	Nieuw
6.2.1	Plein C	€ 750.000	
6.2.1	Probiblio	€3.464.240	
6.2.1	St Plein C / schade door NH gesubsidieerde inst.	€ 51.591	Nieuw
6.2.1	St NMF/Steunpunt M&A/schade door NH gesubsidieerde inst	€ 9.606	Nieuw

6.2.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A/schade door NH gesubsidieerde inst.	€ 15.910	Nieuw
6.3.1	Stichting NMF/Steunpunt M&A	€ 180.864	
6.3.1	Mooi Noord-Holland/Steunpunt M&A	€ 279.136	
6.3.2	Molenfederatie	€ 15.000	
6.3.2	Noord-Holland Archief	~~€ 122.000~~ € 124.000	Gewijzigd
6.3.3	Museum Kaap Skil	~~€ 660.000~~ € 100.000	Gewijzigd
6.3.3	Nationale Monumentenorganisate (NMo) / Overdracht Kasteelterrein Nuwendoorn	€1.900.000	Nieuw
6.4.1	ROP Midden West	€ 17.000	
~~6.4.2~~	~~Fort Resort Beemster/ Restauratie Fort aan de Middenweg~~	~~€ 600.000~~	Verwijderd
~~6.4.2~~	~~Gemeente Gooise Meren/Vestingplein Muiden~~	~~€ 800.000~~	Verwijderd
6.4.2	Stichting Liniebreed Ondernemen, publiekscommunicatie	€ 87.000	
6.4.2	Gemeente Gooise Meren/ Oostelijke Vestingswal	€ 170.000	
6.4.2	Stichting Forteiland Pampus, bijdrage Erfgoed Deal	€ 560.000	
6.5.1	Gemeente Amsterdam/Regionale Detailhandelsvisie Groot Amsterdam	€ 10.000	
6.5.1	Gemeente Uithoorn/Regionale Detailhandelsvisie Amstelland-Meerlanden	€ 10.000	
6.5.1	Gemeente Zaanstad/Regionale Detailhandelsvisie Zaanstreek-Waterland	€ 10.000	
6.5.1	Gemeente Hoorn/Regionale Detailhandelsvisie West-Friesland	€ 10.000	
6.5.1	~~NBTC Holland Marketing/HollandCity strategie~~	~~€ 150.000~~	Vervalt
6.5.1	Stichting OdeaanNH	€50.000	Gewijzigd
6.5.1	Coöperatie Breedband Beemster B.V.	€ 4.800.000	
6.5.1	Glasvezelnetwerk Hollands Kroon B.V.	€ 12.200.000	
6.5.1	Gemeente Hoorn, regionaal onderzoek werklocaties (regio West-Friesland)	€20.000	
6.5.1	Gemeente Alkmaar, regionaal onderzoek werklocaties (regio Alkmaar)	€20.000	
6.5.1	Gemeente Hollands Kroon, regionaal onderzoek werklocaties (regio Kop van Noord-Holland)	€20.000	
6.5.3	TerraTechnica.Inholland Alkmaar, lerend innoveren	€ 450.000	
6.5.3	RPA/ONHN Skillsaanpak NHN	€ 100.000	
6.5.3	St Hoger Onderwijs Nederland te Den Haag, locatie Hogeschool Inholland te Alkmaar/ Werkplaats digitaal ondernemen	€ 100.000	Gewijzigd
6.5.4	Greenport Aalsmeer/programmabureau	€ 150.000	
6.5.4	Greenport Aalsmeer/uitvoeringsprogramma	€ 100.000	
6.5.4	Greenport Noord-Holland Noord/programmabureau	€ 165.000	
6.5.4	Greenport Noord-Holland-Noord/uitvoeringsprogramma	€ 100.000	
6.5.4	Greenports Nederland/programma	€ 150.000	
6.5.4	Stichting Proeftuin Zwaagdijk, opstart veldlab bloembollen	€ 50.000	

6.5.4	Stichting Voedsel Verbindt/programmabureau	€ 125.000	Gewijzigd
6.5.4.	Stichting Voedsel Verbindt/uitvoeringsagenda 2020-2023	€ 150.000	Nieuw
6.5.4.	Stichting Foodvalley/ programmabureau The Protein Cluster	€10.000	Nieuw
6.5.4.	Aeres Hogeschool/lectoraat Bodem	€50.000	Nieuw

Programma 8 Economisch Herstel en Duurzaamheid

OD	Naam subsidie aanvrager	Max subsidie 2021	Gewijzigd
8.1.1	Zaancampus Zaanstad/Om- en bijscholing Duurzame technologie	€ 450.000	
8.1.1	Servicepunt Techniek/Intersectorale mobiliteit in techniek en Technologie	€ 450.000	
8.1.1	Luchtvaart Community Schiphol/van werk naar werk	€ 200.000	
8.1.1	DudokXP-Infrabindt-Horizon College/Leerwijkcentrum Energie	€ 30.000	
8.1.1	Westfriese bedrijvengroep, versnelling energietransitie	€ 100.000	
8.1.1	Stichting parkmanagement Hoorn, ontwikkeling smart grid	€ 100.000	
8.1.1	Lokale Energie Maatschappij SAENZ, opzet lokaal handelsplatform en energielevering woningbouw	€ 100.000	
8.1.1	Vereniging GreenBiz IJmond, living labs verduurzaming bedrijventerreinen	€ 100.000	
8.1.1	Ondernemersvereniging Hilversum Zuid-West, duurzaam Havenkwartier	€ 100.000	
8.1.1	Hogeschool/ Universiteit van Amsterdam, Pilot MKB-Digitale Circulaire werkplaats	€ 450.000	Nieuw
8.1.1	3DMakerszone BV, Haarlem, SmartsMakersAcademy: MKB skillsroute	€ 250.000	Nieuw
8.1.1	ROC Horizon College e.a., Hoorn, Entree in beweging: Duurzaam ontwikkelen kwetsbare groepen onderwijs-arbeidsmarkt	€ 250.000	Nieuw
8.1.1	ROC Horizon College e.a , Hoorn, Ontzorg de zorg: ontwikkelen en toepassen van technologie in de (ouderen) zorg	€ 150.000	Nieuw
8.1.1	Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord, Verduurzaming Boekelermeer 2.0	€100.000	Nieuw

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J. Koning
CZ/FIN

Telefoonnummer +31235144992
koningj@noord-holland.nl

Verzenddatum

15 JULI 2021

Kenmerk
1664731/1665841

Uw kenmerk

Betreft: Tweede begrotingswijziging 2021

Geachte leden,

Hierbij ontvangt u ter besluitvorming de bijgaande statenvoordracht met het bijbehorende ontwerpbesluit, met bijlagen, over de Tweede begrotingswijziging 2021

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

plv.

provinciesecretaris
H.J. Schartman

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)
- Voordracht PS Tweede begrotingswijziging 2021
- Tweede begrotingswijziging 2021
- Bijlage – overzicht gewijzigde dekking van bestaande kredieten

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

2021

VOORDRACHT

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem,

Onderwerp: protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2021

Kenmerk:

Bijlagen: **ontwerpbesluit**
controleprotocol 2021

1. Inleiding

De Provinciewet, art. 217 lid 2, schrijft voor dat de Staten één of meer accountants aanwijzen als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art. 201 Provinciewet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een rapport van bevindingen.

Provinciale Staten hebben aan Publiek Belang Accountants B.V. opdracht verstrekt de accountantscontrole als bedoeld in artikel 217 lid 2 Provinciewet, voor de provincie Noord-Holland uit te voeren met ingang van de controle van het boekjaar 2018 t/m het boekjaar 2020 met de mogelijkheid tot verlenging met twee keer één jaar.
De Overeenkomst is conform artikel 2 lid 3 voor de eerste keer verlengd met een periode van één jaar eindigend met de controle van het boekjaar 2021.

De jaarstukken en het financieel beheer zoals uitgeoefend door of namens het college van Gedeputeerde Staten, zijn object van controle.

Indien nodig kan het controleprotocol tussentijds bijgesteld worden.

2. Voorstel

Ik stel u namens de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur voor het bijgaande ontwerpbesluit vast te stellen.

S.S. Doevendans , voorzitter Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

M. de Zwart , griffier commissie

Ontwerpbesluit

Nr.

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van de Statencommissie Economie, Financiën en Bestuur

van .....

besluiten:

het protocol voor de accountantscontrole op de jaarstukken 2021 van de Provincie Noord-Holland vast te stellen.

Haarlem,

Provinciale Staten voornoemd,

, voorzitter

, statengriffier

PROTOCOL VOOR DE ACCOUNTANTSCONTROLE OP DE JAARSTUKKEN 2021 VAN DE PROVINCIE NOORD-HOLLAND

1. Inleiding

Provinciale Staten hebben aan Publiek Belang Accountants B.V. opdracht verstrekt de accountantscontrole als bedoeld in artikel 217 lid 2 Provinciewet, voor de provincie Noord-Holland uit te voeren met ingang van de controle van het boekjaar 2018 tot en met het boekjaar 2020 met de mogelijkheid tot verlenging met twee keer één jaar. De jaarstukken en het financieel beheer, zoals uitgeoefend door of namens het college van Gedeputeerde Staten, zijn object van controle. Bij brief van 3 februari 2021 met kenmerk 1472739/1577005 is de overeenkomst met een jaar verlengd tot en met de controle van het boekjaar 2021.

1.1 Doelstelling

Provinciale Staten moeten voor de uitvoering van de accountantscontrole aan een aantal zaken nader invulling geven. Met dit protocol stellen Provinciale Staten nadere aanwijzingen vast die specifiek van toepassing zijn voor de controle van de jaarstukken 2021 en de controle van de SISA bijlage (zie voetnoot).

1.2 Wettelijk kader

De Provinciewet, art. 217 lid 2, schrijft voor dat de Staten één of meer accountants aanwijzen als bedoeld in art. 393 eerste lid Boek 2 Burgerlijk Wetboek voor de controle van de in art. 201 Provinciewet bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een rapport van bevindingen.

2. Normenkader

Ten behoeve van de controle wordt een normenkader opgesteld.

Het normenkader is nodig voor de controle door de externe accountant, specifiek de jaarlijkse interim controle en de jaareindecontrole 2021. In Noord-Holland is het de procedure dat in het najaar een concept normenkader door de directie wordt vastgesteld voor de uitvoering van de interim controle. Begin 2022 komt het definitieve normenkader beschikbaar.

Volgens de Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording hoeven Provinciale Staten dit normenkader niet expliciet vast te stellen, maar kunt u het kader ook bevestigen door het voor kennisgeving aan te nemen’.

3. Te hanteren goedkeuring- en rapporteringtoleranties

Goedkeuringstolerantie
De accountant gebruikt ten behoeve van de oordeelsvorming over de jaarrekening van de provincie Noord-Holland, de volgende goedkeuringstoleranties:

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelsonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	<= 1%	> 1% < 3%	-	>= 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	<= 3%	> 3% <10%	>=10%	

Rapporteringtolerantie
Voor de rapporteringtolerantie stellen de Staten als maatstaf dat de accountant elke fout of onzekerheid ≥ € 400.000 rapporteert.

4. Rechtmatigheid

Rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole heeft betrekking op het voldoen aan de wettelijke kaders en regelgeving en strekt zich uit over alle baten en lasten evenals de balansmutaties in de jaarrekening. Aan deze baten en lasten en balansmutaties liggen financiële beheerhandelingen ten grondslag.

Het Besluit Accountantscontrole decentrale overheden (Bado) onderscheidt de volgende financiële beheerhandelingen:

- Overdrachten aan of van natuurlijke personen en aan rechtspersonen (bijvoorbeeld subsidies, uitkeringen, belastingen en heffingen);
- Transacties waarbij een tegenprestatie wordt verkregen of geleverd;
- Financieringen, waaronder opgenomen en uitgezette leningen en de daarbij behorende rente en aflossingen;
- Vermogensmutaties (bijvoorbeeld {rechtstreekse} mutaties van reserves en voorzieningen en de afschrijvingssystematiek).

De accountantscontrole voor de provincie Noord-Holland richt zich op de beoordeling of deze financiële beheerhandelingen zijn uitgevoerd volgens de wet- en regelgeving en of dit in de administratie op de juiste wijze is vastgelegd.

Rechtmatigheidscriteria

In het kader van de rechtmatigheidscontrole kunnen 9 rechtmatigheidscriteria worden onderkend:

1. het begrotingscriterium;
2. het voorwaardencriterium;
3. het misbruik en oneigenlijk gebruikscriterium;
4. het calculatiecriterium;
5. het valuteringcriterium;
6. het adresseringscriterium;
7. het volledigheidscriterium;
8. het aanvaardbaarheidscriterium en
9. het leveringscriterium.

In het kader van het getrouwheidsonderzoek wordt door de accountant al aandacht besteed aan de meeste van deze criteria. Voor de oordeelsvorming over de rechtmatigheid van het financieel beheer zal extra aandacht besteed moeten worden aan de volgende rechtmatigheidscriteria:

1. Het begrotingscriterium;
Hierbij vindt toetsing van de gerealiseerde lasten aan de begrote lasten plaats, opdat van overschrijdingen kan worden vastgesteld of deze passen binnen het geformuleerde beleid en of ze verwijtbaar zijn.

2. Het voorwaardencriterium.
Dit betreft toetsing aan nadere voorwaarden die in specifieke wet- en regelgeving is opgenomen. Concreet betekent dit dat door Provinciale Staten limitatief moet zijn bepaald aan welke, in wet- en regelgeving vastgelegde voorwaarden de accountant moet toetsen.

3. *Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium (M&O-criterium)*;
Het misbruik en oneigenlijk gebruikscriterium betreft de toetsing van het gevoerde beleid ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik.

5. Strekking verklaring bij de jaarstukken
De accountant zal GS vooraf op de hoogte stellen bij een mogelijke clausulering van de accountantsverklaring. Als een clausulering van de verklaring plaatsvindt, zal door de accountant in zijn rapport van bevindingen aan PS een nadere toelichting worden gegeven. Bij het maken van een afweging over de strekking van de verklaring betreffende rechtmatigheid moet worden meegenomen in hoeverre sprake is van aanspreekbaar/beïnvloedbaar gedrag door GS/het ambtelijk apparaat of in hoeverre regels/voorschriften door externe invloeden niet konden worden nageleefd (vertraging bij aanleverende/aanvragende instellingen/instanties, vertraging in oplevering van vereiste externe controlerapporten etc.).

[1] **SISA** staat voor *single information en single audit*. Het is een systematiek die in Nederland door de Rijksoverheid is ingevoerd voor de verantwoording van onder andere specifieke uitkeringen aan medeoverheden. Hierdoor hoeven gemeenten en provincies voortaan nog maar op één moment per jaar (*single information*) informatie aan het Rijk te leveren. Bij de controle van deze informatie wordt vervolgens gesteund op de controle die de organisatie zelf al uitvoert (*single audit*). De Rijksoverheid voert hiervoor geen aparte controle (meer) uit.

Schriftelijke beantwoording openstaande vragen EFB 6 september 2021 over de Uitvoeringsagenda Economie

Vragen D66:

- Hoe monitort u vanuit deze uitvoeringsagenda de transitieopgaven naar duurzame verdienmodellen, bijvoorbeeld in de landbouw, waarbij gelijktijdig de stikstofproblematiek wordt teruggebracht?

Antwoord: Het is bijzonder ingewikkeld om een eenduidige definitie van duurzame verdienmodellen te geven, en vervolgens daarvan data te verkrijgen en deze te monitoren. Daarom richten wij ons op het monitoren van brede welvaart via onze Barometer Welvaart & Welzijn, waarin ook indicatoren zijn opgenomen t.a.v. milieu en leefomgeving. Daarnaast gaan we verkennen op welke manier we de duurzaamheid op werklocaties beter in beeld kunnen brengen. Voor de specifieke transitieopgaven, zoals vanuit energietransitie, circulaire economie, klimaat en stikstof, zijn/worden eigenstandige monitors opgezet, voor stikstof wordt bijvoorbeeld gebruik gemaakt van de Aerius monitor.

- Hoe denkt u om te gaan met de financiële sector als deze financiële instellingen het ondernemers moeilijk blijven maken om over de stappen naar duurzame verdienmodellen?

Antwoord: We doen dit door veel contact te hebben met financiële instellingen, onder meer via onze financieringsinstrumenten zoals het Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland, Innovatiefonds Noord-Holland en het loket voor innovatief MKB (PIM). Daarnaast zijn we in gesprek met deze instellingen via de zogenaamde financieringstafels die wij ondersteunen en ook gaan uitbreiden in Noord-Holland. Hier worden (duurzame) innovatie-ideeën/ verdienmodellen voorgelegd aan een panel van potentiële financiers. Via deze instrumenten komen knelpunten naar boven en zoeken we samen met financiële instellingen naar een oplossing.

- Is GS het met D66 eens dat de eindgebruiker/consument een belangrijke rol heeft in de transitie naar een duurzame economie en is het college bereid dit punt mee te nemen?

Antwoord: Voor de transitie naar een duurzame economie is de hele keten belangrijk, dus ook de consument als eindgebruiker van producten. Het bereiken van consumenten kan bijvoorbeeld via publiekscampagnes. Wij kiezen daar niet voor, want wij vinden dat dit niet een natuurlijke taak van een provinciale overheid is, maar een taak van de rijksoverheid.

- Brede welvaart is ook streven naar inclusieve arbeidsmarkt. Daarnaast dreigen arbeidstekorten. Gaat GS de kansen in de arbeidsmarkt ook grijpen?

Antwoord: Ja, we verwijzen daarvoor naar de uitvoeringsagenda voor de arbeidsmarkt t.a.v. de vraag hoe we dat gaan doen.

- Hoe komt de transitieopgave voor de agrisector terug in de Uitvoeringsagenda?

Antwoord: De transitieopgave vanuit de voedselvisie is nader uitgewerkt in de Voedselvisie en de Uitvoeringsagenda Voedselvisie 2021-2022. De Uitvoeringsagenda Voedselvisie is behandeld in de commissie NLG op 30 augustus 2021. In de Uitvoeringsagenda Economie is opgenomen dat vanuit het onderdeel landbouw onderdelen van deze agenda worden uitgevoerd.

- Er staat een achterhaalde tegenstelling tussen duurzaamheid en concurrentiekracht in het onderdeel landbouw. Kunt u dat aanpassen in: we willen verdere verduurzaming en innovatie in de agrisector waardoor er concurrentiekracht blijft en toekomstperspectief is voor de ondernemers in deze sector?

Antwoord:
Wij zien duurzaamheid en concurrentiekracht niet als tegenstelling maar als verschillende aspecten die van belang zijn in de sector.

- In de tweede ambitie voor de agrisector wordt nadruk gelegd op het areaal voor de landbouw terwijl dat juist elders in het stuk als belemmering wordt neergezet voor de circulaire economie. Er staat dat we een ontwikkeling zien in schaalvergroting en ketenintegratie: wat gaat dat voor Noord-Holland betekenen?

Antwoord: Schaalvergroting in bijvoorbeeld de glastuinbouw betekent voor Noord-Holland dat er behoefte is aan ruimte voor bedrijven die willen verplaatsen naar andere locaties. Ketenintegratie kan betekenen dat een bedrijf op de bestaande locatie wil uitbreiden of op de bestaande locatie andere activiteiten ontwikkelt (voorbeeld teelt van gewassen en veredeling van gewassen). Met betrekking tot locaties en bouwblokken zijn de regels van de Omgevingsverordening en de bestemmingsplannen van toepassing.

- Waterkwaliteit wordt niet genoemd als een opgave waaraan de agrisector een bijdrage kan leveren. Is GS het met ons eens dat de agrisector een belangrijke bijdrage kan leveren aan de opgaven t.a.v. waterkwaliteit?

Antwoord: Ja, wij zien de waterkwaliteit als een opgave waaraan de agrisector een belangrijke bijdrage kan leveren. Waterkwaliteit is een belangrijk onderdeel van de Watervisie 2021 en het Regionaal Waterprogramma 2022-2027.

<u>Vraag Groenlinks over de MRA:</u>

- Hoe komt de MRA terug in de Uitvoeringsagenda Economie?

Antwoord: De MRA is een belangrijke partner voor de provincie voor een groot aantal projecten en samenwerkingsverbanden. Enkele voorbeelden daarvan zijn Plabeka (Platform Bedrijven en Kantoren), waarin op MRA-schaal afstemmingsafspraken worden gemaakt over bedrijven- en kantoorterreinen, de oprichting van de ROM, waarin de MRA (maar ook Noord-Holland Noord) een belangrijke partner is, House of Skills en campussen (arbeidsmarkt), Programmabureau Herstructurering (bedrijventerreinen), het programma 'Amsterdam bezoeken, Holland zien' (toerisme), de MRA-werkgroep circulaire economie en MRA-convenant voor circulaire inkoop, Amsterdam Smart City (innovatienetwerk in de MRA) en het programma Voedsel Verbindt (landbouw en voedsel).

<u>Vragen SP:</u>

1. Wat wordt er in het stuk concreet bedoeld met ‘sociaal ondernemen of sociale innovaties’ in het kader van de Uitvoeringsagenda (pagina 3)?

Antwoord: Met ‘sociaal ondernemen of sociale innovaties’ worden vormen van maatschappelijk ondernemen bedoeld waar bepaalde groepen met achterstand op de arbeidsmarkt kansen krijgen en/of innovaties die bijdragen aan een inclusieve arbeidsmarkt.

2. Hoe gaat GS waarborgen dat de integrale aanpak, zoals beschreven op blz. 5, leidend blijft in de uiteindelijke uitwerking van plannen, als uitvoering van de ambities?

Antwoord: We waarborgen integraliteit door beleidsvoorstellen en uitwerkingen van beleid te toetsen aan ons coalitieakkoord, waar onze ambities t.a.v. de verschillende thema’s beschreven staan.

3. Hoe ziet GS de rol van de inwoner in de regio in de processen om te komen tot uiteindelijke uitvoering? Dit in aanvulling op de ‘externe participatie’ zoals genoemd op bladzijde 7.

Antwoord: Voor de Uitvoeringsagenda Economie is de rol van inwoners richting de provincie relatief indirect, omdat de agenda zich vooral richt op gemeenten, bedrijven en instellingen. Bij bepaalde projecten die wij ondersteunen kan er een rol voor omwonenden zijn, maar de inspraak of participatie wordt dan vormgegeven door de projecteigenaar, bijvoorbeeld een gemeente.

4. Uit het stuk blijkt dat GS een sturende en initiërende rol ziet voor de provincie. Betekent dit ook dat de provincie bij bedrijven/ondernemers kan aandringen ook zelf mede te investeren als het nodig is? Voorbeeld: TataSteel, als het gaat om vergroening?

Antwoord: Bij investeringen door, evenals subsidies van de provincie Noord-Holland wordt altijd als voorwaarde gesteld dat aanvrager zelf ook een deel van de kosten voor rekening nemen.

5. Zou je ook niet actief werk moeten maken van het afremmen/vertragen/ontmoedigen/stoppen van ontwikkelingen bij ondernemers en bedrijven die juist de ambities tegenwerken?

Antwoord: Deze groep wordt al ontmoedigd omdat de stimuleringsmiddelen voor hen niet van toepassing zijn en wel voor concurrenten die goede intenties hebben. Ook is het onwettig om bepaalde bedrijven tegen te werken als zij aan de wet- en regelgeving voldoen.

6. De definitie van ‘brede welvaart’ is opgebouwd als een set van 27 indicatoren, onderverdeeld in acht thema’s. De nadere invulling is natuurlijk gekleurd door maatschappijvisie, politieke lijn en sociale drijfveren. Hoe maken we deze zo onafhankelijk mogelijk?

Antwoord: De duiding van de cijfers van de monitor zijn onderhevig aan de maatschappijvisie van de waarnemer. is daarom goed dat de Barometer Welvaart en Welzijn besproken wordt in de commissie, zodat iedere partij haar interpretatie ervan kan delen. De kleuring van de cijfers (goed, neutraal of slecht) is de interpretatie van de cijfers van GS. Voor de onafhankelijkheid is het belangrijkste dat de data klopt, controleerbaar en vergelijkbaar is (met bijvoorbeeld het landelijk niveau) en dat de methode van weging transparant is.

7. Innovaties richting een duurzame productie en/of bedrijfsvoering zijn niet altijd te vatten in ‘digitalisering’ of, zoals genoemd, hightech. Soms heeft een MKB-onderneming behoefte aan

een zetje op heel andere fronten. Hoe kunnen we deze ondersteuning geven en onderbrengen in de Uitvoeringsagenda?

Antwoord: Ook voor de ondersteuning van algemene innovatie in het MKB hebben wij instrumenten beschikbaar, zoals de MIT-regeling, het Innovatiefonds Noord-Holland, en het MKB-fonds dat onder de ROM

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

INGEKOMEN 17 SEP. 2021

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
I.J. Noordhoek
BEL/REE

Telefoonnummer +31235145273
noordhoeki@noord-holland.nl

Verzenddatum
15 SEP. 2021

Kenmerk
1700601/1707334

Uw kenmerk
Extern voorzitterschap AB RPAnhn

Betreft: Extern voorzitterschap AB RPAnhn

Geachte leden,

Graag informeren wij u over het volgende onderwerp:
Aanvaarden extern voorzitterschap van gedeputeerde Zaal van het algemeen bestuur van het Regionaal Platform Arbeidsmarkt Noord-Holland Noord (RPAnhn).

Als extern voorzitter wordt zij geen lid van dit algemeen bestuur. Wel kunnen wij aan de wens voldoen om een minder gebonden en bovenregionale partij als voorzitter te hebben de komende tijd. De duur van deze functie is gelimiteerd tot maximaal twee jaar.

De komende twee jaar willen GS aan de slag om een betere verbinding van het economisch en het sociaal domein tot stand te brengen ten aanzien van arbeidsmarkt & onderwijs vraagstukken. Door een betere samenwerking hopen we zowel voldoende gekwalificeerde medewerkers te realiseren voor het bedrijfsleven in de focussectoren, als dat er duurzame banen ontstaan voor iedereen. Ook willen wij toewerken naar een structurele afstemming met en tussen alle arbeidsmarktregio's van Noord-Holland.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	7626
Extern Zaak ID	1400571
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 september 2021
Agendapunt	14.a
Titel	Sociale infrastructuur: Brief GS aan PS inz. Proposities voorjaar 2021 noodfonds sociale infrastructuur (C-agenda EFB 27-9-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/RE&E

Bijlagen
Propositie MRA inclusief bijlage1.pdf
Proposite brief NHN inclusief bijlage.pdf
Subsidielijst gemeenten en uitputting noodfonds 2021 PDF.xlsx
Brief aan PS over uitwerking motie 41 noodfonds sociale infrastructuur voorjaar 2021.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	13 september 2021
Economie Financiën en Bestuur	**27 september 2021**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2021

Toelichting

Provinciale Staten hebben op 18 mei 2020 een motie aangenomen om een noodfonds in te stellen gericht op de culturele en maatschappelijke organisaties die schade hebben als gevolg van de landelijke maatregelen ter bestrijding van Covid-19. In 2020 hebben provincie en gemeenten aan 100 culturele instellingen noodsteun verleend. Het restant wordt nu ingezet om 46 culturele instellingen te ondersteunen.

Gemeente Haarlem

Drs. Marie-Thérèse Meijs
Wethouder Zorg, Welzijn, Gezondheidszorg, Wonen & Cultuur

Provincie Noord-Holland
T.a.v. Het College van Gedeputeerde Staten
Postbus 3007
2001 DH HAARLEM

post@noord-holland.nl

Ons kenmerk	2021/368475
Datum	29 juni 2021
Afdeling	ECDW/Team Cultuur
Contact	CMJ Roest
Telefoon	023 511 5065
E-mail	cmroest@haarlem.nl
Bijlage(n)	2
Kopie aan	Subsidiebureau
Uw kenmerk	1400571/1610604

Onderwerp: Propositie bij gezamenlijke regionale aanvraag MRA noodfonds cultuur van de MRA-gemeenten (exclusief Amsterdam en Flevoland)/2e tranche/juni 2021

Geachte College,

Inleiding en aanleiding (proces)

Sinds begin 2020 heeft Nederland te maken met de gevolgen van SARS-CoV-2, ook wel COVID-19 of Corona. Dit virus levert voor onze gehele samenleving een forse uitdaging op. Het dagelijks leven is in substantiële mate veranderd als gevolg van de preventiemaatregelen om onze gemeenschap te beschermen. Daarbij leiden vrijwel alle economische sectoren schade. Zo ook de culturele sector.

De culturele sector is door de wezenskenmerken van deze sector bijzonder hard getroffen door de gevolgen van het virus. Ze is in sterke mate afhankelijk van betalende bezoekers voor voorstellingen, tentoonstellingen et cetera (publieksinkomsten). En dat is nu precies waaraan strenge beperkingen golden en tot en met de eerste helft van 2021 golden . Minder bezoekers betekent automatisch minder inkomsten. Voor veel (financieel kwetsbare) instellingen is de schade omvangrijk en moeilijk op eigen kracht op te lossen.

Provinciale Staten van Noord-Holland hebben met motie 41 (d.d. 18 mei 2020) aangegeven dat een vitale culturele infrastructuur van gemeentelijk, regionaal en provinciaal belang is. Daarom hebben zij middels een motie opgeroepen tot instelling van een cultureel noodfonds waar Noord-Hollandse instellingen gebruik van kunnen maken. Dat noodfonds ziet op een samenwerking tussen provincie en gemeenten om vitale en van regionaal belang zijnde instellingen te ondersteunen in het opvangen van de als gevolg van COVID-19 geleden financiële schade, waardoor de vitale culturele regionale infrastructuur in Noord-Holland behouden blijft.

In 2020 is noodsteun verleend aan de culturele instellingen die op basis van een zorgvuldige afweging in aanmerking kwamen. De provincie en gemeenten hebben gezamenlijk geïnventariseerd wat de geleden schade was door toedoen van corona en hebben de culturele instellingen zo goed als

kon gesteund zodat zij deze periode zouden overleven. Ook de culturele instellingen hebben het nodige gedaan om waar mogelijk te bezuinigen of extra inkomsten te verwerven.
Helaas is het virus nog steeds onder ons en zijn culturele instellingen ook in 2021 bijna een half jaar gesloten geweest. Dit heeft een enorme impact op de sector. De culturele instellingen zijn nu veel langer dan aanvankelijk gedacht, gesloten geweest of deels geopend maar niet op volledige publiekscapaciteit. Vooral de podia en musea hebben nog steeds ernstig te lijden onder de RIVM anderhalvemeterrichtlijnen met een sterk verminderd aantal bezoekers als gevolg. Voor de eerste helft van 2021 is opnieuw een inventarisatie gemaakt van de benodigde noodsteun voor culturele instellingen in categorie 1 (zoals besloten in het bestuurlijk overleg in december 2020).

Echter, het noodfonds is in het leven geroepen op het moment dat de volledige gevolgen van Covid-19 voor de maatschappij en de culturele sector nog niet te overzien waren. Nu we een jaar verder zijn, zien wij ook een lange periode van herstel op ons afkomen waardoor instellingen nog steeds kampen met onzekerheden en het zeker is dat zij een moeilijke periode tegenmoet gaan. Zij zullen, na lange perioden van volledige sluiting afgewisseld met perioden waarop zij niet op volledige capaciteit hebben gedraaid, extra kosten moeten maken om opnieuw op te starten en te herstellen van deze klap voor de culturele sector. Dit biedt echter ook kansen. Kansen voor bijvoorbeeld verduurzaming en innovatie. Dit zijn redenen waarom we, in het zicht van de haven, de noodsteun over de eerste helft van 201 ten volle willen inzetten.

Deze brief verwoordt de bestuurlijke uitwerking en afspraken tussen de MRA-gemeenten (exclusief Amsterdam en Flevoland) om tot invulling van de 2e tranche van het noodfonds cultuur t.b.v. instellingen in de MRA-regio (exclusief Amsterdam en Flevoland) te komen en een voorstel om teruggevloeide middelen die in 2020 en 2021 niet zijn ingezet voor noodsteun aan de culturele instellingen in te zetten voor het herstel van de culturele sector. De uitwerking en afspraken zijn tot stand gekomen in nauwe onderlinge samenwerking tussen de gemeenten. In het voortraject zijn door gemeenten en provincie voorwaarden ontwikkeld. Deze voorwaarden bepalen welke instellingen wel en niet in aanmerking komen voor steun vanuit het noodfonds. Deze voorwaarden zijn bestuurlijk overeengekomen op 4 juni en 1 juli 2020 en verzonden samen met de uitnodiging aan de gemeenten om in gezamenlijkheid te komen met een voorstel (brief met provinciaal kenmerk 1400571/1452229). Voor de noodsteun van de 2e tranche is in december 2020 bestuurlijk afgesproken alleen categorie 1 instellingen te steunen.

Daarna is via een bottom-up proces vanuit de gemeenten (via de ambtelijke cultuur-kopgroep) aangegeven welke instellingen wel of niet voldoen aan de gestelde eisen. De gemeenten hebben in een collectief proces vervolgens een totaallijst opgesteld met instellingen die vanuit het noodfonds gesteund zouden moeten worden. Deze lijst is als bijlage bij deze brief gevoegd en vormt de basis voor de aanvraag vanuit de gemeenten aan de provincie.

Definitie fonds en ingediende aanvraag

Het corona noodfonds van de tweede tranche voor de eerste helft van 2021 voor de MRA-gemeenten (exclusief Amsterdam en Flevoland), zoals dit door de provincie is ingesteld, omvat

maximaal € 3.927.853,48 aan steun. Het fonds wordt gefinancierd door een bijdrage van de provincie (65%: €2.553.104,76) en door een bijdrage van de gemeenten (35%: €1.374.748,72). Dat betekent dat de optelsom van schade vanuit instellingen maximaal €3.927.853,48 kan bedragen, waarbij per ingediende schadeclaim vanuit een instelling de 65% - 35% verdeling wordt toegepast. Onderuitputting van het fonds levert dus voor zowel de provincie als de gemeenten een (naar rato) lagere bijdrage aan het noodfonds op.

De lijst met instellingen die de MRA-gemeenten (exclusief Amsterdam en Flevoland) op basis van de geformuleerde criteria in overleg hebben samengesteld leidt tot een cumulatieve schadepost 2e tranche van €3.352.715,52. Onderbouwing en toelichting op de uitputting van dit bedrag vindt u bij de bijlagen bij deze brief. Voor alle opgevoerde instellingen geldt dat de betreffende gemeente zich committeert aan de benodigde cofinanciering.

De totale schadeclaim die opgevoerd wordt is lager (n.b. 85% benutting) dan het voor de MRA-gemeenten beschikbare deel van het noodfonds, zo constateren gemeenten. Dat is helaas geenszins aanleiding om te constateren dat de effecten voor de culturele sector wel meevallen. Het fonds kent strenge en ook streng gehanteerde voorwaarden tot toelating van aanvragen. Daarnaast is ook op voorhand en naar aanleiding van de resultaten van 2020 helder dat er ook ná toekenning van steun uit het noodfonds voor veel culturele instellingen nog aanvullende schade is en zal ontstaan. De maatregelen rond COVID-19 zijn immers nog niet van de baan en het zal nog even duren voordat de maatschappij weer volledig is hersteld en de culturele instellingen hun deuren geheel kunnen openen. Tegelijkertijd zijn gemeenten en provincie er van overtuigd met deze steun uit het noodfonds een belangrijke bijdrage te leveren aan het overeind houden van de vitale culturele regionale infrastructuur in deze uitdagende COVID-19-tijden.

Gezamenlijk geaccepteerde uitzonderingen op de toetsingscriteria

Ondanks dat er strenge criteria golden voor toelating van aanvragen in het noodfonds, zijn er enkele uitzonderingen gemaakt. Deze uitzonderingen ziet u opgevoerd in de bijlage (bijlage 3). De gemeenten hebben gezamenlijk een zorgvuldige afweging gemaakt en zijn gekomen tot een beperkt aantal instellingen die, ondanks dat ze niet volledig voldoen aan de criteria, wat de gemeenten betreft toch gesteund moeten worden vanuit het noodfonds. De kernoverweging bij deze uitzonderingen is dat de betreffende instelling van dusdanig belang is voor de vitale regionale culturele infrastructuur en dat de afwijking van de gestelde criteria beperkt is, waardoor deze instelling toch voor financiële steun uit het noodfonds in aanmerking komt. Deze uitzonderingen worden door het collectief van gemeenten onderschreven en betreffen dus ook een gezamenlijk besluit.

Overeenkomst honorering aanvragen noodfonds cultuur MRA-regio

Gegeven bovenstaande overwegingen en de in de bijlage opgevoerde onderbouwing van het schadebedrag en de aanvullende toelichting per uitzondering, komen de MRA-gemeenten (exclusief Amsterdam en Flevoland) het volgende overeen:

- de totale opgevoerde schade à €3.352.715,52 gezamenlijk in te dienen als te compenseren schade van culturele instellingen vanuit het noodfonds;
- daarmee als MRA-gemeenten (exclusief Amsterdam en Flevoland) allen ook expliciet zich te committeren aan het inbrengen van de benodigde cofinanciering per individuele instelling (onder voorbehoud van nog te nemen raadsbesluiten);
- per saldo iedere individuele gemeente verantwoordelijk te stellen voor het voldoen van de cofinanciering voor de door haar ingebracht instelling(en);
- instellingen die gebruik maken van steun uit het fonds bij de toekenning ook via de makkelijkst mogelijke manier een aanvullende verantwoordingsplicht mee te geven rond besteding/inzet middelen én daadwerkelijke materialisatie van nu opgegeven/verwachte schade;
- zich in te spannen de middelen die terugvloeien uit najaar 2020 beschikbaar te houden voor cultuur;
- mogelijkheden te verkennen voor het inzetten van bovengenoemde middelen ten behoeve van het herstel van de sector en als bijdrage voor de verduurzaming van en het bevorderen van innovatie binnen de cultuursector.

Vervolgproces

Middels dit overkoepelende document verwoorden de MRA-gemeenten (exclusief Amsterdam en Flevoland) hun gezamenlijke aanvraag voor steun aan instellingen vanuit het noodfonds voor 2021. Deze brief wordt dan ook namens de regio ondertekend door de gemeente Haarlem; de betreffende aanvragen worden voorgelegd aan de respectievelijke colleges van B&W.

Daarna zal, conform afspraken met de provincie, elke gemeente een individuele aanvraag doen voor de betreffende instellingen. Sommige gemeenten hebben daarbij onderlinge afspraken gemaakt over het indienen van aanvragen m.b.t. gezamenlijke instellingen (zoals bibliotheken). De provincie zal het provinciale aandeel van het noodfonds ter beschikking stellen aan de individuele gemeente, zodat deze het kan toekennen aan de betreffende instelling(en).

Tot slot benadrukken de gemeenten nogmaals de constatering dat er nog een restant in het noodfonds beschikbaar is en er middelen uit 2020 zullen terugvloeien. Het is aan de provincie Noord-Holland, als initiatiefnemer van het noodfonds, om aan te geven hoe hier mee om te gaan. Het noodfonds biedt vooral een oplossing voor de acute geleden schade in 2020 en Q1-Q2 2021 De verwachting is dat de gevolgen van COVID-19 nog lang voelbaar zullen zijn. De gemeenten doen de aanbeveling het restant in het noodfonds voor 2021 en de teruggevloeide middelen uit 2020 aan te wenden voor het door de provincie open te stellen herstelfonds . Natuurlijk gaan de gemeenten hierover graag nog het bestuurlijk gesprek verder met de provincie aan.

Met vriendelijke groet,
Namens de gemeenten van de MRA-regio, exclusief Amsterdam en Flevoland,

Marie-Thérèse Meijs,
Wethouder Zorg, Welzijn, Gezondheidszorg, Wonen & Cultuur

Bijlagen

1. Eerder besluit toelatingscriteria (brief provincie)
2. Financiële bijlage: Excellijst met instellingen, (netto)schade, uitsplitsing naar gemeenten + berekening netto schade per instelling
3. Toelichting op de instellingen die tot de uitzonderingen behoren, en die op één criterium na aan alle voorwaarden voldoen

Bijlage 3: Toelichting op de instellingen die tot de uitzonderingen behoren, en die op één criterium na aan alle voorwaarden voldoen

Amstelveen - poppodium P 60:
Specifiek voor poppodium P60 geldt dat zij van 2014 tot en met 2018 elk jaar ruim 40.000 drempeloverschrijdingen hadden. Om die reden zou het podium in categorie 1. thuis horen. Alleen in 2019 zaten zij daar net onder vanwege een reorganisatie, mede als gevolg van een gemeentelijke beleidswijziging: 37.722 bezoekers. Daardoor komen ze vanwege het gestelde kader in categorie 2. De prognose voor 2020 bedroeg overigens 60.000, naar verwachting het beste jaar ooit. Geen wilde prognose: in de eerste 11 weken van dit jaar had P 60 al 5.330 bezoekers en in het eerste kwartaal (13 weken) 2019 3.878 bezoekers (2020: + 62% per week t.o.v. 2019).

Amstelveen- VU Cultuurcentrum Griffioen
Griffioen is het culturele centrum van Uilenstede. Dat is op de eerste plaats een theater (lid van VSCD), maar er worden ook cursussen en opleidingen verzorgd. Er komen bijna 70.000 bezoekers per jaar, niet alleen studenten maar ook bezoekers uit Amstelveen, Amsterdam en andere omliggende gemeentes. Het is te beschouwen als een multifunctioneel kunstencentrum waarbij het theater door veel cabaretiers en gezelschappen dankbaar als tryout-locatie met een kritisch publiek wordt ingezet.

Bloemendaal - Caprera
Caprera is een culturele parel in de regio Kennemerland en is uniek door zijn prachtige ligging. Door de programmering van artiesten met landelijke bekendheid, trekt het theater bezoekers van ver over de grenzen van de gemeente Bloemendaal. Het theater bestaat al sinds 1948 en kan beschouwd worden als cultureel erfgoed. Caprera is het enige openluchttheater in de regio en is belangrijk voor de cultuursector in Kennemerland.

Purmerend – Theater de Purmaryn
Theater de Purmaryn is een culturele instelling die aan alle gestelde voorwaarden voldoet en daardoor valt in categorie 1. De enige uitzondering is dat Theater de Purmaryn officieel onderdeel van de gemeente is (de financiën verlopen via de gemeente). Daarom is deze casus besproken in de voorbereiding. Er was vanuit de MRA-gemeenten geen bezwaar tegen het opvoeren van De Purmaryn voor steun vanuit het provinciale noodfonds. Het theater heeft als culturele instelling flinke financiële schade door COVID-19; schade die gemeente Purmerend ook niet had kunnen voorzien en zonder meer kan opvangen.

Mevrouw Z. Pels
Gedeputeerde van de Provincie Noord-Holland
Postbus 3007
2001 DA HAARLEM

Uw kenmerk	Ons kenmerk	Toestelnummer
1400571/1613685	BO/Vitaliteit/Cultuur	06-52493037
Uw brief d.d.	**Behandeld door**	**Bijlagen**
16.04.2021	J. Ligthart	2
Onderwerp		**Datum**
Inzet van het restbedrag financiële noodsteun aan culturele instellingen en maatschappelijke organisaties in relatie tot de negatieve gevolgen van de landelijke COVID-19 maatregelen		30 juni 2021

Hooggeachte mevrouw Pels, beste Zita,

Namens de burgemeesters en wethouders van de gemeenten van Noord-Holland Noord vraag ik uw aandacht voor het volgende.

Provinciaal noodfonds culturele instellingen
Op 29 september 2020 zijn wij ingegaan op uw uitnodiging van 18 mei 2020 om een propositie in te dienen voor de ondersteuning van de culturele en maatschappelijke organisaties in Noord-Holland Noord, die zwaar zijn geraakt door de landelijke Covid-19 maatregelen en daardoor in het voortbestaan worden bedreigd. Het samenwerkingsverband heeft destijds op basis van de provinciale regeling de omzetschade van de culturele instellingen inzichtelijk gemaakt en een voorstel opgesteld met inhoudelijke en financiële uitgangspunten. Wij zijn u erkentelijk voor het honoreren van ons voorstel. Dankzij deze steun uit het provinciale noodfonds hebben de culturele instellingen in Noord-Holland Noord de Covid-19 crisis in 2020 kunnen doorstaan.

Vanwege de doorlopende maatregelen zijn de culturele instellingen ook gedurende het eerste halfjaar van 2021 getroffen en worden bedreigd in het voortbestaan. Omdat van het noodfonds nog een bedrag resteert hebben wij u verzocht dit bedrag te reserveren voor noodsteun aan de instellingen in Noord-Holland Noord. Met ons verzoek heeft Gedeputeerde Staten ingestemd en u heeft ons op 22 april 2021 uitgenodigd een tweede propositie in te dienen voor noodsteun aan instellingen in de eerste helft van 2021. Aan de hand van bijgaande tweede propositie gaan we wederom graag in op uw uitnodiging.

Restbedrag
Van het noodfonds resteert voor het genoemde samenwerkingsverband nog een bedrag van € 391.531. Daarbij is de verdeling provincie € 254.495 en gemeenten € 137.036 bij 35% gemeentelijk matching. Gezien de voortdurende gevolgen voor de culturele sector door de Covid-19 maatregelen, heeft u dit restbedrag gereserveerd om noodsteun te kunnen verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade Covid-19 in het eerste halfjaar van 2021 (1 januari – 1 juli 2021).

De focus van onze nieuwe propositie ligt bij de instellingen met een belangrijke rol in de uitvoeringsketen en met een zekere omvang v.w.b. het publieksbereik, de zgn. categorie 1 instellingen. Omdat het

restbedrag niet voldoende is, dragen wij voor de inzet van dit bedrag en per deelregio drie culturele instellingen voor te weten Museum Kranenburgh, Texelse Musea en Museum Stoomtram.

De gemeenten Bergen, Texel en Hoorn dienen vóór 15 juli 2021 de aanvraag in voor een bijdrage uit het restbedrag van het noodfonds. Deze aanvraag gaat gepaard met het besluit van de cofinanciering per culturele instelling binnen de eigen gemeente. Deze cofinanciering bestaat uit 35% van het netto schadebedrag per instelling.

Overblijvende middelen 2020
Bij het opstellen van de propositie vorig jaar zomer zijn wij uitgegaan van een prognose van de corona schade. We wisten immers nog niet exact wat de omvang van deze schade ging worden. Bij het beoordelen van de jaarrekeningen 2020, hebben we vastgesteld dat de bedoelde omvang minder groot blijkt te zijn dan geprognosticeerd. Dat is o.a. het gevolg van de diverse generieke maatregelen van het Rijk, zoals de NOW-regeling en de TVL (Tegemoetkoming Vaste Lasten) waar de instellingen aanspraak op hebben gemaakt. De aanspraak op het noodfonds valt daarmee lager uit dan was voorzien. Volgens onze berekening bedraagt deze lagere aanspraak (overblijvende middelen) € 1.117.322,10. Dit bedrag bestaat uit 65% van het provinciaal noodfonds t.w. € 726.259,37 en uit 35% van de gemeentelijke cofinanciering t.w. € 391.062,74.

Wij verzoeken u de overblijvende middelen uit het provinciaal noodfonds, zijnde een bedrag van maximaal € 726.296,83 en na afrekening van de subsidies over 2020, in te zetten ten behoeve van de ondersteuning van de in de propositie voorgedragen instellingen overeenkomstig onze prioritering. De berekeningen van de schade van de instellingen zijn opgenomen in de bijlage.

De gemeenten Alkmaar, Bergen, Den Helder, Heerhugowaard, Hoorn, Medemblik en Texel dienen vóór 15 juli 2021 de aanvraag in voor een bijdrage uit de overblijvende middelen van het noodfonds. Deze aanvraag gaat gepaard met het besluit van de cofinanciering per culturele instelling binnen de eigen gemeente. Deze cofinanciering bestaat uit 35% van het netto schadebedrag per instelling.

Informatie

Indien u naar aanleiding van deze brief vragen heeft, dan kunt u contact opnemen met Jim Ligthart van de gemeente Alkmaar, telefoon 06-55426753 en e-mail jligthart@akmaar.nl.

Met vriendelijke groet,
Het college van burgemeester en wethouders van Alkmaar,

Christian Braak, wethouder Cultuur

Datum: 30 juni 2021
Aan: Provincie Noord-Holland
Van: Alle gemeenten in Noord-Holland Noord
Onderwerp: Propositie II Noord-Holland Noord voor 1e helft 2021

Propositie II Noord-Holland Noord

Aanleiding

Sinds maart 2020 houdt Covid-19 ons land, en een groot deel van de wereld, in zijn greep. Het leven, met zijn dagelijkse gang van zaken en vele uitjes, kwam letterlijk en figuurlijk tot stilstand. Thuis werken, veel voorzieningen dicht en ook het culturele leven kwam op een lager pitje te staan. In 2020 hadden we voor de culturele sector een lockdown van de periode half maart tot en met eind mei. Daarna kon er weer het één en ander, op kleinere schaal en onder vele voorwaarden. Vervolgens kwamen er vanaf november 2020 weer nieuwe beperkende maatregelen, met uiteindelijk vanaf half december 2020 een nieuwe lockdown.

Er is in 2020 van alles gedaan om de culturele organisaties te ondersteunen. Als gemeenten zijn we coulant geweest met de subsidievoorwaarden en is er huur kwijtgescholden. Daarnaast hebben we, in veel gevallen in combinatie met het noodfonds van de provincie Noord-Holland, financiële ondersteuning geboden. Tot slot waren er ook nog landelijke steunmaatregelen zoals de TOZO, TVL en NOW maar ook landelijke cultuurfondsen

Op 1 oktober 2020 hebben wij u een (eerste) propositie aangeboden met daarbij een voorstel voor de inzet van het provinciaal noodfonds. Met deze propositie werd niet het volledige bedrag uit het provinciaal noodfonds, welke beschikbaar was voor Noord-Holland Noord, benut. Er bleef een restbedrag van € 391.531 (provincie € 254.495, gemeenten € 137.036 bij 35% gemeentelijk matching) over.

U heeft ons per brief van 21 april 2021 officieel laten weten dat, gezien de voortdurende gevolgen voor de culturele sector door de Covid-19 maatregelen, het restbedrag is gereserveerd om noodsteun te kunnen verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade Covid-19 in het voorjaar van 2021 (1 januari – 1 juli 2021). Daarop nodigde u ons uit om te komen tot een gezamenlijk voorstel voor het voorjaar 2021 met daarin benoemd welke culturele instellingen te ondersteunen, die te lijden hebben van de landelijke Covid-19 maatregelen en die behoren tot de vitale culturele infrastructuur in onze regio.

Wij zijn u zeer erkentelijk dat wij wederom de gelegenheid krijgen een propositie in te mogen leveren en hiermee wederom in aanmerking komen voor provinciale steun. Hierbij treft u onze propositie. Wij kijken eerst terug naar 2020, waarbij we graag toelichten wat het provinciaal noodfonds voor het culturele veld in onze regio heeft betekend. Ook geven we een eerste inschatting hoeveel van de bijdrage uit het provinciaal noodfonds uiteindelijk in is gezet om het netto tekort voor 2020 bij onze instellingen op te vangen. Daarna volgt ons voorstel voor de inzet van het restbedrag voor de 1e helft van 2021.

Rol provinciaal noodfonds

Zoals in de aanleiding ook al benoemd, stond met de komst van Covid-19 het leven op zijn kop. Ook het culturele veld stond door de lockdown, de vele maatregelen én de voortdurende onzekerheid op zijn grondvesten te trillen. Er speelden een aantal grote vragen binnen het culturele veld: Gaan wij deze periode doorkomen? Hoe ziet onze toekomst er dan uit? Welke ondersteuning kunnen we krijgen? En wat kunnen we zelf doen om te overleven?

In deze uitermate onzekere periode was het van groot belang, voor de gemeenten en het culturele veld, te zien dat er vanuit de provincie Noord-Holland ontzettend snel werd gehandeld om de effecten van de Covid-maatregelen te verminderen. De zogenaamde motie 41 was gericht op het 'Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur' bestaande uit een (richt)bedrag van € 10 miljoen. Daarnaast was er nog motie 42, gericht op een 'Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds', bestaande uit een (richt)bedrag van € 100 miljoen. We kunnen niet genoeg benadrukken dat alleen al de wetenschap dat de provincie (financiële) ondersteuning ging bieden, bij veel organisaties hoop en vertrouwen gaf. We moeten immers niet vergeten dat toen veel landelijke maatregelen nog moesten komen of in ontwikkeling waren. Om in deze grote onzekere periode de steun van de provincie, als gevolg van de twee aangenomen moties, te voelen was van groot belang.

"Wij willen u bedanken voor de steun die u in 2020 heeft toegezegd aan Artiance en Bibliotheek Kennemerwaard. Wij hebben in 2020 met grote inzet gewerkt om de financiële schade zoveel mogelijk te beperken. Uw toegezegde steun heeft ons gestimuleerd en gemotiveerd om extra ondernemend te zijn. Alle collega's van Artiance een Bibliotheek Kennemerwaard hebben keihard gewerkt en vele onbetaalde overuren gemaakt om de voortgang van beide stichtingen te kunnen waarborgen". Artiance en Bibliotheek Kennemerwaard.

Terugblik 2020: uiteindelijke netto tekorten

Bij het opstellen van de eerste propositie was het een uitdaging om tot een goede inschatting te komen van de verwachte netto tekorten. De landelijke steunmaatregelen waren immers nog in ontwikkeling en ook het scenario wat wel en niet zou kunnen in de samenleving veranderde continu, bijna van dag tot dag. De propositie van 1 oktober 2020 betrof daarmee ook een momentopname. De uiteindelijke netto tekorten van het jaar 2020 bij de aangedragen culturele instellingen bleken bij veel organisaties een goede inschatting te zijn. Er zijn echter ook organisaties die op een groter netto tekort zijn uitgekomen of juist, als gevolg van bijvoorbeeld de verruiming van de TVL en NOW, een minder hoog tekort hadden dan voorzien. Met name de laatste groep, waar het netto tekort minder hoog is uitgevallen dan oorspronkelijk voorzien, is van belang. Omdat de provinciale bijdrage een netto tekort financiering betrof, is de verwachting dat het bedrag dat uiteindelijk niet hoefde te worden ingezet om het netto tekort op te vangen zal worden teruggevorderd. Hoewel we op dit moment nog niet van alle organisaties de definitieve resultaten van 2020 hebben ontvangen (doordat bijvoorbeeld het daadwerkelijk vaststellen van de NOW op zich laat wachten), hebben wij hieronder per gemeente wel alvast op een rijtje gezet waar het uiteindelijke netto tekort 2020 (volgens de voorlopige resultaten, dus onder voorbehoud) op uit is gekomen.

Gemeente	Aangevraagde subsidie (op basis van voorziene netto tekorten)	Niet besteed subsidiebedrag
Alkmaar	€ 487.971,00	€ 396.329,10
Bergen	€ 412.158,00	€ 0.00
Castricum	€ 9.196,00	€ 0.00
Den Helder	€ 392.424,25	€ 254.758,00
Enkhuizen	€ 52.488,00	€ 0.00
Heerhugowaard	€ 394.693,00	€ 240.500,00
Heiloo	€ 112.500,00	€ 0.00
Hollands Kroon	€ 13.997,00	€ 0.00
Hoorn	€ 1.138.744,00	€ 100.971,00
Langedijk	€ 237.000,00	€ 0.00
Medemblik	€ 346.535,20	€ 4.387,00
Schagen	€ 67.070,00	€ 0.00
Stede Broec	€ 63.481,00	€ 29.947,00
Texel	€ 1.032.137,00	€ 0.00
Totaal	**€ 4.760.394,45**	**€ 1.026.892,10**

Hieruit blijkt dat er een bedrag van € 1.026.892,10 van verstrekte subsidies inzake het noodfonds niet nodig is geweest om de ontstane netto tekorten op te vangen. Het budget dat is overgebleven bestaat uit de volgende twee elementen:

- 65% betreft een bijdrage uit het provinviaal noodfonds: € 667.479,87
- 35% betreft de gemeentelijke cofinanciering: € 359.412,24

Wij gaan er vanuit dat u het provinciale deel van € 667.479,87 zoals u al in de beschikking heeft aangekondigd, terugvordert nadat wij de officiële subsidieverantwoording hebben gedaan (deadline 1 augustus 2021). Wel willen wij u gelijk verzoeken om dit bedrag dat nu resteert alsnog in te zetten voor onze regio Noord-Holland Noord voor de noodsteun in de eerste helft van 2021. Dit lichten wij hieronder verder toe.

Waar staan we nu: inhoudelijk en financieel

Allereerst verstrekken wij u graag informatie over hoe het in algemene zin met onze culturele sector gaat. Wanneer we nu naar het culturele veld kijken zien we een gemengd beeld. Enerzijds hebben we de kracht, creativiteit en het innovatievermogen van het culturele veld gezien. Zo is onder andere het culturele aanbod online vorm gegeven. Ook hebben de organisaties, binnen de mogelijkheden van de gestelde voorwaarden en maatregelen, de deuren alsnog geopend (in de perioden dat dit werd toegestaan). Verder is de periode dat zij dicht waren gebruikt om toekomstige tentoonstellingen, voorstellingen en podium presentaties uit te werken. Daarnaast hebben wij als regio Noord-Holland Noord, in samenwerking met het culturele veld, ons regionaal cultuurprofiel verder uitgewerkt de afgelopen maanden. Hierbij hebben wij gekeken naar wat ons als regio bindt, wat onze kracht is en hoe we de culturele sector verder kunnen versterken. Het streven is dat het regionaal cultuurprofiel deze zomer door al onze colleges van B&W wordt vastgesteld.

Anderzijds kunnen we er niet omheen dat de culturele sector zwaar getroffen is. Veel medewerkers, inhuurkrachten en vrijwilligers van culturele organisaties en verenigingen zijn geraakt. Hun werk verviel of moest op andere wijze worden vormgegeven. Daarnaast is het betrokken houden van vrijwilligers bij organisaties en leden bij verenigingen een blijvende uitdaging. Ook vielen, door de lange lockdown van half december 2020 tot en met begin juni 2021, opnieuw vele inkomsten weg. Dit legt een grote druk op veel organisaties. Gelukkig zijn veel landelijke steunmaatregelen verlengd. Maar desalniettemin hebben culturele organisaties, met name degene die normaliter veel eigen inkomsten hebben en/of veel werken met vrijwilligers, het zwaar. De steun van de provincie voor de eerste helft van 2021 is dan ook zeer welkom.

Voorziene netto tekorten eerste helft 2021 van categorie 1 instellingen

Ten behoeve van de gevraagde propositie is er, net als bij de eerste propositie, gewerkt met een kerngroep bestaande uit de cultuurambtenaren van de gemeenten Alkmaar, Den Helder en Hoorn. Hierbij bleef de regio Noord-Holland Noord opgedeeld in drie subregio's: de regio Alkmaar, de regio Kop van Noord-Holland en de regio Westfriesland. Door de kerngroep is vervolgens een uitvraag gedaan bij de gemeenten van de betreffende subregio's. Gevraagd is naar aanleiding van de door de provincie gestelde voorwaarden in kaart te brengen wat de te voorziene netto tekorten zijn voor de zogenaamde categorie 1 instellingen, conform het rekenmodel van de provincie. Uitgangspunt daarbij is dat door de gemeente de intentie wordt uitgesproken zorg te dragen voor co-financiering van 35%.

Hieronder treft u de te voorziene netto schade van de culturele instellingen per gemeente zoals nu voorzien (In de bijlage onder deze proposotie is een overzicht van het tekort per instelling toegevoegd).

Gemeente	**Voorzien netto tekort eerste helft 2021 (jan-jun 2021)**	**65% noodfonds provincie**	**35% cofinanciering gemeente**
Alkmaar	€ 82.926,00	€ 53.901,90	€ 29.024,10
Bergen	€ 165.500,00	€ 107.575,00	€ 57.925,00
Castricum	€ 0.00	€ 0,00	€ 0,00
Den Helder	€ 58.328,00	€ 37.913,20	€ 20.414,40
Enkhuizen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Heerhugowaard	€ 58.400,00	€ 37.960,00	€ 20.440,00
Heiloo	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Hollands Kroon	€0,00	€ 0,00	€ 0,00
Hoorn[1]	€ 575.841,00	€ 374.296,65	€ 201.544,35
Langedijk	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Medemblik	€ 224.556,00	€ 145.961,40	€ 78.594,60
Schagen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Stede Broec	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
Texel	€ 321.973,00	€ 209.282,45	€ 112.690,55
Totaal	**€ 1.487.524,60**	**€ 966.890,60**	**€ 520.633,00**

[1] Het bedrag voor de Stoomtram Hoorn/Medemblik is hier volledig opgenomen onder Hoorn.

Wanneer we, conform uw brief, uitgaan van een cofinanciering van 35% door de gemeente, zou het netto tekort als volgt opgevangen worden:

- 65% opvangen uit het provinviaal noodfonds: € 966.890,60.
- 35% betreft de gemeentelijke cofinanciering: € 520.633,00.

Voorstel inzet noodfonds provincie

Zoals uit bovenstaand overzicht blijkt, is er sprake van een fors tekort. Zeker wanneer het afgezet wordt tegen het budget dat vanuit de provincie beschikbaar is. Het budget noodfonds provincie is op dit moment namelijk € 254.495,00 terwijl het beroep wat op het provinciaal noodfonds wordt gedaan vanuit de categorie 1 instellingen € 966.890,60 betreft.

Ons voorstel bestaat uit twee onderdelen:

1. Allereerst verzoeken wij u vriendelijk doch dringend om het bedrag van € 667.479,87 dat, naar onze beste inschattingen op dit moment, over blijft van de subsidie 2020 beschikbaar te houden voor voor noodondersteuning in Noord-Holland Noord. Op deze manier neemt het provinciale budget met € 667.479,87 toe van € 254.495,00 tot € 921.974,87.

   Zoals uit het voorziene netto tekort voor de eerste helft 2021 van de categorie 1 instellingen blijkt, is dit bedrag in zijn geheel nodig om de tekorten voor de eerste helft van 2021 op te vangen. Deze noodsteun is dan ook van cruciaal belang voor het culturele veld in Noord-Holland Noord.

   Tijdens het bestuurlijk overleg van 17 juni jl. heeft u aangegeven open te staan om het restant beschikbaar te houden voor noodsteun voor de eerste helft van 2021 voor de categorie 1 instellingen. Daar zijn wij ontzettend dankbaar voor. Tijdens dit bestuurlijke overleg heeft u verder benoemd dat wij tot 15 juli 2021 de tijd krijgen om de onderliggende documenten en gemeentelijke cofinanciering voor bij de inzet van het restant bedrag te organiseren. De onderliggende documenten hebben wij al bij deze propositie toegevoegd. Het bewijs van gemeentelijke cofinanciering zal door iedere gemeente afzonderlijk worden meegestuurd bij het aanvraagformulier subsidie regionale culturele infrastructuur noodsteun (aan te leveren voor 15 juli).

   U vroeg ons daarbij om eventuele prioritering aan te geven binnen de lijst van categorie 1 instellingen wanneer het restant budget niet toereikend zou zijn. Zoals uit de berekeningen blijkt wordt het noodfonds met ruim € 47.000 overvraagd (want de vraag is € 966.890,60 terwijl er in totaal naar verwachting € 921.974,87 beschikbaar is). Dit zullen wij ondervangen door de gevraagde bijdrage voor de Stoomtram met dit bedag te verlagen (in de hoop dat de Stoomtram ook nog een bijdrage krijgt uit landelijke fondsen en anders zal dit bedrag opgevangen worden door de gemeente Hoorn zelf).

2. Vanzelfsprekend begrijpen wij dat u de inzet van het restant bedrag pas kunt toekennen wanneer de definitieve verantwoordingen voor de noodsteun 2020 binnen is (deadline 1 augustus 2021). Voor de korte termijn hebben we daarom een voorstel om het nu al officieel beschikbare budget van € 254.495,00 in te zetten. Ons voorstel is om dit budget gelijkwaardig te verdelen over de drie regio's (€ 84.831,67 per regio). Per regio wordt dit budget, aangevuld met 35% gemeentelijke cofinanciering, ingezet voor de instelling met de het grootste netto tekort. Dat betreft dan de volgende instellingen:

- Regio Alkmaar: Museum Kranenburgh (voorzien tekort van € 165.600,00)
- Regio Kop van Noord-Holland: Stichting Texelse Musea (voorzien tekort van € 321.973,00)
- Regio Westfriesland: Museum Stoomtram (voorzien tekort van € 286.592,00)

Hiermee wordt niet het volledige voorziene netto tekort van deze drie instellingen vergoed, maar is er in ieder geval wel op korte termijn een eerste bijdrage om het nettotekort op te vangen. Bij het inzetten van het restant budget 2020 kan het beroep van deze instellingen op het noodfonds dan met het al ingezette bedrag verlaagd worden.

Tot slot

Wij hopen dat u met onze voorstellen en verzoeken in kunt stemmen. Zoals in deze propositie is toegelicht, kan het provinciale noodfonds een significante bijdrage leveren aan het dekken van de nettotekorten van categorie één instellingen in NHN. Op deze wijze wordt de culturele regionale basis in stand gehouden. Ook stelt het ons als gemeenten in staat om, mede op basis van de extra uitkering in het gemeentefonds voor cultuur, het overige culturele veld te ondersteunen (waaronder de categorie twee en drie instellingen, amateurclubs en makers). Die zijn in deze propositie buiten beschouwing gelaten vanwege uw gestelde voorwaarden, maar hebben in veel gevallen wel onze ondersteuning nodig.

Met vriendelijke groet,

Christian Braak (namens regio Alkmaar)
Kees Visser (namens regio Kop van Noord-Holland)
Samir Bashara, wethouder Hoorn (namens regio Westfriesland)

Bijlage 1 Overzicht netto tekort 1e helft 2021 per categorie 1 instelling

Gemeente	Naam Instelling	Soort	Netto schade (schatting) 1e helft 2021
Alkmaar	Podium Victorie	Podium/theater	€ 0,00[2]
Alkmaar	Stedelijk Museum Alkmaar	Museum	€ 0,00
Alkmaar	Kaasmuseum	Museum	€ 56.800,00
Alkmaar	Schermer Molens Stichting	Museum	€ 26.126,00
Bergen	Cinebergen	Filmtheaters-huizen	€ 0,00
Bergen	Kranenburgh	Museum	€ 165.500,00
Den Helder	Theater de Kampanje	(Pop)Podia	€ 0,00
Den Helder	Reddingmuseum	Museum	€ 38.250,00
Den Helder	Nollen	Landschapskunst/museum	€ 20.138,00
Enkhuizen	Cinema Enkhuizen	Filmtheaters-huizen	€ 0,00
Heerhugowaard	Theater Cool	(Pop)Podia	€ 58.400,00
Hoorn	Schouwburg het Park	(Pop)Podia	€ 0,00
Hoorn	Westfries Museum	Museum	€ 187.904,00
Hoorn	Cinema Oostereiland	Filmtheaters-huizen	€ 10.000,00
Hoorn	Hotel Maria kapel	Presentatie-instelling	€ 10.710,00
Hoorn	Museum Twintigste Eeuw	Museum	€ 80.635,00
Hoorn/Medemblik	Stoomtram	Museum	€ 286.592,00
Medemblik	Bakkerijmuseum	Museum	€ 97.643,00
Medemblik	Stoommachinemuseum	Museum	€ 99.913,00
Medemblik	Kasteel Radboud	Museum	€ 27.000,00
Texel	Stichting Texels Museum	Museum	€ 321.973,00
Subtotaal			**€ 1.487.524,60**
Minus inzet Noodfonds op basis van Propositie II			- € 391.531,00
Totaal			**€ 1.095.993,60**

[2] Voorziene netto tekort is €176.605,50, hier wordt een beroep voor gedaan via een rijksfonds.

Subsidielijst gemeenten NHN en MRA voor het noodfonds sociale infrastructuur voorjaar 2021 *bijlage 4*

verseon: 1400571/1685564

Totalen noodfonds sociale infrastructuur (motie 41)			
	Fonds	Gemeenten (35%)	Provincie (65%)
Totaal Fonds	€ 15.384.615,39	€ 5.384.615,39	€ 10.000.000,00
Uitputting	€ 11.065.230,44	€ 3.872.830,65	€ 7.192.399,78
Restant na subsidies 2020	€ 4.319.384,95	€ 1.511.784,73	€ 2.807.600,22

Noodfonds Noord-Holland Noord	*Totaal*	*35% gemeente*	*65% provincie*
Totaal beschikbaar noodfonds voor NHN in 2021	€ 391.531,48	€ 137.036,02	€ 254.495,46
Gemeente			
Alkmaar	€ 82.926,00	€ 29.024,10	€ 53.901,90
Bergen	€ 165.500,00	€ 57.925,00	€ 107.575,00
Den Helder	€ 58.328,00	€ 20.414,80	€ 37.913,20
Heerhugowaard	€ 58.400,00	€ 20.440,00	€ 37.960,00
Hoorn	€ 575.841,00	€ 201.544,35	€ 374.296,65
Medemblik	€ 224.556,00	€ 78.594,60	€ 145.961,40
Texel	€ 78.743,00	€ 27.560,05	€ 51.182,95
Totalen aanvragen	**€ 1.244.294,00**	**€ 435.502,90**	**€ 808.791,10**
Tekort noodfonds NHN	-€ 852.762,52	-€ 298.466,88	-€ 554.295,64

Noodfonds MRA (excl. Amsterdam)	*Totaal*	*35% gemeente*	*65% provincie*
Totaal beschikbaar noodfonds voor MRA in 2021	€ 3.927.853,48	€ 1.374.748,72	€ 2.553.104,76
Gemeenten			
Aalsmeer	€ 25.000,00	€ 8.750,00	€ 16.250,00
Amstelveen	€ 765.484,75	€ 267.919,66	€ 497.565,09
Bloemendaal	€ 9.000,00	€ 3.150,00	€ 5.850,00
Diemen	€ 48.479,00	€ 16.967,65	€ 31.511,35
Edam-Volendam	€ 40.158,00	€ 14.055,30	€ 26.102,70
Gooise Meren	€ 31.544,00	€ 11.040,40	€ 20.503,60
Haarlem	€ 629.198,00	€ 220.219,30	€ 408.978,70
Haarlemmermeer	€ 636.812,00	€ 222.884,20	€ 413.927,80
Hilversum	€ 46.750,00	€ 16.362,50	€ 30.387,50
Huizen	€ 10.131,00	€ 3.545,85	€ 6.585,15
Laren	€ 139.444,00	€ 48.805,40	€ 90.638,60
Purmerend	€ 245.961,00	€ 86.086,35	€ 159.874,65
Waterland	€ 27.896,00	€ 9.763,60	€ 18.132,40
Zaanstad	€ 551.365,00	€ 192.977,75	€ 358.387,25
Zandvoort	€ 8.900,00	€ 3.115,00	€ 5.785,00
Totalen aanvragen	**€ 3.216.122,75**	**€ 1.125.642,96**	**€ 2.090.479,79**
Restant noodfonds MRA	€ 711.730,73	€ 249.105,76	€ 462.624,97

uitputting noodfonds 2021				
		totaal	*gemeenten*	*provincie*
MRA	beschikbaar	€ 3.927.853,48	€ 1.374.748,72	€ 2.553.104,76
	nodig	€ 3.216.122,75	€ 1.125.642,96	€ 2.090.479,79
	restant	€ 711.730,73	€ 249.105,76	€ 462.624,97
NHN	beschikbaar	€ 391.531,48	€ 137.036,02	€ 254.495,46
	nodig	€ 1.244.294,00	€ 435.502,90	€ 808.791,10
	tekort	-€ 852.762,52	-€ 298.466,88	-€ 554.295,64
wanneer restant MRA wordt ingezet voor NHN		-€ 141.031,79	-€ 49.361,13	-€ 91.670,66

verwachting niet bestede subsidies 2020 *afrekening moet nog plaatsvinden*		*totaal*	*gemeenten*	*provincie*
MRA	vorlopige schatting	€ 750.000,00	€ 262.500,00	€ 750.000,00
NHN	cijfers uit begeleidende brief 30/6	€ 1.117.322,10	€ 391.062,74	€ 726.259,37
		€ 1.867.322,10	€ 653.562,74	€ 1.476.259,37

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

P.D.M. Joosten

BEL/REE

Telefoonnummer +31235143939
joostenp@noord-holland.nl

Verzenddatum

09 SEP. 2021

Kenmerk

1400571/1685535

Uw kenmerk

Betreft: uitwerking motie 41, noodfonds sociale infrastructuur voorjaar 2021

Geachte leden,

Met deze brief informeren wij u over ons recente besluit op 7 september 2021 over de uitvoering van motie 41 inzake de 2e tranche van het provinciaal noodfonds sociale infrastructuur, zijnde:

- Kennis te nemen van de proposities van de gemeenten in de Metropoolregio Amsterdam (excl. Amsterdam en Flevoland) en de gemeenten in Noord-Holland Noord die dienen als basis voor de subsidieaanvraag in het kader van de 2e tranche van het provinciaal noodfonds sociale infrastructuur.
- Aan 22 gemeenten een incidentele subsidie te verstrekken om 46 culturele instellingen te ondersteunen die als gevolg van de COVID-19 maatregelen in acute financiële nood zijn gekomen.
- Aan PS voor te stellen om bij de laatste begrotingswijziging 2021 een bedrag van € 91.670 beschikbaar te stellen zodat een deel van de terugvloeiende middelen van de 1e tranche opnieuw ingezet kunnen worden in de 2e tranche.
- Aan PS voor te stellen om bij de eerste begrotingswijziging 2022 de resterende middelen die terugvloeien van de 1e tranche beschikbaar te houden voor herstel van de culturele infrastructuur.
- In afwijking van de Aanwijzingen voor de subsidieverstrekking Provincie Noord-Holland een voorschot van 100 procent van de verleende subsidies te verstrekken.

Aanleiding

Op 18 mei 2020 hebben uw Staten twee moties (moties 41 en 42) aangenomen gericht op het bieden van ondersteuning in de Covid-19 crisis. Inzake de uitwerking van motie 41 hebben wij u geïnformeerd met onze brieven van 9 juli 2020, 27 oktober 2020, 11 februari 2021

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Dreef 1
2012 HR Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

en 22 april 2021. Met deze brief informeren wij u over de verdere uitvoering van motie 41 in 2021.

Toelichting noodfonds uitvoering in 2020
In 2020 is een eerste tranche uitgevoerd voor het noodfonds sociale infrastructuur. Samen met alle gemeenten in Noord-Holland Noord (NHN) en Metropoolregio Amsterdam (MRA, minus Amsterdam) zijn voorwaarden en procedures vastgesteld in diverse bestuurlijke overleggen. Door de gemeenten werd prioriteit gegeven aan noodsteun aan culturele instellingen. Dit proces resulteerde in twee gezamenlijke proposities voor noodsteun aan culturele instellingen. Op 27 oktober 2020 hebben wij besloten om in het kader van motie 41 aan 37 gemeenten subsidie te verstrekken waarbij 100 culturele instellingen zijn ondersteund die in 2020 in acute financiële nood waren gekomen.

Vanwege de doorlopende coronamaatregelen van het Rijk hebben culturele instellingen ook gedurende het eerste halfjaar van 2021 schade geleden en worden bedreigd in het voorbestaan. Dat maakt dat ze geen inkomsten hadden maar wel kosten hebben gemaakt. Noodhulp zoals door uw Staten mogelijk is gemaakt vanuit motie 41, blijkt ook in 2021 noodzakelijk om de culturele instellingen overeind te houden.

Wij hebben op 27 oktober 2020 uw Staten voorgesteld de resterende provinciale middelen in het noodfonds beschikbaar te houden, om samen met de gemeenten in Noord-Holland noodsteun te verlenen aan culturele instellingen met vervolgschade covid-19 in 2021. Het restantbedrag van € 2.807.600 is daarbij als uitgestelde intentie opgenomen bij de laatste begrotingswijziging 2020 en daarmee opnieuw beschikbaar in 2021. Op 11 februari 2021 hebben wij u laten weten dit restant in 2021 te willen inzetten als noodsteun voor de periode 1 januari - 1 juli 2021 en daarbij op eenzelfde wijze te werk te gaan als in 2020.

Proposities NHN en MRA voorjaar 2021
Op 20 april 2021 hebben wij de samenwerkende gemeenten in Noord-Holland Noord (NHN) en de Metropoolregio Amsterdam (MRA, minus Amsterdam) uitgenodigd tot het indienen van twee proposities (één per regio) voor het toewijzen van de resterende middelen uit het noodfonds sociale infrastructuur.

Beide regio's hebben voor 1 juli 2021 een propositie ingediend. Vanuit de MRA gemeenten zijn door 15 gemeenten 31 instellingen voorgedragen voor een totaalbedrag van € 2.090.480 (provinciaal budget). Inclusief de 35% gemeentelijke matching gaat het om een totaalbudget van € 3.216.123. Vanuit de gemeenten in NHN zijn door 7 gemeenten 15 instellingen voorgedragen voor een totaalbedrag van

€ 808.791 (provinciaal budget). Inclusief de 35% gemeentelijke matching gaat het om een totaalbudget van € 1.244.294. Deze totaalbedragen wijken iets af van de bedragen in de proposities aangezien zij gecorrigeerd zijn op basis van de recente ontwikkelingen bij de gemeenten. U vindt in bijlage 1 en 2 de proposities van de MRA en NHN en in bijlage 3 de bedragen die de gemeenten hebben aangevraagd.
De resterende middelen van tranche 1 zijn nagenoeg voldoende om te voorzien in de aanvragen van de gemeenten van de 2e tranche. Er resteert dan nog een tekort van € 91.670 voor NHN. Dat bedrag kan gedekt worden uit de middelen die terugvloeien bij de afrekening van de eerste tranche over 2020 (zie ook later in de tekst). Daarom vragen we PS om het bedrag van € 91.670 bij de laatste begrotingswijziging 2021 beschikbaar te stellen. In onze brieven van 11 februari en 22 april 2021 hebben wij u bericht over ons besluit om niet bestede subsidie in 2020 na vaststelling van de subsidies 2020 wederom in te zetten voor noodsteun in 2021, door middel van het verstrekken van incidentele subsidies aan de desbetreffende gemeenten, conform het doel van motie 41.

Uitzonderingen
Uit de bestuurlijke overleggen kwam naar voren dat gemeenten prioriteit gaven aan de noodhulp voor culturele instellingen. Geen van de gemeenten heeft een andere maatschappelijke organisatie voorgedragen. Bij deze laatste groep gaat het veelal om geringe bedragen en hiervoor zijn ook andere steunmaatregelen beschikbaar. In een paar gevallen zijn culturele instellingen voorgedragen die niet aan alle voorwaarden voldoen, maar door de regio wel worden aangemerkt als zijnde van vitaal belang voor de regionale infrastructuur. Deze uitzonderingen betreffen instellingen die 1) geen structurele gemeentelijke subsidie ontvangen maar een andere structurele financiële relatie met de gemeente hebben of 2) in 2019 eenmalig net niet het vereiste aantal bezoekers hebben gehaald.

Terugvloeiende middelen
Zowel in de MRA als NHN is door diverse gemeenten aangegeven dat het budget van de eerste tranche niet geheel zal worden afgerekend en er bij de vaststellingen van deze subsidies in najaar 2021 een bedrag terugvloeit naar de provincie. De regio NHN schat in dat het gaat om een bedrag van circa € 725.000. Voor de MRA gemeenten is nog geen inschatting gegeven, maar is de verwachting dat een vergelijkbaar bedrag zal terugvloeien.
De gemeenten geven in hun proposities aan dat deze middelen terugvloeien omdat bij het opstellen van de eerste propositie het een uitdaging was om tot een goede inschatting te komen van de verwachte netto tekorten. De landelijke steunmaatregelen waren immers nog in ontwikkeling en ook het scenario wat wel en niet zou kunnen in de

samenleving veranderde continu. De propositie van 1 oktober 2020 betrof daarmee een momentopname.

De uiteindelijke netto tekorten van het jaar 2020 bij de aangedragen culturele instellingen bleken bij veel organisaties een goede inschatting te zijn, maar er zijn ook organisaties die ook als gevolg van bijvoorbeeld de verruiming van rijksmaatregelen als TVL en NOW, een minder hoog tekort hadden dan voorzien. Omdat de provinciale bijdrage een netto tekort financiering betreft, zal het bedrag dat uiteindelijk niet hoefde te worden ingezet om het netto tekort op te vangen, worden teruggevorderd.

Dit is echter geenszins aanleiding om te constateren dat de effecten voor de culturele sector wel meevallen. Gemeenten schetsen de verwachting dat de gevolgen van COVID-19 ook zeker nog in het najaar 2021 en in geheel 2022 een ernstige bedreiging vormen voor het voortbestaan van de culturele infrastructuur in Noord-Holland. De samenwerking tussen provincie en gemeenten bij het noodfonds is als zeer constructief en positief ervaren. Daarom roepen de gemeenten in hun proposities de provincie op om het uiteindelijk resterende budget van het noodfonds in 2022 in te zetten voor het opstarten en herstel van de culturele sector. Daarbij wordt speciale aandacht gevraagd voor de positie van de (jonge) makers, de onzekerheden die de komende periode biedt voor culturele instellingen en het mogelijk stoppen van landelijke steunmaatregelen. Wij stellen daarom aan uw Staten voor om de resterende middelen die terugvloeien door het lager vaststellen van de subsidies uit tranche 1 bij de eerste begrotingswijziging 2022 opnieuw beschikbaar te houden voor herstelmogelijkheden voor de culturele infrastructuur, door bij de eerste begrotingswijziging 2022 het budget hiervoor beschikbaar te stellen.

Vervolg

Naar verwachting kunnen de subsidiebeschikkingen in september/oktober aan de gemeenten worden verzonden. De gemeenten geleiden dit budget (vermeerderd met de 35% gemeentelijke matching) door aan de instellingen.

Ten aanzien van de besteding van de terugvloeiende middelen van de eerste tranche wordt begin november een bestuurlijk overleg met de gemeenten georganiseerd. Daar is o.a. onderwerp van gesprek de staat van de culturele instellingen in Noord-Holland in november 2021 en hoe we de instellingen weer kunnen helpen bij opstarten en herstel. De positie van jonge makers komt aan bod bij het jaarlijkse diner met de wethouders op 10 november 2021. Op basis hiervan zullen we een voorstel maken voor de inzet van het resterend budget uit de terugvloeiende middelen van tranche 1 en dit met u bespreken vooruitlopend op de eerste begrotingswijziging 2022.

Tot slot

De gemeenten geven in hun proposities aan zeer dankbaar te zijn voor dit noodfonds. Hiermee zorgen provincie en gemeenten samen dat de vitale regionale culturele infrastructuur behouden blijft in de deelnemende gemeenten. De schade die Covid-19 aanricht voor de culturele instellingen zal echter nog lang voelbaar zijn. U heeft met uw motie in voorjaar 2020 laten zien vroegtijdig te willen anticiperen op deze crisis en hiermee veel schade voor de cultuur in Noord-Holland voorkomen. Wij hopen aan de wederopbouw van de culturele sector een vervolg te kunnen geven met de terugvloeiende middelen uit motie 41 en met de verdere uitwerking van motie 42.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

3 bijlage(n)
- propositie NHN voorjaar 2021
- propositie MRA voorjaar 2021
- lijst met gemeenten en aangevraagde bedragen

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	7574
Extern Zaak ID	1565978
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 september 2021
Agendapunt	14.b
Titel	Financiën: Brief GS aan PS inz. Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming juli 2021 (C-agenda EFB 27-9-2021)
Organisatieonderdeel	CZ/FIN

Bijlagen
Maandelijks BNW (07) Exceloverzicht met toelichting.pdf
Brief aan PS over begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming 2021 (07) juli.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	13 september 2021
Economie Financiën en Bestuur	**27 september 2021**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2021

Toelichting

Gedeputeerde Staten kunnen binnen de door Provinciale Staten vastgestelde begrotingsprogramma's middelen toewijzen aan de verschillende beleidsdoelen. Met dit besluit worden interne wijzigingen hierop administratief binnen de programmabegroting verwerkt.

Begrotingsneutrale wijzigingen begroting 2021 (07) (Reg.nr. 1565978 - 1688673)
Datum 01-08-2021

Boekingscombinatie					Boeking			Programmastructuur 2021	
Profit Centre Code	Profit Centre Omschrijving	Kostensoort Code	Kostensoort Omschrijving	Lasten/Baten	2021	Omschrijving	Toelichting	Niveau 2 Code	Niveau 2 Omschrijving
700330	RO Cultuurlandschap	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. goe	Lasten	-25.000	BNW-FP-Periode 7-REE- Ruimtelijke Ontwikkeling Cu	50. Bijdrage aan LBUVR stichting OdeaanNH deze bijdrage gaat naar Toerisme waar deze LBUVR onder valt.	2021PR0631	Cultuurhistorische waarden landschap versterken
700247	Toerisme	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. goe	Lasten	25.000	BNW-FP Periode 7-REE-regionale economie-Toerisme		2021PR0651	Ruimtelijk vestigingsklimaat verbeteren
700025	Eval. & monitoring	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. goe	Lasten	-80.000	BNW juli 2021 BEL-O&I-BN-01 uit budget 700025 € 8	58. BNW juli 2021 BEL-O&I-BN-01 uit budget 700025 € 80.000 overhevelen naar 700032. Er moet € 80.000 overgeheveld worden naar Bestuur en Strategie tbv de Uvr subsidie versterken bestuurskracht Noord-Holland 2020.	2021PR0113	Kwaliteit van beleid borgen
700032	Bestuurskracht	4400014	*Begroting inkomensoverdrachten a	Lasten	80.000	BNW juli 2021 BEL-O&I-BN-01 uit budget 700025 € 8		2021PR0121	Kwaliteit van openbaar bestuur optimaliseren
700283	Onderzoek en advies	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. goe	Lasten	126.500	BNW juli 2021 BEL-Groen-BN-01 uit budget 700316 €	59. BNW juli 2021 BEL-Groen-BN-01 uit budget 700316 € 126.500 overhevelen naar 700283. Overzetten Laag Holland budget naar het budget voor Onderzoek en Advies Groen.	2021PR0511	Beschermen en ontwikkelen van NNN en Natura2000-gebieden
700316	Region. samenwerking	4400014	*Begroting inkomensoverdrachten a	Lasten	-126.500	BNW juli 2021 BEL-Groen-BN-01 uit budget 700316 €		2021PR0532	Bijdragen aan regionale samenwerking t.a.v. groen
700305	Noord-Hollandpad	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. goe	Lasten	75.000	BNW juli 2021 BEL-Groen-BN-02 uit budget 700319 €	60. BNW juli 2021 BEL-Groen-BN-02 uit budget 700319 € 75.000 overhevelen naar 700305, extra budget Noord-Hollandpad. Het extra benodigde budget voor het Noord-Hollandpad wordt betaald uit het budget 'Bijdrage Waddengebied Exploitatie' waarvoor vanaf het jaar 2020 € 75.000 per jaar aan toe is gevoegd van het budget voor de compensatie Pachtschade Schiphol.	2021PR0522	Recreatiegebieden en recreatieve routes beheren
700319	Waddengebied	4300025	*Begroting aankoop niet duurz. goe	Lasten	-75.000	BNW juli 2021 BEL-Groen-BN-02 uit budget 700319 €		2021PR0533	Balans ecologie en economie Waddengebied nastreven
					0				

50. Ode aan het Landschap Noord-Holland brengt de transformatie van het cultuurlandschap – een van de uitgangspunten van het cultuurbeleid - onder de aandacht en draagt bij aan de doelen om structuren van provinciaal belang te versterken en te benutten. Het programma Ode zorgt voor een toeristisch-recreatie programmering rond ons bijzondere cultuurlandschap en versterkt daarmee het cultuurtoerisme.
Budget voor het voortzetten van de programmering/activiteiten Ode aan het Landschap NH in 2022 en duurzame borging/continuering van de bijbehorende producten. Het betreft een verlenging van het landelijke themajaar 2021, dat vanwege corona later is opgestart.

BNW-FP-Periode 7-REE- Ruimtelijke Ontwikkeling Cultuurlandschap, - € 25.000 bijdrage aan LBUVR stichting OdeaanNH deze bijdrage gaat naar Toerisme waar deze LBUVR onder valt. BNW-FP Periode 7-REE-regionale economie-Toerisme, € 25.000 bijdrage aan LBUVR stichting OdeaanNH deze bijdrage van Ruimtelijke Ontwikkeling Cultuurlandscha uit budget Projecten landschap en cultuurhistorie.

58. BNW juli 2021 BEL-O&I-BN-01 uit budget 700025 € 80.000 overhevelen naar 700032.

Er moet € 80.000 overgeheveld worden naar Bestuur en Strategie tbv de Uvr subsidie versterken bestuurskracht Noord-Holland 2020.

Er wordt € 80.000 van het budget Evaluatie en Monitoring naar de UVR versterken bestuurskracht Noord-Holland 2020 geheveld.

59. BNW juli 2021 BEL-Groen-BN-01 uit budget 700316 € 126.500 overhevelen naar 700283.

Overzetten Laag Holland budget naar het budget voor Onderzoek en Advies Groen.

We willen de uitgaven voor Laag Holland voortaan uit het budget voor Onderzoek en Advies doen ipv een aparte begrotingspost. Structureel is deze overheveling al in de Begroting 2022 verwerkt.

60. BNW juli 2021 BEL-Groen-BN-02 uit budget 700319 € 75.000 overhevelen naar 700305, extra budget Noord-Hollandpad.

Het extra benodigde budget voor het Noord-Hollandpad wordt betaald uit het budget 'Bijdrage Waddengebied Exploitatie' waarvoor vanaf het jaar 2020 € 75.000 per jaar aan toe is gevoegd van het budget voor de compensatie Pachtschade Schiphol.

Het Noord-Hollandpad heeft extra budget nodig, bij de Kaderbrief 2022 voorstellen is bepaald dat we dit budget binnen het Programma Groen moesten vinden, dat hebben we gevonden in het Wadden budget. Voor de overige jaren (2022 t/m 2026) is deze overheveling al in de Begroting 2022 verwerkt.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland,
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
K. Dombai
CZ/FIN

Doorkiesnummer 023-5144447
krisztina.dombai@noord-holland.nl

Betreft: Begrotingsneutrale wijzigingen beleidsdoelenraming 2021 (07) juli

Verzenddatum
09 SEP. 2021
Kenmerk 1565978-1695240

Uw kenmerk

Geachte leden,

Ter uitvoering van art. 167, tweede lid, van de Provinciewet (inzake de actieve informatieplicht) zenden wij u ter kennisname de 7e budgettair neutrale wijziging van de beleidsdoelenraming 2021 toe. Het betreft begrotingsneutrale wijzigingen tussen beleidsdoelen, die geen consequenties hebben voor de omvang van het programma en geen invloed hebben op het realiseren van de ambities in de betreffende beleidsdoelen. Deze aanpassingen zijn van belang met het oog op de rechtmatigheid.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143
Fax (023) 514 3030

Houtplein 33
Haarlem [2012 DE]
www.noord-holland.nl

Provincie Noord-Holland

Economie Financiën en Bestuur

Dossiernummer	7669
Extern Zaak ID	1536459
Vertrouwelijk	Nee
Vergaderdatum	27 september 2021
Agendapunt	16.a
Titel	Asielopvang: Brief GS aan PS inz. Ontwikkelingen asielopvang (C-agenda EFB (leidende commissie) 27-9-2021 en RWK 20-9-2021)
Organisatieonderdeel	BEL/B&S

Bijlagen
brief bzk mbt verzoek extra asielopvang.pdf
Brief aan PS over ontwikkelingen asielopvang.pdf

Geagendeerd	**Vergaderdatum**
Overdracht vanuit GS	13 september 2021
Ruimte Wonen en Klimaat	20 september 2021
Economie Financiën en Bestuur	**27 september 2021**
Ingekomen stukken ter kennisname	30 september 2021

Toelichting

Vanwege de toestroom van vooral Afghaanse vluchtelingen dreigt op korte termijn crisisnoodopvang voor vluchtelingen. Om dit af te wenden hebben de minister van BZK en de staatssecretaris van J&V alle commissarissen van de Koning, colleges van GS en burgemeesters bij brief verzocht om op korte termijn extra locaties voor asielopvang alsmede huisvesting voor vergunninghouders te realiseren. Het college van GS reageert met de brief aan Provinciale Staten op dit verzoek van rijkszijde en zegt toe hieraan medewerking te verlenen.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Provincie Noord-Holland (NH)
College van Gedeputeerde Staten
Postbus 123
2000 MD HAARLEM

INGEKOMEN 31 AUG. 2021

Directoraat-Generaal
Bestuur Ruimte en Wonen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk

Kenmerk
2021-0000443472

Uw kenmerk

Datum 26 augustus 2021
Betreft Per direct extra opvang en huisvesting nodig

Geachte gedeputeerden,

De huidige instroom in de migratieketen en de achterblijvende uitplaatsing van vergunninghouders naar huisvesting in gemeenten zijn zeer zorgwekkende ontwikkelingen. Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) verwacht binnen enkele weken volledig bezet te zijn en niet langer nieuwe asielzoekers te kunnen opvangen. Op dat moment is crisisnoodopvang noodzakelijk. Er is nu inzet nodig van ons allen om dat te voorkomen.

Dit is 23 augustus jl. besproken tijdens de Landelijke Regietafel Migratie en Integratie. In deze brief vragen wij daarom uw aandacht voor deze nijpende situatie en uw gezamenlijke inspanning om de inzet van (crisis)noodopvang af te wenden. Bij crisisnoodopvang kunt u denken aan het lokaal opvangen van personen op tijdelijke locaties die daar niet voor bedoeld zijn, in de eerste plaats in sporthallen waar slechts minimale voorzieningen zijn. Dit levert lokaal een ongewenste druk op de samenleving op en zet het draagvlak voor de opvang van asielzoekers onder druk. We willen daarom dit uiterst onwenselijke scenario samen met u absoluut voorkomen. Daarvoor is nodig dat de provinciale regietafels met spoed, maar uiterlijk in de tweede week van september, bij elkaar komen en concrete afspraken maakt over te ondernemen actie.

Recente ontwikkelingen
De opvangcapaciteit van het COA staat om verschillende redenen onder grote druk. Allereerst zorgen recente geopolitieke ontwikkelingen voor een toenemende asielinstroom. De snel verslechterende situatie in Afghanistan heeft direct gevolgen voor de beschikbare opvangcapaciteit. Het is van belang om te vermelden dat de veiligheidssituatie van dag tot dag verandert en het lastig is om een duidelijk beeld te krijgen van de gevolgen voor de Afghaanse burgers.[1] Er wordt op dit moment in ieder geval onvermoeibaar gewerkt om naast tolken, ook een bredere groep werknemers die voor Nederland hebben gewerkt, in veiligheid

[1] Zekerheidshalve is reeds besloten tot het instellen van een besluit- en vertrekmoratorium voor Afghanistan. Dit betekent dat er geen gedwongen terugkeer van reeds afgewezen asielzoekers plaatsvindt.

te brengen. Op dit moment worden ca. 300 personen per dag geëvacueerd. Zij zullen in eerste instantie op defensielocaties ondergebracht worden, maar gaan vervolgens naar opvanglocaties van het COA. Naast de situatie in Afghanistan maken we ons ook zorgen over de situatie in Libanon, Belarus en Turkije, waarvan laatstgenoemde ook al tot een toenemende instroom bij het COA heeft geleid. Bovendien arriveren steeds meer nareizigers in het kader van gezinshereniging naar ons land. Zij konden eerder niet reizen vanwege de internationale reisbeperkingen in verband met COVID-19.

Ten slotte levert de inzet van gemeenten om de bijna 11.000 vergunninghouders die momenteel in de opvang verblijven te huisvesten helaas onvoldoende resultaat op. Daarvan verblijven er 6.000 langer dan de afgesproken termijn in de opvang. Acute inzet op het versneld uitplaatsen van deze groep is noodzakelijk om ruimte in de opvang te creëren voor nieuw instromende asielzoekers. Er is alle reden om aan te nemen dat de toenemende instroom bij het COA de komende tijd zal aanhouden. In de maand juli ging het om een stijging van 900 opvangplekken, in de afgelopen drie weken alleen al waren dit er bijna 700.

Dit alles betekent dat op een totale opvangcapaciteit van ruim 29.000 plekken, er op dit moment ruim 27.000 bezet zijn. De grenzen van de opvangcapaciteit komen razendsnel in zicht; de marges die het COA nog heeft nemen met de dag af. Als deze situatie doorzet, zit het COA naar verwachting binnen afzienbare tijd, en mogelijk al binnen enkele weken, vol. Dit gezegd hebbende is het zo dat voorbereiding van noodopvang al in gang is gezet en mogelijk al op korte termijn wordt ingezet. De volgende onvermijdelijke stap is de inzet van crisisnoodopvang, hetgeen zeer onwenselijk is en dus absoluut moet worden voorkomen. Tegelijkertijd is het van belang dat iedereen met recht op opvang ook opvang kan worden geboden.

Genomen maatregelen

Indachtig deze ontwikkelingen heeft het COA de afgelopen periode additionele maatregelen getroffen om de opvangcapaciteit te maximeren. Zo is de bezettingsgraad van opvanglocaties verhoogd van 91 naar 100 procent, hetgeen een onwenselijke, maar noodzakelijke maatregel is om meer opvangplekken per locatie te realiseren. Ook zoekt het COA, in goed overleg met de betrokken gemeenten, naar extra capacitaire ruimte in bestaande bestuursovereenkomsten. Dit zijn maatregelen die afbreuk doen aan de leefbaarheid, beheersbaarheid en veiligheid van locaties en dientengevolge druk op locaties leggen. In het uiterste geval uit zich dat via een toename aan incidenten. Het is derhalve niet verantwoord om deze maatregelen verder op te rekken.

In meer algemene zin wordt in de asielketen brede inzet gepleegd om het aantal mensen dat afhankelijk is van COA-opvang te verkleinen. Zo worden asielaanvragen van asielzoekers die in een ander Europees land asiel hebben aangevraagd of dat hadden moeten doen en asielzoekers afkomstig uit een veilig land van herkomst zo efficiënt mogelijk behandeld. Hierdoor verblijven zij korter in de COA-opvang. Binnen de asielketen wordt voortdurend bezien of en hoe hierin nog verbetering kan worden aangebracht, waarbij als ondergrens geldt dat asielzoekers tot 28 dagen na afwijzing van hun asielaanvraag recht op opvang

behouden. Verdergaande maatregelen zoals het geheel onthouden van opvang zijn juridisch onhoudbaar.

Gezamenlijke opgave om crisisnoodopvang af te wenden
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de complexe afweging in het huisvesten van alle urgente aandachtsgroepen, zoals uitstroom vanuit de jeugdzorg, GGZ en andere spoedzoekers, dit alles tegen de achtergrond van een nijpend tekort aan woningen. Bovendien realiseren we ons dat u zich al langere tijd inzet voor de opvang van asielzoekers en de huisvesting van vergunninghouders. Helaas moeten we constateren dat deze inspanningen op dit moment nog niet voldoende zijn om het geschetste scenario van crisisnoodopvang te voorkomen: er is sinds ons verzoek aan u in november 2019 te weinig reguliere opvangcapaciteit gerealiseerd en de achterstand op de taakstelling huisvesting vergunninghouders is inmiddels opgelopen tot ca. 5.500.

Meest zorgwekkend is het gegeven dat ruim 6.000 vergunninghouders – en dit aantal neemt wekelijks toe - op dit moment langer dan 14 weken na vergunningverlening in de opvang verblijven. In bijlage 1 vindt u een gedetailleerder beeld van deze groep gekoppeld aan de twaalf provincies, alsmede inzicht in de gezinsgrootte binnen deze groep. Onder die groep bevinden zich ca. 2.100 alleenstaande vergunninghouders die per direct uitplaatsbaar zijn. Huisvesting is voor hen veelal de start van een waardevolle bijdrage aan de Nederlandse samenleving. Als vergunninghouders te lang in de opvang verblijven, belemmert dat de integratie en participatie van betrokkenen. Hierdoor zijn zij bijvoorbeeld niet optimaal beschikbaar voor de lokale arbeidsmarkt.

Gezamenlijke maatregelen
Om het scenario van crisisnoodopvang af te wenden, is het van het grootste belang dat we – nu er nog een mogelijkheid is – schouder aan schouder (Rijk, provincie, gemeente en het COA) een resultaatgerichte inspanning leveren om enerzijds de reguliere opvangcapaciteit van het COA te vergroten en anderzijds (tijdelijke) huisvesting te ontwikkelen om de achterstand op de taakstelling in te lopen. Ten behoeve daarvan zetten we samen met u in op actie langs vijf concrete lijnen, waarbij we te allen tijde een goede aansluiting met de (middel)lange termijn in gedachten houden:

1. Door het COA en het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) zijn locaties in eigendom geïnventariseerd die met spoed gereed kunnen worden gemaakt voor tijdelijke bewoning door vergunninghouders. Het gaat concreet om de inzet van zogeheten tussenvoorzieningen,[2] waarbij het Rijk verantwoordelijkheid zal nemen voor de grond en de bebouwing met tijdelijke units. Wat betreft overige aspecten, zoals beheer, exploitatie en tijdige doorstroom naar reguliere huisvesting, moeten afspraken met u worden gemaakt. We roepen u op om mee te werken aan het snel beschikbaar maken van deze locaties, wanneer deze zich binnen uw regio bevinden.
2. Door het COA, het RVB, het ministerie van Defensie, Aedes, de brancheverenigingen van woningcorporaties, en commerciële partijen, zoals

[2] Zie Handreiking Tussenvoorziening | Publicatie | Rijksoverheid.nl

de Koninklijke Horeca Nederland en bouwbedrijven, wordt in bredere zin bestaand vastgoed geïnventariseerd dat eenvoudig geschikt kan worden gemaakt voor tijdelijke bewoning, in eerste instantie ten behoeve van de huisvesting van vergunninghouders, maar mogelijk ook de opvang van asielzoekers. We roepen u ook hier op om mee te werken aan het snel beschikbaar maken van deze locaties, wanneer deze zich binnen uw regio bevinden.

3. Ten behoeve van de groep van 2.100 alleenstaande vergunninghouders die makkelijk uitplaatsbaar zijn, roepen we de provinciale regietafels op om in gezamenlijkheid alle mogelijkheden te benutten om deze personen zo snel mogelijk (tijdelijk) te huisvesten. Daarbij moeten ook onorthodoxe maatregelen bespreekbaar zijn. Daarbij kunt u denken aan het inzetten van hotels die immers toch deels leegstaan vanwege de huidige lage aantallen toeristen. Dergelijke inzet, die kan worden ondersteund door middel van een zogeheten ´hotelregeling´, bespreken we graag met u.
4. Door het COA wordt al enige tijd gezocht naar zogeheten sobere opvanglocaties. Dit zijn locaties die, met gebruikmaking van de positieve ervaringen in de gemeenten Westerwolde en Cranendonck, specifiek kunnen worden ingezet voor de sobere opvang van asielzoekers afkomstig uit een veilig land van herkomst. Deze asielzoekers hebben over het algemeen weinig kans dat hun asielaanvraag wordt ingewilligd. Bovendien zijn zij oververtegenwoordigd in de groep overlastgevende asielzoekers. Daarom wordt ingezet op korte procedures en – bij afwijzing van de asielaanvraag – een snel vertrek uit Nederland. Voor de realisatie van dergelijke locaties heeft het COA uw medewerking nodig.
5. Door het COA vindt, zoals gezegd, voorbereiding plaats op de inzet van noodopvang. Dit is een uiterste capacitaire maatregel die het COA nog kan aanwenden om de inzet van de crisisnoodopvang te voorkomen. Bij noodopvang kunt u denken aan het meerdaags en grootschalig opvangen van personen in evenementenhallen en paviljoens. Voor de inzet van noodopvang, welke te onderscheiden is van crisisnoodopvang, heeft het COA uw acute medewerking nodig. We roepen u op om, wanneer het COA met u in contact treedt, welwillend te kijken naar de locaties die inzetbaar zijn als noodopvanglocatie.

We willen u daarnaast wijzen op de al bestaande ondersteuningsmaatregelen voor de huisvesting van vergunninghouders die we vanuit het Rijk bieden en de recente vorderingen die daarin zijn gemaakt.[3]

- Het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stelt later dit jaar een nieuwe regeling open voor een financiële impuls om extra huisvesting voor aandachtsgroepen te realiseren. Hiervan wordt in totaal EUR 15 miljoen gereserveerd voor vergunninghouders.
- Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft sinds juli 2021 een regeling opengesteld voor het stimuleren van versnelde huisvesting en begeleiding van grote gezinnen vergunninghouders.[4]

[3] Zie Integrale Handreiking voor opvang, huisvesting en inburgering

[4] Zie Financiële impuls versnelde huisvesting grote gezinnen vergunninghouders

- Vanuit de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) zijn transformatie-experts beschikbaar die gemeenten kunnen ondersteunen in het op korte termijn transformeren van een locatie naar geschikte woonruimte voor onder andere vergunninghouders.
- Het RVB biedt versnellingskamers aan die kansrijk vastgoed of locaties kunnen helpen identificeren en voorzien van concrete acties en plannen om deze geschikt te maken.
- Mw. Jantine Kriens is aangesteld als bestuurlijk aanjager huisvesting statushouders. Zij biedt gemeenten praktische ondersteuning bij het realiseren van de taakstelling. U kunt hierbij denken aan hulp bij het wegnemen van belemmeringen in de uitvoering, kennis en expertise over middelen en het creëren van draagvlak. Voor een hulpverzoek kunt u contact opnemen via huisvestingstatushouders@minbzk.nl.

Wat vragen wij nu?
Alleen schouder aan schouder kunnen we de inzet van (crisis)noodopvang nog voorkomen. Met deze concrete acties in de hand roepen we u daarom op om de provinciale regietafels met spoed bij elkaar te brengen, uiterlijk in de tweede week van september. Het COA, het RVB en vanuit beleidszijde JenV en/of BZK geven ter tafel toelichting op de voor uw provincie relevante informatie om zo snel mogelijk resultaat te kunnen boeken. Concreet willen het volgende aan u vragen:

- Heeft u ruimte voor additionele locaties ten behoeve van opvang van asielzoekers dan wel huisvesting van vergunninghouders?
- Kunt u deze mogelijkheden in uw provincie inventariseren zodat deze aan de provinciale regietafel tezamen met de informatie vanuit rijkszijde kan worden besproken?

Ter toelichting op dit verzoek ontvangt u, Commissarissen, een uitnodiging voor een overleg op de kortst mogelijke termijn. Daaropvolgend ontvangt u op de kortst mogelijke termijn de benodigde informatie vanuit het Rijk om het gesprek aan uw tafel zo effectief mogelijk te laten verlopen.

Uiterlijk 30 september komt de Landelijke Regietafel Migratie en Integratie wederom bijeen. In de aanloop naar deze bijeenkomst verwachten wij een rapportage van u over mogelijkheden die u in de regio ziet. Mocht er aanleiding zijn om vóór 30 september in contact te treden over de inzet van crisisnoodopvang, dan vindt zoveel eerder als nodig crisisoverleg plaats. We

Directoraat-Generaal Bestuur
Ruimte en Wonen

Datum

Kenmerk
2021-0000443472

Uiterlijk 30 september komt de Landelijke Regietafel Migratie en Integratie wederom bijeen. In de aanloop naar deze bijeenkomst verwachten wij een rapportage van u over mogelijkheden die u in de regio ziet. Mocht er aanleiding zijn om vóór 30 september in contact te treden over de inzet van crisisnoodopvang, dan vindt zoveel eerder als nodig crisisoverleg plaats. We hopen ten zeerste dat we hiertoe niet hoeven over te gaan en rekenen op uw hulp.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

in afstemming met
de voorzitters van het Interprovinciaal Overleg,
de Vereniging van Nederlandse Gemeenten,
Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers.

Bijlage 1. Overzicht vergunninghouders die langer dan 14 weken in de opvang verblijven

COA Centraal Orgaan opvang asielzoekers

Vergunninghouders (fase 2 & langer dan 10 wkn. na koppeling)

Provincie	Aantal vergunninghouders fase 2 & > 10 wkn	Waarvan alleenstaanden	Waarvan referenten
Drenthe	189	96	68
Flevoland	179	80	37
Friesland	353	151	90
Gelderland	520	190	120
Groningen	242	105	49
Limburg	313	99	70
Noord-Brabant	490	189	125
Noord-Holland	761	357	171
Overijssel	520	225	136
Utrecht	354	241	130
Zeeland	59	35	20
Zuid-Holland	833	331	166
Totaal	**4813**	**2099**	**1182**

Voorgestelde doelgroep om versneld uit te plaatsen

NB. dit overzicht is ook op gemeentelijk niveau te maken

NB. Dit overzicht is op gemeentelijk niveau beschikbaar.

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de Statengriffier, mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

Gedeputeerde Staten
Uw contactpersoon
dhr. J.J. van den Berg
BEL/BS

Telefoonnummer +31235144076
bergjj@noord-holland.nl

Verzenddatum

09 SEP. 2021

Kenmerk
1536459/1700298

Uw kenmerk

Betreft: Ontwikkelingen asielopvang

Geachte leden,

Eind augustus ontvingen wij een brief van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over de ontwikkelingen met betrekking tot de asielopvang (zie bijlage). Als gevolg van de terugtrekking van westerse troepen uit Afghanistan en de daarop volgende snelle opmars van de Taliban is een vluchtelingenstroom uit het land op gang gekomen. Veel Afghanen zien geen toekomst voor zichzelf in hun eigen land. Zeker niet degenen die de afgelopen jaren hebben gewerkt voor een van de aanwezige westerse landen.

In korte tijd zijn dan ook veel Afghanen geëvacueerd naar andere landen, waaronder Nederland. Inmiddels zijn deze mensen op diverse plekken ondergebracht, zoals op de Willem Lodewijk van Nassaukazerne bij Zoutkamp en op het Marine-terrein in Amsterdam. Ook in het natuurgebied Heumensoord bij Nijmegen worden vluchtelingen opgevangen.

Het spreekt voor zich dat hier sprake is van provisorische opvang om de eerste nood te ledigen. Om deze – en andere – groepen asielzoekers meer duurzaam op te vangen en daarbij een onverantwoorde crisisopvang te voorkomen, heeft het kabinet in voornoemde brandbrief alle commissarissen van de Koning, burgemeesters en colleges van Gedeputeerde Staten verzocht om mee te werken aan het op korte termijn realiseren van extra opvang- en huisvestingsplekken.

De huidige situatie roept herinneringen op aan de periode 2015-2016. Ook toen kwamen er in zeer korte tijd veel vluchtelingen ons land binnen die vooral uit Syrië waren gevlucht. Die stroom vluchtelingen kon toen niet binnen bestaande asielzoekerscentra worden opgevangen. Nood- en crisisopvang in onder meer sporthallen bleek noodzakelijk. Het kabinet wil een herhaling hiervan voorkomen en heeft daarom de hulp ingeroepen van de medeoverheden waaronder de commissarissen van de Koning en de colleges van GS.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

De hulpvraag van het kabinet bestaat uit twee componenten. Enerzijds het verzoek om op korte termijn aanvullende opvang te realiseren teneinde nood- en crisisopvang af te wenden. Anderzijds het realiseren van huisvesting voor vergunninghouders om de doorstroom in asielzoekerscentra te bevorderen. Een substantiële groep in de vluchtelingenopvang bestaat namelijk uit vergunninghouders. Als die groep versneld gehuisvest zou kunnen worden, creëert dat weer ruimte in de bestaande asielzoekerscentra voor binnenkomende vluchtelingen.

Deze hulpvraag zal in eerste instantie worden besproken aan de Provinciale Regietafel Asielopvang Noord-Holland (PRT). Aan deze tafel neemt vanuit iedere inliggende Veiligheidsregio een bestuurder deel. Tevens zijn daar vertegenwoordigers van het COA, de Landelijke Regietafel en het ministerie van Justitie en Veiligheid aanwezig. De tafel wordt voorgezeten door de commissaris van de Koning in zijn hoedanigheid als rijksheer. De provinciale regietafel heeft geen formele bevoegdheden, maar functioneert als coördinatie- en scharnierpunt tussen het Rijk en gemeenten. Vanuit de provincie is de gedeputeerde Wonen en Toezicht agendalid van de tafel. Langs die lijn is ons college dan ook betrokken bij dit vraagstuk.

Het mag duidelijk zijn dat met de opeenvolgende ontwikkelingen in Afghanistan en de toestroom van vluchtelingen naar Nederland een nieuwe situatie is ontstaan. Alhoewel de opvang van vluchtelingen in eerste instantie een zaak is van gemeenten en het COA en de huisvesting van vergunninghouders een lokale verantwoordelijkheid betreft, voelen ook wij ons als provinciebestuur aangesproken door de hulpvraag van het kabinet. Wij zien het als een gezamenlijke opgave om crisisnoodopvang af te wenden.

Via de PRT zullen wij dan ook onze medewerking verlenen aan de vraag van het kabinet om de komende weken mogelijkheden te inventariseren in onze provincie voor additionele locaties ten behoeve van opvang van asielzoekers dan wel huisvesting van vergunninghouders. Daarbij zullen wij als provincie ook onze eigen locaties en mogelijkheden inventariseren. Over de voortgang hiervan zullen we u nader informeren.

We verwachten u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris
R.M. Bergkamp

voorzitter
A.Th.H. van Dijk

Bijlage: Brief minister van BZK en staatssecretaris van JenV

Verslag van	Vergadering Programmaraad 16 september 2021
Status	Concept
Opgesteld door	Frits Kas
Aanwezige leden	Flevoland: Y.H. den Boer, M. Dubois, J.H.N. Beenen. Noord-Holland: T.K. Wijnen, J. Hollebeek. Utrecht: J. d'Hondt, D. Oude Wesselink. Zuid-Holland: E.W. Kegel (voorzitter), S.G. van der Lubbe, A. Stepanyan.
Namens de Rekenkamer	Bestuurder/directeur: A. Hoenderdos. Plaatsvervangend bestuurder: M. Mekel.
Ondersteuning	Flevoland: J. de Ridder en B. Peters. Noord-Holland: - Utrecht: J. Dorst. Zuid-Holland: F. Kas (secretaris).

Agendapunt	**Besluit / opmerkingen**
De vergadering vindt digitaal plaats m.b.v. MS-Teams. Voordat de vergadering wordt geopend, leest de voorzitter de presentielijst voor om te bepalen of er een quorum aanwezig is. Er kijken en luisteren een aantal medewerkers van de Rekenkamer mee naar de vergadering. Zij nemen niet deel aan de vergadering. Het verzoek om te mogen spreken gebeurt via het 'handje omhoog-functie' of via de chatfunctie.	
1. Opening en mededelingen	*Opening* De voorzitter, de heer Kegel, opent de vergadering om 19.00 uur. *Bericht van verhindering* Afwezig met bericht zijn de leden Van den Berg (Noord-Holland), Berlijn (Utrecht), de Brey (Utrecht) en Krijgsman (ondersteuning Noord-Holland). Er zijn verder geen mededelingen.
2. Vaststellen agenda	Er zijn geen opmerkingen over de agenda. **Besluit:** De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
3. Conceptverslag Programmaraad 22 april 2021	Er zijn geen opmerkingen over het conceptverslag van 22 april 2021. **Besluit:** Het conceptverslag van de vergadering van de Programmaraad van 22 april 2021 wordt ongewijzigd vastgesteld.
4. Stand van zaken lopend onderzoek	Mevrouw Hoenderdos (RR) geeft een toelichting op de voortgang van de thans lopende onderzoeken. Het betreft de onderzoeken over: ▪ *Bescherming drinkwaterbronnen.* Het betreft een onderzoek voor de vier provincies. Het onderzoek is afgerond en bijna overal behandeld. Binnenkort volgt nog een oordeelsvormende behandeling in Flevoland.

Agendapunt	Besluit / opmerkingen
	▪ *OV-concessies.* Het betreft een onderzoek voor Flevoland en Utrecht. Het Utrechtse onderzoek bevindt zich in de fase van bestuurlijk wederhoor. Voor het Flevolandse onderzoek start binnenkort het feitelijk wederhoor. Publicatie voor beide onderzoeken is voorzien in het vierde kwartaal. ▪ *Meeslouwerplas.* Het onderzoek wordt uitgevoerd op verzoek van de provincie Zuid-Holland. Het onderzoek bevindt zich in de fase van feitelijk wederhoor. Publicatie is voorzien in het vierde kwartaal. ▪ *Vernieuwing regionale tram.* Het onderzoek wordt uitgevoerd op verzoek van de provincie Utrecht. Het onderzoek is ver gevorderd en gaat op afzienbare termijn in feitelijk wederhoor. Publicatie is voorzien aan het eind van het vierde kwartaal. ▪ De onderzoeken *Bodemdaling en Fiets* zijn benchmark onderzoeken voor de vier provincies. De onderzoek zijn gestart.
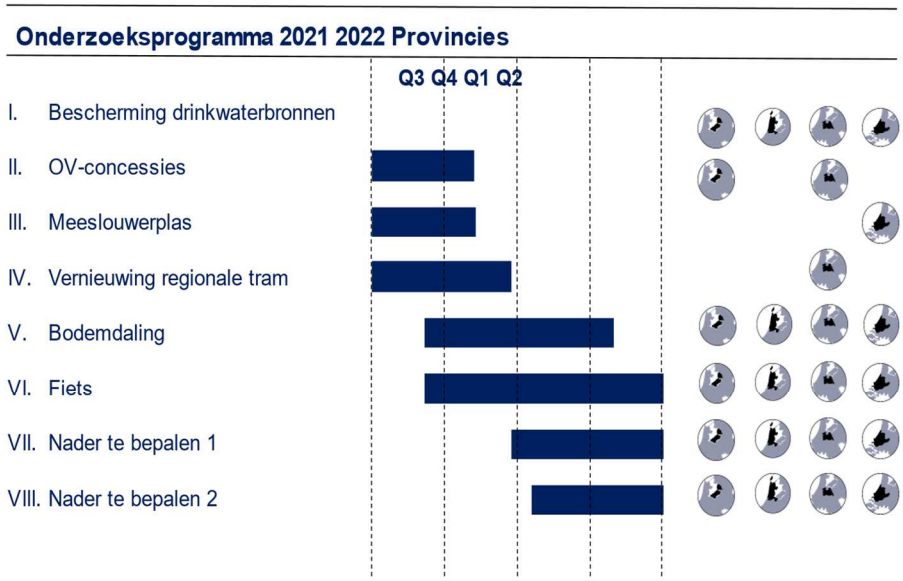	
	Daarnaast meldt de heer Mekel dat de Randstedelijke Rekenkamer is aangesloten bij een “doe mee onderzoek” van de Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRR). Het betreft een landelijk onderzoek naar de Wet Openbaarheid Bestuur (Wob).

<table>
<tr><th>Agendapunt</th><th>Besluit / opmerkingen</th></tr>
<tr><td></td><td>De hoofdvraag van het onderzoek is: “Hoe geven de deelnemende decentrale overheden vorm aan de afhandeling van Wob-verzoeken, in hoeverre gebeurt dit rechtmatig, hoe wordt hierover verantwoording afgelegd aan volksvertegenwoordiging en samenleving, hoe is actieve openbaarmaking geregeld en hoe verhoudt zich dat tot de eisen die de Wet open overheid (Woo) straks gaat stellen?”
De vier provincies ontvangen ieder een eigen rapport. Publicatie is voorzien eind 2021, begin 2022.

Besluit:
De Programmaraad neemt kennis van de toelichting op de voortgang van de lopende onderzoeken.</td></tr>
<tr><td>5. Onderzoeksonderwerpen eind 2021 en 2022</td><td>In de vorige vergadering van de Programmaraad is besloten dat de onderwerpen: bomenkap, burgerparticipatie in relatie tot RES, circulaire economie, corona steunmaatregelen, datacentra Zeewolde (Fle) en Hollandse Kroon (NH), integrale afweging ruimtelijke ontwikkelingen, voedselvisie en landbouwtransitie door de Rekenkamer in een nadere verkenning moeten worden uitgewerkt. In de verkenningen zijn per onderwerp de volgende vragen beantwoord:
1. Waar gaat het over?
2. Wat is de rol van de provincies?
3. Hoe groot is het financieel belang?
4. Wat is het belang voor de burgers?
5. Wat is een relevant moment voor publicatie (timing)?
6. Waarom is het onderwerp geschikt als rekenkameronderzoek?

Op basis van de verkenningen, melden de programmaraadsleden per provincie hun top 3 van onderzoeken die zij graag in het onderzoeksprogramma opgenomen zouden willen zien. In het onderzoeksprogramma 2021-2022 is ruimte voor twee nieuwe onderzoeken.</td></tr>
<tr><td colspan="2">
<table>
<tr><th></th><th>Fle</th><th>Utr</th><th>NH</th><th>ZH</th></tr>
<tr><td>Bomenkap</td><td></td><td>(X)</td><td>X</td><td></td></tr>
<tr><td>Burgerparticipatie in relatie tot RES</td><td>X</td><td>X</td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Circulaire economie</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td></tr>
<tr><td>Corona steunmaatregelen</td><td></td><td></td><td></td><td>X</td></tr>
<tr><td>Datacenters Flevoland en Noord-Holland</td><td>(X)</td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>Integrale ruimtelijke ontwikkelingen</td><td></td><td></td><td>(X)</td><td></td></tr>
<tr><td>Voedselvisie en landbouwtransitie</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td><td>X</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td></td><td>De heer Beenen (Flevoland) houdt een pleidooi om ook het onderzoek naar het datacenter Zeewolde in het onderzoeksprogramma op te nemen. Mevrouw Hoenderdos (RR) geeft aan dat het vanwege de huidige beleidsvormende fase van de datacenterstrategieën, het voor de Rekenkamer</td></tr>
</table>

Agendapunt	Besluit / opmerkingen
	lastig in te schatten is wanneer een rekenkameronderzoek van toegevoegde waarde kan zijn. Afgesproken wordt dat de RR en Flevoland gezamenlijk bezien of en zo ja wanneer een provincie specifiek onderzoek zou kunnen worden opgestart. Hierover wordt in de volgende vergadering van de Programmaraad mededeling gedaan. De voorzitter concludeert dat de onderwerpen Circulaire economie en Voedselvisie en landbouwtransitie door alle provincies worden genoemd. Hij stelt voor de Rekenkamer te adviseren deze onderwerpen in het onderzoeksprogramma op te nemen. **Besluit:** De Programmaraad adviseert de Rekenkamer de onderwerpen Circulaire economie en Voedselvisie en landbouwtransitie in het onderzoeksprogramma 2021-2022 op te nemen. De niet gekozen onderwerpen blijven in portefeuille en kunnen mogelijk op een later moment nog aan het onderzoeksprogramma toegevoegd worden.
6. Rondvraag	Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt.
7. Volgende vergadering en sluiting	**Besluit:** De volgende vergadering wordt vastgesteld op 18 november 2021. In verband met een beperkte agenda (stand van zaken lopend onderzoek, terugblik op behandeling van afgeronde onderzoeken, procesinformatie voortgang onderzoek bestuursmodel en mededeling provincie specifiek onderzoek datacenter Zeewolde), wordt deze vergadering schriftelijk afgewikkeld. De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 19.45 uur.